ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 1 Février 1948 Կիրակի 1 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5255-Նոր շրջան թիւ 864 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գինն՝ 5 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ընկերներ եւ հայրենակիցներ ,

Հ. Ց. Դ. Արեւմտ. Եւրոպայի 20րդ Շրջանային Ժողովը, քանի մը օր առաջ աւարտեց իր աշխատանքները, խանդավառ եւ յուսադրիչ մթնոլորտի մէջ :

Մեր շրջանի կուսակցական այս Գերագոյն Ժողովին իրենց անմիջական մասնակցութիւնը բերած էին մեր կազմակերպուած շրջանները, թիւով եւ որակով ալ աւելի բազմանդամ պատգամաւորութիւններով :

Շրջ. Ժողովի այս կազմը արդէն, ապացոյց մըն է, որ մեր շրջանըարժանաւորապէս գրաւած է՝ այն կարեւոր տեղը մեր համակուսակցական կեանքին մէջ որ սահմանուած է իրեն :

Մեր ընկերներուն մտահոգութիւնները եւ չափազանց լուրջ վերաբերմունքը ընդհանուր խնդիրներու հանդէպ՝ զուտ տեղական խնդիրներէն աւելի, տպաւորիչ երեւոյթ մըն է որ կ'արդարացնէ եւ կ'ամրապնդէ մեր անվարան ինքնավստահութիւնը՝ Դաշնակցութեան կենսունակութեան մասին :

Մի շաղախային կեանքի ներկայ անստոյգ, ծանր եւ վտանգաւոր կացութեան մէջ, հայ իրականութիւնն ալ զերծ չէ սպառնական անակնկալներէ :

Հայ քաղաքական պահանջները, արդարութեամբ եւ մեր ազգային շահերուն համապատասխան եղանակով լուծելու յոյսերը, դժբախտաբար տակաւին չարդարացան :

Ներգաղթը՝ սերտօրէն կապուած մեր քաղաքական պահանջներուն, նոյնպէս կորնչացուցած է իր իրական իմաստն ու նշանակութիւնը : Եւ ասիկա, հակառակ այն նպաստաւոր պայմաններուն, որոնք ստեղծուեցան դինադադարի առաջին շրջանին : Նոյնպէս հակառակ մեր տուած անհամեմատաբար մեծ զոհողութիւններուն, ի նպաստ արդարութեան ընդհանուր դատին :

Այս կրկնակի ծանր ձախողութիւններուն դուրգուրանքով, սպառնական եղանակով վտանգուած է հայ ազգային միասնականութիւնը :

Հայրենիքէն դուրս՝ զանազան երկիրներու մէջ հաստատուած հայ գաղութներու կեանքը, տեւական ցնցումներու մէջ է այսօր, չնորհիւ կարգ մը տարրերու այն քաղաքականութեան տրոմն հմնական նպատակն է Հայ Դատն ու ներգաղթը ծառայեցնել իրենց քաղաքական եւ վարչապետական մուէթ հաշիւներուն :

Այս կացութեան առջեւ, պատասխանատուութեան բիւրեղացած գիտակցութեամբ, ճչդուած է մեր վերաբերմունքը եւ իւրաքանչիւրի դերն եւ պարտականութիւնը, չարքերէն մինչեւ ամենապատասխանատու մարմինները :

Այս ընդհանուր շրջագծին մէջ, 20րդ Շրջ. Ժողովը գոհունակութեամբ արձանագրեց հաստուեցու տարեշրջանի նուաճումները :

Միշտ միակամ, խանդավառ եւ պատրաստ , առաւելագոյն զոհաբերութեան, մեր Գերագոյն Ժողովը ճչդեց նոյնպէս իր նոր տարեշրջանի աշխատանքներու ծրագիրը :

Այսօր աւելի քան երբեք, մեր գուրգուրանքի առարկան պիտի մնայ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդը, որ իր կազմակերպութեամբ , արդէն իսկ կարեւոր տեղ մը գրաւած է Ֆրանսահայ իրականութեան մէջ: Նոր Սերունդին տալ առողջ ազգային եւ քաղաքական դաստիարակութիւն՝ կը մնայ մեր առաջադրութիւններէն մէկը :

Մշակութային եւ Գիտութեան ճակատին վրայ, ինչպէս ազգային ներքին կեանքի այլ մարզերուն մէջ, այն բոլոր կազմակերպութիւնները, որոնք կը պահեն իրենց հպատակ հայկական դիմագիծը, կը վայելեն մեր անվերապահ համակրանքն եւ քաջալերանքը :

Ներդաշնակ մտածողութիւն հնարաւոր է ստեղծել այն կազմակերպութեանց հետ, որոնց գործունէութիւնը համապատասխան է հայկական իրական շահերուն հետ, եւ ներչնչուած չէ օտար ազդեցութիւններէ :

Մեր ազգային յատուկ պայմաններէն բխող այս թելադրանքէն մեկնելով, մենք պիտի չվարանինք առարկայօրէն, բայց վճռաբար, խարազանել բոլոր այն հակառակորդները, որոնց միակ ձգտումն է նսեմացնել մեր ազգային արժէքները՝ հաւաքական թէ անհատական :

Հիւրընկալ երկրին հանդէպ, պահելով եւ ամրապնդելով մեր բարւոք յարաբերութիւնները, մենք պիտի յարդենք այս երկրի կողմէն սահմանուած հիւրընկալութեան բոլոր պայմանները, պաշտպանելով միաժամանակ մեր ազգութին կենսական շահերը :

Հայ Դատը, որպէս մեր ամենակենսական եւ տեւական հետապնդման խնդիրը, այսօր ինչպէս եւ վաղը, կը մնայ առանցքը մեր բովանդակ գործունէութեան :

Միացեալ, անկախ, ազատ եւ ժողովրդավար Հայաստանը մեր քաղաքական Հաւատամքն է : Այս նպատակին նուիրուած են մեր բոլոր ճիգերը :

Ներգաղթը՝ ազգահաւաքման թէ քաղաքական տեսակէտներով, կը մնայ մեզի համար նոյնպէս՝ կենսական պահանջ :

Վերջին տարիներուն, ներգաղթի առնուազն կատարուած չարաշահութեանց դէմ, մեր դիտակցաբար համակերպողի կեցուածքը, այլեւս կորնցուցած է իր գոյութեան իմաստը: Ասկէ ետք պիտի պայքարինք բոլոր ապօրինութեանց եւ տանձգութեանց դէմ :

Ներգաղթ՝ վտանգուած եւ անապահով դաղութներէն ամէնէն առաջ, ինչպէս եւ Մորհրդ. Միութեան զանազան մասերէն, մեր հայրենի հողերուն վրայ՝ ահա մեր պահանջը :

20րդ. Շրջ. Ժողովի բոլոր այս հարցերու յատակ բանաձեւումէն ետք, պատգամաւորները բաժնուեցան՝ զոհաբերութեան եւ աշխատանքի վճռակամութեամբ եւ ուխտելով անդամ մը եւս մնալ, միշտ Հայաստանի հետ եւ Հայութեան կողքին :

Կեցցէ՛, հայ ժողովուրդը:

Կեցցէ՛, Միացեալ, անկախ եւ ազատ Հայաստանը :

Կեցցէ՛, Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը :

Հ. Ց. Դ. ԱՐԵՒՄՏ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ 20րդ ՇՐՋ. ԺՈՂՈՎԻ ԴԻՒԱՆ

Մահաբեր Կասիր ապատութիւն

ԱՄԲՈՂՋ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԸ ՍՈՒԳԻ ՄԷՋ

Ուրբաթ օր, կէսօրէն ետք երիտասարդ Հընդիկ մը Նիւ Տէլհիի մէջ ատրճանակի երեք հարուածներով սպաննեց Հնդկաստանի հոգեւոր առաջնորդը Մոհանտաս Կարամչանտ Կանտին որ աւելի յաճախ էր Մահաթմա (Մեծ հոգի) Կանտի անունով :

Հինդ հարիւր ուխտաւորներ ծալապատիկ նստած էին կանանչին վրայ եւ կը սպասեն Կանտիին որ պիտի մասնակցէր հրապարակային աղօթքին :

Կանտի հազիւ երեք աստիճան բարձրացած իր պատշգամը առաջնորդող սանդուղքէն երբ երեսուն տարեկանի մօտ Հնդիկ մը, վրան խոյացաւ ու փր ատրճանակին երեք գնդակները պարպեց ողբացեալ Կանտիին վրայ : Մարդասպանը փորձեց չորրորդ գնդակը պարպել իր կուրծքին եւ անձնասպան ըլլալ, բայց ոստիկանները հասան եւ տեղւոյն վրայ ձերբակալեցին զինքը:

Կանտի պետին տապալեցաւ: Վերցուցին զինքը եւ պառկեցուցին բազմոցի մը վրայ՝ գլուխը իր թոռնուհիին Ծոնկին : Քառասուն վայրկեան վերջ, Հնդկաստանի մեծանուն յեղափոխականը ոչ եւս էր :

Դժբախտ լուրը անմիջապէս տարածուեցաւ Նիւ Տէլհիի, Պոմպէյի, Կալկաթայի եւ ուրիշ դէմաւոր կեդրոններուն մէջ: Ժողովուրդը ապշահար չէր հաւատար լուրին: Սպանութենէն ժամ մը վերջ ուխտաւորներու եւ սպասաւորներու խռնոր բազմութիւն մը սկսաւ գալ ոճիրին վայրը (Պըրլա Հաուզ): Ամէնէն առաջ եկած էին Հինդխստանի վարչապետը Փանտիթ Նեհրուն եւ նախորդ փոխարքան (այժմ ընդհ. կառավարիչ) լորտ Լուի Մաունթպէթըն եւ իր կողակիցը:

« Աղդին հայրը ոչ եւս է, ըսաւ Նեհրու: Հիմա որ լոյսը բաժնուեցաւ մեր կեանքէն, չեմ գիտեր ինչ ըսեմ եւ ինչպէս ըսեմ: Սարսափելի է այս հարուածը ոչ միայն ինծի այլեւ մեր երկրին միլիոնաւոր բազմութեան համար :

Սառուռած է որ մարդասպանը Հնդիկ գաղթական մըն էր եւ կուգար Փունճապէն (Փաքիստան): Ըստղներ կան թէ հակառակ էր Կանտիի հաշտարար քաղաքականութեան :

Ուրբաթ գիշեր խառնակութիւններ պատահեցան Պոմպէյի մէջ որոնց ընթացքին սպաննուեցան 11 հոգի եւ վիրաւորուեցան 50ի չափ ցուցարարներ :

Կանտիի սպանութեան լուրը խորունկ ցաւ պատճառած է արտասահմանի մէջ: Անգլիոյ թագաւորը, իր ցաւակցութիւնները հեռագրած է ընդհ. կառավարչին: Իսկ վարչապետ Էթլի ճայնասփիւռին վրայ Անգլիացի ժողովուրդին վիշտ յայտնեց «խաղաղութեան եւ եղբայրութեան գաղը պաշտպանող մեծ Հնդիկին մահուան առթիւ»: Ֆրանսայի նախագահը, Ամերիկայի նախագահը եւ ուրիշ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ նոյնպէս յայտնեցին իրենց խոր ցաւակցութիւնները :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ յուզում յառաջ բերած է այս դոյժը եւ ահա կը յայտնուի որ արիւնալի պատերազմ մը սկսի Հնդկաստանի ամբողջ տարածութեան վրայ :

Մեր յաջորդ թիւով կուտանք Կանտիի կենսագրութիւնը :

(Ուրիշ տեղ տպագրութիւն եւ գրագրական Դ. Էջ)

Կառավարութեան շապրանակը

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԴԻՏԸ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ

Երեսփոխանական ժողովը տեղեաթ օր բուռն վիճաբանութիւններէ ետք 226ի դէմ 324 ձայնով քուէարկեց 5000 Ֆրանքնոց թղթադրամները հրապարակէն քաշելու ինչպէս նաեւ ոսկիին համար ազատ շուկայ հաստատելու որոշումները :

Այս երկու հիմնական քայլերը առնուած էին Ֆրանքին անկումը կասեցնելու ու երկրին տնտեսութիւնը կայուն վիճակի մէջ պահելու դիտաւորութեամբ :

Տակաւին յայտնի չէ թէ կառավարութիւնը երբ եւ ինչ պայմաններով այս թղթադրամները պիտի փոխանակէ ուրիշ արժէքներով: Բայց եւ այնպէս խոստացուած է որ ժողովուրդը պիտի չտուժէ որեւէ ձեւով :

Ելմտական նախարարը բացատրեցաւ կը հերքէ այն անհիմն տարածայրութիւնը թէ կառավարութեան նպատակն է միեւնոյն քայլը առնել՝ 1000ինոցները հրապարակէն քաշելու համար: Այդ տեսակ ծրագիր չկայ :

Ինչպէս պիտի՝ փոխէ՞ ձեր 5000ինոցը:

Դրամատուները բաց էին երէկ ամբողջ օրը եւ բաց պիտի մնան այսօր կիրակի, ամբողջ օրը :

Ա.— Բոլոր պետական պաշտօնեաները, սեղանաւորները, ապահովագրողները եւ հանրային հիմնարկութեանց պաշտօնեաները դրամատուներուն ներկայանալով իրեն 5000ինոց փոխանակած պիտի ըլլային երէկ:

Բ.— Այս դասակարգերէն դուրս գտնուող անհատները իրենց դրամատուններուն պիտի ներկայանան ամէնէն ուշը մինչեւ երեքշաբթի, 3 Փետրուար :

Գ.— Երբ ձեր 5000ինոցները դրամատուն ներկայացնէք, այս վերջինը ձեռքէ պիտի պահանջէ ձեր անունը, մականունը, հասցէն, զբաղումը, ինչպէս նաեւ ներկայացուած 5000ինոցներուն համարը :

Դ.— Կրնաք բացակայի մը կողմէ փոխանորդաբար դրամատուն ներկայացնել իր 5000ինոցները՝ պատասխանելով վր մասին եղած հարցումներուն :

Ե.— Օտարականները պարտաւոր են տալ իրենց ազգութիւնը, ծննդավայրը, ծննդեան թուականը, ինքնութեան վկայագրին կամ պարենաւորման տետրակին թուահամարը :

Զ.— Ընտանիքին պետը պարտաւոր է յայտարարել ընտանիքին մնացեալ անդամներուն պատկանող 5000ինոցներն ալ: Բայց եթէ ներկայացուած 5000ինոցները սեփականութիւնն են ընտանիքին չպատկանող մէկու մը որ միասին կ'ապրի, առանձին յայտարարութիւն մը պիտի պատրաստուի այս վերջինին համար :

Է.— Թղթադրամները դրամատուն ներկայացուելէ ետք, պաշտօնեան ձեր պարենաւորման տետրին պիտի փրցնէ կտրօն մը որուն փոխարէն ձեզի պիտի յանձնէ բնակչագիր մը :

Ը.— Իւրաքանչիւր անհատ կամ ընտանիքի պետ այս չարքերու իրաւունք պիտի ունենայ փոխելու մէկ կամ երկու 5000ինոց: Աւելի մեծ քանակութիւն ունեցողներուն մասին առանձին քննութիւն պիտի կատարուի :

Թ.— Փոխանակուած 5000ինոցներէն որեւէ տուրք պիտի չգանձուի :

Ժ.— Կրնաք ներկայանալ բոլոր ծանօթ դրամատուներուն ինչպէս Քրէտի Լիոնէ, Քոնթուար Նասիոնալ, Պանք Նասիոնալ եւն. ինչպէս նաեւ բոլոր պետական զանձային փչխանութեանց դրասենեակներուն :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ կառավարութիւնը անցեալ չորեքշաբթի օր յուշագիր մը ներկայացնելով Ուրնինկթընի կառավարութեան ուժգնօրէն բողոքած է որ ամերիկեան մարտանաւեր կր յածեն Միջերկրականի մէջ եւ կ'օգտագործեն իտալական նաւահանգիստները՝ բռնաբարելով դաշնադրին տրամադրութիւնները: Ամերիկայի Ծովակալ նախարարութիւնը կը բացատրէ թէ ապօրինի քայլ նուաճած չէ եւ միջազգային օրէնքը թոյլ կուտայ որ նաւաթափին մը այցելէ բարեկամ պետութեան մը նաւահանգիստը :

ՀԱՆԳԱՆԱԿ

Դ.

Սիրելի Սարաֆեան.— Հին ու չքեղ տեսութիւն մըն է «փղոսկրեայ աշտարակի» տեսութիւնը, երա՛զը յատեղծագործ մտաւորականներու:

Փրոֆ. Շարլ Ռիչէ կը գրէ թէ այս բացատրութիւնը, որ հիմա կը գործածուի ամէն լեզուի մէջ, իր հայրութիւնը կը պարտի Ալֆրէտ տը Վինեին: Ընդհակառակն, Էմոն Ժալու կը պնդէ թէ Սէնթ - Պէօվ ստեղծած է զայն առաջին անգամ: Ով որ ալ ըլլայ բացատրութեան հեղինակը, ինչ նշանակութիւն ալ տրուած ըլլայ առաջին առթիւ, այս խորհրդանշանական տարազին մէջ կը գտնենք զանազան վարդապետութիւնները՝ հակադրութեամբ բանաձեւուած:

Հրապարակը (agora) ընդդէմ ճգնարանին, դգացական աշխարհը ընդդէմ իմացական թագաւորութեան, սիրտը ընդդէմ մտքին, կեանքը ընդդէմ երազին:

Փղոսկրեայ աշտարակին իրական բնակիչները՝ մտածման պայքարին առաջնորդները բառակը կոչուէին կղեր կամ դպիր:

Կղեր յատկապէս բառ մըն է, որ կը նշանակէ «ժառանգութիւն» կամ «բաժին», որովհետեւ եբրայական աւանդութիւններու մէջ՝ Ղեւտացիները, սպասաւորելով Եհովայի պաշտամունքին, աստուածային ժառանգութիւն մը կը համարէին իրենց պաշտօնը: Ղեւտացի ժառանգաւորներէն եօթը, Քրիսոսի Ա. դարուն, կղեր կը կոչուէին բոլոր անոնք, որ կը ծառայէին Աստուծոյ եւ կ'ուսանէին գրել ու մեկնել սրբազան գրականութիւնը, — այսպէս անոնք կը զանազանուէին աշխարհիկ զանգուածէն, որ մտահոգութիւն չունէր գրի ու գրականութեան: Միջին դարուն, արդէն, կղերիկոսականութիւն յանձնուած էր գրական հին գանձերու պահպանումը եւ ճանաչումը: Վերջապէս կղերն էր որ ուսումնարաններ բացաւ առաջին անգամ, գարկ տուաւ հին աւանդութիւններու ուսման, մտքի արտադրութիւններու ճաշակին, այնքան որ կղեր հոմանիշ դարձաւ գրագէտի, ուսումնականի, մտաւորականի:

Դպիր պարսկերէն բան մըն է, որ կը նշանակէ գրել - կարդալ գիացող: Երրայեցիները սոփեր (հաշուող կամ քերթող) կը կոչէին, իսկ եգիպտացիները՝ քրի - հաբի (գլանակիր), որովհետեւ առաջինները աւանդական օրէնքներու, իսկ երկրորդները պապիրոսներու մեկնիչներն էին: Եգիպտական քաղաքակրթութեան տակեղարին մէջ՝ դպիրը, այն որ պապիրոսներու վրայ կը գրէր, երկրին ամէնէն գործացած եւ դիւրուն մարդն էր, յարգուած՝ արհուեստականի մը նման, ճիշդ ինչպէս Երրայեցիներուն մօտ՝ սոփերը, որ կը խորհրդանշէր եբրայական դիւութիւնը եւ փիլիսոփայութիւնը:

Եւ այսպէս, մինչեւ ժամանակակից Դարը, մտքի արտադրութիւնը նկատուած է սրբազան, այն հաւատքով թէ մտածումը աղնուական բան մըն է եւ մտաւորականը՝ տարբեր կերպաս մը: Այն հաւատքով թէ մտածումը ծագիկ մըն է, որ չաճիր հրապարակներու վրայ եւ ամբոխին դրկին մէջ: Միջին - Դարը գայն փնտռեց վանքերու մէջ, պնոտոիկեանները՝ լուսեան մէջ, արեւելքի ճգնաւորները՝ առանձնութեան մէջ, պայծառավայլ Ելլադան՝ Ողիմպոսի գագաթը:

Այդ աւանդութեամբ, ոամկութեան դէմ մըտածման նուիրականութիւնը պաշտպանելու ճըգտումով էր, որ Ֆրանսական Ակադեմիան երկար տարի իր դուռները զոց պահեց վէպ գրողներուն առջեւ, վէպը համարելով ոամկական ապրանք (Ժորժ Սանի վիպագիր ամուսինը արկածով միայն մտաւ ներս, առաջին անգամ):

Եւ հիմա, խոստովանութիւն մը: Ես դէմ չեմ փղոսկրեայ աշտարակին, սիրելի Սարաֆեան: Դէմ չեմ կառուցանելու մտքի առանձնարան մը, ուր գայն թաւիլ մտածման քուրմերը: Հետու օրուան աղմուկէն եւ աճապարանքներու ոտնավաճառէն, ուր իրենց գործը անպայման կարդացնելու դիւրութիւնը արուեստ կը համարին մանր, բնկերային պայքարներէն, ուր հոգեկան ախտաբանութիւնը ոճային դաւեր կը հիւսէ՝ պատմութիւնը հացի գոյնով միայն ջրդեղած:

Օ՛ դեղեցիկ ճգնութիւնը հինգերուն, կէս-դիւցերէն եօթը տակաւին վառող իւղի լամբարին: Այո՛, անհրաժեշտ է ինքնամփոփուիլ, ճգնիլ, ամբարձ՛լ, ամբարձ՛լ, որպէսզի հոգին ուռի, մտածումը ծովանայ:

Եւ սակայն, սիրելի Սարաֆեան, տակաւ պատճառ մը չէ գրագէտին եւ ժողովուրդին ամուսնալուծման:

Քաղքենի հոգին կը սիրէ իր քնակարանը չինել գրացիին տունէն հեռու, պարտէզի մը ցանկապատով բաժնած եւ գրանց առջեւ երկու սօսի գինուորական բարեւի կանգնեցուցած, որպէսզի օրորուի ծառերուն սօսափիւնով՝ մոռնալու համար մարդկային թշուառութեան ձայնը: Այսպէս կը չինուէին դիւղերն ու քաղաքները մինչեւ երէկ, միշտ այդ քաղքենի ճաշակով:

Գեղի ծանօթ դարաշրջանի մը ոամանթիք հոգին եւս կը սիրէր առանձնանալ՝ ամոքումի եղանակ մը փնտռելու համար իր քայքայուած ջիղերուն, թերեւս միայն ախտաւոր ճաշակով մը, որ դինք կը տանէր աւերակներուն, ինչպէս Պօսլէրը՝ հիւանդութեան ծագիկներուն:

Բայց մենք կրնա՞նք փղոսկրեայ աշտարակի տեսութեան յատկանիշներուն տալ քաղքենի հոգիին կամ ոամանթիք արուեստագէտին:

Ինծի կը թուի թէ թիւրիմացութեան մէջ են անոնք, որ ներչնչման կամ երկունքի պահերուն անհրաժեշտ առանձնութեան պահանջը կը չփոթեն կեանքի առանձնութեան պահանջին հետ: Ինծի կը թուի թէ թիւրիմացութեան մէջ են անոնք, որ արուեստագէտին աշխատանքի պահերու ապատութիւնը կը չփոթեն մարդոց հաւաքական աշխատանքի պայմաններուն հետ:

Ասկից կը ծագի նաեւ չփոթութիւնը ստեղծագործ արուեստագէտներու չէզոքութեան հարցին մէջ:

Բանաստեղծ, նկարիչ կամ երաժիշտ, ստեղծագործ արուեստագէտը այն Մովսէսն է՝ որ Սինայի լերան վրայ կը բարձրանայ (փղոսկրեայ աշտարակ), ինքնամփոփ խորհրդածութիւններու լեղակոծին ամպերուն մէջէն կարդալու եւ պատմական տախտակի մը վրայ գրի առնելու համար ցեղային հանճարին թելադրանքները, որպէսզի յետոյ իջնէ լեռնէն վար՝ ուսուցանելու համար դանոնք իր ժողովուրդին, եւ փչրելու համար աշխարհիկ կուռքերը, որոնք չինուած էին առանց իր սրբազան ներչնչման:

Հանգանակը, որ պիտի տրուի ժողովուրդին, արուեստագէ՛տը միայն կրնայ բերել, լեռնէն կամ ամպերէն, բայց անպայման ցեղային հանճարին ակունքներէն, — եւ այդ թաքուն ակունքները կը գտնուին միայն արուեստագէտին հոգւոյն մէջ: Բաժնել արուեստագէտը իր ժողովուրդէն, կը նշանակէ ժողովուրդը յանձնել Ահարոնին, որ երբեք արուեստագէտ չէր, յանձնել ոսկի հորթին՝ ուրանալու համար քաղաքակրթութիւնը, խմացականը խոյանքը:

Աւտր համար է, որ «Ցառաջ» ժամանակ առ ժամանակ կը պահանջէ մեր առանձնակեաց բայց ալիւտական մտաւորականներէն, իջնել վար իրենց աշտարակներէն եւ փչրել ոսկի հորթերը, որոնց ոտքին տակ, ահա, սպանդարամատեան ոօն են սարքեր ազգային հանդանակը ուրացող մարդիկ, բարեկեղծանային պաճուճապատանքներու վերածեր՝ մեր սրբութիւնները, չինգեանէի բարբառ՝ մեր լեզուն:

«Ցառաջ»ին այս պահանջը չի նշանակեր թէ մենք, մրնակ, չենք կրնար մաքրել հրապարակը եւ նոր խնդրենք «չէզոք»ներու օժանդակութիւնը: Ոսկիէ չէ, ինչ նիւթէ ալ չինուին այդ հորթերը, չեն կրնար դիմանալ մեր հարուածներուն: Բայց հայ մտաւորականներուն պատիւը կը պահանջէ, որ երբեմն իջնեն հրապարակ եւ կարծիք յայտնեն կատարուած բարբարոսութեանց մասին:

1925—1930 թուականներուն, քանի տարին չեմ յիշեր, խումբ մը հին մտաւորականներ (Ա. Դոնոց, Բաշալեան, Զօպանեան) պարսաւանքի յայտարարութիւն մը ըրին ուրիշ մտաւորականի մը դէմ, իրենց սերունդէն: Չեմ ուզեր քննութեան առնել թէ արդա՞ր էր կատարուած այդ յայտարարութիւնը: Նկատի ունիմ միայն ձեւը, ու կը սպասեմ որ երիտասարդ սերունդն ալ գիտնայ արժեցնել իր ձայնը, յանուն արդարութեան, յանուն մեր սրբութեանց եւ յանուն մեր ազգային հանգանակին:

Այդ հանգանակն է, որ պիտի բանաձեւեմ այս յօդուածաշարքով, ուր քննութեան պիտի առնուին օրուան վէճերը (Հայաստան, Սփիւռք, Ներդաղթ, Հ. Ց. Դաշնակցութիւն, Թրքահայ Դատ եւ հայ համայնավար կուսակցութիւն):

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Գրական Համագումարը աւելի դրաեւորեց մշակոյթի անունով կատարուած սովետական քաղաքականութիւնը, որ ոչ մէկ առնչութիւն ունէր հայ մտքի ստեղծագործութեան հետ: Դրականը կը բացակայէր, բացասականը յայտնապէս տեղ գրաւած էր: Համագումարը որոշապէս դիրք ճշդեց, Սփիւռքի մտաւորականութիւնը բաժնելով հատուածներու: Համագումարին վերադարձողները իրենց ստացած թոնաւովեան ներշնչումներով սկսան ոչ թէ հայկական, այլ սովետական մաշկոյթ տարածել:

Փնտռեցէք հայ հեղինակի մը երեւան տպագրուած մէկ լուրջ ուսումնասիրութիւնը կամ գրական գործը, անհնար է գտնել: Անոնց փոխարէն՝ ձեղի կը հրամցնեն քարտղեական թեթեւ նիւթեր, գրքոյկներ կամ էրէնպուրկի «հակաֆաշական» գործերը:

Աբտաւահմանէն բաւական թիւով մտաւորական երիտասարդներ հայրենիք գացին: Անոնց առաջնին եւ վերջին գործը եղաւ Սովետներու փառաբանութիւնը գրել. ապա լռեցին: Ոչ մէկ պարբերութիւնի մէջ այլեւս չէք հանդիպիր անոնց անունին: Պիտի չուշանայ նաեւ անոնց չնորհազրկումը, ինչպէս ատիկա պատահեցաւ Զապէլ Եսայեանին եւ ուրիշներուն:

Բայց յուսախաբութիւնը աւելի դառն ու ճակատագրական եղաւ քաղաքական գետնի վրայ, Հայ Դատին կապակցութեամբ, որուն կ'անդրադառնանք յաջորդով:

Հայաստանի խորհրդայնացման թուականէն մինչեւ 1945ը, այսինքն մինչեւ Սան Ֆրանչիսկոյի խորհրդաժողովը, ամբողջ քառորդ դար Սովետները կը մերժէին ընդունիլ Հայ Դատի գոյութիւնը: Սաստիկ կը դժգոհանային կամ կը հեգնէին, երբ Սփիւռքի մէջ կը խօսուէր հայկական պահանջներու մասին: Շարունակ կը կրկնէին, որ Հայաստանի խորհրդայնացումով՝ լուծուած եւ վերջացած է հայկական հարցը:

1945ի Մարտին, երբ Ի. Միութիւնը մերժեց վերանորոգել բարեկամութեան իր դաշինքը Թուրքիոյ հետ, անմիջապէս սկսաւ «ջիղերու պատերազմ» մը այդ երկրին դէմ ու այս առնչութեամբ Մոսկուան խորհեցաւ օգտագործել իր նոյն օրերուն (1945 Յունիս) էջմիածնի համագումարը տեղի ունեցաւ, եւ հարիւրէ աւելի եկեղեցական եւ աշխարհական պատուիրակներ մարաջախտ Սթալինէն խնդրեցին իրագործել նոյն յուշագրով ներկայացուած պահանջները:

Մոռցուած չեն այն բազմաթիւ յուշագրերը, որոնք յաջորդաբար յղուեցան Սփիւռքի հայ կազմակերպութիւններուն կողմէ Սան Ֆրանչիսկո (1945 Մայիս), Փոցտամ (1945 Յուլիս), Լոնտոն (1945 Սեպտեմբեր), Մոսկուա (1945 Դեկտ.) Փարիզ (1946 Ապրիլ եւ Օգոստոս) գումարուած զանազան խորհրդաժողովներուն եւ ապա Մ. Ա. կազմակերպութեան:

Ոչ ոք կը տարակուսէր, որ գոնէ 1914ի սահմաններուն մէջ գտնուած հայկական հողերը Ռուսաստան պիտի պահանջէր Թուրքիայէն՝ միացնելու համար Հայաստանի:

Պատմական այդ չրջանին՝ Սփիւռքը գտնուեցաւ իր ազգային գիտակցութեան բարձրութեան վրայ, միաձայնութեամբ նոյն քաղաքական պահանջները ձեւակերպուեցան: Դաշնակցութիւնը, ինքն իրեն հակատելու գնով, մէկդի դրաւ խորհրդային իրաւակարգին հանդէպ ունեցած հակառակութիւնը: Իրեն ներեակայ Հայ Դատի յանձնախումբն էր, որ առաջին անգամ ձայն բարձրացուց Սան Ֆրանչիսկոյի մէջ:

Երեք տարի անցած է ապդէն եւ դժբախտաբար բազմաթիւ իրողութիւններ եկան հաստատելու, որ Սովետները ոչ մէկ նպատակ ունին Հայաստանի հողերը կցելու: Անոնք Հայ Դատը կը դործածեն իրրեւ քաղաքական զէնք Թուրքիոյ եւ անոր պաշտպան պետութիւններուն դէմ, բոլորովին տարբեր նպատակներով:

Նեղուցներու մէջ ծովային եւ օդային խաղիսխ պահանջող Մոսկուան թոյլ չտուաւ Հայաստանի կառավարութեան, որ Հայ Դատի մասին մէկ հատիկ բառ արտասանէ: Աբտաքին նախարար «նչանակուած» Սահակ Կապտեհանը դրուեցաւ ծիծաղելի դիրքի մէջ. ան ճառեր կը խօսի այն մասին, թէ Սովետները քանի՞ ծառ տնկած են Հայաստանի մէջ...:

Վիչինսքիի ծանօթ յայտարարութիւնները Կարսի եւ Աբտահանի մասին՝ բոլորովին ի չայտ բերին Մոսկուայի լեսին նպատակները: Նոյնիսկ այն պարագային, որ եա առնէին այդ հողերը՝ ամենայն հաւանականութեամբ նոր ինքնավար չրջան մը պիտի ստեղծէին, դժգոհութիւն չպատճառելու համար Սթալինի չատ սիրելի Վրացի եւ Թաթար ժողովուրդներուն:

Համայնավարները քաստրդ դար Թոյն սրսկեցին հայութեան մէջ, հաւատացնելու համար, թէ իրենք բարի դրացի կրնային մնալ Թուրքիոյ հետ, բայց Դաշնակցութիւնն էր, որ պատճառ դարձաւ ստեղծուած թշնամութեան եւ չարդերուն:

Այժմ հայ ժողովուրդը իրաւունք ունի Մոսկուայի երեսին չպրտելու այդ մեղադրանքը եւ ըսելու:

— Ցարերն էին, որ միշտ Թունաւորեցին մթ-

ԼՈՒՐԵՐ ԿՈՂՄԻՑ ՄԵԶ

(ԽՈՐՀՐԱՆԿԱՐ)

Ի. ՊԼՈՒԽ

ՊՐԵՎՈՍՏՈՎ ՊՈՂՈՍ

Գիրք՝ ՏԻԳԱՆՈՎ ՊՈՂՈՍՆ

*Հայց ինչո՞ւ այս երեսէն Նահապե՞տ չառնի միտ
Ոսկեղէն բերդերն հայոց, ինչպէս կը կոչեն զանոնք
Ամէն կողմէ ալիքներ կապուտագոյն ծովուն
Ոտքերուն տակ կ՚ելլան ու կ՚իյնան ափերուն
Ոսկեղէն

մեծ մայրիկ եւ 1 մեծ մայրիկին մայրը· քանի՞ հոգի են ամէնքը :

8.— Ցաքածուքեակաք Հայաստանը մեծ է թէ պաղեստինը :

9.— Վերջին պատերազմին քանի՞ պետութիւններ մասնակցեցան ուղղակի կամ անուղղակի :

10.— Ո՞վն է Հարաւ· Ամերիկայի ամէնէն բարձր լեռը :

11.— Ռուհ· Մխուէիւնը քանի՞ հանրապետութիւններէ կը բաղկանայ :

12.— Կը յիշե՞ք նախկին անուններըր հետեւեալ քաղաքներուն — Տրիւիսի, Օրժոնեքիձէ, Քուսպիշէվ, Կրասնոտար :

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ.— 1.— Իլինոյզ, Ուշինկթըն, Բոտա Այլընտ, Օհայօ :

2.— Ասքըր Ուայլտ, Պալզաք, Խաչ· Աբովեան, Փրոսփէր Մերիմէ :

3.— Ձիւդ են : 4.— Ֆրէգնօ 1927ին :

5.— Երազ աշխարհում ամէն բան յաւէտ դալիս են, դնում ու ցնդում անհետ : Ա.· Իսահակեան : 6.— Պէթհովէն, Փուչինի, Վէրտի, Մասընէ :

7.— Զորս : 8.— Հայաստանը : 9.— 70 :

10.— Աքոնքակուան : 11.— 16:

12.— Թիֆլիզ, Վլատիկավկաս, Սամարա, Էկատերինոտար :

ՀԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՒՐԲԱԹ ԱՒՏՈՒ ահռելի հրդեհ մը պատահեցաւ Շառանթոնի ամերիկեան մթերանոցին մէջ երեք միլիառ ֆրանքի վնաս մը պատճառելով : Մթերանոցին մէջ պահ դրուած էին Ամերիկայէն, Քանատայէն եւ այլ վայրերէ ղրկուած 30.000 թոն ծանրութեամբ զանազան ապրանքներ որոնք պիտի բաժնուէին չունեւորներուն իբրեւ նուէր : Ոսկեկանութիւնը խիստ քննութիւն մը բացած է եւ կը կարծուի թէ հրդեհը վնասարարութեան հետեւանք է : Շէնքը կ՚ըսպառնայի Ֆրանսական բարեգործական հաստատութեան մը : Հրշէջ խումբը շատ նշանակալից կը դտնէ այն պարագան որ բոցերը կը ծաւալէին չէնքին ամէն կողմը հակառակ որ շատ քիչ առաղձ գործածուած է :

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ Պաղեստինի յանձնաժողովը մրաձայնութեամբ քուէարկեց Պաղեստինի մէջ արաբական եւ հրէական զինուորական ուժեր կազմակերպելու բանաձեւը : Անգլիական կառավարութիւնը համաձայն էղր հրէական եւ արաբական ուժեր ստեղծուին՝ հոգատարութեան ընդունմէն — Մայիս 15էն — առաջ :

ՔԱՌԱՍՈՒՆԸՐԹԸ ժամէ ի վեր լուր ստացուած չէ անգլիական օդանաւէ մը որ երեքշաբթի օր Լոնտոնէն ճամբայ ելած էր՝ Պէրմուտա երթալու համար : Ունէր 32 ճամբորդներ : Ամերիկեան օդանաւ մը վար ինկաւ Ֆրանսական Ալպեաններուն վրայ : Սպաննուած են իր 26 ճամբորդները :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ամերիկեան առաքելութեան պետր յայտարարեց մամուլի ներկայացուցիչներուն որ ծրագիր մը կը մշակուի Յունաստանը 12 տեղական ինքնավարութեանց բաժիններու համար՝ իրականացնելու համար երկրին ապակեղծոնացեալ վարչութիւնր :

ՀԱՄԱԶԱՑՆ տեղական թերթի մը տեղեկութեան, կառավարութիւնը սկզբունքով որոշած է փապուղիի տոմսակին դինը բարձրացնել 7 կամ 8 Ֆրանքի, իսկ հանրակառքի տոմսերը 4 Ֆրանքի : Վերջնական որոշում մը պիտի տրուի յառաջիկայ շաբթու :

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ նախարարութիւնը երէկուընէ սկսեալ արտօնած է խանութներուցուցափեղկերու լուսամատութիւնը ցնոր անօրինութիւն :

ՈՒՈՇԻՆԿԹՐՆԻ քաղաքական չրջանակներուն մէջ չի հաստատուիր Շիքակօ Թրիպիւնի այն լուրը թէ Անգլիա եւ Ամերիկա գաղտնի համաձայնութիւն մր կնքած են Մարշըլի ծրագրին դուրընթաց : Համաձայնութիւնը ոնի, կ՚ըսեն, յօդուած մը որ Անգլիոյ կը վերապահէ Մարշըլի ծրագրին առիւծի բաժինը այն ատեն երբ ան օգնութեան հասնի Ամերիկայի՝ ռուսեւամերիկեան պատերազմի մը պարագային :

ԱԹԷՆՔԻՆ կը տեղեկացնեն թէ վարչապետ Սօֆուլիս եւ փոխ վարչապետ Ցալտարիս խորհրդարանին պիտի ներկայացնեն նոր օրինագիծ մր որ կը տրամադրէ չեղեալ նկատել գործադուլի իրաւունքը արդիլող նախորդ օրէնքը : Դիտել կը տրուի որ այդ որոշումը անցեալ ամիս տրուած էր հաւանական խռովութիւններ կանխելու մտածոդութեամբ, բայց ներկայիս ուելորդ է այդ նախագիծին անցնիլը, մանաւանդ որ ամերիկեան կառավարութիւնն ալ բոլորովին հակառակ էր առնուած քայլին :

ԼՈՑԻ ՏԵՍԱԻ

ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԴԱՒԻԹԻ

Ցայտնի դիւցազներգութիւնը, չարահիւսեց

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

350 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ, գին՝ 500 Ֆրանք : Կը գտնուի Փարիզի հայ գրավաճառներուն մօտ : Տպ· Պէյրութ, 1947:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻՃԷՔ

Ֆր· Կ· Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 Փետրուարին ժամը 15էն 24,Hôtel Continentalի չքեղ սրահներուն մէջ· 2 rue Rouget de Lisle, métro Concorde :

Նուագախումբ ՖԷՐՆԱՆ ՊՈՒԻՃՕՆ : Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Սէվրանի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29Փետր· 1948, ժամը 3էն 12, Casino des Etoiles, Մասխ սըրահին մէջ, 87 Ave. de Livry, à Sevran :

Գեղարուեստական հաճելի բաժին : Մրբերգ, ներկայացում եւ անակնկալներ, եւրոպական պարեր : Ճոխ պիւֆէ : Մուտք՝ 75 Ֆր·

Հաղ· միջոց·— Կառախումբ Gare du Nordէն ժամը 13.45ին եւ 14.15ին : Eglise de Pantinէն 147 թիւ օթօպիւս, իջնել Terminus :

17ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հայ Աւրիներու Միութեան Փարիզի շրջանի երէցներու, սկաուտներու եւ դայլիկներու կողմէ : Մասնակցութեամբ Փարիզի Հայ Աւետարանական Ընտանեաց : Տեղի կ՚ունենայ կիրակի 7 Մարտ 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle de la Chimie, 28bis, rue St. Domonique, Paris (7), (métro Invalides կամ Solférino) :

Սկաուտական ճոխ յայտագիր, ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր Աբենոյշներուն կողմէ :

Մուտք 100 — 300 Ֆրանք :

SALLE GAVEAU, կիրակի 29 Փետր· ժամը 14ին

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԿԻՐԱԿ ՍԱԳՋԼԵԱՆԻ ԵՒ ԱՐԹՕ ՊԵՆՕՆԻ

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր· ԱՆԷԹ ՔԼԷՄԱՆԻ

Ցայտագրին մէջ.— Տօնիցէթթի, Պիզէ, Մասընէ, Մօցարթ, Ա· Պենօն, Կոմիտաս, Խաչատուրեան, Տէր Ղեւոնդեան, Սպենդարեան, Սայաթ-Նովա, Տիգրանեան, Ալէմշահ, եւն· :

Տոմսերը Հայ դրատուներէն :

Կը փնտռուի ժիրայր Փիւզիւլճեան, հօրը անունը Օնիկ, մօրը Նեվրիկ, եղբայրները Երուանդ եւ Մկրտիչ քոյրը Ռոզիկ, որոնք մինչեւ 1927ը կը գտնուէին Մարսիլիա : Տեղեկացնել Պուլեսեի Ցարութիւն Գասապեանի, 10 rue des Minimes Grenoble :

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Ֆրանսուհի Օր· Germaine Boulay, 15 rue de Nantes, Paris (19) կը փնտռէ իր բարեկամուհին Օր· Աստղիկ Դուրեան որուն հասցէն էր, մինչեւ քանի մը տարի առաջ, c/o. The Bagdad Guinery Karky, West Iraq· լուր ունեցողները կը խնդրուի դրել վերոյիշեալ հասցէին :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ՝ Սեբաստիոյ Նահանգային Մխութեան, վաստակաւոր դերասան՝ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ, մասնակցութեամբ Փարիզի հայ բեմի լաւագոյն ուժերուն, 8 Փետրուար, 1948, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Մարսըլէն Պէռճըլօի չքեղ թատրոնին մէջ, 28bis, rue St. Dominique, métro Invalides:

Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացնէ հանճարեղ ողբերգու Վ· Շէյքսփիրի

ԱՐՔԱՅ ԼԻՐ

Պատմական տուամ 6 արար եւ 2 պատկեր, թարգմ· եւ բեմադրութիւն Տ· Նչանեանի :

Տոմսերու գիները, 100էն 400 Ֆրանք, կը ծախուին հայկական բոլոր գրատուներուը, ճաշարանները, Սէբ· Նահ· Միութեան կեդրոնին եւ մասնաճիւղերուն մօտ : Հարիւրին տասը պիտի յատկացուի Սեբ· Նահանդ· Միութեան ներքաղթի Ֆոնտին : Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է : Փնտռել յայտագիրը :

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ, Հ· Ը· ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՍՏՈՄ ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ԽՆԶՈՑԳԸ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ թուականը

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ.— Ֆր· Կապոյտ Խաչի Մարսէյլ քաղաքի մասնաճիւղին տարեկան հանդէսը՝ ՄԱՐՏ 8ին :

Օր· ՀԵՐՄԻՆԷ ՕՀԱՆԵԱՆ
Պ· ԵԴՈՒԱՐԴ ԴՐՕՈՑԵԱՆ
Ամուսնացած

La Frete Montigny (S. et O.) — *1 Փետր· 1948* — Bagnolet (Seine)

ՑՈՒՇԱՏՕՏՒ

ԼԻՈՆ.— Հ· Ը· Դ· Նոր Սերունդի դասախոսութիւնը Զորեքշաբթի 4 Փետրուար, ժամը 8.30ին, դպրոցի սրահը 78bis rue Rabelais: Նիւթ՝ «Հայաստանի համայնավարացումը» : Դասախօս ընկեր Կ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ : Սիրով կը հրաւիրուին եւ ըէց ընկերները, Կապոյտ Խաչուհիները եւ բոլոր հայերը անխտիր :

ՏԷՍԻՆԻ Հ· Ը· Դ· Նոր Սերունդի անդամական ընդհ· ժողովը այս երկուշաբթի, 2 Փետր· իրիկուան ժամը 9ին, Հ· Ը· Դ· Տան մէջ: Ներկայանալ անդամատետրով :

Հ· Ը· Դ· ՄԱՐՍԷՅԻԼԻ Նոր Սերունդի Շրջ· վարչութիւնը կը հրաւիրէ իր 12 խումբերը անդամական ժողովի, որ տեղի պիտի ունենայ իրենց համապատասխան եւ սովորական հաւաքատեղին հետեւեալ օրերը: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ· վարչութեան ներկայացուցիչը: Շատ կարեւոր օրակարգ :

ՍԷՆ ԼՈՒԻ, Սիամանթօ խումբ երկուշաբթի 2 Փետրուար :

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕ, Խատիսեան երեքշաբթի 3 Փետրուար :

ՊՈՄՈՆ, Քրխատափոր, հինգշաբթի 5Փետր· : ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ Գիւլխանդանեան, ուրբաթ 6 Փետրուար :

ՔԱՂԱՔ, Ռոստոմ, հինգշաբթի 5 Փետրուար : ՍԷՆԹ ԱՆՆ, Քեւռ, չորեքշաբթի 4 Փետրուար : ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻՏ, հինգշաբթի 12 Փետրուար : ՍԷՆ ԺԷՐՄԱ, Աղբալեան, ուրբաթ 20 Փետր· : Լէ Զ'ՕԼԻՎ, Օհանջանեան, չորեքշաբթի 11 Փետրուար :

ԼԷՔՍ ԼԷ ՄԻԼ, Համալասպ, կիր· 8 Փետրուար : ԼԱ ՍԻՈՒԱ, Հրայր, կիրակի 8 Փետրուար : ԿԱՐՏԱՆ, կիրակի 15 Փետրուար :

Հ· Ը· Դ· ՌՈՄԱՆԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ վիճակահանական ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս չորեքշաբթի 4 Փետրուար, ընկեր Վարուժան Խուպիկեանի բնակարանը, սովորական ժամուն : Կը դասախօսէ ընկեր Ա· Պօյաճեան :

ԹԻՑԱՍԵՂԱՆ.— Ի պատիւ դասախօսներուն ու ծնողքներուն Հ· Ը· Դ· Նոր Սերունդին Փարիզի մասնաճիւղին կողմէ, այս կիրակի 1 Փետրուար ժամը 3—8, 8 rue Danton, métro Odéon կամ St. Michel :

ՄԱՐՍԷՅԼ, ԼԱ ՎԻՍԹ.— Հ· Ը· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ խումբի կազմութեան տարելիցին առթիւ երեկոյթ պարահանդէսը տեղի կ՚ունենայ 21 Փետր· 1948, Շաբաթ իրիկունէ մինչեւ լոյս, Էմբէթաժի սրահին մէջ (La Viste):

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, նուագ : Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՊԱՇՏՕՆՆ ԽՈՒՄԲԱԼ Է: Կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Սէն Լուի նուագախումբին մասնակցութեամբ :

Ապահովել տոմսերը Նոր Սերունդականներէ :

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱ

Որ բոլորած է իր բաւարարութեան տիրող համբաւը,

պատրաստ է ըսհացնելու իր ամէնէն ըղձուարահաճ յաճախորդներըը իր համադամ

կերակուրներով ու բազմազան ապանդերներով

Հեռաձայն TRI 31 - 62

24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

Իսիի Հայերու ժամադրավայրը

Café des Sports, 4 rue de la Défence Հեռ· Mic. 37-03

Հայրենակի՛ց, կեանքդ թարմացնելու համար կ՚ուզե՞ս լաւ օրը խմել, դիմէ վերի հասցէին, ուր ընտիր աղանդերներով համեմուած լաւագոյն օղին պիտի հրամցուի քեզի :

ՄԻԱՑՆ ԱՍ ՉԷ

Ազատ սրահը ձեր տրամադրութեան տակ է, պայմանաւ որ 8 օր առաջ անձամբ, հեռախօսով լուր տաք, հարսանիքի, մկրտութեան, նշանաւքի եւ ամէն տեսակ հանդէսներու համար, կը հայթայթենք նոյնպէս պէտք եղած ըմպելիները, խըճամիս դիներով :

ՏԷՐ ԵՒ ՏՒՕՐԷՆ ՍԱՐԳԻՍ ԵԼԻԱԶԱՐԵԱՆ

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՐԱՉԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 3 Février 1948 Երեքշաբթի 3 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5256-Նոր շրջան թիւ 865 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՆՏԻ

Հիմա, հի՛մա դարերու մշուշէն կուգար Մահաթմա Կանտին, Հնդկաստանի հոգեւոր առաջնորդը որուն կեանքին վերջ տուաւ անցեալ օր, արձնակից զաւաճանի մը — խելագարի մը — գնդակը :

Աշխարհս Հնդիկ ժողովուրդին «հայրիկ»ը խառնուածքով ու մտածողութեամբ շատ նման էր հին օրերու կրօնամոլ, ասուածասէր ու խորհրդապաշտ այն աղանդաւորներուն որ չունէ ու ի - մասս տուին իր դաւանանքին :

Հինդիստանի երկինքին ու Գանգէսի ափերէն հեռու հայրենիքի մը մէջ ծնած չէր կրնար ըլլալ այս աստուածապաշտ, հայրենասէր ու ազատատենչ յեղափոխականը որ միս մինակը ծառացաւ վիթխարի կայսրութեան մը դէմ եւ — անհաւատալի՛ — իր կեանքին վերջալոյսին, իրագործեց իր բաղձանքներուն մեծագոյնը — Հինդիստանի անկախութիւնը :

Կ'ապրէր նիւթապաշտ դարու մը մէջ, բայց տակաւին կը հաւատար որ հողեղէն արարածները կրնային իրարու հետ եղբայրօրէն ապրիլ՝ նուիրուելով Աբարիչին պատգամներուն :

Մարդարէ եւ հաւատաւոր փիլիսոփայ, անսահման սէր կը ներշնչէր իրեններուն եւ խոր ակնածանք անոնց որոնց դէմ կը պայքարէր յանուն արդարութեան, յանուն ազատութեան :

Իր քաղաքական պայքարը եւ իր վարդապետական աչխարհահայեացքը հապաս հիմնուածքին հնդկական կրօնքի ուղղափառակրօնականները վրայ որ կը քարոզեն մարդ էակին բնածին բարութիւնը :

Կանտի կը պաշտպանէր անարիւն ու խաղաղասէր քաղաքական պայքարը որովհետեւ ջնջմօրէն կը հաւատար որ ամէն չարիք կը դարմանուի, ժամանակի ընթացքին, եթէ անհատը կամ հասարակականութիւնը, իրենց չարժումներուն մէջ, հեռեւին խղճի եւ գիտակցութեան ձայնին :

Մարդարէ մըն էր, հնադարեան չունչով ու տարողութեամբ, որ համոզուած էր թէ լինք լոյս աչխարհ եկած է որոշ առաքելութեամբ՝ իր ժողովուրդին եւ բովանդակ մարդկութեան բարիքին համար :

Ճաճախ քննադատուած էր իր այդ պատրանքը որ երբեմն առաջնորդած է զինքը դէպի ատելութիւն ուրիշ ցեղերու եւ աղգութեանց հանդէպ :

«Հայրիկ»ին ատելի բան մըն էր իր կրօնակիցներուն համար : Պաշտամունքի առարկայ սուրբ մը մանաւանդ իր վերջալոյսին երբ եղակի անձնազոհութեամբ ինքնիրեն կը զրկէր աչխարհիկ կեանքի նիւթական առաւելութիւններէն :

Հնդկական կրօնքը արեւմուտքի նիւթապաշտ փիլիսոփայութեան դէմ պաշտպանելու փոխ ճիգը պատճառ եղաւ որ ուղղափառ բազմութիւնները երկիւղածօրէն հետեւէին իր քայլերուն :

Ունեցաւ իր բարեկամներն ու քննադատները իր հայրենիքին սահմաններէն դուրս : Լսողներ եղան թէ իր բարձր անհատականութեան հետ խոտոր կը համեմատէին այն սխալները զորս գործեց իր քաղաքական պայքարին ընթացքին :

Ճղնաւոր մըն էր Ամենակալին նուիրուած, բայց զերծ չմնաց ցուցամոլութենէ, կ'ըսեն Ամպլիացիք : Հոգեւոր առաջնորդը իր ժողովուրդին, ունեցաւ հակասութիւններ եւ մինչեւ վերջն ալ մնաց տեսակ մը հանելուկ քրիստոնեայ աչխարհին համար :

Եւ սակայն քալ էր իրրեւ յեղափոխական, ու մանաւանդ բարեսիրտ իր ազատագրական պայքարին մէջ :

Մեծ հոգի մը, ինչպէս կը բացատրէ իր անունին կապուած միտքոսը — Մահաթմա :

Անչահ է տարածութիւնը որ կը բաժնէ Հայ եւ Հնդիկ ժողովուրդները իրարմէ : Բայց, թերեւս չկայ մեղմէ աւելի իր պայքարին իմաստը ըմբռնող ցեղ մը :

Խունկ ու վարդ ցանեցին, իւղ ու օրհնեալ ջուր սրսկեցին երկի իր աճիւնին վրայ :

Բուռ մը խունկ ու վարդ մըն ալ Հայ ժողովուրդէն մեր խորունկ յարգանքը մատուցած ըլլալու համար իր յիշատակին :

Ժ.

Զմոռնամ ոսիկանութեան տեղեկացնել ձեր նոր հասցէն

Փետրուար 1էն սկսեալ ամէն օտարական պարտաւոր է, հասցէի փոփոխութեան պարագային, իր նոր բնակավայրին հասցէն հաղորդել տեղական ոստիկանութեան, ամէնէն ուշը տիրը օրուան ընթացքին :

Այս օրէնքին ենթակայ են նոյնիսկ անոնք որոնք բնակարան կը փոխեն տասը հազար հոգիանոց ատնի մը սահմաններուն մէջ :

Այն բոլոր օտարականները որոնք 1946 Յունուար 1էն ի վեր փոխած են իրենց բնակարանը եւ իրենց նոր հասցէն չեն հաղորդած պատկան իշխանութեան, յառաջիկայ 15 օրուան մէջ պարտաւոր են նոր դիմում կատարել :

Կատարի դրակը բոցերուն յանձնուեցաւ

Նիւ Տէլհիի մէջ ամանը չտեսնուած բազմութիւն մը շաբաթ օր իր վերջին յարգանքը մատոյց ողբացեալ Մահաթմա Կանտիին որուն դիակը հըսկայ խարոյկի մը բոցերուն յանձնուեցաւ, ծիսական գետին եղերքը :

Գիւղերէն ու քաղաքներէն հասնող Հնդիկները երկիւղածութեամբ բոլորուած խարոյկին չուրջը, կ'արտասուէին, կ'աղօթէին ու շարականներ կ'երգէին : Ժողովուրդը խունկ, ծաղիկ ու իւղ կը ցանէր մեծ հայրենասէրին դիակին վրայ :

Միեւնոյն ժամուն Հոգեհանգիստի արարողութիւններ տեղի կ'ունենային Հնդկաստանի չորս կողմը :

Դագաղը զետեղուած էր գետնէն տասնըհինգ ոտք բարձրութեամբ պատուանդանի մը վրայ որ ծածկուած էր ազգային դրօշակով : Դիակը, գրեթէ ամբողջութեամբ, կորսուած էր ծաղիկներու մէջ :

Զուգարկաւորութեան ներկայ էին — վարչապետ Փանտիթ Նէհրու, ընդհանուր կառավարիչ Լորտ Մաունթպէթըն եւ իր կինը՝ Էդվիս Մաունթպէթըն, Կանտիի որդին, փոր երկու թոռնուհիները, դահլիճին բոլոր անդամները, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ երեւելիներ որոնք հանդուգնացան մտերիմ գործակիցները եղած էին տարիներով : Երեք օդանաւեր վարդի թերթեր կը ցանէին դիակին վրայ :

Շարականներուն կը մասնակցէին դպիրները, քուրմերը եւ նորահաս աղջիկներ : «Կեցցէ՛ Մահաթման» կը պոռար ժողովուրդը միաբերան ամէն անգամ որ դետին օրհնեալ ջուրը կը սրսկէին դիակին վրայ : Ցետոյ բազմութիւնը կուլար ու աղիողորմ ճիչերը կ'արձակէր :

Քուրմերը մասնաւոր աղօթքներով կրակ տըւին դիակը շրջապատող վայտերուն ու քանի մը վայրկեան վերջ բոցերը կը լափէին մեծ հայրենասէրին անշնչացած մարմինը :

★ Կանտիի դիակին հրկիզումէն քանի մը ժամ առաջ մեծ խառնակութիւններ պատահած էին Նիւ Տէլհիի մէջ : Սպատար ամբոխը կը յարձակէր եւ սկսած էր կողոպտուի տալհանութիւնները եւ յարձակիլ քաղաքական կուսակցութեան մը անդամներուն վրայ որոնցմէ մէկին էր նաեւ մարդասպանը : Արիւնալի ընդհարումներ տեղի տուեցան նաեւ Պոմպէյի մէջ ուր ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ գնդացիրներով յարձակիլ ցուցարարներուն վրայ :

★ Համաձայն Հնդկաստանէն հասնող լուրերու, վտանգի տակ է վարչապետ Նէհրուի կեանքը որովհետեւ այս վերջինն ալ կը յանձնարարէ բռնի միջոցներու չդիմել : Մայրցեղ Հնդիկներու հատուածը դէմ է հաչտարար քաղաքականութեան եւ կը պահանջէ խիստ քայլեր առնել իսլամներուն դէմ : Մեծ վախ կայ որ Կանտիի սպանութիւնը դուռ բանայ ահաւոր արիւնահեղութեան մը ամբողջ Հնդկաստանի մէջ : Այդ պարագային, հետեւանքները կրնան ըլլալ չափազանց ծանրակչիռ ոչ միայն Հնդկաստանի այլեւ Մայրագոյն Արեւելքի մնացեալ երկիրներուն մէջ :

★ Մօհանտաս Կարամչանտ Կանտի ծնած էր 1869, Հոկտեմբեր 2ին, արեւմտեան Հնդկաստանի Փորպանտար քաղաքը : Ամուսնացած էր 13 տարեկանին, միեւնոյն տարիքը ունեցող աղջկան մը հետ, բայց 1906էն սկսեալ կը պահէր կամաւոր ամուրիութիւն (Պրահմաչարյա) ծառայելու համար Աստուծոյ : Իրաւագիտութեան հետեւած էր Լոնտոնի մէջ : Բուսակեր էր եւ ըմպելի չէր գործածեր : Քաղաքական գործունէութեան սկսած է 1918ին : Բանտարկուած է քանի մը անգամ : 1931ին էր որ Լոնտոն գնաց հնդկական խորհրդաժողովին մասնակցելու համար : Հնդկաստան վերադարձին սկսաւ աւելի բուռն թափով աչխատիլ իր հայրենիքին ազատագրման համար : Վերջին պատերազմին սկսաւ պահանջել «ամբողջական անկախութիւն», պատակ մը որուն համար պայքարեցաւ մինչեւ վերջը :

★ Նիւ Տէլհիէն կը տեղեկացնեն թէ կանտիի սպանութիւնը հետեւանք էր դաւադրութեան մը : Մարդասպանը կր ներկայացնէր դաղտնի կազմակերպութիւն մը որ որոշած էր սպանել ոչ միայն Կանտին այլեւ Նէհրուն եւ ուրիշ յայտնի դէմքեր : Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուած են :

5000 ինդիաներ դրամատան դանձանակի առաջ

Հինգ հազար ֆրանքնոց թղթադրամներու փոխանակութիւնը սկսաւ երէկ եւ պիտի չարունակուի այսօր ամբողջ օրը :

Ա.— Մի մոռնաք դրամատուն երթալ այսօր, կարելի եղածին չատ կանուխ, եւ յանձնել ձեր ունեցածները՝ փոխարէնն ստանալով ընկալագիր մը :

Բ.— Միասին պէտք է տանիք ձեր պարտատոմսին տետրը եւ ինքնութեան թուղթը :

Գ.— Իւրաքանչիւր անհատ կրնայ միայն մէկ անգամ յանձնումի գործողութիւնը կատարել : Այդ պատճառաւ ալ, զեղծումներու առաջքը առնելու համար, դրամատան պաչտօնեան ձեր պարտատոմսին տետրէն պիտի կտրէ թիւ 24 կտրօնը : Ընտանիքի մը պետը պիտի կրնայ ամբողջ ընտանիքին անունով ներկայանալ :

Դ.— Բացի դրամատուներէն կրնաք յանձնումը կատարել նաեւ նամակատուփներու եւ դանձային դրասենեակները :

Ե.— Դրամատունէն կամ միւս դրասենեակներէն՝ ձեր յանձնած 5000 ինդոներուն փոխարժէքը մի պահանջէք : Կառավարութիւնը երկու ամիս վերջը միայն պիտի յայտարարէ թէ մինչ ձեւով պիտի կատարէ փոխանակութիւնը :

Զ.— Բացարձակօրէն անհիմն են այն չարաշահ լուրերը թէ կառավարութիւնը հրապարակէն պիտի քաչէ նաեւ 1000 ինդոները կամ ուրիշ թղթադրամներ :

Է.— Եթէ երկու հատէն աւելի են ձեր ունեցած 5000 ինդոները, պարտաւոր էք յայտնել թէ ինչպէս ձեռք անցուցած էք զանոնք :

★ Երկաթուղիէ սկսեալ Փարիզի սակարանը ամէն օր ժամը 1.45էն մինչեւ 2.30 — այսինքն միայն 45 վայրկեան — բաց պիտի մնայ օտար թղթադրամներու փոխանակութեան համար : Ամէն գործողութիւն պիտի կատարուի կանխիկ եւ նուազագոյն 2000 ամերիկեան տոլարի կամ 25.000 փորթուգալեան էսկուտոյի համար :

★ Շաբաթ օր «սեւ չուկան» հետեւեալ գիները կը հաղորդէր — Նափոլէոն 3500, դուխեթրիական ոսկի, 3250, տոլար ոսկի 850, անգլ. ոսկի 4300 : Մթերքին 750, տոլար 315, դուխեթ. Ֆր. 73 :

★ Ֆրանս. կառավարութիւնը յայտնած է երկրագործներուն որ իրենց տուրքերէն 75 առհարիւր պիտի դեղչէ եթէ երեւան հանեն մէկ կողմ պահ դրուած ցորենին քանակութիւնը :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը ձերբակալման հրամանագիր մը հանած է Կոմս Փոլ որ Լէսեփս դէմ որ ամբաստանուած է թէ կը գործակցէր Թշնամիին հետ : Լէսեփս 62 տարեկան տղին է Սուէզի ջրանցքը չինող ճարտարապետին եւ ներկայիս Սպանիա կը գտնուի : Ամբաստանութիւնը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ այս մասին — Լէսեփս իր հօրմէն ժառանգած էր 300 հազար հեկտար տարածութեամբ հող մը Ալէքսանդրէթի Սանճադին մէջ : Այդ հողը 1937ին կ'արժէր քսան միլիոն տոլար : Միջազգային տեսան մը երկու միլիոն Թրք. ոսկիի հատուցում մը նշանակած էր փրկի՝ առաջին պատերազմին իր կրած կորուստներուն ի հաչիւ : Այս գումարը երբեք չէր վճարուած : Կոմսը պատերազմի ընթացքին աչխատած է Գերմանիոյ ձախել այդ հողը՝ իբրեւ օգտակայան : Անցեալ տարի ձերբակալուած էր, բայց ազատ արձակուած էր ժամանակաւոր կերպով :

ՖՐԱՆՍԱ մինչեւ Մարտ 31 Ամերիկայէն պիտի ստանայ 1.345.000 թոն հանքածուխ որուն բաչխումը պիտի կատարուի հետեւեալ ձեւով — երկաթուղիներուն 693.000 թոն, էլեկտրական ըսպասարկութեան 211.000 թոն եւ կազին 441.000 թոն : Ֆրանսա պիտի ստանայ ևոյնպէս յատկուածական երեք միլիոն կենդինար ցորեն եւ հինգ միլիոն թոն ճակնդեղ չաքարի պատրաստութեան համար :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐԸ ԿԱՐԴԱՑԻՆ...

ՍԱՍՆԱՑԻ ԲՈՂՈՔԱՎՈՐՈՒՄԸ

(ՎԵՊ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀՄԱՆԱԿԻՉ)

Մ.

Մեր ժողովուրդը միշտ էլ ունեցել է ազատասեր ավանդներ, որոնք սերնդեսերունդ փոխանցվել են հայ ժողովրդի հոգևոր ժառանգության մեջ։ Այդ ավանդների մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի ավանդը։ Հայ ժողովուրդը միշտ էլ ձգտել է ազատության, ձգտել է ազատ ապրել։ Եվ այդ ձգտումը հայ ժողովրդի մեջ ամենից ավելի ուժեղ է եղել այն ժամանակ, երբ նա ենթարկվել է ամենադաժան հարձակումների։

Հայ ժողովրդի պատմության մեջ կան շատ դարեր, որոնք հայ ժողովրդի համար եղել են ամենադժվար ժամանակներ։ Այդ դարերում հայ ժողովրդի ազատության ձգտումը ամենից ավելի ուժեղ է եղել։ Հայ ժողովուրդը ամենից ավելի է ձգտել ազատության այն ժամանակ, երբ նա ենթարկվել է ամենադաժան հարձակումների։

Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի ավանդները հայ ժողովրդի համար ունեցել են մեծ նշանակություն։ Այդ ավանդները հայ ժողովրդին սովորեցրել են ազատության համար պայքարել, ազատության համար զոհաբերություններ անել։ Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի ավանդները հայ ժողովրդին սովորեցրել են ազատության համար պայքարել, ազատության համար զոհաբերություններ անել։

ման մէջ եւ այլեւս չեն ապահովեր որակեալ կուսակցական ղեկավարութիւնը, այլ կը տարուին գործամոլութեամբ, վարչարարութեամբ եւ նեղ-զավխութեամբ խորհրդային եւ անտեսական հաստատութեանց մէջ» :

Ինչպէս կը տեսնէք, սասը ուղղուած է Մ. Հայաստանի բանիսկ ղեկավարութեան, երկրի բարձրագոյն մարմնին՝ Հայկոմկուսի Կեդր. Կոմիտէին :

Եւ այս իմաստով որոշակի ցուցմունք կայ մայրաքաղաքի քաղաքային խորհուրդի նախագահին ըսկեր Վարդանեանի կողմէ :

Խօսք առնելով ընդհանուր վիճաբանութեանց մէջ, որոնց մասնակցած են Կեդր. Կոմիտէի կազմէն 31 ականաւոր կուսակցականներ, Վարդանեան կը յայտարարէ .

«Մարքս Լենինեան տեսութեան ուսումնասիրման գործը ղեկավար աշխատաւորներու կողմէ ձգտած է ինքնահոսի. այս անվերապահութիւնը մեզ բերած է այն բանին, որ կուսակցական եւ խորհրդային վարիչներէն ոմանք, որոնց կոչումն է հանրապետութեան որոշ նախարարներ, ետ մնացած են իրենց քաղաքական պատրաստութեան մէջ եւ ի վիճակի չեն ստանձնած գործը վարելու» :

Այս «նախարար»ները, ինչպէս յայտնի է, ընտրութեան սաստէն ընդամէնը քանի մը ամիս առաջ, Հայաստանի «Գերագոյն Սովետի սեսիայի 4րդ նիստին», որ գումարուեցաւ Երեւանի մէջ, 1947 Մարտ 29ին :

Այս նիստին, այսինքն սաստէն վեց ամիս առաջ, Մ. Հայաստանի նախկին արտաքին գործոց նախարարը՝ Սահակ Կարապետեան, որ Գերագոյն Սովետի կողմէ կարգուած էր իբրեւ վարչապետ, Սովետին առ իւաւերացում կը ներկայացնէր 28 հոգիներէ բաղկացած նախարարական իր նոր գահլիճը եւ կը ստանար բոլոր «ղեկտուտատ»ներու մխաճայն քուէն («Մ. Հայաստան», 30 Մարտ 1947) :

Եւ ահա, պաշտօնավարութեան լրիւ տարին տակաւին չբոլորած, Վարդանեանները Երեւանէն ապաստաղելով Մոսկուայի, կը յայտարարեն, որ այս «նախարար»ներէն ոմանք «ետ մնացած են իրենց քաղաքական պատրաստութեան մէջ եւ ի վիճակի չեն ստանձնած գործը վարելու» :

Եւ ուշադրաւն այն է, որ այս սպանիչ վկայութիւնը կուգայ ինչ որ Վարդանեանէն եւ ոչ թէ «նախարար»ներու բուն ակրոմէն «վարչապետ» Սահակ Կարապետեանէ :

Այս վերջինին կարծիքը — այսինքն կարծիքը այն մարդու, որ վեց ամիս առաջ աչքառու յոյնդարար եւ ձեռնհասօրէն նախարարական դահլիճ կը կազմէր՝ Գերագոյն Սովետի մխաճայն քուէին արժանանալով — այսօր այլեւս հարցնող չկայ:

Կուսակցական «սնանկ» եւ պատժի ենթակայ առաջնորդներու գծով սաստ կը ստանայ երկրի կուսակցական առաջին դէմքը՝ Գրիգոր Արութինով իր պաշտօնին մնալով հանդերձ, ինչպէս որ պետական «սնանկ» եւ պատուհասուած վարիչներու գծով սաստ կը ստանայ երկրի պետական առաջին դէմքը՝ Սահակ Կարապետեան՝ դարձեալ իր պաշտօնին մնալով :

Պատժարկումի այս նոր ձեւին պիտի անդրադառնանք մեր յաջորդ խմբագրականին մէջ, իսկ առայժմ կրկին զառնանք այն ժողովին, ուր 31 քաղաքներ խօսք առած եւ քննադատած են իրենց աղէտուած վարիչները

Այս արիներէն ընկեր Գէորգեան — Ալլահվէրտիի շրջանի կուսակցական քարտուղարը — առքի եղելով՝ կը յայտարարէ .

«Միզախ բոլշեւիկեան քննադատութիւնն ու ինքնաքննադատութիւնը կը բացակային Հայկոմկուսի Կեդր. Կոմիտէի կազմին մէջ» :

Այս «խիզախ» քննադատութեան անցնելով՝ ճառախօսները առանձնաբար կը մատնանշեն այն «խոշոր թերիներն ու սխալները, որ գործուած են Հայաստանի մէջ, դաղափարաբանական ճակատի վրայ » :

Եւ ահա հոս է, որ ճառախօսները որոշակի մատնանշումներ կ'ընեն .

«Վերջին տարիները,— կը յայտարարեն ա նոնք,— հանրապետութեան մէջ Հայաստանի գրականութեան եւ պատմութեան մասին հրատարակուած են գիրքեր, որոնց մէջ կան կարդ մը սխալներ եւ քաղքենի ազգայնամոլական աղաւաղումներ : Այդ հրատարակութեանց մէջ անճիշդ կերպով կը լուսաբանուին հայ ժողովուրդի պատմութեան հարցերը, անոնց մէջ կ'իտէալացուի անոր անցեալը : Հայաստանի հին դարաշրջանը կը հռչակուի իբրեւ հայ ժողովուրդի պատմութեան «ոսկեդար»ը : Այդ աղաղանամոլ եւ յետադէմ տրամադրութեանց փայլուն արտայայտիչը կ'ըսեն դիմանայ Տէր Մինասեան, որ այժմ կը դեղերի հանրապետութեան գիտութեանց կաճառին չուրջ եւ փր կեղծ – դիտական աշխատութիւններով կը չփոթեցնէ ընթերցողները եւ կը դժուարացնէ հայ ժողովուրդի պատմութեան ճշդիւտ ուսումնասիրման գործը » :

«ՅՈՒՄԱԲԵՐ»

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ԼԻՈՆ, (Ցապաղած) .— Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը մեծ խանդավառութեամբ տօնեց Մանուկներու Օրը, նիւթական մեծ զոհողութիւններով դոնէ քանի մը ժամ Հայ մանուկները ապրեցնելու հայկական հարատատ մթնոլորտի մէջ ուր անոնք կը լսեն ու կ'արտասանեն Հայկազեան արեւահաւատը :

Դժբախտաբար, իբրեւ արտասա Հայ մը, պէտք է ըսեմ որ, իրենց բացակայութեամբ կը վտյլին զանազան միութեանց ներկայացուցիչները, որոնք յաճախ Նոր Սերունդի փրկութեան գործը կը գերադասեն ուրիշ ամէն բանէ :

Բայց ո՞ւր էին «Մանուկներու Օր»ուան հանդէսին :

Արդեօ՞ք Կապոյտ Խաչը ոսկեզօծ տառերով հրատիրագիր պէտք է ղրկէ, որպէսզի գան, որպէսզի իրենց ազգային պարտականութիւն նկատեն քաջալերել այս օտար ափերու վրայ ծնած ու հասակ նետած մեր մանուկները :

Ժամը 9ին Տիկին Գ. Փափազեան քանի մը պատշաճ խօսքերով բացուած յայտարարեց սը, իսկ եղբայրութիւնը եւ Նոր Սերունդի Միութեան անդամները երգեցին «Հիմի էլ լանք»ը :

Արտասանեցին ու երգեցին մեր փոքրիկներէն Ալթունեան, քոյր եղբայր Զոլաքեան, քոյր եղբայր Յովակիմեան, Պէկպէրեան, Մարդարեան :

Օրուան բանախօսուհի Տիկին Ե. Մանուկեան, դեղեցիկ առենախօսութեամբ պարզեց Կապոյտ Խաչի կատարած աշխատանքը մեր մանուկներուն հայեցի դաստիարակութեան համար : Տարին անդամ մը սպրքերով այս տօնը, Կապոյտ Խաչը պատասխանութիւն կը դնէ ծնողներուն վրայ, որպէսզի զան ու մեզ հետ միասին պայքարին Նոր Սերունդի այլասերման դէմ, ըսաւ Տիկինը : Հայեցի դաստիարակութիւն հայ մանուկին , կը նշանակէ սոփսել հայ մանուկին դառնալ ազիւ հայրենասէր :

Տիկին Փափազեանի կողմէ պատրաստուած տրամախօսութիւն մը հիանալի տպաւորութիւն դործեց ներկաներու վրայ : Կը մասնակցէին Օր. Օր. Մարդրիտ եւ Շուշանիկ Առաքելեաններ, Հրանուշ Հարչլեան, Էլիզ եւ Ժիլիան Տէրմանեաններ, Վարդուհի Ալթունեան եւ Սիահիտ Գասպարեանը :

«Կաղանդ պապան» դաւեչտր խաղացին Գէորգ Գէորգեան, Օր. Ուրուհաճեան, Մինասեան, Պէրպէրեան , Զոլաքեան եւ Խաչատուրեան :

Սիրելի « Ցառաջ», եթէ քիչ մը երկար դրեցի, արդարացումս այն է որ ուզեցի որ մեր տարբը իրենք կարդան վրանց անուանները այս թերթին մէջ :

Հանդէսի վերջաւորութեան ծաւէրներ բաժնուեցան երախաներուն : — Արամ Մկրտչի

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ՝

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻՆ կը գրեն պոլսական թերթի մը .— «Կառավարութեան կողմէ մեզի տրամադրուած Ս. Կիրակոսի կիպ մատուռը բաւական ծախս ընելով, կոկիկ եկեղեցի մը եղաւ : Ցուն – տաւր 4ին տեղի ունեցաւ օծումը հոգեւոր հովիւ Աբսէն քահանայի կողմէ : Եկեղեցին լեցուած էր խուռն բազմութեամբ : Հաւատացեալներուն մէջ կը նշմարուէին նաեւ կաթոլիկներ եւ Բիլատնիներ, որոնց վարդապետին բացակայութեան պատճառով հոգեւոր հովիւին վիճակուեցաւ նոյն պարտականութիւնը : Ինչ ամիսէ ի վեր տեղւոյն հայ ժողովուրդը զուրկ էր Պատարագէն :

Երկուշաբթի մինչեւ իրիկուն բաց մնաց Կիրակոսի անունով օծուած նոր եկեղեցին : Շարք շարք կ'երթային եկեղեցի կ'երթային խոստովանելու եւ հաղորդութիւն առնելու :

ՍՏԱՅԱՆՔ

ԿԱՑԾԱԿ ԿԶԻԿԵԱՆԻ «ՅԱՒԻՐ» թատերդութիւնը, 4 արար, եւ նոյն հեղինակին ԱՄԱՆ ԱՈՒՋԻ ԴԻՒԻ, չորս արարնոց թատերդութիւն մը, երկուքն ալ հրատարակուած Շուշտիկեան :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԷՍԱ ԵՒ ՀԱՄԱՍ

(ԽՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Կարաւանը կ'անցնի չորրորդն : Հինգ ուղտ՝ իրենց երկար պախուրցներով իրարու շղթայուած : Իսկ կարաւանապետը, յառաջապահ ուղտին վրայ աշտանակուած : Հինգը կը համբեն ասպղեր, կը ծամեն լուսինը, կ'որոճան դիշերը, մինչ վեցերորդը կ'արբենայ դիշերներու խորհուրդով :

Արաբական դիշերները, ինչքան խորախորհուրդ, հոգեթով եւ արբեցուցիչ : Անոնք նման են անյայտին խորը երազուած աստուածային բաներու, որոնց առջեւ մխայն Արաբը գիտէ գոհել ու գոհունել, աստուածանալ ու աստուածացընել : Անոր ներաշխարհին ծորակները կը բացուին ու կը հոսին դիշերը մխայն : Արեւը չորացուցիչ ակ է, լուսինը ժայթքող աղբիւր, մին անդոհանք, ու մեղկութիւն, միւսը՝ կենդանութիւն, ներշընչում ...:

Կարաւանապետը արբեր է խնկապէս : Իր աշտարակի բարձրութենէն դիւրը հողմավար դըդումի մը նման կը հոլթփի ետ, առաջ, կարծես, հիմա պիտի իյնայ գետնաթաւալ : Ուսերուն վրայ, մետաքսահիւս ծոպերը կը պարեն աջ ու անդամ մը մէկ երեսին, անդամմըմիւսինկ'երթան անդամ մէկ երեսին, անդամ մը միւսին կ'երթան, կուզան կենդահար : Ոտքերը՝ պարապին մէջ կախուած յարաչարժ տոպրակներ, իսկ աչքերը ով գիտէ, այդ պահուն ուրեր կը դեգերին :

Անխուսափելին չուշացաւ վեր ջապէս : Արբած սոխակը ծառէն վար իյնկաւ յանկարծ ,թօթուուած տանձի մը պէս : Ետեւի չղթան փրթաւ տարան – ջան : Օղակները սկսան թաւալիլ խուճապահար ու ցրուիլ աչ ու ձախ :

Երկինքէն իյնած քար մը, կարծէք, կը տարտղնէր երազն ու երազողը եւ անոր ունկընդիրները : Ուղտերը, իրենց լայնախարիսխ կարկինները բացած, դողահար ու խրտչած, կը փախչէին, իրենց վրայէն թափելով մխսերու խենդեցած ալիքները եւ փաթաթներու մէջ բանտուած Դամասկեան չղարշ ու բեհեզ, ջող ու արեւ :

Հովսեփդութենէ ետք՝ ողբերդութիւն : Հօ... հօլօ... հօ... լօ... լօ... :

Ուղտերը կանգ առին, ճանչնալով ճարին ու իմաստը այս կանչին, բայց իրենց սարսափած աչքերուն խորը, դեռ նստած էր խրտչեցուցիչ տեսիլը ուրուականին : Ան, որ իր վրայէն դեռին նետած էր իր աէրը, կարծէք, մեղաւոր ու յանցապարտ, կը դողար միւսներէն աւելի. աչքերը որոշ կէտի մը սեւեռած : Կարաւանապետը փղն – տուկ ու դուռ դայն անմիջապէս : Մէկը մեւերի պէս իյնկած էր ճամբու եղրին :

— Ո՞վ ես դուն :

— Որդի մարդոյ

— Ուսկի՞ց ... եւ ո՞ւր ...

— Հիւսիսէն կուգամ, հարաւ կ'երթամ :

— Անո՞ւղ ...

— Խա,

— Քրիստոնեա՞յ ես թէ հեթանոս :

— Ոչ մին, ոչ միւսը ...

Կարաւանապետը խռովեցաւ : Հեռաւոր ափերէն ուղեկորոյս արիք մը կարծէք, զարնուեցաւ իր հոգիին պատերուն : Քանի մը քայլ եւս ... եւ ահա իր դէմ անծանօթ մը, աւազին վրայ ծալապատիկ, խոնչադէմ, որուն գլխուն վրայ լուսինր արծաթ ու աչքերուն մէջ, աստղերը կայծեր կը ցանէին : Այդ խորհրդապատ գանկը, այդ հրակայծ աչքերը, այդ խմաստուն հայեացքը խոնարհեցուցին գինք յափշտակութեան խորանի մը առջեւ :

— Օտարական, խօսքերդ խորհրդաւոր են, կ'ուզեմ լսել կրկին ու թափանցել իմաստին ... եւ, միասին ճամբորդենք... անօթի՞ ես ...:

— Կուշտ եմ արեւով... անօթի եւ ծարաւ՝ ճշմարտութիւնով :

Լուսնաշխարհի գաւակը, այս խորխմաստ խօսքերէն կրկնապէս այլայլած, անմիջապէս ըսպասարկեց թուղ, արմաւ եւ ջուր :

Երբ սովահար ուղեւորը վեր առաւ իր աչքերը, իր դէմը գտաւ քսանամեայ լիալուսին մը, որ կը ճառագայթէր գերադանցօրէն գեղեցկատիպ համադրութիւներ լոյսին ու խաւարին : Կարմրաւուն այտեր, ածխամած գլուխ, փղոսկրեայ ճակատ, սեւայօն կամարներ, սպրտակ մարմին, խաւարածիլ աղուամօրուս, սլացիկ հասակ, սեւալոյս աչքեր, ուսկից կը հոսէր չունչ մը աղնուական եւ բարեհամբոյր :

(19)

ՓԱՆԻ ՄԸ ՑՈՂՈՎ

Հելլէն ապստամբները սկսած են յարձակիլ Փրոհիթի, Իլիա եւ Էպիթալօ քաղաքներուն վրայ՝ Էպիտաւրիա նահանգին մէջ: Կառավարական ուժերը միջոցներ ձեռք առած են ետ մղելու համար յարձակողները:

Աթէնքի կառավարութիւնը լուծած է հիւս. Ցունաստանի հրամանատարութիւնը և եռկոմիսած է զօրավար Կոստանդին Վէնթիրիսը: Ներկայ «պատերազմը» կը նկատուի ամբողջ Ցունաստանի չհաղթուող դժբախտ երեւոյթ մը եւ ընդհանուր սպայակոյտն է որ հիմա պիտի վարէ զինուորական գործողութիւնները:

ԳՐԱԾ *Լինդ Թի Մոսկուայի* կառավարութիւնը բողոքած է որ ամերիկեան նաւաբաժին մը կը յածէ իտալական ջուրերուն մէջ: Հռոմի կառավարութիւնը հասկցուցած է, իր արտաքին նախարարին միջոցաւ որ Իտալիան՝ կախպետութիւն մը ըլլալով ամէն իրաւունք ունի իր նաւահանգիստները հրաւիրելու օտար երկրի մը մարտանաւերը եթէ ուզէ:

Անցեալ շաբթուն Լիւքսէնպուրգի մէջ դումարեցաւ խորհրդաժողով մը Պելճիքայի, Հոլլանտայի եւ Լիւքսէնպուրգի միջեւ քննելու համար երեք երկիրները չհաղթուող կարգ մը քաղաքական եւ տնտեսական խնդիրներ: Շաբաթ օր խորհրդաժողովին փակման առթիւ երեք կառավարութիւններուն պատուիրակները միաձայնութեամբ ոչնչացին ընդառաջ երթալ արեւմտեան խմբակցութիւն մը կազմելու բրիտանական առաջարկին: Որոշուեցաւ խնդրել Փարիզի եւ Լոնտոնի կառավարութիւններէն որ աւելի թանձրացնել կերպով ներկայացնեն առաջարկը եւ ի հարկին խորհրդաժով մը դումարին բոլոր չհաղթուողներուն մասնակցութեամբ:

Բրիտանական արտաքին նախարարութեան պաշտօնատարներէն մէկը չաբաթ օր հաստատեց այն լուրը թէ անգլիական կառավարութիւնը պատրաստած է նախագիծը դաշնագրի մը որ պիտի ստորագրուի հինգ արեւմտեան պետութիւններէն:

Երկ, փետրուար 2, *Սթալինկրատի* փառաւոր յաղթանակին հինգերորդ տարեդարձն էր: 1943ի փետրուարին էր որ Կարմիր բանակը գերազանց անձնազոհութեամբ եւ մղձաւ հերոսութեամբ բանակը:

Խորհրդային միութիւնը 1948ի իր պետական պիւտճէէին (66000 միլիոն րուբլի) պիտի ծախսէ 2500 միլիոն րուբլիի դումար մը: 1947ին Ռուսիա պետական ծախքերու յատկացուցած էր 68500 միլիոն իսկ պետական ընդհանուր ծախքերուն գումարն էր 361.200 միլիոն րուբլի:

Գերմանիոյ Միջդաշնակցային հակակշիռի յանձնաժողովին չաբաթ օրուան նիստին, *Ամերիկայի* ներկայացուցիչը զօրավար Քլէյ յայտարարեց թէ «Ամերիկան Պերլին մնալու այնքան իրաւունք ունի որքան Ռուսիան»: *Այս յայտարարութիւնը* պատասխան մըն էր այն համաձայնաթերթերուն որոնք վերջերս կը պահանջէին որ Անգլիա եւ Ամերիկա հեռանան Գերմանիոյ մայրաքաղաքէն:

Ամերիկա եւ Իտալիա երէկ բանակցական դաշնագիր մը ստորագրեցին Հռոմի մէջ: 1923էն ի վեր առաջին անգամն է որ Ամերիկա նման դաշնագիր մը կը կնքէ Իտալիոյ հետ:

1947ին 200.000 Իտալացիներ իրենց երկրէն մեկնած են, 46952 հոգի եկած են Ֆրանսա, 18794 հոգի անցած են Զուիցերիա մինչ 16125 հոգի հաստատուած են Ամերիկա:

Ամերիկացի ծովային յանձնաժողովը խորհրդարանին ներկայացուցած է տեղեկագիր մը որուն մէջ կը յանձնարարէ եւրոպական երկիրներուն չտալ Մարշըլի ծրագրով նախատեսուած 500 փոխադրանաւերը որովհետեւ Ամերիկա, ինքը, պէտք ունի այդ նաւերուն:

Ֆրանսական կառավարութիւնը տեղեկացուցած է ամերիկեան կառավարութեան թէ ներկայիս 301.440 Գերմանացի գերիներ կան Ֆրանսայի մէջ:

Անգլիոյ Աշխատաւորական կուսակցութեան ձախ թեւին ներկայացուցիչը, եղբայր Զիլիաքոս (ծագումով Ֆինլանտացի) կ'ըսէ թէ ներկայ արտաքին նախարարը «վտանգ մըն է մեր երկրին համար»: Պէվին կը սպառնայ պատերազմ հրատարակել պաշտպանելու համար Ամերիկայի միջամտութեան քաղաքականութիւնը՝ Հելլէն Փաշականներու կողքին, կ'ըսէ Զիլիաքոս: «Արտաքին նախարարը կր սպառնայ նաեւ Խորհրդ. Միութեան՝ պատրուակելով թէ այս վերջինը կ'ուզէ տիրապետել ամբողջ աշխարհին: Իրականին մէջ Ամերիկան է որ կը փորձէ տիրապետել, եւ Մարշըլի ծրագիրը մէկ երեսն է այդ քաղաքականութեան»:

Ցունաստիկաց 15 օրուան մէջ պիտի վերարացուի Ֆրանքհեւսպանիական սահմանագլուխը որ փակ կը մնար 1946 Մարտ 1էն ի վեր: Արտաքին նախարարութիւնը այս մասին պաշտօնական յայտարարութիւն մը պիտի ընէ չուտով: Հաւանական է որ առեւտրական դաշնագիր մը եւս ստորագրի երկու երկիրներուն միջեւ:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Ֆր. Կ. Մաչի փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսին որ տեղի պիտի ունենայ 15 փետրուարին ժամը 15էն 24, Hôtel Continental իշքեղ սրահներուն մէջ, 2 rue Rouget de Lisle, métro Concorde:

Նուագախումբ ՖԷՐՆԱՆ ՊՈՒԶՕՆ: Դեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Մաչի Սկաւրանի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29 փետր. 1948, ժամը 3էն 12, Casino des Etoiles, Մասիս սրահին մէջ, 87 Ave. de Livry, à Sevran:

Գեղարուեստական հաճելի բաժին: Խմբերգ, ներկայացում եւ անակնկալներ, եւրոպական պարեր: Ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 75 ֆր.

Հաղ. միջոց.— Կառախումբ Gare du Nordէն ժամը 13.45ին եւ 14.15ին: Eglise de Pantinէն 147 թիւ օթօպիւս, իջնել Terminus:

17ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հայ Արիներու Միութեան փարիզի շրջանի երէցներու, սկաուտներու եւ գայլիկներու կողմէ: Մասնակցութեամբ փարիզի Հայ Արեւոյներուն: Տեղի կ'ունենայ կիրակի 7 Մարտ 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle de la Chimie, 28bis, rue St. Domonique, Paris (7), (métro Invalides կամ Solférino):

Սկաուտական ճոխ յայտագիրը, ներկայացումները, հայկական պարեր եւ երգեր Աբէնոյշնեբուն կողմէ:

Մուտք 100 — 300 ֆրանք:

SALLE GAVEAU, կիրակի 29 փետր. ժամը 14ին
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԶԼԵԱՆԻ
Մասնակցութեամբ
ԱՐԹՕ ՊԵՆՈՆԻ
Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. Անէթ Քլէմանի

Յայտագրին մէջ.— Տանիկէթիի, Պիզէ, Մասկնէ, Մօցարթ, Ա. Պենօն, Կոմիտաս, Խաչատուրեան, Տէր Ղեւոնդեան, Սպենդարեան, Սայաթ-Նովա, Տիգրանեան, Ալէմշահ, եւն.:

Տոմսերը հայ դրատուներէն:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ *Ժիրայր* Փիւքիւլճեան, հօրը անունը Օննիկ, մօրը Նեվրիկ, եղբայրները Երուանդ եւ Մկրտիչ քոյրը Հռիփսիկ, որոնք մինչեւ 1927ը կը գտնուէին Մարսիլիա: Տեղեկացնել Պուլսեցի Յարութիւն Դաւտչեանի, 10 rue des Minimes Grenoble:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Ֆրանսուհի Օր. Germaine Boulay, 15 rue de Nantes, Paris (19) կը փնտռէ իր բարեկամուհին Օր. Աստղիկ Դուրեան որուն հասցէն էր, մինչեւ քանի մը տարի առաջ, c/o. The Bagdad Guinery Karky, West Iraq. Լուր ունեցողները կը խնդրուի զրել վերոյիշեալ հասցէին:

ՎԻԵՆ.— Ֆր. Կ. Մաչի մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ Տիկին Քնարիկ Թէրզեանի եւ պարագաներուն իր ամուսնոյն Պ. Մարտիկ Թէրզեանի դառնակսկիծ մահուան առթիւ: Այս առթիւ ընդհակակշռութեամբ ստացած է 500 Ֆր. Տէր եւ Տիկին Դալիկեաններէ:

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ
ԴԻՇԵՐ, Հ. Ց. Դ. ԱՇՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՍՏՈՄ
ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ԱՆՋՈՑՔԸ
ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ ԹՈՒԱԿԱՆԸ

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ.— Ֆր. Կապոյտ Մաչի Մարսէյլ քաղաքի մասնաճիւղին տարեկան հանդէսը՝ ՄԱՐՏ 8ին:

դրուի երկու երկիրներուն միջեւ:

Ալժիրիոյ խորհրդարանը որոշեց տասը միլիոն սթերլին ծախսել 1948ին երկրին տնտեսական կացութիւնը բարելաւելու համար: Այս դումարին 34 առ հարիւրը պիտի յատկացուի ճարտարարուեստին, հանքերու շահագործման ընչերս նաեւ երկաթուղիներու վերնոգման:

Ամերիկացի Աշխատանքի Դաշնակցութեան վարչական մարմինը որ ժողով կը դումարէր անցեալ շաբթու Մայամիի մէջ (Ֆլորիտա) մասնաւոր զեկոյցով մը կը յայտարարէ թէ Ռուսիա պատերազմ կը պատրաստէ Ամերիկայի դէմ եւ այս վերջինը պարտաւոր է վերաքննել իր արտաքին քաղաքականութիւնը: «Մորհ. Միութիւնը չոգեպինդ կ'աշխատի հիւլէական զէնքեր պատրաստելու եւ յարձակելու, կ'ըսէ զեկոյցը:

ՑՈՒՇԱՏՏՐ

Լիոն.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի դասախոսութիւնը Զորեքշաբթի 4 փետրուար, ժամը 8.30ին, յարկոցի սրահը 78bis rue Rabelais: Նիւթ՝ «Հայաստանի համայնավարացումը»: Դասախօս ընկեր Կ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ: Սիրով կը հրաւիրուին եւ երէց ընկերները, կապոյտ Մաչուհիները եւ բոլոր Հայերը անխտիր:

Հ. Ց. Դ. *Մարսէյլի* Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը կը հրաւիրէ իր 12 խումբերը անդամական ժողովի, որ տեղի պիտի ունենայ իրենց համապատասխան եւ սովորական հաւաքատեղին հետեւեալ օրերը: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. վարչութեան ներկայացուցիչը: Շատ կարեւոր օրակարգ:

ՊՈՄՈՆ, Քրիստափոր, հինգշաբթի 5 փետր.: ՍԻՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ Գիւլխանդանեան, տուրքաթ 6 փետրուար:

ՔԱՂԱՔ, Ռոստոմ, հինգշաբթի 5 փետրուար: ՍԻՆԹ ԱՆՆ, Քեւռի, չորեքշաբթի 4 փետրուար: ՍԻՆԹ ՄԱՐԿՐԻՏ, հինգշաբթի 12 փետրուար: ՍԻՆ ԺԻՐՈՄ, Աղբալեան, տուրքաթ 20 փետր.: ԼԻ ՋՕԼԻՎ, Օհանջանեան, չորեքշաբթի 11 փետրուար:

ԼԻՒՍ ԼԻ ՄԻԼ, Համազասպ, կիր. 8 փետրուար:

ԼԱ ՍԻՈՒՆ, Հրայր, կիրակի 8 փետրուար:

ԿԱՐՏԱՆ, կիրակի 15 փետրուար:

Հ. Ց. Դ. ՌՈՄԱՆԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ վիճաբանական ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս չորեքշաբթի 4 փետրուար, ընկեր Վարուժան Խուպկեանի բնակարանը, սովորական ժամուն:

Կը դասախօսէ ընկեր Ա. Պօյաճեան:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Անթէռ Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի ընդհանուր ժողովը, հինգշաբթի 5 փետրուար, ժամը 9ին, Sociétés Savantesի G սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Հայերէնի դաս 8—9:

ԳՏՆՈՒԱԾ.— «Ցառաջ»ի վերջին թիւերուն մէջ փնտռուած Թիւթիւնճեան ընտանիքը կը գտնուի Քլէրմոն Ֆէրրան եւ այս առթիւ փնտռողները որպէս չնորհակալութեան պարտք 1000 ֆրանք կը նուիրեն «Ցառաջ»ին:

ՄԱՐՍԷՅԼ, ԼԱ ՎԻՍԹ.—

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ԴԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ խումբի կազմութեան տարելիցին առթիւ երեկոյթ պատրաստած կ'ունենայ 21 փետր. 1948, Շաբաթ իրիկուն մինչեւ լոյս, երմիթաժի սրահին մէջ (La Viste):

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, նուագ: Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՊԱՇՏՕՆՆ ԽՈՒՄԲԱԼ է: Կան դիւերէն յատուկ եւրոպական պարեր Սէն Լուի նուագախումբին մասնակցութեամբ:

Ապահովել տոմսերը. Նոր Սերունդականներէ:

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱ

Որ բոլորած է իր հաճամեակը եւ տիրացած արդար համբաւի մը,

պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները իր համադամ կերակուրներով ու բազմապիսի աղանդերներով

Հեռաձայն TRI 31 - 62

24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

Իսկի Հայերու ժամադրավայրը

Café des Sports, 4 rue de la Défence Հեռ. Mic. 37–03

Հայրենակի՛ց, կեանքդ թարմացնելու համար կ'ուզե՞ս լաւ օրի համել, դիմէ վերի հասցէին, ուր ընտիր աղանդերներով համեմուած լաւագոյն օղին պիտի հրամցուի քեզի:

ՄԻԱՑՆ ԱՍ ԶԷ

Ազատ սրահը ձեր տրամադրութեան տակ է, պայմանաւ որ 8 օր առաջ անձամբ, հեռաձայով լուր տաք, հարսանիքի, մկրտութեան, նշանուքի եւ այն տեսակ հանդէսներու համար, կը հայթայթենք նոյնպէս պէտք եղած ըմպելիները, խղճամիտ պիներով:

Տէր եւ Տիկին ՍԱՐԳԻՍ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 4 Février 1948 Չորեքշաբթի 4 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5257-Նոր շրջան թիւ 866 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՀԱԿԱԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄՈՒԵԳՐՈՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Պոսթընի «Հայրենիք»ը այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ կը գրէ.—

Վերջին քանի մը շաբաթներուն հակադաշնակցական մոլեգին պայքար մը ծայր տուած է ոչ միայն հոս՝ Ամերիկայի մէջ, Քալիֆորնիայէն մինչեւ Նիւ Եորք, Պոսթըն, մինչեւ Պուէնոս Այրէս, այլեւ ամէն տեղ, Եգիպտոս, Ֆրանսա, Սուրիա, Լիբանան, Իրաք, Իրան, Յունաստան եւ այլուր:

Ի՞նչ է պատահած, նոր ոճիրնե՞ր արդեօք, անմեղներու արեան հոսո՞ւմ, որոնք ուր ալ տեղի ունենան, Քամչաթքայէն մինչեւ Հոթենթոթներու աշխարհը, վերջ վերջը պիտի փաթթուին Դաշնակցութեան վզին: Ոչ: Այս անգամ հակադաշնակցական նոր ճիշտի չարժառիթը ոճիրներ չեն. բայց Դաշնակցութիւնը վերջերս ուրիշ մեղք մը գործած է, աւելի ծանր, անքաւելի, քան աշխարհի բոլոր ոճիրները: Նոր իրողութեանց լոյսին տակ ան իր դիրքը ճշդած է այս օրերուն կատարուող ներքաղաքին հանդէպ: Եւ Դաշնակցութեան այս ընթացքը հիմա կ'որակուի կռիւ ներքաղաքի դէմ, կռիւ Հայաստանի դէմ. ոմանց կարծիքով ալ Դաշնակցութեան այս ընթացքը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ «դաղութապաշտութիւն» ընդդէմ «հայրենապաշտութեան»:

Բայց մեզ՞ վերջին երկու տարիներուն ու Դաշնակցութեան ընթացքը նոյնը չէ եղած: 1946 եւ 47 թիւերուն, երբ Դաշնակցութիւնը ամէն տեղ, մամուլով ու բեմով, ներքաղաքի մասին կը խօսէր, իր ընկերներն ու համակիրները կը մղէր զոհաբերութեան, երբ Քալիֆորնիոյ մէջ Դաշնակցական Արփ. Սեդրակեաններ տասնեակ հազարներով կը մասնակցէին ներքաղաքի հանգանակու-թեան եւ իրենց ամիսներու խնդրավարձ նուիրելու ու քրանաթոր աշխատանքով պատճառ կ'ըլլային որ հարիւր հազարներ հոսէին Բարեգործականի գրասենեակը, երբ նոյնը տեղի կ'ունենար Տիթրոյիտի մէջ եւ այլուր եւս՝ դարձեալ մեր ընկերներու աջակցութեամբ, նիւթական նուէրներով, դրչի ու խօսքի ուժով, այդ օրերուն ալ մեզ՞ մենք նորէն հակահերքաղաք չէինք, մեզ՞ հակահայաստանեան չէինք, կամ հայրենիքի ու ժողովուրդի դէմ դաւադիրներ չէինք: Այդ օրերուն, երբ մեր ընկերները կը դործէին ու կը զոհէին, իսկ երդուեալներու խուժան մը, դիշերը ցերեկին խառնած, մաղձ կը թափէր մեր վրայ, ոչ մէկ ձայն բարձրացաւ զգաստութեան հրաւիրելու թունաւոր լեզուները: Այդ օրերուն Բարեդործականի կեդրոնն իսկ, որու նախաձեռնած չարժման նպաստեցինք այնքան անվերապահ ու զմայլելի սիրով մը, անգամ այդ Բարեգործականը, իր ականջները խցած, սիրտն ու հոգին չզղթայի զարկած, ոչ մէկ չարժում փորձեց խուժանին դէմ: Կը հարցնենք. հիմա կացութիւնը ինչո՞վ է փոխուած երէկ հակահայաստանեան էինք. այսօր նոյնը. բայց խուժանը այսօր աւելի մոլեգնած մեր դէմ:

Հիմա, Դաշնակցութիւնը այնքան է փոխուեր, որ անդամ լչվանթէններ, իրենց ամբողջ կեանքը Պոսթընի, Նիւ Եորքի ու Փարիզի պողոտաններուն ու սրճարաններուն մէջ անցուցած մարդիկ, կը յաւակնին հայրենասիրութեան դասեր տալ անոր, զաղութներու կարճատես կեանքի եւ սեփական հայրենիքի արժէքի մասին խօսիլ. Ռուսոմաններու, Քրիստափորներու ու Զաւարեաններու Դաշնակցութիւնը, որուն ամէն օր հայհոյեր են ու զերեզմանել փորձեր, բաղդատել այս օրուան Դաշնակցութեան հետ. հիմա այս գոյնզգոյն հայրենասէրները, Ակնունիները կ'ողբան եւ անոր Դէպի երկիր կոչը կը հրատարակեն: Դաշնակցութեան մէջ պէտք է մարդիկ մեռնին կամ դուրս դան անկէ, որպէսզի մեր հակառակորդները աչքին արժէք դառնան: Այսօր Ակնունին անուանի հրապարակագիրը ու մեծ հայրենասէր է եղեր, մինչ երէկ ան դոյութիւն իսկ չունէր...:

★

Ինչպէս երէկ, այսօր ալ հայ ժողովուրդի հաւաքումը իր հայրենիքին մէջ է ու կը մնայ Դաշնակցութեան քաղաքական դաւանանքը:

1921 թուէն ի վեր ներքաղաք ենք պահանջեր, ու միթմանակ յամառօրէն պահանջեր մեր հայրենիքի ներքին սահմաններու վերադարձում: Ախալքալաք, Ախալցխա, Ղարաքլաղ, Շարուր, Նախիջեւան եւայլն, որոնք ներազանցապէս հայկական հողեր են, ըսած ենք որ պէտք է դարձուին Հայաստանին, որպէսզի հայութիւնը հողի պաշտպան չմեռնի, որպէսզի ան չթողու իր բոյնը ու հեռանայ ուրիշ աշխարհներ, որպէսզի արտասահմանէն ներքաղթող Հայերու համար ալ տեղ բացուի մեր հայրենիքի մէջ: Մեր ձայնը չլսուեցաւ, դժբախտաբար, ոչ միայն պղտոնց մը հող չաւելցաւ մեր հայրենիքի վրայ, այլեւ, Արեւմտեան իշխանութիւնը մեր արեւմտահայեաց բերուած Զանդեզուրի մէջ ստեղծեց քրտական ինքնավարութիւն մը: Հետեւանքը եղաւ այն որ Զանդեզուրի Հայը եւս սկսաւ Թողուլ իր լեռները եւ անցնիլ Բաքու, Հիւսիսային Կովկաս եւ այլուր: Ու այսօր ալ դժբախտաբար կը չարունակուի այդ արտագաղթը Հայաստանէն:

ՆԻՍԻ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԸ

Ալիքն ամբոխ, ժըխորին մէջ թաթաւուն,
Կը փըրփըրի, կը կաքաւէ, կը ցընծայ,
Այտաբըղէտ հոսպիտը սա անանուն՝
Ժըպիտն է դրեր իր դառնութեանը վըրայ:

Խաւաքարտէ ժօռատ արքայ մ'է բազմեր
Գահն իր սահուն: Կը քըրքըջայ լըռիկ ան.
Վարն ոտքին տակ, չուրջպարին մէջ դիմակներ
Ինչ մը հաճոյք ու պուտ մը խինդ կը մուրան:

Եկեր է հոս, չալկած իր բեռը ցաւի,
Ամբոխն՝ որուն կարօտն երկար ըսպասեց
Ձառագայթին ու երկինքին այս ծաւի:

Կ'ուզէ նետել տառապանքն որ իրըր ցեց
Կրծեց հոգին երջանկութեան ծարաւի.
Աղտ կ'արձակէ լիահազազ կանչն իր մեծ:

ԲԱՔԳԻՆ ԳԱՎԻՋ

ԵՐԵՔ ՄԻԼԻՈՆ ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Երկուշաբթի դիշեր, Գերմանիոյ բրիտանա-կան եւ ամերիկեան գօտիներու երեք միլիոն աշխատաւորները գործադուլ հռչակեցին: Բանթող-ները տարբեր պահանջներ ներկայացուցած են զանազան շրջաններու մէջ:

Բրիտանական գօտիին «թեթեւ աշխատաւորները» գործադուլ հռչակած են որովհետեւ կը պահանջեն ծանր աշխատանք կատարողներուն ու-տելիքի բաժնեչափը: Իսկ Հանովըրի մէջ, բանուորները օրավարձի յաւելում կը պահանջեն:

Դիտել կը տրուի որ գործադուլը իրականին մէջ ուղղուած է ոչ թէ Դաշնակից իշխանութեանց այլ կերմանական իշխանութեանց դէմ որոնք պէտք եղած կանոնաւորութեամբ չեն կատարած ուտեստեղէններու բաշխումը:

Գործադուլը պիտի տեւէր միայն մէկ օր: Ա-մերիկեան եւ անգլիական իշխանութիւնները չեն միջամտած:

5000 ՆՈՅՆԵՐԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆ ՔԱՇՈՒԵՑԱՆ

Համաձայն կառավարութեան հրահանգնե-րուն երկուշաբթի եւ երեքշաբթի միլիոնաւոր Ֆրանսացիները զրամատուներուն կամ պետական գանձարան գրասենեակներուն յանձնեցին իրենց 5000 ֆրանքնոց թղթադրամները:

Հաւանական կը նկատուի որ կառավարու-թիւնը կարճատեւ պայմանաժամ մը եւս տայ՝ փոխանակութեան համար որուվհետեւ կարելի չե-դաւ դոհացնել բոլոր դիմողները:

Ինչպէս արդէն դրած էինք, կառավարութիւ-նը տակաւին ոչ մէկ յայտարարութիւն չէ ըրած թէ վերադարձուած թղթադրամներուն փոխար-ժէքը ինչ ձեւով, կամ երբ, պիտի վերադարձնէ:

★ Հանրապետութեան խորհուրդը երկուշաբ-թի օր 91ի դէմ 188 ձայնով քուէարկեց ռսկիին ազատ առեւտուրին օրինագիծը: Հակառակ քուէ տուին համամասնականները:

★ Ոսկիի ինչպէս նաեւ օտար թղթադրամնե-րու վաճառումը պաշտօնապէս սկսաւ Փարիզի սակարանին մէջ: Տոլարը կ'արժէր 311 ֆրանք, մինչդեռ պաշտօնական սակն է 214 ֆրանք: Փոր-թուգալեան էսկատօն բարձրացաւ 1242ի:

Մոսկուա կը շարունակէ բողոքել

Մոսկուայի կառավարութիւնը դիւանագիտական անարիւն յարձակողական մը բացած է Ամերիկայի դէմ:

Անցեալ շաբթու յուշագիր մը ներկայացուցած էր Ուշինկթընի կառավարութեան բողոքելով թէ ամերիկեան նաւաբաժին մը կը յածի Միջերկրականի ջուրերուն մէջ, միեւնոյն ատեն օգտագործելով իտալական նաւահանգիստները՝ պարենաւորումի համար: Անցեալ շաբաթ օր խորհրդային կառավարութիւնը ուժգին բողոքագիր մը ներկայացուց Թէհրանի կառավարութեան բողոքելու համար որ ամբողջ Իրանը վերածուած է ամերիկեան զինուորական խարիսխ մը եւ ներկայիս նոր ամրութիւններ կը շինուին ռուսեւիրանեան սահմանին երկայնքին:

Բողոքագիրը կը պարունակէ հետեւեալ ամբաստանութիւնները.—

Ա.— Իրան ամրութիւններ կը շինէ Ամերիկայի զինուորականներու հսկողութեան տակ:

Բ.— Իրանական ապահովութիւն օժանդակ ա-մերիկեան զինուորական մարմին մը յատակագիծ մը պատրաստած է՝ երկրին չորս կողմը նոր օդակայաններ շինելու կամ գոյութիւնունեցողները վերանորոգելու համար:

Գ.— Շատ լուրջ աշխատանքներ կը կատարուին սահմանամերձ շրջաններուն մէջ օդանաւային խարիսխներ շինելու համար:

Դ.— Վերջերս շատ յաճախադէպ են ամերիկեան օդանաւերու քննական թռիչքները ռուսեւիրանական սահմաններուն վրայ: Երեւութապէս այդ թռիչքները կը կատարուին իրանական բանակին «ոստիկանական ուժերը քննելու դիտաւորութեամբ, բայց իրականին մէջ օդանաւորդները կը լուսանկարեն սահմանին զինուորական շինութիւնները:

Վերոյիշեալ ամբաստանութիւնները հիմնաւորելու համար, խորհրդային կառավարութիւնը դիտել կուտայ թէ Իրան մեծ քանակութեամբ զինուորական մթերք կը ստանայ Ամերիկայէն եւ մեծ զարկ կը տրուի Իրանի զինուորական ճարտարարուեստին զարգացմանը, միշտ ամերիկեան օժանդակութեամբ: Ցուշագիրը կ'աւելցնէ նաեւ որ ընդարձակ օդակայան մը կը շինուի Քումայի մէջ եւ կը չարունակէ.— Մորհ. կառավարութիւնը կ'ուզէ յիշեցնել թէ այս երեւոյթները աններդաշնակ են 1921ի փետրուար 26ին կնքուած դաշնադրին հետ որուն վրայ հիմնուած է երկու դրացիներու բարեկամութիւնը: Ուրեմն կը սպասէ որ Իրանի կառավարութիւնը անյապաղ քայլեր առնէ զարմանելու համար այս անբնականոն կացութիւնը»:

Ուշինկթընի արտաքին նախարարութեան պաշտօնատարներէն մէկը յայտարարեց երկուշաբթի օր թէ եղած ամբաստանութիւնները բոլորովին անհիմն են: Ամերիկա երկու առաքելութիւններ ունի Իրանի մէջ, ըսաւ պաշտօնատարը ընդամէնը 26 սպայ որոնց պարտականութիւնն է մարզել Իրանի ոստիկանութիւնը՝ համաձայն հրապարակուած դաշնագրի մը:

★ Միացեալ Նահանգներու արտաքին փոխնախարարը, այս առթիւ, յայտարարեց թէ անհիմն են Մոսկուայի այն ամբաստանութիւնները թէ ամերիկեան նաւաբաժինի մը ներկայութիւնը կը բռնաբարէ իտալական դաշնագրին տրամադրութիւնները: Շատ սովորական երեւոյթ է, որ ամիսը պետութիւններ այս կարգի այցելութիւններ արտօնեն իրարու, աւելցուց նախարարը:

Ամերիկա եւ Իտալիա դաւնագիր մը ստորագրեցին

Ինչպէս արդէն հաղորդած էինք մեր նախորդ թիւով, երկուշաբթի օր Ամերիկա եւ Իտալիա բարեկամական եւ առեւտրական դաշնագիր մը ստորագրեցին Հռոմի մէջ:

Դաշնագրին առեւտրական յօդուածները չեղեալ կը յայտարարեն 1937ի կնքուած պայմանագրութիւնը որ, իր կարգին, կը փոխարինէր 1871ի առաջին դաշնագիրը:

Ներկայ փաստաթուղթը կը պարունակէ հետեւեալ յօդուածները.—Ա.- Պայմանագիրը կողմերը յանձն կ'առնեն յարդել փոխադարձ հաւասարութեան սկզբունքը իրենց քաղաքացիներուն, ընկերակցութեանց եւ առեւտրական հաստատութեանց նկատմամբ. Բ.— Մաքսային նպաստաւորեալ պայմաններ ի գործ դնել իրարու հանդէպ: Գ.— Ազատօրէն իրարու տրամադրել երկու երկիրներու նաւահանգիստները: Դ.— Լուրերու փոխանակութեանազատութիւն տալ իրարու եւ գրաքննութեան չենթարկել հեռագրական ղեկոյցները:

ՓԱՐԻԶԻ փապուղիին եւ հանրակառքին տոմսակները առայժմ յաւելում պիտի չկրեն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՓՍԿՈՒԱՅԻ ՍԱՍՏԸ ԵՐԵՒԱՆԻ...

(ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԴԷՊԻ ՀԻՆ ՕՐԵՐԸ)

Բ.

Խօսքը Ե. Տէր Մինասեանի դէմին պատկառող այն 56 էջնոց գրքոյկի մասին է — «Ոսկեդարի Հայ Գրականութիւնը» — որ 1947ին լոյս տեսաւ Երեւանի մէջ։

Եւ լոյս տեսաւ, ընդգծուած տողերով յիշատակենք հոս, կարգադրութեամբը Հայաստանի Գիտութեանց Կաճառի Նախագահութեան, իբրեւ Կաճառի Գիտական Պրոպագանդայի Խորհուրդի հերթական հրատարակութիւններէն մէկը։ Աւելին։ Գրքոյկի պատասխանատու խմբագիրն էր Հայաստանի այժմու վարչապետը՝ Ս. Կարապետեան, որ թէ Գիտութեանց Կաճառի իսկական անդամ է եւ թէ Գիտական Պրոպագանդայի Խորհուրդի նախագահ։

«Ճեռագիմութեան» եւ «ազգայնամոլութեան» դէմ այսքան երաշխիքներ ունենալով հանդերձ — Գիտութեանց Կաճառի նախագահութիւն, Գիտական Պրոպագանդայի Խորհուրդ եւ պատասխանատու խմբագիր յանձին երկրի վարչապետ··· — «Ոսկեդարի Հայ Գրականութեան» հեղինակը, այնուամենայնիւ, կը պատուհասուի այսօր։

Միայն Ե. Տէր Մինասեանը չէ, ի հարկէ, որ բազմած է ամբաստանեալի աթոռին վրայ։

«Հայկոմկուսի Կեդր. Կոմիտէի լիակատար նիստին մասնակցողները քննադատած են Խորհրդային Գրագէտներու Միու Թիւնը, որ··· ժամանակին մերկացուցած եւ դատապետած չէ Հայաստանի Գիտութեանց Կաճառի շարք մը հիմնարկներու աշխատութեանց մէջ տեղ գտած քաղաքական սխալներն ու ազգայնամոլ խեղաթիւրումները» (*«Պրաւդա»*, 21 Սեպտ. 1947)։

Ցաւալի է, որ պատերազմի ահաւոր տարիներուն Խ. Միութեան վարիչները ակամայ եւ հարկադրաբար կոչ ըրին երկրի բոլոր ժողովուրդներու հայրենասիրական զգացումներուն՝ իրենց պաժան եւ հզօր ախոյեանին՝ Գերմանիոյ հետ չափուիլ կարենալու համար։

Այդ օրերուն անոնք այդ ժողովուրդներու հայեացքը դարձուցին դէպի իրենց պատմական անցեալը՝ հոնկէ ոգեւորիչ դէմքեր, դէպքեր ու դրուագներ քաղելու եւ անոնցմով կռուող բանակները խանդավառելու համար։

Նոյնը եղաւ նաեւ մեր հայրենիքին մէջ. ուր նոր միջոցով իրենց դերեզմաններէն կրկին կեանքի կոչուեցան հայութեան ճշմարիտ առաջնորդները, մեր ալեկոծ պատմութեան քաղաքական եւ հոգեւոր անմեռ դէմքերը՝ Աբա Գեղեցիկ, Մեծն Տիգրան, Պապ Թագաւոր, Վարդան Մամիկոնեան, Սահակ եւ Մեսրոպ, Փաւստոս Բիւզանդ, Ղազար Փարպեցի, Կորիւն եւ Եղիշէ, Եղնիկ Կողբացի, Նարեկացի, Աբուլեան, Նալբանդեան, Րաֆֆի, Վարուժան, անգամ Սիամանթօ, Ահարոնեան, եւայլն, եւայլն։

Պատերազմը վերջացած ըլլալով՝ Խ. Միութեան յաղթանակով, խորհրդային վարիչները այս անմեռ դէմքերու կարիքը այլեւս չեն զգար, ուստի եւ կ'ուզեն զանոնք կրկին դերեզման դնել։

Ընդարձակ դրաւատականի մը մէջ գնահատականը տալով խորհրդահայ գրիչներէն Նաիրի Զարեանի դրական վաստակին, ռուս դրական քննադատներէն Վ. Կիրպոտին «Օգտեապը» (Հոկտեմբեր) ամսագրին մէջ կը նկատէ.

«Նաիրի Զարեան իր ստեղծագործութեան մէջ չափազանց տարուած է պատմական նիւթերէ, պարագայ մը, որ ընդհանրապէս բնորոշ է Հայաստանի համար եւ որ առանձին ուժգնութեամբ արտայայտուած է մասնաւորաբար հայ գրականութեան մէջ» (*«Օգտեապը»*, 1947, գիրք 10րդ, էջ 161)։

Կիրպոտին կը կրնէ այն, ինչ որ իրմէ առաջ յանուն Համամիութենական Կոմկուսի Կ. Կոմիտէի ըսած էր արդէն Պոլիտբիւրոյի անդամներէն Ժտանով, իր ծանօթ զեկուցման մէջ.

«Նա (Կ. Կոմիտէն.— «Ց.») մեզ առաջադրում է վերից վար վերանայել գործերը,— խորհրդահայ գրողներու երկրորդ համագումարին կը յայտարարէր Դերենիկ Դեմիրճեան,— եւ, ներթարկուելով առողջ, սկզբունքային քննադատութեան՝ վճռականապէս վերադինուել գրականութեան նոր վերելքին անցնելու համար։ Ո՞րն է այդ նորը։ Նախ՝ դա բարձր, կոմունիստական իդէականութիւնն է, մարտնչող իդէականութիւնը, որը իմաստաւորում է իրականութիւնը լենինեան սահմանման փիլիսոփայութեամբ, դա կեանքը պատմականօրէն ըմբռնելու, սոցիալիստական ռեալիզմի մեթոդով լուսաբանելու եւ կեանքը փոխելու տենդեցն է» (*«Սովետական Գրականութիւն եւ Արուեստ»*, Երեւան, 1946, գիրք 9—10, էջ 198)։

— «Դարձիր, կարուսել, դարձիր, ես քո երգը վաղուց եմ լսել»,— պիտի ըսէր բանաստեղծը։

Հին, մղձաւանջային օրերը կրկին կը վերադառնան կարծես՝ «կոմունիստական իդէականութեան» սարսափները մեր հզմայական հայրենիքին մէջ վերստին տարածելու համար···

Բայց մենք չաւարտեցինք։

Խոստացանք անդրադառնալ պատժարկումի այն նոր ձեւին, որ այժմ կը գործադրուի համայն Խ. Միութեան, որ ըսել է՝ նաեւ Հայաստանի մէջ։

Երկրի մեծազդեցիկ իշխանաւորը՝ Հայկոմկուսի առաջին քարտուղարը՝ Գրիգոր Արութինով՝ կեդր. Կոմիտէն լիակատար նիստի կը հրաւիրէ, ուր, երկրորդելով Համամիութենական Կոմկուսի կեդր. Կոմիտէի մեղադրանքները, իր հերթին կը վկայէ, որ, այո, Հայաստանի Կոմկուսի կեդր. Կոմիտէն իր աշխատութեան մէջ ունեցած է «լուրջ թերիներ», «տակաւ դաստիարակած է կուսակցական աշխատաւորները», կանխապէս «միջոցներ ձեռք առած չէ կուսակցական մեքենան ամրացնելու պատրաստուած եւ քաղաքականապէս հասուն աշխատաւորներով», անգամ կեդր. Կոմ.էն որոշ թիւով վարիչներ «ետ մնացած են իրենց քաղաքական պատրաստութեան եւ մշակութային զարգացման մէջ եւ այլեւս չեն ապահովեր տրակեալ կուսակցական ղեկավարութիւնը, այլ կը տարուին դործամոլութեամբ, վարչարարութեամբ եւ նեղմտութեամբ խորհրդային եւ տնտեսական հաստատութեանց մէջ», եւայլն։

«Պրաւդա»յի տեղեկատուութենէն կը պարզուի, որ այս մեղադրանքները կրկնած է անդամ Կոմկուսի քարտուղարներէն ընկեր Գրիգորեան։

«Ընկեր Գրիգորեան մատնանշեց գաղափարաբանական ճակատի վրայ տեղի ունեցած սխալներուն պատճառները,— երեւանէն կը հեռագրէր իր թերթին «Պրաւդա»յի թղթակիցը, — սակայն հարկ չեհասաւ խոստովանելու իր իսկ սխալները» (*«Պրաւդա»*, 26 Սեպտ. 1947)։

Ուրեմն ծանր սայթաքումներ ունեցած են անդամ Արութինովի անմիջական գործակիցները, բուն իսկ Կ. Կոմիտէի քարտուղարները։

Նոյն մեղադրանքները՝ նաեւ պետականդծով։

Ի ներկայութեան Հայաստանի առաջին պետական պաշտօնատարի՝ վարչապետ Սահակ Կարապետեանի՝ կը յայտարարուի, որ խորհրդային վարիչներու պատրաստութեան գործը ձգտած է «ինքնահոսի» եւ այս «անփութութիւնը» բերած է այն բանին, որ այդ վարիչներէն ոմանք, «որոնց կարգին նաեւ Հանրապետութեան որոշ նախարարներ, եւս մնացած են իրենց քաղաքական պատրաստութեան մէջ եւ ի վիճակի չեն ստանձնած գործը վարելու»։

Այս ապիկարութեան մէջ բռնուած է մասնաւորաբար լուսաւորութեան նախարարը, որուն են թակայ հաստատութիւններէն մէկուն՝ Գիտութեանց Կաճառին չուրջ կը դեգերի Ե. Տէր Մինասեան — «ազգայնամոլ» եւ «յետադէմ» հեղինակը «Ոսկեդարի Հայ Գրականութիւնը» գրքոյկին — որ յանդգնած է ոսկեդար տեսնել հայ ժողովուրդի հնագոյն անցեալին մէջ եւ իր այս «կեղծ-գիտական աշխատութիւններով» չափազանցել ընթերցողները եւ դժուարացնել հայ ժողովուրդի պատմութեան ճշդրիտ ուսումնասիրման գործը», եւայլն, եւայլն։

Մանկութեան...

Մանուկ գերեզուս լուսադէմ տըղան,
Վայրկեան մը եկո՛ւր, ու տես թէ ինչպէս,
Շըթեղ շիւնուածքիդ բիւերը վարդագէս,
Հովերէն խաթխըւուլ՝ եփմա կը դողան,
Ու ամպեր դիզուած նակատին վըրան ··· :

Ըսպասումիս մէջ սեմին վըրայ լուռ,
Իցի՞ թէ, յանկարծ, երեւնայիր դուն՝
Ցուռքի մագերուդ խաղը զաւարթուն,
Խառնած արեւուն շողերուն փըրփուր,
Ու ձայնէդ յորդեր այս շէնքը թափուր ··· :

Ողողէի էզ գըրկիս մէջ առած,
Կարօտովը խեղդ հեկեկանքներուս,
Աչօքի հոգւոյս թոռիչքը անյոյս,
Թեւ առնէր ետեւէն ծիծաղէդ արծարծ,
Ձմրան մէջ բողբոջ ծաղկի պէս յանկարծ ·· :

Մայթերուն յառած բիբերըս անոնց,
Գըտնայինն դարձեալ իրենց հետադէտ
Ցայտիդ աստղէ աստղ, ու լոյսին յաւէտ
Ծարաւ ճայուածիս վարագոյրը գոց,
Բացուէր գերդ խորան պերճ ու լուսազօծ ··· :

Ու տեսիլքը հին ձեւ առնէր հետուն,
Երկվցներուն մօտ ոսկի հրազին,
Ու պահ մը դադրէր վագիդ աւազին,
Սրուակէ սրուակ կեանքիս ժամերուն,
Ու զիս մոռնայի էգմով օրօրուն ··· :

Կուրծքիս տակ ծածուկ ելլսանիմովս անհուն,
Լըսէի ձայնիդ անապակ ու շէն,
Ամէն մէկ կողմէն ու ամէն խորշէն,
Պրծագանգը գար հին հին օրերուն,
Անհունիդ կանչով այերը զեղուն ··· :

Ու ամէն կանչէն մարմնանաւար խնկոյն,
Հոգիիս շուրջը ծըփալով անդորր,
Դէմ մը մտերիմ ու հոգեհատոր,
Ու մեռնող օրուան լոյսերուն հանգոյն,
Անհիմ գըրկէիս կեանքիս խրիկուն ··· :

Սակայն կը սոսկամ. մահը մի գուցէ,
Նախանձովը իր՝ լոյսին ու այգոյն,
Լարէ իր անգութ թակարդը թաքուն,
Ու իր բաւիղին մէջ անել՝ խոցէ,
Դէպի բեզ իղձիս բոլչէը բոցէ ··· :

Բայց դուն պիտի գաս, գիտե՛մ անկասկած,
Ու հողըս անշուշտ՝ յուշերէդ զուարթ,
Պիտի վերըստին դառնայ խիր ու վարդ,
Չի գոյ ուժերու յարութեան դիմաց,
Մահը է՝ անզօր, յաւէտ պարտուած ··· :

ՉԱՐԵՀ ԴԱՇՉԵԱՆ

«Անուշ»ին առթիւ

Իրաւ ալ չատ անուշ էր «Անուշ»ը եւ հոգեկան մեծ վայելք մը՝ հայ թատրոնն ու հայ երգը սիրողներուն համար։

Մեծ թիւով հայրենակիցներ լեցուցած էին սրահը։ Ինչու եկած էլլային, եւ ինչու պատահէր հակառակը, քանի որ բոլորիս պարտականութիւնն է ոչ միայն ներթապէս՝ այլեւ բարոյապէս քաջալերել արուեստագէտ մը որ մերն է եւ քաջալերել միանգամայն արուեստասէր այն հրատարակութիւնը որ նուիրուած է հայ երգին եւ ու հայ բեմին։

Պարթեւեան, սիրողներու իր խումբով մեծ յաջողութեամբ ներկայացուց Ցովհաննէս Թումանեանի այդ գործը։

Սիրողներու շարքին իրաւամբ դուրս կը մընային Օրիորդ Վարժապետեան (Անուշ), Գրիգոր Մկրտիչեան (Սաթօ) եւ Վաղինակ Ալթունեան (Մօսի)։ Երեքն ալ լաւագոյն կերպով կատարեցին իրենց դերը։

«Անուշ»ի երգերը, հակառակ որ ունին բաւական դժուարին անցքեր, չատ հեշտ էին առ հասարակ բոլոր դերակատարներուն չրթունքին վրայ ու չատ ներդաշնակ։

Համելի էր Օր. Վարժապետեան իր տաք ձայնով եւ մաքուր արտասանութեամբ եւ արուեստագիտուհիի իր ձիրքերով։

Ուրախ ենք որ մենք ալ առիթը ունեցանք գնահատելու Մարսիլբաշեան մեր հայրենակցուհին եւ սրտանց ծափահարելու զինքը։

Գրիգոր Մկրտիչեան աւելի յաջող էր այս անգամ իր երգերով եւ իր խաղարկութեամբ։ Իր յաջողութիւնը հաւանաբար հետեւանք էր այն իրազեկութեան որ իրեն օժանդակ ունէր Օր. Վարժապետեանի առաւելութիւններով օժտուած մեկը։

Վաղինակ Ալթունեան, մեր «Գէր»ապաթիւը, յաջող էր իր Մօսիի դերով։

Անմոռանալի պիտի ըլլար մոռնալ Անուշի մայրը Տիկին Սէտէֆճեան, դիւղապետ Ծերուկին Սուրէն Տէմիրճիպաշեան եւ «անցորդ» Նորատես Մինասեան որոնք իրենց դերերը կատարեցին յաջողութեամբ։

Օրիորդներ Աստղիկ Քէօսէեան եւ Անայիս Ադամեան Համբարձման տեսարանին մէջ յարմար բաժիններ ունէին։

Հանդիսին դիմաւոր դերերը ստանձնող վերոյիշեալներուն իրենց դերերը ուսուցանող եւ երդերուն դժուարին մասերը յաջողութեամբ դեկավարող Ա. Պարթեւեան, ապահովաբար ինքն ալ նուաղ գոհ մնացած է երգչախումբին, որ դժբախտաբար քանի մը անուշադրութեամբ չկրցաւ ներդաշնակ ընկերանալ նուագախումբին։

Երգչախումբին անդամները աւելի բարեխիղճ վերաբերում պէտք է ունենան գործին եւ իրենց դեկավարին հանդէպ, եւ չատ լրջօրէն հետեւին տրուած դասերուն։ Կրնան այդ բանը ընել մանաւանդ որ յաճախ եւ աւելի դժուար անցքերու մէջ անթերի կերպով հետեւեցան երաժշտութեան։

Ի՞նչ կրնայ ընել դեկավար մը որ ծանրաբեռնուած երգերուն եւ ներկայացման կազմակերպութեան դժուարին գործով, պարտաւոր է, ի դէմն ամէն բանի, գործին նիւթական ու բարոյական յաջողութիւնն ալ ապահովելու։

ԼՈՒՌԻ ԿԱՄՈՒՐՋ

(ԱՄՍԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ)

Գ. ԳԼՈՒԽԸ

Ս Ա Հ Ա Կ

ՏԻՐԱԺ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Հիմա, վերջին տարում ամեն ինչ շատ փոխվեց Հայաստանի մեջ։ Ամեն մի տարեդարձի օրը մենք ավելի ու ավելի ենք զգում, որ մեր հանրապետությունը մեծ ուժ է դարձել։ Ամեն տարի նա ավելի է հարստանում, ավելի է գեղեցկանում։ Ամեն տարի նա ավելի է մոտենում իր ժողովրդի երազանքին։

— Ես ուզում եմ, որ դու ամեն ինչ տեսնես, — ասում է Լուսիկին հայրը։ — Ես ուզում եմ, որ դու իմանաս, թե ինչ մեծ ուրախություն է ապրում մեր ժողովուրդը։ Ես ուզում եմ, որ դու հասկանաս, թե ինչ մեծ ուրախություն է ապրում մեր ժողովուրդը։

Եվ Լուսիկը տեսավ։ Նա տեսավ, թե ինչպես են մեր ժողովուրդը և մեր կառավարությունը հոգում մանուկների մասին։ Նա տեսավ, թե ինչպես են մեր ժողովուրդը և մեր կառավարությունը հոգում մայրերի մասին։ Նա տեսավ, թե ինչպես են մեր ժողովուրդը և մեր կառավարությունը հոգում ծերերի մասին։

Նա տեսավ, թե ինչպես են մեր ժողովուրդը և մեր կառավարությունը հոգում հիվանդների մասին։ Նա տեսավ, թե ինչպես են մեր ժողովուրդը և մեր կառավարությունը հոգում զինվորների մասին։

Նա տեսավ, թե ինչպես են մեր ժողովուրդը և մեր կառավարությունը հոգում ամեն մարդու մասին։

Եվ Լուսիկը հասկացավ, որ մեր ժողովուրդը և մեր կառավարությունը հոգում են ամեն մարդու մասին։

Օր. ՄԱՆՈՒՇ ՄՍՐԼԵԱՆ
ՎԱՐԴԳԷՍ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ
Ամուսնացած
31 Յունուար 1948 — Մոնթելիէ

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻԱՅի աչխատաւորական երեսփոխան մը որ վերջերս Յունաստան գնաց, երկուշաբթի օր յայտարարեց Աթէնքի մէջ թէ «տասնեակ հազարաւոր Հելլէններ սարսափի տակ կ'ապրին» : Պիտի ուզէի որ մարդիկ, ազատ երկիրներէն այսինչ դային եւ իրենց աչքերով տեսնէին թէ ինչեր կ'անցնին կը դառնան ըսաւ երեսփոխանը :

*ՊԱՐԵՆԱԻՈՐՈՒՄ .— Փոշի չոքղա, փետր. 3էն մինչեւ 24, 250 կրամ J. դասերուն՝ թիւ 20 կտրօնով : Շաբաթ, փետր. 3էն մինչեւ 29 1500

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 աֆգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 5 Février 1948 — Հինգշաբթի 5 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5258-Նոր շրջան թիւ 867 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ե Ր Բ

Մոսկուայի վարիչները անցեալ շաբթու Իրանի կառավարութեան յանձնած են բաւական ուժգին բողոքագիր մը որուն մէջ կան շարք մը ամբաստանութիւններ՝ Իրանի եւ Միացեալ Նահանգներու կառավարութեանց դէմ :

Խորհրդային կառավարութիւնը կը բողոքէ որ Իրանը վերածուած է ամերիկեան զինուորական խարիսխի մը եւ Պարսիկ աշխատաւորները, Ամերիկացի զինուորականներու հրահանգով — , եւ անոնց հակողութեան տակ — ամբաստանութիւնները կը շինեն սահմանամերձ շրջաններու մէջ :

Համաձայն Թէհրանէն ստացուած տեղեկութեանց, Իրանի նորընտիր կառավարութիւնը, քանի մը օրէն, յուշագիր մը ներկայացնելով, պիտի բացատրէ թէ եղած ամբաստանութիւնները բոլորովին անհիմն են :

Լոնտոնի, ինչպէս նաեւ Ուաշինկթընի կառավարութիւններուն մեծ զարմանք — ու թերեւս մտահոգութիւն — պատճառած է Մոսկուայի քիչ մը չափազանցուած բծախնդրութիւնը :

Մոսկուայի «Փրաւտա»ն կը հաւաստէ թէ կառավարութիւնը դրական ապացոյցներ ունի ոտնք կը հաստատեն թէ ամերիկեան առաքելութեան գործունէութիւնը, Իրանի լայնքին եւ երկայնքին, կրնայ վտանգել Միութեան սահմանները ապահովութիւնը :

Վերջին քանի մը շաբթուան ընթացքին, ջորջորդ անգամն է որ Մոսկուայի կառավարութիւնը կը բողոքէ :

Նախ բողոք բարձրացուց թէ Ամերիկա օդակայաններ կը հաստատէ Հիւս. Ափրիկէի այն շրջաններուն մէջ որոնք, ներկայիս, կը գտնուին բրիտանական վարչութեան տակ :

Քանի մը օր վերջ, բողոք մը Իտալիոյ՝ որուն ջուրերուն մէջ կը յածին ամերիկեան մարտանաւերը :

Երրորդ յուշագիր մը, դարձեալ ամերիկեան կառավարութեան, բողոքելու համար որ ամերիկեան օդանաւեր «անպատեհ» թռիչքներ կը կատարեն Դեղին Ծովուն վրայ եւ կը լուսանկարեն խորհրդային փոխադրանաւերը :

Քաղաքական շրջանակներուն մէջ շատ նշանակալից կը համարուի որ վերջին բողոքագիրը ուղղուած է ոչ թէ երկու Մեծ Դաշնակիցներուն, այլ աւելի փոքր պետութեան մը որուն դէմ խորհրդային կառավարութիւնը ամէնէն պահանջներ ունի երկու տարիէ ի վեր :

Նշանակալից է նաեւ այն երեւոյթը որ Մոսկուա, մէկ կողմէն, աշխարհակալ ձգտումներ կը վերագրէ արեւմտեան պետութեանց, միւս կողմէ արեւելեան Եւրոպայի մէջ կը ստեղծէ բարեկամական դաշնագիրներու ցանց մը՝ իրարու կապելով բոլոր դրացի երկիրները :

Այդպարեւ տասնեակ անջատ դաշնագիրներով, բարեկամական սերտ յարաբերութիւններ ստեղծուած են Խորհրդային Միութեան, Լեհաստանի, Հունգարիոյ, Եուկոսլաւիոյ, Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ, Չեխոսլովաքիոյ եւ մանրանկար Ալպանիոյ միջեւ :

Այս բազմապատիկ դաշնագիրներուն նպատակն է, անշուշտ, ճակատ յարդարել Մարշըլի ծրագրին դործադրութեան դէմ որուն յաջողութիւնը կրնայ խանգարել՝ ամբողջ Եւրոպան միահեծան ու համաստիրական վարչաձեւի մը ենթարկելու ռուսական ծրագիրը :

Մեզմէ հեռու Մեծերու կազ ու կռիւին մասնակցելու փորձութիւնը :

Բայց, երբ Խորհրդային Միութիւնը, երբեւ Մեծ պետութիւն կը չահադրդռուի իր դրացիներու քաղաքական աշխատանքներով, իրաւունք պիտի ունենայի՞նք հարցնելու թէ Մոսկուա ո՞ր օրէնք կը սպասէ հաշուեյարդարի նստելու համար ուրիշ դրացիի մը հետ — չարդարար ու տգեղ քաղաքականութիւն — որ անխոռով իր ափին մէջ կը պահէ Միութեան հանրապետութիւններէն մէկուն պատկանող հողերը :

Ո՞ր օրէնք, իրականացնելու համար բազձանքները ժողովուրդի մը որ այնքան անձնուիրութեամբ կռուեցաւ իր կողքին :

Նեղկայ չարաշուք անտարբերութեան եւ լռութեան եղրակացութիւնը կրնա՞յ ըլլալ բարեկամական նոր դաշինք մը «արեւելքի ճգնեղմէն»ի հետ :

Աշդեօք նո՞ր հովուերգութիւն մը ի վնաս մեղի եւ յանուն ժողովուրդներու-եղբայրութեան...

Ժ.

Անգլիոյ բողոքը Ռումանիոյ

Բրիտանական կառավարութիւնը յուշագիր մը ներկայացնելով Ռումանիոյ կառավարութեան կը բողոքէ որ այս վերջինը կը բռնաբարէ հաշտութեան դաշնագրին տրամադրութիւնները՝ ընդդիմադիր կուսակցութիւնները հաշուեյարդարի ենթարկելով եւ հակառակորդները ձերբակալելով :

Յուշագիրը դիտել կուտայ որ Ռումանիոյ ներկայ համայնավար կառավարութիւնը չի յարգեր անհատին ազատութիւնը : Շինծու յանցանքներով կ'ամբաստանուին ընդդիմադիրները, ֆաշական հակումներ կը վերագրուին անոնց եւ շատերը բանտ կ'առաքնորդուին, անորոշ ժամանակով եւ առանց դատական վճիռի :

Նոյնիսկ բողոքագիր մը ներկայացուած է նաեւ ամերիկեան կառավարութեան կողմէ :

Ցայտնի չէ թէ երկու դաշնակից կառավարութիւնները ինչ քայլեր պիտի առնեն ստեղծուած կացութիւնը դարմանելու եւ դաշնագրին տրամադրութիւնները յարգել տալու համար :

★ Պուքրէշի կառավարութիւնը նոր օրէնք մը հրատարակեց երեքշաբթի որ կը տրամադրէ հինգէն տասը տարուան բանտարկութեան դատապարտել այն անձերը որոնք կը փորձեն տապալել ներկայ վարչաձեւը : Ցկեանս բերդարգելութեան կը դատապարտուին անոնք որ մահափորձ կը կատարեն օտար պետութեան մը ներկայացուցիչներուն դէմ :

Ցուձաստանի դէպքերը

139 ՀԱՄԱՁՆԱՒԱՐՆԵՐ ԿԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԻՒ

Աթէնքէն կը տեղեկացնեն թէ կառավարական ուժերը սկսած են յարձակիլ Եանեայի արեւմուտքը եւ յաջողած են ետ մղել ապստամբները : Այս վերջիններս լեռները փախած են երբ կառնուտանաւր բանակին զինուորները անցած են Քալամա գետը :

Մալունիօնի բարձունքներուն վրայ ապստամբները, անակնկալ յարձակումի մը ենթարկուելով, փախած են՝ լքելով իրենց ռազմամթերքը, ջորիները եւ պաշարը :

Համաձայն Փաթրասէն հասած լուրերու, ապստամբները, կորնթոսի ծոցին մօտերը, գրաւած են Փիւրկոս գիւղը, խժդժութիւններ գործելով գիւղացիներուն վրայ : Կեդրոնական Ցունաստանի մէջ (Լամիա) ոստիկանութիւնը ձերբակալած է 139 համայնավարներ : Գրաւուած են մեծ քանակութեամբ հրացան եւ ռազմամթերք :

ՊԵԼԿՐԱՏԻ կոմինֆորմին պաշտօնական օրգանին խմբագիր նշանակուած է Մոսկուայի «Թրուտ» թերթին նախորդ խմբագրապետը, Փաւէլ Եուտին :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ կառավարութիւնը երեւան հանած է դաւադրութիւն մը որուն նպատակն է տապալել ներկայ կառավարութիւնը : Դաւադիրներուն պարագլուխն է, կ'ըսուի, Էմիր Նուրհատ Արսլան անունով Արաբ մը :

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻՆ սկսեալ, Զուիցերիա ընդհատ է բաժնեչափի դրութիւնը : Պատճառաբանուած պիտի ընուի միայն հացը :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ կառավարութիւնը առաջարկած է Ամերիկայի վերադարձնել մէկ բեռնաթափ եւ եօթը քարիւղաբարձ նաւեր որոնք Ռուսիոյ փոխ տրուած էին՝ պատերազմի ընթացքին : Այս նաւերը պիտի վերադարձուին իրրեւ մասնակցաբար 11 միլիառ տոլար դումարի մը դէմ Մոսկուա ստացած էր Ամերիկայէն : Այս վերջինը կը պահանջէ որ իրեն վերադարձուին 100 չոգենաւեր :

ՀՐԻԱԿԱՆ Գործակարութիւնը երեքշաբթի օր պաշտօնապէս դիմելով Միացեալ Ազգերու Ատոհովութեան Խորհուրդին պահանջեց որ այս վերջինը քայլեր առնէ պատժելու համար արաբական եօթը երկիրները որոնք կը վառանզեն Պաղեստինի անդորրութիւնը : Ներկայացուած յուշագրին մէջ, Գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ Արաբները կ'աշխատին բռնութեամբ լուծել Պաղեստինի միջազգային յանձնախումբը, հետեւաբար անհրաժեշտ է որ պատժական միջոցներ ձեռք առնուին իրենց դէմ :

Զորս Ատաբներ սպաննուեցան Հայֆայի մէջ երբ Հրեաները ռումբ մը նետեցին բարեգործական հաստատութեան մը շէնքին վրայ : Մինչեւ հիմա Պաղեստինի մէջ սպանուած են 1032 հոգի :

Իրան կը ձերֆէ Մոսկուայի ամբաստանութիւնները

Թէհրանէն կը տեղեկացնեն թէ կառավարութիւնը, այս չաբթու, պատասխանելով խորհրդային կառավարութեան վերջին բողոքագրին, կըսուի կերպով պիտի ձերքէ իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւնները :

Ինչպէս հաղորդած էինք մեր նախորդ թիւով, Մոսկուա ուժդին բողոքագիր մը ներկայացնելով Թէհրանի կառավարութեան, դիտել կուտար թէ ամբողջ Իրանը ամերիկեան զինուորական խարիսխի մը վերածուած է :

Թէհրանի քաղաքական շրջանակները համոզուած են որ ներկայ բողոքագիրը հետեւանք է այն իրողութեան որ իրանական Մէճլիսը չէ վաւերացուցած Մոսկուայի հետ 1946ին կնքուած առժամեայ համաձայնութիւնը : Իրականին մէջ Ռուսիա ոչ մէկ պատճառ ունի մտահոգութեան :

Փոխ-վարչապետը, Հիւսէյին Ֆարհատը, յայտարարեց որ Ամերիկա ոչ մէկ քայլ առած է Իրանը զինուորական խարիսխի մը վերածելու համար, Ամերիկացի զինուորականներ Իրան եկած են բանակը մարզելու համար եւ ոչ մէկ օդակայան շինուած է սահմանամերձ շրջաններուն մէջ :

Մոսկուայի բողոքագիրը մեծ զարմանք պատճառած է Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ : Դիտել կը տրուի թէ Թէհրանի կառավարութիւնը, ամէն իրաւունք ունէր զինուորական, նաւային եւ օդային օտար խորհրդականներ հրաւիրելու : Տարօրինակ կը թուի որ 1943էն ի վեր Իրան դաշնուող ամերիկեան առաքելութեան դէմ Մոսկուա կը բողոքէ 1948ին :

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՏ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏԵՐԸ

Համաձայն Անգարայէն ստացուած լուրերու, Ուաշինկթընի կառավարութիւնը այս չաբթու յանկարծ ետ կանչած է ամերիկեան զինուորական առաքելութեան երկու դլխաւոր պետերը :

Այդ հրահանգին վրայ զօրավար Մէքքարայա եւ դնդապետ Մարշըլ — ցամաքային եւ օդային ուժերու խորհրդականները — Պոլսոյ ճամբով մեկնած են երեքշաբթի օր : Զօրավարը մանրամասնութիւններ չէ տուած իր ճամբորդութեան չարժառիթներուն մասին, բայց ըսած է թէ իր կառավարութիւնը կ'ուզէ իմանալ թէ ինչ աշխատանքներ կատարուած են մինչեւ հիմա՝ Օգնութեան ծրագրին գործադրութեան մասին :

Անգարա մեկնած է ծովակալ Սէթթլ, վերոյիշեալ ծրագրին ծովային հարցերու վերաբերեալ խնդիրներու քննութեան առաքելութեամբ :

ՄԻԼԻՈՆԱՒՈՐ 5000ՆՈՑՆԵՐ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ՑԱՆՁՆՈՒԵՑԱՆ

Մօտաւորապէս 60 միլիոն 5000 Ֆրանքնոց թղթադրամներ պետական դանձին վերադարձուեցան վերջին երեք օրուան ընթացքին :

Կառավարութիւնը նախապէս երկու օրուան պայմանաժամ տուած էր յանձնումի գործողութեանց համար : Բայց այդ պայմանաժամը երկարատեւցաւ մինչեւ երէկ կէսօր :

Հակառակ կարգ մը տարաձայնութեանց, տակաւին որոշապէս յայտնի չէ թէ վերադարձուած թղթադրամներուն փոխարժէքը երբ կամ ինչ ձեւով պիտի վերադարձուի : Սակայն շատ հաւանական կը նկատուի որ յառաջիկայ քանի մը օրուան մէջ ելմտական նախարարը յայտարարութիւն մը ընէ այդ մասին :

Ամէնէն մեծաքանակ յանձնումը կատարած է Հիւսիսային Ֆրանսայէն երկրագործ մը՝ որ դրամատան ներկայացնելով 46 միլիոնի արժողութեամբ 5000նոցները :

Ուրիշ մը, Տիժոնէն, յանձնած է 21 միլիոն : Երրորդ մը, դրամատան չեմին վրայ կրակի տրուած է 1000 հատ 5000նոց, պոռալով — ոչ ինծի, ոչ ալ քեզի,, Պ. նախարար :

Ոստիկանութիւնը երեքշաբթի օր ձերբակալեց բազմաթիւ չահադէտներ որոնք կը փորձէին 2500ի գնել 5000նոցները :

Երեսփոխանական ժողովին մէջ, համայնավար Պ. Ժաք Տիւքլօ պահանջեց որ կառավարութիւնը անմիջապէս վերադարձնէ մէկ կամ երկու թղթադրամ ներկայացնողներուն դումարները : Այս բանաձեւը ընդունուեցաւ միաձայնութեամբ : Ելմտական նախարարը բացատրեց այս առթիւ որ ներկայ որոշումը տրուած էր որպէսզի գաղտնի հարստութեանց տէրերը տակիի ազատ առեւտուրէն օգտուելով, թանկագին մետաղով չվոխանակեն իրենց «մթերքը» :

ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ դաշնագիր մը պիտի կնքուի յառաջիկայ չաբթու, Ռումանիոյ եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ : Ռումանական պատուիրակութիւն մը Մոսկուա հասած է :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍԱՍԿՈՒԱՅԻ ՍԱՍՏԸ ԵՐԵՒԱՆԻ...

(ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԴԷՊԻ ՀԻՆ ՕՐԵՐԸ)

Գ.

Արդ, եթէ այսքան ծանր սխալներ գործուած եւ այսքան անքաւելի մեղանչումներ եղած են — թէ կուսակցական եւ թէ պետական գծով — ինչո՞ւ բաց ու որոշակի պատասխանատուութեան չեն կանչուիր երկրի բուն վարիչները, Գրիգոր Աբուլխովով՝ կուսակցական գծով եւ Սահակ Կարապետեան՝ պետական գծով :

Ինչո՞ւ կը քաշքշուին անուանները Գրիգորեաններու եւ Տէր Մինասեաններու — մէկն եւ բացառաբար — որոնք, սակայն, գործած եւ աշխատած են առաջիններու հրահանգով :

Ի հարկէ, ի տես եւ ի լուր բոլորի զատելով եւ զատապարտելով Գրիգորեանները եւ Տէր Մինասեանները, խորքին մէջ զատապարտած կ'ըլլան Աբուլխովը (որուն օգնականներէն է Գրիգորեան) եւ Կարապետեանը (որուն «պատասխանատու խմբագրութեամբն» է որ լոյս տեսած է Ե. Տէր Մինասեանի զրքոյկը) :

Այսպէս ըլլալով հանդերձ, նոր է պատժարկու մի այս ձեռք :

Նախապէս, տարիներ առաջ, մեծ հալածանքներու եւ սրածումներու չրջանին, նախ կը պատուհասուէին Պալխաշիները, Ռիկովները, Զինովեւները, Սահակ Տէր Գաբրիէլեաններն ու Ազասի Յովհաննէսները եւ նոր միայն յաջորդ, աւելի վար տոհմիաններու վրայ դանուող վարիչները :

Այսօր այս կարգը փոխուած է կարծես :

Երեւոյթներէն դասելով՝ կարծես կը սկսին վարիչէն՝ վերերուն հասներու համար :

Նորոյթ է նաեւ այն, որ Գրիգորեաններու եւ Տէր Մինասեաններու պատիժները մեզ կը մնան անյայտ :

Մենք կը լսենք միայն դատախազներու խօսքը, անոնց հրապարակային դատապարտումները, մինչ բուն ամբաստանեալները լուռ են, անոնք չեն խօսիր :

Թերեւս հոս եւս պիտի կիրարկուի պատժարկումի այն ձեւը, ինչ որ արդէն գործադրութեան դրուած է բուն Ռուսիոյ մէջ :

Պատմենք յատկորոշ դէպքերէն մէկը :

Խորհրդային իշխանութեանց չրջանին հասակ կը նետէ Գ. Ալեքսանդրով անունով բոլշեւիկ ի-մատուածք մը, որ, ի չարս այլ աշխատութեանց, հրապարակ կը հանէ — պարզ է, արտօնութեամբը համապատասխան կուսակցական եւ պետական առաջնորդներու — ձեռնարկ մը, նուիրուած արեւմտեան Եւրոպայի իմաստասիրութեան :

Այս ձեռնարկը անցեալ տարի, մրցանակաբաշխութեան չրջանին, կ'արժանանայ մեծապոյն պնդատանքին՝ սթալինեան մրցանակին :

Եւ ահա, պնդատանքի վրայկն տակաւին տաքին չբոլորած, հեղինակը՝ «մեղանչած» բլլալով համայնավար ուղղափառ վարդապետութեան դէմ՝ կը կանչուի դատի :

Համամիութենական կոմկուսի Կ. Կոմիտէն Ալեքսանդրովը դատելու համար երկրի գանազան բարձրագոյն վարժարաններէն 84 իմաստասէրներ կը հրաւիրէ Մոսկուա, որոնք, դիմաւորութեամբը ժամանակի, դատի կը նստին, իրենց առջեւ, ամբաստանեալի աթոռին վրայ, ունենալով բարձրադիր վարձատրանքի արժանացած հեղինակը :

Այս 84 հոգիներէն 48ը, տասը օր տեւող դատավարութեան ընթացքին, դատապարտանքի իրենց խօսքը կ'արտասանեն՝ մէկիկ մէկիկ մատնանշելով Ալեքսանդրովի գործած «սխալ»ները ու ունեցած «սայթաքում»ները զաղափարաբանական ճակատին վրայ :

Դատավարութիւնը երկարած բլլալով՝ միւս 36 իմաստասէրները դատապարտանքի իրենց խօսքը կը ներկայացնեն դրաւոր :

Այս 84 ճառերը — թէ արտասանուածները եւ թէ չարտասանուածները — նոյնութեամբ կը հրատարակուին « Իմաստասիրութեան Հարցեր » պարբերականին մէջ :

Դատաւոնի նախագահը՝ Ժդանով՝ խօսք առնելով՝ հետեւեալ ուշագրաւ յայտարարութիւնը կ'ընէ.

« Ես հետու եմ ճառերը — բանաւոր թէ դրաւոր — եղրափակելու մխրճին. ԱՅԴ — ԻՐԵՆ՝ ԳԻՐՔԻ ՀԵՂԻՆԱԿի ԳՈՐԾՆ Է. ես խօսք կ'առնեմ վիճաբանութեանց ընդհանուր կարգով» :

Այլ խօսքով՝ 84 դատախազները, դիմաւորութեամբը Ժդանովի, կը ձգեն, որպէսզի ամբաստանեալին բուն դատախազը ինքը ամբաստանեալը դառնայ :

Առ այդ, միշտ ունկնդիր իշխանութեանց դաղտնի հրահանգներուն, սթալինեան մրցանակին արժանացած Ալեքսանդրով ոտքի կ'ելլէ եւ իր եղրափակիչ խօսքին մէջ կը յայտարարէ.

« Ընկեր Ալեքսանդրով, — կը վկայէ «Բոլշեւիկ» պարբերականը, — իր եղրափակիչ խօսքին մէջ ընդունեց տակաւութիւնը լուրջ սխալներու եւ թերիներու թէ իր գիրքին մէջ եւ թէ դիտական աշխատութեան կազմակերպումին մէջ իմաստասիրութեան մարքսեան ճակատի վրայ, որուն հետեւանքով ծնունդ կ'առնեն վերոյիշեալ երեւոյթները :

Բէլլարէն՝ ծովախոզ արդիւնք կը նկատէ սրտի ձախակողմեան փորոքին դէպի չընչերակները հոսող արեան վայրկեանի զօրութեան նուազումին :

Տօքթ. Շէօկէօռի կարծիքով ծովախոզը յառաջ կուգայ արեան չրջանի խանգարումէն : Նախնի անհամաչափ ճօճումներուն կը համապատասխանեն չընչերակներուն անհամաչափ զարկերը, որոնց հետեւանքով ուղեղին մէջ երբեմն չատ երբեմն քիչ քանակութեամբ արիւն կը խուժէ եւ դլխու պատյա կը պատճառէ :

Ծովախոզին դէմ բազմատեսակ դեղեր ու դարմաններ կը յանձնարարուին, ինչպէս՝ քլորում (սաֆրան), թթու, զովացուցիչ ու պաղ ըմպելիներ, չամբանեա, դինեխառն ծովի ջուր, հակաստնդական եւ ոգեճացուցիչ դեղեր, եւն. :

Սակայն այս բոլոր դեղերը հիմնական դարմաններ չեն ծովախոզին դէմ : Ճամբորդը երբ ոտքը յամաքին վրայ դնէ, չատ չանցած ամէն անհանգստութիւն կը փարատի :

ԷՄԲԻՄՕՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԸ որուն մասին խօսեցանք, լեցուն է տարօրինակութիւններով : Անոնք ձերբուն հանդիպ մեծ յարգանք կը տածեն, սակայն այն օրը երբ մը այլեւս ի վիճակի չէ որեւէ օգտակարութիւն ունենալու ընտանեկան յարկին, գայն առանձին կը ձգեն զուարթ սառոյցին վրայ, ուր ձերուկին առանց որեւէ բողոք բարձրացնելու վերջ կուտայ իր կեանքին :

Էմբիմօներու համար առօրեայ սովորութիւն մըն է կիներու փոխանակութիւնը, զոր յաճախ կը տրամադրեն բարեկամներու կամ այցելուներու : Սակայն այդ մենաշնորհը միայն ու միայն ամուսինն կը պատկանի : Ուղղակի կնոջ մը դիմաց ընկեր անարդանք մըն է ամուսինին ու ծանր հարուած մը օրէնքին, եւ կրնայ լուրջ կնճռոտութիւններ յառաջ բերել :

Էմբիմօյին համար իր կինը ուրիշի փոխ տալը այնքան բնական բան մըն է որ յաճախ ամէնուն նեկայութիւնը կը կատարուի փոխանակութեան բանակցութիւնը, եւ ամուսինը խօսակցութեան մէջտեղ ամենավայելուչ ձեւով մը կուտայ իր այո կամ ոչ պատասխանը : Մնացածը տեղի կ'ունենայ ամենարնական եղանակով : Գիչերը արդ պահակելու վայրկեանը դայ, ամուսինը որ նախանձի ինչ ըլլալը չի դիտեր, ամենայն անտարբերութեամբ կը սպրդի իր տոպրակէ անկողնին մէջ, մինչդեռ նոյն պահուն իր կինը քիչ մը անդին կը միանայ ուրիշի մը հետ :

Հ. ՏԷՐՈՍԿԻ

Գիտական ատուիս

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԱՆԶԳԵՒԻՆ ՑԵՏՈՑ, հիմա ալ կարգը եկած է արուեստական ձիմնին :

1946ին Նոյեմբեր ամսուն Շէֆըլը ամերիկացին առաջին անդամ ըլլալով գործադրութեան դրաւ իր ծրագրած մէթոտը : Այդ նպատակաւ կրէյլօք լեռներուն (Մասաչուսէթց) մէկ ծովէն 4267 մեթր բարձրութենէ մը չոր սառոյցի գնդիկներ թափեց 6500 մեթր երկայնութիւն ունեցող ամպի մը վրայ : Չոր սառոյցը ուրիշ բան չէ բայց եթէ կարծրացած «anhydride carbonique» : Ամպը սկսաւ յորձանք հանել, եւ տեսակ մը փոչիացած ձիւն պոյտ առով վար իջնալ, սակայն այդ ձիւնը նախ քան 1000 մեթր վար իջնելը, մթնոլորտի չոր օդէն ծծուեցաւ :

Ուրիշ փորձի մը առեն, Շէֆըլը տեսաւ որ երբ աւելի մեծ քանակութեամբ չոր սառոյց դործածուի, ամպը ամբողջութեամբ սառոյցի պզտիկ բիւրեղներու կը վերածուի, որոնք աւելի նուրբ ձիւնի հատիկներու ձեւով վար կ'իյնան :

Ձիշեալ պահականը զանազան փորձերէ վերջ յայտնած է մեծ քանակութեամբ ձիւն տեղացնել խիտ ընդարձակ տարածութիւններու վրայ :

Ներկայիս Ամերիկայի վինատրական իշխանութիւնները ձեռք առած են Շէֆըլի փորձերը, եւ կը յուսան որ արուեստական եղանակաւ պատրաստած փոթորկալից ձիւնամբրիկի մը միջոցաւ կարելի պիտի բլլայ պատերազմի առեն խանգարել թշնամի բանակներուն չարժումը, ի հարկին բոլորովին անդամալուծել զայն :

ԼԻՆՔԸՇԸՐԻ ՄԷՋ ԲԺՇԿԱԿԱՆ հաղուագիւտ եւ բաւական տարօրինակ դէպք մը պատահած է : Մ. Սթօն անունով մէկը առենէ մը ի վեր կը դդար թէ իր տեսողութիւնը սկսած է տկարանալ, երբ յանկարծ օրին մէկը բոլորովին կորսնցուց իր ազջիկ տեսողութիւնը :

Ակնարկիր մօտէն քննելով այդ աչքը, տեսած է որ կաղամբի սերմ մը կը գտնուի աչքի գունդին տեսիլ կողմը : Այդ սերմը օդի փոչիներուն հետ աչքին մէջ մտնելով եւ հոն խոնաւութեան ու ջերմութեան նպաստաւոր պայմաններէն օգտուելով, ծիլ արձակած եւ ծնունդ տուած էր երկու սանդիմեթր երկայնութիւն ունեցող ցօղունի մը :

Ակնաբոյժը յաջող գործողութեան մը չնորհիւ յաջողած է դուրս հանել կաղամբի թաղմ ցօղունը, որուն հետեւանքով ենթական սկսած է առողջանալ պէս պէս կանոնաւոր կերպով տեսնել :

ԾՈՎԱԽՏԻ ԵՆԹԱԿԱՑ անձ մը նախ սրտնեղութիւն եւ շնչառութեան դժուարութիւն կը զգայ, յետոյ սառամոքսի ցաւ, դլխու պտոյտ, դէմքը կը դեղնի, սիրտ խառնուք, եւ փսխում կ'ունենայ : Ծովախոզ սովորաբար երկու դլխաւոր պատճառներէ յառաջ կուգայ— նաւի տատանումներէն, ինչպէս նաեւ չոդենաւի մթնոլորտին եւ ծովի գոլորշիներուն ազդեցութենէն :

Վօլսթօն պիտնականեր կը կարծէ թէ նաւը քանի չարժի, մարմինի սառերին մասերուն մէջ դանուած ափեան մէկ մասը դէպի ուղեղ կը խուսնիրութեան մարկին ներս : Ընկեր Ալեքսանդրով կանդ առաւ այն բանին վրայ, թէ հիմ առնելով եղած դիտողութիւնները՝ այժմ պիտի, թէ ասկէ եաքը ինչ ձեւով պիտք է կազմել իմաստասիրութեան պատմութեան ձեռնարկը եւ ինչ հիմունքներով պիտք է կազմակերպել պետական աշխատանքը իմաստասիրութեան մարկին ներս» («Բոլշեւիկ», Մոսկուա, 1947, թիւ 15, էջ 56) :

Ահա այսքան մեծ են ճշմարիտ ժողովրդավարութեան մէջ ազատութեան բարիքները ...

Միայն մէկ մարդ ամբաստանեալի աթոռին բազմեցնելով եւ 84 հոգի դատախազ կարգելով՝ խորհրդային ժողովրդավար իշխանութիւնները մէկ անդամէն 85 հոգի կարգի կը բերեն՝ դլխաւորութեամբը բուն իսկ ամբաստանեալի ...

Ոչ դատավճիռ, ոչ պատիժ եւ ոչ ալ որեւէ փաստարկում անոնց համար, որոնք Ալեքսանդրովները առաջ քաշած եւ զանոնք վարձատրած են մրցանակներով :

Այս բարձր պաշտօնատարները մնալով իրենց պաշտօններու վրայ՝ խնդիրները կը փակուին — անշուշտ առժամաբար — սոսկ Ալեքսանդրովներու պարզ խոստովանութեամբը իրենց գործած ծանր «սխալ»ներու եւ ունեցած աններելի « սայթաքում »ներու մասին :

Կ'ենթադրենք, որ այս նոյն կարգը պիտի կիրարկուի նաեւ մեր հայրենիքին մէջ, ուր Աբուխինոլներն ու Կարապետեաններ իրենց պատած դիրքերը պահելով՝ լոկ Գրիգորեաններն ու Տէր Մինասեանները խոստովանութիւններ պիտի ընեն եւ ներում հայցեն ...

Այսօր եւ առ այժմ այս կարգը սահմանուած է համայնավար ազատ աշխարհի ազատ մարդոց համար, ուր ամբաստանեալի խոստովանութիւնները պատճառ կը դառնան առաջին հերթին բուն դատախազներ եւ իրենց բարձր իշխանաւորները կարգի բերելու ...

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ

Թուրգեն Ալէմշահի համերգը իր մահէն վարջ

Գ. Ալէմշահի յիսամեայ համերգը, որ տեղի ունեցաւ Յունուար 18ին, Տիթրոյիտի Մէյսընիք Թէմփլի մէջ, անցաւ կատարեալ յաջողութեամբ :

Ալէմշահի յիշատակը յաւերժացնող յանձնախումբը՝ նախագահութեամբ Պ. Էտ. Մարտիկեանի, տաւնապետութեամբ Տօքթ. Պ. Յ. Դաբրիճեանի եւ Պ. Ալ. Մանուկեանի, քարտուղարութեամբ Յովակիմ Յ. Դաբրիճեանի եւ դանձապահութեամբ Պ. Յ. Ճ. Թումաճեանի այլեւ անդամակցութեամբ զպրութին ամէն խաւի պատկանող հանրածանօթ տիկիններու եւ պարոններու, ջանք չէր խնայուած հանդուցեալ երաժշտագէտի յիշատակը արժանավայել կերպով յաւերժացնելու համար :

Եւ յիրաւի, յունուար 18ին, Մէյսընիք Թէմփլի ընդարձակ սրահը բերնէ բերան լեցուն էր 1500է աւելի բաղմութեամբ մը որ եկած էր իր ջերմ յարգանքի տուրքը տալու այնպէս վաղաժամ կերպով անհետացած երիտասարդ արուեստագիտին :

Այս համերգը կը մնայ, որպէս յիշատակելի դէպք մը Տիթրոյիտի հայութեան համար :

Համերգի ծրագիրը կազմուած էր դրեթէ ամբողջապէս Գ. Ալէմշահի երկերէն :

36 հոգինոց նուագախումբի ղեկավարութիւնը սիրայօժար ստանձնած էր Տիթրոյիտի հռչակաւոր symphonyի անուանի փոխ վարիչ Walter Poole, որ իր չարժուձեւերով այնպէս կը յիշեցնէր Գուրդիևը : Համերգի կէսին Պ. Փուլը հարկադրուած բլլալով ֆանտաս մեկնելու երկրորդ մասը վարեց Նոյնպէս յայտնի երաժշտագէտ Arthur Luck, որ ինքն ալ այնքան յուզիչ վերաբերում ցոյց տուին դէպի հայ երաժշտական յիշատակը : Մենեջդներու համար Նիւ Եորքէն հրաւիրուած էր երիտասարդ երգչուհի Օր. Նորմա Գազանճեանը :

Նուագի բաժնին իրենց մասնակցութիւնը բերած էին դաղութիս ծանօթ արուեստագէտներ Տէր եւ Տիկին Սուրէն եւ Լուիզ Պայընտրեանները :

Համերգի խմբերգի բաժինը կատարեցին միասին, «Նեռաչս Շնորհալի» եւ «Կոմիտաս» երգ-

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՀԱՅՈՒՄԸ ՆԱՄԱԿԸ Ա. ՏԱՎԻՐԻ

Պոլսահայ թերթէ մը կ'արտատպենք հետեւեալը.—

« Ճումհուրիյէթ»ի մէջ Ապտիւլ Տավէր կը գրէ.

Անցեալները պոլշեւիկ դիմախօսին մասին դրուած մը հրատարակած էի: Նամակ մը ստացայ, ուր կը կոչ Պ. Ք. սոտրագրութիւնը: Կասկած չունիմ թէ հայ հայրենակիցի մը կողմէ գրուած է այս նամակը, որուն մէջ երկու բան կ'ըսուի.

1.— Քանի որ կը մեղադրեմ եղեռն Հայերուն, որոնք հիմա Ա. Հայաստանի Հանրապետութիւնը կը մեկնին, ինչո՞ւ չեմ մեղադրեր այն Հայերուն որոնք Ա. համաշխարհային պատերազմին տարադրուեցան:

2.— Ա. Հայաստանի Հանրապետութիւնը դիմախօս մըն է եղեր:

Առաջին խնդիրը, այսինքն տարադրութեան փակուած հարցը նորոգելու հարկ չեմ տեսներ: Որովհետեւ այս հարցին վերարծարծումը ուրիշ արդիւնք չի տար, եթէ ոչ թշնամութիւն ստեղծել, թուրք հայրենակիցներուն մէջեւ: Կարդանք այդ հայրենակիցին նամակին Հայաստանի Հանրապետութեան վերաբերեալ սա մասը.

« Նախ ձեզի սա ըսել կ'ուզեմ որ Հայաստան զայրոյթ զգթականները իրենց զացած երկրին մէջ լիւքս կեանք մը վխտալու նպատակով ճամբայ չեն ելած: Անոնք այնպիսի մարդիկ են որոնք առժամապար աչք առած են ամէն նիւթական նեղութիւն եւ օտար երկիրներէ ազատելով ազգային հաւաքականութեան մը, մշակոյթի մը մէջ ապրելու եւ տենդոտ աշխատութեան մը չնորհիւ իրենց հարազատ հայրենիքին վերաշինութեան մասնակցելով ապագայ սերունդներուն ծաղկեայ հայրենիք մը յանձնելու խանդով կը չարժին:

«Նկատելով որ անոնք աշխարհի ամէնէն լիւքս եւ հանգստաւէտ չորեքնաւերով կ'անցնին մեր ջուրերէն եւ իրենց հայրենիքը կ'երթան, փոխանակ անոնց խղճալու, պէտք է չնորհաւորել զիրենք իրենց այդ բարեբախտութեան համար:

« Որով, ի զուր սիրտ կը հատցնէք, մի յուզուիք: Հայաստանի կառավարութիւնը, դուրդուրոտ մօր մը նման, անոնց իսկոյն բնակավայր, դործ, եւն. կ'ապահովէ: Փոխանակ բարեբախտներուն արդահատելու, եթէ մեր առանց «չարըխ»ի աղքատ դիւղացիներուն եւ տարեկան 40 հազար դոհ տուող թոքախտաւորներուն վիճակին դարմանի մը գտնէք, ասկի չարմար դործ մը տեսած կ'ըլլաք:

« Մնաց որ, Հայաստանի մէջ կեանքը, ձեր կարծածին հակառակ չատ լաւ է եւ օրէ օր աւելի լաւ ըլլալու ճամբուն մէջ կը գտնուի: Գեղարուեստը, այլազան դպրոցարանները, անհամար ջրանցքները, հոդագործութիւնը, քաղաքաշինութիւնը, կամրջաշինութիւնը, ելեկտրակայանները, համալսարանը, ակադեմիան, անհամար վարժարանները, Թուրքիոյ եւ Եւրոպայի մեծագոյն թատրոնները, Թուրքիան իսկ նախանձի մատնելու աստիճան յառաջդիմած են: Պէտք չէ մոռնալ որ երկու միլիոն բնակչութեամբ այս փոքրիկ հանրապետութիւնը հակառակ որ 27 տարեկան է, կրցած է կատարել այս հրաշքները:

« Երկրին մէջ չկայ միակ անհատ մը որ կարդալ, գրել չդիտնայ: Նախակրթարաններու մէջ 300 հազար, համալսարանին մէջ 3000 ուսանող կան: Եւ ասոնց մէջեւ կան նաեւ 12 հազար մանուկները այն նեղդաղթողներուն որոնց կը մեղքնաք: Ճարտարարուեստի մէջ, կան արուեստական քաուչուի գործարանը (որ իր 20 հազար բանուորներով Եւրոպայի մեծագոյնն է) չաքարի, ալիւմինիումի գործարանները, հիւսուածեղէնի եւ թրիքօթաժի աշխատանոցները, ժամացոյցի գործարանը, հեծանիւի եւ թրաքթէօրի շինարանները եւայլն:

« Գեղարուեստի մէջ, թատրոններուն թիւը աւելի քան 30 է: Երեւանի օփերայի հոյակապ չէնքին նմանը Պալքանեան երկիրներուն մէջ չկայ դեռ: Այդտեղ ամենաարժէք արուեստագէտները միշտ կը նախկայացնեն թէ տեղական, թէ օտար փիէսներ: Թանդարաններու, մատենադարաններու մէջ պատմական չատ հարուստ գործեր կան: Անոնք որ Երեւանի կենդանաբանական պարտէզը տեսած են, զայն կը բաղդատեն Հռոմի պարտէզին հետ, որ ամէնէն աւելի դնահատուած է Եւրոպայի մէջ: Տակաւին չատ օրինակներ կարելի է տալ ձեզի, բայց զանց կ'առնեմ »:

Հայ հայրենակիցը, աւելցնելով մանրամասնութիւնները խրախճանութեան մը զոր հայրենադարձ Հայերը կազմակերպած են, հետեւեալ ձեւով կ'աւարտէ իր դրութիւնը:

«Ահա, յարգելի վարպետ, մինչ անոնք այդպէս անուշ անուշ կը զբօսնուն, ձեր հոս անոնց արդահատիլը բոլորովին անտեղի է աւելորդ է»:

Այս Հայ հայրենակիցին Ա. Հայաստանի հանրապետութեան մասին դրածները ես պոլշեւիկ հրատարակութիւններու մէջ ալ չատ կարդացի: Նոյնիսկ պոլշեւիկները կը պնդեն անդադար թէ նոյնպէս երջանիկ եւ բարօր կ'ապրի ժողովուրդը Ռուսիոյ եւ Զէչէն հանրապետութիւններուն որոնք հիմնայատակ բնաջնջուեցան: Ես աչքերուս տեսած եմ Ա. Ռուսիան եւ լաւ կը ճանչնամ այդ դրախտը:

Նամակս ուրիշ հայ հայրենակիցի մը կարդացի: Հետեւեալը ըսաւ ինծի:

«Եթէ այս նամակին նայիք, օդափոխութեան համար ամէնքս ալ վազն ի վազն Երեւան երթալու ենք: Պատասխան մը դրէ այդ անձին եւ հարցուր թէ ինչո՞ւ համար չերթար այդ դրախտը եւ կը բնակի Թուրքիոյ մէջ որ առանց «չարըխ»ի դիւղացիներով եւ թոքախտաւորներով լեցուն է »:

Ես ալ սա պիտի աւելցնեմ.

Ինչո՞ւ համար Թուրքիոյ Հայերը, որոնք մէջոց մը անկախութեան պողոտային սովիէթական հիւպատոսարանը դիմելով Հայաստան երթալու համար կ'արձանագրուէին, եւ որոնց մեր կառավարութեան կողմէ, արտօնութիւն տրուած էր մեկնելու, ինչո՞ւ անոնցմէ ոչ մէկը չգնաց պոլշեւիկ դրախտը:

Որովհետեւ Թուրքիոյ Հայերը, Թուրքիոյ քով այդ դրախտին ինչպիսի դժոխք մը ըլլալը դիտեն:

ինչպէս նաեւ Փարիզի «Սիփան Կոմիտաս» երգչախումբին, սիրուած երգչուհի Օր. Աստղիկ Առաքելեանին որ սիրելի Գուրգէնի «Լուսեհան կայծերէն» երգերու էն յաղթականը ելլէ, յիշատակը յաւերժացնելու:

ՄԱՐՕ ԱՄԱԶՈՆ

ԼՍԱ ԵՒ ՀԱՄԱՏ

(ԽՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Մարդուն չէ չնորհուած տեսնել պատկերը Աստուծոյ, ոչ ալ իշխանութիւն՝ պաշտամունքի չաստուածներ կերտելու: Մարդը ոչինչ է յաւիտենական օրէնսդիրին առջեւ, ինչպէս քարը՝ մարդուն առջեւ:

Ան մէկ է ու չկայ ուրիշ Աստուած մը, իրեն հաւասարակից ու բաժնեկից: Ես չեմ խօսիր նոր Աստուծոյ մը մասին, այլ անոր մասին որ արդէն կայ ու պիտի մնայ անսկիզբ ու անվախճան:

— Ուրեմն ո՞րն է ճշմարիտ Աստուածը, Հրէաներուն Եհովան, քրիստոնէութեան երրորդութի՞նը: Զրադաշտականներուն Միհրը թէ մեր Լուսհները, Հարցուց Համատ, կանդնեցնելով կարաւանը, աչքերը վերցուցած, դողդողար մատները էսային հնձած ուղտին գլխուն վրայ, որ կը սկսէր պախարկին չղթաներէն անհանդստանալ, չրմունքը չարժել, ոտքեր դնել, վերցնել, ծունկի գալ ու չոքիլ ...:

— Ոչ մին, ոչ միւսները... Ալլահն է միակ Աստուածը, կենդանի եւ յաւիտենական: Ան է բովանդակ տիեզերքը ստեղծողը, բովանդակողը, եւ կենդանացուցիչը բոլոր արարածներուն: Ան է, որ մահէն կեանք ու կեանքէն մահ կը ստեղծէ:

Այս աստուածայինն յայտնութեան ծանրութեան տակ, որպէս թէ էսային հնձած ուղտը որ արդէն թեւերը ծալլեր էր, մարմնաթափ ու խոտվայոյզ, յանկարծ չոքեցաւ դետին ծալլապատիկ ու մեծարաց աչքերն ու դունչը հորիզոնին երկարած, սկսաւ բառաչել մեծագոչ:

Համատ, իսկոյն աստուածայայտ առաքեալը, սուրբի մը պէս գլուխը, դրաւ դետին ու անոր ձեռքերը չերմեռանդ հաւատացեալի մը համբոյրներով ողողելէ ետք, բացագանչեց ծնրադիր:

— Այո, հիմա կը հաւատամ որ Ալլահն է միակ Աստուածը: Կ'երդնում անոր յաւիտենական գերազօրութեան վրայ: Եթէ մինչեւ իսկ արեւն ու լուսինը պիտի ինձի դէմ, պիտի մնամ իմ նոր հաւատքիս մէջ, ապահովի մը պէս անսասան:

★

Հեռուն, լերկ բլրակը, ճակատը արեւին՝ ոսքերը կախեր է հողաչէն թոնիրներու մէջ — մէկ, երկու, երեք, չորս: Զորսն ալ չունին ծուխ ու ծխան, կարծէք ոգեբնակ բլուրը, մահիկին սուր մանդաղովը թօդուցեր է անոնց ծխնելոյղները, յետոյ վարպետ բրուտի մը պէս, կողերէն քար ու աւազ չաղուած, բոլորակ դմբէթներ դրեր է անոնց բոհրած չրթներուն վրայ պատուհաններ, դուռ, առանց փեղկի եւ ծխնիի: Աշարքին հիւղակիր թոնիր ու թոնիրները՝ աւազատուն:

Թոնրատան չորրորդը կ'ալեկոծի կը հրահրի մարդկային կատաղի մոլուցքէ մը չրջապատուած: Ժխոր, եռուզեռ, գոռում, գոչում: Մէս-նները՝ լուին ու լքուն, կարծէք, ողբերգական վրազդյրի մը եռին քաշուած, կը դիտեն թեւածաւ, ահաւոր առամը, որ կատարուելիք է, կը սպասեն աւելի ահաւորազոյնը, որ եղեռնօրէն պիտի կատարուի անպայման:

Զրընկ··· ղըրկ··· ղրընկ··· ղըրկ ... :

Մոլեգնած ամբոխը կը վազէ դիմաւորել կատեանը: Անոնց աչքերէն կը յորդին արիւն եւ ոճիր եւ անոնց ձեռքերը վայրագօրէն կը զարնուին ոճրագործի մը ստուերին, որ չկայ մէջտեղ:

— Ահաւասիկ կուգայ Ալամինը որուն վճիռը անոխակալ է եւ արդար, բացագանչեցին դիմաւորողները միահամուռ, եկուորները առաջնորդելով աղեսաւարները, ուր պատկած է արիւնաթաթախ դիակ մը, չորս կալանաւորներով շրջապատուած:

— Ո՞րն էր ոճրագործը ...

— Էսա եւ Համատ, փոփոխուր կարճ խորհրդակցութենէ մը ետք, անցաւ դիակի գլխին, ծանրաքայլ խորհրդադէմ, դաղտնի քակող մոգերու նման:

— Աղատ արձակեցէք այս մարդիկը, խօսեցաւ Համատ: Այս քամնելի ոճիրը գործուեր է խաւարի մէջ, բայց անոր ականատես վկան կոյս է համակ, որ սա պահուս կը թրթռայ անհերեւոյթապէս, մեր մէջ: Ան անտեսանելի է, բայց՝ ամենատես:

Անոր ամենազօր յայտնութեան առջեւ, լուսինը կը խաւարի, ուղտը կը չոքի եւ ոճիրը կը խօսի արձակ, համարձակ: Վայ անոր ո րկր ստէր անունով, վասնզի ան ամենագէտ է եւ դատաւոր արդար:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ արտաքին նախարարը դիմում մը եւչ կատարելով Ծերակոյտ Արտաքին Յարաբերութեանց Յանձնաժողովին, հասկցուցած է թէ որեւէ զեղչ Եւրոպայի օգնութեան համար առաջարկուած գումարէն, կրնայ վտանգել իր անունը կրող ծրագրին գործադրութիւնը: Նախապարը այս առթիւ կը յայտնէ որ 600 միլիոն տոլարի գումար մը արդէն իսկ պատրաստ պիտի ըլլայ յառաջիկայ ապրիլ 1ին:

ՉԻՆԱՍՏԱՆի համայնավարները մեծ յաջողութիւններ ճեռք բերած են Մուքդէնի մէջ (Մանչուրիա): Կառավարական ուժերը կ'աշխատին պաշտպանել Փէյփին - Մուքդէն երկաթուղիի գիծը:

ԻՐԱՔի Արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ Արաբական Դաշնակցութեան յառաջիկայ համագումարը որ տեղի պիտի ունենայ չաբաթ օր, ի մէջ այլոց պիտի քննէ նաեւ Անգլիոյ եւ Իրաքի միջեւ վերջերս կնքուած դաշնագրին խնդիրը: Դաշնակցութիւնը տրամադիր է առաջարկելու որ Անգլիա իրեն հետ մէկ դաշնագիր մը կնքէ, փոխանակ առնուազն համաձայնութիւնները ստորագրելու արաբական երկիրներու իրաքանչիւրին հետ:

ԽՆԶՈՅՔ

ԼԻՈՆի Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի եւ Սանուհիներու ընկերահամակրական խնջոյքը, 15 Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—12: Յոյներու սրահին մէջ, 5 rue Bonnefoi: Գեղարուեստական խնամուած յայտագիր, երգ, նուագ, արտասանութիւն, տրամախօսութիւն, հայկական եւ եւրոպական պար, մասնակցութեամբ նուագի, ինչպէս նաեւ բանախօսութիւն:

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է

Այրի Տիկին Քնար Թերզեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սիրանուշ Փափազեան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Արմենուհի Խաչատուրեան (Լիոն), Տէր եւ Տիկ. Կարապետ Թերզեան (Պուլկարիա), Տէր եւ Տիկին Վրթանէս Փափազեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Մարտիկ Փափազեան (Վիէն), Այրի Տիկին Նազելի Պէրպէրեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Գ. Զատիկեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Հաճի Տիրուհի Տավուտեան (Ալֆորվիլ), Տէր եւ Տիկին Եղիշէ Փափազեան (Լիոն), Տէր եւ Տիկին Կարապետ Փափազեան (Մարսէյլ), Այրի Տիկին Զարուհի Ադամեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Արտաշէս Նազարեան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Փայլիկ Տօրեայ (Փարիզ), Ուզունեան եղբարք (Լիոն, Տէսին), Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Նազարեան (Նիս), Տէր եւ Տիկին Ազատի Պան - ոէզեան (Նիս), Տէր եւ Տիկին Մինաս Պապուճեան (Մարսէյլ), սրտի դառն կսկիծով կը ծանուցանեն մահը իրենց ամուսնոյն, հօր, մօրեղբօր, քեռայրին եւ ազգականին

Պ. ՄԱՐՏԻԿ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ Յունուար 21ին, 64 տարեկան հասակին մէջ, յետ կարճատեւ հիւանդութեան, Վիէնի իր բնակարանը:

ԱՐՔԱՅ ԼԻՐ

(ՇԼԱՓՍՓԻՐ)

Կը ներկայացուի այս կիրակի ժամը ճիշդ 2.30ին, Centre Marcelin Berthelotի մէջ, 28bis rue St. Dominique, métro Invalides:

Բեմադրութիւն ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի (Արքայ Լիր):

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Ֆր. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 Փետրուարին ժամը 15էն 24, Hôtel Continentalի չքեղ սրահներուն մէջ, 2 rue Rouget de Lisle, métro Concorde:

Նուագախումբ ՅԷՐՆԱՆ ՊՈՒՅՕՆ: Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Սէվրանի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29 Փետր. 1948, ժամը 3էն 12, Casino des Etoiles, Մասիս սրահին մէջ, 87 Ave. de Livry, à Sevran:

Գեղարուեստական հաճելի բաժին: Մրցութ, ներկայացում եւ անակնկալներ, եւրոպական պարեր: Ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 75 ֆր.

Հաղ. միջոց.— Կառախումբ Gare du Nordէն ժամը 13.45ին եւ 14.15ին: Eglise de Pantinէն 147 թիւ օթօպուս, իջնել Terminus:

17ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հայ Աղիներու Մխիթեան Փարիզի շրջանի երէցներու, սկաուտներու եւ դայլիկներու կողմէ: Մասնակցութեամբ Փարիզի Հայ Աղեռոյներուն: Տեղի կ'ունենայ կիրակի 7 Մարտ 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle de la Chimie, 28bis, rue St. Domonique, Paris (7), (métro Invalides կամ Solférino):

Սկաուտական ճոխ յայտագիր, ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր Աղեռոյներուն կողմէ:

Մուտք 100 — 300 ֆրանք:

SALLE GAVEAU, կիրակի 29 Փետր. ժամը 14ին
ՓԱՐԻԶի ՄԷՋ

ԵՒ ԳԱՀԱՆԴԷՍ ԿԻՐԱԿ ՍԱԳՋԼԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ

ԱՒԹՕ ՊԵՆՆԻ

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԷԹ ՔԼԷՄԱՆի

Ցայտագրին մէջ.— Տօնիցէթթի, Պիզէ, Մասընէ, Մօցարթ, Ա. Պենօն, Կոմիտաս, Խաչատուրեան, Տէր Ղեւոնդեան, Սպենդարեան, Սայաթ-Նովա, Տիգրանեան, Ալէմշահ, եւն.:

Տոմսերը հայ վաճառականներէն:

---

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ, Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՍՏՈՄ ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ԽՆՋՈՅՔԸ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ թուականը

ԴՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ.— Ֆր. Կապոյտ Խաչի Մարսէյլ քաղաքի մասնաճիւղին տարեկան հաւդէսը՝ ՄԱՐՏ 8ին:

ԸՆԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին Փետրուար 22ին, կիրակի օր ժամը 16էն կէս գիշեր, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անգամ ըլլալով կըներկայացուի ԱԱԾԱՄ ԽՆՋՈՐԸ զաւեշտ Տիկին է. Բիւզանդի:

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ, նուագախումբ, մասնելի պիւֆէ:

Հաղորդակց. միջոցներ.— métro Charenton Ecole, իսկ հանրակառք թիւ 181:

ՊՈԼՍԵՑի Տիկին Անիկ Քոճաօղլանեան կը վճռած զաւակը Պետրոս Քոճաօղլանեան, հօրը անունը Վիչէն, որ երկու տարի Փորթուգալ ուրբանոցը ուսանելէ վերջ 14 տարեկանին Ֆրանսա եկած է: Այժմ ամուսնացած ըլլալը լսած է, բայց Ֆրանսայի որ կողմը ըլլալէն լուր չունի: Տեղեկացնել հետեւեալ հասցէով՝ Տիկին Անիկ Քոճաօղլան օղլու, Նուրի Օսմանիէ Ճաատէսի, Մեհկենէ սոքաք No. 7, Istanbul:

ԿՕՇԻԿի ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉ ՄԸ

Արհեստին ծանօթ, մեծաքանակի վաճառորդներուն, մեծ տուներու, բազմաթիւ մասնաճիւղերու Prix-Uniquesներու, յաճախակի այցելու, կօշիկի փոքր ու մեծ առեւտրականներու, չորուն վաճառորդներու հետ մօտէն չփում ունեցող մը

ԿՈՒԶԷ ԿՕՇԻԿի ԴՈՐԾԱՏԷՐԵՐՈՒ

եւ (կանանց, երախաներու եւ այրերու) կօշիկի վերաբերեալ ամէն կարգի նիւթերու համար ստանձնել ներկայացուցչութիւնը Փարիզ եւ շրջաններուն համար:

Դիմել՝ TALOPP HENRI
16 Rue Montgolfier, Paris (3), Հեռ. Turbigo 74-54

ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Փետրուար 1էն սկսեալ ծանուցումներ չեն դրուիր առանց վճարման: Դիւրացնելու համար դրամական առաքումները, մօտաւոր ցուցակ մը կը դնենք ծանուցման արժէքներու:

1.— Ուր եւէ ժողովի յայտարարութիւն անվճար է մէկ անգամուան համար:

2.— Փնտռտուքներ 100 ֆրանք մէկ անգամը:

3.— Շնորհակալիք, ցաւակցական, ամուսնական կամ նշանախօսութեան յայտարարութիւններ հոգեհանդստեան ծանուցումներ, պինեաճոն, թէ - յասեղան կամ այս կարգի զանազան խնջոյքներու իւրաքանչիւր անգամը 500 ֆրանք:

Պարահանդէսներու, թատերական կամ երաժշտական ներկայացումներու չարունակական յայտարարութիւններու, ինչպէս նաեւ դուռ առեւտրական ծանուցումներու համար մասնաւոր պայմաններ:

Կը խնդրուի բոլորէն առանց սպասելու մասնաւոր նամակի, յայտարարութիւններուն հետ կանխիկ դրկել փոխարժէքը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՏՕՏ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶի եւ շրջանի կոմիտէներուն ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ չաբաթ, 7 Փետրուար, ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé: Ներկայանալ անդամատեսերով:

Հ. Յ. Դ. ԶԱՒԱՐԵԱՆ կոմիտէի ժողովը չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Մրմեան ակումբին մէջ:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ Նոր Սերունդ Շրջ. վարչութիւնը կը հրաւիրէ իր 9 խումբերը ան - դամական ժողովի, որ տեղի պիտի ունենայ իրենց համապատասխան եւ սովորական հաւաքատեղին հետեւեալ օրերը: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. վարչութեան ներկայացուցիչը: Շատ կարեւոր օրակարգ:

ՊՈՄՈՆ, Քրիստափոր, հինգշաբթի 5 Փետր.:
ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ Գիւլխանդանեան, տուբրաթ 6 Փետրուար:
ՔԱՂԱՔ, Ռոստոմ, հինգշաբթի 5 Փետրուար:
ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻՏ, հինգշաբթի 12 Փետրուար:
ՍԷՆ ԺԷՐՄԱ, Աղբալեան, տուբրաթ 20 Փետր.:
ԼԷ ՋՕԼԻՎ, Օհանէսեան, չորեքշաբթի 11 Փետրուար:
ԷՔՍ ԼԷ ՄԻԼ, Համազասպ, կիր. 8 Փետրուար:
ԼԱ ՍՐՈՒԹԱ, Հրայր, Կիրակի 8 Փետրուար:
ԿԱՐՏԱՆ, կիրակի 15 Փետրուար:

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի Անթէա Պուա Քոլմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

ՓԱՐԻԶի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ընդհանուր ժողովը, այսօր 5 Փետրուար, ժամը 9ին, Sociétés Savantesի G սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Հայերէնի դաս 8—9:

ՎԱԼԱՆՍ.— Ֆր. Հայ Կապոյտ Խաչի ընդհ. անդամական ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին: Ահարոնեան ակումբին մէջ:

Հ. Յ. Դ. ՓԻԼԻՊ Տ'ԻՊԱԼԻՒ Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին, վրէժնդիր ժողովի վայրը:

ՎԱԼԱՆՍԻ Համախոհական Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին իր սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶ.— Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին ընդհանուր ժողովը չաբաթ, 7 Փետրուար ժամը 3ին, Sociétés Savantesի մէջ: Անպայման ներկայ գտնուիլ: Կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. ԿԱՐՏԱՆի «Նիկոլ Դուման» ենթակոմիտէի վարչութիւնը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները: Այս կիրակի ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. Պիլէնի տան մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՐՍԷՑԼ, ԼԱ ՎԻՍԹ.—

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ԳԻՒԼԼԱՆԴԱՆԵԱՆ խումբի կազմութեան տարելիցին առթիւ երեկոյթ պատահանդէսը տեղի կ'ունենայ 21 Փետր. 1948, Շաբաթ իրիկունէ մինչեւ լոյս, Էրմիթաժի սրահին մէջ (La Viste):

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, նուագ: Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՊԱՇՏՕՆՆԵ ԽՈՒՄԲԱԼ է: Կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Սէն Լուի նուագախումբին մասնակցութեամբ:

Ապահովել տոմսերը Նոր Սերունդականներէ:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6 ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 աճգ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 6 Février 1948 Ուրբաթ 6 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5259-Նոր շրջան թիւ 868 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՍՏԱՒՕՍԻՆ ՄՈՄԸ ՄԱՐԵՑԱՒ...

Յ. ԱՂՊԱՇԵԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ

10.000 Ս. ՈՍԿԻ ՊԱՏՈՒՀՈՑ ՀԱՅՈՒՅՄԱՆ, ԱՄԻՍ ՄԸ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ, 20 ՈՍԿԻ ՏՈՒԳԱՆՔԻ ԵՒ ԴԱՏԱԿԱՆ ԾԱԽՔԵՐՈՒ ՀԱՅՈՒՅՄԱՆ

« Արեւելք », 29 Յունուար 1948.—

Երեքշաբթի , 27 Յունուար 1948 , Հալէպի ՊատժականԱտեանին առջեւ շարունակուեցաւ դատավարութիւնը Պէյրութի հայ բոլշեւիկներու օրգան «Ժողովուրդի Ձայն»ի խմբագիր Յովհաննէս Աղպաշեանի, որուն դէմ պատուոյ դատ բացած էր մեր աշխատակից ընկեր Միհրան Հերարդեան՝ վերջ անձին հաներէպ կատարուած անորակելի քսութեանց եւ ղպարտութեանց պատճառաւ :

Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, դատը կը շարունակուէր հինգ ամիսէ ի վեր : Միայն առաջին դատավարութեան էր որ ներկայացաւ ամբաստանեալը, յայտարարելու համար թէ ... « պատրաստ է փաստերու դատախազ կողմի հանդէպ կատարած իր բոլոր վերագրումները» : Յովհ. Աղպաշեան կը խնդրէր միաժամանակ, որ յետաձգուի դատավարութիւնը, որպէսզի միջոց ունենայ պատրաստելու իր պաշտպանողականը եւ ներկայացնելու իր վկաները :

Եւ դատավարութիւնը յետաձգուեցաւ : կը յետաձգուի հինգ ամիսէ ի վեր : Զրպարտիչներու եւ հասընտիր քսութիւններու պաշտօնաթերթը չամչցաւ ղպայացնից խորագիրներու տակ յայտարարելու, թէ «Հալէպէն բազմաթիւ վկաներ պատրաստակամութիւն յայտնած են ներկայանալու դատարան՝ հաստատելու համար Յովհ. Աղպաշեանի ամբաստանութիւնը», թէ « վեց փաստաբաններ ոչիրայօժար ստանձնած են պաշտպանութիւնը » ղրպարտիչ խմբագրին, եւն., եւն. :

Հակառակ բոլոր այս պոռոտախօսութիւններուն, Աղպաշեան չներկայացաւ դատարան ոչ երկրորդ, ոչ երրորդ, ոչ ալ չորրորդ նիստին՝ միշտ «հիւանդութեան» վկայաթուղթեր ներկայացնելով Ատեանին, եւ Պէյրութի մէջ նոյն օրերուն մասնակցելով ... բոլշեւիկեան ցուցամոլիկ հաւաքոյթներու :

Դատարանը անպատասխանատու հրապարակագրութեան կրկէս մը չէ սակայն : Արդարութիւնը կառչած էր ստախօսի օձիքին, եւ Աղպաշեան չէր կրնար խուսափիլ իր ճակատագրէն : Յաջորդական «վկայաթուղթ»երը չկրցան փրկել զինք արժանի պատիժէն, եւ դատարանը երեքշաբթի վերջին նիստին մէջ տուաւ վճիռը.— 10.000 Ս. ոսկի պատուոյ հատուցում, մէկ ամիս բանտարկութիւն, 20 ոսկի տուգանք եւ դատական ծախքերու հատուցում :

Սուրիոյ Արդարութեան այս վճիռը, նիւթական այս ծանր հարուածով առաւելապէս բարոյական նշանակութիւն կը ստանայ : Աղպաշեաններու համար, բանտը եւ բանտարկութիւնը ... ապահով ապրուստի միջոցներ են, եւ 10.000 Ս. ոսկիի հատուցման պարտքը՝ որ կը դրուի այսօր իր ուսերուն, խօսուն ապդարարութիւն մըն է՝ չհաղորդելու այլեւս մաքուր անուններու պատուին եւ հանրային վարկին հետ, բոլշեւիկեան բարոյականութեան սկզբունքներով մուր չքսել մաքրափայլ ճակատներու, եւ հրապարակագրութիւնը չվերածել սովիէթ ճշմարտիւնութիւնը վայբերանութեան հետ :

Զենք դիտեր թէ ինչու դատարան չներկայացան նաեւ « Հալէպի բազմաթիւ վկաները » : Կ'ենթադրենք, թէ ... Աղպաշեաններու «հիւանդութիւնը» վարակած էր զանոնք եւս, եւ դոյութիւն չունեցող մարդոց անունով հրապարակուած պոռոտախօսութիւններ՝ դատապարտուած էին վրիպուրի նման ցնդելու :

Այս բոլորէն վերջ, երդակացութիւնը :

Եթէ Հայ բոլշեւիկներու օրգանին կողմէ զանազան մաքուր անուններու հասցէին կատարուած բոլոր զրպարտութիւններն ու քսութիւնները են թարկուէին Արդարութեան դատաստանին, Աղպաշեանները իրենց բովանդակ կեանքը պիտի անցընէին բանտերու խցիկներուն մէջ, կամ պիտի հարկադրուէին զոհել իրենց բոլոր մուրի աղբիւրները եկամուտը՝ «պատուոյ հատուցում»ներու :

Թուրքիա ևս կը կասչի Մոսկուայի իր դեսպանը

Անդարայէն կը տեղեկացնեն թէ Թուրք կառավարութիւնը որոշած է ետ կանչել Մոսկուայի Թրքական դեսպանը, Ցարիք Զիհնի Աքտուր, որպէսզի հետեւի խորհրդային կառավարութիւնը, ուրկէ քան երկու տարիէ ի վեր, կը մերժէ Անդարա վերադարձնել իր դեսպանը՝ Սերգէյ Վինոկրատով :

Անդարայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ որ եւ է մանրամասնութիւն չէ տրուած այս անակնկալ ելոյթին մասին, բայց արտաքին նախարարութենէն պաշտօնատար մը դիտել տուած է պարզապէս որ Թուրքիա կը հետեւի «ակն ընդ ական»ի քաղաքականութեան :

Խորհրդային դեսպանը Մոսկուա կանչուած էր 1945ի աշնան, երբեւ բողոքի արտայայտութիւն Թուրքիոյ հակառուս քաղաքականութեան դէմ : Անդարայի դեսպանատան գործերը վոխանորդաբար կը վարէր գործակատար մը :

Աքտուր Մոսկուայի դեսպան նշանակուած էր անցեալ տարի, Սէպթեմբերի տեղ որ, ինչպէս ծանօթ է, ներկայիս Թուրքիոյ մնայուն պատուիրակն է Մլեացեալ Ազգերու մօտ :

Տեղական թերթերուն մէջ կը կարդանք թէ Թուրք պաշտօնատար մը իրեն եղած հարցումի մը պատասխանելով, յայտարարեր է — Ա՛լ կը բաւէ մեղի դէմ ցոյց տրուած այս արհամարհանքը » :

ՀԱՄԱԶԱՑՆ Ամերիկացի ըրպտողի մը որ մօտիկ բարեկամ է նախագահ Թրումընի, այս վերջինը երեք տարբեր առիթներով Ամերիկա հրաւիրած է մարշալ Սթալինը : Առաջին անգամ Փոցտամի խորհրդաժողովին (Յուլիս 1945) : Երկրորդ անգամ 1946ի Ապրիլին խոստանալով Միզուրի մարտանաւը ղրկել եւրոպական որ եւ է ափահանդիստ գինքը առնելու համար : Քրումըն առաջարկած է նոյնիսկ որ Սթալին ճառ մը խօսի Ֆուլթընի մէջ (այնտեղ ուր Զրչիլ կարեւոր ճառ մը արտասանած էր 1946ի սկիզբը) եւ պատասխանէ նախորդ վարչապետին : Երրորդ հրաւէր մը քանի մը ամիսներ վերջը : Սթալին մերժած է այս երեքակ հրաւէրները :

ԱՔԹՆԻի պատերազմական տեսանին առջեւ երեքշաբթի օր սկսաւ դատավարութիւնը 62 համամասնավարներու որոնք դաւադրութիւն մը սարքած էին՝ քաղաքական յայտնի դէմքեր սպաննելու համար : Եռանասի ոստիկանութիւնը ձերբակալած է 14 հոգի որոնք դաւաճանական արարքներով ամբաստանուած են :

Ապստամբներու 1000 հոգինոց ուժ մը երեք օր առաջ լքեց Պարնատոս լեռը ուր դիրք գրաւած էր :

ԻՐԱԳի կառավարութիւնը Պաղտատի բրիտանական դեսպանատան տեղեկացուց որ չեղեալ կը նկատէ յունուար 15ին Փորթսմըթի մէջ կնքուած անպէեւրպազեան դաշնագիրը : Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակները դիտել կուտան որ այդ որոշումէն ետք, դաշնագրի որեւէ վերաքննութիւն պէտք է առաջարկուի Պաղտատի կառավարութենէն : Իսկ ներկայ դրայվիճակը կը մնայ այնպէս ինչպէս որ էր 1930էն ի վեր :

ՀԱՄԱԶԱՑՆ Խորհրդային «Թաս» հեռագրական գործակալութեան, մեծ թիւով Ամերիկացի պինուորական ճարտարագէտներ Լիբիա փոխադրուած են վերջերս եւ հաստատուած են ռազմական կէտերու վրայ, ինչպէս Պէնկազի եւ էլ Ակէյլա :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ կառավարութիւնը յուշագիր մը ներկայացնելով Պուքրէշի կառավարութեան, բողոքած է որ Ռումանիոյ ներկայ վարչութիւնը կ'աչխատի ջախջախել ընդդիմադիրները : Ռումանական ոստիկանութիւնը բուռն արշաւ մը ըսկսած է, քաղաքական ձերբակալութիւններ կը կատարուին եւ հազարներ կը բանտարկուին, դիտել կուտայ յուշագիրը : Բանտարկեալները ոչ միայն անօթի են եւ հիւանդ, այլեւ չարչարանքներու կ'ենթարկուին ոստիկանութեան կողմէ : Ռումանական ոստիկանութիւնը բուռն արշաւ մը ըսկսած է, քաղաքական ձերբակալութիւններ կը կատարուին եւ հազարներ կը բանտարկուին, դիտել կուտայ յուշագիրը : Բանտարկեալները ոչ միայն անօթի են եւ հիւանդ, այլեւ չարչարանքներու կ'ենթարկուին ոստիկանութեան կողմէ : Ռումանական ոստիկանութիւնը բուռն արշաւ մը ըսկսած է, քաղաքական ձերբակալութիւններ կը կատարուին եւ հազարներ կը բանտարկուին, դիտել կուտայ յուշագիրը : Բանտարկեալները ոչ միայն անօթի են եւ հիւանդ, այլեւ չարչարանքներու կ'ենթարկուին ոստիկանութեան կողմէ : Ռումանական ոստիկանութիւնը բուռն արշաւ մը ըսկսած է, քաղաքական ձերբակալութիւններ կը կատարուին եւ հազարներ կը բանտարկուին, դիտել կուտայ յուշագիրը : Բանտարկեալները ոչ միայն անօթի են եւ հիւանդ, այլեւ չարչարանքներու կ'ենթարկուին ոստիկանութեան կողմէ :

Մէկ կամ երկու 5000ոց տուն վճարումը

Անոնք որ կառավարութեան վերադարձուցած էին մէկ, կամ առառաւելն, երկու հինգ հազար Ֆրանքնոց թղթադրամ, կրնան այսօր, ուրբաթ, իրենց յանձնուած ընկալադրով ներկայանալ դրամատան եւ դանձել անոնց փոխարժէքը :

Իսկ անոնք որ վերադարձուցած էին երեքէն վեց 5000նոց պիտի սպասեն մինչեւ յառաջիկայ շաբթու : Տակաւին յայտնի չէ թէ կառավարութիւնը ինչ որոշում առած է այս վերջիններուն մասին.

Մեծաքանակ 5000նոց վերադարձնողները կրնան, անմիջապէս, իրենց ընկալագիրներով վճարել իրենց համար նշանակուած տուրքերը. կամ, առանց ժամանակ կորսնցնելու, դնել նոր փոխառութեան արժեթուղթերը :

Աւելցնենք որ մէկ կամ երկու 5000նոցներուն վճարման համար պայմանաժամ նշանակուած չէ : Կրնաք ներկայանալ երբ որ ուզէք : Անհրաժեշտ չէ տիրոջ ներկայութիւնը. կրնաք փոխանորդ մը նշանակել պայմանաւ որ իրեն յանձնէք ձեր ինքնութիւնը հաստատող վկայագիր մը :

Եթէ դրամատան մէջ ընթացիկ հաշիւ ունիք, կրնաք ընկալագրին փոխարժէքը (5000 կամ 10000 Ֆրանք) ձեր պահեստին արձանագրել տալ :

Վերթխարի դումարներ վերադարձուած են վերջին երեք օրուան մէջ. ահաւասիկ կարգ մը հետաքրքրական թուանշաններ. — Պուրթանի մէջ, Մէյէս անուռնով 2000 հոգինոց դիւղի մը բռնակիչները հաւաքաբար վերադարձուցած են 245 միլիոնի արժողութեամբ 5000նոց : Մարսէյլ. — 100.000 հոգի՝ 4 միլիառ : Շաթօ - Ռիւնառ. — 8700 հոգի՝ 89 միլիոն : Վոքլիւզի նահանգէն.— Քավայոն.— 12.500 հոգի՝ 350 միլիոն : Քարփանթրաս. — 13730 հոգի՝ 340 միլիոն : Վառի նահանգէն.— 80.000 հոգի՝ 3 միլիառ : Կառի նահանգէն.— Ալէզ՝ 40.000 հոգի 300 միլիոն, Նիմ.— 25000 հոգի 600 միլիոն :

★ Փոխառութեան համար նախապէս նշանակուած պայմանաժամը — Փետրուար 14 — երկարաձգուած է Մարտ 13ի : Այս փոխառութեան արժեթուղթերը 3 առ հարիւր տոկոսաբեր են, եւ վճարելի 1958ին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ վարչապետ երեքշաբթի օր խորհրդարանին մէջ յայտարարեց թէ կառավարութիւնը որոշած է թոյլ չտալ որ օդաչուներու եւ թռչակներու յաւելում կատարուի «որպէսզի կարելի ըլլայ կանխել սթերլինին արժեզրկումը» : Եթէ այս միջոցը բաւական չըլլայ, աւելի խիստ քայլեր պիտի առնուին : Առայժմ կառավարութիւնը «կը յանձնարարէ»օդաչուներու կայունութիւնը պահել :

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ տնտեսական յանձնաժողովը մամուլոր տեղեկագրով մը դիտել կուտայ որ Եւրոպայի վերականգնումը տակաւին պիտի ուշանայ՝ տոլարի, հանքածուխի եւ պողպատի նուազութեան պատճառաւ : Եւրոպա, 1948ին աւելի քիչ քանակութեամբ ապրանքներ պիտի ունենայ քան ունեցած էր 1947ին :

ԱՆԳԼԻՈՑ արտաքին նախարարը յայտարարեց որ 1939էն 1941, Հիթլէրի եւ Սթալինի միջեւ կատարուած բանակցութեանց մասին ամերիկեան կառավարութեան կողմէ հրապարակուած պատմութիւնը ամբողջական չէ : Նախարարը խոստացաւ որ, յարմար առիթին, Բրիտանական կառավարութիւնն ալ պիտի հրապարակէ այդ հարցին հետ կապ ունեցող վաստաթուղթերը : « Բայց մի աճապարէք» ըսաւ Պէվին :

ԼՈՆՏՈՆԷՆ կը տեղեկացնեն թէ Պելճիքա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրկ պահանջած են որ պէլճիական հարցին քննութեան ժամանակ, իրենք ալ հաւասար վրաւնքով մասնակցին խորհրդակցութեանց : Շուէտի արտաքին նախարարը երեւոխոս. ժողովին մէջ յայտարարութիւն մը ընելով ըսաւ թէ Շուէտ չուզեր մաս կազմել Պէվինի առաջարկած արեւմտեան խմբակցութեան եւ պիտի չարունակէ պահել իր չէզոքութիւնը :

ՀՆԴԻԿ կառավարութիւնը օրէնքէ դուրս հռչակեց Հայրենիքի Պաշտպան Կոմիտէորներու գաղտնի ընկերակցութիւն մը որուն անդամներէն 70 հոգի ձերբակալուեցան :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը տեղեկացնեն թէ Ղազախստանի ստղաբաշխները երեւան հանած են որ բուսականութիւն կայ Հլուտ մոլորակին ինչպէս նաեւ Լուսինին մէջ :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ կառավարութիւնը յանձնարարած է Ուոչինկթընի կառավարութեան որ ամերիկեան մարտանաւերը կարելի եղածին չափ հարուածէ այցելութիւններ տան իտալական ւաւահանդիստներուն որովհետեւ համայնավարները քաղաքական դրամագլուխ կը նկատեն այդ այցելութիւնները :

ՆՈՐԷՆ ՄԵԶ ԿԸ ԲԱՍՔԱՍԷՆ

Վայ Հայ ժողովուրդին որ եւրոպական քաղաքականութեան խաղնուած է: Իրեն համար աւելի լաւ էր, եթէ եւրոպական դիւանագէտը բնաւ բերան առած չըլլար իր անունը: Սակայն Հայ ժողովուրդը երբեք յոյսը չկտրեց: Յարատեւ յամառ աշխատանքով, սպասեց, երկար սպասեց: Ան կը սպասէ մինչեւ այսօր:

Ֆրէտեօֆ Նանսէն, իր «խարուած ժողովուրդ»ին մէջ(*):

Զուիցերիա ազատ եւ հիւրընկալ աշխարհ մըն է: Այնքան կը նմանի Հայաստանի: Ունի լեռներ, որոնք երկներէ Աստուած պապային մօրուքը կը չոյեն: Լիճեր՝ որոնք մեր Սեւանն ու Վանը կը յիշեցնեն, թէեւ, աշխարհի վրայ, եթէ ոչ Սեւանը, գոնէ Վանը իր նմանը չունի: Ջունի, թէ երբեւ գեղեցկութիւն, թէ երբեւ պատմական հնութիւն: Ախ, տարիներ առաջ լիճին պատկերը տեսայ, դերմաներէն թերթի մը մէջ. լուսինը ցաթեր էր վրան, քանի մը Գերման շրջիկ ճառեր իր ափունքին: Ու սկզբան կը մորմոքի տակաւին:

Հոն, Զուիցերիոյ մէջ, կայ մոքի եւ մամուլի ազատութիւն: Այնտեղ էր թառած ժամանակին հայ մարտական կուսակցութիւնը: Անկէ կը լուսարձակէր ան իր նոր գաղափարները, մինչեւ հայրենիքի հեռաւոր անկիւնները, «ում սուրը աւելի հատու է, ում գնդակը աւելի հեռուն կ'արձակէ, ապագան նրանն է: «Սահմանք քաջաց ղէն իւրեանց»ի փոփոխակը՝ նոր առումով: Այնտեղ են ուսած քաղաքիւ հայ մտաւորականները? Ո՞վ էի յիշեր բանաստեղծ-քժիշկ, տաղանաբան Ռուբէն Սեւակը, քժիշկ Արմէն Հայրանեանը, նոյնպէս նահատակ: Անոնք ունէին, ժամանակին, Հայ խեղճ եւ ջարդուած քրիստոնեաներու օգնութեան անտուկ մը: Հայկական տրբանոց մը: Քոաքիթ Պոնարը: Աւոր էին յառած, իրենց աչքերը, սա նորաւարտ պատերազմին, բոլոր գերիները հիթլէրական կեղրոնացման կայանէն, որ ամբողջ Գերմանիան էր:

Ի՞նչ մեղքս պահեմ, այնտեղ էին նաեւ իմ յոյսերս եւ ակնարկներս, երբ Հիմլէր չըթայած էր պիս, ու փախուստի ճամբայ կ'որոնէի:

Բայց անշուշտ Զուիցերիա իր այս առաջաւոր դիրքը կը պարտի թէ իր չեզոքութեան եւ թէ առաւելապէս աշխարհագրական դիրքին՝ գոնուելով երեք խոշոր մշակոյթներու մկզմկզ խաչաձեւող քառուղիին վրայ: Հիւսիսէն գերմանականը, արեւմուտքէն ֆրանսականը, հարաւէն իտալականը, որոնք անոր ազատ հողին վրայ դաշնաւորելով կը բեղմնաւորուին զայն, յօգուտ ազատախոհ եւ ազատատենչ մտքդկութեան:

Պատերազմին, երբ չխառակ խօսք մը լսել ուզենք, կը բանայինք Զուիցերիոյ ռատիօն: Այսօր իսկ, երբ անաչառ բան մը կարդալ ուզենք, զուիցերիական թերթ ու դիրքը ձեռք կ'առնենք: Ինչ որ յաճախ կ'ընեմ ես ալ: Այդ երկիրը թուղթի տաղնապ չունի, ըլլալով հարուստ: Հոն կը հրատարակուին խոշոր եւ սքանչելի օրաթերթեր, որոնց մէջ կրնաս ուզածդ գտնել: Սկսած ծանուցումներէ՝ որոնք իրար կը դղեն, առեւտուր, սակարան, դրամանութիւն, իմաստասիրութիւն, ընկերաբանութիւն, քաղաքականութիւն եւ դեռ այսպէս անվերջ — ուրիմներ: Նոյնիսկ հայկական ներգաղթը: Ու հոս ահա, եւ ճիշդ հոս, կը սայթաքի նաեւ Զուիցերիացին, որովհետեւ հոս, եւ միայն հոս, ան կը զգայ որ ինք վերջապէս եւրոպացի է, եւ թէ՝ ամէն _ ճշմարտասիրութիւն, չափ մը ունի եւ տեղ մը կը հատնի: Ուստի եւ բնականաբար, ուղղակի Հայերուս դիմում ...:

Զարմանալու ի՞նչ բան կայ հոս, Հայ ենք վերջապէս, չէ՞, եւ ի՞նչ առած է մեզի եւրոպան: Այո, բայց կայ զայրանալիք բան, որ զարմանքի հետ այլեւս կապ չունի, քանի որ մէկը կապուած է մաքին, իսկ միւսը զգացումներու: Ես չվշտացայ չիտակը, քանի որ մարդիկ իրենց չուկայի, առեւտուրի եւ արժեթուղթի հաշիւները ունին: Եւ ուրախ եմ որ գոնէ բան մը տոկուեցանք կէս դարու ընթացքին, աշխարհի ամէնէն սուղ դինը վճարելով այսքան տարրական դիտելիքի մը: Կրնանք սակայն ինքնապաշտպանութեան դիմել, ինչ որ ըրի՝ հետեւեալ հերքումը ղրկելով, խոշոր, կանակը տաք, եւ կուշտ ու կուռ փորը ուսած գուիցերիական օրաթերթին՝ որ բնականաբար չհրատարակեց: Եւ առով իսկ տուաւ ապացոյցը իր չարամիտ մեղսակցութեան:

Երբ զուիցերիական մամուլը այս աչքով կը նայի հայկական ներգաղթին, հապա ի՞նչքան աւելի նոյնը պէտք է ընեն աշխարհակալ եւ աշխարհակուլ պետութիւնները: Անշուշտ Զուիցերիացիք ազատութիւնը կը սիրեն, նաեւ ճշմարտութիւնը: Բայց ատկէ աւելի, եւ նոյնքան նախանձախնդիր են, իրենց չահերուն: Իսկ այդ չահերը Թուրքիոյ հետ սերտ կապեր ունին: Անոնց լեզուն կը փոխուի երբ Թուրքիան կը նկարագրեն: Հասարակ արդասեան ոսկեակը, այն առեն, բանաստեղծ կը դառնայ, անշուշտ, եթէ նախապէս Եւրոպացի է: Բարեկամութիւն? : Այդ կ'ըլլայ միայն Թուրքիոյ հետ, որ ունեւոր է եւ ունի դեռ ուրիչ առաւելութիւն ալ — աշխարհագրական դիրք: Իսկ ճշմարտութիւնը, ցնցոտիապատ եւ անօթի հայ գաղթականը ի՞նչ կրնայ տալ Եւրոպացիին, զայն արդարութեան հետ փոխանակելու համար: Ահա թէ ինչո՞ւ ճշմարտութիւնը կը յոդնի ու կը մնայ հոն, ուր կը սկսի հայութիւնը: Հայուն մասին կարելի չէ այդ ճշմարտութիւնը կիրարկել ամբողջ Եւրոպայի մէջ, ու անկարելի է նաեւ Զուիցերիոյ մէջ: Անհրաժեշտ է միաք պահել զայն, ուսուցչիս, Դուբեան սրբազանի նուիրական խօսքերով: Անդամ մը, կրօնից պատմութեան ընթացքին էր կարծեմ, ըսաւ թէ ի՞նչպէս Հռոմայեցի զօրավար մը(*) կը դրաւէ Երեզ ւանը, ոսկեմայր Անահիտի ոսկի արձանը կը փշրէ ու Հռոմ կը տանի, ու հոն, այլեւս մեծահարուստ մարդ, ճոխ խրճիջներ կուտայ, եւ ուրիշէն պէտք ունինք միաք պահելու որ Հռոմայեցիք մեր փաթայովը հաց կերած են »:

Ահաւասիկ համակը զոր ղրկեցի «Նոյէ Ցիւրիխեր Ցայթունկ»ի խմբագրին.—

Ձեր յարգելի թերթին այս տարուան Դեկտ. 18ի թիւին մէջ Հայերու հայրենադարձին մասին դրութիւն մը հրատարակած էիք: Այս յօդուածին ոչին բուն եւրոպական էր, եւ դրեթէ կարելի է զայն բաղդատել վատանուն «Ֆէօլքիչէո Պէօպաթէր»ի(**) 4 Օգոստոս 1944ի յօդուածին հետ, «Մոսկուա եւ Հայերը» վերնագրով, ուղղուած Անգլիայէն: Այնտեղ, ինչպէս հոս, աւելի կամ պակաս քօղարկուած ձեւով յարձակում կ'ըլլայ, Հայութեան կենսական չահերուն դէմ: Մենք պիտանք որ նման թոյնի խառնուրդներ Անգարայի պիւանագիտական խոհանոցը կը պատրաստուին: Եւ կը ցաւինք որ այսպիսի բան մը մուտք կը գտնէ նաեւ չեզոք երկրի մը այնքան բարձր դնահատուած մամուլին մէջ: Ու այս առթիւ սերտօրէն կը մտածենք Մեծ Նանսէնի բարեկամական ազդարարութեան: Յօդուածագիրը կ'առարկէ ժամանակակից քաղաքական դէպքերէն, արծրելով հայ ժողովուրդին չահերը: Մօտաւորապէս երկու քառակուս տարիէ ի վեր Զուիցերիոյ ձայնասփիւռէն լուրեր կը լսեմ արտասահմանեան Զուիցերիացիներու հայրենադարձի մասին, ու զայն բնական բան մը կ'ըսամարիմ եւ եղբեք յետին միտք ունեցած չեմ այդ մասին: Ինչո՞ւ համար խնդիրը տարբերի, երբ Հայերը կը վերադառնան իրենց երկիրը, մանաւանդ որ մենք աւելի իրաւունք ունինք նայն բանը ընելու, որովհետեւ մեր ժողովուրդին կէսն աւելին իր հայրենիքէն դուրս կը գտնուի, եզերական դէպքերու բերումով, որոնք թերեւս ձեր թերթին ալ բոլորովին անծանօթ չեն: Եւ կամ մեր հայրենադարձը ամանց կասկածելի կը թուի անոր համար որ մեր երկիրը Խորհրդային Միութեան մէջ կը գտնուի? Սակայն մենք չենք կրնար մեղքը մեր վրայ առնել որ այդ այդպէս է, եւ երբեք ալ մտադիր չենք հայրենադարձէն ետ կենալու, որովհետեւ այդ այդպէս է: Եւ մեր հայրենադարձը առոր հետ բնաւ առնչութիւն չունի: Եւ եթէ Հայաստան նոյնիսկ դժոխքին մէջ ըլլայ, նորէն հոն պիտի երթանք: Ինչ վէճ որ կայ արեւելքի եւ արեւմուտքի միջեւ, Հայերու յանցանքով չէ որ ստեղծուած է: Եւ մեր հայրենադարձը առոր հետ բնաւ առնչութիւն չունի:

Հայրենիք վերադարձողները միայն Հայեր են, եւ այդ իսկ պատճառով երկիր կը վերադառնան: Անշուշտ մեր մէջ ալ կը գտնուին պոլշեւիկներ, ինչպէս ամէն տղի մօտ: Սակայն հայրենադարձը բնաւ առնչութիւն չունի վարչաձեւին հետ:

Ձիշտ յօդուածին մէջ կը չեշտուէր թէ միայն երիտասարդ Հայեր են ներգաղթողները, եւ կը տեղատուրուին ռազմական կարեւորութիւն ունեցող կէտերու վրայ, քարիւղի հանքերու մօտերը: Ու ահա հոս, ճիշդ հոս, կը նշմարենք Անգարայի թոյնի խոհանոցը, որ տասնեակ տարիներէ ի վեր կը սիրէ մեզի դէմ չարաչար գործածել առեւմուտքի դերմանալեզու մամուլը: Եւ մենք կը ցաւինք, խորապէս կը ցաւինք, որ Զուիցերիոյ, բարձր մակարդակով մամուլն ալ այդ ծուղակը կ'ինկնայ: Հայաստան արդէն ինքնին սոսկմանալին երկիր է, բաժնուած ըլլալով Ռուսիոյ, Թուրքիոյ եւ Իրանի միջեւ, դժբախտաբար: Եւ այդ վատահամբաւ թոյնի խոհանոցը, որ անդէտ Եւրոպացիները իր նպատակներուն գործիք կ'ընէ, չատ լաւատեղեակ է այս բոլորին, եւ անպայման գիտէ որ այդպիսի ռազմագիտական գաղթականութիւն-

(*) Fridtjof Nansen, «Betrogenes Volk» Brockhaus, Leipzig, 1928:

(*) Ընչաքաղցութենէ բռնուած, տակաւին այդ դարերուն, ինչպէս հարազատ Եւրոպացի, ու Մեծն Տիգրան իրաւունք ունէր, եւ մեր պատմութեան մէջ փառաւոր նախընթաց մը ստեղծեց, Լուկուլլոսի բանբերներուն կոկորդէն վար հալած ոսկի հոսեցնելով: Արդեօք մենք ի՞նչ պիտի ընենք անոնց յաղորդներուն կոկորդէն վար, եթէ այդ ուժը ունենանք կրկին:

(**) Հիթլէրական պաշտօնաթերթը:

Զիւնուորական պատրաստութիւններ Պաղեստինի մէջ

Հրէական Հակառա զաղտնի ընկերակցութիւնը ունի մօտաւորապէս 60էն 70 հազար մարզուած զինուորներ: Իսկ Արաբները հազիւ 30 հազար ոտոնց ռազմանիւթի պակասը զգալի է: Հակառակ այդ աննպաստ երեւոյթին, սակայն, Արաբները մեծ յոյս ունին որ, եթէ բացառիկ դէպքեր չպատահին, կրնան ջախջախիչ պարտութեան մատնել իրենց հակառակորդները: Արաբ պետականները դիտել կուտան թէ իրենք ի վիճակի են երեք, չորս տարի կռուելու մինչեւ որ բոլորովին ջուրը իյնայ Պաղեստինը բաժնելու ծրագիրը: Առաւելութիւն մը կը նկատուի այն պարագան որ բոլոր արաբական երկիրները միացած են Հրեաներու դէմ կռուելու համար:

Ճիշդ է որ արաբական ուժերը չատ ցրուած են, բայց նոյնիսկ այս երեւոյթը առաւելութիւն մը կը սեպուի: Ինչ կը վերաբերի արաբական ցեղերու մրցակցութեան, զինուորները կը հաւատան թէ բոլոր թիւրիմացութիւնները կրնան հարթուիլ ժամանակի ընթացքին:

Ներկայիս Պաղեստինի մէջ կան արաբական երկու մրցակից ուժեր: Ամէնէն ուժգին է Արաբական Դաշնակցութիւնը որ ունի 3000է մօտ զինուորներ այն կէտերուն վրայ զոր Անգլիացիները կը նկատեն չատ վտանգաւոր: Այդ կէտերը հաստատուած են զգուշաւորաբար 500 քառ. մղոն տարածութեան մը վրայ Նապլուսի, Թուլքարէմի եւ Ճէնինի շրջակաները: Իրենց ընդհ. հրամանատարն է Ֆէվզի Գաւուգճի որ ժամանակին սպայ էր գերմանական բանակին մէջ: Կ'ըսուի թէ այս վերջինը մօտ ատենէն Դամասկոս պիտի երթայ: Իր բանակին մէջ ունի Սուրիացիներ, Իրազցիներ եւ Լիբանանցիներ:

Արաբական երկրորդ ուժը Պաղեստինի մէջ ունի աւելի մեծ թիւով զինուորներ: Ընդհ. հրամանատարն է Երուսաղէմի նախորդ Մուֆթիին Հաճի Էմին էլ Հիւսէյնին: Այս ուժն է որ անընդհատ յարձակումներ կը կատարէ Հրեաներուն դէմ, մինչդեռ Գաւուգճիի ուժերը տակաւին դրական քայլեր առած չեն: Մուֆթիին զինուորները իրենք եւ հրամանատար ունին իր զարմիկը: Գաւուգճիի բանակը նիւթական օժանդակութիւն մը կը ստանայ Արաբական Դաշնակցութենէն: Զինուորները խաթի համազգեստ կը կրեն եւ զինուած են թեթեւ հրեանիով: Երկու ուժերուն հրամանատարներուն մրցակցութեան չարժառիթները թէ զինուորական են եւ թէ քաղաքական: Երկուքն ալ մաս տունեցած են 1936—39 Պաղեստինի ապըստամբութեան մէջ: Գաւուգճի ինչպէս նաեւ Արաբականդաշնակցութիւնը կը հաւատան որպէսզի արդիական կանոնաւոր պատերազմ մղեն Հրեաները ջախջախելու համար, իսկ Ապտիլ Քադիր (Մուֆթիին) աւելի համաձայն է որ կրկնուի 1936ի պատահմբական չարժումը: Գաւուգճիի բանակատեղին կը գտնուի Դամասկոսի մէջ: Սպայակոյտին կը մասնակցին եօթը արաբական երկիրներու յայտնի զինուորականները: Սկզբունքով Մուֆթիի բանակն ալ կը գտնուի Արաբական Դաշնակցութեան հովանաւորութեան տակ, բայց իրականին մէջ անիկա կարեւորութիւն չընծայէր Դաշնակցութեան կողմէ իրեն տրուած հրահանգներուն: Իրեն համար առաւելութիւն մըն է որ իր Գերագոյն Խորհուրդը կը գտնուի Պաղեստինի մէջ: Այսպէսով անիկա ի վիճակի է ուղղութիւն տալու տեղական ուժերուն: Մուֆթիին զինուորները կը հաւաքէ Իրսամներու բանակէն, ընդհանրապէս երիտասարդներ:

Պաղեստին իսկապէս կը գտնուի արիւնալի պատերազմի մը նախօրեակին: Ս.

Ներ գոյութիւն չունին Հայաստանի մէջ: Սակայն Թուրքերը դէմ են ամէն հայրենադարձի եւ Հայերու վերադարձ եւ բնակութեան Հայաստանի մէջ եւ պիտենք թէ ի՞նչ նպատակով:

Եթէ ներկայիս կարգ մը պետութիւններ Թուրքիոյ պէտք ունին իրրեւ գործիք իրենց քաղաքականութեան, եւ այդ իսկ պատճառով Թուրքիոյ հետ միացած են այս կէտին մէջ, մեղի դէմ, ցաւով տեղեակ ենք ատոր, եւ Նանսէնի իրաւունք կուտանք: ... կը խնդրեմ ձեր պատ. թերթէն, յանուն ազատութեան, այս բացատրութիւնները հրատարակելու որուն համար կանխաւ շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ:

ԵՐ. ՔՈՉԵԱՆ

ԿԱ ՄՆԴՐՈՒԻ Հ. Ց. Դ., կապոյտ Խաչի եւ զանազան կազմակերպութեանց գաւառի կոմիտէներէն եւ մարմիններէն որ ժողովներու եւ հանդէսներու ազդերը իմ բաղդատուն հասցնեն Թուականէն առնուազն երեք օր առաջ:

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՈՐՔԱՆ ՀԱՅ ԿԱՑ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՄԷՋ

Կեսարիոյ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիի հոգեւոր հովիւը՝ Հայկազուն քհնյ. Կարապետեան խիստ չահեկան տեղեկագիր մը պատրաստած է, որ թէեւ լիակատար կարելի չէ համարել, բայց կը ներկայացնէ չափազանց մոտյլ պատկերը՝ Անատոլուի խորերը մնացած այդ խլեակներու կենցաղին ու ապրուստին, հին Եգիպտոսի բուրդերը չհնող գերիներուն իսկ մատ խածնել տալու աստիճան :

Այդ տխուր տեղեկագիրը հետեւեալ թիւերով կը ներկայացնէ գաւառներու մէջ տարաղնուած մեր ազգակիցներու անհովիւ հօտը, — Կեսարիոյ մէջ կան 2250 անձ, Կեսարիոյ գիւղերուն մէջ 1091, Եոզկատի մէջ 260, Եոզկատի 18 գիւղերուն մէջ 1525, Սեբաստիոյ մէջ 1520, Սեբաստիոյ 7 գիւղերուն մէջ 1405, Թոքատի մէջ 350, Թոքատի 3 գիւղերուն մէջ 42, Ամասիոյ մէջ 500, Մարզուանի, Հաճի Քէօյի եւ Չորկայքի մէջ 485, Զօրումի եւ Մէճիտ Էօզիւի մէջ 41, Արաբկիրի մէջ 1250, Խարբերդի մէջ 750, Մէզրէի մէջ 700, Մալաթիոյ մէջ 500, Տիգրանակերտի մէջ 1005, Օրտուի մէջ 200, Գոնիայի մէջ հարիւր, Էրէյլիի մէջ 250, Անգարայի մէջ 1500, Այնթապի մէջ 150, Այնթապի կից 7 գիւղերու եւ Քիլիսի մէջ 357, ընդհանուր գումար 14261 անձ :

Այս հաշիւին մէջ մտած չեն Իսկիշէհիրի, Քէօթահիայի, Աֆիոն Գարահիսարի, Մերսինի, Ատանայի, Թարսուսի եւայլ վայրերու Հայ խըլեակները, որոնց թիւը 5000էն պակաս չէ : Ուրեմն առնուազն 20.000 հոգիով կան, զորս պէտք է փըրկել առաջին հերթին :

Տեղեկութիւն է մեզադրել այս բեկորները, թէ ինչո՞ւ իրենք իրենց ճիգ մը չեն ըներ այդ դժոխքէն դուրս նետուելու համար : Այս պատասխանը պիտի նշանակէր անդիտանալ Թուրք ոստիկանութեան սարսափը : Պոլսոյ պատրիարքարանն ալ տէր չէ կրցած վանդնիլ այս դժբախտներուն, քանի որ Թուրք «լայիք դեմոկրասի»ն կը պաշտպանէ զանոնք «քաղաքացիական հաւասարութեան իրաւունք»ով :

ՆՄԲ.— Քեսապի Գարապէթքիրի մահուան առթիւ հետեւեալ տողերը կը կարդանք Պոլսահայ թերթերուն մէջ.—

Անդարայի հետապրական դործակալութենէն . — « Ի վարձ իր բարեսէր ծառայութեան, փաշային որոշեցաւ «Հայաստանի յաղթական» տիտղոսը : Այս հանդամանքով մասնակցեցաւ Կարսի եւ Աղեքսանդրապոլի խորհրդաժողովներուն , եւ պարտադրեց դաշնագիրը : Պահ մը եղաւ բանակի քննիչ, յետոյ էմիրնէի երեսփոխան, 1924ին կազմեց «Յառաջդիմասէր» կուսակցութիւնը , 1926ին դատուեցաւ անկախութեան ատեանին առջեւ, կապի փաշային դէմ ծրագրուած մահափորձին առթիւ : Անպարտ արձակուեցաւ եւ 1927ին հանգստեան կոչուեցաւ :

Տասը տարի քաշուեցաւ քաղաքական կեանքէ եւ այդ շրջանին հրատարակեց իր «Ցիշատակները», որոնք տարակարծութիւն առեղծեցին Աթաթիւրքի հետ : 1938ին, Աթաթի մահէն վերջ, Գարապէքիր նետուեցաւ դարձեալ քաղաքական ասպարէզ, մտաւ Հալք կուսակցութեան մէջ եւ Իսթանպուլէն երեսփոխան ընտրուեցաւ : Վերջին անդամ կարդուեցաւ Ազգ. Մեծ ժողովի նախագահ :

«Վաթան».— Գարապէքիր փաշա ամէնէն աւելի օգտակար հանդիսացաւ արեւելեան նահանգներուն մէջ, ուր ըմբոստութիւնները զսպեց եւ դեմին պատրաստեց Էրզրումի եւ Սվազի համաժողովները : Ռուսիա այն օրերուն մեզի բարեկամ կը թուէր, բայց իրականին մէջ թշնամի էր մեզի : Զէր ուզեր որ արեւմտեան պետութիւնները մեզ ճզմեն, բայց չէր ուզեր որ նաեւ ինքնիշխան եւ անկախ ըլլանք : Հայկական հարցն ալ ծանր կը կշռէր մեր վրայ : Նորածին Հայաստանը, որ ճակտերու տապալումէն յետոյ բարեկամական յարաբերութիւնները կ'ուզէր մշակել մեզի հետ, Թուրքիոյ դրաւումէն յետոյ փոխեց իր քաղաքականութիւնը :

Մեծն Հայաստանի երազին ի խնդիր պայքար կը մղէր մեզի դէմ, մեր եւ Ռուսիոյ միջեւ երկաթուղային կապը կը խզէր, ամէն ինչ կ'ընէր որպէսզի Մոսկուայէ օգնութիւն չգտնենք : Ռուսիա առ երեսս կը ժպտէր մեզի, փակ ճեռքի տակէ Հայերը կը զրդռէր : Ահա այդ դժնդակ օրերուն հարկ եղաւ պատերազմ հռչակել Հայաստանի դէմ եւ Գարապէքիր հիանալի դեր մը կատարեց այս դործին մէջ, արեւելքի ճամբան բացաւ, Հայաստանի հաշտութիւն պարտադրեց :

Թուրք թերթերը կը հրատարակեն նաեւ հատուած մը Աթաթիւրքի ծանօթ ճառէն որուն մէջ այս վերջինը իր հասկցած ձեւով կը նկարագրէ 1920ի դէպքերը.—

« 9 Յունիս 1920ին արեւել. շրջանին մէջ առաժամեայ զօրակոչ հրատարակեցինք : 15րդ զօրաբանակի հրամանատար Քեազըմ Գարապէքիր փաշան Արեւելեան ճակատի հրամանատար կարգեցինք : 1920 Յունիսին Հայերը չարժման անցնելով արշաւած էին Օլթիի շրջանը, ուր տեղական թուրք վարչութիւն մը կազմուած էր : 7 Յուլիս 1920ին մեր արտաքին գործակալութեան կողմէ վերջնագիր մը տրուեցաւ Հայերուն : Հայերը չընդունակեցին իրենց նոյն ընթացքը : Վերջապէս զօրակոչէն երեքուկէս, չորս ամիս յետոյ պատերազմական գործողութեանց սկսուեցաւ, Հայերու կողմէ կատարուած յարձակումով ընդդէմ մեր այն ուժերուն, որոնք հաւաքուած էին Քիօփէքի եւ Պարտէզի մէջ :

« Հայերը, 1920 Սեպտեմբեր 24ի առաւօտուն Պարտէզի ճակտէն իրենց կատարած անակնկալ մէկ յարձակումով յաջողեցան : Բայց յետոյ Հայերը եամ մղուեցան : Մեր բանակը Սեպտեմբեր 28ի առաւօտուն յառաջխաղացումի անցաւ : Սեպտ. 29ին Սարըքամըշ մտանք : 30ին Մէրտէնէքը գրաւեցինք : Սակայն կարգ մը պատճառներով եւ նկատմամբ մինչեւ 1920 Հոկտեմբեր 28ը — մէկ ամիս — կանգ առինք Սարըքամըշ — Կալաօղլու գիծին վրայ :

— « 1920 Հոկտեմբեր 28ին մեր բանակը քաշուեցաւ կարսի վրայ : Թշնամին առանց դիմադրութեան լքեց Կարսը, զոր գրաւեցինք Հոկտ. 30ին : Նոյեմբեր 7ին մեր ուժերը գրաւեցին այն շրջանը ուր կ'երկարէր մինչեւ Արթահայ եւ Կիւմրիւ :

« Հայերը, Նոյեմբեր 6ին թշնամութիւնները դադրեցնելու եւ հաշտութիւն կնքելու համար դիմում կատարած էին : Մենք ալ Նոյեմբեր 8ին զինադադարի պայմանները մեր Արտաքին գործակալութեան միջոցաւ հայկական բանակին հաղորդեցինք : Հաշտութեան բանակցութիւնները ոչ ոքնք սկսած էին Նոյեմբեր 26ին վերջացան Դեկտ. 2ին եւ 2—3ի գիշերը ստորագրուեցաւ Կիւմրիի դաշնագիրը » :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՐԹԻԿԻ աշխատաւորները մեծ քանակով տուֆ կ'արտադրեն Սովետ Միութեան դանազան շինութիւններուն համար : Այսպէս, Տնիէպրի հիդրօէլեկտրականի վերաշինութեան համար լայնօրէն դործածուած է Արթիկի տուֆը, սկսած 1945էն : Տնիէպրօկէսի կառուցողները շնորհակալութիւն յայտնեցին վերջերս Սովետ Հայաստանի աշխատաւորներուն իրենց տուած օգնութեան համար :

★ *ԵՐԳԱՀԱՆ Արամ Քոչարեան մօտ օրէն պիտի հրատարակէ հայկական աշուղական երկերու ժողովածու մը : Ան կը դրէ նոյնպէս համառօտ դիտութիւն մը որու մէջ լայնօրէն օգտագործած է հայ ժողովրդական ստեղծագործութիւնը :*

★ *ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ գրողներու Տան մէջ երեւանի «Աւանդարան» թերթը կազմակերպած է հանդիպում մը, հռչակաւոր դերասան Վահրամ Փափազեանի հետ, որ վերադարձած է Հայաստան : Մեծ դերասանի մասին խօսեցաւ «Աւանդարդ» թերթի քարտուղար Խաչիկեան, ցանկութիւն յայտնելով որ Վ. Փափազեան մնայ Հայաստան : Ապա խօսք առաւ ընկեր Գուրգէն Զանիբէկեան, Մ. Հայաստանի դերասաններու նախագահը : Խօսողներուն պատասխանեց Վահրամ Փափազեան, եւ պատմեց թէ խաղի եւ բեմի մասին : Վերջացնելով Փափազեան կատարեց «Համլէթ»ի մենախօսութիւնը : Հանդիսումին մասնակցեցաւ մտաւորականներու, դերասաններու եւ ուսանողներու խուռն բազմութիւն մը :*

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ ԵՐԿԵՐԻ — Ա. Ահարոնեան Բ. հատոր (Խեղճերը, Արաղը, Մրրկի Սուրբը), հրատ. «Հայրենիք», Պոսթըն 1947:

ԿԵԱՆՔ ԵՒ ԳԻՐ.— Տարեգիրք, 1948, հրատ. Ա. Ալպոյաճեան եւ Դ. Շահլամեան : Կազմեց՝ Հ. Ժամկոչեան, Գահիրէ :

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ — Հեղինակ Մ. Մահտեսի - Ցարութիւնեան : Ա. դիրք, հրատ. Շթութկարտ, 1947:

ԲԱԶՄԱՎԷՊ.— Ամսագիր, Ցունուար - Փետրուար թիւը, Ս. Ղազար, Վենետիկ :

Հ. ՕԳՆ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ.— Եռամսեայ Ցունուարի թիւը, հրատ. Հայ Օգնութեան Միութեան, Ամերիկա :

ԹՈՒՂԹ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿ.— կարտինալ Աղաճանեանի, հրատ. Հայ Կաթողիկէ տպարան, Պէյրութ 1947:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԷՍԱ ԵՒ ՀԱՄԱՍ

(ԽՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Ցետոյ, հրամայեց չորս արկածներուն, առաջ գալու ձեռքերը մեռելին ափերուն մէջ դրած, կարգով արտասանել բարձրաձայն :

— Ցանուն Ալլահին կ'երդնում, որ ես չեմ ոճրագործը :

Կը տիրէ խոր ու մխտիք լռութիւն : Մինչ, ներդումի արարողութեան ընթացքին, Էսայի եւ Համատ ահազդեցիկ, խորհրդաւոր հայեացքի մագնիսի մը պէս մխրճուած էին ամբաստանեալներու աչքերուն :

Առաջինը կրկնեց երդումը, երկրորդը՝ նոյնպէս, երրորդը չվերջացուցած, սկսաւ աղաղակել լեղապատառ :

— Հասէք... օգնութեան հասէք, մեռելը ձեռքերս բռնած, թող չի տար :

Բազմութիւնը ալիւրի ցնցուած տոպրակի մը պէս, սկսաւ դունատիլ, դեղնիլ ու ճերմկիլ : Մեռելաշարժ, եղեռնայայտնութիւն, հրաշք... : Մռնչող առիւծը լռեց անմիջապէս : Մոռցան զոհուտ ոճրագործը, արիւնն ու վրէժը եւ սկսան հարցնել իրարու :

— Ո՞վ է Ալլահը ...

— Սա անծանօթը անշուշտ կը փսփսային իրարու :

Հիմա, եղերավայրը եղած էր քարոզավայր : Մարդասպանը՝ հաւատացեալ, միւռները՝ ճեղքուած ապառաժները, Ալլահին դերազօր ալիքները զարնուած : Իսկ էսա աւելի քան չերմեռանդ հաւատացեալ մը՝ նոր աշխարհի այս կոյս հոգիներուն մէջ, Ալլահին տարածման :

Արդարեւ, նոր մարդիկ, նոր ենթահող : Բնութիւնը, միտն ու ճարպը հանուր է բաժին խոզերուն, իսկ ոսկորն ու կաշին, ջիղն ու նեարդերը՝ սակաւակեր, թխամարմին, միջահասակ, ձուադէմ, սեւաչուխ եւ բարձրասրունք Աբրահիմ : Անոր հոգին՝ պարապ ու ամայի, տար ոտք չէին կոխած դիրար խաչաձեւող, մոլորեցուիչ վարդապետութիւնները : Միաստուածութիւն , երկաստուածութիւն , եռաստուածութիւն : Բեղուն եւ արդաւանդ անդաստան՝ ուր կը բնակին Արեւ, լուսին եւ աստղեր :

Բայց այդ օրը, լուսինը անմասնակցութեամբ եռեւեաւ հորիզոնին վրայ, ժպտուն ու դալկահար : Աստղերը չերմատենդ բռնուած, կը գալարուէին իրենց մահիճին մէջ : Ոմանք հաղիւ կրնային կանգնիլ ոտքի : Ոմանք, արձիճի ծանրութեամբ իրենց գլուխները կապոյտին դամած, կը տքային հառաչակուլ : Ուրիշներ, խենդեցած աչք մը նետէլէ եւս չորս դին, իրենց դողդոջուն բաղուկները երկարած, յանկարծ կը նետուէին անդունդներու մէջ :

Հեռուն, Հօրթլ Հաստուածը, հեռաղջայութեան ալիքի մը զարնուած, ցնցուեցաւ ուժգնին իր պատուանդանին վրայ : Աչքերը ապշահար բացաւ կատարեալ մեհեանին մթութեան ուր մէկը գաղտիկ հրեշտակապետին առաջնորդութեամբ, սուրը քաշած, կը վազէր իր վրան : Մեհեանին չաստուածը, քանի մը տեղ քայլ ըրաւ ահաբեկ, երեքաց սահմռկած ու թեւերովը փաթթուեցաւ իր կնոջ Մանավաթին : Այդ օրը, կայծքարով նշանագրեց ծնունդը խլամութեան — համակերպութիւն Աստուծոյ կամքին :

★

Օրը հատաքեց իր լուսածին մանուկները, փէչերուն տակ, արբելով անոնց ճակտին քրտինքը, բեհեղեայ չորերով ու անոնց թուլիկ, թրթռուն թեւերէն բռնած, հեռացաւ հորիզոնէն արագաշարժ : Մութը, խիժանիւ սայլի մը վրայ բազմած, իջաւ արկիլը, յուշիկ, յուշիկ ման գալով ոչխինէ քայլերով :

Իր տարուկ ձեռքերը սկսաւ քսել չնչաւոր ու անչունչ արարածներուն քրտնածոր մարմիններուն : Մօտեցաւ ցեղակուռ տաքէն հանդստացող կարաւանին, որուն մեծ ու պզտիկ բոժոժները հնչեցնելով, տուաւ մեկնումի ազդանշանը անոնց : կ'ազդուրուած կարաւանը վերստին ինկաւ ճանապարհ :

— Ապոմէ... խօսք առաւ Համատ, կայծքարը զարնուեցաւ թիկունքին, ուր կայծերը բռընկեցան ու նահանջը սկսաւ արդէն, ինչպէս տեսար :

Օր. ԱՍՏՂԻԿ ՋԱՎԶԱՎԱՃԵԱՆ
Պ. ՏԻԳՐԱՆ ՊԱՒՔԱԼԵԱՆ
Ամուսնացած
Փարիզ, 1948 Յունուար 3 Մարտէյ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՄԵԾ ՑԵՐԵԱՑԹ

ՀԱՑ ՆԱՒԿԻՆ ՌԱԶ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ Նախ. Ռազմիկներու Նախաքարին եւ Նախագահութեամբ Փարիզի Զին. կառավարիչ ՋՕՐ. ՇՈՒՔՈՒՑԻ :

22 Փետր. կիրակի ժամը 3ին կէս դիշեր ,

Օթէլ Քոնթինանթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle , métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ : Մուտք 300 Ֆր., Մխիթեան անդամներուն 200 Ֆրանք :

Կը ծախուին Մխիթեան կեդրոնատեղին՝ 31 rue St. Lazare, *եւ հետեւեալ անձերու մօտ Պ. Պ. Դաւիթեան* 32 rue Piat, *Օննիկ Պօյաճեան* 83 rue d'Aboukir, *Ատամեարոյժ Զարեհ* 22 rue Richer , *Ս. Ճերմակեան* 35 rue de la Boetie, *Սաատճեան* 1 rue du Petit Thouais, *Պ. Գավէզեան* 37 rue de Trévise , *Քէօլէեան* 85 rue Chambar, B. Colombes :

Սեղանները կանուխէն վարձելու համար հեռաձայնել Tro. 44-38:

ՍԵՎՐԱՖՆԱԿ Տէր եւ Տիկին Ալոեանները վրդնց չորրորդ զաւկին ծննդեան առթիւ հազար Ֆրանք կը նուիրեն Ֆ. Կապոյտ Խաչի Սեվրանի մասնաճիւղին եւ 500 Ֆրանք Փարիզի մասնաճիւղի բուժարանին: Այս վերջինը ստանալ «Ճառագի»էն :

Ֆ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղը ընկեր Մ. Գավէզեանէ ստացած է չնորհակալութեամբ 25 ֆր. մուտքօ ոչ թէ գուլպայ, ինչպէս սխալմամբ յայտարարուած էր :

ՍԵՎՐԱՆԵՆ Պ. Խ. եզնկեցեան ընկեր ժիրայր Դատաւորեանի ամուսնութեան առթիւ մէկ մէկ տարեկան «Հայաստան» կը նուիրէ Սեվրան՝ Աթալաքեան եւ Կատեան եղբայրներուն :

ՀԱՑ - ԲՈՒԺԱ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵՆԱՆ

Բացուած է բաժանորդագրութիւնը ութերորդ տարուան համար (1948)*.*

Ֆրանսա, Ալժերիա, Մարոք 400 *Ֆր.*
Անգլիա, Ամերիկա, Կիպրոս, Պաղեստին Քանատա 500 *Ֆր.*
Մնացեալ երկիրները 450 *Ֆր.:*

Ֆրանսայի համար, մինչեւ Մարտ 1 բաժանորդագրուիլ ուղղը կը վճարէ հին պայմաններով (300 *Ֆրանք*)*: Դիմել Շ. ՆԱՐԻՒՒՆԻ*, 17 rue Damesme, Paris (13):

Հ.Ց.Դ.ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Նոր Սերունդը կունայ կիրակի Փետրուար 7ին երեկոյեան ժամը 3ին, Salle de Bourg la Reine, 119 Ave. rue de la Libération, *հանդէս ի պատիւ ծնողներու եւ բարեկամներու կը հրաւիրուին ծնողները, բարեկամները եւ քոյր մասնաճիւղերը:*

Հաղորդակց. միջոցներ.— Autobus 188 Porte d'Orléans, *իջնել* Condorcet *կամ* métro Bourg la Reine:

ՇԱՒԻԼԻ մանկապարտէզին համար հանդէսը տեղի կունենայ կիրակի 8 Փետրուար, ժամը 15ին մատրան սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին Շաւիլի եւ շրջականերու բոլոր հայրենակիցները: Մուտքը ազատ է :

ԽՆՃՈՑՔ

ԼԻՈՆԻ Հ.Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԵՒ Սանուհիներու ընկերակամակրական խնջոյքը, 15 *Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը* 2—12*: Ցոյներու սրահին մէջ*, 5 rue Bonnefoi: *Գեղարուեստական խնամուած յայտագիր, երգ, նուագ, ատաստանութիւն, տրամախօսութիւն, հայկական եւ եւրոպական պար, մասնակցութեամբ նուագի , ինչպէս նաեւ բանախօսութիւն :*

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է

ԱՐՔԱՅ ԼԻՐ

(ՇԷՖՒՍՓԻՐ)

Կը ներկայացուի այս կիրակի ժամը ճիշդ 2.30*ին*, Centre Marcelin Berthelot *մէջ*, 28bis rue St. Dominique, métro Invalides :

Բեմադրութիւն ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ (Արքայ լիր):

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant - A. NERCESSIAN

«ՇԱՒԱՍ» ԿԸ ԾԱԽՍԻ Ս. ԷՓԻԷՆԻ մէջ Place du Peuple, Kiosque Est M. Gounon, *որ կը գտնուի* Elisée Bar *առջեւ :*

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Ծր. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 *Փետրուարին ժամը* 15*էն* 24,Hôtel Continental *իջեւանի սրահներուն մէջ*, 2 rue Rouget de Lisle, métro Concorde:

Նուագախումբ ՖԼՐՆԱՆ ՊՈՒԶՕՆ : Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Սեվրանի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29Փետր. 1948, ժամը 3էն 12, Casino des Etoiles, Մասխս սըրահին մէջ , 87 Ave. de Livry, à Sevran :

Գեղարուեստական հաճելի բաժին : Խմբերգ , ներկայացում եւ անակնկալներ , Եւրոպական պարեր : Ճոխ պիւֆէ : Մուտք՝ 75 Ֆր.

Հաղ. միջոց.— Կառախումբ Gare du Nord*էն ժամը* 13.45*ին եւ* 14.15*էն : Eglise de Pantin*էն 147 *թիւ օթոպիւս, իջնել* Terminus :

17ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հայ Արիներու Մխիթեան Փարիզի շրջանի երէցներու , սկաուտներու եւ դայլիկներու կողմէ: Մասնակցութեամբ Փարիզի Հայ Արեւոյչներուն : Տեղի կ'ունենայ կիրակի 7 Մարտ 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle de la Chimie, 28bis, rue St. Domonique, Paris (7), (métro Invalides *կամ* Solférino) :

Սկաուտական ճոխ յայտագիր, ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր Արեւոյչներուն կողմէ:

Մուտք 100 — 300 *Ֆրանք :*

SALLE GAVEAU, *կիրակի* 29 *Փետր. ժամը* 14*ին*
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԶԼԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ

ԱՒԹՕ ՊԵՆՕՆԻ

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԼԻ ՔԼԷՄԱՆԻ

Յայտարարին մէջ.— Տօքթ. Թէք, Պիէռ, Մարսէլ, Մօրթ, Ս. Պենօն, Կոմիտաս, Խաչատուեան, Տէր Ղեւոնդեան, Սպենտարեան , Սայաթ-Նովա, Տիգրանեան, Ալէմշահ, եւն.:

Տոմսերը հայ գրատուներէն :

---

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ , ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԻՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ , Հ.Ց.Դ. ՀԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՄՏՈՄ ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ՄԱՆԶՈՒՈՑՔԸ
Կը խնդրուի նկատի ունենալ թուականը

ԳՐԱԽՕՒՄԱՏ ՕՐ.— Ծր. Կապոյտ Խաչի Մարսէյլ քաղաքի մասնաճիւղին տարեկան հանդէսը՝ ՄԱՐՏ 8ԻՆ :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին Փետրուար 22ին, կիրակի օր ժամը 16*էն կէս գիշեր*, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: *Առաջին անգամ ըլլալով կընկերակցացուի ՄԱՄԱՄ ՄՆՋՈՒՐԸ վաւերա Տիկին Է. Բիւզանդի:*

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ , նուագախումբ, մատչելի պիւֆէ:

Հաղորդակց. միջոցներ.— métro Charenton Ecole, *իսկ հանրակառք թիւ* 181:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ. — Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է Իւթիւճեան եղբայրներէն 5000 Ֆրանք ի յիշատակ իրենց ողբացեալ մօր Տիկին ԷԼԻԶ ԻՒԹԻՒՃԵԱՆի մահուան քառասնօրեակին առթիւ :

ԱՑՍ ԿԻՐՆԿԻ ՕԹԷԼ ԼԻՒԹԷՍԻԱ

Փարիզի Հայ Տիկնանց Մխիթեան եւ Պետ. Կ. Խաչի Օգնութեան մասնաճիւղի պարահանդէսը:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ !
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ !
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ !

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի (U. G. A.)

Անհամբերութեամբ սպասուած նշանաւոր, բոլորին սիրուած, բոլորին դնահատուած, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ, 21 Փետրուար 1948:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով: Կը խնդրուի չի խաչաձեւել :

ՄՍՏԵՐ ԱՆՏՈՒԱՆ Գիւլպենկեանի, այսօր ուրբաթ :

ՍԵՆՕ ՄԱՐԿՐԻՏ, հինգշաբթի 12 Փետրուար :

ՍԷՆ ԺԷՐՄԱՆ, Աղթամեան, ուրբաթ 20 Փետր.:

ԼԷ ՋՕԼԻՎ, Ստանչեան, չորեքշաբթի 11 Փետրուար :

ԷՒՍ ԼԷ ՍԻԼ, Համազասպ, կիր. 8 Փետրուար:

ԼՈ ՍՐՈՒՄԱ, Հրայր, կիրակի 8 Փետրուար:

ՏՈՒՏԱՆ, կիրակի 15 Փետրուար :

Հ.Ց.Դ. ՆՈՐ ՅԵՐՈՒՆԴԻ Անդէպ Պուա Քոլոմպի «Մասխս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9*ին*, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asmeres:

ԿԱՒԱՍՍՈՒ.— Ծր. Հայ Կապոյտ Խաչի ընդհ. անդամական ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3*ին: Ս.Յարութեան սրահին մէջ :*

Հ.Ց.Դ. ՓԱՐԻԶ ՏՐՈՒՀԻՐ Մ. ՕՀԱՆԵՂԲԱՅՐԱՆ խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այս իրիկուն ժամը ՃՐՋԴ 9ին, վերջին ժողովը վայրը :

ՎԱՒԱՍՍՈՒ Համալսարանական Սիութեան մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին իր սովորական հաւաքատեղին: Ներս կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶ.— Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին ընդհանուր ժողովը չաբաթ, 7 փետրուար ժամը 3ին, Societes Savantes *մէջ: Անպայման ներկայ գլուխ: Կարեւոր օրակարգ :*

Հ.Ց.Դ. ԿԱՐՏԱՒԻ «Նիկոլ Դուման» ենթակոմիտէի վարչութիւնը ընդհ. անդամական ժողովը կը հրաւիրէ իր ընկերները: Այս կիրակի ժամը 3ին Հ.Ց.Դ. Պիվէռի տան մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ , ԼԱ ՎԻՍԹ.—

Հ.Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ԳԻՒԼՄԱՆԴԱՆեԱՆ խումբը վարժութեան տարեվերջին առթիւ երեկոյթ պիտ տայ Սեպտեմբեր 21 Փետր. 1948, Շաբաթ իրիկուն մինչեւ լոյս, Էրմիթաժի սրահին մէջ (La Viste):

Խաւախօսութիւն, երգ , արտատանութիւն , նուագ : Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՊԱՇՏՕՆՆ ՄԻՍԻՒԱ է: Կէս գիշերէն յետոյ հերոսական պարեր Սէն Լուի նուագախումբին մասնակցութեամբ :

Ապահովել տոմսերը Նոր Սերունդականներէ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, Ճամս. 650, Ամս. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 7 Février 1948 Շաբաթ 7 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5260-Նդր շրջան թիւ 869 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

Ռուսիա եւ Ռումանիա կը դաշնակցին

Խորհրդային Միութիւնը եւ Ռումանիա Փետրուար 4ին քանի մը տարուան բարեկամական դաշնագիր մը կնքեցին Մոսկուայի մէջ :

Դաշնագիրը ունի հետեւեալ տրամադրութիւնները.— Ա. Պայմանագիր կողմերէն իւրաքանչիւրը յանձն կ'առնէ զինուորական օգնութիւն հասցնել միւս կողմին երբ այս վերջինը յարձակուի ենթարկուի Գերմանիոյ կամ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով Գերմանիոյ զինակից պետութեան մը կողմէ : Բ.— Պայմանագիր կողմերը յանձն կ'առնեն չմասնակցիլ այն խմբակցութեան որ ուղղուած է իրենցմէ մէկուն դէմ, եւ չկնքել որեւէ դաշնագիր օտար պետութեանց հետ երբ խնդրոյ առարկայ դաշնագիրը հակառակ է միւս կողմի շահերուն : Գ.— Պայմանագիր կողմերը յանձն կ'առնեն նոյնպէս խորհրդակցիլ միջազգային կարեւոր խնդիրներու շուրջ :

Դաշնագրին ստորագրութեան ներկայ եղած են մարշալ Սթալին եւ Պ. Մոլոթով : Ռումանիոյ ներկայացուցիչներն էին վարչապետը՝ կրօնքի եւ արտաքին նախարարուհին՝ Տիկին Փաուքէր :

Պ. Մոլոթով այս առթիւ ճառ մը խօսելով, ըսած է թէ «ներկայ դաշինքը կր ստորագրուի այն տեսակ առեն մը երբ երկորդ պատերազմի մը ջատագովները զինուորական եւ քաղաքական խմբակցութիւններ կր կազմեն՝ խափանելու համար խաղաղասէր ժողովուրդներու համերաշխ գործակցութիւնը » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՔԵԻՍՊԱՆԻԱԿԱՆ սահմանադրութիւնը որ երկու տարիէ ի վեր փակուած էր, պիտի վերաբացուի երկուշաբթի գիշեր եւ երկու երկիներու թղթատուական, հեռագրական եւ հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները պիտի վերահաստատուին :

ՀԵԼՍԻՆՔիԻՆ կը տեղեկացնեն թէ Ֆինլանտական համայնավար կուսակցութիւնը ստրջած է անդամակցիլ Գելսինքորսի կոմինֆորմին :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը, մարտուի ներկայացուցիչներուն ունկնդրութիւն մր տալով հինգշաբթի օր ըսաւ որ տնտեսական փլուզում մը անխուսափելի է եթէ հակակշիռ տակ չառնուին օտեան գինները : Կացութիւնը շատ վտանգաւոր է, ապրանքի գիները ամէն օր կը բարձրանան, մասնաւորաբար ուտեստեղէններու գիները :

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐ Սթոքհոլմի մէջ տեղի պիտի ունենայ Շուէտի, Տանըմարքայի եւ Նորվեկիոյ վարչապետներուն խորհրդաժողովը ուր քննութեան պիտի առնուի «չեզոքներու խմբակցութիւն» մը կազմելու ծրագիրը : Ինչպէս արդէն գրած էինք, Շուէտ չուզեր մաս կազմել արեւմտեան խմբակցութեան որուն մէջ պիտի մտնեն Անգլիա, Ֆրանսա, Հոլանտա, Պելճիքա եւ Լիւքսէնպուրկ : Չեզոքները դաշնագիր մը չէ որ պիտի ստորագրեն, համաձայնութեան պարագային, այլ պիտի հաստատեն «բարոյական կապ մը» իրենց միջեւ՝ չհարաչեցնելու համար՝ մէկ կողմէն արեւմտեան Դաշնակիցները, միւս կողմէ Խորհ. Միութիւնը :

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ հիւլէական յանձնաժողովին Ամերիկացի նախագահը Պ. Լիլիէնթոլ, յայտարարեց թէ Ամերիկա հետզհետէ կը կատարելագործէ հիւլէական ուժը, եւ ներկայիս փորձեր կը կատարուին Հարաւային Ամերիկայի մէջ :

ՀԵԼԼԷն կառավարութիւնը որոշած է չեղեալ յայտարարել զօրաժողովի իրաւունքը արգիլող օրէնքը :

ՍԷՆՓԼՈՆ ԷՔՍՓրԷՍ երկաթուղիի պիծը որ մինչեւ Պոլիս կը հասնի, ընդհատուած է որովհետեւ հեղինէական կառավարութիւնը չի կրնար յանձն առնել պիծին ապահովութիւնը արեւելեան Թրակիոյ մէջ տեր կռիւներ տեղի կ'ունենան ապստամբներուն դէմ :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ կառավարութիւնը յատուկ հրամանագրով մը կ'արգիլէ կազմութիւնը բոլոր զաղտնի ընկերակցութեանց որոնք ուղղակի կամ անուղղակի միջոցներով, կը բանաբերեն սահմանադրական օրէնքին 18րդ յօդուածը : Կառավարութիւնը խիստ քայլեր պիտի առնէ այն օտարականներուն դէմ որոնք չեն լրացուցած բնակութեան եւ աշխատանքի օրինական պայմանները :

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆի կառավարութիւնը հինգշաբթի օր Պոմպէյի մէջ ձերբակալեց 150 հոգի որոնք անդամ էին Մահասապա զաղտնի ընկերակցութեան : Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կատարած է կազմակերպութեան կեդրոնատեղիին մէջ : Ձերբակալութիւններ կատարուած են նաեւ ուրիշ քաղաքներու մէջ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ելմտական նախարարին յայտարարութիւնները

1000ՆՈՅՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՉՓՈԽՈՒԻՆ

Ելմտական նախարարը, Պ. Բընէ Մայէր, հինգշաբթի իրիկուն, ձայնասփիւռ ճառով մը հաւաստեց թէ ելմտական բարեկարգումներու ծրագիրը ամբողջութեամբ գործադրուած է եւ ակէ վերջ «պիտի աշխատինք որ աւելցնենք մեր արտադրութիւնները եւ հաւասակշռենք պետութեան ելմտացոյցը» :

Ահաւասիկ իր ճառին գլխաւոր կէտերը.—

Եկամտային տուրքի օրէնքին քուէարկութենէն ետք, ուրիշ բացառիկ միջոցներու դիմեցինք : Այդ միջոցները մեծ անակնկալ մը եղան ժողովրդին համար. այդպէս ալ պիտի ըլլար : Դրամական խնդիրներու մէջ նախապէս ազդարարութիւն ընել կարելի չէ. բացատրութիւն կրնայինք տալ վերջը :

Ֆրանսա ոսկի եւ օտար դրամներ չունենալով, «խեղդամահ» պիտի ըլլար : Ամերիկեան օժանդակութիւնը կը դիւրացնէ մեր «չնչառութիւնը» եւ մեզ կ'ապրեցնէ, բայց եւ այնպէս անբաւական է մեր բոլոր պէտքերուն համար :

Ստիպուած էինք արժեզրկել մեր դրամը : Ծաղկեցանք այդ ծրագրին մէջ, դժուարին բանակցութիւններէ ետք, առանց հրաժարելու մեր յանձնառութիւններէն, առանց վնասելու մեր աւանդական բարեկամութեանց եւ, անշուշտ, առանց մոռնալու մեր կենսական շահերը :

Գիտեմ որ 5000նոցներու փոխանակութիւնը լուրջ դժուարութեանց մատնեց մեր քաղաքացիները : Վաղուընէ սկսեալ (երէկ) մէկ կամ երկու 5000նոցներու տէրերը պիտի վճարուին :

Ծառայական չարքու ուրիշ դասակարգերու համար եւս վճարում պիտի կատարուի :

Նախարարը որոշ կերպով ապահովցուց որ 1000 ֆրանքնոց թղթադրամները հրապարակէն պիտի չքաշուին եւ անոնցմէ կարգ մը մնայուն յատկանիշ պիտի կրեն :

Ցետոյ ըսաւ.— Մի վախնաք ձեր ունեցած թղթադրամներուն, դրամատան կամ թղթատուական վարչութեան մօտ ունեցած ձեր հաշիւները, ինչպէս նաեւ ձեր պետական արժեթուղթերուն համար :

★ Համաձայն կարգ մը տեղական թերթերու լաւատեղեակ լուրերուն, 3էն 6 5000նոց ունեցողները պիտի վճարուին յառաջիկայ չարքուան սկիզբը : Այս մասին պաշտօնական յայտարարութիւն չէ եղած տակաւին :

★ Տոլարը ազատ շուկայի վրայ կ'արժէր 307—308 ֆրանք : Ֆրանսական ոսկեդրամը 3875 :

ՀԱՄԱՁԱՅՆ Մարշալ Ազգերու Տնտեսական Ցանձնաժողովին տեղեկագրին, պատերազմին վերջաւորութենէն մինչեւ այսօր, Ամերիկա ութը միլիառ տոլար տուած է Եւրոպական ազգերուն : Ֆրանսայի ստացած բաժինն է 1760 միլիոն տոլ. :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ Ամերիկեան ծովակալին առաքելութեան պետը ծովակալ Սիթլ, յայտարարեց թէ Ամերիկա մօտ առնէն Թուրքիոյ պիտի յանձնէ չորս սուզանաւեր ինչպէս նաեւ տասնմէկ պատերազմական վոքը նաւեր, ընդամէնը 22.000 թոն տարողութեամբ : Ամերիկա պիտի մասնակցի նաեւ Իզմիթի ծովածոցին մէջ, կէօլճիւքի նաւային շինութեանց աշխատանքներուն : Ուսուցիչներ պիտի նշանակուին Թուրքիոյ զինուորական վարժարաններուն համար : Պիտի աշխատինք որ Թուրքիա օգտուի վերջին պատերազմի վորձառութիւններէն, ըսած է ծովակալը :

ՁՕՐԱՎԱՐ ԱՅՋԸՆՀԱՈՒԼՔ պաշտօնական ընդունելութեան մը ընթացքին հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ հինգշաբթի օր — Ռուսիա համաշխարհային պատերազմի մը ձեռնարկելու վիճակի չէ : Կրնաք ապահով ըլլալ որ մինչեւ իր ուժին վրայ վստահ չըլլայ, Միութիւնը կամովին պատերազմի մէջ չի մտներ : Բայց վոքր կայծեր կրնան հրդեհ յառաջ բերել » :

ՀԻՒ. ԱՓՐԻԿԻի Ազատութեան կոմիտէին անդամներէն Ալտէյ Հալաք Թորէս, յայտարարեց որ պիտի կուտին եթէ զոհացում չտանան : «Եթէ Ֆրանսա, Սպանիա եւ մնացեալ պետութիւնները ընդառաջ չերթան մեր պահանջներուն, Մարոքի ժողովուրդը պատրաստ է արիւն թափելու » :

Ռուսիա Աաերիկայի 45 տարի ետ է

Ամերիկեան չաբաթաթերթ մը — Ուըրլտ Րիփորթ — որ ամբողջութեամբ նուիրուած է միջազգային խնդիրներու, իր վերջին թիւին մէջ կը գրէ թէ Խորհրդային Միութիւնը բացարձակօրէն ի վիճակի չէ յարձակողական պատերազմ մը ընելու :

1950ին Ռուսիա պիտի ունենայ արդիւնաբերական այն հնարաւորութիւնները զոր Ամերիկա ունէր 1904ին. իսկ 1960ին հազիւ հասած պիտի ըլլայ այն մակարդակին որուն Միացեալ Նահանգները հասած էին 1915ին :

Ռուսիա ակար է իր փոխադրական միջոցներով, իր երկաթուղիներով եւ իր մասնագէտներով : Ռուսիա ուժով է իր աղբիւրներով որոնք տակաւին չահագործուած չեն, ինչպէս նաեւ իր աշխարհագրական դիրքով եւ աշխատող ձեռքերու բազմութեամբ :

Ընդհանուր առմամբ, Խորհրդային Միութիւնը 45 տարի ետ է Միացեալ Նահանգներէն : 1960 թուականին իւրաքանչիւր Ռուս գործաւորի արտադրութիւնը պիտի ըլլայ, նոյն այդ թուականին, Ամերիկացի գործաւորի մը արտադրածին կէսը : Ինչ կը վերաբերի երկաթուղիներուն, Ռուսիա երբեք պիտի չհասնի Ամերիկայի, այդ մարզին մէջ, ունեցած յառաջդիմութեան : Ռուսիա ունի 170.000 քիլոմեթր երկաթուղի, իսկ Ամերիկա՝ 423.000 :

Ռուսիոյ բոլոր մշակելի տարածութիւնները հիմա կը չահագործուին. բայց ձեռք բերուած հունձքը անբաւարար է : Հակառակ Գերմանացի գործաւորներու օժանդակութեան, Ռուս գործաւորը տակաւին ընդունակութիւն չունի մեքենաներու գործածութեան մէջ : Ուրիշ ազդերու ճարտարարուեստական արտադրութիւնները ընդօրինակելու աշխատանքին մէջ եւս Ռուսիա ետ կը մնայ :

ԹԷՀՐԱՆի կառավարութիւնը չորեքշաբթի օր խորհրդային դեսպան Սաատչիքովի յանձնած է իր պատասխանը՝ Մոսկուայի վերջին յուշագրին առնչութեամբ Խորհրդային Միութեան կառավարութիւնը կը դանդաղէր թէ Իրանը վերածուած է ամերիկեան զինուորական խարխափի մը : Թէհրանի կառավարութիւնը կը հերքէ եղած ամբաստանութիւնը եւ մեղադրանքն ուղղելով կուտայ թէ Մոսկուա կը միջամտէ օտար պետութեան մը ներքին գործերուն : Ցետոյ կը բացատրէ թէ Ամերիկացի զինուորականները խորհրդականներ են պարզապէս եւ ոչ թէ հրամանատարներ : Ինչ կը վերաբերի ռազմամթերքի հայթայթումին, Իրան փորձած է Ռուսիայէն գնել իր պէտք ունեցած ռազմանիւթը, բայց շատ աւելի ածան գտած է Ամերիկեան գիները : Պատասխանին մէջ ըսուած է նաեւ որ Իրան իրաւունք ունի օդակայաններ շինելու ուր որ ուզէ :

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ, Ամերիկեան եւ Ֆրանսական կառավարութիւնները համաձայնած են 20 հատորներով հրատարակել Գերմանիոյ մէջ դրաւուած երկու միլիոնի չափ կարեւոր փաստաթուղթեր որոնք լոյս կը սփռեն նախապատերազմեան շրջանի ինչպէս նաեւ պատերազմի ընթացքին Հիթլերի կառավարութեան կատարած աշխատանքներուն վրայ : Բազմաթիւ մասնագէտներ ներկայիս կը մաղեն այդ փաստաթուղթերը :

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ Տնտեսական եւ ընկերային յանձնաժողովին չորեքշաբթի նիստին մէջ Խորհրդային Միութեան ներկայացուցիչը Պ. Ցարուբինեան բուռն կերպով քննադատեց արեւմտեան պետութեանց զաղթային քաղաքականութիւնը : Իրեն պատասխանեց Անգլիոյ պատուիրակը Պ. Մէյհիու որ ըսաւ թէ Ռուսիա աշխարհակալ պետութիւն մըն է որ հետզհետէ կը ծաւալի եւ կը չահագործէ արեւելեան Եւրոպան :

ԴՐԱՄՄԱՆ չըլլանին, Հիւս. Ֆրանսայի զերմանական ուժերու հրամանատարը, զօրավար Պլասքովից որուն դաւը տեղի պիտի ունենար հինգշաբթի օր, անձնասպան եղաւ երբ երկու ոստիկաններու առաջնորդութեամբ տեսան կը տարուէր : Օգտուելով իր ուղեկիցներուն տանուդրութենէն, 64 տարեկան զօրավարը սանդուղքէն վար կը նետուի՝ 30 ոտք բարձրութենէ մը :

Ռուսիա եւ Ռումանիա կը դաշնակցին

Խորհրդային Միութիւնը եւ Ռումանիա Փետրուար 4ին քանի մը տարուան բարեկամական դաշնագիր մը կնքեցին Մոսկուայի մէջ :

Դաշնագիրը ունի հետեւեալ տրամադրութիւնները.— Ա. Պայմանագիր կողմերէն իւրաքանչիւրը յանձն կ'առնէ զինուորական օգնութիւն հասցնել միւս կողմին երբ այս վերջինը յարձակուի ենթարկուի Գերմանիոյ կամ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով Գերմանիոյ զինակից պետութեան մը կողմէ : Բ.— Պայմանագիր կողմերը յանձն կ'առնեն չմասնակցիլ այն խմբակցութեան որ ուղղուած է իրենցմէ մէկուն դէմ, եւ չկնքել որեւէ դաշնագիր օտար պետութեանց հետ երբ խնդրոյ առարկայ դաշնագիրը հակառակ է միւս կողմի շահերուն : Գ.— Պայմանագիր կողմերը յանձն կ'առնեն նոյնպէս խորհրդակցիլ միջազգային կարեւոր խնդիրներու շուրջ :

Դաշնագրին ստորագրութեան ներկայ եղած են մարշալ Սթալին եւ Պ. Մոլոթով : Ռումանիոյ ներկայացուցիչներն էին վարչապետը՝ կրօնքի եւ արտաքին նախարարուհին՝ Տիկին Փաուքէր :

Պ. Մոլոթով այս առթիւ ճառ մը խօսելով, ըսած է թէ «ներկայ դաշինքը կր ստորագրուի այն տեսակ առեն մը երբ երկորդ պատերազմի մը ջատագովները զինուորական եւ քաղաքական խմբակցութիւններ կր կազմեն՝ խափանելու համար խաղաղասէր ժողովուրդներու համերաշխ գործակցութիւնը » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՔԵԻՍՊԱՆԻԱԿԱՆ սահմանադրութիւնը որ երկու տարիէ ի վեր փակուած էր, պիտի վերաբացուի երկուշաբթի գիշեր եւ երկու երկիներու թղթատուական, հեռագրական եւ հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները պիտի վերահաստատուին :

ՀԵԼՍԻՆՔիԻՆ կը տեղեկացնեն թէ Ֆինլանտական համայնավար կուսակցութիւնը ստրջած է անդամակցիլ Գելսինքորսի կոմինֆորմին :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը, մարտուի ներկայացուցիչներուն ունկնդրութիւն մր տալով հինգշաբթի օր ըսաւ որ տնտեսական փլուզում մը անխուսափելի է եթէ հակակշիռ տակ չառնուին օտեան գինները : Կացութիւնը շատ վտանգաւոր է, ապրանքի գիները ամէն օր կը բարձրանան, մասնաւորաբար ուտեստեղէններու գիները :

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐ Սթոքհոլմի մէջ տեղի պիտի ունենայ Շուէտի, Տանըմարքայի եւ Նորվեկիոյ վարչապետներուն խորհրդաժողովը ուր քննութեան պիտի առնուի «չեզոքներու խմբակցութիւն» մը կազմելու ծրագիրը : Ինչպէս արդէն գրած էինք, Շուէտ չուզեր մաս կազմել արեւմտեան խմբակցութեան որուն մէջ պիտի մտնեն Անգլիա, Ֆրանսա, Հոլանտա, Պելճիքա եւ Լիւքսէնպուրկ : Չեզոքները դաշնագիր մը չէ որ պիտի ստորագրեն, համաձայնութեան պարագային, այլ պիտի հաստատեն «բարոյական կապ մը» իրենց միջեւ՝ չհարաչեցնելու համար՝ մէկ կողմէն արեւմտեան Դաշնակիցները, միւս կողմէ Խորհ. Միութիւնը :

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ հիւլէական յանձնաժողովին Ամերիկացի նախագահը Պ. Լիլիէնթոլ, յայտարարեց թէ Ամերիկա հետզհետէ կը կատարելագործէ հիւլէական ուժը, եւ ներկայիս փորձեր կը կատարուին Հարաւային Ամերիկայի մէջ :

ՀԵԼԼԷն կառավարութիւնը որոշած է չեղեալ յայտարարել զօրաժողովի իրաւունքը արգիլող օրէնքը :

ՍԷՆՓԼՈՆ ԷՔՍՓրԷՍ երկաթուղիի պիծը որ մինչեւ Պոլիս կը հասնի, ընդհատուած է որովհետեւ հեղինէական կառավարութիւնը չի կրնար յանձն առնել պիծին ապահովութիւնը արեւելեան Թրակիոյ մէջ տեր կռիւներ տեղի կ'ունենան ապստամբներուն դէմ :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ կառավարութիւնը յատուկ հրամանագրով մը կ'արգիլէ կազմութիւնը բոլոր զաղտնի ընկերակցութեանց որոնք ուղղակի կամ անուղղակի միջոցներով, կը բանաբերեն սահմանադրական օրէնքին 18րդ յօդուածը : Կառավարութիւնը խիստ քայլեր պիտի առնէ այն օտարականներուն դէմ որոնք չեն լրացուցած բնակութեան եւ աշխատանքի օրինական պայմանները :

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆի կառավարութիւնը հինգշաբթի օր Պոմպէյի մէջ ձերբակալեց 150 հոգի որոնք անդամ էին Մահասապա զաղտնի ընկերակցութեան : Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կատարած է կազմակերպութեան կեդրոնատեղիին մէջ : Ձերբակալութիւններ կատարուած են նաեւ ուրիշ քաղաքներու մէջ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Հայագործական ընկերության

Ս.

Փարիզի մեջ միջազգային Հայ Տնտեսական Mercure d'Orient կոչված միության ժողովում Հայ Գործարանատերերի ներկայացուցիչ Ա. Գալուստեանի կողմից կարդացուած տեղեկագրի համառօտ քաղուածքը։

Ընդհանուր տեսութիւն։ Ներկայ տարին, ինչպէս եւ անցեալ տարին, ամենեւին նպաստաւոր չեղաւ մեր գործարանների համար։ Ամենքն ալ ստիպուած եղան կրճատել իրենց գործերը, եւ շատերը ստիպուեցան ամբողջապէս դադարեցնել։ Ամենամեծ վնասը կրեցին մանուածագործական գործարանները, որոնք ամբողջ տարի գործեցին միայն 700—800 հոգիով։ Ներկայումս միայն Տիկ-Տիկ գործարանը կրնայ գործել իր ամբողջ ուժով, որ 1914ի տարին։

Ներկայ դիրքը։ Ներկայումս մեր գործարանները կը գտնուին հետեւեալ դիրքերուն մէջ։

Մեր գործարանները, որոնք ունին մօտ 2000 հոգի բանուորներ, կը գտնուին Ֆրանսայի հիւսիսային մասերը, Ալզասի եւ Լոթարինգիոյ մէջ։ Ֆրանսայի հարաւային մասերը, ուր կը գտնուին Մարսէլ, Նիս, Ալճէր, Թունիս եւ Պէյրութ, մեզ համար գրեթէ անմատչելի են։ Ֆրանսայի մէջ մեր գործարանները կը գտնուին Ռուբէ, Տուրքուան, Լիոն, Սէն-Էթիէն, Սէն-Տիէ, Ռանս, Սէն-Տիտիէ, Սէն-Տիզիէ, Սէն-Տիզիէ, Սէն-Տիզ

«ՅԱՌԱՋԴԱՑՈՒՄ Ի ՎԱՂՈՒՑ»

ԱՄՍԱԹԵՐԹ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Գին 3 կոպ.

Տարի ԺԱ

№ 9 (1140)

ԼՍԱ ԻՄ ՀՈՂԸՆԿԵՐՆԵՐԸ

(ԻՄՊՐԵՍԻՈՆԻՍՏԱԿԱՆ)

Հայց մեկնելէ Մշեցի գրագէտ մը, որ ամէն տարի Ամանորի նախօրեակին, ինչպէս ընդհանրապէս բոլոր մշեցիները, ինչ եղած ալ ըլլայ, կը ճամբորդէ դէպի Վան, որպէսզի հոն ընդունի Ամանորի ողջոյնները իր մտերիմ ընկերներէն, որոնք ամէն տարի կը սպասեն անհամբերութեամբ այդ օրուան, որպէսզի տեսնեն իրենց սիրելի հեռաւոր ընկերը, որ ամէն տարի կը գայ Վան՝ ամանորի ողջոյնները բերելու համար:

Ես ալ, որ հոս ամէն տարի կը հանդիպիմ այդ մշեցի գրագէտին, որ ամէն տարի կը գայ Վան՝ ամանորի ողջոյնները բերելու համար, ուզեցի հարցնել անոր, թէ ինչո՞ւ ամէն տարի կը գայ Վան՝ ամանորի ողջոյնները բերելու համար, երբ Մշոյ մէջ ալ կրնայ ողջունել իր բոլոր ընկերները:

— Ես, ըսաւ ան ինծի, կը գամ Վան՝ ամանորի ողջոյնները բերելու համար, որովհետև Վանի մէջ կան ինծի համար շատ սիրելի ընկերներ, որոնք ամէն տարի կը սպասեն ինծի, որպէսզի ես ալ ողջունեմ զանոնք, ինչպէս որ ամէն տարի կ՚ողջունեն զիս:

Ես ըսի անոր, որ ինծի համար ալ շատ սիրելի ընկերներ կան Վանի մէջ, որոնք ամէն տարի կը սպասեն ինծի, որպէսզի ես ալ ողջունեմ զանոնք, ինչպէս որ ամէն տարի կ՚ողջունեն զիս:

Ան ըսաւ ինծի, որ ինք ամէն տարի կը գայ Վան՝ ամանորի ողջոյնները բերելու համար, որովհետև Վանի մէջ կան շատ սիրելի ընկերներ, որոնք ամէն տարի կը սպասեն անհամբերութեամբ այդ օրուան, որպէսզի ինք ողջունէ զանոնք, ինչպէս որ ամէն տարի կ՚ողջունէ զիս:

Ես ըսի անոր, որ ինծի համար ալ շատ սիրելի ընկերներ կան Վանի մէջ, որոնք ամէն տարի կը սպասեն ինծի, որպէսզի ես ալ ողջունեմ զանոնք, ինչպէս որ ամէն տարի կ՚ողջունեն զիս:

Ան ըսաւ ինծի, որ ինք ամէն տարի կը գայ Վան՝ ամանորի ողջոյնները բերելու համար, որովհետև Վանի մէջ կան շատ սիրելի ընկերներ, որոնք ամէն տարի կը սպասեն անհամբերութեամբ այդ օրուան, որպէսզի ինք ողջունէ զանոնք, ինչպէս որ ամէն տարի կ՚ողջունեն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ԵՎ ԱՐՀԵՍՏԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՕԳՈՍՏՈՍԻ ՊԱՏՎԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՆԴԱՄ ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԱՏՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՄԱՄԲ

Հ. Ե. Ն. ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հրատարակվում է ամսական 2 անգամ։ Գին 1 ռուբլի։

Խմբագրության հասցեն՝ Երևան, Աբովյան փող. № 3։ Հեռ. № 3-58։

Խմբագրության ընդունելության ժամերը՝ ամեն օր, բացի տոնական օրերից, ժամը 10-ից մինչև 17-ը։

Ընդունելության օրերը՝ ամեն ուրբաթ։

Հրատարակչության հասցեն՝ Երևան, Աբովյան փող. № 3։ Հեռ. № 3-58։

Հրատարակչության ընդունելության ժամերը՝ ամեն օր, բացի տոնական օրերից, ժամը 10-ից մինչև 17-ը։

Ընդունելության օրերը՝ ամեն ուրբաթ։

Տպագրված է Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի տպարանում։

Պատվեր № 1948։ Տպաքանակ 1000։

Ստորագրված է տպագրության 21.VI.1948։

Թուղթ 70×108/16։ Տպագրական 2 մամուլ։

Հրատարակչական 2,5 մամուլ։

Գինը 1 ռուբլի։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, Ցամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 8 Février 1948 Կիրակի 8 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5261-Նոր շրջան թիւ 870 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆԱԽ ՄԵՐ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

Այսօր, Փարիզի չքեղ սրահներէն մէկուն մէջ, Հայ դերասաններու խումբ մը, կը ներկայացնէ Շէյքսփիրի «Ամլքայ Լիր»ը :

Կասկած չկայ որ մեր թատերասէր հասարակութիւնը — կամ առնուազն անոնք որ ազդէն «պաղած» ու հեռացած չեն — խուռներամ, թատրոնին դուռը ափ պիտի առնեն՝ ոչ միայն մեծահռչակ ողբերգակին գործերէն մէկուն ծանօթանալու, այլ մանաւանդ քաջալերելու համար մեր դժբախտ արուեստագէտները որոնք տարիներէ ի վեր, բացառիկ ճիգ ի գործ կը դնեն՝ որպէսզի կենդանի պահեն մեր բեմական արուեստը այս հիւրընկալ ափերուն վրայ :

Ծափահարելի է ամէն ճիգ որ կը կատարուի մեր արուեստագէտներէն — դերասան, երաժիշտ, երգիչ, նկարիչ — զարկ տալու համար մեր գեղարուեստի մշակոյթին, եւ ցոյց տալու համար օտարներուն որ այս տանջուած ու թափառական ժողովուրդն ալ «բան կը հասկնայ» արուեստէ եւ գրականութենէ :

Այսօրուան ներկայացումը տուն կուտայ կարգ մը բարեմիտ խորհրդածութեանց :

Պոլսէն կամ Թիֆլիզէն մեսրոպ Եւրոպա բերած ենք օտար թատերդութիւններ բեմադրելու մեր ընկալեալ սովորութիւնը :

Մեր դերասանները՝ սիրամարդութիւնը — կամ յանդգնութիւնը — ունեցած են Սկիւտարի Թէֆէէ թատրոնին ... մէջ բեմադրելու Շէյքսփիրն ու Իպսէնը, Շիլլէրն ու Տիւման եւ բազմաթիւ օտար հեղինակներ :

Այդ սիրամարդութիւնը կը չարունակուի տակաւին Լոյս Քաղաքին մէջ ալ ուր թատերական արուեստը իր դերադոյն բարձրութեան հասած է եւ ամէնէն անդրադարձ ու անզեղազդեցիկ ալ ամէն հնարաւորութիւն ունի լիովին վայելելու իրական ու վաւերական հրաշալիքներ :

Խոստովանինք , վերջապէս , որ մեր ուժերով եւ մեր նիւթական հնարաւորութիւններով , չենք կրնար մրցիլ մեր հարեւաններուն հետ՝ արուեստի ոչ մէկ ճիւղին մէջ :

Աւելի լաւ պիտի չըլլա՞ր եթէ մեր արուեստագէտները իրենց հայրենակիցներուն ներկայացնէին հայ թատրոնը, հայ երգը եւ հայ երաժշտութիւնը :

Ինչո՞ւ ենթադրեն օտար հեղինակներու հունձքը՝ երբ մենք ալ ունինք մեր արուեստի գործերը :

Հայ երգիչը կրնայ հարազատօրէն ներկայացնել օտար երգը : Հայ երաժիշտը կրնայ Շուպէն ու Պէթհովէնն նուագել օտարի մը հմտութեամբ եւ արուեստով :

Բայց հայ դերասանին գործը շատ աւելի դժուար է, եւ կապուած , նիւթական միջոցներու : Երբ մեր դերասանները յաճախ իրենց դերերը չեն սորված , յանցաւորը իրենք չեն քանի որ չեն կրնար իրենց գործը ձգել եւ ամիսներով դեր դոց ընել ինչպէս կ'ընեն օտարները : Եթէ մեր բեմերը անհրաժեշտ յարդարանքը չունին , յանցաւորը դարձեալ իրենք չեն :

Կ'ենթադրենք որ շատ աւելի ձեռնտու է իրենց համար հայերէն «կտորի» մը բեմադրութիւնը որովհետեւ նիւթը աւելի մատչելի է իրենց — եւ ներկաներուն :

Տարակոյս չունինք որ «Անուշ» մը կամ «Նամուս» մը շատ աւելի կը խօսին մեր ժողովուրդին սրտին, քան, օրինակ, Շէյքսփիր մը որուն լեզուական եւ քերթողական արուեստը ըմբռնելու համար ամէնէն առաջ պէտք է ծանօթանալ իր բարբառին :

Թումանեանէն ու Շիրվանզատէն մինչեւ Շէյքսփիր ու Իպսէն միջոցը շատ լայն է :

Նախ պէտք է մշակենք ու կատրելագործենք մեր տոհմիկ թատրոնը, յետոյ թռիչք կատարենք դէպի բարձունքը :

Մեր բեմական արուեստի մշակները պարտաւոր են նկատի ունենալ այս պարագան, որպէսզի, յետոյ իրենց դիւրազգածութիւնը չվիրաւորուի երբ բարեմիտ քննադատութիւններ ըլլան հոս կողմէն :

Ժ.

ՈՂ�բ. ՎԱՀԱՆ ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆԻ ԿԻՍԱՆԴՐԻՆ

Պրիւքսէլէն կը գրեն մեզի.—

Ողբացեալ Վահան Խորասանճեան որ, ինչպէս ծանօթ է, հիմնադիրն է Մարսիլիոյ Հայոց եկեղեցիին, իր կենդանութեան նոյնքան կարեւոր նուիրատուութիւն մը ըրած էր պելժիական «Ordre de Léopold» ընկերութեան, նուիրելով Պրիւքսէլի մէջ չքեղ ապարանք մը իր ճոխ կազմածներով :

Հանգուցեալը Պելժիոյ առեւտուրին մատուցած զնահատելի ծառայութեանց համար, արժանացած էր պետական «Ordre de Léopold» պատուանշանին եւ այդ հանդամանքով կ'անդամակցէր յիշեալ ընկերակցութեան :

Խորասանճեան, թէեւ պելժ հպատակութիւնը ընդունած էր, սակայն թուրք հայասէր մը ըլլալով, ամէն առթիւ չէր մոռնար յիշեցնել օտարներուն իր հայկական ծագումը : Այդ միտքով, իր նուիրած չքնքին մուտքին ճակատը մարմարիոնի վրայ փորագրել տուած էր իր անունը, ինչպէս նաեւ իր հայկական ծագումը :

Այս առթիւ, ուրախութեամբ կը տեղեկանանք թէ յիշեալ ընկերութիւնը ի նշան երախտագիտութեան գովելի զղացքը յղացած է պատրաստել նուիրատուին կիսանդրին, որուն հանդիսաւոր բացումը տեղի ունեցաւ Փետրուար 2ին, ի ներկայութեան կառավարական բարձր պաշտօնատարներու, ինչպէս նաեւ այլ տիկին Խորասանճեանի :

Հ. ՏԷՐՕՍԿԻ

Գաղտնի դաշնագիր Ամերիկայի, Անգլիոյ եւ Սկանտինաւիոյ միջեւ

Մոսկուայի ուրբաթ օրուան թերթերը Քոփէնհակի մամուլէն քաղած էին լուր մը որուն համաձայն Միացեալ Նահանգները, Մեծն Բրիտանիա, Տանըմարքա, Նորվեկիա եւ Շուէտ գինուորական գաղտնի դաշնագիր մը կնքած են հետեւեալ տրամադրութիւնով.—

Անգլիա յանձն կ'առնէ Սկանտինաւեան երեք երկիրներուն յանձնել արդիական օդանաւեր, պայմանաւ որ այդ երկիրներն ալ, իրենց կարգին, օդակայանները յատկացնեն ամերիկեան ռմբաձիգ օդանաւերուն համար՝ պատերազմի մը պարագային : Շուէտ վերջերս մեծ քանակութեամբ օդանաւեր ապսպրած է Անգլիոյ :

Այս պատմութիւնը հրատարակած է Քոփէնհակի Ֆոլք օրաթերթը : Մոսկուայի թերթերը արտատպած են զայն ճիշդ այն օրը երբ Շուէտի կառավարութիւնը կը յայտարարէր թէ ինք մաս պիտի չկազմէ Պէվինի առաջարկած արեւմտեան խմբակցութեան եւ պիտի չարունակէ պահել իր բացարձակ չեզոքութիւնը :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ բրիտանական եւ ամերիկեան գօտիներու ընդհ. կառավարիչները ուրբաթ օր հրատարակեցին պատճէնը այն հրամանագրին որուն հիման վրայ, յառաջիկայ Փետրուար 23էն սկսեալ, պիտի վարեն երկու գօտիներու տնտեսական գործերը : Նորաստեղծ տնտեսական վարչութիւնը պիտի ունենայ երկու «խորհրդարան»-ներ 104 անդամներով որոնք կը ներկայացնեն նահանգային վարչութիւնները : Պիտի հաստատուի դերմանական դատական առեան մը Քոլոնյի մէջ : Տնտեսական վարչութիւնը իր հակակշիռին տակ պիտի առնէ երկաթուղիները , նաւահանգիստները ներքին փոխադրական միջոցները, մաքսը, թղթատարութիւնը, կազը , էլեկտրականութիւնը ինչպէս նաեւ պարենաւորումը : Բաւական լայն իրաւասութիւններ տրուած են Գերմանացիներուն բայց ամէն որոշում վարչական կամ տնտեսական խնդիրներու մասին, պէտք է վաւերացուի դրաման իշխանութիւններէն :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ կառավարութիւնը նոր օրէնքով մը ընդդէմ քաղաքական յանցաւորներու մահապատիժը : Գերագոյն պատիժով դատապարտուած 200ի չափ ամբաստանեալներ, ցկեանս բանտարկութեան պիտի դատապարտուին : «Սովորական» ոճիրներու մահապատիժն ալ ընդունած էր 1944 Օգոստոս 10ին :

ՀԱՄԱԶԱՅՆ Մոսկուայէն ստացուած լուրերու, Գեղարուեստի Խորհուրդին նախագահ նշանակուած է, Փոլիքարփ Իվանովիչ Լէպէտեվ :

Ցուձաստանի դէպքերը

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ ԱԹԷՆՔԻ ՇՐՋԱԿԱՆՆԵՐԸ

Համաձայն Աթէնքէն ստացուած տեղեկութեանց, ապստամբ «զօրավար»ին ուժերը կը կըռուին մայրաքաղաքէնատանըմէկ մղոն հեռաւորութեան վրայ :

Արիւնալի կռիւ մը տեղի ունեցած է այս շաբթու կառավարական ուժերուն եւ ապստամբներու միջեւ Աթէնքէն եռեսուն մղոն հեռու, եւ այս վերջինները յաջողած են գրաւել Քիրիա Փիկատա անունով չրջան մը որ հազիւ 11 մղոն հեռու է Աթէնքէն : Պաշտօնական չրջանակներու մէջ կը հաստատուի, սակայն, որ « թշնամի » ուժը կը բաղկանայ միայն հարիւր հոգիէ եւ ցոյց մըն է որ կը կատարուի : Կռիւները կը չարունակուին բոլոր ճակատներուն վրայ, բայց կառավարութիւնը որեւէ մանրամասնութիւն չի հաղորդեր գործողութեանց մասին :

Պատերազմական խորհուրդ մը կազմուած է որուն կը մասնակցին վարչապետը, փոխ-վարչապետը ինչպէս նաեւ պատերազմական, ծովային եւ օդային նախարարները :

★ Հելլէն կառավարութիւնը հրահանգած է նաւատորմին որ ընկղմէ յունական Իուերթըն մէջ յածող «աւծաօթ» սուլտանաւը : Այս հրահանգը արուած է, որովհետեւ վերջերս զրոյցներ չրջան կ'ընէին թէ ապստամբները ձեռք անցուցած են երկու կամ երեք սուլտանաւեր :

Միեւնոյն ատեն, կառավարութիւնը հրահանգած է որ բոլոր փոխադրանաւերը ճամբորդեն պատերազմական նաւերու ուղեկցութեամբ : Օդանաւերը պիտի հետեւին նաւերուն :

★ Ցունաստանի ամերիկեան առաքելութեան պետը, զօրավար Ուիլեըմ Լիվղի մօտ օրէն Ուաչինկթըն պիտի վերադառնայ եւ իրեն պիտի յաջորդէ զօրավար Վէն Ֆլիթ որ ներկայիս պաշտօն ունի Գերմանիոյ ամերիկեան գինուորական իշխանութեան մօտ :

«Անօթի պիտի մնամ եթէ չ'արտածեմ» կ'ըսէ վարչապետ Էթլի

Անգլիոյ վարչապետը , Պ. Քլէմընթ Էթլի , Ուրբաթ իրիկուն ձայնասփիւռ ճառով մը, բացատրեց թէ երկիրը անտեսական ծանրակչիռ կացութեան մը պիտի մատնուի եթէ «մեր արտածումները նուազին» : Ահաւասիկ իր ճառին գլխաւոր մասերը.— «Եթէ մեր արտածելիք ապրանքներուն գինը բարձր ըլլայ, պիտի չկրնանք ծախել. եթէ չարտածենք, ի վիճակի պիտի չըլլանք գնելու ոչ այն կենսական անհրաժեշտները որոնց պէտք ունինք, ոչ ալ այն հում նիւթերը որոնք պէտք է հայթայթուին մեր գործարաններուն : Հետեւանքը պիտի ըլլայ այն որ պիտի բարձրանայ մեր անդործներուն թիւը եւ իսկապէս անօթի պիտի մնանք, յուսահատօրէն անօթի պիտի մնանք : Միայն արտածումներով է որ Անգլիա կրնայ ապրիլ. մեր լաւագոյն յաճախորդները արդէն կը գանգատին թէ մեր գիները շատ բարձր են : Շատ մը անհրաժեշտ առարկաներու նուազութիւնը զգալի է : Եթէ նոյնիսկ մեր օրավարձերը բարձրանան, դարձեալ, այդ միջոցով չէ որ պիտի չատնան մեր վաճառատուներու մթերքները : Պարզապէս գիները պիտի բարձրանան :

Որպէսզի շատ ապրանք ունենանք, պարտաւոր ենք արտադրել կարելի եղածին չափ շատ : Կայ երկընդութիւն մը որ պէտք չէ վրիպի մեր ուշադրութենէն —օրավարձերու, թոշակներու կամ չահարաժիններու յաւելումով չէ որ պիտի բարելաւի մեր վիճակը » :

Վարչապետը այս յանձնարարութիւնները կ'ընէր երբեւ յաւելուած իր աջ ճաւին զոր արտատանած էր խորհրդարանին մէջ, երկու օր առաջ, թելադրելու համար բոլոր գործատէրերուն որ օրավարձերու եւ թոշակներու յաւելում չկատարեն :

Ելմտական նախարարը , Սըր Սթաֆըրտ Քրիփս , նոյնիմաստ բառեր արտասանեց հացկերոյթի մը ընթացքին : Կ'ուզեմ որ բոլորդ ալ հասկնաք որ մեր երկրին ապագան իսկապէս վտանգի մէջ է, ըսաւ նախարարը, եւ չարունակեց — Աշխարհ այնքան անստոյգ կացութեան մը մատնուած է որ չենք պիտեր թէ ինչ անակնկալներու առջեւ պիտի գտնուինք : Վտանգած ենք մեր հայրենիքին եւ մեր ժողովուրդին ապագան : Ամէն ճիգ պէտք է ի գործ դնենք որպէսզի չձախողինք : Քանի պակսին մեր արտածումները, այնքան սուղացած կ'ըլլանք գործածելու մեր պահեստները : Երբ այս վերջինները սպառին, տակաւ միջոց պիտի չունենանք մեր առեւտուրը հաւասարակշռելու » :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՍԻՋԱՆԿԵԱԼ

Հաճգաճնակ խորագրով յօդուածաշարքիս մէջ այս միջանկեալը, անհրաժեշտ՝ փարատելու համար թիւրիմացութիւն մը:

Զրոյցի ձեւով սկսուած այս յօդուածաշարքը տմանք կը կարծեն թէ պատասխան մըն է այն յօդուածաշարքին, զոր Սարաֆեան գրեց «Արեւմուտք»ի մէջ,— « Սիփւռքը եւ իր դրականութիւնը »: Թերթէ թերթ չաբաթական արձագանգ մը, որ կրնայ, կ'ըսեն ու կը յուսան, վիճբանութեան ձեւ առնել մէկ օրէն միւսը:

Գէթ մէկ անգամ ձգեցէք, ո՛վ բարեմիտներ, որ երկու գրագէտներ, նոյն սերունդէն ու նոյն աղբիւրէն, զրոյց ընեն առանց վիճելու:

Ուրիշներ կը հարցնեն թէ կը բաժնե՞մ Սարաֆեանի բոլոր տեսակէտները Սփիւռքի գրականութեան մասին:

Նախ, իմ յօդուածաշարքս, գէթ իր ներածական բաժնին մէջ մինչեւ այս միջանկեալը, պատասխան մըն է Սարաֆեանի այն նամակին միայն, հրատարակուած այստեղ՝ « Ցառաջ »ի մէջ, որով մեր երիտասարդ բանաստեղծը քննութեան կ'առնէր հայ պրագէտին դիրքը կուսակցութիւններէն ներս ու դուրս, մեր առօրեայ վէճերուն մասնակից կամ անտարբեր: Այդ նամակը ունէր յատկութեական մաս մըն ալ, ուր կը քննադատուէին գրական ծանօթ չափանիշներ եւ աւանդութիւններ: Սարաֆեան այդ յատկութեական մասը ընդարձակեց « Արեւմուտք »ի մէջ:

Իմ յօդուածաշարքիս մէջ նկատի առի միայն Սարաֆեանի նամակին դիմաւորը կէտը: Երկրորդ կէտին քննութիւնը դուրս կ'իյնայ իմ յօդուածաշարքիս պատմակէն, որովհետեւ .

Ա.— Հաճգաճնակը արտաքին տեսութիւն մըն է, որ կ'աշխատի համադրական ձեւով բացատրել թէ արդի գրագէտը պարտաւոր է, համայնապատական լայն զարգացման մը ճամբով, ժամանակակից դէպքերուն ու գաղափարներուն, շարժումներուն ու խմորումներուն, մտաւորական կլիմային փոփոխութիւններուն, իր ժողովուրդին պատմութեան յեղաշրջումներուն՝ եթէ չուզեր մնալ excroissance մը, մոլարոյս արտադրութիւն մը: Լա՞յն է հորիզոնը հիմա,— ձայնասփիւռը կը թափանցէ փղոսկրեայ աշտարակներէն ներս ու Քաենոփոնեան զեռնատիւր տուներէն ներս: Օդանաւը այնպիսի արագութիւն մը տուած է հաղորդակցութեանց միջոցներուն, որ հիւսիսային կիսագունտին վրայ. տեղացող ձիւնին տակ, կրնաս ակռաներուդ տակ պայթեցնել հարաւային կիսագունտին հասուն խաղողները, քանի մը օր առաջ կճուած: Գաղաքակրթութիւն ու մշակոյթ փոխադրող ուղտերը ցամաքին վրայ եւ տիկերը պեսերուն վրայ հիմա կը կոչուին ինքնաշարժ, որ մէկ օրուան մէջ իր բեռը կը նետէ 500 քիլոմեթր անդին: Այս ամէնը, անշուշտ, պիտի ազդէ մարդկային մտքին վրայ, երեւակայութեան վրայ, զգայնութեան վրայ: Ու վա՛յ քերթողին, որ ոտք կը համրէ իր մատենրուն վրայ, կշռոյթ տալու համար աշնան իր զգայնութեանց: Ու վա՛յ դրամդէնին, որ վէպ կը գրէ՝ հեռու պահելով իր հետաքրքրութիւնները) օրուան շարժումներէն եւ ժողովուրդին պայքարներէն :

Աւտր համար Հաճգաճնակը, որուն ներածական բաժինին մէջ՝ ճշդելէ ետքը «չէզոքութեան» հարցը, զոր յուզած էր Սարաֆեան, եւ ընդունելով Տիտրոյի տեսակէտը,— այն մտքով թէ կարելի չէ անտարբեր մնալ քու ժողովուրդիդ պայքարներուն, ոչ ալ անոնց մէջ մխրճուիլ ոտքով ու ձեռքով,— իրրեւ պահանջ կը դնեմ՝ հետեւիլ քաղաքական եւ հանրային պայքարներուն, արժեցնել գրագէտին իրաւունքները, հասկցնել որ ըրագէտը անկիւնը նետուած աւելորդ բերան մը չէ ազգային բնաւնիքին մէջ, ընդհակառակն ամէնէն սիրուած, ամէնէն արժանրնտիր անդամն է, կոչեցեալը, ինչպէս կ'ընդունուէր հին քաղաքակրթութեանց շրջանին :

Ժամանակակից դէպքերուն ու գաղափարներուն, շարժումներուն ու խմորումներուն, մտաւորական կլիմային փոփոխութիւններուն, իր ժողովուրդին պատմութեան յեղաշրջումներուն՝ եթէ չուզեր մնալ excroissance մը, մոլարոյս արտադրութիւն մը: Լա՞յն է հորիզոնը հիմա,— ձայնասփիւռը կը թափանցէ փղոսկրեայ աշտարակներէն ներս ու Քաենոփոնեան զեռնատիւր տուներէն ներս: Օդանաւը այնպիսի արագութիւն մը տուած է հաղորդակցութեանց միջոցներուն, որ հիւսիսային կիսագունտին վրայ. տեղացող ձիւնին տակ, կրնաս ակռաներուդ տակ պայթեցնել հարաւային կիսագունտին հասուն խաղողները, քանի մը օր առաջ կճուած: Գաղաքակրթութիւն ու մշակոյթ փոխադրող ուղտերը ցամաքին վրայ եւ տիկերը պեսերուն վրայ հիմա կը կոչուին ինքնաշարժ, որ մէկ օրուան մէջ իր բեռը կը նետէ 500 քիլոմեթր անդին: Այս ամէնը, անշուշտ, պիտի ազդէ մարդկային մտքին վրայ, երեւակայութեան վրայ, զգայնութեան վրայ: Ու վա՛յ քերթողին, որ ոտք կը համրէ իր մատենրուն վրայ, կշռոյթ տալու համար աշնան իր զգայնութեանց: Ու վա՛յ դրամդէնին, որ վէպ կը գրէ՝ հեռու պահելով իր հետաքրքրութիւնները) օրուան շարժումներէն եւ ժողովուրդին պայքարներէն :

Աւտր համար Հաճգաճնակը, որուն ներածական բաժինին մէջ՝ ճշդելէ ետքը «չէզոքութեան» հարցը, զոր յուզած էր Սարաֆեան, եւ ընդունելով Տիտրոյի տեսակէտը,— այն մտքով թէ կարելի չէ անտարբեր մնալ քու ժողովուրդիդ պայքարներուն, ոչ ալ անոնց մէջ մխրճուիլ ոտքով ու ձեռքով,— իրրեւ պահանջ կը դնեմ՝ հետեւիլ քաղաքական եւ հանրային պայքարներուն, արժեցնել գրագէտին իրաւունքները, հասկցնել որ ըրագէտը անկիւնը նետուած աւելորդ բերան մը չէ ազգային բնաւնիքին մէջ, ընդհակառակն ամէնէն սիրուած, ամէնէն արժանրնտիր անդամն է, կոչեցեալը, ինչպէս կ'ընդունուէր հին քաղաքակրթութեանց շրջանին :

ՆՈՑՆ ԿՐԱԿՈՎ ՈՒ ՃՐԱԳՈՎ

... Այս ճամբաներէն անցան անունք: Հազար ու հազար, անհամար բազմութիւններ: Առաւելապէս կին ու աղջիկ եւ մանուկներ: Այս փողոցներէն, այս խաններէն, այս նեղլիկ առուներէն, քըշուելով դէպի պանդանոց :

Առեւտուր էր սարքուած հրապարակներու վրայ, փողոցներու մէջ,— « Հայ աղջիկ, հայ կին կամ տղայ, հատը քանի՞ ղրուշ... » :

Անասնական, վայրագ ու վաւաշոտ նայուածքներ կը հալեցնէին զոհերը :

Անոնք հազիւ շապիկ մը ունէին: Իրենց բոպիկ ոտքերը կոչկոռ կապած էին օրերու տաժանքէն: Իրենց դէմքն ու կռնակը խանձած էին արեւէն: Եւ յաճախորդները վայրենօրէն կը հրմշտելէին զանոնք, լաւագոյնը գտնելու համար, իրրեւ թէ մսացու ոչխարներ ըլլային:

Ինչ անդին անապատն էր, եւ հազարներ կ'իյնային ուժասպառ, անօթի - ծարաւ, հիւանդ կամ թոպռամահ :

Կարաւաններ արիւնաքամ. դիակներ լեռնակուտակ: Ճարապետուս, Րաքքա, Րասիւլ Այն, Մումպուճ, Տէր Զօր, Եփրատ... Ցիրուցան հարիւրեակներ իրար խառնուած Բարձր Հայքէն, Սեւ Ծովու ափերէն, Փոքր Հայքէն, հեռաւոր Բիւթանիայէն, Թրակիայէն:

Իսկ այսքան տարի վերջը, — վերածնունդ հրաշապատում: Լիբանանէն մինչեւ Սուրիա եւ Իրաք, պատմական Միջագետքի ամբողջ տարածութեան վրայ :

Ինչ որ աքսորավայր կամ ճօգբա կը կոչուէր երէկ, դարձեր է վարդաստան :

Վերանորոգութեան տենդը, յարատեւ աշխատանքը, չինարար դործունէութիւնը լեռներ սարսած, դիւղեր, աւաններ ստեղծեր, քաղաքներ չէնցուցեր են: Երբեմնի «արեւելեան նահանգներ»ու չարունակութիւնը՝ դէպի հարաւ: Հեռու՝ հայրենի հողերէն, բայց նոյնքան հարազատ: Մանաւանդ ազատ, դպրոցին մինչեւ փողոցը:

Ահաւասիկ աչքերուդ առջեւ սերունդը հայչունչ :

Մանչեր ու աղջիկներ սեւուլիկ աչքերով, ուլիմ եւ աշխոյժ: Հարիւրներ, հազարներ, որոնք մայրենի կրթութիւն կը սուսկան անկաշկանդ :

Անդին, լուսաւոր այլ համայնակուլ պղտոտաններու վրայ, հաթիւիչ գլանն է որ կը դոլծէ, անհնայ եւ արընթաց :

Սէքարտակներ ունինք մենք ալ, երիտասարդական եւ պատանեկան Միութիւններ, դասընթացքներ եւ ուրիշ ձեռնարկներ :

Բայց, ուրիշ է պատկերը այստեղ, խորապէս կաղդուրիչ:

Ահուն սարսուռ մը կը համակէ անցորդը, փողոցին թէ դպրոցին մէջ: Կ'ըմբռնես, կը հասատտես որ ամուլ չեն կատարուած աշխատանքներ: Եւ դուն ալ տենչ մը կ'ունենաս ոտքամատերուդ վրայ, հաթիւիչ գլանն է որ կը դոլծէ, անհնայ եւ արընթաց :

Սէքարտակներ ունինք մենք ալ, երիտասարդական եւ պատանեկան Միութիւններ, դասընթացքներ եւ ուրիշ ձեռնարկներ :

Բայց, ուրիշ է պատկերը այստեղ, խորապէս կաղդուրիչ:

Ահուն սարսուռ մը կը համակէ անցորդը, փողոցին թէ դպրոցին մէջ: Կ'ըմբռնես, կը հասատտես որ ամուլ չեն կատարուած աշխատանքներ: Եւ դուն ալ տենչ մը կ'ունենաս ոտքամատերուդ վրայ, հատը քանի՞ ղրուշ...» :

Անանանական, վայրագ ու վաւաշոտ նայուածքներ կը հալեցնէին զոհերը :

Անոնք հազիւ շապիկ մը ունէին: Իրենց բոպիկ ոտքերը կոչկոռ կապած էին օրերու տաժանքէն: Իրենց դէմքն ու կռնակը խանձած էին արեւէն: Եւ յաճախորդները վայրենօրէն կը հրմշտելէին զանոնք, լաւագոյնը գտնելու համար, իրրեւ թէ մսացու ոչխարներ ըլլային:

Ֆիչ անդին անապատն էր, եւ հազարներ կ'իյնային ուժասպառ, անօթի - ծարաւ, հիւանդ կամ թոպռամահ :

Կարաւաններ արիւնաքամ. դիակներ լեռնակուտակ: Ճարապետուս, Րաքքա, Րասիւլ Այն, Մումպուճ, Տէր Զօր, Եփրատ... Ցիրուցան հարիւրեակներ իրար խառնուած Բարձր Հայքէն, Սեւ Ծովու ափերէն, Փոքր Հայքէն, հեռաւոր Բիւթանիայէն, Թրակիայէն:

Իսկ այսքան տարի վերջը, — վերածնունդ հրաշապատում: Լիբանանէն մինչեւ Սուրիա եւ Իրաք, պատմական Միջագետքի ամբողջ տարածութեան վրայ :

Ինչ որ աքսորավայր կամ ճօգբա կը կոչուէր երէկ, դարձեր է վարդաստան :

Վերանորոգութեան տենդը, յարատեւ աշխատանքը, չինարար դործունէութիւնը լեռներ սարսած, դիւղեր, աւաններ ստեղծեր, քաղաքներ չէնցուցեր են: Երբեմնի «արեւելեան նահանգներ»ու չարունակութիւնը՝ դէպի հարաւ: Հեռու՝ հայրենի հողերէն, բայց նոյնքան հարազատ: Մանաւանդ ազատ, դպրոցին մինչեւ փողոցը:

Ահաւասիկ աչքերուդ առջեւ սերունդը հայչունչ :

Մանչեր ու աղջիկներ սեւուլիկ աչքերով, ուլիմ եւ աշխոյժ: Հարիւրներ, հազարներ, որոնք մայրենի կրթութիւն կը սուսկան անկաշկանդ :

Անդին, լուսաւոր այլ համայնակուլ պղտոտաններու վրայ, հաթիւիչ գլանն է որ կը դոլծէ, անհնայ եւ արընթաց :

Սէքարտակներ ունինք մենք ալ, երիտասարդական եւ պատանեկան Միութիւններ, դասընթացքներ եւ ուրիշ ձեռնարկներ :

Բայց, ուրիշ է պատկերը այստեղ, խորապէս կաղդուրիչ

ՀԱՅՈՑ ՀԻՆ ԱՆԳԼԵՐԵՆԻՑ ԹԱՐԳՄԱՆՎԱԾ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐԸ

(Պատասխանները վերջում)

1.— Ո՞րտեղից չգիտի պատմիչ ասելիս Նեղլոս գետի մասին խոսում է :

2.— Ովքո՞ր եւ Ովոտրս — պատմիչներ ի՞նչ են գրել այս երկու անունների մասին :

3.— 16 Մարտ 1921ի պատճենին ո՞ր յօդուածն է Նալբանդեանը հրատարակել :

4.— «Մի՞նչ դու գնացիր, եւ ինչպիսի աշխարհ ես տեսար, որ քու ձայնդ ինձ չհասաւ» : Ո՞ր « Ճամբորդութիւն » ից է :

5.— փաստաւոր հիւսուածոյ տարբերութիւն կայ :

6.— Ո՞ր Նեղիլեցի բառից է :

7.— Ո՞րպիսի չորսից հնարեալ հետեւանք կարող է լինել :

8.— Ո՞ր ասացի՞ւ, ասին, ասաց, ասում է :

9.— Ինչպիսի՞ ձեռագրի մէջ կայ Նալբանդեանի հետեւեալ տողը :

10.— Ո՞ր է Նալբանդեանի ծննդեան տարեթիւը :

11.— Ե՞ր է Նալբանդեան ապրել եւ ԼՍՀ (Netherlands) ում (Belgique), Ֆրանսիա, Անգլիա, Իտալիա, Շվեյցարիա, Գերմանիա, Ռուսիա, Ամերիկա, Նիւ Եորք, Ֆիլատելֆիա, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԱԲՆԵՐՈՒ Դեբագոյն Խորհուրդը մերժած է քննութիւն Միացեալ Ազգերու Պաղեստինի յանձնաժողովին հրաւէրը այս վերջինին խորհրդակցութեանց մասնակցելու: Իր պատասխանին մէջ Խորհուրդը դիտել կուտայ թէ Ա.— Ինք համաձայն չէ Պաղեստինի բաժանման առաջարկին որ չի ներկայացներ միջազգային հիմնարկութեան տեսակէտը : Բ.— Այդ առաջարկը քուէարկուած է «սպառնալիքի» տակ եւ օրուան նախագահը (Պրանա, Պրազիլիա) ճնշում բանեցուցած է լատինական ազգերուն վրայ, ի վնաս Ասիոնեղրուն :

Անգլիական կառավարութիւնը բողոքած է «Պուլկարիոյ որ թոյլ կուտայ որ Հրեաները ապօրինի միջոցներով Պաղեստին մեկնին՝ պուլկարական նաւահանգիստներէն: Բողոքագիրը Սոֆիայի կառավարութեան յանձնուած է յունուար 31ին : Դիտել կը տրուի թէ 18905 Հրեաներ փորձած են Պաղեստին հասնիլ, անցնելով Օգոստոսէն ի վեր : Զորս նաւեր մեկնած են Պուլկարէն եւ Վառնայէն պուլկարական կառավարութեան գիտութեամբ եւ մեղսակցութեամբ :

ՈՒՐԲԱԹ օր Փարիզի Շէյոյ Միտի բանակին մէջ անձնասպան եղաւ, զրաւման շրջանին Փարիզի գեղմանական ուժերուն հրամանատարը զօրավար Ֆօն Շթիւլփնակէլ որուն դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենար չուտով: Ամբաստանուած կը թէ ահաւոր խժդժութիւններ ի գործ դրած էր դիմադրական ճակատի հայրենասէր Ֆրանսացիներուն վրայ: «Փարիզի առաջին գահիճը» անուն տրուած էր իրեն: 70 տարեկան էր:

ՄԷԿ ԿԱՄ, առառաւօտեան , երկու 5000 ֆրանքնոց թղթադրամ ունեցողները ուրբաթ օր սկսան ներկայանալ իրենց դրամատուներուն եւ դանձել իրենց գումարները: Երեքչէն վեց հատ ունեցողները մասին կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ յառաջիկայ շաբթու: Ահաւասիկ ինչ քանակութեամբ 5000նոցներ վերադարձուած էին երկուքուկէս օրուան մէջ.— Սէն է Մառն նահանգէն.— 1 միլիառ 300 միլիոն, Պա-Րէն.— 1 միլիառ 648 միլիոն, Քալվատոս.— 3 միլիառ 618 միլիոն, Օթ Սոն.— 2 միլիառ , Լուառ Էնֆ· 5 միլիառ, Օթ Վիէն.— 3ուկէս միլիառ, Լուառ է Շէռ.— 1ուկէս միլիառ, Էօռ.— 1 միլիառ 875 միլիոն, Մոզէլ.— 1 միլիառ 144 միլիոն, Ալիէ.— 4 միլիառ, Օթ Րէն.— 1 միլիառ 971 միլիոն եւն.:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 4ին Ռուսիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ կնքուած դաշնագրին մասին խօսելով, Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան պաշտօնատարները մէկը յայտարարեց թէ այդ դաշնագիրը անգամ մը եւս կը փաստէ թէ արեւելեան խմբակցութիւն մը կը կազմուի հետզհետէ :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ բժիշկները մարտ 1ին դործադուլ պիտի հռչակեն եթէ կառավարութիւնը չվերքաշնէ այն օրէնքը որ ծանր տուրքերու կ'ենթարկէ զիրենք:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը տրուեց 5100 ֆրանքէն 6300 ֆրանքի բարձրացնել ընտանեկան ամսական նպաստը երկու զաւակ ունեցողներուն համար եւ 8500է 10.500է երբ ընտանիքը ունի երեք անչափահաս երախաներ :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՍԵԾ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՀԱՑ ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ Նախ. Խորհրդարանի Նախագահին եւ Նախագահութեամբ Փարիզի Ձեռ. կառավարիչ ԶՕՐ· ՇՈՒԹՈՑԻ:

22 Փետր· կիրակի ժամը 3էն 4ն պիշերը ,

Օթէյլ Քոնթինանթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle , métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ : Մուտք 300 ֆր·, Միութեան անդամներուն 200 ֆրանք :

Կը ծախուին Միութեան կեդրոնատեղին՝ 31 rue St. Lazare, եւ հետեւեալ անձերու մօտ Պ. Պ. Դաւիթեան 32 rue Piat, Օննիկ Պօյաճեան 83 rue d'Aboukir, Ատամ Աթոյճ Զարեհ 22 rue Richer , Մ· Ճերմակեան 35 rue de la Boetie, Սաատէթեան 1 rue du Petit Thouais, Պ· Գալէդեան 37 rue de Trévise , Քէօլէկեան 85 rue Chambar, B. Colombes :

Սեղանները կանուխէն վարձելու համար հեռաձայնել Tro. 44-38:

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բացուած է բաժանորդագրութիւնը ութերորդ տարուան համար (1948)·

Ֆրանսա, Ալժերիա, Մարոք	*400 Ֆր·*
Անգլիա, Ամերիկա, Կիպրոս, Պաղեստին	
Քանատա	*500 Ֆր·*
Մնացեալ երկիրները	*450 Ֆր·:*

Ֆրանսայի համար, մինչեւ Մարտ 1 բաժանորդագրուիլ ուզողը կը վճարէ հին պայմաններով (300 Ֆրանք): Դիմել Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ, 17 rue Damesme, Paris (13):

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑՔ

Ֆր· Կ· Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 Փետրուարին ժամը 15էն 24,Hôtel Continentalի չքեղ սրահներուն մէջ, 2 rue Rouget de Lisle, métro Concorde :

Նուագախումբ ՖԼՈՐՆԱՆ ՊՈՒԶՈՆ : Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ :

SALLE GAVEAU, *կիրակի 29 Փետր· ժամը 14էն*

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԿԻՐԱԿ ՍԱԳՋԼԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ

ԱՐԹՕ ՊԵՆՕՆԻ

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԼԻ ՔԼԷՄԱՆԻ

Ցայտագրին մէջ.— Տօ՛իցէթթի, Պիզէ, ,Մասընէ, Մօցարթ, Ա· Պենօն, Կոմիտաս, Խաչատուեան, Տէր Ղեւոնդեան, Սալենդրեան , Սայաթ-Նովա, Տիգրանեան, Ալէմշահ, եւն·:

Տոմսերը հայ գրատուներէն :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑՔ ! ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑՔ ! ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑՔ !

Հ· Մ· Ը· Մ·Ի (U. G. A.)

Անհամբերութեամբ սպասուած նշանաւոր,բոլորէն սիրուած, բոլորին դնահատուած, ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԻՆ, 21 Փետրուար 1948: Մարսէյլ :

Մանրամասնութիւններ յայտրդուվ: Կը խնդրուի չի խաչաձեւել :

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ , ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԱՍ ԳԻՇԵՐ , Հ· Ց· ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՍՏՈՄ ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ԽՆԶՈՑՔԸ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ թուականը

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Ֆր· Կաթոլիք Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին Փետրուար 22ին, կիրակի օր ժամը 16էն 4ն գիշեր, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անգամ ըլլալով կընկերակցուի ԽԱՇԱՄ ԽՆԶՈՐԸ զուեցա Տիկին Է· Բիւզանդի:

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ , նուագախումբ, մասչելի պիւֆէ :

Հաղորդակց· միջոցներ· — métro Charenton Ecole, իսկ հանրակառք թիւ 181:

ԱՑՍՕՐ ՕԹԵԼ ԼԻՒԹԷՍԻԱՅԻ ՄԷՋ

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան եւ Պետ· Կ· Խաչի Օգնութեան մասնաճիւղի պարահանդէսը :

ԽՆՋՈՑՔ

ԼԻՈՆԻ Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ եւ Սանուհիներու ընկերակամակցական խնջոյքը, 15 Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—12: Ցոյներու սրահին մէջ, 5 rue Bonnefoi: Գեղարուեստական խնամուած յայտագիր, երգ, նուագ, արտասանութիւն, տրամախօսութիւն, հայկական եւ եւրոպական պար, մասնակցութեամբ նուագի , ինչպէս նաեւ բանախօսութիւն :

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ Ս· ԷԹիէնի մէջ Place du Peuple, Kiosque Est M. Gounon, *որ կը գտնուի* Elisée Bar *առջեւ :*

ՇԱՎԻԼԻ մանկապարտէզին ամառուրի հանդէսը տեղի կ'ունենայ այսօր 8 Փետրուար, ժամը 15ին մատրան սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին Շավիլիի եւ շրջականերու բոլոր հայրենակիցները: Մուտքը ազատ է :

Հ·Ց·Դ·ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Նոր Սերունդը կուտայ այսօր կիրակի երեկոյեան ժամը 3ին, (Salle de Bourg la Reine, 119 Ave. de la Libération) , հանդէս ի պատիւ ծնողներու եւ բարեկամներու կը հրաւիրուին ծնողները, բարեկամները եւ քոյր մասնաճիւղերը:

Հաղորդակց· միջոցներ· — Autobus 188 Porte d'Orléans, *իջնել* Condorcet *կամ* métro Bourg la Reine:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ — Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Շրջ· վարչութիւնը անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր հետեւեալ խումբերը սովորական հաւաքավայրերուն մէջ.—

ԼԷ Ջ'ՕԼԻՎ.— «Օհանէսեանեան» խումբ , չորեքշաբթի 11 Փետրուար :

ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹ.— Հինդշաբթի 12 Փետր·:

ԿԱՐՏԱՆ.— Կիրակի 15 Փետրուար :

ՍԷՆ ԺԵՐՈՄ.— «Աղբալեան» խումբ, Ուրբաթ , 20 Փետրուար :

Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ· վարչութեան ներկայացուցիչը: Կարեւոր օրակարգ :

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Անկէտ Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին ,149bis, Ave. d'Argenteuil,Asnières:

ՏԷՍԻՆԻ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի դասախօսական ժողովը վաղը երկուշաբթի, 9 Փետրուար, ժամը 9ին Հ· Ց· Դ· Տան մէջ :

Ֆ· ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՋի Պոմոնի մասնաճիւղը իր բոլոր անդամուհիները ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ, այս չորեքշաբթի օր ժամը երեքին, Պոմոնի եկեղեցիին սրահին մէջ :

Հ· Ց· Դ· ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը յառաջիկայ չորեքշաբթի ժամը 9ին կայարանին դէմի սրճարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԷՅԼ , Լ.Ա. ՎԻՍՓ.—

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ խումբի կազմութեան տարելիցին առթիւ երեկոյթ պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 21 Փետր· 1948, Շաբաթ իրիկունէ մինչեւ լոյս, Էրմիթաժի սրահին մէջ (1.a Viste):

Բանախօսութիւն, երգ , արտասանութիւն , նուագ : Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՊԱՇՏՕՆՆ ԽՈՒՄԲԱԼ է: Կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Սէն Լուի նուագախումբին մասնակցութեամբ :

Ապահովել առմսերը Նոր Սերունդականներէ :

Մլանէյն Այրէ Տիկին Մարկրիթ Պօղոսեանի եւ զաւակներուն կողմէ կիրակի , Փետրուար 15ին Հոգեհանգիստ պիտի կատարուի , յետ պատարագի Փարիզի Հայոց Ժան Կուժոնի եկեղեցին, իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝

ՏԻԳՐԱՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ

յիշատակին, իր մահուան քառասունքին առթիւ:

Ազգականներու եւ բարեկամներու մասնաւոր հրաւէր ղրկուած ըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իրր այդ նկատել :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ .— Մարսէյլ ընկեր Համբարձում Զլղատեան (Թերղուտցի)կը փնտռէ Աղբիւր Սերոբի կինը (Սոխորդցի): Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի զրել հետեւեալ հասցէով.— H. Tchalgadian, 12 Ave. Maxime Madrague Ville, Marseille, B. du Rhône, France :

ՏԻԿԻՆ Ս· ԶԵՐՉԵԱՆ իր երկարատ թոռնիկին ծննդեան առթիւ 500 ֆրանք կը նուիրէ Ֆր· Կապոյտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին եւ 500 ֆրանք Ս· Կրասիէնի քոյրերու ոդբաւոցին: Ստանայ «Յառաջ»էն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Տէր եւ Տիկին Քէշիշեան, Տէր եւ Տիկին Սահակեան, Տէր եւ Տիկին Իմերզեան եւ բոլոր պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր կամ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց եղբօր, կնքահօր եւ աղգականին տղրացեալ ՄԱՐՏԻՈՍ ՔԷՇիՇԵԱՆի մահուան առթիւ: Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է 3 Փետրուարին, Անիէռ :

ԾԱԽՈՒ Է

Փարիզի մօտ, հայաշատ գիւղի մը մէջ ծախու է չորս սենեակնոց տուն մը , պտղատու ծառերով 440 մեթր պարտէզով միասին :

Ելեկտրականութիւն, կազ, ջուր: Պայմանները համար դիմել «Յառաջ»ի միջոցով Բ· Ա·ի:

«Զահրի» օղիի 40°

Ամէնէն աճապարտը եւ ամէնուն փնտռածը

Լիտր 400 Ֆրանի

կրնաք անմիջապէս ընել ձեր

յանձնարարութիւնները

Ani ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԷ

D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15.70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 10 Février 1948 Երեքշաբթի 10 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5262-ՆՈՐ ՀՐՋԱՆ ԹԻ 871 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

27 — 18 = 9

« Ներգաղթի ծախքերուն համար միջնեւ հիմա Ֆրանսայի մէջ հաւաքուած է եսանքեօթը միլիոն ֆրանք :

Նախատած է տասնըւրեք միլիոն ֆրանք եւ գանձին մէջ — մէկ մասը թուղթի վրայ — կը մնայ իննը միլիոն ֆրանք» :

Այս զգայացունց տեղեկութիւնը մեղի կը հաղորդէ կառավ. հակաղաշնակցական մը որ կարեւոր դեր կատարած է ու տակաւին կը կատարէ ներգաղթի կազմակերպութեան գործին մէջ :

Եսանքեօթը միլիոնէն մնացեր է ինը միլիոն միա՞յն...

Թերեւս քիչ մըն ալ աւելի պակաս քանի որ մեղի հասնող լուրը մէկ - երկու չաբթուան հնութիւն ունի :

Համաձայն Բարեգործականի վերջին զեկոյցին, Ֆրանսայէն հայրենիք փոխադրուած են — 1947ին — 4280 հայրենակիցներ :

Այս թիւին վրայ կրնաք վեհանձնօրէն բարձել հազար հոգինոց համրանք մը եւս որ չաղջուած էր ետեւ բարձրանալ, վերջին անգամ, չնորհիւ իշխանութեանց ցոյց տուած բարեացակամութեան :

Ուրեմն 4—5000 հայրենակիցներու փոխադրութեան համար ծախսուած է տասնըւրեք միլիոն ֆրանք :

Օրուան տարապայմանն սղութիւնը նկատի առնելով, թերեւս չատեր ներողամիտ աչքով պիտի նային այս գումարին վրայ եւ դիտել պիտի տան թէ «եղածը բան մը չէ» :

Պիտի ձայնակցինք իրենց եթէ իմացած չըլլայինք պատմութեան վերջին մասը :

— « Խորհրդային կառավարութիւնը շոգենաւին համար մեզմէ վճարում չուզեր ...

Այս յայտնութիւնը իսկապէս նորութիւն էր մեղի համար : Շատ անգամներ զանգատ յայտնուած էր թէ ինչո՞ւ Մոսկուայի կառավարութիւնը ձրիօրէն կը փոխադրէ Ռուս ներգաղթողները, իսկ վճարում կը պահանջէ մեր հայրենակիցներէն : Այդ թիւրիմացութիւնը փարատած է այլեւս, եւ հիմա դիտենք թէ «բանը ինչումն է» :

Մեր տեղակատուն, պատասխանելով մեր հարցումին, կը բացատրէ թէ վերոյիշեալ 18 միլիոնը յատկացուած է բացառիկ եւ յարակից ծախքերու :

Որո՞նք են այդ «բացառիկ»ներն ու «յարակից»ները :

— *Ռուսիան քարափին չմօտեցաւ... ներգաղթողները Մարսէյլ մնացին... Բարեգործականը հայթայթեց անոնց անունդը՝ ամբողջ ամիս մը... դեսպանատան երեք պաշտօնեաներուն թոշակները մենք կը վճարենք... եղած են չատ մը ճամբորդութիւններ... Դրասենեակ ունինք, ինչպէս նաեւ չատ մը յարակից ծախքեր ...*

Հակաղաշնակցական հայրենակիցին տուած պատկերը բաւական պերճախօս է :

Տասնըւրեք միլիոն ֆրանք ծախք, որովհետեւ ներգաղթի աշխատանքները կատարուեցան ազիկար ու թեթեւսօլիկ ձեւերով :

Որովհետեւ բանգէտները ականջ չկախեցին իշխանութեանց կողմէ, ամիոններ առաջ տրուած ազդարարութեանց եւ ներգաղթողները նաւահանգիստ առաջնորդեցին առանց նախապէս ապահոված ըլլալու անոնց մեկնումը :

Որովհետեւ Բարեգործական եւ Ցանճնաժողով, չքախտութեր կը պատցնեն Ֆրանսայի չորս կողմը ժողովուրդին հանգանակած տասնոցները տրամադրելով անոնց հանգիստին ու վայելքին :

Միայն հանգանակութեա՞ն գումարն է որ կր ծախսուի աջ ու ձախ :

Ի՞նչ գումարներ գանձուած են տուեալ ներգաղթողներէն :

Ինչո՞ւ համար գանձած են եթէ չոգենաւը ձրիօրէն տրամադրուած է իրենց՝ բարեխնամ կառավարութենէն :

Պատկան մարմինները պարտաւոր են լուսաբանել հանրութիւնը եղած ծախքերուն մասին՝ ուրիչ հանգանակութենց ձեռնարկելէ առաջ :

Հակաղաշնակցական խուժանավարութեան բարբանջանքներով չէ որ պիտի պարտկուէր ողբերգութիւնը :

Ժ.

ՈՉ ԹԷ ԱՄԵՐԻԿԱՑԷՆ ՀԱՊԱ ԹՈՒՐՔԻԱՑԷՆ

Պոսթընի «Հայրենիք»էն.—

Երբ ասկէ քանի մը ամիս առաջ, ամերիկեան աջին ժողովուրդին հանդէպ երախտագիտութեան զգացումներով մեկնող 150 հայ համայնավարները՝ Պաթում հասնելնուն իսկ, համայն աշխարհի յայտարարեցին թէ՝ «իրենք Ամերիկայի մէջ անգործներ եւ խորհրդանութեան զոհեր եղած էին», մենք մեր ամօթէն կարմրած, մտածեցինք որ անպատկառ ապերախտութիւն էր կատարուածը, եթէ ոչ բացարձակ լրբութիւն մը :

Կ'երեւի, սակայն, թէ այս ըսած բաւականին չէական արտայայտութիւնը տակաւին չատ մեղմ էր, բաղդատմամբ միւնոյն խմբակցութեան ուրիշ մէկ պատգամախօսին, որ, ըստ Մոսկուայի «Լիթըրէյրի Կազէթ»ին, ըսած է թէ »ինք կը վերադառնայ, կարծես ոչ թէ Ամերիկայէն, այլ Թուրքիայէն » :

Ամերիկայէն « երախտագիտութեան զգացումներով մեկնող » այս անօրակելի արարածը ապահովաբար ուզած է տպաւորել Հայաստանի Հայերը թէ՝ Ամերիկա կոչուած երկիրը նոյնքան վատ է, որքան իրենց ճանչցած չարդարար եւ արիւնով ոռոգուած Թուրքիան :

Եւ այժմ որ կատուն տոպրակէն դուրս է ելած, հետաքրքրական է դիտել թէ՝ ի՞նչպէս պիտի բացատրեն մեր կարմրակուղէտ խայտաբղէտները այս նորաբոյն լրբութիւնը : Վիշինսքիի «Կարսն ու Արտահանը Վրացիներուն կը պատկանի»ը բացատրելու համար հազար հատը եղող Ռամկավար, Յառաջդիմական եւ Հնչակեան պարոնները անգամ մը եւս թող յայտարարեն հատարակութեան թէ՝ ատա կը խօսինք մենք, թէ վրիպում մըն է ասիկա ալ, թէ նման խօսք չէ ըսուած, ոչ ալ գրուած «Լիթըրէյրի Կազէթ»ին մէջ, եւ թէ ամբողջ պատահածը Դաշնակցականներու ղրպարտութիւն մըն է, իրենց Պոսթընի կեդրոնէն հայթայթուած, վարկաբեկելու համար խեղճ հայրենասէր համայնավարները : Թող այս անգամ ալ տպաւորութենէ դուրս ձգեն սպանիչ հատուածները :

Եթէ տակաւին տարակուսողներ կան Ռամկավար - Հնչակ - Յառաջդիմական խայտաբղէտին մէջ, մենք իրենց աչքերը բանալու համար սիրովկր հրատարակենք այդ լուրին ֆոթօսթէթիքօրինակ, ինչպէս որ հրատարակեցինք Վիշինսքիին տառապի յայտարարութիւնը Կարսի եւ Արտահանի մասին :

Ցամենայն դէպս, կը յուսանք որ «Մեծ Ֆըրէնքլին Տէլանօ Ռուզվէլթի» անունով երդում ընող «հարբուր տոկոսով Ամերիկացի» Յառաջդիմական «Լրաբեր»ը մարդավայելութիւնը պիտի ունենայ յետս մղելու այդ ժպրհոտ տուտը, եւ հրապարակ յայտարարելու Ամերիկեան ժողովուրդին թէ՝ Հայաստան վերադարձող այդ անօրակելի արարածին ըսածները իր կարծիքն են, եւ թէ անոնք բնաւ չեն ներկայացներ հատատարիմ «Յառաջդիմական» Ամերիկացիներուն հարազատ զգացումները :

ՁԻՄՄՈՒ ՄԱՆՏԱԼԵԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ Միութեան համալսարանական ուսանողութիւնը ինչպէս նաեւ ակիմորդական վարժարաններու աշակերտները մասնաւոր դասեր պիտի առնեն արեւմտեան երկիրներու դէմ բացուած պայքարին իրենց մասնակցութիւնը բերելու համար : Այս մասին յայտարարութիւն մը ըրին կրթական նախարարութիւնը եւ վերոհատուդ համալսարաններու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը : Նախարարը, Ռաֆֆաելովի, բսաւ ի մէջ այլոց — Մեր ուսանողներէն չատերըտակարինչեն կատարած իրենց պարտականութիւնը պետութեան հանդէպ եւ չեն գործադրեր կարգապահական օրէնքները :

ԱԹԻՆՔԻՆ կր հաղորդուի որ կառավարական ուժերը բուռն յարձակում մը կատարած են չաբաթ օր, ապստամբ զօրախումբի մը վրայ որ մայրաքաղաքէն քանի մղոն հեռու, կը յարձակէր գիւղերուն վրայ : Կանոնաւոր բանակը դրաւած է բոլոր գլխաւոր ճամբաները : Բազմաթիւ գերիներ բռնուած են : Կառավարութիւնը դրաքննութիւն հաստատեց թերթերուն եւ հեռագիրներուն վրայ :

ՁՕՐ. ՏԷ ԿՈԼ դժբախտութիւնը ունեցած է կորսնցնելու իր 18 տարեկան աղջիկը որ ծնունդով չատ տկարակազմ էր :

Ռուսիոյ խաղաքականութիւնը Ֆինլանտայի հանդէպ

Մոսկուայի կառավարութիւնը ետ կանչած է Հելսինքիի իր դեսպանը, Ապրամով եւ իրեն յաջորդ նչանակած է գօրավար Սավոնէնքով որ Ժամանակի գործակիցը եղած է խորհրդային Հակակշիռի Ցանճնաժողովին մէջ :

Զօրավարը բոլորովին անընդունակ դիւանագիտական ընթացքի, քնաւորութեամբ չատ խիստ է : Այս պարագան պատճառ մըն է որ եղած կարդադրութիւնը մեծ մտահոգութիւն յառաջ բերէ Ֆինլանտայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ :

Վերջերս, Ֆինլանտայի համաձայնաւոր ներքին նախարարը Մոսկուա այցելեց : Իր ճամբորդութիւնը առիթ տուած էր զանազան մեկնութեանց :

Ֆինլանտա սկսած է Ռուսիոյ վճարել պատերազմական հատուցումին առաջին մասնաւճարները, չնորհիւ Միացեալ Նահանգներէն ստացած իր օժանդակութեան : Մոսկուայի կառավարութիւնը, հիմա կ'աշխատի Մարշըլի ծրագիրէն «դուրս ձգել» Ֆինլանտան, եւ տրամադրութիւն յայտնած է չեղեալ յայտարարելու հատուցումներու պահանջը եթէ Ֆինլանտայի մէջ եւս հաստատուի Պուկարեշտ ներկայ վարչաձեւին նման վարչութիւն մը : Ռուսիա Ֆինլանտայի մէջ ունի բազմաթիւ ռազմագիտական խարխնոններ, եւ կը ծրագրէ տեսակ մը դինակցութիւն ստեղծել այդ երկրին հետ :

Մոսկուա, վերջերս մեծ չահագրգռութիւն ցոյց կուտայ Շուէտի, Նորվեկիոյ եւ Տանըմարքայի նկատմամբ եւ հասկցուցած է — առ այժմ իր մամուլին միջոցաւ — որ եթէ այդ պետութիւնները մաս կազմեն արեւմտեան խմբակցութեան, ոչ - բարեկամական քայլ մը առած պիտի ըլլան երեն դէմ :

Ֆրանկո-եւրոպական ամենաեւս գործակցութեան հաստատում

Ինչպէս արդէն հաղորդած էինք, Ֆրանսական եւ սպանիական սահմանագլուխը բացուեցաւ երէկ : Կառավարութիւնը այս մասին վերջնական կարդադրութիւն ըրած էր չաբաթ օր : Համայնավար կուսակցութիւնը ինչպէս նաեւ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը — որ կուսակցութեան ենթակայ կազմակերպութիւն մըն է — բաղդած են այդ որոշումին դէմ :

Երկու երկիրներու թղթատարական յարաբերութիւնները պիտի սկսին այսօր, երեքշաբթի առաւու ժամը 6ին, պիտի բացուին նաեւ նաւահանգիստները ու օդակայանները :

Գիներու բարձրացումը արգիլելու համար

Կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ կասեցնելու համար գիներու բարձրացումը որ նոր թափ ստացած է չաբաթէ մը ի վեր՝ 5000 ֆրանքնոցներու մասին եղած կարդադրութենէն վերջ :

Պատկան իշխանութիւնները պիտի պարտադրեն մինչեւ հիմա հրատարակուած օրէնքներու գործադրութիւնը եւ ամէն վաճառորդ պիտի ստիպուի, ինչպէս օրէնքը կը տրամադրէ, յայտարարելու իր ծախած ապրանքին գնումի եւ վաճառումի գիները :

Ծանր տուգանքի պիտի ենթարկուին այն խանութպանները որոնք արուեստական միջոցներով կը բարձրացնեն իրենց գիները :

Վերջին մէկ ամսուան մէջ սղած են բոլոր կենսական անհրաժեշտները :

ԱՆԴՐ-ՅՈՐԴԱՆԱՆ ԿԸ ՄԵՐԺԻ ԴԱՇՆԱԿՑԻԼ

Երկու չաբաթէ ի վեր Լոնտոնի մէջ բանակցութիւններ կը կատարուէին արտաքին նախարարութեան եւ Անդր-Յորդանանի պատուիրակութեան միջեւ, բարեկամական դաշնադիր մը կնքելու համար :

Բանակցութիւնները յանկարծ վերջացան որովհետեւ Անդր-Յորդանան մերժեց ընդունիլ արտաքին նախարար Պէվինի այն բանաձեւը որ կ'առաջարկէր փոխադարձ օգնութիւն մը երկու երկիրներէն՝ պատերազմի մը պարագային : Անդր Յորդանանի պատուիրակութիւնը կը պահանջէր որ օգնութեան այդ առաջարկը համապարփակ իմաստ չունենայ եւ իւրաքանչիւր դէպք քննուի առանձին : Անգլիա անհրաժեշտ կը նկատէր որ պատերազմի մը առեն, արաբական երկիրը անպայման դրուի իր տրամադրութեան տակ :

Նորատեղծ պետութեան այս անհաչտ քաղաքականութիւնը հետեւանք է, կ'ըսուի, Պաղեստինի հետ առնչութիւն ունեցող խնդիրներու ինչպէս նաեւ արաբական երկիրներու անկախ ուղղութեան որ վերջերս չատ կը չեշտուի :

ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ա.

Պատմութեան ընթացքին, մեր ազգային գիտակցութիւնը եւ տեւական արժէքներու ըմբռնումը յաճախ եմթարկուած է խոր ապտնապներու :

Հռոմէական, բիւզանդական, պարսկական, արաբական, թաթարական եւ թրքական արշաւանքներն ու տիրապետութիւնները պղտոր հեղեղի պէս եկած ու անցած են: Անցած՝ բայց ապտնած են մեր ազգային ծառը: Ցաղնապը սկսած է բոլոր մարզերուն մէջ, բայց միշտ զտարիւն եւ անարատ ցեղային անչօշափելի ոգի մը փրկած է մեզ:

Այսօր, մեր երկրի աշխարհագրական եւ քաղաքական բեմին վրայ նստած է հսկայական Ռուսաստան մը: Երկիւղ թէ այսօր, ռուս ժողովրդի որդեգրած վարչաձեւերէն եւ հակաժողովրդավար ըմբռնումներէն բխած են մեր ազգային գիտակցութեան տապնապի այլազան ելեւէջները: Մեծանուն Կոստան Զարեանի բառերով ըսենք :— « Ռուսաստանը տարերք է, կոյր մըրիկ··· Ալեկոծուած ծով, որ իր ափերը չի գտներ: Ամենահակասական ժողովուրդը, որ կարելի է երեւակայել··· Ռուսի երեւակայութիւնը թատերական է, երեւակայում եւ հաւատում այդ երեւակայութեան »: Ահա այդ «թատերական երեւակայութեան» տէր ռուս ժողովրդի ծանր թաթին է իջած մեր ազգային հոգեւոր արժէքներու,— ազգային եկեղեցիի, մշակութային վառարաններու եւ քաղաքական – ազատագրական ոգորումներուն վրայ :

Ռուսական ներկայութիւնը մեր հայրենիքին մէջ, անդադար, մեզ դրած է մշտարթուն վիճակի մը մէջ: Մենք կ'ապրինք կրաւորական դիմադրութեան չրջանի մը մէջ: Չունինք իրական եւ իրատական պետութիւն մը , չունինք ամէնայն Հայոց կառավարութիւն մը, որ կարենայ մարմնացնել Հայն ու Հայաստանը: Սորհ. իշխանութեան հաստատութենէն ի վեր, մեր բոլոր արժէքները ենթարկուած են «դիրքաւորման»:

Վերցնենք ամէնէն առաջ Հայոց եկեղեցին, որ ինքնին զարատար խորհուրդ մըն է :

Պէտք չկայ մխրճուելու մեր անցեալ պատմութեան մէջ, այնտեղէն հարուստ փաստեր քաղելու համար: Բաւական է յիշել, միայն, Դ. դարու վերջերը, երբ պարսկական եւ բիւզանդական հարուածներէն, արեւելեան եւ արեւմտեան Հայաստաններու քաղաքական իշխանութիւնը խորտակուած, Հայոց եկեղեցին զարձաւ հնոցը մեր վերածնդեան չարժման : կրօնը իր հոգիովմբ չէր, որ պաշտպանեց մեր ազգութիւնը, այլ հայ քրիստոնէութեան ազգային ըմբռնումը: Մեր կրօնը մեր ազգային նկարագրին մաս կը կազմէ : Կրօնական դպրոցներու ծոցէն էր, որ կրցանք ստեղծել բազմադարեան գրականութիւն մը: Կրօնական մշակոյթ, կրօնական օգնադրութիւն , կրօնական գրականութիւն, ազգութեան եւ հայրենիքի կրօնական ըմբռնում: Գուցէ, Լուսաւորչական եկեղեցին հայութեան ամէնէն վտանգաւոր թշնամին դառնար, եթէ մեր վրայ տիրապետող օտար ցեղ մը, նոյն չափազանցութեամբ, պետական կրօն զարձնէր զայն եւ ատ այն իմաստը, ինչ որ մենք տուինք անոր : Բայց, արդեօ՞ք, ռուսը թշնամի չէ քրիստոնեայ մեծ պետութեան մը ներկայութիւնը Հայաստանի մէջ, անգամ իր թերաւնահաւատութիւններով եւ անաստուածեան ըմբռնումներով :

Ահա ձեզ «Սովետական Պատրիոտ» թերթի 1947, Յուլիս 11ի թիւը, ուր կղերական մը՝ Պոլսոյ պատգի, զեկուցում կուտայ Ս. Միութեան եկեղեցիներու միութեան մասին :

« Ծրագրուած հարցերն են, կ'ըսէ Պոլսոյ պատգի, օրթոտոքսութեան միացումը յունական, հայկական , ասորական, քաղդէական եւ զպտիական եկեղեցիներու : Միասնականութիւն եկեղեցական օրացոյցի , անկիլիքան եկեղեցւոյ եւ ուրիշ խնդիրներու մասին: Այս վերջին խնդիրները պիտի քննուին յառաջիկայ Սեպտեմբերին, Մոսկուայի համաօրթոտոքս խորհրդաժողովին մէջ···»:

Այդ համագումարի արդիւնքներուն մասին , ցարդ որեւէ լուր չունինք, բայց յայտնի է որ Տարցը դրուած է սեղանի վրայ եւ հրահանգը տրուած ի վերուստ, ըստ ընկալեալ սովորութեան :

Արդ, հարց կը ծագի թէ մեր ռուսացումը եկեղեցիո՞վ պիտի սկսի, թէ եկեղեցիով պիտի վերջանայ :

Անտարակոյս ոչ մէկէն եւ ոչ միւսէն: Ասկէ դարեր առաջ, 406ին, Բիւզանդիոյ Արկատիոս կայսեր օրով, տիեզերական պատրիարք Հայ Ատիոկոս նախաձեռնութեամբ, փորձեր կատարուեցան արեւելեան եկեղեցիներու միութեան: Նշանաբանն էր՝ արեւելեան մէկ եկեղեցի եւ մէկ հաւատք: Զախողեցան, որովհետեւ ազգային եկեղեցիները միմիայն կրօնական արժէք չունէին, այլ գերազանցապէս ազգային – հաւաքական պատուէիան : Մօտիկ անցեալին մէջ, 1903ին Երիմեանի կաթողիկոսութեան օրով, ցարական ոչիւիի ատեն, փորձեր կատարուեցան ազգային-եկեղեցական կալուածներու գրաւման : Ցարն ու իր արբանեակները նոյնպէս ձախողեցան: Ժողովուրդները բռնի ձուլելու անցեալի ձախաւէր քայլերը, այսօր, Սորհ. Իշխանութիւնը ինքն է որ կը գործադրէ, երեւի «յանուն ազգերու ինքնորոշման իրաւունքի»··· Անշուշտ, հայ ժողովրդի բնազդն ու ազգային ոգին թոյլ չեն տար բաղձանքը իրականութեան հետ չփոթելու : Ամէն Հայ գիտէ, որ Հայոց եկեղեցին խորհրդայնի լուծի տակ, չատոյց կորանցուցած է իր անկախութիւնը եւ դարձած հոլ կամակատար մը: Կալանաւոր մըն է Հայոց Հայրապետը եւ ղրկուած կրօնական, ազգային արտայայտութիւն մը ըլլալէ : Ան չունի իր հօտի բարօրութեան համար, չարն ու բարին ըմբռնելու սրբազան իրաւունքը: Ան զարձած է, իբերու բերումով, սովետական քարոզութեան խոզակ մը: Անոնք, որ զիմադրական ոգի ունեցած են, Զեկայի գնդակները սարսած են հինաւուրց էջմիածնի Վեհարանի պատերը, գեահին փոխելով Սորէն կաթողիկոս, Մատթէոս ու Բաղրատ եպիսկոպոսներ եւ ուրիշներ :

Տարիներ անցան: Եւ «ափիոն – ջրօն»ն սկսաւ խունկի վերածուիլ ժողովուրդներ հալեցնելու եւ հոգեւոր զինաթափութեան ենթարկելու համար գանոնք: Լպրծուն է գետինը եւ անյաջողութիւնն ակնհայտ :

Եկեղեցիին վերջ, մուրճի եւ մանգաղի հարուածները կ'իջնեն մեր մշակութային հարստութեանց վրայ: Քանի մը թատերական հայեացքներ միայն, ընդհանուր պատկեր մը գծելու համար :

Գրականութիւն, թատրոն եւ արուեստ աստիճանաբար համայնապատ կ'ըլլան: Ինչ որ անթոյլատրելի էր երէկ, թոյլատրելի է այսօր, եւ ընդհակառակն: Քաղաքագէտը «հարուածային» կարդով չանարատներէ կը հրամցնէ և գրողը պարտաւոր է զայն իրագործելու : Տադանդը սանձարձակ թոիչքներու իրաւունք չունի: Անկախ հոլ ստուարտոն է ձգտումի, դեկտատրեալ եւ ծրագրեալ դրականութեան: Ձեւով ազգային, բովանդակութեամբ պէտք է բնել խորհրդային: Եթէ առաջ, թրքական եւ ցարական ոչխմներու տակ, կը գործէր կոյր դրաքննութեան մկրատը, այսօր, կը գործէ ի վերուստ արձակուած հրամանը: Դեղնած, անչունչ եւ ան կորով գրականութիւն մը կը դիմէ դժարանական տագերութեան, նուիրուած օրուան կարգերուն, իշխանաւորներուն եւ մանաւանդ «Մեծ Առաջնորդ»ին :

Պողպատից մարդ ես,
Լոյս ճառագայթ ես,
Մեծ Արեգակ ես,
Անշէջ կրակ ես ,
Ընկեր Ստալին :

Կարելի՞ է ընդդիմանալ այս ուղղութեան : Ընդդիմացողները՝ հին թէ նոր, կ'աքսորուէին ու կը գնդակահարուէին: Բոլորին յիշողութեան մէջ տակաւին թարմ են Բակունցի, Զարենցի, Զ. Եսայեանի, Վ. Թումանեանի, Գ. Մահարիի եւ ուրիշներու անունները:

Երկիւղ էր այս: Հոգմեան անցան: Եւ սկսան «վերակառուցութեան» ենթարկել անցեալի դէպքերն ու դէմքերը եւ ոգեկոչել պատմական դէմքեր: Պատ թագաւոր, Վարդանանք , Արա Գեղեցիկ: Դարձ դէպի անհետացած անուններ. — Մերենց, Բաֆֆի, Մուրացան, Զօհրապ, Սիամանթօ, Վարուժան եւ ուրիշներ, որ ազգային ոգիի խնկարկուներ կը նկատուէին: Վարդ նոյն դպացումով պիտի որդերուն Ահարոնեան , Շանթ, Կ. Զարեան, Համաստեղ, Նարդունի եւ ուրիշներ :

Հակառակ այս բոլոր սեղմումներուն եւ հարկադրական կապանքներուն, խորհրդահայ դրականութիւնը պէտք չէ նկատել բոլորովին անարժէք: Ռուսական ընդհանուր հարցին մէջ հայկական ոգին մնացած է անմեռ: Ժողովուրդ ու երկիր նոյնացած են Հայ մարդու համար: Մէկը իր հիւթը կ'առնէ միւսէն: Դ. Դեմիրճեան իր «Վարդանանք»ի մէջ, դիւթական ձեւով այդ պաշտամունքի թարգմանն է եղած :—

— «Մենք ու մեր հողը մէկ ենք··· Մեր կեանքը մեր հողի մէջ է: Պոկեցէք, էլ կեանք չունիք: Մեր հողը,— մեր նախնիքներն են, մեր սիրելիները, նրանց գործերը, հաւատը, հոգին, կուիը, արիւնը, կեանքը: Այդ նրանք են հող դառել մեզ համար, որ ապրինք: Ծառ ենք բարձր բարձրացել ··· Ո՞նց կը թողնենք հին հողը: Դուք դիտէք, մեռցէք, կը մնանք հին հողում »:

Հայ միտքը, յարաբերական ազատ հնարաւորութիւններ է գտած դիտական աշխատանքներու մէջ: Բանասիրական, պատմա-լեզուագիտական , բժշկական , ճարտարպետական աշխատանքները կը կազմեն մեր մշակոյթի լաւագոյն կոթողները: Սո. Մալխասեան , Մ. Աբեղեան, Մանանտեան, Աճառեան, Սամուէլեան, Ղափանցեան, Գ. Լեւոնեան, Սո. Կանայեան, Լիսիցեան եւ ուրիշներ անմեռ գործեն են արտադրած: Երաժշտութիւն, նկարչութիւն, թատրոն եւ չարժանկար կ'ամբողջացնեն վերելքի տենդագին չարժումը, որ մեր ազգային հարստութեան մաս կը կազմէ: Եթէ կայ տարբ մը, որ կը մթագնէ այս չարժումը, տարկա հայ գրական լեզուի ուղղագրական այլանդակութիւնն ու օտար բառերու հեղեղն է: Դուռնները բաց են ձգած այլանդակելու առիթման :

Հազիւ այս քանի մը խոհերը թուղթին յանձնած, մուավախութիւն մը կը բռնէ զիս: Կրնայ ըլլալ , որ յանկարծ «ինքնաքննադատութեան » ոգին արթնած, քաղքենի, ազգայնամոլ եւ յետադիմական որակումն չատերը եւ ամբաստանեալի աթոռին նստին ... Լենին – Ստալինեան ոչխմը փոզերգուներու պէտք ունի, հեզ ու հլու: Օրերը իրարու չեն համապատասխաններ: Զուլման ճամբուն վրայ բոլոր միջոցները « լաւ » են արդարացնելու համար նպատակը :

ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով) ֊

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Համագործակցութիւն

(Բ. եւ վերջին մաս)

Հնարաւո՞ր է Փարիզի մէջ համագործակցութիւն: Իմ կարծիքով, այո, եւ աւելի չուտ ու դիւրին քան ուրիշ տեղ :

Գործի մը յառաջդիմութեան եւ յաջողութեան երկու գլխաւոր ազդակներն են դրամ եւ աշխատութիւնը :

Փարիզի մէջ կայ եւ դրամ եւ աշխատաւորութիւն, մանաւանդ երբ խնդիրը կը վերաբերի գործի :

Mercure d'Orientի մէջ աչքիս զարկաւ Զուխցերիական կօշիկներու մասին տրուած տեղեկագրութիւն մը: Հոն ներկայիս կան եղեր 74 կօշիկի գործարաններ, որոնք չուրջ տասը միլիոն զոյգ կօշիկ կ'արտադրեն: Թէեւ արհեստաւոր չեմ, բայց պիտի չբաժնեմ իր տեսակէտը, երբ կ'ըսէ թէ «գժուար է անոնց հետ մրցիլ»:

Անշուշտ պէտք չէ այսօրուան « ազգային » կոչուած կօշիկներու հետ բաղդատել մեր կօշկակարութեան արտադրածը, բայց վստահ եմ որ անոնք կրնան մրցիլ տեղացիներուն հետ, եթէ անշուշտ ունենան նոյն մեքենաները եւ կատարելագործուած միջոցները :

Այսօր, ընդունինք որ պատերազմի ըմթացքին աշխատող կօշկակարները, մանաւանդ գործատէրերը, օգտուեցան օրուան պայմաններէն, օրինաւոր եւ պատուաւոր աշխատանքով, եւ եթէ նոյնիսկ հնարաւոր չըլլայ այսօր գանոնք միացնել եւ հրաւիրել գործակցութեան մը, կարելի է առնուազն փորձ մը ընել եւ տասը տարիէն տակաւ քանի մը կօշիկի մեծ վաճառատուններ , եւ այս առանց յաւակնութեան եւ չափազանցութեան, գոնէ որպէս սկզբնաւորութիւն:

Հոս անշուշտ ես սխալ չմտնեմ մանրամասնութեանց մէջ, բայց եթէ օր մը հնարաւոր եւ պատեհութիւն ըլլայ, կարելի է պարզել չատ մը կազմակերպչական կէտեր, որոնք քննութեան կը ղրկուին, երբ հարցը տեսական եւ գործակցական խնդիրներու չուրջ դառնայ, անկախ թէքնիքէն, որուն միայն աշխատաւորին կալուածը ըլլալը կը խոստովանիմ :

Մնդիրը խոկոն գործի սկսելու մասին չէ, որովհետեւ ներկայի ճարտարարուեստական եւ կառավարական սեղմումները ձեռնտու չեն նման ծրագիրներու: Գլխաւորը այն է սակայն որ նախապատրաստական մտքերը կը մարզեն հետաքրքիր եւ էրատես անձերը եւ միջոց կը ստեղծեն փոխադարձ ըմբռնման կամ գոնէ մտքերու փոխանակութեան :

Bulletinի մէջ կօշիկի մասին գրուած յօդուած մը կայ, ուրեմն օրհնակը առնենք կօշիկի գործէն:

Ինձ կը թուի թէ իւրաքանչիւր գործատանտէր, երբ չաբաթական մէկ օրուան իր արտադրութիւնը յանձնէ սպառող եւ ծախող խանութներու, առանց վերջ տալու իր արդիւնաբերութեան, կուգայ օր մը որ այդ վաճառատուններու թիւը կ'աւելնայ եւ հաւանական չօմաժի մը վախը չի չուարեցներ զիրենք, ի հարկին ըստօք ընելով իրենց պատրաստ ապրանքը, օգնելով գործատուրին եւ դոցելով ծախսերը :

Կօշիկի արդիւնաբերութեան մէջ աշխատող գործատուրը կրնայ ի հարկին, իր աշխատավարձով մասնակցիլ գործակցական ընկերութեան եւ աւելացնել դրամագլուխը :

Նոյնն է պարագան դերձակներու եւ քօնֆէքսիոնի համար, երբ խնդիրը կը վերաբերի փարիզի նման քաղաքի մը, ուր սպառումի չուկան լայն է եւ պէտքը հրամայական :

Ուտեստեղէնի քօօփէրատիվները չատ աւելի կենսական են, մանաւանդ երբ սպառող զանգուա-

ջացնեն վերելքի տենդագին չարժումը, որ մեր ազգային հարստութեան մաս կը կազմէ: Եթէ կայ տարբ մը, որ կը մթագնէ այս չարժումը, տարկա հայ գրական լեզուի ուղղագրական այլանդակութիւնն ու օտար բառերու հեղեղն է: Դուռնները բաց են ձգած այլանդակելու առիթման :

Հազիւ այս քանի մը խոհերը թուղթին յանձնած, մուավախութիւն մը կը բռնէ զիս: Կրնայ ըլլալ , որ յանկարծ «ինքնաքննադատութեան » ոգին արթնած, քաղքենի, ազգայնամոլ եւ յետադիմական որակումն չատերը եւ ամբաստանեալի աթոռին նստին ... Լենին – Ստալինեան ոչխմը փոզերգուներու պէտք ունի, հեզ ու հլու: Օրերը իրարու չեն համապատասխաններ: Զուլման ճամբուն վրայ բոլոր միջոցները « լաւ » են արդարացնելու համար նպատակը :

ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով) ֊

Տեսակցութիւն
Ք. Գարապէթիրի հետ

Բ.

« Հաշտութիւնը վտանգի տակ է եւ ժողովուրդը պէտք է եւ պարտաւոր ըլլայ ամէն հանրականութեան »:

Վրացի եւ Հայ երեսփոխանները ուժ տուին կէկէչզորիի կառավարութեան եւ յանձնարարեցին անդրդուելի մնալ եւ չճանչնալ Պրէսթ Լիթովսքի դաշնագիրը: Անիրականալի եւ անիրատես այդ տեսակէտին հակառակեցան միայն Ազրպէյճանցիները, որոնց անունով մուսաւաթականներու պետ Խան Խոյսկի քննադատեց կէկէչզորիի անհեռատես քաղաքականութիւնը եւ հրաւիրեց վճռական ոեւէ քայլ առնելէ առաջ սպասողական դիրք բռնել, մինչեւ որ ներ տեղեկութիւններ ստացուին Տրապիզոնէն :

Հակառակ Ազրպէյճանցի երեսփոխաններու բուռն ընդդիմութեան, Անդրկովկասի Ժողովրդապետ կոչուեցաւ բանաձեւ մը, որ կը մերժէր Պրէսթ Լիթովսքի դաշնագիրը եւ հաւանութիւն կը յայտնէր կառավարութեան վարած քաղաքականութեան :

Այս մանրամասնութիւնները կը հաստատեն թէ Հայաստանի դէմ մղուած պատերազմէն վեց ամիս առաջ իսկ Թուրքիոյ դէմ տրամադրութիւնները կ'առաջնորդուէին Անդրկովկասի պետական վարիչները, ինչ որ կը դժուարացնէր Պրէսթ Լիթովսքի դաշնագրին գործադրութիւնը:

Անդրկովկասի վարիչները չէին անդրադառնար թէ իրենց առանձին ուժերով ի վիճակի չէին կացութիւնը փոխելու :

Ճիշդ է որ Անդրկովկասը տակաւին անջատուած չէր Ռուսիայէն բայց անխուսափելիօրէն տեղի պիտի ունենար անջատումը, քանի որ ամէն բան կարգադրուած էր Պրէսթ Լիթովսքի մէջ: Մնաց որ երկդիմի վիճակ մը ստեղծուած էր արդէն, քանի որ տակաւին իրաւականօրէն անկախ չէր Անդրկովկասը, որ փաստօրէն միայն անկախ էր:

Այդ կացութիւնը արդիւնքն էր Վրացիներու եւ Հայերու ռուսասիրութեան, ինչ որ մեծ խոչընդոտ կը հանդիսանար Թուրքիոյ եւ Անդրկովկասի միջեւ :

Գալով զինուորական ուժին, այդ տեսակէտով ամէնէն ծանր էր Հայերուն վիճակը եւ այդ պատճառով է որ ամէնէն աւելի որատուրով վճռակով կը սպասէին Տրապիզոնի բանակցութեանց արդիւնքին :

Հայերը չէին անդրադառնար իրենց կացութեան եւ չէին ուզեր տեսնել թէ անվստահելիութեան մթնոլորտ մը ստեղծուած էր Կովկասեան ազգերուն միջեւ, որոնք երեւութապէս միայն բարեկամ էին իրարու :

Զօր. Գարապէթիր պահ մը հանգստանալէ եւ փաստաթուղթերը կրկին դասաւորելէ վերջ, հետեւեալ բառերով շարունակեց պատմել իր յուշերը :

Այդ պարագան կը հաստատուի երբ աչքի առջեւ ունենանք կազմը Անդրկովկասի պատուիրակութեան, որ Տրապիզոն ժամանած էր: Այդ պատուիրակութիւնը կը բաղկանար 40 անդամներէ, որոնց մէջ կային խորհրդականներ, քարտուղարներ, տնտեսական եւ զինուորական մասնագէտներ: Կարծես բաւական չըլլար այս բազմութիւնը, պատուիրակութեան կ'րնկերանար նաեւ 50 հոգիէ բաղկացած պահակախումբ մը: Այս ահագին բազմութիւնը մեծ զարմանք պատճառած էր եւ հաստատած, թէ որքան անփորձ էին հաշտութեան խորհրդաժողովի պատուիրակութիւն մը կազմելու համար: Բազմանդամ այդ պատուիրակութիւնը միեւնոյն ատեն ցոյց կուտար թէ ինչ աստիճան փոխադարձ անվստահութիւն կար պատուիրակութիւնը կազմող ազգութեանց ներկայացուցիչներուն միջեւ, որոնք ամէնքն ալ կ'ուզէին իրենց սեփական խորհրդականներն ունենալ, որովհետեւ չէին վստահեր դրացիին:

Ահագին այդ պատուիրակութիւնը այն աստիճան զարմանք պատճառած էր Թուրքիոյ մէջ, որ թուրք թերթերը դրեցին այդ առթիւ.— «եթէ եկածը դիւնուորական արշաւախումբ մըն է՝ չափն աւելի մեծ է»:

Անդրկովկասի բազմանդամ պատուիրակութիւնը փետրուար 17ին, հինգ գիշերին մասնաւոր կառախումբով ճամբայ ելած էր Թիֆլիզէն եւ փետրուար 23ի իրիկունը հասած էր Տրապիզոն՝ ծովու ճամբով :

Հոս պահ մը կը ստիպուինք ընդհատել Զօր. Գարապէթիրի յուշերը, պատմելու համար՝ ծովային այդ ճամբորդութեան վերաբերեալ դրուագ մը, զոր հետեւեալ բառերով կը նկարագրէ Տրապիզոնի պատուիրակութեան անդամներէն Պ. Յատիսեան :

« Կը ճամբորդէինք «Կարլ» նաւով: Փետրուար 22ին արդէն ծովի վրայ էինք: Ռատիօ հեռագրով հաղորդեցինք մեր Իսթանպուլ գալու մասին:

Առաւօտեան ժամը չորսն էր, երբ յանկարծ, խուցիս դուռը ծեծեցին : Դուրս եկաւ որ պատուիրակութեան նախագահը կը խնդրէր անմիջապէս գալ խորհրդակցութեան շատ կարեւոր հարցի մը մասին :

Երբ ես բարձրացայ նաւապետի սենեակը, տեսայ որ հոն նստած էին Զևենկեվին եւ մեր պահակախումբի հրամանատարը, նաւապետն ալ հոն էր. նաւապետին բացատրութիւն կերէն տեղեկացայ որ դիշերը Սեւաստափոլէն Սեւ ծովի նաւատորմի պոլշեւիկեան կոմիտէն պահանջեր էր անմիջապէս երթալ դէպի Սեւաստափոլ եւ յանձնել մեզ կոմիտէին: Նաւապետը թէեւ անձամբ տրամադրութիւն չունէր ենթարկուելու, բայց կը տատանուէր, մեկ կողմէն կը վախնար չկատարել իր նաւատէրերուն պահանջը՝ ուղղելու նաւը դէպի Սեւաստափոլ, միւս կողմէ պատուոյ խօսք արած էր մեզ հասցնել Տրապիզոն: Իսկ, ինչպէս յետոյ պարզուեցաւ, իր սեփական նպատակն էր հասցնել մեզ Տրապիզոն եւ յետոյ նաւը դարձ բերել եւ ծախել :

Այդ ժամանակ մենք միայն մէկ բանի մասին կը մտածէինք, ողջ առողջ հասնիլ Տրապիզոն: Մեր ամէնէն եռանդուն եւ ճարպիկ աշխատակիցներու միջոցով անմիջապէս նախազգուշական միջոցներ ձեռք առինք, դրամներ բաշխեցինք նաւատներուն, ամէն մէկուն տալով միանուագ 60 հազար րուբլի եւ խոստանալով 10 հազարական րուբլի եւս վճարել ամէն օր, որ մնանք Տրապիզոնի նաւահանգիստը: Իսկ նաւատներէն աւելի ըմբռոստներուն սպառնացինք մեր պահակախումբով :

Այս բոլոր միջոցները յաջողութիւն ունեցան, եւ մեր նաւը որ արդէն Սեւաստափոլի ճամբուն վրայ էր, նորէն դարձուցինք դէպի Տրապիզոն: Փետրուար 23ին, երեկոյեան ժամը 8ին, արդէն կանգնած էինք Տրապիզոնի առջեւ: Հետեւեալ առաւօտ, երբ դուրս եկանք նաւին կամրջակը եւ նայեցանք չորս կողմը, չկար ուրիշ նաւ, որ բերած ըլլար թուրք պատուիրակները :

Ս. ՇԱՄԼԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԿԸ ՅՈՒՂԻՒՒ Հ. Ց. Դ. , Կապոյտ Խաչի եւ զանազան կազմակերպութեանց գործառի կոմիտէներէն եւ մարմիններէն որ ժողովներու եւ հանդէսներու ազդերը խմբագրատուն հասցնեն թուականէն առնուազն երեք օր առաջ:

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԷՍԱ ԵՒ ՀԱՄԱՍ
(ԽՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Ու Էսա երբեք չէր մօտեցած Աստուծոյ, այնքան լուսաշարժ քայլերով: Երբեք չէր յափշտակուած, այնքան հոգեմտիլ տեսիլքով: Իրեն այնուամենայնիւ ամէն անգամ, որ լուսեղէն սանդուխի մը վրայէն պէս կուգար, որ լուսեղէն սանդուխի մը վրայէն կը բարձրանար ճչէպէլ էն Նուր, որուն լուսաճառագայթները կ'ողողէին զինքը, Աստուծոյ դիրքը բռնած, կը թղթատէր իր ճիւնաթոյր մատներով :

Էսա, այդ դիրքէն քանի մը հատուածներ կարդաց Համատին:

— Երկինքն ու երկիրը կը պատմեն փառքը բարձրեալին ու անպատում տաղերգութեամբ կը փառաբանեն անոր զօրութիւնը յաւիտենական :

— Ան կարող է մարել տիեզերքին բովանդակ լոյսը, չքնաղները փշրելով :

— Ան է որ կը գետեղէ երկինքը, այդին կապիկ մը ցօղին մէջ ու երկիրը փշուր մը լոյսին մէջ :

— Եթէ բոլոր տեսնուածները լեզու ունենային, բաւական պիտի չըլլար նկարագրելու հրաշքները չտեսնուած բաներուն, ուր Ալլահը կ'ապրի:

— Ան է, որ կուտայ հողին կանաչ անկողին, հունտին՝ մեղրածոր ստինք, ծաղիկին՝ գունագեղ բաժակներ եւ ծառին՝ պտղաբեր արշանդ :

— Ճչմարիտ կրօնքը մէկ է — ճանչնալ Մըշտատոյ, Արարչագործ գերագոյն էակը եւ յարատեւիլ անոր էախառն քնութեան հետ :

Այս հոգեշունչ աստուածաբայայտութեան առջեւ լուսեղէն սանդուխը երերաց, տոքերը խրեց լերան գմբուխտին մէջ ու գլուխը դրաւ լանջքին ու իր վրայէն քնքուշութեամբ վար առաւ Էսան ու Համատը ու դրաւ քարայրին դռնաբաց սեմին վրայ :

Ետքը՝ հրաժեշտ, բաժանում: Արշալոյսը կը դիտէր սանդխամատի դլխէն, դիւթահրաշ յաւերժահարսի մը նման :

×

Գերուհին արթնցաւ ընդոստ արշալոյսէն առաջ: Արդեօք ո՞ւր էր... վազեց պատուհանը, աչքերը դուրսի մթնշաղին մխրճած: Գիշերը դեռ չէր քաշած ոտքերը խաւարէն դուրս:

Անմիջապէս քաշեց կանացի , ճերմակ «պուրնուզ » ը վրան, որուն լայն ծալքերուն մէջ, իսկապէս հարուստ դիշեր մը կը մարմնանար, աստղերով կէսկիսուած: Թխուկի մը՝ եթովպիոյ մթին աստուհներէն դեղիվարուած :

Արագ, արագ դարձաւ ալ ու ձախ, իրեղէնները դասաւորեց , ծրարը կապեց — ձեռք մը այլ մարդու «պուրնուզ», հաց, աղ, խաշած հաւկիթ, կանաչ սոխ, արմաւ եւ մեծածաւալ մագաղաթներ: Այս խոշոր ծանր կապոցը վերցուց դեռնէն փետուրի մը պէս, ու գլխուն վրայ տեղաւորած, դուրս ելաւ տունէն, դողի մը պէս սահելով քաղաքին ամայի փողոցներէն: Բռնեց լերան ճամբան ու սկսաւ վազել մատակ ուղտի մը նման :

Թէեւ ծանօթ՝ ճանապարհին, բայց անծանօթ խռովքի մը թեւերը կր զարնուէին իր սրտին: Ան նման էր հեթանոս ուխտաւորի մը, որ՝ օտար սուրբի մը մօտ ուխտագնացութեան կ'երթայ, անանուն յուզումով, վրձինը կը գործէր իր երեւակայութեան մէջ, շարունակ դծելով ու ապրելով դիմագիծը Սուրբին: Ոչորը գլուխ, քառակուսի հասակ, թաւամազ մօրուք, կովու ճակատ ու աչքեր, ահխոմորթ մարմին... : Յետոյ, այս տարօրինակ դիմանկարէն սարսափած, կը տաշէր մաս մը գլուխէն, կ'առնէր մաս մը հասակին լայնքէն ու կուտար երկայնքին, կը խուզէր մատ մը մօրուքէն, կը սեղմէր ճակատը քիչ մը, աչքերուն մէջ կր զետեղէր զոյգ մը ձիթապտուղներ, մարմինը կ'օճառէր քիչ մը... : Եւ ահա, վերջաւորութեանը պատկերագծումին ու իր ճանապարհին, դիմանկարը՝ ճիշդ դիմացը, քարայրին մէջ նստած էր ծալապատիկ, կրակին առջեւ, քրմապետի մը խորհրդաւորութեամբ :

— Ապունէ, իմ տէրս, Համատն է դիս ղրկողը, պատուիրելով որ միշտ հանդիպիմ ձեզի :

— Ալլահին աչքը վրադ ըլլայ, սա կրակին պէս մշտարծարծ :

Ուշադրութեան մէջ դիտել կը տրուի թէ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ է որ Ռուսիոյ եւ արեւմտեան պետութեանց միջեւ ստեղծուած տարակարծութիւնները չատ աւելի բնոյթ պիտի ստանան :

Արաբական Դաշնակցութիւնը դէմ է որ Անգլիա անջատ դաշնագիրներ կնքէ արաբական երկիրներու հետ, եւ կը յանձնարարէ որ միայն մէկ դաշնագիր կնքուի՝ իրեն եւ Մեծն Բրիտանիոյ միջեւ :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ կառավարութիւնը 570 միլիոն տոլարի վարկ մը պիտի յատկացնէ Չինաստանի՝ Ապրիլ 1էն սկսեալ :

ՈՒՈՇԻՆԿԸՆԷն կը տեղեկացնէ թէ անհանգանակ չէ որ ամերիկեան կառավարութիւնը, անհրաժեշտ պարագային, պահանջէ խորհրդային կառավարութենէն որ հեռանայ արեւելեան Գերմանիայէն: Դիտել կը տրուի, միեւնոյն ատեն, որ տակաւին ժամանակը եկած չէ այդ քայլը առնելու :

ԻՐԼԱՆՏԱՑԻ խորհրդարանական ընտրութիւնները տեղի ունեցան անցեալ շաբթու: Տէ Վալէրայի խմբակցութիւնը կորսնցուցած է իր բացարձակ մեծամասնութիւնը : Ընդդիմադիրները չահած են 76 աթոռ, իսկ Տէ Վալէրա 70 :

ԱՆԳԼԻՈՑ նախկին փաշական կուսակցութեան պետը, Սըր Օգուըլըս Մոսլի, չաբաթ օր ճառ մը խօսելով իրեն համակիր բազմութեան մը առջեւ, բաւ թէ «մենք ալ բանի ուժի պիտի դիմենք եթէ բանի ուժի քաղաքականութիւնը ի գործ դրուի մեզի դէմ »:

ԱՆԳԼԻՈՑ ելմտական նախարարը, մէկ չաբթուան մէջ երկրորդ անգամ ըլլալով ազդարարեց թէ երկիրը կը դանուի չատ տագնապալի կացութեան մը մէջ: Հասած ենք կէտի մը ուր այլեւս չենք կրնար թոյլ տալ որ մեր ժողովուրդին մէկ մասը բարձր եկամուտներ ունենայ, ըսաւ նախարարը: «Մենք ամուեսական կացութիւնը չատ ծանրացաւ վերջին քանի մը ամիսներու ընթացքին ոգեւորեաւ հետզհետէ կը նուազին մեր արտադրութիւնները :Սպառած ենք արտասահմանի մեր վարկերը եւ սկսած ենք դրամագլուխի մեր մեծերը: Եթէ սպառի այս վերջինն ալ, պիտի չկրնանք անդրադարձ: Մեր թղթադրամը արժեզրկելու պատրաստ չունինք » :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ Դաշնակցութիւնը Գահիրէի մէջ կարեւոր ժողով մը կը գումարէ ճշդելու համար արաբական երկիրներու քաղաքականութիւնը՝ Պաղեստինի բաժանման ծրագրին դէմ: Ժողովին կը նախագահէ Լիբանանի վարչապետ Բիատ էլ Սոլհ պէյ :

ՎԻՒՆՆԱՑԻՆ կը տեղեկացնէ թէ խորհրդային իշխանութիւնները առեւանգումներ կը կատարեն : Վերջերս անյայտացած են 16 հոգի: Ընդհանրապէս որեւէ լուր չի տրուիր իրենց մասին, բայց Ռուսերը մեռոսամերորդ ժամուն, տեղեկութիւններ կը հաղորդեն երբ մեծ իրարանցում կը ստեղծուի մամուլին մէջ: Քանի մը օր առաջ առեւանգած են ոստիկանական քննիչ մը եւ կարգ մը ուսանողներ :

ՉԻՆԱՍՏԱՆի համայնավարները հետզհետէ կը մօտենան Մուքդէնին : Գրաւուած են քաղաքէն քառասուն մղոն հեռաւորութեան վրայ գտնուող կարգ մը փուղաքաղաքներ :

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՓՆԱՐ ԹԵՐՋԵԱՆ եւ զաւակները ինչպէս եւ բոլոր ազգականները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ողբացեալ ամուսնոյն, հօր եւ ազգականին Պ. ՄԱՐՏԻԿ ԹԵՐՋԵԱՆի կսկծալի մահուան առթիւ :

ՀԱՑ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բացուած է բաժանորդագրութիւնը ութերորդ տարուան համար (1948).

Ֆրանսա, Ալժերիա, Մարոք	400 *Ֆր.*
Անգլիա, Ամերիկա, Կէպրոս, Պաղեստին	
Ֆրանսա	500 *Ֆր.*
Մնացեալ երկիրները	450 *Ֆր.:*

Ֆրանսայի համար, մինչեւ Մարտ 1 բաժանորդագրուիլ ուղղակի կը վճարէ հին պայմաններով (300 Ֆրանք) : Դիմել Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻի, 17 rue Damesme, Paris (13):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ .— Մարսէյլ ընկեր Համբարձում Չղլատեան (Թերղուացի) կը փնտռէ Աղբիւր Սերոբի կինը (Սոխորդի) : Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի դրել հետեւեալ հասցէով.— H. Tchalgadian, 12 Ave. Maxime Madrague Ville, Marseille, B. du Rhône, France :

ԲՈԼՈՐԴ ՕԹԷԼ ՔՈՆԻԹՆԱՆԹԱԼ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ

Ֆր. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 Փետրուարին ժամը 15էն 24,Hôtel Continentalի չքեղ սրահներուն մէջ, 2 rue Rouget de Lisle, métro Concorde :

Նուագախումբ ՖԷՐՆԱՆ ՊՈՒԶՕՆ ,կը նուագէ դաշնակի վրայ Ֆլկին ՆԱԹԱԼԻԱ ԱՑՐԱՄՃԵԱՆ, կը պարէ Օր. Ռէժինա Տէր - Ցուվհաննէսեան, ռուսական եւ եւրոպական պարեր, արեւելեան նուագ, թառիսթ Գարեգինի եւ Պ. Օնանեանի կողմէ : Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պուֆէ :

SALLE GAVEAU, *կիրակի 29 Փետր. ժամը 14ին*

ՓԱՐԻԶԻ ՄԻՋ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԶԼԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ

ԱՐԹՕ ՊԵՆՕՆԻ

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԷԹ ՔԼԷՄԱՆԻ

Ցայտապրին մէջ.— Տօնիցէթթի, Պիզէ, ,Մասքնէ, Մօցարթ, Ա. Պենօն, Կոմիտաս, Խաչատրեան, Տէր Ղեւոնդեան, Սպենդարեան , Սայաթ-Նովա, Տիգրանեան, Ալէմշահ, եւն. :

Տոմսերը հայ գրատուներէն :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑ�էՔ !

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ !

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ !

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի (U. G. A.)

Անհամբերութեամբ սպասուած նշանաւոր,բոլորէն սիրուած, բոլորէն գնահատուած, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ, 21 Փետրուար 1948: Մարսէյլ :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով: Կը խնդրուի չի խաչածախել :

ՊԱՐԱՆՑԻՒՍ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՀԱՑ ՆԱՒԿԻՆ ՌԱԶ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ Նախ. Ռազմիկներու Նախաբարին եւ նախագահութեամբ Փարիզի Զին. կառավարիչ ՋՕՐ. ՇՈՒԹՈՑԻ :

22 Փետր. կիրակի ժամը 3էն կէս գիշեր ,

Օթէլ Քոնթինանթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle , métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պուֆէ : Մուտք 300 Ֆր., Մխիթեան անդամներուն 200 Ֆրանք :

Կը ծախուին Մխիթեան կեդրոնատեղին՝ 31 rue St. Lazare, *եւ հետեւեալ անձերու մօտ Պ. Պ. Դաւիթեան* 32 rue Piat, *Օննիկ Պօյաճեան* 83 rue d'Aboukir, *Առաքելեան Զարեհ* 22 rue Richer , *Ս. Ձերմակեան* 35 rue de la Boetie, *Սահակեան* 1 rue du Petit Thouais, *Պ. Գավէզեան* 37 rue de Trévise , *Քէօլէհան* 85 rue Chambar, B. Colombes :

Սեղանները կանուխէն վարձելու համար հեռաձայնել Tro. 44-38:

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ , ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ, Հ. Ց. Դ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՍՏՈՄ ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ԽՆԶՈՑՔԸ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ թուականը

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին Փետրուար 22ին, կիրակի օր ժամը 16էն կէս գիշեր, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures : *Առաջին անգամ ըլլալով կընկերակցի ԽԱՉԱՏ ԽՆԶՈՐԸ զաւեշտ Տիկին Է. Բիւզանդի :*

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ , նուագախումբ, մատչելի պուֆէ :

Հաղորդակց. միջոցներ. — métro Charenton Ecole, *իսկ հանրակառք թիւ* 181:

ԽՆՋՈՑՔ

ԼԻՈՆԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ եւ Սանուհիներու ընկերասիրական խնջոյքը, 22 Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—12: Ցոյներու սրահին մէջ, 5 rue Bonnefoi: *Գեղարուեստական խնամուած յայտապիը, երգ, նուագ, ազգասանութիւն, տրամախօսութիւն, հայկական եւ եւրոպական պար, մասնակցութեամբ նուագի , ինչպէս նաեւ բանախօսութիւն :*

Ճոխ պուֆէ : *Մուտքը ազատ է*

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏՑՈՒՔ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Նոր Սերունդ»ի մասնաճիւղի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի, Sociétés Savantesի մէջ: Նիւթ՝ «Հայ ժողովուրդը Ցեղասպանութենէն առաջ եւ յետոյ» : Դասախօս Պ. Վ.ՇՏՈՒՆԻ : Հայերէնի դաս 8—9:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Սէնթ Ալնի դասախօսական ժողովը այս ուրբաթ : Դասախօս ընկեր ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ :

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր հետեւեալ խումբերը սովորական հաւաքավայրերուն մէջ.—

ԼԷ ՔՕԼԻՎ.— «Օհանջանեան» խումբ , չորեքշաբթի 11 Փետրուար :

ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹ.— Հինգշաբթի 12 Փետր. :

ԿԱՐՏԱՆ.— Կիրակի 15 Փետրուար :

ՍԷՆ ԺԵՐՈՄ.— «Աղբալեան» խումբ , Ուրբաթ , 20 Փետրուար :

Նեփկայ պիտի ըլլայ Շրջ. վարչութեան նեփկայացուցիչը : Կարեւոր օրակարգ :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՅԵՐՈՒՆԴԻ Անթիա Պուա Քոլմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին ,149bis, Ave. d'Argenteuil.Asnières:

Ֆ. ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՉԻ Պոմոնի մասնաճիւղը իր բոլոր անդամուհիները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ , այս չորեքշաբթի օր ժամը երեքին , Պոմոնի եկեղեցիին սրահին մէջ :

Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԷՒ- ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊի «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը յառաջիկայ չորեքշաբթի ժամը 9ին կայարանին դէմի սրճարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕ .— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէի ժողովը չարաթ օր, 14 Փետրուար ժամը 8.30ին, Կ. Խաչի Սրճարանի սրահը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՄԱՐՍԷՑԼ , ԼԱ ՎԻՏ.—

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ խումբի կազմութեան տարելիցին առթիւ երեկոյթ պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 21 Փետր. 1948, Շաբաթ իրիկունէ մինչեւ լոյս, Էմմթաժի սրահին մէջ (La Viste):

Բանախօսութիւն, երգ , արտասանութիւն , նուագ : Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՊԱՇՏՕՆՆ ԽՈՒՄԲԱԼ է: Կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Սէն Լուի նուագախումբին մասնակցութեամբ :

Ապահովել տոմսերը Նոր Սերունդականներէ:

Միլանէն Այրէ Տիկին Մարկրիթ Գողոսեանի եւ զաւակներուն կողմէ կիրակի , Փետրուար 15ին հոգեհանգիստ պիտի կատարուի , յետ պատարագի Փարիզի Հայոց Ժան Կուժոնի եկեղեցին, իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝

ՏԻԳՐԱՆ ԳՕՂՈՍԵԱՆի

յիշատակին, իր մահուան քառասունքին առթիւ:

Ազգականներու եւ բարեկամներու մասնաւոր հրաւէր ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս ըլլը այդ նկատել :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ. — Տիկին Երանուհի Նալպանեան եւ Տիկին Ազնիւ Թորիկեան իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք, անձամբ, նամակներով եւ հեռագիրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելեցեալ մօրը դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ .— Ամերիկայէն Պ. Մկրտիչ Սիմոնեան կը փնտռէ իր տղան Ցուվհաննէս Մկրտչեան եւ եղբայրը Վահէ : Մնած էին Լենինական Մեծապարկ գիւղը, գերի ընկած էին 1945 Սեպտեմբեր 30ին : Ատեն մը եղած են Ֆրանսա, Hyeres քաղաքը : Իրենց մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի որ իմացնեն հետեւեալին. Sch. Alexamian , Maison Giraud, 2, St. Auban, Basses Alpes, France :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Պ. Նշան Մանուկեան (Tuilerie d'Aire Belle Puget sur Argens, Var, France), հօրը անունը Համբ Կարապետ, մօրը անունը Մարիամ, կը փնտռէ հօրաքրոջը երկու զաւակները Աչիկ եւ Պետրոս Թոզլեաններ որ 1914էն առաջ Ամերիկա գացած էին: Վերջին ատեմ իրենցմէ լուր առնուած է 1920ին: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի վերոյիշեալ հասցէին :

ԾԱԽՍԻՒ Է

Փարիզի մօտ, հայաշատ գիւղի մը մէջ ծախու է չորս սենեակնոց տուն մը , պտղատու ծառերով 440 մեթր պարտէզով միասին :

Ելեկտրականութիւն, կազ, ջուր: Պայմանները համար դիմել «Յառաջ»ի միջոցով Բ. Ա.ի:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 11 Février 1948 — Չորեքշաբթի 11 Փետր.

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5263-Նոր շրջան թիւ 872 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

Տնտեսական եւ ֆարմազական տագնապ եթէ գիտուրու քարձրացուալ դարուելակուր

Մինդեղէններու գիներուն անընդհատ բարձրացումը քանի մը չարաթէ ի վեր, կրնայ քաղաքական նոր տագնապ մը ստեղծել Ֆրանսայի մէջ եւ նոյնիսկ դահլիճը տապալել եթէ անմիջական քայլեր չառնուին կացութիւնը դարմանելու համար :

Ինչպէս արդէն գրած էինք, կառավարութիւնը խիստ միջոցներու պիտի դիմէ որպէսզի չահադէտները ըստ կամս չբարձրացնեն կենսական ուտեստեղէններու գինները: Վերջին տասնըհինգ օրուան մէջ միսը եւ բանջարեղէնները անհամեմատ աղած են: Հինգ հազարնոցները հրապարակէն քաշուեցան որպէսզի ժողովուրդը նուազ քանակութեամբ թղթադրամ ունենայ եւ գիները իյնան. ճիշդ հակառակն է որ տեղի կ'ունենայ :

Դիտել կը տրուի թէ կառավարութիւնը չատ մը դժուարութենէ պիտի հանդիպի իր եղմտական եւ տնտեսական ծրագրին ամբողջական գործադրութեան համար :

Ընկերվարականները կը մտածեն կառավարութենէն հեռանալու մասին: Զրոյց կը չրնի թէ վարչապետը պիտի դիմէ ընկերվարական Լէոն Պլումին եւ պահպանողական Փոլ Բէնուային որ դահլիճին անդամակցին: Տակաւին այս մասին վերջնական որոշում մը տրուած չէ :

Կենսական ուտելիքներու գիները բարձրացած են հետեւեալ կերպով — Յունուար 9ին խոզի միս 360, եզան միս 415, գիրուկին 48, տեսպուկին 44, խնձոր 85, կաղամբ 35: Փետրուար 9ին համապատասխան գիները են 420, 450, 60, 60, 120 եւ 45:

Հելլէն ապստամբները կիրակի օր յարձակեցան Լահանաս անունով քաղաքի մը վրայ որ կը դտնուի Սելանիկէն 35 մղոն հիւսիս: Կառավարական ուժերը կրցան ետ մղել եւ մեծ կորուստներու ենթարկել զանոնք: Ապստամբները յարձակում - ներ կը կատարեն նաեւ Սելանիկի արեւելքը: Համաձայն Աթէնքի վերջին լուրերուն, հրոսակները դրաւած են Քալամիա — Թրիպոլիս ճամբան, Պելոպոնէսի շրջանը, եւ իւրաքանչիւր կառքէ կը դանձեն 30 հազար տրախմէ :

Հէյթըր Մ'Քնիլ, երկուշաբթի օր յայտարարեց բրիտանական խորհրդարանին մէջ թէ որեւէ ծրագիր չկայ Սպանիան Մարշըլի ծրագիրէն օգտուող պետութեանց չարքին մէջ առնելու «որքան առեն որ մենաիրական վարչաձեւ մը կայ այդ երկրին մէջ»: Պահպանողական երեսփոխան մը հարցուց որ եթէ մենաիրական երկիրները պիտի չօգտուին այդ ծրագիրէն, ինչու հրաւէր եղած էր Եուկոսլաւիոյ, Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ: Նախարարը պատասխան չտուաւ :

Գերմանիոյ ռուսական գօտիին Արհեստակցականներուն համայնավար նախագահը Հանս Եէնտրէցքի, կը պահանջէ որ արեւելեան Գերմանիոյ մէջ եւս ստեղծուի տնտեսական եւ քաղաքական անկախ վարչութիւն մը՝ արեւմտեան Գերմանիոյ երրեակ գօտիներուն մէջ եւս ստեղծուած վարչութեան համապատասխան ձեւով: Նոյնիսկ պահանջ մը կը ներկայացնէ նաեւ համայնավար օրկանը՝ Նոյէս Տոյչլանտ: Պերլինի դաշնակից շրջանակներուն մէջ դիտել կը տրուի որ այս կարգի յայտարարութիւնները չէին կրնար ըլլալ առանց խորհրդային իշխանութեանց դիտակցութեան եւ հաւանութեան :

Մարշըլի ծրագիրէն օգտուող 16 պետութեանց խորհրդաժողովի պիտի գումարուի մարտի սկիզբները, այսինքն ծրագրին՝ ամերիկեան ներկայիս վաւերացումէն եօքը: Խորհրդաժողովին նպատակը պիտի ըլլայ «քիչ մը աւելի լայն մանրամասնութիւններ հաղորդել Ամերիկայի, խնդրոյ առարկայ պետութեանց տնտեսական գոյավիճակին մասին: Շատ հաւանական կը թուի որ ամերիկեան խորհրդարանը առնուազն մէկ միլիառ տոլար զեղչէ 6800 միլիոնի վարկէն զոր նախագահ Թրումէն անհրաժեշտ կը դտնէ՝ յառաջիկայ 15 ամսուան համար :

Նիոիւ Տիլհիին կը տեղեկացնեն թէ Փետրուար 6ին արիւնալի կռիւ մը տեղի ունեցած է Քաշմիրի մէջ (Հնդկաստան) եւ 1900 Իսլամներ սպաննուած են ու 2000 հոգի վիրաւորուած :

«Ամերիկա պատերազմ կ'ուզէ» կը յայտարարէ Թրթօ

Եուկոսլաւիոյ վարչապետը, մարշալ Թրթօ երկուշաբթի օր Պելկրատի մէջ կարեւոր ճառ մը խօսելով, ըսաւ.—

Մենք Թրիէսթէի վրայ յարձակելու նպատակ չունինք: Պատասխանատու չենք նաեւ այն դէպքերուն համար որոնք տեղի կ'ունենան Ճունատանի մէջ ուր մարդիկ կը կռուին իրենց հարստահարիչներուն եւ Ամերիկացիներուն դէմ: Ամերիկայի աշխարհակալները իրենց նաւատորմը իտալական ջուրերը կը բերեն որպէսզի պաշտպան կանգնեն յետադիմական տարրերուն յառաջիկայ ընտրութեանց ընթացքին եւ ճնշում բանեցնեն ուր որ պէտք է: Մարշըլի ծրագրին հիմնական նպատակն է՝ Սոցիալիզմի վերածել Եւրոպան եւ անոր ազդերը: Ամերիկա պիտի չկրնայ մեզ բռնադատել: Զլամարտ մըն է որ տեղի կ'ունենայ, ներկայիս. պատերազմ պիտի չըլլայ որովհետեւ ժողովուրդները պատերազմ չեն ուզեր: Ճունատան սահմանային վէճեր կը ստեղծէ իր դրացիներուն հետ: Ալպանիան կ'ամբաստանեն որովհետեւ դիտեն որ Եուկոսլաւիան աւելի ուժով է: Բայց թող լաւ իմանան որ Ալպանիան ալ ուժով է. մենք զինակից ենք այդ երկրին եւ պարտաւորութիւններ ունինք իրեն հանդէպ :

Թրթօ, յետոյ, բուռն կերպով քննադատեց Ամերիկան — « Ո՞ր երկիրն էր որ ամէնէն առաջ օտար երկիրներու ծիրին մէջ մտաւ, մե՞նք թէ Ամերիկացիք. ո՞վ է որ խարխափներ կը հաստատէ Ափրիկէի մէջ. ո՞վ է որ խարխափներ կը հաստատէ Ճունատանի մէջ. ո՞վ է որ հողեր կը գնէ Փորթուգալի եւ Սպանիոյ մէջ՝ խարխափներ հաստատելու համար: Մարշըլի ծրագրով, փոքրաքանակ տոլար Եւրոպա պիտի մտնէ, իսկ մեծաքանակ արտածում տեղի պիտի ունենայ: Այդ ծրագրով Ամերիկա իր քաղաքական եւ տնտեսական տիրապետութիւնը պիտի տարածէ կարգ մը եւրոպական երկիրներու վրայ. սակայն համար է որ Զուիցերիա, Շուէտ, Տանըմարքա, եւ վերջերս ալ, Թուրքիա, սկսած են վարանիլ: Մենք սկիզբէն ի վեր մերժեցինք այդ ծրագիրը: Մի կարծէք թէ Ամերիկա իր տոլարները կը բաշխէ Պլումներու, Շուման-ներու եւ Կասփերիներու դեղեցիկ աչքերուն համար :

Միացեալ Ազգերու Պաղեստինի Յանձնաժողովը երկուշաբթի օր միաձայնութեամբ որոշեց զինուորական ուժ տրամադրել բաժանումի ծրագիրը իրագործելու համար: Միեւնոյն ատեն, Ամերիկայի զինուորական ուժերու պետերը պահանջ մը ներկայացուցած են կառավարութեան որ հրաժարի Պաղեստինի բաժանման ծրագիրէն :

Նիւրըմպէրկի մէջ եօթը ամիսէ ի վեր տեղի կ'ունենար Գերմանիոյ Պալքանեան բանակներուն հրամանատարներուն դատավարութիւնը որ վերջացաւ երկուշաբթի օր: Նախկին մարշալ Վիլհելմ Լիսթ դատախազին փակման ճառէն ետք, որուն — եղած ամբաստանութիւնները նախատական են գերման ժողովուրդին, մեր աստիճանին եւ մեզի դէմ: Պալքաններու պատերազմը եւ ի գործ դրուած բռնութիւններուն պատասխանատուն մենք չենք. սխալուած էինք հնազանդիլ. կ'ապրէինք դիւային մենաիրութեան մը տակ :

Պարընանիորում.— Պահը 100 կրամ բոլոր դասերուն համար՝ փետրուարի FA կտրօնով: Մարկարին 200 կրամ E եւ A դասերուն՝ GC եւ GK կտրօնով, 150 կրամ J դասին՝ GC կտրօնով, 250 կրամ M V դասերուն GC եւ GK կտրօնով :

Փարիզի ամերիկեան դեսպանը, Ճէֆըրսըն Քէֆըի, երկուշաբթի օր ամերիկեան Ազատութեան պատուանշանը տուաւ արտաքին նախարարին կնոջ, տիկին Ժորժ Պիտոյի, ի վարձատրութիւն պատերազմի ընթացքին դիմադրական ճակատին վրայ իր կատարած անդնահատելի ծառայութեան :

Թիհրանի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ մեծ դժգոհութիւն պատճառած են Մոսկուայի վերջին յայտարարին համաձայնական ոճը ինչպէս նաեւ բովանդակութիւնը: Դիտել կը տրուի որ Իրան որեւէ նպատակ չունի զինուորական ծախքեր ընելու եւ պատրաստ է ընդունելու այս կամ այն պետութեան հաշւոյն, երբ իր ժողովուրդին մեծ մասը անօթի է եւ կիսամերկ :

Ռուսիա կ'ամբաստանէ Արեւմտեան պետութիւնները

« ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԿՐ ԽԵՂԱԹԻՒՐԻ »

Վերջերս Ամերիկայի արտաքին նախարարութիւնը հրատարակեց կարգ մը գաղտնի փաստաթուղթեր որոնք կը վերաբերին 1939էն 1941 Հիթլէրի եւ Սթալինի դիւանագիտական յարաբերութեանց :

Կատարուած մերկացումները մեծ յուզում պատճառած են Խորհրդային Միութեան պաշտօնական շրջանակներուն մէջ: Երկուշաբթի օր Ռուս բարձրաստիճան պաշտօնատար մը յայտարարեց թէ արեւմտեան պետութիւններն էին որ թոյլ տուին Հիթլէրին որ սկսի երկրորդ համաշխարհային պատերազմը: «Պատմութիւնը կը խեղաթիւրէ» կ'ըսեն Ռուսերը իրենց երկուսան Դաշնակիցներուն... Աճատասիկ կարգ մը կէտեր պաշտօնական յայտարարութենէն.—

« Ինդրոյ առարկայ փաստաթուղթերուն միակողմանի հրատարակութիւնը արդարացնելու համար անդլեամերիկեան մամուլը կը բացատրէ թէ Ռուսիա մերժած է՝ փաստաթուղթերը միասին հրատարակելու եւ Նացիներու դիւանագիտական կապերը հրապարակելու առաջարկը: Խորհրդային կառավարութիւնը իր ձեռքին մէջ ունի կարեւոր փաստաթուղթեր որոնք ցոյց կուտան թէ Հիթլէրի պատերազմը ինչպէս պատրաստուեցաւ:

Անգլիոյ եւ Ամերիկայի կողմէ եղած յայտարարութիւնը իրականութեան չի համապատասխաներ: 1946ի ամրան արդէն յայտնի էր թէ Անգլիա, Ամերիկա եւ Ֆրանսա պիտի հրատարակէին Գերմանիոյ արտաքին նախարարութենէն գրաւուած փաստաթուղթերը որոնք կը վերաբերին 1918 — 1945ի պատմութեան: Նշանակալից է որ հիմա կը հրատարակեն միայն այն նիւթերը որոնք առնչութիւն ունին 1939—41ի շրջանին հետ, բայց հանրութեան չեն ներկայացներ Միւնիխի դէպքերուն վերաբերեալ փաստաթուղթերը :

Ամերիկայի ոսկի տոլարներն էին որ զարգացուցին Հիթլէրի ծանր արդիւնաբերութիւնը: Ամերիկա միլիառներով տոլար յատկացուց Գերմանիոյ պատերազմական ճարտարարուեստին: Անգլիա, Ամերիկա եւ Ֆրանսա միասին • հրատարակութեան տուին վերոյիշեալ փաստաթուղթերը, ուրեմն անոնք պատասխանատու են յետագայ դէպքերուն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

1944ի Դ.ԱՄՈՒՆ պատկանողները երկու ամսուան դիմուորական մարզանքավիտի ստանան յառաջիկայ Մայիսէն սկսեալ, եթէ խորհրդարանը քուէարկէ այս մասին մշակուած օրինագիծը :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ լուրջ տագնապ մը կը սպառնայ Իրլանտայի մէջ ուր խորհրդարանական ընտրութիւններ կատարուեցան քանի մը օր առաջ: Տր Վալերա կորնցուց իր բացարձակ մեծամասնութիւնը բայց որոշած է չլքել կառավարութիւնը :

ՀԱՄԱՁԱՅՆ Գահիրէէն ստացուած տեղեկութեանց Իրպէի կառավարութիւնը նոր բանակցութեանց պիտի սկսի Անգլիոյ հետ բարեփոխել դաշնադիր մը կնքելու համար: Արտաքին նախարարը որ ներկայիս Եգիպտոս կը գտնուի Արաբական Դաշնակցութեան խորհրդաժողովին առթիւ, յոյս յայտնած է թէ կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութեան մը գալ բրիտանական կառավարութեան հետ :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ կառավարութիւնը երկաթուղիի հինգ նոր գիծեր կը շինէ դէպի Մանչուրիա եւ Մոնկոլիա, գործադրելով հնգամեայ ծրագրով նախատեսուած 2800 մղոն երկաթուղագիծի շինութիւնը :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ առեւտրական նախարարութիւնը կը յայտարարէ թէ ինքնաշարժի ռէյերը վաղուընէ սկսեալ պիտի կրնան հրաւիրել առանձ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷ Ի ՎԵՐ տարաձայնութիւն մը կայ թէ նոր 5000 ֆրանքնոց թղթադրամները հրապարակ հանուած են: Ելմտական նախարարութիւնը կը յայտարարէ թէ «ինչ լուր չունի այդ մասին »:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ճամբորդական ընկերութիւնները մեծ յոյս ունին որ այս ամառ մեծ թիւով զբօսաշրջիկներ Ֆրանսա պիտի այցելեն, մասնաւորաբար Ամերիկայէն: Անցեալ տարի մօտ 900000 հոգի եկած էին եւ ծախսած էին եօթը միլիառ ֆրանք: Շատ հաւանական կը թուի որ այդ համրանքը կրկնապատկուի այս տարի :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ արտաքին նախարարը յայտարարեց երկուշաբթի օր թէ անխմաստ պիտի ըլլար եթէ եւրոպական երկիրներուն չյատկացնէին Գերմանիոյ զրծարանները: Մեքենանեերուն փոխանցումը նպատակաուր է Եւրոպայի վերակազմութեան տեսակէտէն, ըսաւ նախարարը :

ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԿԱԶՈՒԹԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

(Ի. եւ վերջին մաս)

Մեր ազգային գիտակցութեան ամէնէն տագնապալի եւ ամէնէն յեղյեղուկ գետինը, մեր քաղաքական լպրծուն ըմբռնումներու, մեր քաղաքական իրական պահանջներու հարցն է: Հոս է որ հայ քաղաքական միտքը այլասղակուած եւ ռուսական թափանցումը գտած է իր տղմուտ հունը: Հայաստանէն մինչեւ արտասահման բովանդակ հայութիւնը բաժնուած է երկու հակոտնեայ հոսանքներու: Եղածով բաւականացողներ եւ Հայկական Դատ հետապնդողներ :

Հայ ժողովրդի աւանդական ռուսասիրութիւնը, կարելի է ըսել, իր սպառիչ արտայայտութիւնն է գտած համայնավարներու միջոցաւ: Ռանց Ութնտասնի չիք փրկութիւն: Երբ տակաւին, սահմանէն անդին արեւմտահայութիւնը կ'ապրէր ու կը շնչէր, թրքական ժանգոտ լուծի ծանրութիւնը մեզ յաճախ երազել կուտար աւանդական «Բեւռի»ն: Սան Ստեֆանոյէն մինչեւ 1920 Նոյեմբեր 29ը հայ ղեկավար միտքը, այլազան բարեշրջումներով որ ծանօթ է բոլորին ապրեցաւ Բեւռի ցնորքներով: Ահա քառորդ դարէ ի վեր, Ռուսը կրկին նստած է մեր տան մէջ, այս անգամ յեղափոխական եւ ժողովրդավար դէմքով: Մեր ռուսապաշտ հատուածը Հայաստանի խորհրդայնացումով Հայկական Դատը արմատական լուծուած հռչակեց եւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան համահայկական պահանջները նկատեց ցնորական:

Ինչո՞ւ այս ծաղրանկարը:

Որ եւ է դատ, ինքնին պահանջ մըն է ժողովրդի ընդհանրին բնած: Եթէ մեր ղեկավարութիւնը Միացեալ եւ Ազատ Հայաստանի, Սեւրի դաշնագրի եւ ծովէ ծով Հայաստանի պահանջները չներկայացնէր իր ժամանակին, համաձայն տիրող ժողովրդական տրամադրութեանց եւ օրուան քաղաքական ըմբռնումներուն, հաւանօրէն խաչ կը բարձրացուէր: Մեռասանները ժամու իմաստութիւնը պէտք է վերապահել պատասխանուն :

Քառորդ դարէ ի վեր, տարագրի չարաբաստիկ պայմաններու տակ, ինչ էին մեր պահանջները: Կրկնութիւններէ խուսափելու համար խնդասցնենք.

Ա.— Արտասահմանի մէջ Հայկական Դատն ու Հայր պահելու բոլոր ճիգերը վատ պահել:

Բ.— Զգաստութեան հրաւիրել մեր երկրի Տօր տէրերը, որ պահանջներ ներկայացնեն Հայկական Հողերու ամբողջացման Սիւնիքը, Նախիջեւանը, Սուրմալուն, Ախալքալաքը, Կարսն ու Արտահանը ներկայ Խորհ. Հայաստանին կցելու :

Գ.— Պահանջ ներկայացնել Սեւրի դաշնագրի դրծագրութեան: Մանաւանդ այժմ, երբ թիւրք խորհրդայնի յարաբերութիւնները պրուած են:

Դ.— Սթիպել Խրհ. Հայաստանի կառավարութեան, որ յանձնառութիւններ ստանձնէ իրրեւ Ամենայն Հայոց կառավարութիւն եւ տէր կանգնի մեր Դատին :

Մեր հետապնդած բոլոր նպատակները կը զոհացնեն Խորհր. Հայաստանի կառավարութեան դիրքը, եւ կը տարածացնէին մեզ: Մենք մեզ կ'ուղէինք Հարաքիրիի ենթարկել յանուն մեր ժողովրդի նուիրական չահերուն :

Երկրորդ աշխարհամարտը ցնցեց բովանդակ տիեզերքը: Եւ ի հարկէ մեր ազգային կեանքն եւս ենթարկուեցաւ ցնցումներու: Եղածով բաւականացող մեր անուղղելի ռուսապաշտները մեղի միացան Հայկական Դատի պաշտպանութեան համար: Համապարծակցութիւն ամենուրեք: Մենք ուրախացանք:

Սահմանները ընդարձակման պահանջներ ներկայացնել, երեւանի մէջ միթինգներ ու ցոյցեր կազմակերպել, բոցավառ ճառեր արտասանել, եկեղեցական Համագումարով եւ կաթողիկոսով միասին ծպտիրներ պատրաստել: Մենք դնահատեցինք: Հայրենադարձ կազմակերպել եւ մեր դաղթական տառապած մասունքները Արագածի հովանիի տակ տեղաւորելու, պատսպարելու. եւ հայ մշակութային յարատեւութեան առաջարկու համար, մենք մեր կուրծքն ու քսակը բացինք, նոյնիսկ իզմիր Ֆաշիստ, հակահայաստանեան եւ այլ փաղաքշական յորջորջումներու , քաղաքեան , սադրանքի եւ դաւադրութեան առարկայ դառնալու ատելութեան: Մեր մեռ քամեցինք եւ կը քամենք յանուն մեր ժողովրդի, որ անիկա կարենայ դնել իր փշրեալ ոտքերը հայրենի սեփական հողին վրայ: Ոչ ոք կը ճանչնայ իր հակառակորդը այնքան լաւ, որքան մենք: Ցաճախ մեր դէնքերով կը կռուին եւ կը դատապարտեն մեզ, ի վերջոյ դնդակի գոհ դառնալու համար: Ո՞ւր են Յանձնաժողովները, Լուկաչինները, Սահ. Տէր Գարբիէլեանները եւ ուրիշներ: Բերաններ գոց են եւ խեղճ արտասահմանի հայութիւնը ոչինչ գիտէ անոնց մասին: Եւ պէտք չէ գիտնայ տակաւին երկար տարիներ վերջ: Ռուս հայրախնամ դրկի մէջ, հայկական ողբերգութիւն...

Արտասահմանի «Ցառաջդիմական» որակուած մեր ամէնէն յեռադիմականները, իրենց պղտոր ուղեկիցներով, դարձեալ գործի վրայ են պատակաւելու համար մեր ժողովուրդը: Առիթը՝ ներդաղթն է: Այսինքն, օտարի թոյլտուութեամբ եւ դանուսատանով, դաւակը իր մօր յանձնելու համար պարզ գործողութիւն մը, որ կը կարօտի նիւթական հնդատուրութիւններու: Որքան ժողովուրդներ իրենց երկիրն են վերդարձած առանց թամթամի: Զեխեր, Սերպեր եւ Լեհացիներ: Բայց մեզ համար հարցը ուրիշ է: Պէտք է դաւել սեւն ու ճերմակը, եւ այն ալ որո՞ւ ձեռքով... Մեր կեանքի սոդունները, յաճախ, արծիւի պէս կ'ուզեն ժայռեր բարձրանալ եւ հայրենասիրութեան մենաշնորհ վերադրել իրենց: Պատեհապաշտ եւ դաւանափոխ մարդկանց հայրենասիրական կուրծքը շատ փխրուն է :

Ներդաղթը համապետական գործ է: Մենք պէտք չունինք մեր դէմ գործածելու Ադրբեջան, Ֆրանսա-գէլ, Ամերիկացի, Ցոյն, Պարսիկ եւ այլ հիւրընկալ ժողովուրդներու հայրենասիրական գործումները: Երախտագիտութենէ զատ ուրիշ բան չենք կրնար տածել: Ցառաջդիմական ճակատի բոլոր աշտեղի «Հարա-Հրոց»ները նորահաս թշնամիներ կը ստեղծեն, որոնց պէտք չունի մեր վիրաւոր ժողովուրդը:

Կոյր պէտք է ըլլալ չի տեսնելու համար, որ մեր Դատը քառորդ դարու ընթացքին իր բնական հունէն ելած եւ մեծերու հաճութեամբ մտած է օր մը օճախի, օր մը պաղեստինացոց կոմիտէի, օր մը հայմամբլոսի, եւ օր մըն ալ ներդաղթի ձեւին տակ, հակառակ մեր անհուն զոհողութեանց բոլոր ճակատներուն վրայ: Այդ փոփոխականերէն մէկն է կարսի եւ Արտահանի Վիլայէթական ըմբռնումը: Երեք տարի չարունակ, Հայաստանէն մինչեւ Արտասահման Ժողովուրդ մը ոտքի ելած իր արդար պահանջներով եւ օրօրուածռուսական յոյսերով, կը յանգի Վրացի երկու փրօֆէսէօրներու մերժման: Երկու փրօֆէսէօր, երկու դաւառ: Իսկ մէկ ժողովուրդ ոչնչ արժէ, անդամ իր պատմական իրաւունքներու ծանրութեամբ: Ուղղակի թէ չեղակի հարուածները կ'իջնեն մեր ամէնէն թանկագին ղգացումներուն վրայ: Եթէ Խորհր. իշխանութիւնը մեզ կ'ուզէր թիրախ դարձնել Թուրքին դէմ, մենք արդի ծառայութեան պէտք չունէինք: Մեր դոյութիւնը ինքնին թիրախ մըն է Թուրքին դէմ: Օտար երկիր ծնած ու տնած հայ մանուկներն անդամ դիտեն տակիկ:

Այս խորհրդածութիւններէն պարզ կերպով կը հետեւի, որ Խորհ. իշխանութիւնը կ'ուզէ անխնայօրէն հարուածել .

Ա.— Մեր դարաւոր ազգային եկեղեցին:

Բ.— Մեր Մշակոյթը եւ

Գ.— Մեր քաղաքական Դատը :

Սփիւռքի հայութիւնը շատ լաւ դիտէ, որ հայութեան բոլոր հաշուական արժէքները: ի յառաջագունէ, ապատան են գտած Հ. Յ. Դաշնակցութեան հոգեւոր պաշտօնին մէջ: Մեր հակառակորդները , մանաւորապէս արտասահմանի մէջ , ջանքհինգ տարուայ ընթացքին քանըհինգ դրօշ ու անուն փոխեցին վարկ ստեղծելու համար, բայց Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը մնաց միշտ իր անուան եւ կոչման բարձրութեան վրայ :

Կը հաւատանք թէ, օր մը, հայ ժողովուրդի նորոգման յարաճուն ուժերը, ցեղային աղնիւ տեսիլքներն ու հոյակապ գործերը, պիտի դիմեն անհակասելի միութեան մը, ռուսական աղջամուղջին մէջ չի խեղդուելու համար :

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Հիւղէական ռումբը

ՅՄԲ.— Ստորեւ, հարց – պատասխանի ձեւով կը հրատարակենք կարգ մը չահեկան տեղեկութիւններ հիւղէական ռումբին մասին քաղեալ հռչակաւոր գիտունի մը յայտնութիւններէն: Այս վերջինը չուզեր իր անունը հրապարակել: Տեսակցութիւններ ունեցած է մեծահռչակ գիտուններու հետ — Ալպերթ Այնչթայն, Օփընհայմըր, Լէօպի, Կրովս, Թոմըս, Ֆարըլ ինչպէս նաեւ Պիքիի փորձին ներկայ գոնուողներուն հետ եւ իրազեկ չիւրէն ստացած է վաւերական լուսաբանութիւններ աշխարհի առաջին մահացու զէնքին մասին .—

★

Հ.— Հիւղէական ռումբը ինչ մեծութիւն ունի :

Պ.— Ռումբը՝ իր մետաղի պատեանով, իր թեւեակներով ինչպէս նաեւ պայթումը յառաջ բերող գործիքով միասին (այս վերջինը կրնայ ըլլալ Ուրանիում — 235 կամ փլուտոնիում) այնքան մեծ է որքան պատերազմին, անգլիական եւ ամերիկեան օդանաւերուն կողմէ արձակուած ռումբերը, բայց ոչ անոնց չափ ծանր: Սակայն պայթող միջուկը շատ փոքր է, օրինակ, պզտիկ ձմերուկի մը չափ, ծանրութիւնը երկու լիպրա, թեպետ քիչ մը աւելի :

Հ.— Ռումբը ինչ տեսք ունի :

Պ.— Շատ կը նմանի արծաթին :

Հ.— Պայթումը ինչպէս յառաջ կուգայ :

Պ.— Ուրիշ պայթուցիկներու չի նմանիր այն իմաստով որ կրակ յառաջ բերող ոչ ապեղ կամ ոսկի «առաջնորդ» ունի : U-235ը և փլուտոնիումը կը պայթին մէկայն այն ժամանակ երբ անհրաժեշտ մեծութեամբ եւ ձեւով գունդի մը վերածուած ըլլան: Սիկարէթի տուփի մը մեծութիւնը ունեցող առաձին կտոր մը չի պայթիր եթէ մոլնիակ փուտը նետէք, վրան դնդակ մը պարպէք կամ բարձրութենէ մը վար նետէք: Բայց երբ այդ գունդը — միշտ սիկարէթի տուփին մեծութեամբ — երկրորդ գունդի մը հետ միացնէք, ահաւոր պայթում մը յառաջ կուգայ: Հիւղէական ռումբը իրարու քով կը բերէ U—235ի կտորտանքները եւ կը պայթի : Ի հարկէ պահպան ձեւեր կան այդ մերձեցումը յառաջ բերելու համար: Ձափոնի վրայ 30.000 ոտք բարձրութենէ մը մեկնող ռումբերը պիտի պայթէին 1500 ոտք բարձր կէտէ մը՝ օդին մէջ :

Հ.— Ռումբը որքա՞ն վնաս կը պատճառէ .

Պ.— Կարգ մը ապուշներ կ'ուզեն հաւատացնել մլիոնաւորներու որ հիւղէական ռումբը տասը թոնոց ռումբի մը ազդեցութիւնը ունի եւ ահաւոր չէ: Ցիմարնե՛ր: Ռումբը իսկապէս ահաւոր է: Հիւղէական ռումբին միջուկը — հոն ուր պայթումը տեղի կ'ունենայ — մէկ երկվայրկեանին մէկ միլիոներորդ ժամանակամիջոցին մէջ կ'արտադրէ 25 միլիոնէն 50 միլիոն աստիճան ջերմութիւն (ֆարէնհայթ) : Արեւուն մակերեսին ջերմութիւնը 10.800 աստիճան է: Պայթումի առեն, միջուկէն կը մեկնի ահաւոր տաքութեամբ հով մը՝ ժամական 1000 մղոն արագութեամբ: Ամէնէն սարսափելի փոթորիկը որուն ծանօթ ենք, ժամը 125 մղոն արագութիւն չունի: Երբ ռումբը իյնայ, վեր կը բարձրանայ 50.000 ոտք բարձրութիւն ունեցող եւ սունկի ձեւով սիւն մը — փուչիի, չոզիի, մուխի եւ ծծուած կաորուածքներու — որկ'արտադրէ 100.000 լիպրա ծանրութեամբ բանտում : Մի մոռնաք որ 1898էն ի վեր պիտութիւնը ձեռք անցուցած է հազիւ երեք լիպրա ծանրութեամբ բանտում :

Հիրոշիմայի վրայ ինկած ռումբը սպաննեց, վիրաւորեց, անդամատեց եւ ծանրապէս հիւանդացուց 250էն 300 հազար հոգի: Պիքինիի մէջ նետուած երկրորդ ռումբը դէպի երկինքը բարձրացուց տասը միլիոն թոն ջուր եւ վիթխարի չոգեաւերու վրայ թափեց ահաւոր քանակութեամբ չոգի: Այս չոգին, բաւիւմով գործօն, կրնար տեղն ու տեղը սպաննել նաւուն վրայ գտնուղները, խլիրդ յառաջ բերել, ոսկորներուն ծուծը հալեցնել եւ ամլացնել: Այս ռումբը արձակուեցաւ 1946 Յուլիս 25ին. վեց ամիս ետքը, գերմանական փրինձ եիւկըն մարտանաւը որ Պիքինիի տարուած էր, յանկարծ ընկղմեցաւ: 1947ի յունուարին ամբողջ նաւերը տակաւին այնքան «տաք» էին բաւիւմով որ զործաւորները օրական միայն մէկ ժամ աշխատելու հրաման ունէին, եւ այն ալ, շատ մեծ զգուշութեամբ: Փորձէն վերջ Պիքինիի ջուրերուն տակ իջնող սուզակները հաստատած են որ բոկմոդ բոլոր նաւերը ճմռուած էին այնպէս ինչպէս խաւաքարտի կտոր մը կը ճմռուի մարդու մը ոտքին տակ: Սուզակները հաստատած են նաեւ որ կանեփի պէս կարծր բուսակերը ալիւրի վերածուած են :

Հ.— Եթէ այդ նիւթը այդքան պայթուցիկ է, ի՞նչու հանգերուն մէջ չի պայթիր :

Պ.— Որովհետեւ միայն զուտ U—235ը կրնայ պայթիլ: Անկախ մէկէն է ուրանիումի մէկ տեսակին. բուն ուրանիումը կը կոչուի U— 238, այս վերջինը «անբաժանելի» է: Ինչ կը վերաբերի փլուտոնիումին, անիկա հանգերէն չէ որ կը հանուի: Ան հրաչալի արտադրանքն է այն զործողութեան որ U—235ի նէօթրոնները կը միացնէ U — 238ին, ճիշդ այն ձեւով որ կտոր մը կաւը կը փակչի, օրինակ, իր վրայ նետուած դնդակի մը :

Հ.— Կ'ոչնչ տեսակի հիւղէները որ կը պայթին :

Պ.— Մլայն Թորիումի եւ պիտմութի հիւղէները, բայց ոչ նոյն ուժգնութեամբ :

Հ.— Ամերիկան որչա՞փ հիւղէական ռումբ ունի :

Պ.— Այդ դաղանիքին ծանօթ են ափ մը մարդիկ միայն: Մեծ քանակութեամբ U—235 կը պատրաստեն՝ գիտական ուսումնասիրութեանց եւ բժշկական կիրարկումներու համար :

Հ.— Հիւղէական ռումբ մը ինչ կ'արժէ :

Պ.— Ցիտուկէն եօթանասունհինգ միլիոն տոլար իւրաքանչիւրը, բայց արտադրուած քանակութենէն կախում ունի այդ արժէքը :

(Շարունակելի)

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Տեսակցութիւն Ք. Գարապէթիրի հետ

Գ.

Ծովափէն կը լսուէր զինուորական նուագախումբի ձայն եւ կը զմայլուէինք զինուորական մասէն չազուագներ :

Ժամը 10ին ծովափ ուղարկեցինք մեր քարտուղարը եւ պահակապօրքի հրամանատարը, իմանալու համար թէ ինչ տեղեկութիւններ կան Թուրք պատուիրակութեան մասին : Վերադառնալով, անոնք հաղորդեցին թէ Թուրք պատուիրակութիւնը արդէն մեկնած է Խթանպուլ : Փետր. 24ին եւ 25ին մնացինք նաւի վրայ, բայց ոչ ոք չեկաւ : Արդէն սկսանք անհանգստանալ. մեր ինքնասիրութիւնը վիրաւորուած էր : Հաղորդեցինք Թիֆլիզ, թէ Թուրքերը չեն եկած : Փետրուար 25ին, երեկոյին մեր նաւը եկաւ Տրապիզոնի վայրը ու յայտնեց թէ Թրքական պատուիրակութիւնը չուտով կուգայ : Մենք տուինք անոր փոխադարձելութիւն մը ու որոշեցինք որ եթէ հետեւեալ օրը Թուրք պատուիրակները չգան, անմիջապէս պիտի վերադառնանք Պաթում : Սակայն հետեւեալ օրը առաւն, հորիզոնին վրայ երեւցաւ ու յետոյ մեր նաւահանգիստը մտաւ Թրքական նաւ մը, Թուրք պատուիրակներով :

Երեք ժամ յետոյ մեր նաւին մօտեցաւ փոքրիկ նաւակ մը, ուրկէ վեր բարձրացան Թրքական պատուիրակութեան նախագահ Րէուֆ պէյը, Ծադումով Պոսնացի, զինդապետ Համիտ պէյ եւ երիտասարդ Թուրքերու կոմիտէի անդամ Րիզա պէյը, որ 1914 Թուին մասնակցած էր Ա.Ճառիայի արշաւանքին :

Թուրք պատուիրակները խնդրեցին մեզմէ ցամաք ելլել. վճռ ծագեցաւ մեր եւ Թուրքերու միջեւ պահակախումբ ունենալու իրաւունքի մասին : Թուրքերը յայտնեցին որոշակէս, թէ Տրապիզոնը չէզոք քաղաք մը չէ, այլ Թրքական է եւ միջազգային օրէնքով անոնք իրենց վրայ կը վերցնեն մեր պատուիրակութեան պաշտպանութիւնը :

Որոշ տատանումներէ վերջ մենք համաձայնեցանք մեզ մօտ թողուլ մեր պահակախումբէն 10 հոգի եւ մնացածները ճամբել Պաթում, առաջին իսկ նաւով :

Երեկոյեան դէմ ցամաք ելանք, նախօրօք փոխադրելութիւն մը ընելէ հաք Թուրք պատուիրակութեան :

Մեզ ընդունեցին խեղճուկ նուագախումբի մը նուագով եւ հրաւառութեամբ :

Մեզ տեղաւորեցին երկյարկանի տան մը մէջ, որուն դիմացը կը գտնուէր Թրքական զօրանոց մը զինուորներով լեցուն :

Հետեւեալ առաւօտը դուրս եկանք փողոց. քաղաքը դրեթէ ամայի էր եւ խանութները փակ էին ու դատարկ, քանի մը Յոյներ միայն միս ու կանանչեղէն կը ծախէին :

Հետեւեալ օրը միայն տեղի ունեցաւ մեր առաջին հանդիպումը Թուրք պատուիրակութեան հետ » :

Կը ստիպուինք ընդհատել Պ. Յատիսեանի նկարագրութիւնը նկատելով որ ներկայ յօդուածաշարքին տարողութենէն դուրս կը մնան մանրամասնութիւնները Տրապիզոնի ժողովին մասին :

Աւելցնենք միայն թէ Տրապիզոնի պատուիրակութեան տրուած հրահանգներուն մէջ մըտցուած էր նաեւ Թրքահայերու խնդիրը, : որ հայ պատուիրակութեան կողմէ բանաձեւուած էր հետեւեալ կերպով .— Թուրքիա եւս կը ստանար այն բոլոր հողամասերը, զորս Ռուսերը գրաւած էին 1914էն յետոյ եւ Հայերուն ու Ասորիներուն կուտային ինքնավարութիւն՝ Թրքական պետականութեան չրջանակի մէջ :

« Մշակ » լրագիրը կը քննադատէր այս բանաձեւը, «մթին» կը նկատէր զայն, աւելցնելով թէ « վերջ ի վերոյ վերադառնում ենք նախկին դրութեան » :

Այս փակագիծէն յետոյ վերադառնանք Զօր. Գարապէթիրի, որ վերը յիշուած հրահանգներուն անդրադառնալով րսաւ .

— Ձեմ դիտեր թէ իսկապէս այդ տեսակ հրահանգ մը տրուա՞ծ էր Տրապիզոն ժամանած պատուիրակութեան : Ամէն պարագայի Տրապիզոնի մէջ Թուրքիա ոչ մէկ խոստում տուած է այդ մասին եւ մերժած է բանակցիլ որեւէ հարցի շուրջ, որ երկրին ներքին գործերուն միջամտելու բնոյթը ունէր : Ուրիշ խօսքով, Թուրք պատուիրակութիւնը անդրդուելի մնացած էր Ադդ. Ուիլսոն տրամադրութիւններուն վրայ եւ պահանջած էր բանակցիլ միմիայն պարպումին մասին կարսի, Արտահանի եւ Արդուինի նահանգներուն, որոնք Թուրքիոյ վերադարձուած էին Պրէսթ–Լիթովսքի դաշնագրով :

Արդէն Տրապիզոնի ժողովին նպատակն էր ապահովել այդ դաշնագրին գործադրութիւնը, հետեւաբար Թուրք պատուիրակութիւնը մերժած էր օրակարգի անցնել ուրիշ ոեւէ խնդիր :

Ծօսքը մասնաւորելով Հայերու մասին, Անատոլուի մէջ կազմուած նոր կառավարութիւնը մէկէ աւելի առիթներով փորձեց խաղաղ բանակցութիւններով լուծել Թուրքերը եւ Հայերը չհամաձրկող խնդիրները :

Դժբախտաբար ոչ մէկ արդիւնք տուին այդ փորձերը, որովհետեւ Երեւանի վարիչները իւնդ յոյսը դրած էին Եւրոպայի վրայ եւ մեծ արժէք կուտային Սեւրի դաշնագրին կարծելով թէ մեծ պետութիւնները բռնի ուժով պիտի գործադրեն այդ անիրականալի դաշնագիրը :

Պէտք չէ մոռնալ որ Երեւանի Դաշնակցական կառավարութիւնը առանձին չէր այդ տեսակէտին մէջ եւ անոր ուժ կուտար Անգլիացի զօրավար Սթոքս, որ Երեւան հաստատուած էր եւ ծայրայեղութեան կը դրդէր Հայերը :

Այս կերպով զարգացան դէպքերը, ի վերջոյ յանգելով պատերազմի : Աւելորդ կը նկատեմ խօսիլ նախընթաց մանրամասնութիւններուն մասին, քանի որ պատմութեան կը վիճակի այդ մասին վճռական վճիռը : Աւելցնեմ միայն, որ Դաշնակ կառավարութեան կողմէ Տրապիզոն դրկուած պատուիրակութեան նախագահ Աւետիս Ահարոնեան եւ Ազնբանդը Յատիսեան Խթանպուլի մէջ Սուլթանին ներկայացան եւ Թուրքհայ բարեկամութիւնը չատագովեցին : Հակառակ ասոր, ոչ ոք կրցաւ առաջքը առնել պատերազմին, որովհետեւ համաատարած չփոթութիւն կը տիրէր եւ անկարելի եղած էր իրականութիւնը տեսնել :

Մնացեալը ծանօթ է արդէն :

Երբ մեր բանակները Ալէքսանդրափոլ մտան, ամէն կողմ անօթութիւն եւ թշուառութիւն կը տիրէր եւ Հայ զինուորները կը մերժէին պատերազմիլ :

Զօր. Գարապէթիր, կրկին աչքէ անցուց իր յուշերուն թղթածրարը եւ կարգ մը նամակներ ու լուսանկարներ դատելով ըսաւ .

— Այն ատեն ընդհանուր բնոյթ կը կրէր ժողովուրդին թշուառութիւնը, որ հրամայեցի բանակին մթերանոցներէն ալիւր եւ հաց բաշխել բնակչութեան : Միւս կողմէ մասնաւոր խնամքի առարկայ դարձուցինք տասնեակ հազարաւոր որբերը եւ զանոնք դնտեղեցինք Ալէքսանդրափոլի որբանոցին մէջ, որ բացուած էր Մերձաւոր Արեւելքի ամերիկեան նպաստամատոյցին (Ներ Խթ Րիլիֆ) կողմէ : Այդ որբանոցին մէջ մօտաւորապէս 30 հազար որբեր կը խնամեն եղեր Ամերիկացիները :

Որբերուն հանդէպ այնքան հոգածութիւն ցոյց տուինք որ Լոնտոնի «Թայմզ» թերթը մասնաւոր գնահատանքով արտայայտուեցաւ այդ մասին :

Ս. ՇԱՄԼԵԱՆ

« ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՇԱԲԱԹ »

Դպրոցական տարեշրջանի բացումով Փարիզի համալսարանական հայ ուսանողութեան այն մասը որ կազմակերպուած է հայ Ուսանողական Միութեան մարմնին մէջ, կրկին կը մտնէր իր խմբակային ու ընկերային պարտականութեանց սահմանին :

Սակայն տարեմուտի ծանր աշխատանքներու բերումով Միութիւնը կարելիութիւն չունեցաւ հանդիսային յայն դործունէութեան ձեռնարկելու :

Երկրորդ եռամսեայն սկիզբը տեղի ունեցաւ 1947—1948 տարեշրջանի վարչական մարմնի ընտրութիւնը, հետեւեալ կազմով :

1.— Տոքթ. Հրաչ Աբրահամեան տեսնապետ, 2.— Պ. Արծիւ Իւլիպէկեան տեսնադպիր, 3.— Տօքթ. Շաւարշ Ապահէրեան դանձապահ, 4.— Պ. Խաչիկ Շահվէքիլեան խորհրդական, 5.— Պ. Վահէ Օշական :

1948 տարին կը զուգադիպի մեր Միութեան հիմնադրութեան 60ամեակին, ու առ այդ մտադրուած է տարբել գեղարուեստական հանդէս մը 22 փետրուարին, Sorbonne ի մէջ : Այս հանդէսը պիտի ըլլայ Միութեան յետ պատերազմեան վերակազմութեան բացման տօնակատարութիւնը որ, զանազան պատճառներով, կարելի չէր եղած կատարել անցեալ տարի :

Իրրեւ հեռաւոր ծրագիր, վարչութիւնս որոշած է կազմակերպել շարք մը՝ գեղարուեստական հանդէսներու Cité Universitaire ի մէջ, տպրիլի վերկիւրը : Այս փառատօնը , որ պիտի կոչուի «Հայ Մշակոյթի Շաբաթ», նպատակ պիտի ունենայ հայ մշակոյթի պանծացումը ու սիրումը հայ թէ օտար շրջանակներու մէջ :

Ցուսալից ենք որ Փարիզահայ հասարակութիւնը պիտի աջակցի մեզ իրագործելու համար մեր ծրագիրները : Միութեանս հասցէն է.— Union des Etudiants Arméniens de Paris, 57 Bld. Jourdan, Paris (14) :

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԼՍԱ ԵՒ ՀԱՄԱՅ

(ԽՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Գերուհիին վրայէն անցաւ թեթեւ սրսփուք մը, որպէս թէ օճախէն կայծ մը թռած ու թառած ըլլար իր լեռնակուտակ կուրծքին վրայ բրդացած զոյդ մը զմբեթներուն վրայ, այրուցքի թեթեւ ասղնտուքներ պատճառելով :

Իր նոճեհասակ մարմինը օրօրուեցաւ ոտքերուն վրայ, խուսափողական թեթեւ չարժումով մը : Վայրկեան մը փակեց աչքերը կրակին դէմ, յետոյ, կողմնակի բացուածքէ մը յառեց քարայրէն դուրս : Հիւսիսէն ճերմակ, առոյգ ամպ մը կը վազէր տարածուն, մինչ արեւին նորածագ ճառագայթները, այս անսովոր օտարականէն վախցած, մանուկներու նման կը հեռանային հեւ ի հեւ :

Եթովպուհին ծրարը քակեց անմիջապէս ու սարքեց սեղան բարձրահասեաց ղարպասի մը վրայ, ուր երկու թեւանոցուկ ապառաժներ կը համբուրուէին քարայրին վերեւ : Էսա, անդամ մը միայն վեր առաւ ի բաչքերը : Բայց այդ մէկ անդամը բաւական եղաւ, որ իր սիրտը թեւաւորուի մոռցուած զգայութիւններու դուլցած ակերուն վերեւ : Հիմա, հունէն ելած զարտուղի գիծ մը կր նչմարէր, դէմ յանդիման, իր կեանքէն փրցուած էջի մը վրայ, որուն դոյութիւնը ճանչցած էր եւ րաղմի մէջ, քիչ անդամ, իսկ իրականութեան մէջ երբեք ... :

Հաւկիթ մը կեղեւած պահուն, ձեռքէն ինկաւ դեամին ու կոտրեցաւ : Գերուհին վերցուց զայն ամչիջապէս, մաքրեց ու երկարեց իրեն : Լռին սպասարկութիւն, անբարբառ սեղան ... : Ու երբ լրացաւ, էսա խզեց լռութիւնը, ոտքի ելած :

— Օրհնեալ ըլլան բոլոր բարեսիրտ հոգիները : Թող անոնց հոգը ոսկի ու քարերը հաց ըլլան : Թող Աստուած բեղմնաւորէ բոլոր ամլութիւնները այս հիւրընկալ ու կոյս երկրին ... :

Ցետոյ բաղկատարած, վեր առած թեւերը , ու սեղանին փշրանքները սերմնացանին հատիկներուն պէս ցանցնեց քիչ մը անդին, պարարտ սարահարթի մը վրայ :

Եթովպուհին թափուած օրհնութիւններէն իրեն վնկած բաժինը վերցուց երախտայղի : Այս անուշ խօսքերէն զոհունակութեան լոյս մը ճառագայթեց իր հոգիին մէջ : Բաւարարուած զգայումի յորդ ալիք մը սողաց իր միսին ծալքերուն տակ :

Այո, վնաք դերի մրն էր, ենթակայ լեղի ու կծու խօսքերու, յանդիմանութիւններու եւ անարդանքի, մինչ, սա պահուս, կ'ողողուէր օտարականի մը օրհնութեան ալիքներով : Աւելի քան աշխոյժ ու խանդավառ, սեղանը հաւաքեց, վերադարձի ծրարը պատրաստեց եւ հրաժեշտի համար մօտեցաւ էսային, որ օճախին վերեւ արձանացած էր ապշահար, անբարբառ Սփինքսի մը նման : Գերուհին քիչ մնաց իյնար կրակին վրայ, ինքնալ իր կարգին ապշած ու ապուշցած ... կամ հրաշքի մը առջեւ կը գտնուէր եւ կամ աչքերը կը դաւաճանէին իրեն : Օճախին քարերը կակուղցեր, հալեր, թաղուեր էին մոխիրներու տակ : Ու մէջտեղը բոներ էր ախորժահամ բոյր մը միսի եւ պետնախնձորի :

— Ես չի այս քարերը դիմացի սարահարթէն հաւաքողը, խօսեցաւ էսա, հիմա, կը յիշեմ, որ անոնք քիչ մը կակուղ դպան ձեռքերուս ու խորհեցայ, որ թերեւս այս սրբազան լերան կենարար լոյսն է փխրած զանոնք, իսկ, սա պահուս, կը դանուիմ դոյափոխութեան զարմանահրաշ պատկերի մը առջեւ ... :

Գերուհին մտիկ կ'ընէր այս բացատրութիւններըը, անոր չբնեներէն կախուած : Կը փորձէր վերլուծել, մեկնաբանել եղելութիւնը : Բայց ի զուր ... : Վերջապէս կառչեցաւ հաւատքի կայմին, հրաշքին թելերը կապելով Ալլահին ու օտարականին : Ապա մոխիրներուն տակէն քաչելով դուրս բերաւ հատ մը, զոր սկսաւ մաքրել, մատներր այրելով ու փչելով : Համառեստօրէն կ'արդարացնէր իր բոյրը — մսախառն գետնախնձոր ... : Աւո՞նը ... :

— Ֆէմէյի ... բացագանչեց էսա :

Այո, խորհուրդ մը խորախորհուրդ ... : Ուրիշ խորհուրդ մըն ալ, կնոջ, հոգիին մէջ կեռաբ, կը կակուղնար, կը հայէր, անոր հաւատքի քարէն, ճիշդ սա քէմէյիին նման :

(23)

«ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ»Ը

Շավիլի «Րաֆֆի» երիտ. երկսեռ Միութեան կողմէ, 15 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, տեղւոյն քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Կը բանախօսէ Պ. ՀՐ. ԲԱԼԻՒԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը՝ կամաւոր:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Սկաւրանի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29 Փետր. 1948, ժամը 3էն 12, Casino des Etoiles, Մասիս սրահին մէջ, 87 Ave. de Livry, à Sevran:

Գեղարուեստական հաճելի բաժին: Խմբերգ, ներկայացում եւ անակնկալներ, եւրոպական պարեր: Ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 75 Ֆր.

Հաղ. միջոց.— Կառախումբ Gare du Nordէն ժամը 13.45ին եւ 14.15ին: Eglise de Pantinէն 147 թիւ օթօպուս, իջնել Terminus:

17ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հայ Աբլիներու Միութեան Փարիզի շրջանի երէցներու, սկաուտներու եւ դայլիկներու կողմէ: Մասնակցութեամբ Փարիզի Հայ Աբլիայներուն: Տեղի կ'ունենայ կիրակի 7 Մարտ 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle de la Chimie, 28bis, rue St. Domonique, Paris (7), (métro Invalides կամ Solférino):

Սկաուտական ճոխ յայտագիր, ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր Աբլիոյշնեըրուն կողմէ:

Մուտք 100 — 300 ֆրանք:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Ամերիկայէն Պ. Մկրտիչ Սիմոնեան կը փնտռէ իր տղան Յովհաննէս Մկրտիչեան եւ եղբայրը Վահէ: Ծնած էին Լենինական Մեծապարնէ գիւղը, գերի ընկած էին 1945 Սեպտեմբեր 30ին: Ասեն մը եղած են Ֆրանսա, Hyeres քաղաքը: Իրենց մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի որ իմացնեն հետեւեալին. Sch. Alexanian, Maison Giraud, 2, St. Auban, Basses Alpes, France:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.—Պ. Նշան Մանուկեան (Tuilerie d'Aire Belle Puget sur Argens, Var, France), հօրը անունը Համի Կարապետ, մօրը անունը Մարիամ; կը փնտռէ հօրաքրոջը երկու զաւակները Խաչիկ եւ Պետրոս Թոզլեաններ որ 1914ին առաջ Ամերիկա գացած էին: Վերջին անգամ իրենցմէ լուր առնուած է 1920ին: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի գրել վերոյիշեալ հասցէին:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Մարսէյլ ընկեր Համբարձում Զլղատեան (Թերզուտցի) կը փնտռէ Ազբիւր Սերոբի կինը (Սոխորդցի): Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի գրել հետեւեալ հասցէով.— H. Tchalgadian, 12 Ave. Maxime Madrague Ville, Marseille, B. du Rhône, France:

ՀԱՐԱՒԱԶԻՆ Ֆրանսայի քաղաքներէն Բիւժէ Սիւռ Արժանէն Վանի Քրզըլտաղ գիւղացի Տիգրանի աղջիկը Սիլվարդ Գէորգեան կը փնտռէ իր հօրեղբօր որդիները Ահարոն Սահակեան եւ Հայրիկ Վարդանեան, որոնք նախապէս Տիարոյիթ կը գտնուէին: Տեղեկացնել Տիկին Գէորգեանի, Puget sur Argens (Var):

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ Աղքատախնամ – որբախնամ միութեան տարեկան պարահանդէսը, 10 Ապրիլ շաբաթ իրիկուան ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Alhambraի չքեղ սրահին մէջ:

Ֆր. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼ ԿՈՒՆԱՓԻ մասնաճիւղին տարեկան հանդէսը Մարտ 7ին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ եւ չխաչաձեւել:

ԴՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ.— Մարսէյլի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէն կազմակերպած է ներկայացում մը խաղարկութեամբ «Ճանթ» թատերախումբի, Փետրուար 29ին: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:

ԾԱԽՈՒ Է

Փարիզի մօտ, հայաշատ գիւղի մը մէջ ծախու է չորս սենեակնոց տուն մը, պտղատու ծառերով 440 մեթր պարտէզով միասին:

Ելեկտրականութիւն, կաղ, ջուր: Պայմաններու համար դիմել «Ցառաջ»ի միջոցով Բ. Ա.ի:

ԿՕՇԻԿԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ ՄԸ

Աբհեսան ծանօթ, մեծաքանակի վաճառորդներուն, մեծ տուներու, բազմաթիւ մասնաճիւղերու Prix-Uniquesներու, յաճախակի այցելու, կօշիկի փոքր ու մեծ առեւտրականներու, չրջուն վաճառորդներու հետ մօտէն շփում ունեցող մը

ԿՈՒԶԻ ԿՕՇԻԿԻ ԳՈՐԾԱՏԻՐԵՐՈՒ

եւ (կանանց, երախաներու եւ այրերու) կօշիկի վերաբերեալ ամէն կարգի նիւթերու համար առանձնել ներկայացուցչութիւնը Փարիզ եւ չրջանիներուն համար:

Դիմել՝ **TALOPP HENRI**

16 Rue Montgolfier, Paris (3), Հեռ. Turbigo 74-54

ԲՈԼՈՐԴ ՕԹԵԼ ՔՈՆԻԹՆԱՆԹԱԼ ԱՑՍ ԿԻՐԱԿԻ

Ֆր. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 Փետրուարին ժամը 15էն 24,Hôtel Continentalի չքեղ սրահներուն մէջ, 2 rue Rouget de Lisle, métro Concorde:

Նուագախումբ ՅԵՐՆԱՆ ՊՈՒՅՕՆ, կը նուագէ դաշնակի վրայ Տիկին Նաթալիա Այրամճեան. կը պարէ Օր. Ռէժինա Տէր - Յովհաննէսեան, ռուսական եւ եւրոպական պարեր, արեւելեան նուագ, թաւխոթ Դարեդիներ եւ Պ. Օնանեանի կողմէ: Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ:

SALLE GAVEAU, *կիրակի 29 Փետր. ժամը 14ին*

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԶԼԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ

ԱՐԹՕ ՊԵՆՕՆԻ

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԻԹ ՐԼԷՄԱՆԻ

Ցայտագրին մէջ.— Տօնկիզեթի, Պիզէ, Մասքնէ, Մօցարթ, Ա. Պենօն, Կոմիտաս, Խաչատուրեան, Տէր Ղեւոնդեան, Սպենդարեան, Սայաթ-Նովա, Տիգրանեան, Ալէմշահ, եւն.:

Տոմսերը հայ գրատուներէն:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ!

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ!

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ!

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի (U. G. A.)

Անհամբերութեամբ սպասուած նշանաւոր, բոլորէն սիրուած, բոլորէն գնահատուած, ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԻՆ, 21 Փետրուար 1948: Մարսէյլ:

Մանրամասնութիւններ յայտրդուի: Կը խնդրուի չի խաչաձեւել:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՄԵԾ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՑ ՆԱԽԿԻՆ ՌՈՒԶ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ Նախ. Ռազմիկներու նախարարին եւ նախագահութեամբ Փարիզի Զին. կառավարիչ ՋՕՐ. ՇՈՒԹՈՑԻ:

22 Փետր. կիրակի ժամը 3էն կէս գիշեր, Օթէլ Քոնթինանթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle, métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ: Մուտք 300 Ֆր., Միութեան անդամներուն 200 Ֆրանք:

Կը ծախուին Միութեան կեդրոնատեղին՝ 31 rue St. Lazare, եւ հետեւեալ անձերու մօտ Պ. Պ. Դաւիթեան 32 rue Piat, Օննիկ Պօյաճեան 83 rue d'Aboukir, Առաքել Զարեհ 22 rue Richer, Ս. Ճերմակեան 35 rue de la Boetie, Սաառէթեան 1 rue du Petit Thouais, Պ. Գալէդեան 37 rue de Trévise, Քէօլէեան 85 rue Chambar, B. Colombes:

Սեղանները կանուխէն վարձելու համար հեռաձայնել Tro. 44-38:

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ, Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՄՏՈՄ ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ԽՆԶՈՑՔԸ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ թուականը

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին Փետրուար 22ին, կիրակի օր ժամը 16էն կէս գիշեր, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անգամ ըլլալով կըներկայացուի ԽԱՉԱՏ ԽՆԶՈՐԸ դաւեչտ Տիկին Է. Բիւզանդի:

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ, նուագախումբ, մատչելի պիւֆէ:

Հաղորդակց. միջոցներ.— métro Charenton Ecole, իսկ հանրակառք թիւ 181:

ԽՆՋՈՅՔ

ԼԻՈՆԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ եւ Սանուհիներու ընկերահամակրական խնջոյքը, 22 Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—12: Ցոյներու սրահին մէջ, 5 rue Bonnefoi: Գեղարուեստական խնամուած յայտագիր, երգ, նուագ, պատասանութիւն, տրամախօսութիւն, հայկական եւ եւրոպական պար, մասնակցութեամբ նուագի, ինչպէս նաեւ բանախօսութիւն:

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Նոր Սերունդ»ի մասնաճիւղի դասախօսութիւնը վաղը հինդշաբթի, Sociétes Savantesի մէջ: Նիւթ՝ «Հայ ժողովուրդը ցեղասպանութենէն առաջ եւ յետոյ»: Դասախօս Պ. ՎԶՏՈՒՆԻ: Հայերէնի դաս 8—9:

ՄԱՐՍԷԻԼԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Սէնթ Անէ դասախօսական ժողովը այս ուրբաթ: Դասախօս ընկեր ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր հետեւեալ խումբերը սովորական հաւաքավայրերուն մէջ.—

ՍԷՆ ՄԱՐԿՐԻԹ.— Վաղը Հինդշաբթի:

ԿԱՐՏԱՆ.— Կիրակի 15 Փետրուար:

ՍԷՆ ԺԵՐՈՄ.— «Աղբալեան» խումբ, Ուրբաթ, 20 Փետրուար:

Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. վարչութեան ներկայացուցիչը: Կարեւոր օրակարգ:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Անէէն Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9էն, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

Ֆ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Պոմոնի մասնաճիւղը իր բոլոր անդամուհիները կը հրաւիրէ ժողովի այսօր չորեքշաբթի ժամը երեքին, Պոմոնի եկեղեցին սրահին մէջ:

Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԼԻՒ ՊՈՒԱ ԲՈԼՈՄՊԻ «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը այսօր չորեքշաբթի ժամը 9ին կայարանին դէմի սրճարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէի ժողովը չաբաթ օր, 14 Փետրուար ժամը 8.30ին, Կ. Խաչի Ութիմեան սրահը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Ց. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի, Իոմանի եւ Փոն Սպէնայի բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին, Հ. Ց. Դ. Վալանսի Ակարոնեան ակումբը: 11 Ave. Gambetta, Valence:

Հ. Ց. Դ. ԵԳԻՊՏԱՑԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը չաբաթ 14 Փետրուար երեկոյեան ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ընտրութիւններ:

ԼԻՈՆԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի վիճաբանական ժողովը 18 փետրուար, չորեքշաբթի ժամը 8.30ին, դպրոցի սրահը, 78bis rue Rabelais: Նիւթը՝ «Հայրենիքը, Հ. Ց. Դաշնակցութիւն եւ համայնավարութիւնը»:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Հ. Ց. Դ. ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուան ժամը 8.30ին, սովորական վայրը: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՍԷՆԹ ԷՒՐԻՆԻ Հ. Ց. Դ. «Անուշ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին, 14 rue Brossard: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆԻ Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրիկուան ժամը 8.30ին, 78 rue Rabelais, դպրոցին սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշգրտօրէն ըլլալ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի հերթական ժողովը՝ այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2էն, Պար տը Կլոպի մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՎԻԵՆԻ Հ. Ց. Դ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուան ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դ. Օհաննէսեան» սրահին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ՄԱՐՍԷՅԼ, ԼԱ ՎԻՍԹ.—

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ խումբի կազմութեան տարելիցին առթիւ երեկոյթ պատահանդէսը տեղի կ'ունենայ 21 Փետր. 1948, Շաբաթ իրիկուան մինչեւ լոյս, էրմիթաժի սրահին մէջ (La Viste):

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, նուագ: Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՊՈՑՏՈՆ ԽՈՒՄԲԱՆ: Կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարերը Սէն Լուի նուագախումբը մասնակցութեամբ:

Ապահովել տոմսերը Նոր Սերունդականներէ:

ՄՇՑԻՒ 2Ը ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Վասպուրականի Հայր. Միութիւնը կը պատրաստուի տօնելու Վասպուրականի 33րդ հերոսամարտի տարեդարձը, կիրակի 2 Մայիս 1948ին:

Կը խնդրուի կոմսակցութիւններէն եւ քոյր միութիւններէն չխաչաձեւել:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, Ճամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 ռնգլ

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 12 Février 1948 Հինգշաբթի 12 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5264-Նոյն շրջան թիւ 873 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՈՉ ԶԵՌՆԹԱՓ, ՈՉ ԱԼ ԶԵՌՆՊԱՀ

Ան նուազն կարճատեսներ են անոնք որ կը կարծեն թէ կրաւորական դեր մը կ'իյնայ Հայկական Արտասահմանի, երբ ունինք ափ մը հող, պետական կորիզով մը :

Իրականութիւնը կ'ապացուցանէ թէ՝ առաւելապէս հայրենիքն է որ կ'օգտուի, սիրտ օգտուի տարագիր բազմութեանց ճիգերէն, Հայկական Դատի թէ Մշակոյթի ճակատին վրայ :

Վկայ Ներզաղթի ձեռնարկը, որ ոչ միայն մարդկային, այլեւ նիւթական աղբիւրներ հոսեցուց առատօրէն, հակառակ այնքան տմարդի եւ ձախաւեր արարքներու :

Ծանրանալով բուն մշակոյթի ճակատին վրայ, կը յայտարարենք անդամ մը եւս, թէ Երեւանը ամէն բան չէ : Տակաւին չէ այն՝ ինչ որ պէտք է ըլլար, դառնալու համար կեդրոնաձիգ վառարանը : Այո՛, բոլոր ընդունակութեանց պարզացման :

Եղբայրական ողջոյն բոլոր մեծ ու փոքր ակադեմիկոսներուն եւ «լաւուրեան»ներուն, դրականութեան, դիտութեան, արուեստի բոլոր վաստակաւորներուն եւ աշխատաւորներուն : Թէեւ հեռու, կ'ըմբռնենք իրենց ամբողջ տառապանքը : Երկունք մը, որ կրնայ կոչնչել աննախընթաց :

Եւ սակայն, իրենք իսկ պարտաւոր են խոստովանիլ, թէ՝ կ'իսկատար սիրտ մնան իրենց ճիգերը, առանց Հայկական Արտասահմանի գործօն աջակցութեան :

Չի բաւեր զանազան ժողովածուներ, չարմադէ անցած արտադրութիւններ հրատարակել այս կամ այն ըրագէտին, համոզելու համար թէ կը հետաքրքրուին Արեւմտահայ դրականութեամբ :

Ինքնախաբութիւն է կարծել թէ գործնապէս ալ կ'օգտուին Արտասահմանի դրական-դիտական ուժերէն, հատորնեւր բանաստեղծներ, հասարակ դպիրներ հրաւիրելով Երեւան եւ առատաձեռն առղավարձ կամ չոլշդրան պաշտօններ շնորհելով անոնց :

Անհոգո գանձարան մը, անսպառ հանք մըն է Հայկական Արտասահմանը, եւ եթէ չարտնակենք անոր հետ վարուիլ այնպէս ինչպէս մինչեւ հիմա, ամէնէն առաջ իրենք են որ պիտի տուժեն : Այնինքն հայրենիքը եւ իր մշակոյթը : Ապա ուրեմն ամբողջ ժողովուրդը, սահմանին անդին թէ այդին :

Իրական տգիտութիւն մըն է հաստատել թէ՝ այս տարրական ճշմարտութեան մասին ալ թիւրիմացութիւններ կր տիրեն ինչպէս Հայաստանի, նոյնպէս արտասահմանի մէջ :

Ոչինչ. մենք պիտի չարունակենք անընդհատ յիշեցնել զայն, մինչեւ որ քնացողները արթննան : Մինչեւ որ սուտ-խենդերը խելքի գան, փոխանակ «ալէլուիա» երգելու օրն ի բուն, աչքերը դոց եւ դլուխը կախ :

Իւերջոյ, կը դտնուինք այնպիսի կացութեան մը մէջ ուր ոչ մէկ պատուախնդիր եւ դիտակից մտաւորական կրնայ ձեռնթափ ըլլալ կամ ձեռնպահ մնալ :

Արտասահմանի յետին դրոց - բրոցն ալ պէտք է ըմբռնել թէ ինք ժառանգորդն է Թանկագին վաստակի մը, Թուրքիայէն մինչեւ Աւստրալիան եւ Խաղաղականի ափերը, արեւելքէն արեւմուտք : Վաստակ՝ չաղախուած արիւնով եւ քրտինքով : Մշակոյթ մը սաղմակոդմանի եւ անփոխարինելի : Լեզու եւ ստեղծագործութիւն, բոլոր ստորոգելիներով :

Անշուշտ ամէնուն արուած չէ դառնալ բերդապահները այդ մշտանորոգ ժառանգութեան : Բայց, ամէն մէկուն պարտականութիւնն է չընել տրեւէ բան որ կրնայ վնասել այդ ժառանգութեան, անոր անարդել զարդացման, յարատեւութեան եւ տարածման :

Թանգարանի նիւթ չէ այդ ժառանգութիւնը, այլ հասուն բերք : «Ատոք ցորեն կարմրահատ» : Ճաճախ չատ աւելի բեղուն, բարձր, ընտիր, քան այն որ կ'արտադրուի համաճարն հաւատացեալներն «դեկրէտ»ներու, աւելի քան 25 տարիէ իվեր :

Թերեւս միտքեր ի դուր կուսակցական-քաղաքական խաղեր կ'նբեւակայեն, երբ մենք այնքան խոր մտահոդութեամբ եւ անսասան յարատեւութեամբ կը հսկենք այդ ժառանգութեան վրայ :

Մեր դաւանանքը, — մտնիկ մը անդամ չկորանցնել հայ ժողովուրդի արեւմտեան հատուածին մշակոյթէն, ի սիրուս աշխարհի :

Ո՞վ պիտի համարձակէր ժխտել այս դաւանքին արժէքը, կամ ճակատիլ անոր դէմ, յանուն զանազան վիճելի տեսութեանց :

Ահա թէ ինչու մենք արտանց կ'ողջունենք Սուրիա - Լիբանանի Դրողներու Միութեան նախաձեռնութիւնը, որուն իմաստը չատեր չեն ըմբռնած տակաւին. բայց պիտի հասկնան օր մը :

Կը մաղթենք որ չուշանայ այդ օրը, ոչ թէ մեղի համոյք պատճառելու, այլ պարզապէս փըրկելու համար բոլոր հիմնական արժէքները, ի չահ այսօրուան եւ վաղուան հայրենիքին :

Լաւ է որ Միջին Արեւելքէն սկսաւ չարժումը, արդէն դործօն եւ վարակիչ :

Արդար իրաւունք մը՝ այդ նախաձեռնութիւնը, քանի որ դեռին ունին եւ մշակներ արժանատոր : Մեծ մասով երիտասարդներ՝ ընդունակ աւելի խոր ակօսներ բանալու :

Այս ձեռնարկը չի նմանիր չքեղաշուք պողոտաններու վրայ փորձուած խաւտուտիկ մարդանքներուն, ուր ամէնէն առաջ ինքնադոհ ամբարտաւանութիւնն է որ կը տոնքայ : Եւ կամ հիւանդկախ համակերպումը :

Մեր խորին համոզումով, անոնք որ ասպարէզ նետուած են, այլեւս չեն կրնար կէս ճամբան մնալ :

Որ եւ է տատանում, թուլութիւն կամ նահանջ պիտի նշանակէր պարտութիւն մը անվտանգ եւ անդարմանելի : Իսկ նոր փորձ մը չատ աւելի մեծ դժուարութիւններ պիտի ներկայացնէր :

Մինչեւ ծրագրուած համագումարը՝ Սուրիա Լիբանանի նախաձեռնութիւնը պիտի դառնայ ներշնչումի աղբիւր բոլոր անոնց համար որ խանգամանքէս կը տառապին արեւմտահայ մշակոյթի արդիացման, երիտասարդացման, զարդացման համար :

Ո՞ր օրուան կը սպասեն մեր ոսկեփեսուր քաջերը, միասին քալելու համար :

Հալէպ, «Արեւելք», 1 Փետրուար

ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Հելիեն ապստամբները կը ռմբակոծեն Սելանիկը

Համաճայն Աթէնքէն ստացուած տեղեկութեանց, Հելլէն ապստամբները երեքշաբթի օր ռմբակոծեցին Սելանիկը :

Ռումբերը լիճան քաղաքին կեդրոնական թաղամասերուն մէջ : Սպանուեցան Անգլիացի զինուոր մը, երկու Հելլէնուհիներ եւ վիրաւորուեցան 12 հոգի : Պայթումէն վնասուած են բրիտանական հիւպատոսարանը լինչպէս նաեւ պատուհանները այն պանդոկին ուր հաստատուած է Պալքանեան յանձնաժողովին պաշտօնատեղին :

Ցարձակումը սկսած է առաւտեան 2ին եւ տեւած է ամբողջ ժամ մը : Ընդամէնը 23 ռումբեր արձակուած են : Կառավարական օդանաւերը ռմբակոծած են ապստամբներու բանակատեղիները դտնուի Սելանիկէն վեց մղոն հիւսիս - արեւելք : Հարիւր յիսունի չափ ապստամբներ պաշարուած են Քորոնիա լճին մօտերը :

Ամերիկեան զինուորական առաքելութիւնը թոյլատրած է որ Հելլէն Ազգային պահակազօրքին թիւը կրկնապատկուի : Ներկայիս այս վերջինը կը բաղկանայ 54 դունդէ իւրաքանչիւրը 500 զինուոր : Ամերիկացիները յանձն առած են բանականաչափ ռազմանիւթ եւ պաշար տրամադրել դունդերուն թիւը հարիւրի բարձրացնելու համար :

ՖՐԱՆՍԱ. 284 միլիոն տոլար եւս պիտի ստանայ Մարշալեան Նահանգներէն՝ ի հաշիւ 522 միլիոն վարկին որ քուէարկուեցաւ Խորհրդարանէն :

ԱՆԳԼԻՈՑ ելմտական նախարարը յայտարարեց երեքշաբթի օր թէ արտածումներու եւ ներածումներու հաւասարակշռութիւնը վտանգաւոր չափով խանդարուած է : Անգլիա ներկայիս պէտք է վճարէ 1574 միլիոն սթերլին իր ներածումներուն համար իսկ արտածումները եղած են 675 միլիոն սթերլին պակաս :

ՅՈՐՀՐԴԱՑԻՆ « Թաս » հեռադրական դրասկարութիւնը մատնանշ մը կ'ամբաստանէ Ամերիկան «որ թոյլ չէ տուած որ Պելճիքա վաճառացնէ, Մոսկուայի հետ կնքուած առեւտրական դաշնագիրը » :

Արիւնալի կռիւներ Երուսաղէմի մէջ

Երեքշաբթի օր արիւնալի կռիւ մը տեղի ունեցած է Երուսաղէմի մէջ՝ Հրեաներուն եւ Արաբներուն միջեւ : Անգլիական ուժերը միջամտած են եւ դնդացիրներով յարձակած են : Կռիւը տեւած է վեց ժամ, ծանր կորուստներու մատնելով երկու «պատերազմիկ» կողմերը :

Նախապատրաստ եղած են հրէական Հականա դաղտնի ընկերակցութեան զինուորները : Արաբները տանիքներէն սկսած են հրացան պարպել : Քաղաքին փողոցները վերածուած էին ռազմադաշտի : Ամէնէն կատաղի ընդհարումները տեղի ունեցած են քաղաքին հարաւային թաղամասերուն մէջ :

★ Գահլիէն կը տեղեկացնեն թէ համաճայն Պաղեստինի Արաբական Գերագոյն ժողովի փոխ - նախագահին յայտարարութեանց, Արաբները « անձնասպան»ներու դումարտակ մը ստեղծած են որ « պիտի յարձակի Միացեալ Ազգերու Պաղեստինի Յանձնաժողովին անդամներուն վրայ երբ անոնք Պաղեստին հասնին : « Ասիկա ազդարարութիւն մըն է, ոչ թէ սպառնալիք մը » ըսած է նախագահը, ձամալ Հիւսէյնին՝ մենք պատասխանատու չենք Յանձնաժողովի անդամներուն ապահովութեան համար : Արաբ ժողովուրդները վճռած են կռուիլ՝ իրականացնելու համար Պաղեստինի բաժանման ծրագիրը » :

★ Միացեալ Ազգերու Պաղեստինի Յանձնաժողովը մեկնաձայնութեամբ քուէարկած է ըլլալով Պաղեստինի համար միջազգային դինուորական ուժ մը տրամադրելու բանաձեւը, Յանձնաժողովը որոշումը պիտի հաղորդէ Ապահովութեան Խորհուրդին՝ յիշեցնելով որ «խաղաղութիւնը վտանգի մէջ է Պաղեստինի մէջ » :

★ Միացեալ Ազգերու Հողագործութեան Խորհուրդը ժողով պիտի դումարէ Փետրուար 16ին, քննելու համար Երուսաղէմ քաղաքին համար պատրաստուած միջազգային համաճարութիւնը որուն դլխաւոր տրամադրութիւններն են հետեւեալները.— Ա.— Միացեալ Ազգերը կ'եդրաչխատեն քաղաքին հողային ամբողջութիւնը եւ միջազգային վարչութիւն մը կը ստեղծեն այնտեղ : Բ.— Քաղաքը որեւէ զինուորական ուժ պիտի չունենայ : Գ.— Կառավարիչը կը նշանակուի երեք տարուան համար, տեղացիները այդ պաշտօնը չեն կրնար ստանալ : Դ.— Քաղաքը կ'ունենայ իր օրէնսդիր մարմինը 25 անդամներէ բաղկացած որոնք կ'ընտրուին տեղացիներէն պայմանաւ որ հպատակ չըլլան հրէական եւ արաբական պետութեանց : Ե.—Դատական իշխանութեան դատաւորները կ'ընտրուին Միացեալ Ազգերէն : Զ.— Արաբերէնը եւ Եբրայերէնը պաշտօնական լեզուներ կը ճանչցուին :

Վերոյիշեալ տրամադրութիւնները պիտի վերանքննուին վերջնական ձեւ մը ստանալէ առաջ :

Խիստ խղճի գիներու բարձրացումը արգիլելու համար

Կառավարութիւնը խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ նոր ծրագիր մը որուն մէջ կ'առարջարկուի խիստ քայլեր առնել բոլոր այն խանութպաններուն կամ շրջուն վաճառորդներուն դէմ որոնք արուեստական միջոցներով կը բարձրացնեն օրուան կենսական անհրաժեշտներուն գիները :

Դահլիճը երեք օրէ ի վեր կը զբաղի այս հարցով : Որոշուած է ոչ միայն պատժական միջոցներով կասեցնել դիներու բարձրացումը, այլեւ նոր ներածումներ կատարել Ամերիկայէն :

Ինչպէս արդէն դրած էինք, տրամադրութիւն կայ նոր դէմքեր առնել խառն դահլիճին մէջ՝ այս վերջինին հեղինակութեան դարկ տալու համար :

Ցոյց կը չըլչի թէ կառավարութիւնը որոշած է վեց ամիսէն մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտել այն խանութպաններն որոնք օրինական գինէն աւելի բարձր արժէքով կը ծախեն իրենց ապրանքները : Միեւ մեծաքանակ վաճառականներուն ազդարարուած է արդէն որ պահեն ճշմարտութեան գիները :

Համաճայն ելմտական վերջին օրէնքին, ելմտական նախարարը քայլեր առած է գործադրելու համար խնայողութեանց ծրագիրը : Զինուտրական ծախքերէն, 1948ի առաջին եռամսեայն պիտի կրճատուի 56 միլիառ դրամ մը :

★ Արտաքին նախարարը կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի վաղը՝ խորհրդարանին մէջ :

★ Վճռակատրութիւն մը պատրաստուած է թէ ժողովուրդը ինչ համեմատութեամբ 5000նոց պահած էր — 30 առ հարիւր՝ մէկ կամ երկու հատ, 30 առ հարիւր՝ երկուքէն մինչեւ տասը հատ, 30 առ հարիւր՝ տասնէն մինչեւ քսան հատ, 5 առ հարիւր՝ քսանէն մինչեւ քառասուն հատ, իսկ 4 առ հարիւր՝ քառասունէն աւելի :

★ Ոսկիի գիները բարձրացած են — երեք-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԵՐԳԱՂԹԻՆ ԴԷՄ...

Նախ՝ մեր ըսելիքին իբր նախաբան՝ մանրա-վէպ մը.—

Մեր գիւղը Պաղտամու մը կար: Գիւղին պատմիւ երդիծաբանն էր ան: Օր մը քաղաքը՝ հիւր կ'ըլլայ բարեկամներէն մէկուն: Իրիկունը՝ ճաշի կը նստին: Տանտիկինին սեղան բերածը կորկոտ ապուր է, ջրալի, խորունկ ամանի մը մէջ:

Մեր անմահ Պաղտամուն փայտէ դգալը ափին՝ կ'ելլէ, կ'ինջնէ սակայն հատիկ մը անգամ ակռաներուն տակ չի գար: Կլաժը՝ ջուր եւ ջուր է:

Ճանկարծ, Պաղտամուն դգալը սեղանին վրայ ձգելով կը սկսի դուլպաները հանել — տրեխները՝ նէրս մտնելու առնն արդէն հանած ու սխալին վրայ ծալ զարկած էր:

Տանտէրը զարմացած կը հարցնէ.

— Ա՛յդ ինչ է Պաղտամու: Գուլպաներդ ինչո՞ւ կը հանես:

— Ի՞նչ ընեմ, ազբար: Դգալով հատիկ մը չկրցայ գտնել, ամանին մէջէն: Գուլպաներս հանեմ՝ մէջը մտնեմ, տեսնենք կրնա՞մ այս ձեւով հատիկ մը գտնել,— կը պատասխանէ մեր պատմաւոյրան Պաղտամուն:

×

Հիմա, ես ալ, սա նեղամիտ համայնավար ազբարիկներուն հրամցուցած «ապուր»ին (Դաշնակցականները՝ կամ Դաշնակցութիւնը նեղպազթին դէմ) մէջ պիտի մտնեմ գուլպաներս հանած ու թեզանիքներս վեր ծալած, փնտռելու թէ՝ պիտի կրնա՞մ հատիկ մը, կուտ մը կորկոտ գտնել:

Հայրենազարթը, Հ. Ց. Դաշնակցութեան հիմնական քաղաքականութիւնը է եղած ոչ թէմիայն այսօր, այլ՝ իր ծնունդէն ի վեր, որուն ապացոյցներն ու վաւերը բազմաթիւ են ու արդ-րէ, ու ես, այսօր այդ հիմնականին մասին չէ որ պիտի խօսիմ:

Մինակ, պիտի քննեմ ու վերլուծեմ այսօրուան երկիր մեկնաբերը թէ՝ ի՞նչ տարրերէ կը բաղկանան անոնք եւ Դաշնակցութիւնը կամ Դաշնակցականները ի՞նչպէս կրնան անոնց մեկնումին դէմ ըլլալ:

Ես անձամբ ծանօթ եմ եւ չփոյմ ունեցած եմ բազմաթիւ ներդաղթող ընտանիքներու հետ, որոնք կարելի է բաժնել հետեւեալ դասակարգերու ֆրանսայէն մեկնողները եւ, կը կարծեմ թէ՝ ամէն տեղ ալ պատկերը նոյնը ըլլալու է, անցնող երկու տարուան ընթացքին մեկնողներուն համար:

Նկատի ունեցած եմ, դրեթէ երեք դասակարգ:

Առաջին դասակարգին մէջ կան այն թշուառականները, որոնք տարիներ չարունակ մեր պատմութիւններուն հանդարտ կեանքը պղտորած են ու հայհոյած են Դաշնակցութեան դէմ, պայքարի էն ատորին միջոցները գործադրելով.— դաւ, մատնութիւն, դրախօսութիւն, նենգութիւն, եղբայրասպանութիւն ու հազար մի տեսակ վատութիւններ:

Այս դասակարգը, բարեբախտաբար, մնացեալ երկու դասակարգերուն հետ բաղդատելով էն փոքր թիւը կը կազմէ:

Արդ, Դաշնակցութիւնը կամ Դաշնակցականները ինչո՞ւ այս թշուառականներու մեկնումին դէմ պիտի ըլլան, կարմիր ազբարիկ, երբ անոնց հեռացումով մենք եւ մեր դաղութները աւելի չահ կ'ունենանք ու ժամանակ, մեր չինարարական ու խաղաղ աշխատանքներուն, Հայը Հայ պահելու նուիրական գործին համար:

Ինչպէս կը տեսնես, Լենին - Ստալինեան արեւակից, «ապուր»ին այս պնակին մէջէն կուտ մը կորկոտ առնդամ չհլալու:

Երկրորդ դասակարգը, ամէնէն մեծ տոկոս կազմողը, ձեր վարդապետութեան հետեւող «մասսայ»ին մաս կը կազմէ սակայն, անոնք չատ քիչ բան կը հասկնան կոմունիզմէն: Ձեր դրախտ կարծած վարչաձեւին հաւատացող, «Նոյեմբերեան» տօներուն ձեր սրահները լեցնող ու ձեր հայ մամուլէ դատ ամէն բանի նմանող թերթուհիներուն ընթերցողներն ու բաժանորդներն են:

Հիմա, եկուր ու մեզի պատասխանէ «ռեսպուբլիկաճի» ազբար, թէ Դաշնակցականները կամ Դաշնակցութիւնը ինչո՞ւ դէմ պիտի ըլլայ առնց ներդաղթելուն: Անո՞ր համար, որ այս միամիտները կ'երթան հոն ու ձեր քարոզած վարչաձեւին դրախտը չեն գտներ, եւ...: Ձեր «Նոյեմբեր»ներու հանդիսականները պակսելո՞ւն համար թշնամի պիտի ըլլանք: Ձեր թերթուհիներուն դրախօսութիւնները ու հայհոյանքները լսողներուն թիւը պակսելո՞ւն համար դէմ պիտի ըլլանք իրենց հայրենազարթին, թէ՞ առնց մեկնումը մեզի նպաստաւոր ու ձեզի ոչ նպաստաւոր ըլլալուն համար:

Ահա, «Սովետի» բարեկամ, ինչպէս տեսար «ապուր»ի այս երկրորդ ու խոշոր պնակէն ալ հատիկ մը՝ կորկոտ մը չկրցանք հանել:

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Տեսակցութիւն Ք. Գարապէթիրի հետ

Դ.

Գալով այս լուսանկարին, ըսաւ Զօր. Գարապէթը համբանկար մը ցոյց տալով, քաշուած է Սէլքքանդրափոլի մէջ եւ ցոյց կուտայ խումբ մը Հայ որբեր, որոնք շրջապատած են զիս:

Աջդարեւ այդ համբանկարին կեդրոնը կ'երեւէր Զօր. Գարապէթը, շրջապատուած որբերով:

Այս փաստաթուղթը կը հաստատէ թէ իրականութեան չեն համապատասխաներ այն պնդումները թէ ես կամ իմ հրամանիս տակ գտնուղները բռնութիւններ ի գործ դրած են պատերազմի ընթացքին: Ընդհակառակն, մեր բանակը վերահաստատեց խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնը, որ բոլորովին խանգարուած էր:

Այս պայմաններուն մէջ անիրաւութիւն պիտի ըլլար մեր ժամանակէն առաջ պատահած դէպքերուն պատասխանատուութիւնը վերագրել մեզի: Վստահ եմ թէ անկողմնակալ պատմագիրը ապագային պիտի ճշդէ իրողութիւնները:

Զօր. Գարապէթը ծանրացաւ այս կէտին վրայ, այն տպաւորութիւնը ձգելով թէ իր հիմնական նպատակն էր հերքել, մէջ ի ցոյց ուրիշներ ըսած ու գրած են իր մասին: Հաւանաբար այդ նպատակով էր որ աւելցուց թէ մտադիր է ամբողջութեամբ թարգմանել տալ Խատիսեանի հատորը, կէտ առ կէտ պատասխանելու համար անոր:

Զենք պիտեր թէ կրցաւ իրականացնել իր այդ բաղձանքը, քանի որ մինչեւ իր մահը ոչ մէկ հրատարակութիւն կատարեց այդ մասին: Ինչ կը վերաբերի վերջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքին իր հրատարակած հատորին, հոն ալ ոչ մէկ ակնարկութիւն կամ խնդրոյ առարկայ հարցերուն մասին:

Զօր. Գարապէթիրկն հրաժեշտ առնելէ առաջ երրորդ դասակարգը, երկրորդին կէսն ալ պակաս, հաւանաբար — կը բաղկանայ երկու փոքր մասերէ, որոնցմէ առաջինը ոչ կոմունիզմին, ոչ Դաշնակիզմին եւ ոչ ալ տեւ «լիմ»ի մասին պաղատալ ոնի:

— «Ամէն, առնք բոլորն ալ պարապ բաներ են»...

Անիկա միայն երկու բան գիտէ ու կը հասկնայ.— Ըլլալ հայրենիքին մէջ, հոն աշխատիլ, հոն ուտել...: Օտարութենէն ձանձրացած, այն միայն մէկ բան գիտէ, թէ իր զացած երկիրը հայատան է, ու ժողովուրդը ամբողջովին Հայեր: Ասկէ անդին իրեն համար ուրիշ բան դոյութիւն չունի:

Երկրորդ մասը՝ երրորդ դասակարգին, Դաշնակցութեան համակիրներ են, նոյնիսկ, ոմանք չարքայիններ եղած են անցեալին մէջ:

— « Ես ոչ խօսող եմ եւ ոչ ալ գրող»... բնաբանը ունին իրենց արդարացում: Անոնք կերթան պիտակցութեամբ ու հաւատքով թէ ձեր քարոզած դրախտը դոյութիւն չունի հոն, սակայն հոն կայ միայն հայրենի սրբազան հողը: Ասոնք մեր գանգուածին հարիւրին տասէն քիչ մըն ալ պակաս թիւը կը կազմեն թերեւս, որոնց մենք միշտ ալ ուժ տուած, եւ քաջալերած ենք բարոյապէս որ անպայման հայրենիք մեկնին:

Արդ, ինչո՞ւ դէմ պիտի ըլլանք նաեւ այս կարգի հայրենակիցներուն հայրենադարձին, քանի որ մենք դիրենք մղած ենք որ անպայման երթան: Ես անձամբ, որքան կրակ յորդեցուցած, չունէ վստահած եմ նոյնիսկ ձեր վարանող հետեւորդները համոզելու համար, որ անպայման մեկնին ու յայտնած եմ:

Ահա, ինչպէս տեսար, «կոմկուս - պարտիա» հայրենակից, այս երրորդ «ապուր»ի պնակին մէջէն ալ հատիկ մը չհլաս, հակառակ որ դուլպաներս հանելով մէջը մտայ այսպէս եւ, ուշադրութեամբ որոնեցի դէթ հատիկ մը գտնելու յոյսով, ի նպաստ ձեզի, ու ի հեճուկս՝ մեզի:

Արդ, Դաշնակցականները կամ Դաշնակցութիւնը ի՞նչպէս դէմ կ'ըլլան: Ասոնց մեկնումը մեզի՞ նպաստաւոր է թէ ձեզի ...:

Ու տակաւին, պէտք է դիտնայիր, թէ՝ մենք ինչպէս ամէն օր Աստուած, Աստուածդ կը կանչէինք, որ, օրինակ, սա մեր գաղութին արձանագրուած չուրջ 30 հազարն ալ մեկնէր... այս երկու տարուան մէջ, որմէ վերջ, անշուշտ օր մըն ալ կարգը մեզի պիտի գար...:

Ահա թէ, մենք ինչպէս բաց սիրտ ու անկեղծօրէն կ'արտայայտուինք մեր փափաքին մասին: Սակայն, դուն նորէն մրեամտի անուղղան պիտի մնաս ու չարունակ պիտի ատես պոռալով, թէ՝ Դաշնակցութիւնը հայրենադարձին դէմ է:

Սակայն, մենք քեզ չատ լաւ կը ճանչնանք եւ դիտենք որ «բանին մէջ՝ բան կայ, անլեզին (տիկ) մէջ՝ թան»...:

Դուն սրբազան պարտականութիւնը ունիս... ամաղադրում դրախօսելու Հ. Ց. Դաշնակցութեան դէմ, Սփիւռքին մէջ տարիք տակ հող ունենալու համար:

Ահա վերջին: «Թշնամիին», «դէմք»ին վրայ աւելցաւ նաեւ «Թուրքը» Երեւանի անթելէն: «... Դաշնակները ներդաղթին արգելք են հանդիսանում ...»:

Ու դուն ալ, Սփիւռքի «կոմկուսցին», սկսար ձայն բռնել ու կրկնել անխղճօրէն:

Ըսէ, համայնավար ազբարիկ, եթէ Հայու աչքին ունիս երակներուդ մէջ, թէ՝ սա Դաշնակցականները Թուրք որակող բառերները Հայոց աչխարհին ո՞ր կաւովը չենուած են, ու իրենց կուրծքին տակ պճեղ մը Հայու, սիրտ կա՞յ ...:

Այդ սիրտին մէջ պատգամ մը խիղճ կա՞յ՝ հայկական ..:

Դաշնակցականները Թո՛ւրք :

Վա՛յ ձեզ, մգլոտած ուղեղներ :

Եթէ հայ ժողովուրդը հատուածներու պիտի բաժնենք ու այդ հատուածներուն մէջէն էն հայրենասէրը, էն հարազատը պիտի ուզենք գիտնալ, տակաւ Երեւանի անթելին չէ որ պիտի հարցուի, այլ՝ մեր ժառանգական, դարաւոր թշնամիին՝ Թուրքին:

Ու այն ժամանակ, Թուրքը անպայման պիտի պատասխանէ :

— Դաշնակները, « Դաշնակ կոմիթաճիները», մեզի թշնամի են ...

Դաշնակցականները Թո՛ւրք :

Չէ՛յ «ռեսպուբլիկաճի» Ստալինեան կարմիր աւետարա՞նը քեզի տորվեցուց տակաւ: Այն ատեն, մորէն կը ստես, որովհետեւ Լենինն ալ, Ստալինն ալ չատ աղէկ կը ճանչնան Դաշնակցականները ...:

Բայց մենք դիտենք, չատ լաւ կը ճանչնանք քու թուաւոր հոգիդ: Դուն այնքան լեցուած ես չար նախանձով դէպի Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը որ երբ անոր տիտան հասակը կը տեսնես երեւակայութեանդ մէջ, գլուխդ պտոյտ կուտայ:

Ու ցրչալի այդ տիտանը կայ, կանգնուն է, տակաւ տակ անդունդ մը կը տեսնես ու անոր մէջ քու մահդ ...:

Ահա քու ամբողջ հայհոյանքներուդ, թունաւոր նետերուդ, ժահրոտ պոռչտուքներուդ, զրախօսութիւններուդ ու բոլոր որակումներուդ բոմն պատճառը, միա բանին :

Այժմ դնա ու մի մոռնար մեր անմահ Պաղտամուին ապուրն ու ցոյց տուած տեղս՝ մեր մասին հարցում ուղղելու համար:

ՀԱՅԿ ԱՐՄԷՆ

հաստատեն այն յաջորդական յարձակումները ու հակայարձակումները, զորս կատարելին անոնք, Հոկտեմբեր 14էն սկսեալ, մինչեւ կարսի անկումին օրը :

Զօր· Դարապէքիր պահ մը ընդհատեց իր յայտարարութիւնները եւ իր փաստաթուղթերը աչքէ անցնելէ յետոյ .

— Դատ, ըսաւ ու հետեւեալ յաւելուածական տեղեկութիւնները հաղորդեց մեր առաջին հարցումին մասին :

— Ինչ առաջ կը հարցնէիք թէ ճի՞շդ է որ Սիմոն Վրացեանի օրով պոլշեւիկներուն դէմ միացեալ ճակատ կազմելու առաջարկ կատարուած էր մեր մօտ :

Ինչպէս ըսի, այդ նպատակով ուղղակի ոչ մէկ առաջարկ կատարուած է ինծի: Հաւանաբար թիւրիմացութեան մը չուրջ կը դառնայ խնդիրը՝ ինչպէս կը հաստատէ այս փաստաթուղթը :

Զօր· Դարապէքիր այդ պահուն մեզի յանձնեց փաստաթուղթ մը, որ պատճէնն էր երեւանէն արեւելեան ճակատի Թրքական հրամանատարութեան ներկայացուցիչ Պահէտտինին պէյի ուղղեալ պաշտօնագրի մը :

— Այս պաշտօնագիրը մեզի ղրկուած էր Ալեքսանդրափոլի դաշնագրին ստորագրութենէն յետոյ, ըսաւ Զօր· Դարապէքիր ու շարունակեց· — Ինչպէս դրուած է արդէն այդ պաշտօնագրին մէջ, Դաշնակ կառավարութիւնը մեզի դիմած էր ապահովելու համար Ալեքսանդրափոլի դաշնագրին տրամադրութիւնները »:

Զօրավարին արտօնութեամբ կ'ընդօրինակենք փաստաթուղթը, որուն բովանդակութիւնը հետեւեալն է·

« Թուրքիոյ Ազգ· Մեծ Ժողովի կառավարութեան արեւելեան ճակատի հրամանատարութեան ներկայացուցիչ Պահէտտինին պէյին .

Հաճեցէք ներկայ դիմումը յանձնել ձեր բարձր իշխանութեան, եւ ինչպէս անձնապէս բացատրած եմ ձեզի, չտապեցուցէք որպէսզի չուտափոյթ պատասխան ստացուի :

Իր ազատութեան եւ անկախութեան համար մարտնչող Հայաստանի կռիւը պոլշեւիկներուն դէմ, մեր համոզումով կը ծառայէ ոչ միայն Հայաստանին, այլեւ Մերձաւոր Արեւելքի բոլոր ազգերու օգտին :

Այդ պատճառով Հայաստանը յոյս ունի որ իր կռուի ընթացքին, ինքը կ'ըստանայ օգնութիւն իր դրացիներէն եւ առաջին հերթին, Թուրք Ժողովուրդին կենսական շահն ալ կը պահանջէ որ Հայաստան յաղթական ելլէ այս կռիւէն եւ անկախ մնայ :

Առաջնորդուած այդ համոզումէն, Հայաստանի կառավարութիւնը կը խնդրէ Թուրքիոյ Ազգ· Մեծ Ժողովի կառավարութենէն յանուն երկու ազգերու փոխադարձ շահերուն կարելի եղածին չափ չուտով 1) Վերադարձնել Երեւանի ռազմամթերքը դէմոնուղ հայ պինուորական դերիներըը , 2) Որոշ պայմաններով հայ բանակին տալ ռազմամթերք, առաջին առթիւ ռուսական երեք դծաւոր հրացանի կամ թրքական մաւզէրի փամփուշտներ եւ կամ Ռօսսի եւ Լիպէլ սիսթէմի հրացաններ, 3) Հաղորդել մեզ թէ արդեօք Ազգ· Մեծ Ժողովի կառավարութիւնը հնարաւոր կը նկատէ՞ օգնութիւն հասցնել մեզի, ու եթէ կրնայ, ի՞նչ չափով ու եղանակով եւ որքան ատենէն :

Այս դիմումը կատարելով, Հայաստանի կառավարութիւնը կը հիմնուի այն բարեկամական յարաբերութիւններուն վրայ, որոնց հիմը դրած է Ալեքսանդրափոլի դաշնագրին սկսեալ եւ որոնք խանգարուած էին պոլշեւիկներու իշխանութեան շրջանէն » :

— Ինչպէս կը տեսնուի, յարեց Զօր· Դարապէքիր, դիմումը կը յենուԱլեքսանդրափոլի դաշնագրին վրայ: Ափդէն տարբեր ձեւով որեւէ դիմում խնդրոյ առարկայ չէր կրնար ըլլալ, նկատելով որ այդ միջոցին բարեկամական յարաբերութիւնները գոյութիւն ունէին Թուրքիոյ եւ Խորհրդ· Ռուսիոյ միջեւ, որոնք հաշտութեան եւ բարեկամութեան դաշինք կնքած էին Մոսկուայի մէջ :

Աւելորդ է ըսել, անհետեւանք մնալու դատապարտուած պիտի ըլլար երկու երկիրներու յարաբերութիւնը խանգարելու բնոյթ կրող ոեւէ առաջարկ :

Անձնական կարծիքս այն է թէ Դաշնակ կառավարութիւնը փախցուցած էր լաւագոյն առիթները եւ այլեւս կարելի չէր յապաղած միջոցներով փրկել իրենց կացութիւնը :

Ափդարեւ քիչ յետոյ Դաշնակները ստիպուեցան լքել իշխանութիւնը եւ հեռանալ :

Ս· ՇԱՄԼԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Հիւլէական ռումբը

(Բ· եւ վերջին մաս)

Հ·— Ամերիկա ուրանիում ունի՞ ·

Պ·— Շատ չնչին քանակութեամբ՝ Կոլորատօ եւ Նիւթա նահանգներուն մէջ· պատերազմի ընթացքին կ'օգտուէինք քանատական հանքերէն : Մեծ քանակութեամբ ուրանիում ունին, պելժիական Քօնկօն, Չեխոսլովաքիան — որուն հանքերը կը շահագործեն Ռուսերը — Չիլին եւ հարաւային բեւեռի շրջանները :

Հ·— Ռուսերը գաղափար ունի՞ն հիւլէական ռումբի մասին .

Պ·— Բաւական չատ, անոնք կ'աշխատին հիւլէական ռումբ արտադրել· իրենց գործարանները կը գտնուին Ուրալի շրջաններուն մէջ ուր դիւղեր ցերեկ կ'աշխատին : Ժօլիօ Քիւրի, Ֆրանսացիներն ալ որ, շատ մը ուրիշ գիտնականներու հետ , կը պահանջէր որ հիւլէական գաղտնիքը հրապարակ հանուի, յաղթութենէն անմիջապէս ետք Ռուսիա դնաց ռուսական օգտակարով մը, ձախակողմեան հակումներ ունի եւ կը մերժէ գաղտնի պահել իր գիտական ուսումնասիրութենից արդիւնքը: Ռուսերը կաշառեցին կարգ մը Քանատացի պաշտօնեաներ՝ գաղտնիքները կորզելու համար: Իրենց լրտեսները յաջողեցան ձեռք անցընել կարգ մը գաղտնիքներ, ինչպէս նաեւ մէկ ունկիի չափ U — 235:

Հ·— Եթէ գաղտնիքին ծանօթ են, ինչո՞ւ չեն չիներ :

Պ·— Թերեւս չինած են, թէեւ մասնագէտնե-

Այս դիմումը կատարելով, Հայաստանի կառավարութիւնը կը հիմնուի այն բարեկամական յարաբերութիւններուն վրայ, որոնց հիմը դրած է Ալեքսանդրափոլի դաշնագրին սկսեալ եւ որոնք խանգարուած էին պոլշեւիկներու իշխանութեան շրջանէն » :

— Ինչպէս կը տեսնուի, յարեց Զօր· Դարապէքիր, դիմումը կը յենուԱլեքսանդրափոլի դաշնագրին վրայ: Ափդէն տարբեր ձեւով որեւէ դիմում խնդրոյ առարկայ չէր կրնար ըլլալ, նկատելով որ այդ միջոցին բարեկամական յարաբերութիւնները գոյութիւն ունէին Թուրքիոյ եւ Խորհրդ· Ռուսիոյ միջեւ, որոնք հաշտութեան եւ բարեկամութեան դաշինք կնքած էին Մոսկուայի մէջ :

Աւելորդ է ըսել, անհետեւանք մնալու դատապարտուած պիտի ըլլար երկու երկիրներու յարաբերութիւնը խանգարելու բնոյթ կրող ոեւէ առաջարկ :

Անձնական կարծիքս այն է թէ Դաշնակ կառավարութիւնը փախցուցած էր լաւագոյն առիթները եւ այլեւս կարելի չէր յապաղած միջոցներով փրկել իրենց կացութիւնը :

Ափդարեւ քիչ յետոյ Դաշնակները ստիպուեցան լքել իշխանութիւնը եւ հեռանալ :

Ս· ՇԱՄԼԵԱՆ

ը կ'ըսեն թէ երեք, չորս տարիէն առաջ չեն կրնան ունենալ իրենց առաջին ռումբը: Կան, անշուշտ, կարգ մը բաներ որոնք իրենց անծանօթ կը մնան, օրինակ ռումբին մեքենականութիւնը եւ քանակութիւնը U—235ին կամ փլուտոնիումին որ ռումբը պէտք է պարունակէ: Շիտակը ըսելով, այս բոլորը մանրամասնութիւններ են· Խնդիրը այն է թէ ինչպէս պիտի չինեն ռումբը արտադրող մեքենաները եւ գործարանը :

Հ·— Ռումբին դէմ պաշտպանութեան ոեւէ միջոց կա՞յ :

Պ·— Գիտունները ու պինուորական մասնադէտները այդ մասին տարակարծիք են: Ոչ, հիւլէական ռումբին դէմ պաշտպանուելու ոեւէ միջոց չկայ: Պատերազմին, գերմանական ոչ մէկ V—2 հրթիռ կրցանք վար առնել: Այդ հրթիռները կը սուրային ժամական 3000 մղոն արագութեամբ եւ բառարով «տեսանելի» չէին· իրենց դէմ մասին նախապէս պղտարարութիւն չէիր կրնար ստանալ որովհետեւ կը թռչէին ձայնէն չորս անգամ աւելի արագ :

Հ·— Ի՞նչ պիտի ըլլայ ապագան :

Պ·— Երկու ծրագիրներ կան — մենք կը մտածենք քանդել ռումբին պատրաստութեան ծառայող բոլոր հաստատութիւնները, եւ յետոյ գաղտնիքը տալ բոլոր ազգերուն եւ ուրանիումի եւ փլուտիւմի հանքերը դնել միջազգային հսկակչիռի տակ :

Մինչդեռ Ռուսերը կը պահանջեն որ նախ մենք փճացնենք մեր ռումբերը եւ յետոյ գաղտնիքը հաղորդենք ուրիշներուն: Անոնք հակառակ են որ հանքերը հակակչիռի տակ առնուին :

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

Նիւ Եորքի Քոլըմպիա համալսարանին հայկական ընկերութիւնը առած է իր առաջին դասախօսութիւնը: Մեծ բազմութեան մը ներկայութեան խօսած է Քոլըմպիա համալսարանի պատմութեան փրոֆէսէօրը՝ Վահան Գալէնտէրեան՝ նիւթ ունենալով « Հայկական Հարցը Միջազգային Արդարադատութեան առջեւ»: «Հայկական Հարցը միշտ ալ կենդանի է», ըսած է ան, ինչպէս 25 եւ 50 տարի առաջ: Հայկական Հարցի դլխաւոր հանդրուանները թուելէ վերջ, ըսած է թէ վերջին անգամ Պերլինի 16րդ յօդուածը փոխուելով 61րդի, դրած է Հայերը պաշտպանողական դրութեան մը մէջ, իսկ «ամօթալի գործ մըն է Լօզան դաշնագիրը: Ռուսական Հայաստանը պատասխանը չէ Հայկական Հարցին: Հայկական Հարցը միայն Թրքահայաստանը կը պարունակէ: Թուրքիան իր ձեռքին մէջ ունի այդ հողամասը: Անդիտանալով այս իրողութիւնը , մենք ընդունած կ'ըլլանք աւազակին իրաւունքը պահելու իր աւարը: 2500 տարուան մշակոյթ մը ունեցած ենք այդ հողամասին վրայ որ մերը եղած է: Հայկական հողը կրցած է դիմանալ չատ մը հալածանքներու եւ « այնքան ատեն որ հայ ժողովուրդը պահէ ապրելու կամքը, նոյնքան ատեն կենդանի պիտի մնայ Հայկական Հարցը :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԷՍԱ ԵՒ ՀԱՄԱՍ

(ԽՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ· ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Այնպէս թուեցաւ իրեն, որ բովանդակ նիւթական աշխարհը, իր մարմինին հետ միասին, չուեց, անէացաւ անհետեւոյթ աշխարհի մը զիրկը ու մնաց իր հոգին միայն, անտեսանելի , հրաշագործ զօրութեան մը առջեւ, որուն անուն մը չէր կրնար տալ: Պահ մը մտածեց հոգեսարսուռ... Զըլլայ որ Ալլահը եղած ըլլայ սա օտարականը, որուն անունով կը խօսի չարունակ :

— Ապուն է··· Ալլահը զերուհիներն ալ կ'ընդունի՞ ···:

— Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի···:

Կինը Ալլահին մեծագոյն ստեղծագործութիւնն է, անշահատելի զանձերով բեռնաւորուած: Ան մայրն է մարդկութեան եւ սիրոյ տաճարը մարդուն, ըլլայ ազատ թէ գերի ···:

— Ուրեմն, ահաւասիկ, աղախի՛ն Բարակա, որ կը հաւատայ Ալլահի··· օրհնէ զիս··· Ու անմիջապէս ծնրադրեց Էսային առջեւ, որ ձեռքերը Նէրա գլխուն վրայ դրած, սկսաւ աղօթել ջերմեռանդօրէն :

— Ով Տէր, դուն, որ մի ես, Արարիչ երկնի եւ երկրի, որ ունես ձեռքերուդ մէջ ծիլը մահուան ու կեանքի, քո անյիշաչար ողորմութեամբդ զօրացուր հաւատքը նորադարձ Բրակա աղախինիդ :

Բարական ելաւ ոտքի, սրտին չոքած ծանրութենէ մը թեթեւցած: Համբուրեց աչքը Էսային ու աղու նայուածք մը նետելէ ետք, կապոցը ուսին, արագաքայլ հեռացաւ դէպի քաղաք :

Այդ նայուածքը չքնեցաւ քարայրին մէջ , անկիւնէ անկիւն, քսուեցաւ ապառաժներուն ու յետոյ լիակա մադաղաթի մը վրան, ուր, այդ օր, Էսա, կենդանի ներշնչումով մը տաղերգից գովքն ու կարեւորութիւնը դեղեցիկ սեռին :

Սաստիկ տաք էր: Էսային մատները կ'այրէին տենդահար :

×

Եղանակը՝ ձմեռ, օրերը՝ գարնանային:

Լեռը իր հսկայ ոտքը աւազուտքին խրած, կը գէմ արեւուն հուրը լոյսն ու լոյսը իր թրթռուն երանգներէն: Լոյսը դիւրաբեկ, հսկայ սկիհի մը նման կըփչրուէը լեռնապարին վերեւ ու եօթներանգ թեւերով կը փռուէր լանջքին զըմրուխտին վրայ, մինչեւ իսկ զմռսելով քարերը, հրաշագեղ գոյներով :

Զարմը, արուեստագէտի մը ճպռտին մաքրամաքուր թրթռացումն էր, որ կը հոսէր վայրի աղանիներու, տատրակներու եւ կաքաւներու լուսաթաթախ կուռցներէն: Անոնք կուգային անվախ մնջել, լերան պարեխներուն, ծերպերուն , քարանձաւներու եզրին, հեչտանքի փրփուրը իրենց կտուցին: Ջուրը ջրանքներու սոխինքներէն կը ցայտէր ուժգին, որ ապառաժներու շրթներէն վար ջրվիժուն, կը լուար զմբխտագեղ դիստերը մարգերուն, կը ցօղէր լուսեղ աչուկները ծաղիկներուն եւ հողին արգաւանդ սաղմերը հաւաքած , կը քշէր զանոնք պատուանդանին վրայ, ամայքին ամուլ դիրկը :

Արշալոյսը նման էր դիցանուհի մը լուսեղէն լոգանքին, վերջալոյսը՝ անոր ցայգային արդուզարդին ու դիշերը մեղրալուսնին: Ձկտլէլէն նուրբ աստուածները կը քալէին արծաթէ մոյկերով , աղաւնակերպ թեւերով ու լուացուած դէմքերով :

Էսա, մենաբանին խորը, դիշերները կը տառապէր երկունքով, ցերեկները կը թեթեւնար ծնունդով: Մադաղաթները, իր մոգական չունչին տակ, կը խօսէին աստուածային լեզուներով: Սնոնց ամէնուն ճակատին վրայ բազմած էր Ալլահը մահիկը գրկած: Կողքերը՝ աստղապատ, տատերը՝ արեւահամ :

Այդ օրը, Էսա, դերազօր ներշունչով մը, կը դրէր վերջին էջերը իր Աստուածամատեանին : Դուրսը արեւ կար, երբ նորէն սկսաւ դեգերիլ ճշմարտութեան մթին ու քարքարուտ բաւիղներուն մէջ: Ցանկարծ, աչքերը մթագնեցան, դիրերը անյայտացան լոյծ խաւարի մը տակ, մադաղաթը սեւ պատի մը նման ցցուեցաւ իր դէմ, ձեռքերը սկսան խարխափիլ, գրիչը կաղալ, ու աչխատութիւնը չքալել այլեւս: Գլուխը վեր առաւ չղայնացած :

չաբթի օր Նափոլէոնը ազատ չուկայի մէջ կ'արժէր 4300 ֆրանք, անգլիականը 5000 ֆրանք :

★ Անոնք որ ապօրինի ճեւերով տոլար պահած էին, կրնան փոխանակել զանոնք՝ առանց բանտարկութեան վախ ունենալու :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ զօրավար Փիէռ Պիլօթ որ անդամ է Մխացեալ Ազգերու զինուորական Յանձնախումբին, յայտարարեց Նիւ Եորքի մէջ թէ սխալ է Ռուսերու այն յայտնութիւնը թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա մերժած էին հաւաքական ապահովութեան դաշինք մը կնքել 1939ին: Երբ 1939ի Զոստոսին բանակցութիւններ կը կատարէինք, Ռուսերը անջատ բանակցութիւններ կը վարէին Բիպէնթրոփի հետ, ըսաւ զօրավարը :

ՖԻՆԼԱՆՏԱՑԻ համաձայնավարներուն պետը, Օքիորդ Հուսինէն խոստովէն կը քննադատէ այն կողմէն խմբակցութիւնները « տրոնք դաւեր կը լարեն արեւմտեան պետութեանց հետ որպէսզի Ֆինլանտան եւս միանայ հակախորհրդային խմբակցութեան » :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ռուսական գօտիին իշխանութիւնները արգիլած են Ամերիկայի նախորդ արտաքին նախարար Ճէյմս Պըրնզի «Բաց խօսինք» դրքին հրատարակութիւնը իրենց գոտիներուն մէջ :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ վարչապետը, Կրոզա, որ Մոսկուա գացած էր ռուսեւռումէն դաշնագրին ստորագրութեան առթիւ, Պուքրէշ վերադարձին յայտարարեց թէ այդ դաշնագրին նպատակը խմբակցութիւն մը ստեղծել չէ : Գերմանիան երկու անգամ մեր երկիրը արշաւեց, չենք ուզեր որ երրորդ անգամ մը եւս մեր վրայ յարձակի, ըսաւ վարչապետը :

ԱՆՑԵԱԼ հինգշաբթի օր Վարշավայի մէջ տեղի ունեցած է կաթոլիկ եկեղեցիի եպիսկոպոսաններուն խորհրդաժողովը՝ Լեհաստանի Արքեպիսկոպոսին նախագահութեամբ: Օրակարգի ընդմէջ նաեւ կատարուած խորհրդակցութեանց մասին ճշդրիտ տեղեկութիւններ հրատարակուած չեն, բայց ենթադրողներ կան թէ եկեղեցիպետերը պիտի քննեն դիմադրել մարքսիզմին ինչ ձեւով ալ ներկայանայ ան, բայց առաջիմ տրեւէ քայլ չառնել եւ սպասել լեհական կառավարութեանորոշումներուն՝ ի պատասխան այն յուշագրին որ ներկայացուցած է : Կարեւոր պաշտօնատար մը յայտնած է թէ կառավարութիւնը պիտի պահանջէ որ եկեղեցին չմիջամտէ քաղաքական դործեղութ :

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ կը հրատարակէ նոր հրամանագիր մը համաձայն որուն ապրատահման ղրկուղ ամէն կարգի յանձնարարեալ ծրար եւ պահարան, պէտք է նամականան պաշտօնեային ներկայացնել ԲՍՅ տրպէսզի այս վերջինը քննէ պարունակութիւնը : Եթէ ծրարը կամ պահարանը չեն պարունակեր այնպիսի առարկաներ որոնց ապրատծումը արգիլուած է, պաշտօնեան տիրոջը աչքին առջեւ պիտի դոցէ զանոնք :

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բացուած է բաժանորդագրութիւնը ութերորդ տարուան համար (1948) :

Ֆրանսա, Ալժերիա, Մարոք 400 ֆր·
Անգլիա, Ամերիկա, Կիպրոս, Պաղեստին Բանտառա 500 ֆր·
Մնացեալ երկիրները 450 ֆր· :

Ֆրանսայի համար, մինչեւ Մարտ 1 բաժանորդագրուիլ ուզողը կը վճարէ հին պայմաններով (300 ֆրանք) : Դիմել Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ, 17 rue Damesme, Paris (13) :

ՄԱՑԻՍ 2Ը ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Վասպուրականի Հայր· Միութիւնը կը պատրաստուի տօնելու Վասպուրականի 33րդ հերոսամարտի տարեդարձը, կիրակի 2 Մայիս 1948ին :

Կը խնդրուի կուսակցութիւններէն եւ քոյր միութիւններէն չխաչաձեւել :

ՍԷՎՐԱՆԷՆ ՃՇԴՈՒՄ ՄԸ.— Պ· եղկիելեան մէկ մէկ տարեկան «Հայաստան» կը նուիրէ ոչ թէ Աթաթագեան եւ Կատայեան եղբայրներուն այլ Այնճարի «Ցառաջ» վարժարանին :

ՓԱՐԻԶԻ Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգարարձութիւնը պատիւ ունի յայտարարելու յարգոյ հաստատութեան որ յառաջիկայ կիրակի 15 փետրուար ,Ս· եկեղեցւոյ մէջ Հայրապետական պատուիրակ Արտաշէզ Սրբ· Սիւրմէեան քահանայ պիտի ձեռնադրէ Աւագ սարկաւագ Ցակոբ Ճօրթուեան :

ԲՈԼՈՐԴ ՕԹԷԼ ՔՈՆԻԹՆԱՆԹԱԼ ԱՑՍ ԿԻՐԱԿԻ

Ֆր· Կ· Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 Փետրուարին ժամը 15էն 24, Hôtel Continental իշքեղ սրահներուն մէջ, 2 rue Rouget de Lisle, métro Concorde :

Նուագախումբ ՖԼՈՒՆԱՆ ՊՈՒՑՕՆ, կը նուագէ դաշնակի վրայ Տիկին Նաթալիա Ալթամճեան . կը պարէ Օր· Ռէժինա Տէր - Ցովհաննէսեան, ռուսական եւ եւրոպական պարեր, արեւելեան նուագ, Թառիսթ Գարեգինի եւ Պ· Օնանեանի կողմէ : Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՄԵԾ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

ՀԱՑ ՆԱՒԿԻՆ ՌՈՒԶ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ Նախ· Ռազմիկներու Նախաբարին եւ Նախագահութեամբ Փարիզի Զին· կառավարիչ ՋՕՐ· ՇՈՒՔՈՑԻ :

22 Փետր· կիրակի ժամը 3էն կէս պիշեր, Օթէլ Քոնթինանթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle, métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ : Մուտք 300 ֆր·, Միութեան անդամներուն 200 ֆրանք :

Կը ծախուին Միութեան կեդրոնատեղին՝ 31 rue St. Lazare, եւ հետեւեալ անձերու մօտ Պ· Պ· Դաւիթեան 32 rue Piat, Օննիկ Պօյաճեան 83 rue d'Aboukir, Աւտմէտբոյժ Զարիհ 22 rue Richer, Ս· Ճերմակեան 35 rue de la Boetie, Սաատճէթեան 1 rue du Petit Thouais, Պ· Գալէկեան 37 rue de Trévise, Քէօլէեան 85 rue Chambar, B. Colombes :

Սեղանները կանուխէն վարձելու համար հեռաձայնել Tro. 44-58:

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ
ԳԻՇԵՐ, Հ· Ց· ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՍՏՈՄ
ՄՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ՆՆՋՈՑՔԸ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ թուականը

«ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ»Ը

Շաւիլի «Բաֆֆի» երիտ· Երկտեղ Միութեան կողմէ, 15 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, տեղւոյն քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Կը բանախօսէ Պ· ՀՐ· ԲԱԼՈՒԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին : Մուտքը՝ կամաւոր :

ԿՂ ՓՆՏՈՒԻՒ Ղազարոս Պէրպէրեան, Իզմիտի Օվաճըքէն, հօրը անուան է Ցակոբ, մօրը Վիգթորիա, եւ քրոջը Եւդիկ: Կը կարծուի թէ Ֆրանսա կը գտնուի: Կը խնդրուի իմացնել Ցովսէփ Տէյիրմէնճեանի, 69 Բուլ Լաֆայէթ, Լիոն:

ՀԱՐԱՒԱՃԻՆ Ֆրանսայի քաղաքներէն Բիւժէ Սիւս Աբժանէն Վանի Քղըլտաղ գիւղացի Տիգրանի աղջիկը Սիրվարդ Գէորգեան կը փնտռէ իր հօրեղբօր որդիները Ահարոն Սահակեան եւ Հայրիկ Վարդանեան, որոնք նախապէս Տիւրտյլեթ կը գտնուէին: Տեղեկացնել Տիկին Գէորգեանի, Puget sur Argens (Var):

ՖՐ· ԿԱՊՈՑ ՄԱՋԻ ՄԱՐՍԷՅԼ ԿՈՂՄԻՒ մասնաճիւղին տարեկան հանդէսը Մարտ 7ին: Կը խնդրուի ուշադիր ունենալ եւ չխաչաձեւել :

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ.— Մարսէյլի «Քրիստափոր» եղբակոմիտէն կազմակերպած է ներկայացում մը խաղարկութեամբ «Շանթ» թատերախումբի, Փետրուար 29ին: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ.— Ընկ· Նուարդ Աբօեան իր Ամերիկա մեկնումի առթիւ 1000 ֆրանք նուիրեց Պուլվար Օտտոյի Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին:

Պ· Մինաս Խաչատուրեան 1000 ֆրանք նուիրեց իր աղջկան Օր· Սիրանույշի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի, չնորհակալութիւններ եւ մխիթարութիւն իր ծնողքին:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի եւ չրջակայից եկեղեցական վարչութիւնը, կաթ· պատուիրակին հրահանգով որոշեց ներկայ յայտարարութեամբ հրաւիրել քահանայական թեկնածուները, անոնցմէ երկուքը ներկայացնելու համար Արտաւազդ Սրբազանին ի ձեռնադրութիւն : Հետեւաբար ամէն անոնք որ կը փափաքին քահանայագործել Լիոնի եւ չրջակայից մէջ թող հաճին անձամբ կամ նամակով եւ յարակից վկայականներով դիմել վարչութեանս ատենապետին հետեւեալ հասցէով: Mr. A. Gulbenkian, 69 rue Louis Blanc à Lyon (Rhône):

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

Մարսէյլ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԻՆԻ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդ Մարգասիրական խումբի դասախօսական ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ակումբին մէջ :

ՓԱՐԻԶԻ Հ· Ց· Դ· «Նոր Սերունդ»ի մասնաճիւղի դասախօսութիւնը այսօր հինգշաբթի, Société Savantes մէջ: Նիւթ՝ «Հայ ժողովուրդը Ցեղասպանութենէն առաջ եւ յետոյ»: Դասախօս Պ· Վ. ՇՏՈՒՒՆ: Հայերէնի դաս 8—9:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սկնթ Անի դասախօսական ժողովը այս ուրբաթ : Դասախօս ընկերը ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Շրջ· վարչութիւնը անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր հետեւիլ խումբերը սովորական հաւաքավայրերուն մէջ.—

ԿԱՐՏԱՆ.— Կիրակի 15 Փետրուար :

ՍԷՆ ԺԵՐՈՄ.— «Աղբալեան» խումբ, Ուրբաթ , 20 Փետրուար :

Նիկայ պիտի ըլլայ Շրջ· վարչութեան ներկայացուցիչը : Կարեւոր օրակարգ :

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՅԵՐՈՒՆԴԻ Անդ/ին Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕ.— Հ· Ց· Դ· Զաւարեան ենթակոմիտէի ժողովը չաբթի օր, 14 Փետրուար ժամը 8.30ին, Կ· Խաչի Սրբմեան սրահը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

Հ· Ց· Դ· ՎԱԼԱՆՍԻ Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի, Ռոմանի եւ Փոն Օպէնայի բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին, Հ· Ց· Դ· Վալանսի Ահարոնեան ակումբը: 11 Ave. Gambetta, Valence :

Հ· Ց· Դ· ԵԳԻՊՏԻՑԻ կոմիտէի ընդհ· ժողովը չաբթի 14 Փետրուար եկեղեցիի ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ընտրութիւններ :

ԼԻՈՆԻ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի վիճաբանական ժողովը 18 փետրուար, չորեքշաբթի ժամը 8.30ին, դպրոցի սրահը, 78bis rue Rabelais: Նիւթը՝ «Հայրենիքը, Հ· Ց· Դաշնակցութիւն եւ Համայնավարութիւնը»:

ԿՐՃՆՈՑԼԻ Հ· Ց· Դ· ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս չաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական վայրը: Բացակաները նկատի կ'առնուին :

ՍԷՆԹ ԷՏԻԷնի Հ· Ց· Դ· «Անտօք» ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս չաբթի իրիկուն ժամը 20ին, սովորական հաւաքատեղին, 14 rue Brossard: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆԻ Հ· Ց· Դ· «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 78 rue Rabelais, դպրոցին սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ· Ց· Դ· «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի հերթական ժողովը՝ այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պար տիւ Կլոպի մէջ: Կարեւոր օրակարգ :

ՎԻՆԻ Հ· Ց· Դ· կոմիտէն ընկերական ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ· Ց· Դ· Օհանջանեան» ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է :

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ Հ· Ց· Դ· «Վարուժան» կոմիտէի ընդհ· ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, պաւորական վայրը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ, ԼԱ ՎԻՍԹ.—

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ԳԻՒԼԱՆԴԱՆեան խումբի կազմութեան տարելիցին առթիւ երեկոյթ պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 21 Փետր· 1948, Շաբաթ իրիկուն մինչեւ լոյս, Երմիթաժի սրահին մէջ (1.a Viste):

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, նուագ : Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՊԱՇՏՕՆՍ ՄՈՒԶԻՔ է: Կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Սէն Լուի նուագախումբին մասնակցութեամբ :

Ապահովել տոմսերը Նոր Սերունդականներէն :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 13 Février 1948 Ուրբաթ 13 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5265-Նոր շրջան թիւ 874 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵՆԱՆ — Գինն՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԶԳԵՑԷՔ, ԹՈՂ ՀԱՅՀՈՅԵՆ

Բարեմիտ ազգայիններ — չէզոք թէ կուսակցական — կը զարմանան որ աւելի յաճախ չենք պատասխաններ դիմացի խառնիճաղանճին յարձակումներուն :

— Ամէն օր սիւնակ կը լեցնեն Դաշնակցութիւնը կամ այս ու այն Դաշնակցականը արատաւորելու համար, իսկ դուք անխոռով նստած էք ու հաշիւ թէ կը բարեհաճի՞ք ձեր ընթունքները բանալ...

«Անխռով»ը բուն բառն է նկարագրելու համար մեր կեցուածքը հանդէպ այն գարշելի գրոյթրոցներուն որոնք, ահաւասիկ, երեք տարիէ ի վեր, փղոյց տարին կուսակցական պայքարը, եւ կը դործածեն բացատրութիւններ որոնց առջեւ սիւնի կարմրէը ամչնէն վարնոց Թուրքը :

Ո՛չ առարկայական քննութիւն մեր յիսնամեակի պատմութեան, ո՛չ բովանդակութիւն կատարուած խաչակրութեան մէջ, ո՛չ ալ ճաշակ, կամ առնուազն, սրամտութիւն այն գրակա՛ն դարձուածքներուն մէջ որոնց նպատակն է մուր քսել Դաշնակցութեան — կամ կարգ մը Դաշնակցականներու — ճակատին :

Միեւնոյն ալեկուխան ամէն օր, ամէն տեղ, ամէն առիթ՝ առանց նոր բան մը աւելցնելու տաբերներով ժամդմուած առասպելներուն վրայ :

Միեւնոյն հինցած - մաշած ու նողկալի քարոզները արպէսզի վ լոյս աշխարհ բերեն մեր — Հայ ժողովուրդին — «սխալ»ները, եւ նահմանջնեն Թուրքին ու բոլոր տեսակի բռնակալներու եւ ոճրագործներու դէմ կատարուած հերոսական մարտնչումը :

Ի՞նչ չքնաղ ճիւմէքաններ այս նոթելուկ խաչակիրներու չարքերուն մէջ, ի՞նչ անզուգական հերոսնե՛ր...

Տակաւին քանի մը տարի առաջ Դաշնակցութեան փառքը երդող ու «հանճարափայլ»ին վարչածեւը քննադատող մարդիկ որ այսօր, նոյն ջերմեռանդութեամբ, կը տարփողեն համաժիրական վարչութիւնը հայրենասիրութիւնը չփոթելով խուժանավարութեան հետ :

Մարդ կը փորձուի հարցնել թէ Խորհրդային կոչուած Հայաստանը 1941ին առաջ գոյութիւն ունէ՞ր թէ ոչ :

Կարաւանին մէջն են Դաշնակցութենէն վտարուած մտեղուկ ու վատոգի ոչնչութիւնները որոնք գրկարաց ընդունուած են դիմացի ճակատէն — Ֆրանսայի մէջ թէ այլուր — որովհետեւ տարկօրէն յանձն առած են հայհոյել մեր անունն կազմակերպութեան դէմ՝ փոխան երեսուն արծաթի ...

Գարշելի տահակները որ Դաշնակցական եղան Խանասօրներէն, Ելլոըղներէն ու Պանք Օթոմաններէն չատ վերջը, համբուրեցին մեր քաղաքները, հայհոյեցին համայնավարութեան կամ Երեւանին դէմ, ու յանկարծ, օրուան ոգիէն ազդուած, դոյն ու մորթ փոխեցին՝ յանո՛ւն հայրենիքի ...

Կարաւանին առջեւէն կը քալէ յաւակնոտ, ամբարտաւան ու պոռոտախօս վարժապետ մը որ, 20ական թուականներուն Դաշնակցութեան բոլոր տիքը կը պարէր եւ մնայուն սեղանակիցն էր « բուրժուա »ներուն ի խնդիր անոնց վարկաբեկուելուն :

Մարդ մը որ այսօր հայ եկեղեցիին սրբութիւնները կը փառաբանէ, իսկ երէկ վարդապետական սքեմը կռնակին, ոտքի տակ կ'առնէր այդ սրբութիւնները :

Իր բարեկամին ու բարեբարին երդիքը քանդող այս երբեմնի հոգեւորականը, քանդիհինգ տարի վերջ, փղոյց լինկած է ազդին երդիքը պաշտպանելու համար Դաշնակցութեան դէմ : Եթէ իր «բարմահազարլ ընթերցողները »չեն լսած իր ճառերն ու քարոզները մինչեւ 1923, կամ մարդիկ որ չատ լաւ կը ճանչնան վինքը :

Մարդ մը որ անորակելի յանդգնութեամբ « թշուառականները » կը պոռայ մեր ամէնէն հայրենասէր կազմակերպութեան երեսին :

Մարդ մը, ջրռաած ուղեղով, որ կը սէ օրն ի բուն — «Այդ շաքարին էր որ ես հաստատումն համոզում գոյացրի' թէ Եւրոպայից յոյս չկայ ու կուսակրօնութիւնից հրաժարուեցի...

Ընկերներ եւ բարեկամներ, այս մարդո՞ց է որ մենք պիտի պատասխաննք աւելի յաճախ :

Երաժիշտ Առամ Խաչատրեան չնորհազուրկ?

Համաձայն Մոսկուայէն ստացուած վերջին տեղեկութեանց, Համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէն խստօրէն յանդիմանած է կարգ մը յայտնի երաժիշտներ ամբաստանելով զանոնք որ «իրենց գործերուն մէջ զօրաւոր կերպով չեշտուած է Եւրոպայի եւ Ամերիկայի արդիական քաղքենի երաժշտութեան ոգին»:

Ամբաստանեալներն են — Արամ Խաչատրեան, Տմիթրի Շոսթաքովիչ, Սերժ Փրոքոֆիեֆ, Միասքովսքի, Մուրատելի, Շէպալին եւ Կապրիէլ Փոփով որոնց «արդիական հեղինակութեան մէջ կը տեսնուի քաղքենի մշակոյթին աւերը, երաժշտական արուեստին ուրացումը եւ անոր անկ ճամբան »:

Կուսակցութեան կեդրոնը խորհրդային արուեստին նուիրուած յետպատերազմեան իր չորրորդ տեղեկագրին մէջ դիտել կուտայնաեւ.«Մեր երաժիշտները հակաժողովրդավար հակումներ ցոյց կուտան իրենց երաժշտութեան մէջ, հակում մը որ անհամապատասխան է խորհրդային ժողովուրդներու գեղարուեստական ճաշակին: Այս կացութիւնը չի կրնար շարունակուիլ, կ'ապեւկնէ տեղեկագիրը: Մեր երաժշտահոգները, մասնաւորաբար Մոսկուայի երաժշտանոցը որուն նախագահն է Շէպալին, «վճռական պաղեցութիւն կը դործեն մեր երիտասարդ երաժշտագիտներու դաստիարակութեան վրայ: Երաժշտական քննադատութեան ներկայ վիճակը անհանդուրժելի է, անոր դլուխը անցած են ռուսական իրապաշտ երաժշտութեան թշնամիները եւ ձեւապաշտ երաժշտութեան վարպետները :

Խստօրէն քննադատուած է Մուրատելիի վերջին օփերան — « Մեծ բարեկամութիւնը» — որ «խոստումնալից երդեր ունի եւ երբեք չէ օգտագործած Խորհրդային Միութեան ժողովրդական մեղեդիները » :

ԱՆՁԱՏ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ՁԿԱՁՄՈՒԻ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՕՏԻԻՆ ՄԷՋ

Գերմանիոյ ռուսական գօտիին ընդհանուր հրամանատարը, մարաջախտ Սոքոլովսքի, շաբթէշաբթի օր յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը երբեք նպատակ չունի գերմանական անկախ վարչութիւն մը ստեղծելու արեւելեան Գերմանիոյ մէջ :

Մարաջախտը հաւաստիքներ տուաւ թէ ռուսական իշխանութիւնները պիտի քաջալերեն ամուհատական ձեռնարկները, գրաման ծախքերը պիտի կրճատուին եւ պիտի վերաքննուի դրաւուած գործարանները խնդիրը :

Իրրեւ յաւելուած մարաջախտին յայտարարութեանց, Խորհրդ. բանակին պաշտօնական օրգանը «Թակուիչ Ռուսնօչաու» կը գրէ որ հատուցումներու վերջնական դումարը պիտի ճշդուի :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ եւ բրիտանական կառավարութիւնները յառաջիկայ երեքշաբթի օր Փարիզի մէջ խորհրդաժողով մը պիտի դումարեն «անուեասական համերաշխ գործակցութիւն մը ստեղծելու համար եղկու երկիրներու դաղթավայրերուն մէջ » :

Ո՛չ : Մենք ամխռով կը դիտենք նոր օրերու այս խաչակրութիւնը որովհետեւ վստահ ենք մեր ուժերուն վրայ եւ դիտենք որ հայ ժողովուրդը իր ջանջանիչ մեծամասնութեամբ կանգնած է մեր թիկունքին :

Որովհետեւ մենք աշխատանք ունինք կատարելիք յանուն հայրենիքի դերագոյն շահերուն:

Եթէ երբեմն, չկամութեամբ, փրենցմով կը զրաղինք, թող այդքանը պատիւ համարին իրենց:

Մեղի դէմ բացուած անպարկեշտ ու անբարոյական պայքարին հարիւրապատիկն իսկ անզօր է Դաշնակցութիւնը տապալելու :

Զգեցէք թող հայհոյեն որովհետեւ այդպէս է հրահանգուած իրենց ի վերուստ — Մոսկո՛ւ, հայհոյի՛ր, զրպարտի՛ր, վարդապետ, ի՞նչ լաւն ես կատարում քո դերը,երեւանը դուրսպան քո դէմին:

Ժ.

5000 ՀՈԳՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒՄԸ ՎԵՐԱՀԱՍԱՒ

Կառավարութիւնը նոր հրամանագրով մը արտօնեց դրամատուներուն որ 15000 ֆրանք վճարին բոլոր անոնց որոնք մինչեւ 14 հատ 5000 ֆրանքոցներ վերադարձուցած էին իրենց :

Ահաւասիկ նոր կարգադրութեան տրամադրութիւնները. —

Ա.— Եթէ ձեր դրամատան կամ ուրիշ որեւէ պետական հաստատութեան վերադարձուցած էիք մինչեւ 70.000 ֆրանքի արժողութեամբ 5000ոցներ, այսօրուընէ սկսեալ կրնաք դիմել եւ ստանալ միայն երեք հատին փոխարժէքը — 15.000 ֆրանք :

Բ.— Անվճար մնացած տասնըմէկ 5000ոցներուն ընկալադիրներով կրնաք հիմա վճարել եկամտային տուրքի ձեր պարտքը դոր վճարած պիտի ըլլայիք փետրուար 1ին:

Գ.— Եթէ ուղէք, կառավարութիւնը ձեզի պիտի վերադարձնէ նաեւ դումար մը, անվճար մնացածներէն, որ հաւասար պիտի ըլլայ իրրեւ տուրք ձեր վճարած դումարին: Այս տրամադրութենէն կրնան միայն օգտուիլ անոնք որ կանոնաւոր հաշիւ ունին պետական իշխանութեան մօտ, այսինքն ամբողջութեամբ վճարած են պետութեան ունեցած իրենց պարտքը :

★ Վերոյիշեալ վճարումներն ալ կատարելէ ետք, կառավարութիւնը վճարած պիտի ըլլայ ետ վերադարձուած 5000ոցներու ընդհանուր համրանքին 55 առ հարիւրը, այսինքն դոհացուցած պիտի ըլլայ 4.890.000 հոգի: Իսկ անցեալ չարթուան եւ ներկայ վճարումներով,դարձեալ չվճարելու համաձայն պիտի ըլլայ 93 միլիառ արժողութեամբ թղթադրամ :

★ Համաձայն վերջին վիճակագրութեան, 5000ոցներ վերադարձուցած էին 8.774.351 անձեր ընդամէնը 58.007.799 կտոր 5000ոց: Ընդհանուր արժէք — 290,038,995,000 ֆրանք: Մօտաւորապէս հինգ միլիառ ֆրանք արժողութեամբ 5000ոցներ վերադարձուած չեն :

Նոր վարկեր Թուրքիոյ եւ Յունաստանի

Ուշիւնկթընէն կը տեղեկացնեն թէ արտաքին նախարար, Մարշըլ, ներկայիս կը քննէ նոր ծրագիր մը որ կ'առաջարկէ յաւելուածական օժանդակութիւն մը եւս ընել Թուրքիոյ եւ Յունաստանի :

Նախարարը մանրամասնութիւններ չէ հաղորդած երբ իրեն հարցուած է թէ «ճի՞շդ է որ 125 միլիոն տոլար պիտի յատկացնենք Թուրքիոյ օդային ուժին»: Բացատրած է միայն որ կառավարութիւնը վերջնական որոշում մը տալէ առաջ, նկատի պիտի առնէ Աթէնքի եւ Անգարայի ամերիկեան առաքելութեանց տեղեկագիրները :

★ Նախարարը այս առթիւ յայտնեց թէ սխալ է այն լուրը թէ Ամերիկա պիտի մերժէ Սպանիան ալ՝ ամերիկեան օժանդակութիւն ստացող եւրոպական 16 երկիրներու շարքին մէջ առնելու առաջարկը :

Կացութիւնը Յունաստանի մէջ

Աթէնքի Ամերիկեան դիւանագիտական առաքելութիւնը զրաքննութեան պիտի ենթարկէ ռազմաճակատէն հաղորդուած լուրերը: Դիտել կը տրուի թէ այս որոշումը մեծապէս պիտի դժուարացնէ մայրաքաղաքէն հեռու գտնուող օտար թղթակիցներու աշխատանքները եւ հակառակ է այն կարգադրութեան որուն համաձայն լրիւ տեղեկութիւններ պիտի հաղորդուէին օտար մամուլին ամերիկեան առաքելութեան գործունէութեան մասին:

Վերոյիշեալ որոշումը կը տրամադրէ որ բոլոր թղթակիցները այսուհետեւ պարտաւոր են Աթէնքի Տեղեկատու Դիւանին դիմել որեւէ լուր ստանալու համար :

★ Ապստամբները կը շարունակեն յարձակումներ կատարել Սելանիկի շրջակաները եւ կողոպտել դիւղերը: Սելանիկի երկուշաբթի օրուան ռմբակոծութենէն, սպանուած են վեց հոգի եւ վիրաւորուած են 11 անձեր :

ՊՈԼՍԷՆ կը տեղեկացնէ թէ Մալաթիա — Ֆէվզիփաչա երկաթուղագծին վրայ փապուղի մը փլած է: Մեռած են 7 հոգի եւ վնասուած են չորս վակոնները :

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ նաւաբաժին մը Միջերկրական մէջ արդելքի տակ առած է ԵԷրուչալէմ Հապէդաւրա չոգենաւը որ առանց նախապէս արտօնութիւն ստացած ըլլալու, ապօրինի կերպով պաղեստին կը փոխադրէր 679 Հրեայ ներգաղթողներ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍԵՂՄԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՀԱՐՑԱԽՈՒՉՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՀԱՐՑԱԽՈՒՉՈՒԹԻՒՆԸ

Հայկական Սփիւռքի Հարցախուզութիւնը սեղմագրուած է 31 ձեռնարկ հարցերու մէջ, որոնք կը վերաբերին հայ գաղութներու ներկայ կացութեան, անոնց կազմակերպական կառոյցներուն, ազգային դպրոցներուն, եկեղեցական կեանքին, հայ մամուլին, հայ գրականութեան եւ արուեստներուն, հայ երիտասարդութեան, ինչպէս նաեւ հայրենիքի հետ ունեցած յարաբերութիւններուն։ Հարցախուզութեան ամբողջական տեքստը հրատարակուած է «Ազդակ» օրաթերթի 3 փետրուար — 31 ցրտուար թուականներուն։

Հարցախուզութեան նպատակն է ուսումնասիրել սփիւռքահայ գաղութներու ներկայ վիճակը, անոնց ունեցած դիմագրաւած դժուարութիւնները, ինչպէս նաեւ գաղութներու ներսը եւ գաղութներու միջեւ գոյութիւն ունեցող յարաբերութիւնները։ Հարցախուզութեան արդիւնքները ամփոփուած պիտի ըլլան հատորով մը, որ պիտի հրատարակուի 1971 թուականին։

Հարցախուզութեան ընդհանուր համակարգումը կը գործադրէ Ազգային Առաջնորդարանի Սփիւռքի Վարչութիւնը։ Հարցախուզութեան ընթացքին կազմակերպուած են նաեւ հանդիպումներ գաղութներու ներկայացուցիչներուն հետ։

Հարցախուզութեան ամբողջական տեքստը հրատարակուած է «Ազդակ» օրաթերթի 3 փետրուար — 31 ցրտուար թուականներուն։

Հարցախուզութեան նպատակն է ուսումնասիրել սփիւռքահայ գաղութներու ներկայ վիճակը, անոնց ունեցած դիմագրաւած դժուարութիւնները, ինչպէս նաեւ գաղութներու ներսը եւ գաղութներու միջեւ գոյութիւն ունեցող յարաբերութիւնները։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԼՐԱՏՈՒ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԼԻԶ.— Ինչպէս ամէն տարի այս տարի ալ Կապոյտ Խաչի Պուլվառ Օտտոյի մասնաճիւղը մեծ յաջողութեամբ տօնեց Մանուկներու Օրը Փետրուարի 1ին:

Հանդէսին բացումը կատարուեցաւ աշակերտուհիներու եւ աբեղուհիներու խմբերգով՝ «Հայ Ազրիք եղբարք»: Տիկին Սուքիասեան հակիրճ բառերով բացատրեց Կապոյտ Խաչի կատարած դերը մեր հեռանքին մէջ եւ կոչ ըրաւ ներկայ չգտնուողներուն որ իրենք ալ իրենց կարելին ընեն կազմակերպութեան աշխատանքներուն օժանդակելու համար: «Հաւաստիկ 150 հայորդիներ այս սրահին մէջ եկած են հայերէն երգելու եւ հայերէն արտասանելու համար: Դուք ալ ձեր տուներուն մէջ չարունակեցէք այս աշխատանքը եւ հայերէն սորվեցուցէք ձեր երախաներուն» ըսաւ Տիկին Սուքիասեան:

Մանուկները երգեցին, արտասանեցին եւ յետոյ ներկայացուցին փոքրիկ զաւեշտ մը որուն մէջ բաժին ունէին Թագուհի Մարգարեան, Խնկուհի Նազարէթեան, Շուշանիկ Մելիքեան, Ալիս Շամիրեան, Հեղինէ Տօնիկեան, Ալիս Գէորգեան, Կարապետ Կոնոյեան, Վազգէն Մարտիրոսեան եւ ուրիշներ:

Ցօսք առաւ նաեւ Տիկին Քիսպրիճեան որ դնահատական բառերով ի վեր հանեց Կապոյտ Խաչի աշխատանքները:

Այս առիթէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած մասնաճիւղիս — Թաղական խորհրդ. 1000 ֆրանք, Ազիներ՝ 500 ֆր., Քուզեան հազար ֆր., Տիկին Մարի Թէճիրեան 500: Հետզհետէ մասնակցեցան բոլոր ներկաները եւ ընդհ. գումարը եղաւ 7000 ֆրանք:— Թղթակից

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ ՍԷՆ ԺԷՌՄԻ ՄԷՋ

Քանի մը տարիէ ի վեր Դաշնակցութեան Նոր Սերունդ միութիւններ կազմուած են Մարսէյլի արուարձաններուն մէջ, եւ ունեցած են բեղուն գործունէութիւն, համաձայն փարիզի մէջ կայացած իրենց առաջին համագումարի տուած որոշման: Ամէն տեղ դիւերային դասընթացքներ, ունինք ազգ. պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, դիր, գրականութեանն մասին, ինչպէս նաեւ երգ, հայկական պար եւայլն:

Երկու տարիէ ի վեր Մարսէյլի Շրջ. վարչութեան անդամները ամէն օր ներկայ են Նոր Սերունդի հաւաքոյթներուն եւ ընկերական վերին աստիճանի բծախնդրութեամբ կը հսկեն, կը դեկավարեն եւ կը հետեւին անոնց բոլոր անցուդարձերուն:

Նոր Սերունդի ոեւէ ժողովատեղիէն ներս, դուք հիացումով պիտի տեսնէք այն աշխատանքը՝ որ ծանրաբեռնուած է դեկավար մարմինեներու ուսերուն: Նոր Սերնդականներէն ոեւէ մէկը այն չէ, այլեւս ինչ էր ասկէ քանի մը տարիներ առաջ: Բոլոր հաւաքոյթներու մէջ Հայոց ոսկեդնիկ լեզուն կ՝ըմբոխտայ անոնց բերնին մէջ, բոլորին սրտերը կ՝ուռին հպարտութեամբ, ազգային ղգայումներով տոգորուած, կը զգան եւ կ՝ըմբռնեն այն չոր իրողութիւնը թէ մնացորդն են այն չարքաշ տառապակած մեծ ժողովուրդին, որու հանդէպ դեռ չատ պարտականութիւններ ունին կատարելիք: Մէկ խօսքով Դաշնակցութեան Նոր Սերունդը Ֆրանսայի մէջ պիտի դիտնայ արժեցնել իր վրայ ծանրացած պարտականութիւնները:

Մարսէյլի շրջանին մէջ ամենավերջինն է կազմուած, Սէն Ժէռոմի Նոր Սերունդը: Կորիզը չատոնց է որ կար, կը մնար անոր ձեւ ու մարմինը, եւ Սէն Ժէռոմի «Հայաստան» ենթակոմիտէն եւս Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան հետ համախորհուրդ հանդիսաւոր կերպով հրապարակ հանեց Նոր Սերունդը կրկնակ ժողովներէ վերջ, իր հաւատամքի, փառքի ու պարծանքի երդման արարողութիւնը կատարելով, երկիւղածութեամբ: Նորակազմ Սէն Ժէռոմի Նոր սերունդ մարմինը կոչուեցաւ մեր մեծ ընկերոջ Նիկոլ Աղբալեանի անունով:

★ Նոր սերնդական ընկերուհի Օր. Աշխէն Ղազանի եւ ընկեր Վարդվառ Գամպէրեանի նըշանախօսութեան առիթով փոխան ծաղկեփունջի նուէրներ եղան Նոր Սերունդի հետեւեալ ընկերներէն.— Եղբարք Գամպէրեան 1000 ֆրանք, Կ. Ղազեան 500, Եղբարք Պետրոսեան 500, Ս. Յարութիւնեան 500, Յովհ. Տէրտէրեան 500, Ս. Աւետեան 500, Ց. Դաւիթեան 500, Ց. Խաչիճեան 500, Մ. Ղարիպեան 500, Յովհ. Սիմոնեան 200, Գ. Կորհան 200, ամն հարիւր: Նաեւ ընկեր Գրիգոր Ղազանի նշանախօսութեան եւ հարսանիքի առիթով հանգանակուեցաւ 7500 ֆրանք, որուն 6000 ֆրանքը Դաշնակցութեան Ֆոնտին, իսկ մնացեալը Նոր Սերունդին:

Ողջոյն Նորակազմ Սէն Ժէռոմի Հ. Ց. Դաշնակցութեան Նոր Սերունդին:

Բարերդցի

ՄԱՐՋԱԿԱՆ

Կիրակի 8 Փետրուար, Վալանսի Հայ Մարզականը (U. S. A.) գնդախաղի մեծ յաղթանակ մը տարաւ իր դաշտին վրայ: Ռոմանի F. C.ի դէմ 1er Serie *ախոյենական* Match Retourի 16րդ մրցումն էր: Մեր տղաքը չհեցան 13 կէտ, այցելող խումբը 0:

Համաձայն աւանդական սովորութեան չամփանեայով պատուեցինք այցելող խումբը:

Նշանակէտ ընողները հետեւեալներն էին: Սիւփրիզ 3, Անթուան Գաղանճեան 3, Յակոբ Գազանճեան 1, Զորզորեան 3, Աւագ 1, Ոսկի 1, Փիկո 1: Շնորհաւորելի էին բոլորը:

Ouverutre de Rideau ըրին մեր աննման կրտսերները: Ախոյենական Ռոտիայ Փետրվ. դէմ: Ներգաղթողներուն պատճառաւ բաւական տկտրցած էր մեր cadetներուն խումբը եւ մէկ երկու պարտութիւն կրած էին, հակառակ 2 տարուան Drôme - Ardèche *ախոյենական տիտղոսին*: Սակայն վերակազմուած է այժմ եւ 8 փետրուար Match Retourին 9րդ էր, հոս ալ մեծընք չհեցան 3—0:

Միջին գծին մէջ չնորհաւորելի էին Ալպէռ Սարոյեան, վերջապահ Թէպոյեան, Քէմիճեան, ձախ ծայր Կիրակոսեան, եւն.:

Անցեալ չաբաթ ալ մեր պահեստին յաղթեց, Bourge St. Andriolին 2—0: Իսկ մեր առաջինը յաղթեց Venisieuxի Promotion խումբին 1—0:

Այսպէս կը խորհինք թէ չնորհիւ մեր խըմբապետ երեւանեանի բուրջ եւ դաստիարակիչ աշխատանքներուն, Ֆինալի մրցումներն ալ պիտի վերջանան մեր յաղթութեամբը:— Թղթակից

ՉԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԼԻԶ.— Ինչպէս ամէն տարի այս տարի ալ Կապոյտ Խաչի Պուլվառ Օտտոյի մասնաճիւղը մեծ յաջողութեամբ տօնեց Մանուկներու Օրը Փետրուարի 1ին:

Հանդէսին բացումը կատարուեցաւ աշակերտուհիներու եւ աբեղուհիներու խմբերգով՝ «Հայ Ազրիք եղբարք»: Տիկին Սուքիասեան հակիրճ բառերով բացատրեց Կապոյտ Խաչի կատարած դերը մեր հեռանքին մէջ եւ կոչ ըրաւ ներկայ չգտնուողներուն որ իրենք ալ իրենց կարելին ընեն կազմակերպութեան աշխատանքներուն օժանդակելու համար: «Հաւաստիկ 150 հայորդիներ այս սրահին մէջ եկած են հայերէն երգելու եւ հայերէն արտասանելու համար: Դուք ալ ձեր տուներուն մէջ չարունակեցէք այս աշխատանքը եւ հայերէն սորվեցուցէք ձեր երախաներուն» ըսաւ Տիկին Սուքիասեան:

Մանուկները երգեցին, արտասանեցին եւ յետոյ ներկայացուցին փոքրիկ զաւեշտ մը որուն մէջ բաժին ունէին Թագուհի Մարգարեան, Խնկուհի Նազարէթեան, Շուշանիկ Մելիքեան, Ալիս Շամիրեան, Հեղինէ Տօնիկեան, Ալիս Գէորգեան, Կարապետ Կոնոյեան, Վազգէն Մարտիրոսեան եւ ուրիշներ:

Ցօսք առաւ նաեւ Տիկին Քիսպրիճեան որ դնահատական բառերով ի վեր հանեց Կապոյտ Խաչի աշխատանքները:

Այս առիթէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած մասնաճիւղիս — Թաղական խորհրդ. 1000 ֆրանք, Ազիներ՝ 500 ֆր., Քուզեան հազար ֆր., Տիկին Մարի Թէճիրեան 500: Հետզհետէ մասնակցեցան բոլոր ներկաները եւ ընդհ. գումարը եղաւ 7000 ֆրանք:— Թղթակից

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ ՍԷՆ ԺԷՌՄԻ ՄԷՋ

Քանի մը տարիէ ի վեր Դաշնակցութեան Նոր Սերունդ միութիւններ կազմուած են Մարսէյլի արուարձաններուն մէջ, եւ ունեցած են բեղուն գործունէութիւն, համաձայն փարիզի մէջ կայացած իրենց առաջին համագումարի տուած որոշման: Ամէն տեղ դիւերային դասընթացքներ, ունինք ազգ. պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, դիր, գրականութեանն մասին, ինչպէս նաեւ երգ, հայկական պար եւայլն:

Երկու տարիէ ի վեր Մարսէյլի Շրջ. վարչութեան անդամները ամէն օր ներկայ են Նոր Սերունդի հաւաքոյթներուն եւ ընկերական վերին աստիճանի բծախնդրութեամբ կը հսկեն, կը դեկավարեն եւ կը հետեւին անոնց բոլոր անցուդարձերուն:

Նոր Սերունդի ոեւէ ժողովատեղիէն ներս, դուք հիացումով պիտի տեսնէք այն աշխատանքը՝ որ ծանրաբեռնուած է դեկավար մարմինեներու ուսերուն: Նոր Սերնդականներէն ոեւէ մէկը այն չէ, այլեւս ինչ էր ասկէ քանի մը տարիներ առաջ: Բոլոր հաւաքոյթներու մէջ Հայոց ոսկեդնիկ լեզուն կ՝ըմբոխտայ անոնց բերնին մէջ, բոլորին սրտերը կ՝ուռին հպարտութեամբ, ազգային ղգայումներով տոգորուած, կը զգան եւ կ՝ըմբռնեն այն չոր իրողութիւնը թէ մնացորդն են այն չարքաշ տառապակած մեծ ժողովուրդին, որու հանդէպ դեռ չատ պարտականութիւններ ունին կատարելիք: Մէկ խօսքով Դաշնակցութեան Նոր Սերունդը Ֆրանսայի մէջ պիտի դիտնայ արժեցնել իր վրայ ծանրացած պարտականութիւնները:

Մարսէյլի շրջանին մէջ ամենավերջինն է կազմուած, Սէն Ժէռոմի Նոր Սերունդը: Կորիզը չատոնց է որ կար, կը մնար անոր ձեւ ու մարմինը, եւ Սէն Ժէռոմի «Հայաստան» ենթակոմիտէն եւս Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան հետ համախորհուրդ հանդիսաւոր կերպով հրապարակ հանեց Նոր Սերունդը կրկնակ ժողովներէ վերջ, իր հաւատամքի, փառքի ու պարծանքի երդման արարողութիւնը կատարելով, երկիւղածութեամբ: Նորակազմ Սէն Ժէռոմի Նոր սերունդ մարմինը կոչուեցաւ մեր մեծ ընկերոջ Նիկոլ Աղբալեանի անունով:

★ Նոր սերնդական ընկերուհի Օր. Աշխէն Ղազանի եւ ընկեր Վարդվառ Գամպէրեանի նըշանախօսութեան առիթով փոխան ծաղկեփունջի նուէրներ եղան Նոր Սերունդի հետեւեալ ընկերներէն.— Եղբարք Գամպէրեան 1000 ֆրանք, Կ. Ղազեան 500, Եղբարք Պետրոսեան 500, Ս. Յարութիւնեան 500, Յովհ. Տէրտէրեան 500, Ս. Աւետեան 500, Ց. Դաւիթեան 500, Ց. Խաչիճեան 500, Մ. Ղարիպեան 500, Յովհ. Սիմոնեան 200, Գ. Կորհան 200, ամն հարիւր: Նաեւ ընկեր Գրիգոր Ղազանի նշանախօսութեան եւ հարսանիքի առիթով հանգանակուեցաւ 7500 ֆրանք, որուն 6000 ֆրանքը Դաշնակցութեան Ֆոնտին, իսկ մնացեալը Նոր Սերունդին:

Ողջոյն Նորակազմ Սէն Ժէռոմի Հ. Ց. Դաշնակցութեան Նոր Սերունդին:

Բարերդցի

ՄԱՐՋԱԿԱՆ

Կիրակի 8 Փետրուար, Վալանսի Հայ Մարզականը (U. S. A.) գնդախաղի մեծ յաղթանակ մը տարաւ իր դաշտին վրայ: Ռոմանի F. C.ի դէմ 1er Serie *ախոյենական* Match Retourի 16րդ մրցումն էր: Մեր տղաքը չհեցան 13 կէտ, այցելող խումբը 0:

Համաձայն աւանդական սովորութեան չամփանեայով պատուեցինք այցելող խումբը:

Նշանակէտ ընողները հետեւեալներն էին: Սիւփրիզ 3, Անթուան Գաղանճեան 3, Յակոբ Գազանճեան 1, Զորզորեան 3, Աւագ 1, Ոսկի 1, Փիկո 1: Շնորհաւորելի էին բոլորը:

Ouverutre de Rideau ըրին մեր աննման կրտսերները: Ախոյենական Ռոտիայ Փետրվ. դէմ: Ներգաղթողներուն պատճառաւ բաւական տկտրցած էր մեր cadetներուն խումբը եւ մէկ երկու պարտութիւն կրած էին, հակառակ 2 տարուան Drôme - Ardèche *ախոյենական տիտղոսին*: Սակայն վերակազմուած է այժմ եւ 8 փետրուար Match Retourին 9րդ էր, հոս ալ մեծընք չհեցան 3—0:

Միջին գծին մէջ չնորհաւորելի էին Ալպէռ Սարոյեան, վերջապահ Թէպոյեան, Քէմիճեան, ձախ ծայր Կիրակոսեան, եւն.:

Անցեալ չաբաթ ալ մեր պահեստին յաղթեց, Bourge St. Andriolին 2—0: Իսկ մեր առաջինը յաղթեց Venisieuxի Promotion խումբին 1—0:

Այսպէս կը խորհինք թէ չնորհիւ մեր խըմբապետ երեւանեանի բուրջ եւ դաստիարակիչ աշխատանքներուն, Ֆինալի մրցումներն ալ պիտի վերջանան մեր յաղթութեամբը:— Թղթակից

չըլումներ, ինչ որ բարեբախտաբար չիրականացաւ:

Գիւտասպէրը կազմուած են խիստ անօգնական թերէ, իրենց վայրը մասամբ կը պարտին արեւի ճառագայթներուն ցոլացումին: Միւս կողմէ, պատկերասէր գործիքին չնորհիւ կարելի է անոնց մէջ նշմարել կաղային ջրաքաժխատի ներկայութիւնը, զոր հնարաւոր է լոյսի վերածել ջնմուխեամբ կամ էլեկտրական կայծով:

Գիւտաւոր աստղերը արեգակնային դրութեան մէջ չեն ներկայացներ մոլորակներուն նեղրաշնակութիւնը: Անոնց գծած չառաւիղները անկանոն են եւ չրջդարձիկ հորովումներուն ուղղութիւնը փոփոխական է: Կարգ մը գիտաստղերու քեւումը պարբերական է, ինչպէս՝ Ինքէ, Պոօրքն, Հալլէյ եւն.: Անոնց գծած չաւիղը խիստ ապակեդրին ուղղութիւն մը ունենալով արեւին մօտէն կ՝անցնին, ինչ որ պատճառ կը հանդիսանայ երբեմն անոնց այլասեր երեւոյթներուն եւ դունաւորումին:

Գիտաւոր աստղերը երբեմն չատ մը պոչեր կ՝ունենան, ինչպէս՝ Պիէլա (1882), Պրուքս (1889), Հալլէյ կը բաժնուին բազմաթիւ կորիզներու եւ երբեմն անհունապէս փոքր զանգուածներու, որոնք աստղագէտներու կարծիքով հաւանաբար կը կազմեն Թռչող աստղերուն կամ աւսւնկներուն ծագումը:

★ *ՆԻՎԱՏԱ ՆԱՀԱՆԳԻՆ ԶԸՐՋԻԼ կոմսութեան մէջ, աշխարհագրական չնաշխարհիկ երեք ֆրանք, Ազիներ՝ 500 ֆր., Քուզեան հազար ֆր., Տիկին Մարի Թէճիրեան 500: Հետզհետէ մասնակցեցան բոլոր ներկաները եւ ընդհ. գումարը եղաւ 7000 ֆրանք:— Թղթակից*

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԼՍԱ ԵՒ ՀԱՄԱՏ

(ԽՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Դուրսը՝ խաւարում, սառուերը սառուերին, չուքը չուքին կոկորդն էր սեղմած: Հարաւէն, ածխաքարձ ամպերու կարաւաններ դիւրաւ կը կոխկռտէին խուճապահար: Թշնամի չկար, բայց ամէնն իրարու թշնամանած, իրարու երեսին կը փչէին մուխ ու ծուխ, մոլեգին կատաղութեամբ: Կապոյտը սարսափահար հալածուելէ հոր իզոնէ հոր իզոն, ճչտոտել էին նուրբ աստուածները բարկացեր, կատղեր էին անպատճառ:

Խա, քարայրի սեմին դամուած էր կապարի ծանրութեամբ, մռայլ ու մելամաղձոտ: Հոգին՝ փչրուած վանդակ, սիրտը՝ պարպուած բաժակ: Մութ, մթութիւն, դաժան, դաժանութիւն: Այս Մութ, մթութիւն, դաժան, դաժանութիւն: Այս հոգեկան բեկումի րոպէին, յանկարծ, ցցուեցաւ իր դէմ խաւարի մէջէն լոյս մը առնպատելի— Բրակա: Ամպերու թխպայորդ կարաւանին առջեւէն վախչոտ մըրիկ՝ որ կը հեւար քրտնաղէմ, այտերը կարմրած:

— Եկայ վազն ի վազ, որպէսզի աղէտը չպայթած, հոս հասնիմ:

— Օրհնեալ ըլլաս, Ալլահը ըլլայ պաշտպանդ չարուընակ:

Աղէտը պայթեցաւ յանկարծահաս, դեռ խօսքը չըրացուցած: Սուսերամարտ՝ երկինքին մէջ: Կայծեր, քոցեր, կրակէ լեզուներով, դար գըրկած, իրարու վրայ ինկած: Ոմանց պոչը, ոմանց գլուխը, միւսին աղիքները, սրաթափ: Եւայլն օձահմայ հրէշը, իր սատանայախտամբոյ, կուռի բռնուած էր հրեշտակներուն հետ երկինքին մէջ: Գարբրիէլ հրեշտակապետը, իր լուսեղէն լէգէոնին գլուխն անցած, սուսերամարկ կը հալածէր անխնայ, երկինքէն վար թափելով զանոնք: Հսկայ սուրերու հրացայտ չեղբեր կը փայլէին, կը թըռչէին հոր իզոնէ հոր իզոն: Սատանաները իրենց ամամները կճրատացնելով, կը ճչային, կ՝ոռնային պարտուած: Որոտում ...: Ցեղոյ վիրաւոր ու ցաւատանջ, կուլային, կ՝արտասուէին հեղեղաման: Անձրեւ ...:

Անձրեւը կը տեղար յաղթաջուր, կը զարնուէր որոտալից, յայտնի եւ անյայտ ափերու: Կ՝ապատակէր չառաչուն, իր վախէն սահմռկած երկիրը, երկաթէ ձեռքերով: Զրհեղեղ՝ ժամերով, անվերջ, անդադրում: Օրը հալեր էր իրպահերով: Մի՛օրէն՝ երեկոյ, երեկոն գիշեր:

Խա եւ Բրակա, քարայրի սեմին, երկու լռամած պատկերներ էին, չրջապատի դաժան համայնապատկերէն լուսանկարուած: Երբեմն կը չարժէին անոնց չրթները, Ալլահը ոգեկոչելով, երբեմն ալ կը խօսէին լուռ, աչքերու փոխադարձ սեւեռումներով: Ոչ կարելի չէ վերադարձը եթովպուհիին, ուշ էր արդէն եւ ճանապարհը՝ փակուած, անանցանելի ջրակոյտերով:

Անսպասելի անկինէ մը լոյսի բարակ երիզ մը վրթաւ յանկարծ: Ան սկսաւ երկարիլ, լայնալ ու քայքայուիլ ճօճնադոյն աղեղումով մը ուեւոյ՝ գալ, լայնալ, պարաւանդել Խան ու Բրական — ծիածան:

— Ինչ հրաշալի է ... կը կարծեմ երկինքին մէջ ըլլալ, խօսեցաւ Բրական:

— Այո, ան Աստուծոյ ծիրանի գօտին է, որ կը միացնէ երկինքը երկրին ու հոգիները իրարու, պատասխանեց Խա:

Այս յափշտակութիւնը տեւեց ակնթարթ մը միայն: Զար ոգիները իրենց կոտրտելիք մատնեբով, բոներ հեռացուցեր էին զայն, իրենց վրայէն: Փնտռեցին ու չգտան: Բայց վաղահաս պիշերը գտաւ պիրենք միասին:

Այդ պիշեր իրականութիւնը երազին թեւերէն բռնած, նետեր էր զայն Խայի գիրկը: Բայց երազը՝ թօթափած իր պատրանքի ծիածանները — Հայոց վանք, գինեսեղան, իւամոյշներ, հուսկ ուբեմն վանահայրը եւ Սիմէոն վանականը ...:

Հիմա՞ ... ձէպել էն Նուրի իր մենարանին մէջ՝ հիմէնեան խաւար կիր մը եւ լիք, մինակ, միս մինակ: Բայց ... բայց ի՞նչ ...: Այո, կնոջ արպիլուեցաւ ճաշակել այն ծառին պտուղէն, բայց կինը, որպէս արգիլուած պտուղ, երբեք չարգիլուեցաւ մարդուն:

Գոյէն մէկը խորունկ չունէ մը քաշեց, քրտնկեց թեւաչարժ: Անոր ջղային ոտքերը չարժեցան այնքան պրկուած, որ անզգուշութեամբ դպան իր տաքերուն:

ՓՈՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՐՀՐԴԱՅԻՆ տեղեկատու դիւանը նոր յայտնութիւններ կ'ընէ ապացուցանելու համար որ Թուրքիոյ եւ Գերմանիոյ բարեկամութեան չրջանին հետ առնչութիւն ունեցող «ամերիկեան» փաստաթուղթերը — որոնք վերջերս հրատարակուեցան Ուաշինկթընի մէջ —պատմութիւնը պէտք եղածին պէս չեն ներկայացներ: Չորեքշաբթի օր Դիւանը հրապարակեց պատճէնը այն տեսակցութեան զոր Անգլիոյ նախկին արտաքին նախարարը, լորտ Հալիֆէքս, 1937ի նոյեմբեր 9ին ունեցած էր Հիթլէրի հետ: Նախարարը ըսած է հետեւեալ խօսքերը.— Ամէն ուրիշ խնդիր կապ ունի այն փոփոխութեանց հետ որուն պիտի ենթարկուի Եւրոպան, փոփոխութիւններ, որոնք, ուշ, կանուխ, տեղի պիտի ունենան: Այդ խնդիրներն են Տանցիկը, Աւստրիան, Չեխոսլովաքիան:

ԱՆԳԼԻՈՑ Արհեստակցականները մեծ ընդդիմութիւն ցոյց կուտան կառավարութեան այն որոշումին դէմ որ կ'առաջարկէր օրավարձերու եւ թոշակներու յաւելում չկատարել: Նաւաշինարաններու եւ ճարտարարուեստներու Դաշնակցութիւնը որ երեք միլիոն անդամ ունի, կը պահանջէ չաբաթական 14 շիլինի յաւելում մը կատարել: Ներհրդարանին ըմբոստ աշխատաւորականները կը պահանջեն որ կառավարութիւնը եւս առնէ իր ուրոշումը:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻԱ բողոքած է ամերիկեան կառավարութեան որ տակաւին չէ վերադարձուցած պատերազմի ընթացքին ամերիկեան պետական դրամատան յանձնուած վարկերը:

ՌՈՒՍԱՍՆԱՆ Պաքու նաւը չորեքշաբթի օր 8000 թոն եգիպտացորեն փոխադրեց Լոնտոն: Ուրիշ նաւ մը, Ուշակով, Փետրուար 20ին 9000 թոն դարի պիտի փոխադրէ Լիվըրփուլ:

ԼՈՆՏՈՆԻ պաշտօնական չրջանակները կը հերքեն այն տարածայնութիւնները թէ Անգլիա նախաձեռնարկ պիտի ըլլայ Զորսերու նոր խորհրդաժողովի մը:

ՀԱՄԱՋԱՅՆ Վիէննայէն հասնող տեղեկութեանց, ռումանական կառավարութիւնը պատուիրած է բոլոր խոնութիւններուն որ իրենց ցուցափեղկերէն հանեն Եւկոսլաւիոյ վարչապետին, Թիթոյի լուսանկարը որուն մէջ այս վերջինը կ'երեւայ Սթալինի, Տիմիթրովի եւ Կրոզայէ հետ միասին: Զրոյցներ չրջան կ'ընեն թէ Թիթօ այլեւս չի վայելեր Մոսկուայի համակրութիւնը:

ԹՐՔԱԿԱՆ երկու օդանաւեր անցեալ երկուշաբթի օր վար առնուած են երբ թռիչքներ կը կատարէին պուլկարական հողին վրայ:

ՄԱՀԱԹՄԱ ԿԱՆՏԻ աճիւնները չորեքշաբթի օր, պղինձէ թաղոյկի մը մէջ Ալլահապատ փոխադրուեցով, յանձնուեցան Գանգէս եւ Ջիմնա գետերուն:

ՑԻՍՈՒՆԸՀԻՆԳ ՀԱՋԱՐ պլճիքացի հանքագործներ գործադուլ հռչակեցին: Կազի եւ էլեկտրականութեան աշխատաւորներն ալ կը սպառնան լքել իրենց աշխատանքը եթէ կառավարութիւնը գոհացում չտայ իրենց պահանջներուն: Իշխանութիւնները պիտի դրաւեն կազի եւ էլեկտրականութեան հաստատութիւնները:

ՀԱՄԱՋԱՅՆ վերջին վիճակագրութեանց, պլճիքայի պատերազմական մեռածներուն ընդհանուր դումարն է 1425 միլիոն սթերլին:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՐՋԱԳ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Սէվրանի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29Փետր. 1948, ժամը 3ին 12, Casino des Etoiles, Մասիս սրճարանին մէջ, 87 Ave. de Livry, à Sevran:

Գեղարուեստական հաճելի բաժին: Խմբերգ, ներկայացում եւ անակնկալներ, եւրոպական պարեր: Ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 75 Ֆր.

Հաղ. միջոց.— Կառախումբ Gare du Nordէն ժամը 13.45ին եւ 14.15ին: Eglise de Pantinէն 147 թիւ օթօպուս, իջնել Terminus:

17ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵՍՈՅԹ

Կազմակերպուած Հայ Աւրիներու Միութեան Փարիզի չրջանի երէցներու, սկաուտներու եւ դայլիկներու կողմէ: Մասնակցութեամբ Փարիզի Հայ Աւրիոյներուն: Տեղի կ'ունենայ կիրակի 7 Մարտ 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle de la Chimie, 28bis, rue St. Domonique, Paris (7), (métro Invalides կամ Solférino):

Սկաուտական ճոխ յայտագիր, ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր Աւրիոյչներուն կողմէ:

Մուտք 100 — 300 Ֆրանք:

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ Ս. ԼԹԻՒՆի մէջ Place du Peuple, Kiosque Est M. Gounon, որ կը դտնուի Elisée Barի առջեւ:

ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Փետրուար 1էն սկսեալ ծանուցումներ չեն ղրուիր առանց վճարման: Դիւրացնելու համար ղրամական առաքումները, մօտաւոր ցուցակ մը կը դնենք ծանուցման արժէքներու:

1.— Ուր եւէ ժողովի յայտարարութիւն անվճար է մէկ անդամուան համար:

2.— Փնտռտուքներ 100 ֆրանք մէկ անդամը:

3.— Շնորհակալիք, ցաւակցական, ամուսնական կամ նշանախօսութեան յայտարարութիւններ հոգեհանգստեան ծանուցումներ, դիւնեաճն, թէ - յասեղան կամ այս կարգի զանազան խնդոյքներու իւրաքանչիւր անդամը 500 ֆրանք:

Պարահանդէսներու, թատերական կամ երաժշտական ներկայացումներու չարունակական յայտարարութիւններու, ինչպէս նաեւ զուտ առեւտրական ծանուցումներու համար մասնաւոր պայմաններ:

Կը խնդրուի բոլորէն առանց սպասելու մասնաւոր նամակի, յայտարարութիւններուն հետ կանխիկ ղրկել փոխարժէքը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՄԵԾ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅ ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ Նախ. Ռազմիկներու Նախարարին եւ Նախագահութեամբ Փարիզի Զին. կառավարիչ ՋՕՐ. ՇՈՒԹՈՅԻ:

22 Փետր. կիրակի ժամը 3էն կէս գիշեր,

Օպէլ Քոնթինանթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle, métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ: Մուտք 300 Ֆր., Միութեան անդամներուն 200 Ֆրանք:

Կը ծախուին Միութեան կեդրոնատեղին՝ 31 rue St. Lazare, եւ հետեւեալ անձերու մօտ Պ. Պ. Դաւիթեան 32 rue Piat, Օննիկ Պօյաճեան 83 rue d'Aboukir, Ատամեարոյժ Զարեհ 22 rue Richer, Ս. Ձերմակեան 35 rue de la Boetie, Սաաքէթեան 1 rue du Petit Thouais, Պ. Գալէզեան 37 rue de Trévise, Քէօլէկեան 85 rue Chambar, B. Colombes:

Սեղանները կանուխէն վարձելու համար հեռաձայնել Tro. 44-38:

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ, Հ. Ց. Դ. ՇԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌԱՍՏԱՄ ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ԽՆԶՈՑՔԸ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ թուականը

«ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ»Ը

Շավիլի «Րաֆֆի» երիտ. երկսեռ Միութեան կողմէ, 15 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, տեղւոյն քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Կը բանախօսէ Պ. ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը՝ կամաւոր:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Ղազարոս Պէրպէրեան, Իզմիտի Օվաճըքէն, հօրը անունն է Յակոբ, մօրը Վիքթորիա, եւ քրոջը Եղիկ: Կը կարծուի թէ Ֆրանսա կը գտնուի: Կը խնդրուի իմացնել Յովսէփ Տէյիրմէնճեանի, 69 Քուր Լաֆայէթ, Լիոն:

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ.— Մարսէյլի «Քրխտափոր» եկեղեցական երգչախումբն կազմակերպած է ներկայացում մը խաղարկութեամբ «Շանթ» թատերախումբի, Փետրուար 29ին: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:

ՓԱՐԻԶԻ Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը պատիւ ունի յայտարարելու յարգոյ հաստատութեան որ յառաջիկայ կիրակի 15 փետրուար, Ս. եկեղեցւոյ մէջ Հայրապետական պատուիրակ Արտաւազդ Ա.բբ. Սիւրմէեան քահանայ պիտի ձեռնադրէ Աւագ սարկաւագ Յակոբ Ճօրթուեան:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ցր. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին Փետրուար 22ին, կիրակի օր ժամը 16էն կէս գիշեր, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի ԽԱՉԱՏ ԽՆԶՈՐԸ զաւեշտ Տիկին է. Բիւզանդի:

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ, նուագախումբ, մատչելի պիւֆէ:

Հաղորդակ. միջոցներ.— métro Charenton Ecole, իսկ հանրակառք թիւ 181:

ՄԱՑԻՍ 2Ը ԴՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Վասպուրականի Հայր. Միութիւնը կը պատրաստուի տօնելու Վասպուրականի 33րդ հերոսամարտի տարեդարձը, կիրակի 2 Մայիս 1948ին:

Կը խնդրուի կուսակցութիւններէն եւ քոյր միութիւններէն չխաչաձեւել:

ԲՈԼՈՐԴ ՕԹԵԼ ՔՈՆԹԻՆԱՆԹԱԼ ԱՑՍ ԿԻՐԱԿԻ

Ցր. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 Փետրուարին ժամը 15էն 24, Hôtel Continentalի չքնաղ սրահներուն մէջ, 2 rue Rouget de Lisle, métro Concorde:

Նուագախումբ ՖԷՐՆԱՆ ՊՈՒԶՕՆ, կը նուագէ դաշնակի վրայ Տիկին Նաթալիա Այրամճեան. կը պարէ Օր. Ռէյհինա Տէր - Յովհաննէսեան, ռուսական եւ եւրոպական պարեր, արեւելեան նուագ, թաւխիթ Գարեգինի եւ Պ. Օնանեանի կողմէ: Հայկական պարեր Նոր Սերունդի անդամներէն: Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Վիէննի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդ Մուրատ խումբի դասախօսական ժողովը այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ակումբին մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր հետեւեալ խումբերը սովորական հաւաքավայրերուն մէջ.—

ԿԱՐՏԱՆ.— Կիրակի 15 Փետրուար:

ՍԻՆ ԺԵՐՄԱՆ.— «Աղբալեան» խումբ, Ուրբաթ, 20 Փետրուար:

Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. վարչութեան ներկայացուիչը: Կարեւոր օրակարգ:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Անվէտ Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէի ժողովը վաղը, 14 Փետրուար ժամը 8.30ին, Կ. Խաչի Սրճարան սրահը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Ց. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի, Ռոմանի եւ Փոն Օպէնայի բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին, Հ. Ց. Դ. Վալանսի Ակարնեան ակումբը: 11 Ave. Gambetta, Valence:

Հ. Ց. Դ. ԵԳԻՊՏԱՅԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը 14 Փետրուար երեկոյեան ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ընտրութիւններ:

ԼԻՈՆԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի վիճաբանական ժողովը 18 փետրուար, չորեքշաբթի ժամը 8.30ին, դպրոցի սրահը, 78bis rue Kabelais: Նիւթը՝ «Հայրենիքը, Հ. Ց. Դաշնակցութիւն եւ համայնավարութիւնը»:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Հ. Ց. Դ. ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները վաղը չաբաթ իրիկուան ժամը 8.30ին, սովորական վայրը: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՍԷՆԹ ԷթիԷնի Հ. Ց. Դ. «Անաօք» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները վաղը իրիկուն ժամը 20ին, սովորական հաւաքատեղին, 14 rue Brossard: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. «Քրխտափոր» ենթակոմիտէի հերթական ժողովը՝ այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պար տիւ Կլոպ մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

Վիէննի Հ. Ց. Դ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դ. Օհանջանեան» ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, սովորական վայրը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի եւ չրջակայից եկեղեցական վարչութիւնը, կաթ. պատուիրակին հրահանգով որոշեց ներկայ յայտարարութեամբ հրաւիրել քահանայական թեկնածուներ, անոնցմէ երկուքը ներկայացնելու համար Աբրահամեան Սրբազանին ի ձեռնադրութիւն: Հետեւաբար ամէն անոնք որ կը փափաքին քահանայագործել Լիոնի եւ չրջակայից մէջ թող հաճին անձամբ կամ նամակով եւ յարակից վիճակաւորներով դիմել վարչութեանս ատենապետին հետեւեալ հասցէով: Mr. A. Gulbenkian, 69 rue Louis Blanc à Lyon (Rhône):

ՑՐ. ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼ ԿԱՂԱՒԻ մասնաճիւղին տարեկան հանդէսը Մարտ 7ին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ եւ չխաչաձեւել:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, Ճամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 14 Février 1948 Շաբաթ 14 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5266-Նոր շրջան թիւ 875 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԱՌՈՐԱՆԿԷ

Այսօր, մեր երդոցդ էջին վրայ պիտի կարդաք կոչ մը որ մեզի ղրկած է Տիկին Օահէթ Մխքայէլեան, համակրելի Ֆրանսուհին որուն անունը անծանօթ չէ մեր հայրենակիցներուն :

Տիկին Մխքայէլեան, անկեղծ ու անձնուէր բարեկամ մը մեր ժողովուրդին, շատ լաւ կը ճանչնայ մեր առաւելութիւնները ու թերութիւնները ու մանաւանդ մեր լեզուն :

Ուրախութեամբ տեղ տուինք իր կոչին օրուան մէջ մեր չնորհալի բարեկամուհին կը յանձնարարէ որ այս հիւրընկալ հայրենիքին մէջ ապրող հայութիւնը ընդ առաջ երթալով Ֆրանսական կառավարութեան ընդհանուր կոչին, չվանայ իր նիւթական օժանդակութիւնը արեւելեան Ֆրանսայի հինգ նահանգներու աղետեալներուն որոնք մեծ կորուստներ կրեցին վերջերս՝ ողողումներուն պատճառաւ :

Մասնաւորաբար այդ նահանգներուն մէջ էր, նոյնպէս որ թշնամին, երկու անգամ, արիւն ու աւեր սփռեց, թալանի տուաւ աշխատասէր բազմութենէ հարստութիւնները, քանդեց ինչ որ դուռ իր ճամբուն վրայ եւ կոտորեց բոլոր անոնք որ հայրենասիրաբար դիմադրեցին իր տուրին ու հարկին :

« Գիտեմ թէ դուք ալ մարտիրոս եւ նահատակ ժողովուրդ մը ըլլալով, ամէնէն աւելի պիտի ըմբռնէք ուրիշներու դժբախտութիւնը » :

Կամ՝

« Դուք եղիկար տարիներէ ի վեր կը գտնուիք Ֆրանսա ուր բաժնեցիք անոր տառապանքն ու երջանկութիւնը » :

Տիկին Մխքայէլեան մեր ուշադրութեան կը յանձնէ այս երկու պարագաները :

Աղքատիւ, կա՞յ ժողովուրդ մը որ չունեցած ոչնչա մեր ճանապարհա [illegible] լումը :

Կա՞յ ժողովուրդ մը, քաղաքակրթուածներու չարքին, որ մեզի չափ հասկնայ ուրիշներու դժբախտութիւնը :

Բայց այդ պարագան չէ միայն որ խթան մը պիտի ըլլար մեզի համար որպէսզի կատարէինք մեր համեստ պարտականութիւնը այս մեծ ժողովուրդին հանդէպ :

Անապատ հարստութեան տէր այս արտասովոր հայրենիքը, բնականաբար, պէտք չունի մեր նիւթական — կամ բարոյական — օժանդակութեան :

Սակայն մէկ միլիոններ չեն որ կը սպասուին մեզմէ, այլ սրտաբուխ նուէր մը, ժեստ մը՝ յօդուտ այն աղետեալներուն որոնք, վերջերս, ահաւոր թշուառութեան մատնուեցան անխնայ ողողումներու պատճառաւ :

Մէկդի՝ բոլոր տեսակի խմաստակութիւնները օրուան այս ժամուն :

Աւելի քան քանի տարի է կ'ապրինք այս հիւրընկալ ժողովուրդին հետ՝ վայելելով ամէն ազատութիւն եւ հնարաւորութիւն :

Քանի տարի բաժնեցինք իր արցունքն ու ժպիտը եւ, տակաւին երէկ, կռուեցանք իր զաւակներու կողքին հասարակաց թշնամիին դէմ :

Թելադրութիւն մըն է որ կ'ընէ համակրելի Ֆրանսուհին վստահ ըլլալով որ իր կոչը պիտի խօսի մեր սրտին :

Մեր մտքէն անգամ չանցնիր որ 60—70 հազարնոց մեր գաղութը կրնայ թերանալ իր պարտականութեան մէջ հանդէպ այս հայրենիքին :

Պիտի թելադրէինք, ուրեմն, որ յանձնախումբ մը նշանակուէր, օրինակ, կաթ. պատուիրակին եւ Պ. Ա. Զօպանեանի կամ ուրիշ տրամադրելի ուժերու նախաձեռնութեամբ, եւ համեստ գումար մը հաւաքուէր՝ ի նպաստ աղետեալներուն :

Գոյնզգոյն «հակա»ներ, կրնան չարամիտ փսփսուքներու սկսիլ եւ այս սիւնակներէն մեկնող թելադրութեան մը մէջ տարբեր նպատակներ տեսնել :

Կրնան առարկել թէ նոր տեսակի հանդանակութիւն մը կրնայ վնասել նեղդաղթի հանդանակութեան :

Մենք վստահ ենք որ այս հարուստ գաղութը կրնայ «հասնիլ» եւ մէկին եւ միւսին :

Իրենց գումարներ չորս հովերուն կը նետուին «չքեղ»ներ, «անհրաժեշտ»ներ ու զինարբուքներ սարքելու համար :

Այս պարագային էր որ պիտի անճրկէինք եւ մոռնայինք մեր բարոյական պարտականութիւնը հանդէպ հայրենիքի մը որուն արուեստին ուրարականութենէն օգտուեցանք այնքան :

Հայրենիք մը որուն բարեկամութիւնը այնքան անհրաժեշտ է ու թանկագին մեր ժողովուրդին համար :

Ժ.

Սկզեղեցական հանաժողով Մոսկուայի մէջ

Մոսկուայէն կը տեղեկացնեն թէ ռուսական Ուղղափառ եկեղեցիին իշխանութիւնները որոշած են այս տարի Մոսկուայի մէջ դումարել Ուղղափառ եկեղեցիներու համաժողովը որ, ինչպէս ծանօթ է, տեղի պիտի ունենայ անցեալ Սեպտեմբերին, բայց յետաձգուած էր :

Մոսկուայի ռումանական դեսպանատունը կը հաղորդէր հինգշաբթի օր թէ նախապատրաստական ժողով մը պիտի դումարուի երկուշաբթի՝ Մոսկուայի մէջ :

Լոնտոնի կրօնական շրջանակներուն մէջ դիտել կը տրուի որ «երկայ որոշումը կրնայ շատ ծանրակշիռ հետեւանքներ ունենալ արեւելեան Եւրոպայի, ինչպէս նաեւ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ :

Սեպտեմբերի համաժողովը յետաձգուեցաւ Պալոյ Տիեզերական Պատրիարքին ենչպէս նաեւ կարգ մը բարձրաստիճան եկեղեցականներու դի - մումին վրայ : Համաժողովը կրնայ հրաւիրել միայն Տիեզերական պատրիարքը, կ'ըսէին անոնք :

Իրավիճակները կը հաւաստեն թէ երկայ համաժողովը պիտի չըլլայ միայն Ուղղափառ եկեղեցիներու համաժողովը այլ տեսակ մը «խորհրդակցական» բոլոր եկեղեցիներուն միջեւ : Նոյնիսկ այդ անունին տակ, համաժողովին նպատակը պիտի ըլլայ քիչ մը աւելի չհշտել Մոսկուայի պատրիարքին հեղինակութիւնը այն երկիրներուն մէջ որոնք մաս կը կազմեն արեւելեան համբակցութեան :

Վերոյիշեալ լուրը որ կը քաղենք Լոնտոնի թերթերէն, առանձին առանձին չի յիշեր անունները այն եկեղեցիներուն որոնք պիտի մասնակցին : Սեպտեմբերի համաժողովին հրաւիրուած եոեմատ որեսչ ազատ [illegible]

Ցունաստանի դէպքերը

Ցունաստանի ամերիկեան դիւանագիտական ներկայացուցիչը հեռագրեց Վաշինկթընի, որ Ցունաստանի ներքին կացութիւնը կը վատթարանայ օրէ օր : Ամերիկեան դեսպանը կը կարծէ որ ներկայ կառավարութիւնը չի կրնար երկար տեւել, եւ որ ընդդիմադիր ուժերը կրնան յաղթանակով դուրս գալ ընտրութիւններէն :

ՆԵՐԳԱՂԹ...

(ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԹԱՂԵՐԷՆ)

Ա.

Ջանդուածային ներգաղթը բարդ է ոչ միայն իրրեւ ձեռնարկ, այլ բարդ է նաեւ իրրեւ քաղաքական երեւոյթ, արժանի՝ լուրջ եւ խոր ուսումնասիրման :

Այս երեւոյթի միայն մէկ կողմին վրայ կ'ուզենք հրաւիրել այսօր ընթերցողին ուշադրութիւնը :

Հետեւեցէք ներգաղթին եւ դուք պիտի տեսնէք, որ խորհրդային իշխանութիւնները տարբեր երկիրներէ քաղաքական տարբեր մթնոլորտի մը մէջ եւ տարբեր տրամադրութիւններով ներգաղթի կարաւաններ կը տանին դէպի հայրենիք :

Խորհրդային իշխանութիւնները եթէ համակիր վերաբերում ունին դէպի այն երկիրը, ուրկէ կարաւանները կը մեկնին՝ ապա այս կարաւանները երթը կը սկսի ներգաղթողներու փառաբանանքով երկրի իշխանութեանց հասցէին. իսկ եթէ վերաբերումը համակրական չէ՝ երթը կը սկսի հիւրընկալ իշխանութեանց հասցէին լուտանքի տեղատարափով :

Շտապենք նկատել, սակայն, որ խորքին մէջ խօսողը— ոչ թէ ներգաղթողներն են, այլ Մոսկուան, այս վերջինը դէպի հայրենիք դարձող հայ կարաւանները յայտնապէս գործիք կը դարձընէ իր ձեռքին՝ առնելու երկրին շուրջ քաղաքական այս կամ այն մթնոլորտը ստեղծելու համար :

Ասօր ատանք Խորհրդային մամուլին :

Մոսկուան անթիւ հրատարակութիւններ ունի, որոնց չորքին վրա եւ 32 էջնոց չաբաթաթերթի մը՝ «Նոր Ժամանակներ» խորագրով :

Այս չաբաթաթերթը կը հրատարակուի չորս լեզուներով — ռուսերէն, անգլիերէն, ֆրանսերէն եւ գերմաներէն — եւ յատուկ ուշ կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ խորհրդային պարբերականներուն բազմադարեան ընտանիքին մէջ :

Շաբաթաթերթը չունի ոչ մեծ պարբերականներու ծանր ծաւալը եւ ոչ ալ անոնց լայնաշունչ գրութիւնները :

Սակայն ունի առաւելութիւն մը, որմէ զուրկ են միւս բոլոր մեծածաւալ պարբերականները :

Շաբաթաթերթը քաղաքական կենդանի օրգան մըն է, ուր տեղ գտած յօդուածները ընթերցող բազմութեանց — ռուս— անգլեւսմերիկացի, ֆրանսացի եւ գերման — կու գային Մոսկուայի մէջ այս ըմպասով ալ քաղաքական աշխարհը կ'ըմբռնէ «Նոր Ժամանակներ»ու մէջ տեղ գտած գրութեանց արժէքը :

Արդ, չաբաթաթերթի վերջին թիւերէն երկուքին մէջ — թիւ 44 (29 Հոկտեմբեր 1947) եւ թիւ 47 (19 Նոյեմբեր 1947) — երկու ընդարձակ գրութիւններ կան, մէկը՝ Ադիքսահայ ներգաղթողներու կողմէ գրուած, իսկ միւսը՝ յունահայ :

Առաջին գրութեան անուանական հեղինակները են՝ Յակոբ Նալբանդեան (Ադեքսանդրիոյ Պոդոսեան վարժարանի նախկին տնօրէնը) եւ Երուանդ Պոդոսեան (նոյն վարժարանի նախկին դասատուներէն), իսկ երկրորդի հեղինակներն են՝ Արմէն Մխալեան եւ Սիմոն Քրքեաշարեան :

Անուանական բառը ընդգծելինք, որովհետեւ խորհրդային «Ժողովրդավար» աշխարհին մէջ այդ կարգի գրութիւնները ոչ թէ ապատօրէն կը գրուին (ենթականերու կողմէ), այլ գրել կը տրուին (իշխանութեանց հրահանգով) :

Ստորագրութիւնները լոկ քօղ մըն են՝ գրութեանց բուն հեղինակները՝ խորհրդային իշխանութիւնները քօղարկելու համար :

Տեսնենք այժմ— թէ ինչ ոգիով գրուած են այդ երկու գրութիւնները եւ ուր է անոնց տարբերութիւնը :

Ցայտնի է, որ Մոսկուան ընդհանուր առումով — եւ յայտնապէս քաղաքական մթին հաշիւներով — համակիր վերաբերում ունի դէպի Եգիպտոսը, որ պայքարի մէջ է Անգլիոյ հետ :

Այս վերաբերումը Մոսկուան կ'արտայայտէ նաեւ մեր ներգաղթողներու բերնով :

«Պոբեդա» չոգենաւը խարխոխ կ'ընէ Ադեքսանդրիոյ առջեւ. ժողովուրդը խռնուած է նաւահանգիստը՝ զայն դիմաւորելու համար :

Յ. Նալբանդեան եւ Ե. Պոդոսեան այսպէս կը նկարագրեն այս տեսարանը.

«Տախտակամածին խմբուած խորհրդային նաւաղներուն, ժողովուրդը քաջալերելէն կը յղէ իր ողջոյնները: Կ'ողջունէ թեւահարելով, օդին մէջ ֆէսեր, գլխարկներ չարժելով եւ «Հուռռա» աղաղակելով : Ամէն կողմերէ բացագանչութիւններ կը լսուին արաբերէն, ֆրանսերէն հայերէն եւ յունարէն լեզուներով, — «Կեցցէ Խորհրդային Միութիւնը»— «Փառք Ռուսիոյ», «Կեցցէ Սթալինը»: Խորհրդային նաւաղները կը փոխադարձեն ողջոյնի չարժումներով , կը խնդան :

« Ցանկարծ, ճիշդ նաւակին, ընդհանուր աղմուկի մէջ, յատակօրէն կը լսուին ձայնեղ բացագանչութիւնները .

— «Կեցցէ Կրամիկոն ...

— « Թող կորսուին Անգլիացիները Եգիպտոսէն ...

— « Անկցին անգլեւսաքսոն աշխարհակալները ...

« Այս բացագանչութիւնները կը տեղան Ադեքսանդրիոյ համալսարանի խումբ մը ուսանողներու կողմէ, որոնք ընդհատած են նաւուն : Այդ օրերուն Ազահովութեան Խորհուրդի մէջ կը քննուէր Եգիպտոսի բողոքը Անգլիոյ դէմ, եւ եգիպտական արդար պահանջները անգլիական զօրքերու հեռացումի մասին երկրէն՝ կը պաշտպանուէին խորհրդային պատուիրակութեան կողմէ »:

Այս քաղաքական նախամուտէն ետք՝ յօդուածագիրները ընդհանուր առումով համակրանքով կ'արտայայտուին երկրի— ժողովուրդի, իշխանութեանց, անդամ միապետութեան հասցէին, որ «տակաւին բաւական ժողովրդականութիւն կը վայելէ Եգիպտացիներու քով», որովհետեւ ժողովուրդը «Եգիպտոսի ազատագրման իր յոյսերը անգլիական լուծէն՝ կը կապէ թագաւորին, զայն Անգլիացիներու հակառակորդ նկատելով » :

Գրութեան մէջ չերմօրէն համակրական է նաեւ Եգիպտացիներուն վերաբերումը Հայերու հանդէպ, թէ մնացողներու եւ թէ մեկնողներու :

« Ինչո՞ւ կը մեկնիք Եգիպտոսէն : Մի՞թէ հոս ձեզի հանդէպ դէշ է վերաբերումը : Մի՞թէ մենք ձեզի չենք յարգեր : Չէ՞ որ մենք՝ Արաբներս՝ եւ դուք՝ Հայերդ՝ կ'ապրինք իրրեւ ազգակիցներ : Մի՞թէ այդքան լաւ է հոն, ձեր հայրենիքին մէջ» :

Այս է ընդհանուր առումով վերաբերումը Հայերու հանդէպ :

Յօդուածագիրները կը վկայեն Եգիպտացիներուն անունէն.

«Ադեքսանդրիոյ մէջ Արաբները կ'ըսեն . — Ինչ որ չինուած է Հայերու ձեռքով՝ կրնաս դնել աչքերդ գոցելով » :

Ահա վերաբերումը նաեւ յատկապէս մեկնողներու հանդէպ :

« Եգիպտական իշխանութիւնները ձեւական արգելքներ չյարուցին մեկնողներու առջեւ : Հրաժեշտի հանդիսաւոր հաւաքոյթին՝ Ծերակոյտի նախագահ Հայքազ փաշան իր ճառին մէջ ընդգծեց Հայերու ազնուութիւնն ու աշխատասիրութիւնը եւ մաղթեց անոնց երջանիկ կեանք Խորհրդային Հայաստանի մէջ: Շատ հաճելի էր լսել այս խօսքերը » :

Չեն չքնաղանայիր ու լսածները կ'արձանագրեն իրենց գրութեան մէջ :

Այդպէս — Եգիպտոսի եւ Եգիպտացիներու հանդէպ :

Նոյնը չէ— սակայն, յօդուածագիրներու վերաբերումը եգիպտահպատակ Թուրքերու, Անգլիացիներու, միապետական Յոյներու եւ... Դաշնակցութեան հանդէպ :

Առանք բոլորը, ըստ յօդուածագիրներու, միանշանակ պայքար կը մղեն ներգաղթի դէմ :

Ահա իրենց վկայութիւնը .

« Հայերու վերադարձի դէմ դէպի իրենց հայրենիքը բաց կերպով պայքար կը մղէին Թրքական հիւպատոսները եւ անգլիական գործակալութիւնը Եգիպտոսի մէջ: Անգլիական Թերթերը կը զբաղեցնէին Խորհրդային Հայաստանը եւ կը հեգնէին այն Հայերը, որոնք որոշած են հայրենիք վերադառնալ : Առանձնաբար մուեղնած էին յոյն միապետական ֆաշական Թերթերը եւ քայքայիչները Դաշնակներու ֆաշական կազմակերպութեան հասցէին : Անոնց Թերթը՝ «Ցուսաբեր» որուն խմբագիրն է դաւաճանը հայ ժողովուրդի՝ Վահան Նաւասարդեան՝ տիպ մը Թափէր Խորհրդային Միութեան վրայ, կը նենգաշրթէր եւ սպառնալիքներ կը տեղար մեկնողներու հասցէին: Մեզ դիտէին— Թէ որոնց խաղերն են այս դաւերը եւ Թէ որոնք կեցած են դաշնակներու կրնակը » :

Իրենց պիտացածը հաստատելու համար՝ յօդուածագիրները վկայութեան կը կանչեն — ի դէպ, իրենց մէկ վկան — « դաւաճան »ին դաւակը.

« Վահան Նաւասարդեանի զաւակը՝ Բէզլար՝ որ պատերազմի տարիներուն կը ծառայէր Գահիրէի անգլիական գործակալութեան օրգաններուն մէջ (պատերազմի տարիներու «դաւաճան»ին զաւակը կը պաշտօնավարէր «The Egyptian Gazette» եւ «The Egyptian Mail» Թերթերու խմբագրութեանց մէջ.— «Ց.»), իսկ այժմ ալ կը պաշտօնավարէ «Ռէօյթըր»ի գործակալութեան Գահիրէի բաժանմունքին մէջ («դաւաճան»ին զաւակը «Ռէօյթըր»ի գործակալութեան որեւէ բաժանմունքին մէջ երբեք պաշտօնավարած չէ.— «Ց.»), յաճախ ցուցամոլարար կը խօսէր իր ունեցած կապերու մասին Ինթելիճընս Սըրվիսի հետ եւ հպարտանքով կը վկայէր, որ Դաշնակները Անգլիացիներէն նըպաստ կը ստանան Ֆունթ-սթերլինգներով »:

«ՑՈՒՍԱԲԵՐ»

(Շարունակելի)

Բաց նամակ Կաթ պատուրակին

Տեղական հայ թերթերէն տեղեկացայ թէ Փարիզի Հայոց Կրօնական Ընկ. Վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները, օրաընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները, օրակարգ «օգնական ըուսարար Պ. Ց. Ճօրթուեանի կարգ «օգնական ըուսարար Պ. Ց. Ճօրթուեանի քահանայութեան թեկնածուութիւնը »: Սոյն կոչին քահանայութեան թեկնածուութիւնը »: Սոյն կոչին պատասխանած են միայն 15 հոգի, առաջին ընդհ. պատասխանած են միայն 15 հոգի, առաջին ընդհ. ժողովին: Երկրորդ ընդհ. ժողովին՝ ուր ներկաժողովին: Երկրորդ ընդհ. ժողովին՝ ուր ներկաներու թիւը նուազ որ ալ ըլլար՝ վաւերական պիտի համարուէր, 16 հոգի միայն ներկայ եղած են: համարուէր, 16 հոգի միայն ներկայ եղած են: Ընկերակցութիւնը 1000էն աւելի անդամներ ունի, Ընկերակցութիւնը 1000էն աւելի անդամներ ունի, կ'ըսուի: Եւ, երկրորդ ընդհ. ժողովի 16 ներկաները «արժանի» դառած են թեկնածուու : կ'ըսուի: Եւ, երկրորդ ընդհ. ժողովի 16 ներկաները «արժանի» դառած են թեկնածուու :

Կրօնական Ընկերութեան անդամ չեմ, իրրեւ Կրօնական Ընկերութեան անդամ չեմ, իրրեւ Հայ հաւատացեալ կ'ուզեմ իմ կարծիքս յայտնել: Հայ հաւատացեալ կ'ուզեմ իմ կարծիքս յայտնել:

Նախ՝ Փարիզ կամ չորս հարիւր հազար հոգինոց Նախ՝ Փարիզ կամ չորս հարիւր հազար հոգինոց հայ եկեղեցական կարիք ներուն համար նոր հոգեւոր պաշտօնեայի կարիք հայ եկեղեցական կարիք ներուն համար նոր հոգեւոր պաշտօնեայի կարիք կա՞յ: Եթէ այո, որոնք են այս արժանիքները որ կա՞յ: Եթէ այո, որոնք են այս արժանիքները որ պէտք է փնտռել թեկնածուին քով : պէտք է փնտռել թեկնածուին քով :

Առաջին հարցումին պատասխանը շատ պարզ է: Եթէ նոր հոգեւոր պաշտօնեան՝ տարուայ ըսէ: Եթէ նոր հոգեւոր պաշտօնեան՝ տարուայ ընթացքին՝ Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ տեղի թացքին՝ Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցուիք չուրջ 217 միաուութեամբ, 176 պատունեցուիք չուրջ 217 միաուութեամբ, 176 պատկով, 145 յուզարկաւորութիւններով եւ 245 հոգեկով, 145 յուզարկաւորութիւններով եւ 245 հոգեհանդիստով (այս թուաչափները՝ եկեղեցիին 1948օրացոյցէն) պիտի զբաղի բոլորովին աւելորդ հանդիստով (այս թուաչափները՝ եկեղեցիին 1948օրացոյցէն) պիտի զբաղի բոլորովին աւելորդ է, 5—6 քահանաներ կան արդէն, եւ լիուլի կը է, 5—6 քահանաներ կան արդէն, եւ լիուլի կը բաւեն: Կը բաւեն ոչ միայն այս արարողութիւնները, այլ նաեւ արուարձաններու եկեղեցիներուն մէջ՝ կիրակի եւ մօտ օրերու հոգեւոր պաշտօնեան ալ ապահովելու համար: Բայց Հայոց եկեղեցիին դերը միայն պահով եւ յուզարկաւորութեամբ չի վերջանար: Ահա այս տեսակէտով նոր հոգեւոր պաշտօնեայի ոչ թէ կարիք, այլ սով կայ: Ինչ որ բոլորովին կը պակսի Փարիզի եկեղեցիին, այն ալ լուրջ կրօնական դաստիարակութիւն ստացած, հայ եկեղեցիի հոգիին եւ դաւանութիւնն ստացած, հայ եկեղեցիի հոգիին եւ դաւանանքին թափանցած, անոր ծէսերուն քծախնդիր, հաւատարիմ եւ ուսուցած հոգեւորականն է: Հոգեւորական մը, որ կարենայ կուսակցական ազդեցութիւններէ հեռու՝ խանդավառել հաւատքով եւ եկեղեցիին չուրջ հաւաքել, հոս ծնած եւ մեծցած հայ երիտասարդութիւնը: Բան մը որ անկարելի չէ: Հոգեւորական մը որ կարենայ զաղութի մէջ մահամերձ հաւատքը արծարծել, եւ ներշնչել անոր իր հոգեւոր եւ եկեղեցական պարտաւորանքներուն գիտակցութիւնը : անանձնուիրութիւնը գիտակցութիւնը :

Ցաւալի երեւոյթ է կրկնել թէ հայ եկեղեցիին դարերու եւ փորձութիւններու ընթացքին, պահպանած է հայ ժողովուրդը: Հայ ժողովուրդը իր գոյութիւնը կը պարտի ոչ թէ հայ եկեղեցիին, այլ հայ եկեղեցւոյ դաւատանքին հանդէպ իր ունեցած անխախտ հաւատքին, եւ այդ հաւատքին հաւատարիմ մնալու համար, իր ցոյց տուած անսահման զոհաբերութեան ոգիին: Բոլոր այն զաղութները, որոնք մեր եկեղեցիի դաւանանքէն հեռացած , կամ իրենց հաւատքին մէջ տկարացած են, կորստած են: Ասոր քով հաւատքը ինքնախաբէութիւն է: Հաւատքը պէտք է ըլլայ գործքով եւ զոհաբերութեամբ: Այն աւեն միայն կարելի է դիմադրաւել ծորձութիւնները: Այն աւեն նաեւ հայ եկեղեցիին իր ազգապահպանման մեծ դերին մէջ պիտի գտնուի :

Թերեւս յարմար թեկնածուներ չկան Փարիզի մէջ: Այդ պատճառ մը չէ անշուշտ որ եկեղեցին՝ լուրջ կրօնական դաստիարակութենէ եւ իր առաքելութեան համար հարկաւոր խանդավառութենէ զուրկ կրօնաւորներով խճողուի: Նման կրօնաւորներ վնասակար են հայ եկեղեցիին համար ընդհանրապէս, Փարիզի հայ զաղութին համար մասնաւորապէս: Հասած է ժամանակը այլեւս, «Ալլայի» անուսում քահանաներուն վերջ մը դնելու:

Եթէ Փարիզի մէջ յարմար թեկնածուներ չկան, կարելի չէ՞ արդեօք Անթիլիասի կամ Երուսաղէմի Ժառանգաւորաց վարժարանին նախկին սան եւ կուսակրօնութիւնը մերժողներէն թեկնածուներ գտնել քահանայութեան համար: Աւելի յարմարզոյնը, կարելի չէ՞ նորընծայ քանի մը արեղաներ հրաւիրել, որոնք Փարիզի մէջ թէ իրենց կրօնական հմտութիւնը զարգացնեն եւ խորացնեն, եւ թէ միեւնոյն ատեն՝ Փարիզ եւ չորս կողմը՝ եւ դաւանները այցելեն յաճախ քարոզեն եւ արծարծեն հայ եկեղեցիի հանդէպ զաղութի անդամներուն ունեցած հաւատքը :

Այս նամակին բնագիրը ուղարկուած է Սիւրմէնահ Սրբազանին:

Կ. ԽՈՒՊԻԿԵԱՆ

ՇԻՇՄԱԼ.— Անգամ մը երիտասարդ Անգլուհի մը կը պոռայ Զրհիլի երեսին (այն օրերուն երբ այս վարչին պեհ ունէր) :

— Ձէ վարած քաղաքականութիւնդ կը սիրեմ, ոչ ալ պեհերդ :

— Ատոր համար մի յուզուիր, Տիկին, կը պատասխանէ Զրհիլ, ոչ քաղաքականութեանս պիտի մօտենաս, ո՛չ ալ պեհերուս ...

ԿՈՉ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԲՈԼՈՐ ՀԱՅԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ ՊՐԷՍԹԻ ԶՈՀԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԱՂԷՏԵԱՎՆԵՐՈՒՆ

ՄՄԲ.— Ուրախութեամբ կը հրատարակենք հետեւեալ կոչը որ մեզի ղրկուած է Տիկին Օտէթ Միքայէլեանի կողմէ (Ծագումով Ֆրանսուհի) :

Ֆրանսական կառավարութիւնը փափաքելով անմիջական օժանդակութիւն մը ընել Ֆրանսայի Արեւելեան մասը դտնուղ հինդ նահանգներու քնակիչներուն (Մէօրթ, եւ Մոզէլ, Մոզէլ, Պա— Ռէն, Օթ - Ռէն եւ Վոժ) որոնք երկու պատերազմներու միջոցին ամէնէն աւելի տառապեցան եւ մեծ վնասներու ենթարկուեցան վերջին հեղեղներուն , կոչ կ'ընէ Ֆրանսայի ժողովուրդին ի նպաստ անոնց որ բնակարան չունին այլեւս : Ես կ'ուզեմ թարգման հանդիսանալ Ֆրանսայի բոլոր Հայերուն մօտ, առանց դասակարգի եւ կուսակցական խարուիեան : Գիտեմ թէ դուք ալ մարտիրոս եւ նահատակ ժողովուրդ մը ըլլալով ամէնէն աւելի պիտի ըմբռնէք ուրիշներու դժբախտութիւնը : Դուք ալ տուած ըլլալով բազմաթիւ զոհեր երկու պատերազմներուն, ճանչցած ըլլալով տարապարտութիւնը Փոքր Ասիոյ մէջ ինչպէս եւ Տէր էլ Զօրի կիզիչ աւազները 1914—1918ին :

Յետոյ, այս վերջին պատերազմին չահեցաք Քէրչի ճակատամարտը ուր 300.000 Հայեր զինուորագրուելով 30.000ը իրենց արիւն դնով հերոսացան :

Ամէնէն աւելի դուք քալ աչխատասէր եւ խելացի ժողովուրդ մըն էք : Այս փայլուն յատկութիւններուն ապացոյցը տուիք դաշնակիցներուն կողքին հասարակաց դատին համար : Դուք երկար տարիներէ ի վեր կը դտնուիք Ֆրանսա ուր բաժնեցիք անոր տառապանքը եւ երջանկութիւնը : Ես լաւ կը ճանչնամ ձեր ղգացումները , եւ ցոյց տալու համար ձեր համակրանքը ձեր երկրորդ հայրենիքին, կատարած պիտի ըլլաք ձեր պարտականութիւնը : Պիտի տաք ձեր լուման ձեր միջոցներուն ներած չափով եւ սրտանց :

Համոզուած եմ, սիրելի Հայեր, որ ձեղմէ իւրաքանչիւրը պատանց պիտի տայ կարելի եղածին չափ շատ ազգարին համերաշխութեան այս մեծ գործին : — Օտէթ Միխայէլեան

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԻՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՓՈՆ Տ'ՈՊՆԱՅԻ ՄԷՋ

Ինչպէս ամէն տեղ՝ մեր գիւղին մէջ ալ տօնեցինք Մանուկներու Օրը, դեղարուեստական փոքր, բայց հաճելի, բաժինով մը : Փոքր որովհետեւ ղպրոցի բացման հանդիսը հապիւ մէկ ամիս առաջ կատարուած էր :

Մանուկներու Օրը մենք ալ տօնեցինք, կառնդ պապայով, պսպղուն լոյսերու մէջ թաղուած տօնածառով, պտուղ չաքարով եւ մանուկներու գեղգեղանքներով : Այս վերջիններուն ուրախութիւնը անկարդադրելի էր— տեսնելով կառնդի ծառը, տակը պատմական մուրը ինքնիրեն մարող - վառող լոյսերով :

Երգերէն եւ արտասանութիւններէն վերջ երբ հանդիսը վերջ պիտի դտնէր, յանկարծ բեմ հասաւ, յոդնաբեկ եւ չնչասպառ կաղանդ պապան որ հակառակ իր խանդին մօտաւորապէս վաթսուն երեխաներու բաժնեց համեղ ծրարիկները, սրամիտ խօսքերով :

Բոլորն ալ ուրախ եւ իրենց ձեռքերը լեցուն, մեկնեցան :

Դպրոցի հանդիսը տեղի ունեցաւ անցեալ Դեկտեմբեր 7ին, մեծ յաջողութեամբ : Մի քանի հրահրող խօսքերով հանդիսի բացումը կատարեց Պ. Ս. Սարգիսեան որմէ վերջ բեմ ելան մանուկները խմբերդելու եւ յաջորդաբար մի առ մի հըբամցուցին իրենց մէկ տարուայ հայերէնի յաջող եւ առատ պաշարը : Ներկաները տեսնելով որ արդիւնքը իրենց սպասածէն աւելի է, սրտաբուխ եւ առատաձեռնօրէն մասնակցեցան նուիրատուութեան որմէ դոյացաւ 16 հազար ֆրանք : Այս առթիւ չմոռնանք յիշելու որ Վալանսէն Պ. Ց. Տէր Սարգիսեան ընտանեօք ներկայ դտնուելաւ՝ մեր հանդիսը քաջալերելու : Պ. Ց. Տէր Սարգիսեան մեծ զոհողութիւն ըրած է նուիրելով ղպրոցի համբողջ ղբաստեղանները, ղբետախտակն ու սեղան մը : Ծախքը 19.000 ֆրանք :

Դպրոցը բացուելէն ի վեր չէ զլացած ոչ մէկ օգնութիւն, նիւթական թէ բարոյական : Փոն օ'Օսնատի Ֆր. Հայ Կապոյտ Խաչը այս բարեկամին հրապարակաւ կը յայտնէ իր ջերմ շնորհակալութիւնները : Խորին շնորհակալութիւններ նաեւ բոլոր անոնց որ առատաձեռնօրէն մասնակցեցան նուիրատուութեան : Դժբախտաբար անունները մի առ մի չգիտենք դրել, որպէսզի «Ցառաջ»ի սուղ սիւնակները չդրաւենք : Վերջացնելէ առաջ հաճոյքով կը յայտնեմ որ դաղութիս Հայերը անխտիր բոլորն ալ իրենց երեխաները մեր դպրոցը կը ղրկեն :— Ս. Չէթէմեան

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ Գեղարուեստից սրահին մէջ, լեցուած երաժշտասէր բազմութեամբ մը, վարուժան, տաղանդիկ եւ չնչասպառ կաղանդ պապան որ հակառակ իր խանդին մօտաւորապէս վաթսուն երեխաներու բաժնեց համեղ ծրարիկները, սրամիտ խօսքերով :

Բոլորն ալ ուրախ եւ իրենց ձեռքերը լեցուն, մեկնեցան :

Դպրոցի հանդիսը տեղի ունեցաւ անցեալ Դեկտեմբեր 7ին, մեծ յաջողութեամբ : Մի քանի հրահրող խօսքերով հանդիսի բացումը կատարեց Պ. Ս. Սարգիսեան որմէ վերջ բեմ ելան մանուկները խմբերդելու եւ յաջորդաբար մի առ մի հըբամցուցին իրենց մէկ տարուայ հայերէնի յաջող եւ առատ պաշարը : Ներկաները տեսնելով որ արդիւնքը իրենց սպասածէն աւելի է, սրտաբուխ եւ առատաձեռնօրէն մասնակցեցան նուիրատուութեան որմէ դոյացաւ 16 հազար ֆրանք : Այս առթիւ չմոռնանք յիշելու որ Վալանսէն Պ. Ց. Տէր Սարգիսեան ընտանեօք ներկայ դտնուելաւ՝ մեր հանդիսը քաջալերելու : Պ. Ց. Տէր Սարգիսեան մեծ զոհողութիւն ըրած է նուիրելով ղպրոցի համբողջ ղբաստեղանները, ղբետախտակն ու սեղան մը : Ծախքը 19.000 ֆրանք :

Դպրոցը բացուելէն ի վեր չէ զլացած ոչ մէկ օգնութիւն, նիւթական թէ բարոյական : Փոն օ'Օսնատի Ֆր. Հայ Կապոյտ Խաչը այս բարեկամին հրապարակաւ կը յայտնէ իր ջերմ շնորհակալութիւնները : Խորին շնորհակալութիւններ նաեւ բոլոր անոնց որ առատաձեռնօրէն մասնակցեցան նուիրատուութեան : Դժբախտաբար անունները մի առ մի չգիտենք դրել, որպէսզի «Ցառաջ»ի սուղ սիւնակները չդրաւենք : Վերջացնելէ առաջ հաճոյքով կը յայտնեմ որ դաղութիս Հայերը անխտիր բոլորն ալ իրենց երեխաները մեր դպրոցը կը ղրկեն :— Ս. Չէթէմեան

Լիբանանի Գեղարուեստից սրահին մէջ, լեցուած երաժշտասէր բազմութեամբ մը, վարուժան, տաղանդիկ եւ չնչասպառ կաղանդ պապան որ հակառակ իր խանդին մօտաւորապէս վաթսուն երեխաներու բաժնեց համեղ ծրարիկները, սրամիտ խօսքերով :

Բոլորն ալ ուրախ եւ իրենց ձեռքերը լեցուն, մեկնեցան :

Դպրոցի հանդիսը տեղի ունեցաւ անցեալ Դեկտեմբեր 7ին, մեծ յաջողութեամբ : Մի քանի հրահրող խօսքերով հանդիսի բացումը կատարեց Պ. Ս. Սարգիսեան որմէ վերջ բեմ ելան մանուկները խմբերդելու եւ յաջորդաբար մի առ մի հըբամցուցին իրենց մէկ տարուայ հայերէնի յաջող եւ առատ պաշարը : Ներկաները տեսնելով որ արդիւնքը իրենց սպասածէն աւելի է, սրտաբուխ եւ առատաձեռնօրէն մասնակցեցան նուիրատուութեան որմէ դոյացաւ 16 հազար ֆրանք : Այս առթիւ չմոռնանք յիշելու որ Վալանսէն Պ. Ց. Տէր Սարգիսեան ընտանեօք ներկայ դտնուելաւ՝ մեր հանդիսը քաջալերելու : Պ. Ց. Տէր Սարգիսեան մեծ զոհողութիւն ըրած է նուիրելով ղպրոցի համբողջ ղբաստեղանները, ղբետախտակն ու սեղան մը : Ծախքը 19.000 ֆրանք :

Դպրոցը բացուելէն ի վեր չէ զլացած ոչ մէկ օգնութիւն, նիւթական թէ բարոյական : Փոն օ'Օսնատի Ֆր. Հայ Կապոյտ Խաչը այս բարեկամին հրապարակաւ կը յայտնէ իր ջերմ շնորհակալութիւնները : Խորին շնորհակալութիւններ նաեւ բոլոր անոնց որ առատաձեռնօրէն մասնակցեցան նուիրատուութեան : Դժբախտաբար անունները մի առ մի չգիտենք դրել, որպէսզի «Ցառաջ»ի սուղ սիւնակները չդրաւենք : Վերջացնելէ առաջ հաճոյքով կը յայտնեմ որ դաղութիս Հայերը անխտիր բոլորն ալ իրենց երեխաները մեր դպրոցը կը ղրկեն :— Ս. Չէթէմեան

Դէպ Ալեքսանդրեթի (Դարվիշ) բազմադոյն նկարներով : Նկարները բովանդակութիւնը առնուած է Օմար Խայամի քառեակներէն : Նկարիչ Դարվիշ իսկական արեւելքցի է իր ստեղծադործութեամբ : Տիրապետելով միչին դարու արեւելքի ոճին, պատկերներու եւ դէպքերու իմաստասիրական առումով կենդանութիւն եւ չարժում մը կը դնէ ան իր մանրանկարներուն մէջ : Դիտողը կը տանի արեւելեան երեւակայական հեքեաթներու ճոխ եւ կենսալից, կապտաւուն մշուշով պատած խորհրդաւոր աչխարհները : Նկարիչ Սեւրուգեանի արեւելեան նկարներու նիւթն է կեանքն ու մահուան առեղծուածները արեւելեան պատկերացումը, սէրը եւ դինին, սոխակն ու վարդը եւ արեւելքցիի միամիտ, բայց հարուստ երեւակայական աչխարհաճանաչողութիւնը :

Սեւրուգեանի Արեւելեան նկարները ամէնէն շատ կը դնահատուին Ամերիկացիներէ :

Ոչքան արեւելքցի նոյնքան եւ լաւ հայրենասէր արուեստագէտ է նկարիչ Սեւրուգեան : Անոր հայկական տեսարանները մէկ մէկ ստեղծագործական զոհարներ են, օրինակ «Ուխտագնացութիւնը Սանահինի քանքամ », « Աբօտաւայր » , «Արարատեան դաշտ», «Վիրաւոր Հայ դինուորին տուն են բերում » , «Արայ Գեղեցիկ » , «Խոյամարտ» :

ԼՈՆՏՈՆԻՆ կը դրեն թէ Ծանօթ դաչնակահար Բաֆֆի Պետրոսեան նուագած է Orchestral Concerts Societyի կիրակնօրեայ նուագահանդէսներուն մէջ Փետրուար 1ին եւ 8ին, Լոնտոնի ամէնէն ընդարձակ սրահին Րոյըլ Ալպէրթ Հօլին մէջ իբրեւ մենանուագող :

ԳԱՂՈՒԹՔ ԳԱՂՈՒԹ

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ «Արմենիա»ի սրահին մէջ տեղի ունեցած է Դեկտեմբեր 13ին Հայ Օգնութեան Միութեան 9րդ Պատգ. ժողովի հանդիսաւոր բացումը ներկայութեամբ հանդիսականներու ընտիր բազմութեան մը : Ամէն չքջանակներէ պատգամաւորուհիներ փութացած են մասնակից ըլլալու հանդիսութեանց : Արժանթինի Հայ Օգնութեան Միութիւնը ունեցած է անցնող տարւոյն ընթացիկ բեղուն գործունէութիւն : Գնահատանքով կարելի է յիչել հոս էջմիածնայ Ձեմարանին համար մահճակալներու համար անոր կատարած հրապարակային ձեռնարկը, ուրկէ դոյացածաւելի քան 5000 արժանթինեան փեսոն արդէն իսկ յանձնուած է պատուիրակ Սրբազանին գործածութեան համար իր նպատակին : Գնահատութեան արժանի երկրորդ գործ պիտի մնայ Պերիսոյի մէջ երեք տարի առաջ բացուած եւ ընդհատուած կիրակնօրեայ դպրոցին վերաբացման եւ տեղւոյն Հոմի վերակազմութեան աչխատանքը, ինչպէս նաեւ Վ. Ալսինայի, Լանուսի, եւ Նուէվօ Բոմբեժայի Հոմի նոր մասնաճիւղերու կազմութեան պարագան : Օգնած է չրջանի աղքատներուն : Շաբաթը երկու անդամ անոր արհեստանոցը գործած է մեղուաչան փեթակ մը գործունէութեան եւ չինարար աչխատանքի : Օգնած է նաեւ Ցունահայերուն :

ԳԱՂՈՒԹՔ ԳԱՂՈՒԹ

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ «Արմենիա»ի սրահին մէջ տեղի ունեցած է Դեկտեմբեր 13ին Հայ Օգնութեան Միութեան 9րդ Պատգ. ժողովի հանդիսաւոր բացումը ներկայութեամբ հանդիսականներու ընտիր բազմութեան մը : Ամէն չքջանակներէ պատգամաւորուհիներ փութացած են մասնակից ըլլալու հանդիսութեանց : Արժանթինի Հայ Օգնութեան Միութիւնը ունեցած է անցնող տարւոյն ընթացիկ բեղուն գործունէութիւն : Գնահատանքով կարելի է յիչել հոս էջմիածնայ Ձեմարանին համար մահճակալներու համար անոր կատարած հրապարակային ձեռնարկը, ուրկէ դոյացածաւելի քան 5000 արժանթինեան փեսոն արդէն իսկ յանձնուած է պատուիրակ Սրբազանին գործածութեան համար իր նպատակին : Գնահատութեան արժանի երկրորդ գործ պիտի մնայ Պերիսոյի մէջ երեք տարի առաջ բացուած եւ ընդհատուած կիրակնօրեայ դպրոցին վերաբացման եւ տեղւոյն Հոմի վերակազմութեան աչխատանքը, ինչպէս նաեւ Վ. Ալսինայի, Լանուսի, եւ Նուէվօ Բոմբեժայի Հոմի նոր մասնաճիւղերու կազմութեան պարագան : Օգնած է չրջանի աղքատներուն : Շաբաթը երկու անդամ անոր արհեստանոցը գործած է մեղուաչան փեթակ մը գործունէութեան եւ չինարար աչխատանքի : Օգնած է նաեւ Ցունահայերուն :

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԷՍԱ ԵԻ ՀԱՄԱՑ

(ԽՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Այդ հպատը մրջինի թեւերով, սկսաւ չրջադայիլ կամաց , կամաց, երակներուն մէջ, երիկամունքի ուղիներով : Մուխին մէջ ցցուեցաւ յանկարծ, մազաղաթ մը մեծաթաց, որ Էսայի վրան ինկած, կը մրմնջէր անընդհատ, «կինը՝ Սիրոյ տաճարը մարդուն» : Այո, ճանչցաւ... իր ձեռագիրն էր ան, զոր կարդաց մուխին մէջ, կրակէ աչքերով : Մազաղաթը սկսաւ քրտնիլ ջերմախտ բռնուած տենդահար չունչի մը տակ :

Այդ պահուն, կարծես, աչխարհի բովանդակ դեղեցիկ սեռը իրեն այցի եկած, միաբերան կը կարդային բարձրաձայն, իրենց աստուածացումը, երախտաւոյդ : Անոնք երգեցին, կաքաւեցին հոլաթեւ, անդիմադրելի դարպասումներով, յետոյ մեկնեցան ժպտադէմ, իր ջերմութեան աստիճանը աւելի եւս բարձրացուցած :

Մնացին ինքն ու Բրահման ... :

Գիչերը կ'երեւի ժամադրուած էր, չուտ փախաւ, առաւօտը նոյնպէս չուտ եկաւ : Բրահման ոտքի էր : Ցարդարեց իր խառնչտկած մազերը, տեղաւորեց քակուած կոճակները ու հրաժեչտի ողջոյնը տալէն ետք, առաւ, քալեց : Բայց հապիւ թէ քանի մը քայլ հեռացած էր, զարմացաւ, սարսափելին վրայ տեսնելով կանաչ ցօղուններու վրայ ձերմակ բաժակները, դեղնաւուն աչքերով : Անոնցմէ հատ մը վերցուց, հոտոտեց, ու դառնալով եարին, ձայնեց խանդավառ :

— Ապունէ... նայէ, նայէ... Օրհնութիւնները ծլեր, ծաղկեր են, այս գիչեր... նարկիզներ, ձերմակ նարկիզներ ... :

—Այո , Բրահա, գիչերը չատ յղի էր ... :

Քունը կը կաթէր Էսայի քնատ աչքերէն :

×

Օր, տասն եւ հինգերորդ լուսնի :

Սպասուած օրն էր : Համատ եկաւ, առանց ուղտի : Ուղտերը լքեր, ցրուեր , ուղտապանու - թիւնը միանգամ ընդ միչտ փոխանցեր էր ուրիշներուն : Այն խանճուած , փոչոտ երեսները, այն կոչկոճած ձեռքերը, եւ ապտուռ ոտքերը լուացեր, մաքրեր էր Դամասկեան եօթը գետերը մաքրամաքուր աւազանին մէջ : Ուղտապան Համատն էր ու չէր երեւք : Շեաբչապեղ պուրնուզին ծալքերուն մէջէն, աչքերը կը փայլէին, հորիզոնին վրայ ինկած բոցանչոյլ աստղերուն նման :

Գիչերն՝ եղերահիւս ծոպերով, մետաքսեայ սպիտակ փաթաթ, տրորուն, երկծալ գօտիով մը սեղմուած , որուն վրայ լուսինը իր չողակաթ սկաւառակն էր տեղաւորեր : Իր փղոսկրեայ ձերմակ ու տղորկ վիզէն վեր, կարմրադեղ դէմքն ու չնորհալի այտերն կը վառէին, որպէս թէ ձիւնին վրայ ինկած բոսորադեղ ճառագայթներ եղած ըլլային : Բնականէն օժտուած սլացիկ մարմինը , խնամուած տարազի մը մէջէն, դեղեցկօրէն կ'արտացոլար , համբոյր պատուանդանին վրայ կանդնած : Անվերկիւղ չարժում , ինքնավստահ արտայայտութիւն, հաւատաւոր չեչտ : Մարգարէ եւ Առաքեալ :

Ան նետուեցաւ իսկոյն, Էսայի գրկաբաց թեւերուն մէջ : Հայր եւ որդի՝ խորհրդակից եւ ուխտակից, որոնք միասին պիտի ցանկին հաւատքի սերմերը, հարաւի աւազահատիկներուն պէս ցըրուած, բաժան, բաժան եղած հոդիներուն մէջ : Բայց Ալլահին խօսքերը կարող են միացնել աւազորդիները իրարու եւ հաւատացեալները՝ երկինքին : Համատին պարեւանդումը նման էր լեցուն, ոսկեհատ չաեմարանի մը վրայ մշակի խոյանքին :

Էսային մէջ կը վերածնէր Սիմէոն Ծերունին, պահարանակաս աչքերը երկինք յառած : Ահա , խոստմնալից պարմանին՝ իր թեւերուն մէջ, կանխահաւօրէն մեծցած ու իր սրբազան կոչումին արբունքին հասած : Ալադան՝ վաղահաս ներկայ, եւ ներկան՝ յղի ապագայ : Ահա մէկը, որ իր հոդիին վրայէն կը վերցնէր երկունքի երկնաքարը , հոդիներու մէջ լուսանիւթ սերմաններու համար : Կայծքարը՝ ինք, հրձիգը՝ ուրիչ : Ոչինչ... կարեւորն ու անհրաժեչտը՝ ինքը, դործը : Գործը՝ ամէն ինչ ու ինք, հող չէ, ոչինչ մը, ամէն ինչի մէջ :

Արեւը իր ոսկեհիւս գլուխը քարայրի սեմին մօտեցուցած, աչքերը թարթից ժպտագին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Ծերակոյտի արտաքին յարաբերութեանց յանձնաժողովը միաձայնութեամբ որոշեց առաջարկել կառավարութեան որ օգնութիւն չտրուի այն երկիրներուն որոնք ճիգ մը չեն ըներ իրենց արտադրութեանց զարկ տալու համար: Օժանդակութենէ պիտի զրկուին նաեւ այն երկիրները որոնք կը դժուարացնեն ապրանքներու ազատ փոխանակութիւնը: Նոյնպէս, սեւ ցանկին վրայ պիտի դրուին այն պետութիւնները որոնց ներքին կարգուսարքը անհամապատասխան է Ամերիկայի հիմնական շահերուն:

ՆԱԽՈՐԴ ներքին նախարարը, Պ. Խառուա Տըփրէօ, կրթական նախարար նշանակուած է:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը հինգշաբթի օր խորհրդարանին յանձնեց նոր օրինագիծ մը որ կը տրամադրէ պատժական խիստ միջոցներ ձեռք առնել բոլոր անոնց դէմ որ ապօրինի ձեւերով կը բարձրացնեն իրենց ապրանքներուն գիները: Եթէ խորհրդարանը քուէակէ այս օրինագիծը, առաջին անգամ եղած պիտի ըլլայ որ օրէնսդրական միջոցներով արգիլուի գիներու բարձրացումը:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ Դաշնակցութիւնը յանձն առած է որ օրավարձերու յաւելում չպահանջէ այն պարագային երբ կառավարութիւնը ի վիճակի պիտի ըլլայ կասեցնելու կենսական անհրաժեշտներու գիներու յաւելումը: Դաշնակցութիւնը կը նախընտրէ որ ապրուստի սղութիւնը կանգ առնէ քանի որ օրավարձերու յաւելումը որեւէ օգուտ պիտի չունենայ եթէ գիները ալ նոյն համեմատութեամբ պիտի բարձրանան:

Դեկտեմբեր 1էն մինչեւ փետրուար 10 գիները բարձրացած են 21.5 առ հարիւր:

Իշխանութիւնները հինգշաբթի օր պնեցին միսի սղորդջ մթերքը:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ երեսփոխան մը, Զեսթըը Մէյօ, խորհրդարանի արտաքին գործերու յանձնաժողովին մէջ յայտարարեց թէ Ռուսիա ներկայիս ունի մեծ քանակութեամբ ոսկեայ ռուբլիներ որոնք աւելի լաւ են քան ամերիկեան B.29 ռմբաձիգները: Երեսփոխանը աւելի մանրամասնութիւն չէ տուած:

Այրի Տիկին Երանուհի Նուրիճանեանի կը յայտնէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի կիրակի 15 Փետրուարին յետ պատարագի Փարիզի Հայոց եկեղեցին 15 rue Jean Goujon, իր ամուսնոյն՝

ՍՏԵՓԱՆ ՆՈՒՐԻՃԱՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքի առթիւ: Մասնաւոր հրաւէր ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ազգականներն եւ բարեկամներէն որ ներկայ իրենց այդ կատեն:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ կիրակի 29 Փետ.ին, կը ծանչ «Նոր Սերունդին Օրը» եւ այդ առթիւ պատրաստած է զուարճալի մը եւ զանազան անակնկալներ: Տեղի կ'ունենայ Իսրմեան սրահին մէջ, 2 rue de la Défense, Issy les Moulineaux: Շոգենակառք՝ Ligne Invalides իջնել Gare d'Issy, autobis 190 իջնել Gare d'Issy:

ՓԱՐԻԶԻ THÉATRE DE LA GAITÉ LYRIQUE ի մէջ
« ՄԷԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԻԱՑՆ »

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՍԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Նոր երաժշտութիւն)
Հ. Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԿԵՆԴ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ կողմէ, 9 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 20.30ին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Տէր եւ Տիկին Թ. Ղազարոսեան եւ Տէր եւ Տիկին Ղ. Ղազարոսեան կը հաղորդեն թէ իրենց քրոջորդւոյն ԿԱՐՕ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆի մահուան 3րդ տարելիցին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի 15 Փետրուար Փարզի Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon: Իր յիշատակը յարգող ազգական եւ բարեկամներէ կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ՝

Ֆրանսական Բանակի Նախկին Ռազմիկներու Բարեկամական Միութեան դիմակաւոր մեծ պարահանդէսին, տեղի կ'ունենայ 28 փետրուարին, չաբաթ գիշեր, Մարսէյլ, 146 Ave. des Chartreux, Brébant Marseillais ի մէջ:

Մրցանակի պիտի արժանանան չքեղագոյն տարազ կրողները: Տեղի կ'ունենայ Պաշտ. իշխանութեանց բարձր հովանաւորութեան եւ մեր պատուոյ նախագահ բ. Վկայ Տիրան Թէքէեանի նախագահութեան տակ:

Կը խնդրուի նկատի առնել վերոյիշեալ թուականը:

ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Փետրուար 1էն սկսեալ ծանուցումներ չեն ղրուիր առանց վճարման: Դիւրացնելու համար դրամական առաքումները, մօտաւոր ցուցակ մը կը դնենք ծանուցման արժէքներու:

1.— Ուր եւէ ժողովի յայտարարութիւն անվճար է մէկ անգամուան համար:

2.— Փնտռտուքներ 100 ֆրանք մէկ անգամը:

3.— Շնորհակալիք, ցաւակցական, ամուսնական կամ նշանախօսութեան յայտարարութիւններ հոգեհանգստեան ծանուցումներ, դիներէն, թէ - յասեղան կամ այս կարգի զանազան խնջոյքներու իւրաքանչիւր անգամը 500 ֆրանք:

Պարահանդէսներու, թատերական կամ երաժշտական ներկայացումներու չարունակական յայտարարութիւններու, ինչպէս նաեւ զուտ առեւտրական ծանուցումներու համար մասնաւոր պայմաններ:

Կը խնդրուի բոլորէն առանց սպասելու մասնաւոր նամակի, յայտարարութիւններուն հետ կանխիկ ղրկել փոխարժէքը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՄԵԾ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅ ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ Նախ. Ռազմիկներու Նախաբարին եւ Նախագահութեամբ Փարիզի Զին. կառավարիչ ԶՕՐ. ՇՈՒԹՈՑԻ:

22 Փետր. կիրակի ժամը 3էն 4ես գիշեր, Օթէլ Քոնթինանթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle, métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ: Մուտք 300 Ֆր., Մխիթարեան անդամներուն 200 ֆրանք:

Կը ծախուին Միութեան կեդրոնատեղին՝ 31 rue St. Lazare, եւ հետեւեալ անձերու մօտ Պ. Պ. Դաւիթեան 32 rue Piat, Օննիկ Պօյաճեան 83 rue d'Aboukir, Աւտամեարոյ Զարեհ 22 rue Richer, Մ. Ճերմակեան 35 rue de la Boetie, Սաատճեան 1 rue du Petit Thouais, Պ. Գալէկեան 37 rue de Trévise, Քէօլէկեան 85 rue Chambar, B. Colombes:

Սեղանները կանուխէն վարձելու համար հեռաձայնել Tro. 44-38:

---

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ
ԳԻՇԵՐ, Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՍՏՈՄ
ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ԽՆՋՈՑՔԸ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ թուականը

«ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ»Ը

Շաւիւլի «Րաֆֆի» երիտ. երկսեռ Միութեան կողմէ, 15 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, տեղւոյն քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Կը բանախօսէ Պ. ՀՐ. ԲԱԼՄԻԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը՝ կամաւոր:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Ղազարոս Պէրպէրեան, Իսմիհան Օվաճըքէն, հօրը անունն է Յակոբ, մօրը Վիգտորիա, եւ քրոջը Եւդիկ: Կը կարծուի թէ Ֆրանսա կը գտնուի: Կը խնդրուի իմացնել Յովսէփ Տէյիրմէնճեանի, 69 Բուլ Լաֆայէթ, Լիոն:

ՓԱՐԻԶԻ Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը պատիւ ունի յայտարարելու յարգոյ հասարակութեան որ յառաջիկայ կիրակի 15 փետրուար, Ս. եկեղեցւոյ մէջ Հայրապետական պատուիրակ Արտաւազդ Արք. Սիւրմէեան քահանայ պիտի ձեռնադրէ Աւագ սարկաւագ Յակոբ Ճօրթուեան:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին փետրուար 22ին, կիրակի օր ժամը 16էն 4ես գիշեր, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անգամ ըլլալով կընակերակցուի ԽԱՉԱՏ ԽՆՋՈՐԸ պաւէյտ Տիկին է: Բիւղանդի:

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ, նուագախումբ, մաղձալի պիւֆէ:

Հաղորդակց. միջոցներ.— métro Charenton Ecole, իսկ հանրակառք թիւ 181:

ԱՆՈՒՇԸ

Մարսէյլի Քաղաքապետարանի մէջ
Մարտ 14ին եւ 21ին, ղեկավարութեամբ՝
ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆի

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԲՈԼՈՐԴ ՕԹԷԼ ՔՈՆԹԻՆԱՆԹԱԼ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ

Ֆր. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 Փետրուարին ժամը 15էն 24, Hôtel Continental իջեւանի սրահներուն մէջ, 2 rue Rouget de Lisle, métro Concorde:

Նուագախումբ ՖԼԻՐՆԱՆ ՊՈՒՅՕՆ, կը նուագէ դաշնակի վրայ Տիկին Նաթալիա Այրամճեան. կը պարէ Օր. ՌԻԺԻՆԱ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ռուսական եւ հայկական պարեր, արեւելեան նուագ, թառիսթ Գարեգինի եւ Պ. Օնանեանի կողմէ: Հայկական պարեր Նոր Սերունդի անդամներէն: Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր հետեւեալ խումբերը սովորական հաւաքավայրերուն մէջ.—

ԿԱՐՏԱՆ.— Կիրակի 15 Փետրուար:

ՍԻՆ ԺԵՐՈՄ.— «Աղբալեան» խումբ, Ուրբաթ, 20 Փետրուար:

Նիւկայ պիտի ըլլայ Շրջ. վարչութեան նիւկայացուցիչը: Կարեւոր օրակարգ:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՅԵՐՈՒՆԴԻ Անվէտ Պուա Քոլոմպ «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

Հ. Ց. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի, Ռոմանի եւ Փոն Օպէնայի բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին, Հ. Ց. Դ. Վալանսի Ահարոնեան ակումբը: 11 Ave. Gambetta, Valence:

Հ. Ց. Դ. ԵՊԻՊՏԱՅԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ընտրութիւններ:

ԼԻՈՆԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի վիճաբանական ժողովը 18 փետրուար, չորեքշաբթի ժամը 8.30ին, դպրոցի սրահը, 78bis rue Rabelais: Նիւթը՝ «Հայրենիքը, Հ. Ց. Դաշնակցութիւն եւ համայնավարութիւնը»:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի հերթական ժողովը՝ այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պար տը Կլոպի մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԻՆ ՇԱՄՈՆԻ Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, սովորական վայրը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի եւ չրջակայից եկեղեցական վարչութիւնը, կաթ. պատուիրակին հրահանգով որոշեց ներկայ յայտարարութեամբ հրաւիրել քահանայական թեկնածուներ, անոնցմէ երկուքը ներկայացնելու համար Արտաւազդ Սրբազանին ի ձեռնադրութիւն: Հետեւաբար ամէն անունք որ կը փափաքին քահանայագործել Լիոնի եւ չրջակայից մէջ թող հաճին անձամբ կամ նամակով եւ յարակից վկայականներով դիմել վարչութեանս ատենապետին հետեւեալ հասցէով: Mr. A. Gulbenkian. 69 rue Louis Blanc à Lyon (Rhône):

ՅՕ. ԿԱՊՈՅՑ ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼ ԿԱՂԱՔԻ մասնաճիւղին տարեկան հանդէսը Մարտ 7ին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ եւ չհաչաճեւել:

ՇԱԽՈՒ Է

Լուսանկարչատուն ՖԻՊԻՒՍ «Studio PHEBUS» ծախու է իր յարկաբաժինով միասին: Դիմել ամէն օր բացի կիրակի եւ երկուշաբթի, ժամը 10—12 եւ 2—6, 23 Bld. Bonne Nouvelle, Tél. Louvre 69-83, Paris (2), 3րդ յարկ, վերելակ:

ՄՆՆԴԵԼՅԻՆ ԾԲԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ
Բոլոր վկիրներու համար
Գրել IMEXPORT B. P. 349 TANGER, MAROC

ՄԱՑԻՍ 2Ը ԳՐԱՒՈՒՄԸ ՕՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Վասպուրականի Հայր. Միութիւնը կը պատրաստուի ոտնելու Վասպուրականի 33րդ հերոսամարտի տարեդարձը, կիրակի 2 Մայիս 1948ին:

Կը խնդրուի կուսակցութիւններէն եւ քոյր միութիւններէն չխաչաճեւել:

ԹԼՓԱՍԵՂԱՆ

Մարսէյլի Սէն Լուի Ֆր. Կապոյտ Խաչի տարեկան թէյասեղանը այսօր չաբաթ, երեկոյեան ժամը 8էն մինչեւ 12, Փլոյեանի սրահին մէջ: բանախօսութիւն եւ անակնկալներ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 ամերիկ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 15 Février 1948 Կիրակի 15 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5267-Նոր շրջան թիւ 876

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ՄՍՍՐԸ

«ՀԱՅՐԵՆԱՏԱՒ» ՄԸ ԵՒՍ

Ոչ ոք պիտի՛ համարձակէր Դաշնակցութեան պատուհասը նետել «Անահիտ»ի խմբագրին ուսերուն արուհետեւ, վերջին վախտուն տարուան մէջ, երբեք չպատահեցաւ որ անուշ բառ մը դուրս գար անոր շրխունքներէն՝ ի պատառ մեր կուսակցութեան :

Բայց լսեցէք թէ ինչ կը գրէ ծանօթ հակադաշնակցական կուսակցութեան երբեմնի «աչքին լոյսը» առաջնորդին վերջին խրթին մէջ երբ կը խօսի Մարտ. Հայաստանի եւ արտասահմանի հայութեան յարաբերութեանց մասին.—

«Իժ բախտաբար չենք կրնար ըսել թէ այդ յարաբերութիւնները բնականոն ձեւ մը ստանալու մօտացած են : Բնականոն ձեւը այն է՝ բոլոր քաղաքակիրթ ազգերուն մէջ, որ հայրենիքի բոլոր թերթերն ու հանդէսները կը փոխանակուին նոյն ժողովուրդի արտասահմանեան թերուն եւ հանդէսներուն հետ : Իսկ գրական, գիտական, գեղարուեստական գործերու գնահատութիւնները որ լոյս կը տեսնեն հայրենիքի մէջ, կը ընկալուին արտասահմանի գոնէ ամենէն տարածուած թերթերուն եւ ամենէն հեղինակաւոր գրագէտներուն, քննադատներուն եւ բանասէրներուն » :

Պ. Զօպանեան ցաւով կը պատմէ թէ տարիներ առաջ կացութիւնը բոլորովին տարբեր էր :

« Ես ամիսը 10—15 նամակ կը ստանայի երեւանէն, մերթ այնտեղէն լինձի յօդուածներ կը ղրկուէին :

Բայց « Տասը տարիէ վեր երեւանէն ոչ մէկ նամակ, ոչ մէկ թերթ, ոչ մէկ գիրք, ոչ մէկ յօդուած առացած եմ : Արտասահմանի եղբայրակիցներուս գրեթէ ամէնքն ալ մոռցան կացութեան մէջ են » :

Հակառակ գրգռիչ ոճին որով կը գրէ Զօպանեան, ան ճշմարտութիւնը կ'ըսէ : Ան ճանաչեց ձեւերը մտածելու ու հայրենիքէն գիրք եւ թերթ ստանալու համար, բայց « ոչ մէկ պատասխան » :

Որքա՜ն ճիշդ է իր դիտողութիւնը— « Եթէ Երեւանի թերթերուն խմբագրութիւնները եւ մշակութային կազմակերպութեանց վարիչները կը կարծեն թէ արտասահմանի հայութեան հետ հայրենիքի մտաւորականութեան կապը լուսով պահած կ'ըլլան Երեւան լոյս տեսած թերթերը... ղրկելով մխիթարեան հայ համայնավար թերթերուն եւ ... քանի մը կազմակերպութեանց, լրջենց այդ կարծիքը սխալ է որովհետեւ այդ թերթերն ու այդ կազմակերպութիւնները բոլոր հարկ եղածը չեն ըներ ու չեն կրնար ընել հայրենիքի ծոցին մէջ լոյս տեսնող գրական կամ գիտական արտադրութիւնները... տարածելու համար » :

Կրկնէ՞նք որ Պ. Զօպանեան Դաշնակցութեան բարեկամներէն չէ ու տակաւին իրեն չնորհուած չէ «հայրենադաւ» տիտղոսը : Ո՛չ տակաւին :

Տարբեր չէ Դաշնակցութեան տեսակէտն ալ մատնանշուած երեւոյթին մասին :

Արտասահմանեան Հայաստանի ամէնէն բարեմիտ «բոլորտիքեան»ն ալ պիտի վերջաւէր հարցնելու Երեւանի մեր եղբայրներուն թէ ինչո՞ւ կը ուիւը Դաշնակցութիւո՞ն հետ կ'թէ հայրենիքի օդէն ու չուրէն զրկուած բազմութեանց հետ :

Ճանցաւո՞ր են մարդիկ, երբ խոնարհաբար հարցնեն .

— Ինչո՞ւ կը զրկէք մեզ ամենայն Հայոց հայրենիքին խաղրիկներէն :

կամ՝

— Այս ի՞նչ անբացատրելի առեղծուած է որ՝ մէկ կողմէն կ'ուզէք հայրենիքի վերելքով խանդավառել «ղրսեցի» զանգուածը, միւս կողմէ կ'արգիլէք ձեր գրական հունձքին արտածումը. հապա մենք ո՞ր աղբիւրէն վաւերական լուր առանանք ձեր կատարած աշխատանքներուն մասին, «Փրա՞վտա»յէն, «Իզվեստիա՞»յէն ...

Փորձեցէք բաժանորդագրուիլ Երեւանի օրաթերթերուն :

— Ո՛չ, անոնք ձեզի համար չեն, պիտի պատասխանէ դեսպանատունը :

Պատերազմէն առաջ , խմբագրութիւնները թերթ կը փոխանակէին : Պատերազմէն ետք այդ առանձնաշնորհէն ալ զրկուեցան որովհետեւ — որքան կ'ուզեն թող հակառակը պնդեն — արտասահմանը կը նկատուի խորթ զաւակ :

Երեւանը այդ խորթ զաւակով կը հետաքրքրուի մխայն այն ատեն երբ փող է հարկաւոր : Ժ.

ՍԻՐՈՒՆ ԱՂՋԻԿ

Սիրուն աղջիկ, մօտ բեր սիրին,
Վրան՝ Հայոց նռան գինին,
Թող ցնծութիւնը ծով դառնայ
Մեր սրտերուն, մեր սեղանին :

Վառենք աստղերը երկնային,
Հպարտ նայենք ապագային,
Նրա դիմաց կը ժպտունեն
Աչխարհները հէքեաթային :

Թէ այդ օրուան մենք չհասնենք,
Ուխի մահուան դանակը նենգ,
Թող մեր հոգին այդ նոր կեանքի
Գովքը անի՝ որպէս մի երգ :

Թէ դուն հասնես այդ լոյս օրուան,
Աճիւնս տար մեր ազատ Վան,
Թող հայրենի ծաղիկներին
Ջուր տայ իմ սիրտը՝ շատրուան ...

Սիրուն աղջիկ, մօտ բեր սիրին,
Վրան՝ Հայոց կարմիր գինին,
Ամենք սիրով ու միշտ փառք տանք
Հերոսամայր Հայաստանին :

ՍԱՐՄԻՆ

ՕՐ ԸՕՐԻՆ

ՄԵՐ ՊՈՑԱՃԻՆԵՐԸ

— Պոյաճի՛ս ... բուսթրոյաճի՛ս...

Թիզ մը բարձր աթոռակը ձգած կախած, կուզը տնկած, կօշիկ կը ներկեն սեւ կամ դեղին գոյներով :

Շան - սատակ Թալէաթ երդում ըրած էր կօշիկ ներկող այդ տղոց վիճակին մէջ դնել ամբո՛ղջ հայ ժողովուրդը : Բայց հակառակ մարդ - զանգուածն կամքին՝ հայ ժողովուրդը, այսօր, մեղր ու կարագ կը քսէ իր հացին չերտին, Թրքաց ճետերուն թողլով ներկ քսել իր կօշիկին : Եթէ, սակայն, մեր ժողովուրդին համեստ զաւակները մերժեցին պոյաճիութիւնը, ասիտո՛ս, մտաւորականներ ունեցանք, որոնք չամչցան այդ արհեստն ի գործ դնել մեր հրատարակչութեան մէջ, ամէն օր ներկելով Ստալինի ճիղմէն :

Թող ներկեն, թող փայլեցնեն, հայելի պէս ճիլա թող գարնեն, բայց պիտի չուզէի որ պոյաճիի իրենց մնուտիին վրայ գրեն՝ «Made in Հայաստան» : Պիտի չուզէի որ, սա մեր «Հայաստանասէր»ները,— այսուհետեւ կոչեցուք պոյաճի, — օրապահիկ մը ապահովելու համար, իրենց ապրանքը գովելու ժամանակ, կամաւոր չվոթուի թեամբ մը գովքը հիւսեն «Հայաստան» անունով իրենց սեւ ներկին կամ «ներգաղթ» անունով դեղին ներկին՝ իբր թէ դովաբանելու համար Հայաստանը :

Օրապահի՞կ մըն է իրենց ուղածը,— ի՞նչ հարկ մեր սրբութիւնները անարգելու : Ընկերնե՛ր, երբ տեսնէք «Հայաստանասէր» մը՝ մտաւորական կոչուած տեսակէն՝ ներկին տուիր կռնակը, երկարեցէք ձեր ոտքը եւ կանչեցէք.

— Պոյաճի՛ս...

Եւ լաւ վճարեցէք : Ինչու որ երբ անպտրծ մըննան, կը ներկեն մեր սրբութիւնները իրենց անարգ վրձինով :

ԱՐԱՋ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐՆԸ կը հրատարակէ ցանկ մը այն ապրանքներուն որոնց ներածումին համար՝ այլեւս անհրաժեշտ չէ արտնագիր ստանալ : Կարելի է ազատօրէն Ֆրանսա ներածել հետեւեալները.— Զինեղէն, հաւեղէն, պուտղ, ալիւր, սուրճ, պղպեղ, չաքար ինչպէս նաեւ ձգախէժ, թուղթ, երկրագործական մեքենաներ եւլեկտրական գործիքներ եւն. :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ռուսական գօտիին իշխանութիւնները յայտարարեցին ուրբաթ օր թէ 25 հազինոց տեսակի յանձնաժողով մը նշանակած են արեւելեան Գերմանիոյ համար :

Մարդոյ կը յանձնարարէ իր ծրագրին անմիջական գործադրութիւնը

Ամերիկայի արտաքին նախարարը, Պ. Ճորճ Մարշըլ, ուրբաթ օր, Այովայի մէջ քաղաքական կարեւոր ճառ մը խօսելով, յանձնարարեց իր ազնուը կրող տնտեսական ծրագրին անմիջական գործադրութիւնը :

Վտանգաւոր է մանրամասնութիւններով զբաղիլ եւ մոռնալ այն դիմաւոր նպատակները որոնց համար մշակուած էր այդ ծրագիրը, դիտել տուաւ նախարարը :

Ստորեւ իր ճառին հիմնական մասերը .—

« Չկամութեամբ մօտենալ այդ ծրագրին, կը նշանակէ բան մըն ալ չընել, կամ ընդհակառակն, մեծ ծախքերու դուռ բանալ : Կը նշանակէ նաեւ ամբողջ արեւմտեան Եւրոպան, Միջին Արեւելքը եւ Միջերկրականի ուղղանը ենթարկել Խորհ. Միութեան եւ իր համայնավար դաշնակիցներուն տիրապետութեան : Եթէ ծրագիրը չգործադրուի հետեւանքը պիտի ըլլայ այն որ Մեծն Բրիտանիան ինչպէս նաեւ բրիտանական կայսրութիւնը որոնք չատ մեծ դեր մը կատարած են աշխարհի քաղաքական եւ առեւտրական կայունութեան մէջ, վտանգաւոր կերպով պիտի ազդուին : Ինչպէս յայտարարած էի Լոնտոնէն վերադարձիս, պարտաւոր ենք ստեղծել այնպիսի կացութիւն մը որ հնարաւոր դարձնէ համաձայնութիւն մը Խորհ. Միութեան հետ : Եթէ կայուն ու ապահով արեւմտեան Եւրոպա մը ստեղծենք, խորհրդային վարիչները որոնք չատ իրատես մարդիկ են, ատիկ տրամադիր պիտի ըլլան համաձայնութեան մը գալ մեզի հետ՝ հաշտութեան դաշնագրին համար :

Պատմութեան ամէնէն կարեւոր որոշումներէն մէկին է որ պիտի տանք, որոշում մը որուն հետեւանքները չատ մեծ նշանակութիւն պիտի ունենան մարդկութեան համար :

Այնքան չատ բան ըսուեցաւ ու գրուեցաւ այս ծրագրին մասին, որ տեսակ մը չփոթութիւն յառաջ եկած է : Եւ սակայն հարցը չատ յստակ ու պայծառ է : Շինարար աշխատանք մը պիտի կատարուի եւ որոշումը որ պիտի տրուի, պիտի ըլլայ պատմութեան մեծագոյն որոշումներէն մէկը : Սխալ չհասկնաք, այս ծրագրին յաջողութենէն կամ վիժումէն կախուած է ճակատագիրը այն աշխարհին որուն մէջ ուղ պիտի ունենան ժողովրդավարութիւնը, անհատին ազատութիւնը, անվնաս ծրագրին որ փնտռենք եւ բակութիւն մը ստեղծել :

Եւրոպայի տնտեսական վերականգնումը կենսական է, կ'ըսէ Պ. Ժ Պիտօ

Արտաքին նախարար Պ. Ժորժ Պիտօ ուրբաթ օր խորհրդարանին մէջ ճառ մը խօսելով քաղաքական խնդիրներու չուրջ, չէշտեց որ Եւրոպայի տնտեսական վերականգնումը չափազանց կենսական է խաղաղութեան պահպանումին համար եւ յանձնարարեց բոլոր ազգերու գործակցութիւնը :

Նախարարը դիտել տուաւ թէ հակառակ մի-ջազգային վերջին խորհրդաժողովներու վիժումին, յուսալքումի պատճառներ չկան : Ռուսիա կարուկ կերպով մերժած է իր մասնակցութիւնը Եւրոպայի վերաշինութեան աշխատանքներուն : Հիմնական տարակարծութիւնները կան Միացեալ Ազգերու ժողովներուն մէջ ուր սլաւական ազգերու խմբակցութիւնը ընդդիմադիր ձոյլ կուսակցութիւններուն : Մեր անհամաձայնութիւնները անդարմանելի չեն, բայց պէտք է անկեղծօրէն արտայայտուինք :

Ֆրանսայի համար, Եւրոպան մէկ ամբողջութիւն է եւ իր ներկայ բաժանումը անբաղձալի է : Եւրոպան կ'ներկարի մինչեւ Ուրալ եւ տոգորուած է քրիստոնէական ու մարդասիրական զգացումներով եւ կ'ուզէ յարգել անհատին ազատութիւնները : Այսօր, Եւրոպայի աւանդական քաղաքակրթութիւնը կը ներկայացնեն միայն 16 երկիրները որոնք կրցան պահել իրենց անկախութիւնը :

Արտաքին նախարարը Ֆրանսայի ժողովուրդին երախտագիտութիւնը յայտնեց Ամերիկայի : Մարշըլի ծրագրին նպատակն է բարձրացնել մեր ժողովուրդին կենցաղի պայմանները, ըսաւ Պ. Պիտօ, մամուլին պայքարը կամ բոցավառ յայտարարութիւնները չեն կրնար արգիլել ծրագրին յաջողութիւնը :

Պ. Պիտօ չէշտեց Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ համերաշխ գործակցութիւնը եւ ըսաւ — Ոչինչ կրնայ իրարմէ բաժնել Անգլիան եւ Ֆրանսան : Անցեալի «սրտագին համաձայնութիւնը» վերա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԼՈՒՍԱՆՑԱՒ ԳԵՍ

Տարտնի վիպակ

Ա

Ամառ էր։ Ես ու Տարտնը նստած էինք գետափին, ձկնորսական ցանցերը մեր առջև փռած։ Ես նորոգում էի ցանցերի պատռված տեղերը, Տարտնը ինչ-որ մտածմունքների մեջ ընկած՝ նայում էր ջրին։ Ես ուզում էի նրան ինչ-որ բան հարցնել, բայց չէի համարձակվում։ Ես գիտեի, որ նա ինձանից մեծ է, ուրեմն՝ ավելի խելոք, ավելի փորձված։ Ես գիտեի, որ նա ինձանից ավելի շատ է տեսել աշխարհում, ավելի շատ է լսել ու կարդացել։ Ես գիտեի, որ նա ինձանից ավելի շատ է մտածել։ Ես գիտեի, որ նա ինձանից ավելի շատ է սիրել։ Ես գիտեի, որ նա ինձանից ավելի շատ է տառապել։ Ես գիտեի, որ նա ինձանից ավելի շատ է ապրել։

Ես ուզում էի նրան հարցնել, թե ինչպես պետք է ապրել, որպեսզի ապրելը իմաստ ունենա։ Ես ուզում էի նրան հարցնել, թե ինչպես պետք է ապրել, որպեսզի մահը ահավոր չթվա։ Ես ուզում էի նրան հարցնել, թե ինչպես պետք է ապրել, որպեսզի կյանքը ուրախություն պատճառի։ Ես ուզում էի նրան հարցնել, թե ինչպես պետք է ապրել, որպեսզի ես ինքս ինձ չարհամարհեմ։ Ես ուզում էի նրան հարցնել, թե ինչպես պետք է ապրել, որպեսզի ես ինքս ինձ սիրեմ։

Բայց ես չհարցրի։ Ես ամաչեցի։ Ես վախեցա, որ նա կարող է ինձ ծաղրել։ Ես վախեցա, որ նա կարող է ինձ ասել, թե ես դեռ շատ փոքր եմ այդ հարցերը տալու համար։ Ես վախեցա, որ նա կարող է ինձ ասել, թե ես դեռ շատ անփորձ եմ այդ հարցերի պատասխանները հասկանալու համար։ Ես վախեցա, որ նա կարող է ինձ ասել, թե ես դեռ շատ անկատար եմ այդ հարցերի պատասխանները ընդունելու համար։

Ես ուզում էի նրան հարցնել, թե ինչպես պետք է ապրել, որպեսզի ես ինքս ինձ չարհամարհեմ։ Ես ուզում էի նրան հարցնել, թե ինչպես պետք է ապրել, որպեսզի ես ինքս ինձ սիրեմ։ Ես ուզում էի նրան հարցնել, թե ինչպես պետք է ապրել, որպեսզի կյանքը ուրախություն պատճառի։ Ես ուզում էի նրան հարցնել, թե ինչպես պետք է ապրել, որպեսզի մահը ահավոր չթվա։ Ես ուզում էի նրան հարցնել, թե ինչպես պետք է ապրել, որպեսզի ես ինքս ինձ չարհամարհ

թափէր հօրենական արտին մէջ: Հողը կ'ուռճանար: Բերքը կ'ըլլար ակնկալուածէն չատ աւելի: Ու երբ ձմեռը գար, ուրախ եւ հպարտ, ան կը նստէր տաքուկ թոնիրին բոլորտիքը եւ, հէքեաթներ կը պատմէր իր թոռնիկներուն

Դպրոցը սակայն, ուրի՛շ բան էր իրեն համար: Մինչո հասատարիմ Մեսրոպեան դիրերուն, երկիւղածութեամբ կը ծառայէր անոր: Վասնզի, անվիճելիօրէն ան համոզուած էր, որ առանց այդ տառերուն յաւերժական լոյսին՝ կեանքը պիտի դառնար խաւար: Ահա այս հաւատքով, չատ կանուխէն, իր զաւակը կը յանձնէր ուսուցիչի խնամքին «որ մարդ ըլլայ»:

Այսպէս, սիրով եւ խաղաղութեամբ լեցուն, մեր իմաստուն գիւղացին միշտ պատրաստ՝ իր կեանքը կը մաշեցնէր մարդկութեան բարիքին համար:

Ասկէ վերջ՝ չարաչուք օր մը սակայն, յանկարծ մարեցաւ իր արեւը: Երկինքը սեւ պաստառի մը տակ սկսաւ հեւալ: Լուսինը ալ չծպտեցաւ: Աստղերը, կ'ըսես, խուճապի մատնուեցան: Ու փոթորիկ մը պայթեցաւ Հայոց գիւղերուն վրան: Տարերք խառնուեցան իրարու: Բոյներ որ քանդուեցան: Գետերով արցունք եւ արիւն հոսեցան: կանչեր սուր եւ աղիողորմ: Աբձագանդներն հասան մինչեւ հեռաւոր երկինքներ՝ հայց իզուր, ոչ ոք լսեց զայն: Ոչ ոք հետաքրքրուեցաւ այս դըժբախտներով՝ որ անդթօրէն կը ճզմուէին կարմիր Մահիկի արիւնոտ թաթերուն տակ:

Ու այսօր, լսէ, ով ապերախտ աշխարհ, այն հազար, հազար հայ գիւղերուն պէս, իմ հայրենի գիւղս ալ կը մնայ մոխրակոյտ մը միայն:

Ո՛հ Գոմք, սիրելի գիւղս, թոյլ տուր ինձ որ այս հեռաւոր երկինքներէն անգամ մըն ալ գամ ու, կարօտի չրթներս դրոշմեմ բռնադրաւուած հողիդ: Քեզմէ հեռու, այն նենգ աշխարհին մէջ՝ ամէն բանէ առաջ դուն ես որ կաս ու կը մնաս կուրծքիս տակ:

Ախ Գոմք, Գոմք, արդար իրաւունքն իմ սիրելի պապերուս, լսէ, ո՞ւր փնտռեմ քեզ: Ո՞ւր գտնեմ երկինքդ ու արեւդ, լեռներդ ու դաշտերդ: Ո՞ւր են սէրերն ու ժպիտները, երգերն ու պարերը քնքոյշ աղջիկներուդ: Եւ որո՞ւ հարցնեմ, ախ որո՞ւ հարցնեմ զեղեցմանները նահատակ զաւակներուդ . . .

Այս գրիչս զոր բռնեցի ու գրել սորվեցայ մեր կապոյտ երկինքին տակ՝ կերդնում, որ իրրեւ յարգանքի տուրք, պաշտելի յիշատակներուդ յաւերժացմանը պիտի մաշեցնեմ:

Ո՛հ Գոմք, հայրենի՛ գիւղս . . .

ԾԱՏՈՒՐ ՊԼՐՊԼՐԵԱՆ

ԾԻԾԱՂ. — Պատկերազարդ պատմութիւններ կան կլէտըսթօնի եւ Տիզրայէլիի մասին: Երկուքըն ալ իրարու կատաղի հակառակորդներ, անդադար կը կռուէին: Անգամ մը խորհրդարանին մէջ կլէտըսթօն կը պոռայ իր Հրեայ մրցակիցին երեսին.—

— Դուն, կամ կախաղանին վրայ հոգիդ պիտի տաս, կամ ահաւոր ախտով մը պիտի մեռնիս:

— Ատիկա կախում ունի այն բանէն թէ քու սկզբունքնե՞րդ պիտի իւրացնեմ թէ քու սիրուհիդ, կը պատասխանէ Տիզրայէլի:

ՊՈՒՏՄ ԾԻԾԱՂ

Գո՞րծ կը պակսի...

Վայելում բանկր չեն , սա « Ցառաջ»ին ըրածները:

Արեւածադին հետ՝ նոր վերադրում մը՝ էնդի դէմին հասցէին :

« Կարս – Արտահան»ի խնդիր մը քշեց բերաւ հրապարակ որուն տակը մնաց: Գերարհաստ հերքումով՝ զաւաթ մը չամբանիայի պինին մէջ խեղդուեցաւ այդ նիւթը՝ Նիւ Եորքի «Հառաջդիմաց» խնջոյքին մէջ:

Եւ այսօր, Կարսն ու Արտահանը, իրենց տեղը կեցած են: Մատ մը եւս – առաջ չեն ըրած :

« Ցառաջ»ի դրածը այդ մասին, հաւանական ալ չէր: Այդ երկու նահանդները Վրաստանի կցելու համար, հազարներով զոհէշի պէտք կայ, որ չեմ կարծեր թէ Վրացիները կարենան հայթայթել զայն :

Հայը ծակաչէք ժողովուրդ չէ: Քանի մը նահանդի, պղտունց մը հողի համար կ'արժէ՞ «բարեւ – աստծու բարին»ը կտրել դրացիներուն հետ:

Մեծն Պետրոսէն ի վեր, մեր տեսած բարիքներուն փոխարէն, կը վայելէ մերինէն քանի մը նահանդ նուիրել «Բեւի»ին միւս տղոցը . . .

Մենք Հայերս, մինչո պէտք ունինք, մեր դըլխուն վրայ, տիրական բաղուկի մը: «Անկախութիւն» բառը կը ծամենք կ'երթանք: Մենք ո՛ւր, անկախո՞ւթիւնը ո՞ւր:

Տուն – փեսայի տաղանդով օժտուած ժողովուրդ ենք: Այս կէտը լաւ հասկցած ըլլայինք, ժամանակին, բարեհնամ Համիտ Սուլթանն ալ չէլնք վշտացներ :

«Սուր քո եւ պարանոց մեր»: Ինչ բարձրիմաստ ասութիւն՝ եթէ հասկնանք . . .

Անցած օր, կրկին տէդին ծայրն էր ցցած « Ցառաջ»: Իրրեւ թէ՝ ներգաղթի համար միլիոններով տակ հաւաքուած է եւ այդ տակներուն մէկ մասը, իրրեւ թէ չհայկօրէն ծախսուելու պէս բաներ մը եղած են :

Դրամը տուողը հայ ժողովուրդն է, ծախսողն ալ անոր «հաւատարիմ եւ անճնուէր պաշտպաններն» են: Չո Տաճիկին չեն տուած: Տուողն ալ, ծախսողն ալ Հայ – քրիստոնեաներ են: Ձեր ի՞նչ գործը :

Եթէ պէտք տեսնեն, կրնան հաշիւ մը ներկայացնել՝ առ որ անկ է :

Ներգաղթի չոզենաւը, կրնայ ձրի դրամադրուած ըլլալ, բայց մենք ազգային արժանապատուութիւն ունինք, «ձրի»ն չի վայելեր մեզի: Աւելի տղայական վարժարան կամ հայ եկեղեցի չէ որ ձրի վայելենք եւ ոչ ալ հայ լրագիր է, որպէս զի ձրի կարդանք: Ռուսական չոգենաւ է: Պէտք է վճարենք, գոնէ իրրեւ ըմպանուէր (pourboire):

Մխայն չոգենաւի ծախք: Անդին կան ահագին ծախքեր: Գրասենեակ, քարտուղարներ, մամուլ: Քաղաքէ քաղաք, գիւղէ գիւղ վազել՝ Դաշնակցութեան անցեալ, ներկայ եւ ապառնի սխալները մատնանշելու եւ հայ ժողովուրդը անոր ձեռքէն ազատելով հայրենիք ղրկելու համար . . .

Չարժե՞ր ներգաղթադրամէն մաս մը յատկացնել այդ աղղակոչ գործին, որ ըստ իս ներգաղթի մաս կը կազմէ:

Չարժե՞ր, գոնէ քանի մը երկվեցեակ պատուիրակներ ղրկել ծովափ՝ բարիերթ մաղթելու եւ թաչկինակ ճօճելու ներգաղթողներուն եւ ոգեւորութիւն ներարկելու մնացողներուն :

Մխիայն աղդին չահը եւ պատիւը մտածող այդ երթագործադործները, որ Փարիզի իրենց հանգիստը ոտնատակ ընելով կ'երթան մուր դատաստը, կ'ուզէք որ ծախքերն ալ իրենց գրպանէ՞ն վճարեն :Անգիտութեան դերադրական աստիճանն է այդ տեսակ առաջարկ մը:

Անկեղծ բան մը բսե՞մ: Դուք Դաշնակցականներդ, եա կեցէք, մի խառնուիք ոչ ներգաղթի ոչ ալ Հայաստանի գործերուն, ոչ քննադատեցէք եւ ոչ ալ դնահատեցէք զանոնք :

Հրաժարեցէք նոյնպէս, ոեւէ երկրի քաղաքականութիւնով զբաղիլէ՝ ձեր թերթին մէջ՝ Քեռին չվշտացնելու համար :

— Հապա ի՞նչ ընենք :

— Եա կեցէք թերթ հրատարակելէ: Արդէն ձեր միակ յանցանքը այդ է : Տուէք այդ դրամները «հառաջդիմական» թերթերուն :Գո՞րծ կ'ուզէք: Հետեւեցէք՝ ներգաղթագործութեան, նոր ուղղագրութիւնը տարածելու ազգասիրական գործին, եւ Հայաստանի՝ «Արտաստահանի հետ Մշակութային Կապի Ընկերութեան» խնդրագիրը չաբաղրելու արհեստին:

Այս վերջին ճիւղը մանաւանդ կրնայ չատ օգտակար ըլլալ գաղութահայ մտաւորականութեան: Թերեւս հրաչքով մր կարենաք քանի մր տողով պատասխան մը փրցնել Հայաստանէն՝ Փարիզէն վերջերս գրուած եւ անպատասխանի մնացած հաւատարմագիր – նամականերուն . . .

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԷՍԱ ԵԻ ՀԱՄԱՏ

(ԽՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Ցետոյ, ձեռքերով մանրմասն բարեւ մը տալէ ետք, սկսաւ եա քաշուիլ, կռնկնին վրայ, կամաց, կամաց: Բնութեան ժամադիր ուղիները, հինն ծանօթներու պէս իջան մամռապատ պատերէն , սուսերներէն անկիւններէն ու Համատին ձեռքերը մանրմասնաբար թոթուելով, հեռացան միախումբ: Միայն լուութիւնը մնաց, որպէս ունկնդիր: Այն ատեն Համատ սկսաւ խօսիլ :

— Ապունէ, Ալլահին սէրմերը ցանեցի, ուր որ հանդիպեցայ, լեցուր նորերը հոգիիս մէջ, որպէսզի վերսկսիմ ցանել :

— Ահաւասիկ, չռեմարանը մագաղաթեայ , վերցուր, որչափ որ կրնաս . . . :

— Բայց այդ չռեմարանը չհօսիր ինծի : Լռդութիւնս է իմ միակ ընդունարանս: Ես կըրնամ յիշողութիւնովս միայն կարդալ, ուղիղ եւ անսխալ . . . :

Էսա գլուխը վերցուց այլայլած: Սա ուշիմ միտքը, անդիր ու անդպիր, սա ընթերցումը, հոգիի եւ միտքի աչքերով . . . անլուծելի առեղծուած, որ կը բարդէր հրաչքը հրաչքին վրայ: Ու երբ Համատ քննական վտրձի մը համար, կրկնեց էսային բոլոր սրբախօսութիւնները, բառ առ բառ, հատուած առ հատուած, որպէս թէ բացուած դիրք մը կր կարդար, էսային այլայլութիւնը փոխուեցաւ զարմացումի, ապշութիւնը յափշտակութեան :

Խորախորհուրդ սեղան մը բացուեցաւ իսկոյն, լռութեան թեւերով: Վսեմը իր սրբազան ծածկոյթը փռեց վրան: Գեղեցիկը՝ իր թանկագին սպասները, որոն վրայէն սկսաւ թաւալիլ խորհրդամատեանին աստուածախօս էջերը, պրակ առ պրակ: Ճշմարտութիւնը կը սպասարկէր, Արդարութիւնը կր գահակալէր :

Օր ցերեկով, երկինքին լուսահոյլքը՝ կապոյտն պոկուած՝ յանկարծ եկան բազմեցան սեղանին չուրջ, գունդ առ գունդ: Նորածին մահիկը չրջապատուած էր մոլորակներով եւ համաստեղութիւններով: Գետինը սկսաւ տքալ խորհրդավոր բեռան ծանրութեան տակ: Ապառաժներու միջեւ սեղմուած միջոցը՝ հեւալ հոգեկունչ, քարերը՝ քրտնիլ մարդատաւիալ :

— Ալլահն է միակ Աստուածը, կենդանի եւ զերազօր, որ մեր մէջն է, մեզի հետ, մեզմէ դուրս, աներեւոյթ եւ յաւիտենական :

— Ան է միակ Արարիչը տիեզերքին որ բաժնած է լոյսը խաւարէն, երկինքը երկրէն, ջուրը ցամաքէն, որոնք կը բռլանդակուին մի եւ անբաժանելի միութեան մէջ :

ՄՏՔԻ ԶԲՕՍԱՆՔ

ՈՐՔԱՆ ԲԱՆ ԳԻՏԷՔ

(Պատասխանները կարդալ վարը)

1.— Ո՞ւր կր գտնուին — Քանտիա եւ Քէնտի, Թարանթօ եւ Թորոնթօ :

2.— Սրբագրեցէք — Ծեվել, Ծափել, գօտի, յօդ, յօժար, յօտոց , բութ, փոյթ, քերծել, հօտաղ :

3.— Ի՞նչ էր Թլկատինցիի բուն անունը:

4.— Դաշնակից Գերագոյն Ժողովը ե՞րբ ճանչցաւ Հայաստանի հանրապետութիւնը :

5.— Ո՞րն է Ամերիկայի ամէնէն մեծ նահանգը :

6.— Կրնա՞ք կարդալ հետեւեալ թուանշանները CLIX, MCM, DLV :

7.—Ի՞նչ մէջին ծանրութիւն տալին մարդուն — ուղեղը, սիրտը, թոքերը, դնդերները, կմախքը:

8.— Ո՞րն է Ափրիկէի ամէնէն բարձր լեռը :

9.— Ո՞ր երաժշտագէտը եւրոպական երկրի մը վարչապետը եղաւ 1919ին:

10.— Ֆայանա Ֆոյլ կուսակցութիւնը յաղթեց Քլէն նա Փոպլախթա կուսակցութեան. ո՞ր եւ ե՞րբ :

11.— Որո՞նք պիտի ըլլան Ամերիկայի 49րդ եւ 50րդ նահանգները :

12.— Ղարաբաղը Հայաստանի սահմանակի՞ց է թէ ոչ :

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ.— 1.— Կրետէ, Սէյլան, Իտալիա, Քանատա :

2.— Ճիւղ ունի :

3.— Ցովհ. Ցարութիւնեան :

4.— Ցունուար 19, 1920 :

5.— Թէքսըս :

6.— 159, 1900, 555 :

7.— 1400 կրամ, 300, 1175, 30 հաղար, 11500:

8.— Քիլիմանճարօ :

9.— Փաւէրէվօքի՝ Լեհաստանի :

10.— Անցեալ չաբթու իրլանտական ընտրութեանց մէջ :

11.— Հավայի կղզեխումբը եւ Ալասքան :

12.— Ո՛չ:

ԾԻԾԱՂ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Երեք բարեկամներ նստած կը վիճին թէ որն է մարդուն ամէնէն հաւատարիմ կենդանին :

— Շունն է, կ'ըսէ մէկը.

— Ո՛չ, ձին է, դիտել կուտայ միւսը:

— Երկուքդ ալ կը սխալիք, կը պատասխանէ երրորդը.— Մարդուն ամէնէն մեծ բարեկամը արու կոկորդիլոսն է որովհետեւ ան է որ կը լափէ Տիկին կոկորդիլոսին 10000հաւկիթներուն 9999ը, Առանց այդ պարոնին աշխարհը կոկորդիլոսներով լեցուած պիտի ըլլար . . .

ծած է անյեղլի դաշնակցութիւն մը: Պ. Պիտօ յետոյ. երկարօրէն քննութեան առաւ Գերմանիոյ խնդիրը: Մենք ղէմ ենք Պիզմարքներու եւ Հիթլէրներու պետութեան վերականդնացման, բայց. մենք կ'ուզենք ապահովութիւններ: Հակառակ չենք որ Գերմանացի ժողովուրդը կեանքի տանելի պայմաններ ունենայ, կը բաւէ որ իրենց հայրենիքին վերաշինութիւնը տեղի չունենայ ի վնաս իրենց գոհերուն: Չենք ուզեր կեդրոնացեալ Գերմանիա մը: Պէտք է դրաւել Հանենոսի նահանդները", պէտք է սահմանափակել կամ արգիլել կարգ մը ճարտարարուեստներ Գերմանիոյ մէջ, Րուրը պէտք է դնել միջազգային հակակշռի տակ եւ իր ածուխը պէտք է օգտագործել Եւրոպայի, եւ Ֆրանսայի պէտքերուն համար: Գերմանիան պէտք է ըլլայ դաշնակցային պետութիւն մը:

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈԼՍԷՆ կը տեղեկացնեն թէ թրքական փոխադրանաւեր տասն անգամ յարձակումի ենթարկուած են վերջերս՝ Եդէականի մէջ: Զրոյց կը շրջի թէ յարձակումը կատարած են հելլէն ապստամբները: Անգարայի կառավարութիւնը հրահանգած է բոլոր չոգենաւերուն որ ծովեզերքին չատ չհեռանան:

ՀԱՄԱԶԱՁՆ Պերլինէն ստացուած տեղեկութեանց, Մորհ. իշխանութեանց դիմումին վրայ, դաղտնի բանակցութիւններ կատարուած են վերջերս ռուսական եւ ամերիկեան ներկայացուցիչներու միջեւ՝ «կարգ մը ուկախ խնդիրներու լուծումին համար»: Մօսակցութեան նիւթ կազմած են Մարշըլի ծրագիրը, գերմանական եւ ալբսատրիական դաշնագիրները վերջէս նաեւ արեւելեան եւ արեւմտեան Եւրոպայի առեւտրական յարաբերութիւնները:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի ապստամբները հրահանգ ըստացած են որ տեղն ու տեղը սպանեն այն Ամերիկացիները որոնք միջամուխ կ'ըլլան զինուորական գործողութեանց: Այս յայտնութիւնը ըրած է Ֆօթիատիս անունով մէկը որ կը վարէր ապստամբներու քաղաքական գործերը: Համաձայն իր յայտարարութեանց, Մարկոսի ուժերը Սելանիկի յարձակումը կատարած են ծանր թնդանօթներով եւ զնդացիրներով:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ռուսական գօտիին իշխանութիւնները արգիլած են «Վիլհելմ Թէլ»ի ներկայացումը որ տեղի պիտի ունենար 1848ի գերմանական յեղափոխութեան տարեդարձի հանդէսներուն առթիւ: Իշխանութիւնները արգիլած են նաեւ Շիլլերի մէկ թատերախաղը որուն մէջ կը նկարագրուի «Բոնակալ» մը: Բայց ազատօրէն կը ներկայացուի նոյն հեղինակին «Աւազակները» թատերգութիւնը:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի հաղորդակցութեան միջոցները մեծ վնասներու ենթարկուած են զինուորական գործողութեանց պատճառաւ: Ապստամբները ըսկսած են օգտագործել գերմանական ականները որոնք պատերամին վերջ ձեռք անցուցած էին՝ մասնաւորաբար Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ մէջ: Համաձայն պաշտօնական տեղեկութեանց, ապստամբները, մինչեւ հիմա, ծռը հանած են 56 կամուրջներ: Անընդհատ յարձակում կը կատարուի Յունաստանէն Թուրքիա երկարող չոգեկառքի գիծին վրայ:

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը գինեբու կայունութիւնը պահելու համար, նոր միջոցներու պիտի դիմէ եւ ինք պիտի նշանակէ կենսական ապրանքներու վերջնական արժէքները: Պատկան իշխանութիւնները բանակցութիւններ կը վարեն ճարտարարուեստի մինչեւ նաեւ առեւտրական հաստատութեանց ներկայացուցիչներուն հետ: Աշխատակցական Միութեանց պատասխանատու շրջանակներուն վրայ լայնօրէն տպաւորութիւնը գործած է ելմտական նախարարին այն յայտարարութիւնը թէ կառավարութիւնը պիտի կրճատէ արդիւնաբերողներու չահը:

ԼԵՀԱՍՏԱՆ եւ Հունգարիա գինուորական դաշնակցութիւն մը պիտի կնքեն մօտ ատենէն:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Ծերակոյտին արտաքին Յարաբերութեանց Յանձնաժողովը կ'առաջարկէ մէկուկէս միլիառ տոլար դեղչել Եւրոպայի յատկացուելիք վարկէն:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Տնտեսական Ազգային Խորհուրդը ուրբաթ օր 38ի դէմ 87 ձայնով մերժեց Աչխատանքի Դաշնակցութեան այն առաջարկը որ, կը պահանջէր 20 առ հարիւր յաւելում մը կատարել օրավարձերուն վրայ:

ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ
ՕԹԷԼ ՃՕՐՃ 5ի չքեղ սրահներուն մէջ
ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ժամը 15էն մինչեւ 24, երկու ընտիր նուագախումբեր, բազմաթիւ աթթրաքսիոններ:
Մի մոռնաք Մարտ 7ը: «Արեւմուտք»ին օրը

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅ ՆԱՒԱԿԻՆ ՌԱՋ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Հովանաւորութեամբ Նախ. Ռազմիկներու Նախարարին եւ Նախագահութեամբ Փարիզի Զին. կառավարիչ ՋՕՐ. ՇՈՒԹՈՑԻ:

22 Փետր. կէսգիշեր ժամը 3էն կէս դիշեր, ՕԹԷԼ ՔՈՆԹԻՆԱՆԹալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle, métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ: Մուտք 300 ֆր., Միութեան անդամներուն 200 ֆրանք:

Կը ծախուին Միութեան կեդրոնատեղին՝ 31 rue St. Lazare, եւ հետեւեալ անձերու մօտ՝ Պ. Պ. Դաւիթեան 32 rue Piat, Օննիկ Պօյաճեան 83 rue d'Aboukir, Ատամեարոյժ Զարեհ 22 rue Richer, Ս. Ձերմակեան 35 rue de la Boetie, Սահակեան 1 rue du Petit Thouais, Պ. Դավիզեան 37 rue de Trévise, Քէօլէեան 85 rue Chambar, B. Colombes:

Սեղանները կանուխէն վարձելու համար հեռաձայնել Tro. 44-38:

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ
ԳԻՇԵՐ, Հ. Ց. Դ. ԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՍՏՈՄ ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ՆՇԱՆԱԿԸ
Կը խնդրուի նկատի ունենալ թուականը

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Ղազարոս Պէրպէրեան, Իզմիտի Օվածքէն, Հօրը անունն է Յակոբ, մօրը Վիկտորիա, եւ քրոջը Եւդիկ: Կը կարծուի թէ Ֆրանսա կը գտնուի: Կը խնդրուի իմացնել Յովսէփ Տէյիրմէնճեանի, 69 Բուր Լաֆայէթ, Լիոն:

ԸՆԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին փետրուար 22ին, կիրակի օր ժամը 16էն կէս դիշեր, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անդամ ըլլալով կը ներկայացուի ԽԱՅԱՄ ԽՆՋՈՐԸ գաւեչա Տիկին Է. Բիւզանդի:

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ, նուագախումբ, մատչելի պիւֆէ:

Հաղորդակ. միջոցները.— métro Charenton Ecole, իսկ հանրակառք թիւ 181:

ԱՆՈՒՇԸ

Մարսէյլի Քաղ. ս'Իթալիայի մէջ
Մարտ 14ին եւ 21ին, չեկավարութեամբ՝
ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵԼԵԱՆի

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Տէր եւ Տիկին Թ. Ղազարոսեան եւ Տէր եւ Տիկին Ղ. Ղազարոսեան կը հաղորդեն թէ իրենց քրոջորդւոյն ԿԱՐՕ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆի մահուան 3րդ տարելիցին առթիւ հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի այսօր 15 Փետրուար Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon: Իր յիշատակը յարդող ազգական եւ բարեկամներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

Այրի Տիկին Երանուհի Նուրիճանեան կը յայտնէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այսօր կիրակի, յետ պատարագի Փարիզի Հայոց եկեղեցին 15 rue Jean Goujon, իր ամուսնոյն՝

ՍՏԵՓԱՆ ՆՈՒՐԻՃԱՆԵԱՆի

մահուան քառասունքի առթիւ: Մասնաւոր հրաւէր ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ազգականներն եւ բարեկամներէն որ ներկայս իրը այդ նկատեն:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ կիրակի 29 Փետր.ին, կը ժողվէ «Նոր Սերունդին Օրը» եւ այդ առթիւ պատրաստած է վաւեչա մը եւ զանազան անակնկալներ: Տեղի կ'ունենայ Արմհան սրահին մէջ, 2 rue de la Défense, Issy les Moulineaux: Շոգեկառք՝ Ligne Invalides իջնել Gare d'Issy, autobis 190 իջնել Gare d'Issy:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ՝

Ֆրանսական Բանակի Նախկին Ռազմիկներու Բարեկամական Միութեան դիմակաւոր մեծ պարահանդէսին, տեղի կ'ունենայ 28 փետրուարին, չաբաթ դիշեր, Մարսէյլ, 146 Ave. des Chartreux, Brébant Marseillais մէջ:

Մրցանակի պիտի արժանանան չքեղազգեստ տարազ կրողները: Տեղի կ'ունենայ պաշտ. իշխանութեանց բարձր հովանաւորութեան եւ մեր պատուոյ նախագահ ընկերը Տիրան Թէքէեանի նախագահութեան տակ:

Կը խնդրուի նկատի առնել վերոյիշեալ թուականը:

ԲՈԼՈՐԴ ՕԹԷԼ ՔՈՆԹԻՆԱՆԹԱԼ ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ

Ֆր. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը այսօր կիրակի ժամը 15էն 24, Hôtel Continantalի չքեղ սրահներուն մէջ, 2 rue Rouget de Lisle, métro Concorde:

Նուագախումբ ՖԼՈՐՆԱՆ ՊՈՒՃՕՆ, կը նուագէ դաշնակի վրայ Տիկին Նաթալիա Այրամճեան. կը պարէ Օր. ՈՒՃԻՆԱ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ռուսական եւ հայկական պարեր, արեւելեան նուագ, շատիսթ Դարեդինի եւ Պ. Օնանեանի կողմէ: Հայկական պարեր Նոր Սերունդի անդամներէն: Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Անվէտ Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnieres:

ԼԻՈՆի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի վիճաբանական ժողովը 18 փետրուար, չորեքշաբթի ժամը 8.30ին, դպրոցի սրահը, 78bis rue Rabelais: Նիւթը՝ «Հայրենիքը, Հ. Ց. Դաշնակցութիւն եւ համայնավարութիւնը»:

ՎՕՒԼԻՒԶ.— Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» խումբի ժողովը՝ կիրակի 22 փետր. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Փոնթի, ընկեր Սեթեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ, մօր ընտրութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Սէն ժէրմէնի «Աղբալեան» խումբը, ուրբաթ 20 փետր.: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ վարչութեան ներկայացուցիչը:

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼ ՓԱՂԱՔԻ մասնաճիւղին տարեկան հանդէսը Մարտ 7ին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ եւ չխաչաձեւել:

ԾԱԽՍԻ Է

Լուսանկարչատուն ՖԼՈՒԻՒ «Studio PHEBUS» ծախու է իր յարկաբաժինով միասին: Դիմել ամէն օր բացի կիրակի եւ երկուշաբթի, ժամը 10—12 եւ 2—6, 23 Bld. Bonne Nouvelle, Tél. Louvre 69-83, Paris (2), 3րդ յարկ, վերելակ:

ՄՆՆԴԵՂԵՆի ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ
Բոլոր տերկիրներու համար
Գրել IMEXPORT B. P. 349 TANGER, MAROC

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՍԷՆԹ ԱՆԻ մասնաճիւղը կազմակերպած է ընկերասիրական խնջոյք մը որ տեղի պիտի ունենայ 21 փետրուար, չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, իր դպրոցի սրահին մէջ: Գեղարուեստական բաժին: Բանախոսութիւն Տիկին Վ. ՀԱԶԱՐԵԱՆի կողմէ: Պիտի երգեն Հ. Ց. Դ. Քեռի խումբին Սիփան երգչախումբը ղեկավարութեամբ Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի: Մուտքը ազատ է:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ՏՕՆԷ ԻՐ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ՎԱՖՈՒՆԱՄԵԱԿԸ և ԻՐ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հանդէսը տեղի կ'ունենայ կիրակի 22 Փետր. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սորպոնի «Amphitéâtre Richelieu»ի մէջ, հովանաւորութեամբ Ա. ԱՐՔ. ՍԻՒՐՄԷԼԵԱՆի, կաթողիկոսական պատուիրակ Եւրոպայի:

Գեղարուեստական այլազան բաժնին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն գաղուեթիս սիրուած արուեստագէտներէն Տիկիններ Լ. Տէմիրճեան եւ Ա. Սարգիսեան, օրիորդներ Հ. Թորոսեան, Ռ. Յովհաննէսեան, Պ. Պ. Գ. Յովհաննէսեան, Ա. Պէհօն, Խ. Նշանեան եւ Ժ. Փալամուտեան:

Տոմսերը 100 ֆրանք, կը ծախուին գրասենեակ Բալուեան, եւ Սմմուէլ, Մարի Նուպար Ուս. Տան մէջ եւ հանդէսին օրը տեղւոյն վրայ:

«Զահլէ» օդին 40°

Ամէնէն աճապարը եւ ամէնուն փնտռածը

Լիոր 400 Ֆրանք

կրնաք անմիջապէս ընել ձեր
յանձնարարութիւնները
Ani ՆՊԱՐԵՂԷՆի ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԷ
D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 ֆնտ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 17 Février 1948 Երեքշաբթի 17 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5268 Նոր շրջան թիւ 877 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՎԱՐՉԱՁԵՒԵՐԸ ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ՉԵՆ

Հակադաշնակցական պայքարի մէջ մեր հակառակորդները կ'աշխատին ամէն ինչ համայնավար արդի վարչաձեւով բացատրել :

Անոնց համար հայ ժողովուրդի ստեղծագործական տաղանդը արժէք չի ներկայացներ եւ ինչ որ կայ դրական ու ոգեւորիչ մեր երկրին մէջ, կը վերագրեն օրուայ բէմիմին :

Այս սխալ տեսակէտը նպատակ ունի տպաւորումը համայնավար իրաւակարգին, որ կը ժխտէ տար - կուսակցական ուժերու եւ պաղպաղաթաղանթեան գոյութիւնն ու իրաւունքը :

Ինչ որ ըլլայ արժէքը վարչաձեւի մը, որքան ալ ան կոչուած ըլլայ դեր մը կատարելու ժողովուրդի մը կամ ազգերու պատմութեան որոշ մէկ շրջանին, հեռու է դրուիլ ըլլալէ, երբ կը մերժէ ազատութիւնն ու գոյութեան իրաւունքը ուրիշ կուսակցութեանց եւ գաղափարաբանութեանց :

Արդ, երբ այսպէս կը մտածեն 'Խաչնակցականները ու կ'ըսեն թէ մրակ մտածելակերպ մը եւ միահեծան իշխանութիւն մը վատթարագոյն բանը է երկրի մը մէջ, հետեւաբար զարմանալի չէ ու որ անոնք պիտի աշխատին ոչ միայն պահելու իրենց գոյութիւնը այլեւ ներգրաւել նոր համակիրներ ու տարածել իրենց տեսակէտը ըզանգուածներու մէջ :

Ինչ որ կ'ընէ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը մեր ժողովուրդին մէջ, անոնք կ'ընեն ուրիշ կուսակցութիւններ իրենց ժողովուրդին մէջ :

Եթէ ուրեմն է Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Ամերիկայի մէջ գոյութիւնը ընկերվարականներու, հանրապետականներու, ազատականներու, ռամկավարականներու եւայլն, վնո՞ւ ներելի պիտի չըլլայ որ նոյն ձեւի կուսակցութիւններ գոյութիւն ունենան նաեւ մեր մէջ :

Բայց որովհետեւ ներկայիս հայրենիքի մէջ օտար սուլիններու ուժով կ'իշխէ համայնավարական կուսակցութիւնը, հակադաշնակցականներըկը շարունակեն պնդել թէ գոյութեան իրաւունք չունի Դաշնակցութիւնը :

Ամէնէն զարմանալին այն է, որ այս ձեւի անհեթեթ կարծիքներ յայտնողներու մէջ կը գտնուին նաեւ ոչ համայնավար կուսակցութեան պատկանող անձեր, հնչակեան, ռամկավար եւ Բարեգործական անունները ծանօթ :

Ինչ խօսք, որ սկզբունքով ոչ համայնավար կուսակցութեանց գոյութիւնը աւելորդ դանող ոեւէ մէկը, ըլլայ ան համայնավարութեան հաւատակիր կամ ոչ, պարտի ուրանալ նաեւ իր գոյութիւնը :

Մխիթարեանն այն է սակայն, որ հակադաշնակցական հոսանքներու մէկ կարեւոր մասը, որ պայքար կը մղէ Դաշնակցութեան դէմ ու անոր գոյութիւնը կը չնայած ցոյց տալ ժամանակավրէպ, կ'ընդունի որ կը չարունակէ քաշ տալ իր կեանքը :

Մի փորձէք հարցնել այս պարոններուն թէ ինչո՞ւ կ'իյնան նման հակասութեանց մէջ :

Անոնք չունին ոչ մէկ դրական ու խելացի պատասխան ձեզի տալիք :

Մենք պիտի հասկնայինք իրենց կեցուածքին ու խօսածին իմաստը, եթէ երբեք ոչ համայնավարները Դաշնակցութեան գոյութիւնը աւելորդ դատ առնելին հրաժարէին իրենք իրենց կազմակերպութիւնէն եւ լուծարքի ենթարկէին ինքզինքին :

Անոնք չեն ըներ այդպէս, բայց կը շարունակեն հակադաշնակցական իրենց մաղձը թափել ամէն օր իրենց հակառակորդներուն հասցէին :

Այս ձեւ մտածելակերպ մը կամ գործունէութիւն մը ծիծաղելի է եւ անհեթեթ :

Մնաց որ հակադաշնակցական տարրեր, եթէ անգամ հրաժարէին իրենց գոյութենէն ու ենթարկէին ինքզինքին լուծարքի, Դաշնակցութիւնը պիտի չհետեւէր բնաւ իրենց օրինակին :

Պիտի չհետեւէր պարզ այն պատճառով, որ Դաշնակցութիւնը կը հաւատայ որ վարչաձեւերը, նոյնիսկ խէալականը անոնց մէջ, ժամանակաւոր երեւոյթներ են :

(ԱՐՄԵՆԻԱ)

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ նախկին վարչապետը, Եուլիա Մանիու որ անցեալ նոյեմբերին ցկեանս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ դաւաճանական ադրքով ամբաստանուած ըլլալով, վերջերս բանտին մէջ մեռած է :

ՕՐ ԸՍ ՕՐԻՆ

ԱՐԿԱԾ ԹԷ ԱՂԷՏ

Վիքթօրիա, ամենազօր թագուհիին, ամենամաստուն վարչապետը Տիզրայէլի, շատ սրամիտ պատասխանով մը ճշդած է արկածին ու աղէտին տարբերութիւնը, վնչպէս կը կարդանք այսօր մեր երրորդ էջին վրայ :

Մեր օրերու ամենազօր ? խմբակցութեան, ամենախմաստուն ? ներկայացուցիչները ամէն օր կը ճշդեն արկածին ու աղէտին տարբերութիւնը՝ հետեւելով Տիզրայէլիի, պիտի ըսէի··· բայց յանկարծ միտքս փնտռեցի որ աշխարհի ամէնէն էմփերիալիստ ու յետադէմ ? երկրին ֆաշական ներկայացուցիչն է ան :

Հետեւաբար, մերինները հարիւրին հարիւր դեմոկրատ չեն կրնար իրմէ օրինակ առած ըլլալ :

Բայց եւ այնպէս, քանի մը օրինակներով կրնանք ցոյց տալ որ իրմէ շատ աւ տարբերութիւն չունին :

Եթէ Հայաստանի լեզուն եւ ուղղագրութիւնը քննադատողը Ա. Ֆ.ն ըլլայ արկած է, իսկ եթէ Դաշնակցական մըն է՝ աղէտ է : Եթէ մտաւորականներու աքսորը եւ սպանութիւնը դատապարտողը Ա. Զ.ն ըլլայ, ինչ խօսք որ արկած է, եթէ Դաշնակցական է՝ աղէտ :

Եթէ արտաքսմանի հետ յարաբերութեանց պակասը մատնանշողը Ա.մ.ը ըլլայ՝ արկած է, անշուշտ, բայց երբ Ց.ն՝ հեռուէն հեռու ակնարկութիւն մը ընէ ոճիր ու աղէտ :

Եթէ «Հայաստանէն որեւէ թերթ, վերջ արտասահման եկած չունի» պոռացողը Ա.ն է եղածը անմեղ ու միամիտ արկած մըն է, բայց, վա՛յ որ դուն ըսես··· «Մեռանք — կորանք, այս ինչ մեծ աղէտ » :

Եթէ ներգաղթի յանձնախումբերու թերութիւնները եւ հանգամանակուած դումարներու մասին ակնարկութիւն ընողը հնչակեան Ի.ն է իրմէ աւելի օրինաւոր իրաւունք ոչ ոք կրնայ ունենալ : Բայց «ծակաչէք անօթիներուն» բերնին է ինկած խօսք ըսել այդ մասին : Ազգն ալ, հայ ժողովուրդն ալ, Հայաստան աշխարհն ալ զոհ կ'երթանայ մեծ աղէտին :

Մի՛ վարանիք, դուք ալ կրնաք երկարել այս շարքը անհամար օրինակներով :

ԱՐԱՄԱԶԴ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿՐ ԲՈՂՈՔԻ ԼՈՆՏՈՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՎԻՆ ԱՒԹԻՒ

Համաձայն Ուաշինկթընէն ստացուած տեղեկութեանց, Մոսկուայի կառավարութիւնը յուշադիրներ ներկայացուցած է բրիտանական, ամերիկեան եւ ֆրանսական կառավարութեանց բողոքելով տնտեսական այն խորհրդաժողովին դէմ որ պիտի դումարուի Լոնտոնի մէջ, յառաջիկայ ուրբաթ օր, արեւմտեան Գերմանիոյ տնտեսական քաղաքականութիւնը ճշդելու համար :

Խորհրդային կառավարութիւնը դիտել կու տայ որ այդ տեսակ ժողով մը անհամապատասխան է Փոցտամի համաձայնութեան՝ եթէ անոր պիտի չմասնակցի Մոսկուան : Հետեւաբար այս վերջինը պիտի չճանչնայ տրուած որոշումները :

Ամերիկեան կառավարութիւնը բազմանգամ պատուիրակութիւն մը պիտի ղրկէ Լոնտոն, դեսպան Տալկըսի գլխաւորութեամբ :

ԵԹԷ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ խորհրդարանը քուէարկէ Թրումընի օգնութեան օրինագիծը, հետեւեալ դումարները պիտի յատկացուին եւրոպական երկիրներուն՝ յառաջիկայ 15 ամսուան մէջ.— Ֆրանսա՝ 1147 միլիոն տոլար, արեւմտեան Գերմանիա՝ 732 միլիոն, Իտալիա 695 միլիոն, Հոլանտա՝ 565 միլիոն, Պելճիքա եւ Լիւքսէնպուրկ՝ 260 մ., Յունաստան՝ 149 մ., Աւստրիա 146 մ., Տանըմարքա՝ 131 մ., Իրլանտա՝ 121 մ., Նորվեկիա՝ 27 մ., Շուէտ 26 մ., Իսլանտա 10 մ., Գերմանիոյ Ֆրանսական գօտին 64 մ., Սար 8.7 մ.:

ԼԵՀԱԿԱՆ կառավարութիւնը բողոքած է Ֆրանսական կառավարութեան թէ անտեղի կերպով ձերբակալուած են կարգ մը Ֆրանսաբնակ Լեհեր : Վարչապետի համայնավար թերթերը կը գրեն թէ «Ֆրանսա ճնշում կը բանեցնէ օտար աշխատաւորներու վրայ » :

Հայ հանապազաւարներ Սուրիահեն պիտի մեկնին

Պէյրութէն կը տեղեկացնեն թէ հայ համայնավարներու կուսակցութիւնը հրահանգած է իր անդամներուն որ կարելի եղածին չափ շուտով Հայաստան մեկնին :

Այս որոշումը տուած են իրբեւ հետեւանք կառավարական այն հրամանագրին որ օրէնքէ դուրս կը հռչակէր համայնավար կուսակցութիւնները :

Լիբանանի եւ Սուրիոյ հայ կրօնական եւ քաղաքական շրջանակները շատ բացասական ուղղութեան մը կը հետեւին վերջերս՝ համայնավարներուն հանդէպ :

Զրչիկ կը պահանջէ խորհրդաւարանին թուծումը

Անգլիոյ պահպանողական կուսակցութեան ղեկավարը Պ. Ուինսթըն Զրչիլ, չարաթ իրիկուն ճաշնասիւնու ճառով մը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ .—

«Բրիտանացի ժողովուրդին ջախջախիչ մեծամասնութիւնը ջեմբօրէն կը պաշտպանէ մեր ազատ, ժողովրդավար, խորհրդարանական հիմնարկութիւնները ինչպէս նաեւ մեր հնօրեայ միապետութիւնը որուն հնորհիւ, դարերու ընդմէջէն, կեանքի կոչուեցանք : Կառավարութիւնը եւ ընդդիմադիր հոսանքները միացեալ ճակատով դիմադրութիւն ցոյց կուտան համայնավար դաւադրութեան եւ համայնավարութեան տեսլի վարդապետութեան որոնք մահացու հարուած մը տուին մարդկային իրաւունքներուն : Մեր արտաքին քաղաքականութեան չուրջ ընդհանուր համաձայնութիւն մը դոյացած է կուսակցութեանց միջեւ : Դուրսը կը մնայ միայն թունալից համայնավար հատուածը : Հետզհետէ աւելի մտերիմ յարաբերութիւններ կը մշակենք Միացեալ Նահանգներուն հետ եւ մեր լաւագոյնը կը փորձենք ստեղծելու համար միացեալ Եւրոպա մը որուն մէջ Մեծն Բրիտանիան պիտի կատարէ իրեն ինկած դերը :

Պ. Զրչիլ քննադատեց Աչխատաւորական կուսակցութիւնը որ չուզեր մասնակցիլ Միացեալ Եւրոպայի խորհրդաժողովին որ պիտի դումարուի Լա Հէյի մէջ, յառաջիկայ Մայիսին, եւ կոչ ըրաւ վարչապետին — « որուն նուիրումը եւրոպական միութեան դատին շատ ծանօթ է — որ չմոռնայ իր պատասխանատուութիւնները այս շատ կենսական հարցին մէջ :

Ուրախ եմ որ արտաքին նախարարը, Պ. Պեվինն, կը հետեւի այն ճամբուն զոր իրեն ցոյց տուի երկու տարի առաջ, ըսաւ Զրչիլ : Եւ սակայն կը ցաւիմ որ կարդ մը ընկերվարական տարրեր կը ջանան ընկերվարական կուսակցութեան մենաշնորհը ընել Միացեալ Եւրոպայի ծրագիրը : Խորհրդաժողով մը պիտի դումարուի Լա Հէյի մէջ : Արեւմտեան Եւրոպայի բոլոր կուսակցութիւնները — բացի համայնավարներէն— կ'ողջունեն այդ դէպքը : Մեր, Աչխատաւորական կուսակցութիւնը փոքրագոյն նախանձի եւ ներքին բաժանումներու պատճառաւ, դերեզման կ'առաչնորդէ կառավարութիւնը : Աչխատաւորականները կը հետեւին համայնավարներու օրինակին, թէեւ բարձրաձայն կը դատապարտեն զանոնք : Եթէ Եւրոպան միութիւն մը պիտի ստեղծէ, այդ միութիւնը կրնայ ստեղծուիլ երբ խնդրոյ առարկայ ազգերուն մէջեւ հետզհետէ զարգանայ եղբայրութեան զգացումը : Ընկերվարականները, առանձինն, երբեք չեն կրնար տանիլ Եւրոպան միացնելու ուժը : Անխուսափելի ու անդուլ քայլ մըն է որ ընկերվարականները կ'առնեն երբ կը փորձեն անդամալուծել իրենց դուրս դտնուողներուն ճիգերը : Եթէ յաջողին, արդիւնքը պիտի ըլլայ այն որ պիտի վարկաբեկուին՝ չնորհիւ իրենց նեղմտութեան եւ աւելութեանց, եւ պիտի վնասեն ազատ ու քաղաքակիրթ մարդկութեան :

Նախորդ վարչապետը, խօսելով ներքին խնդիրներու մասին, դիտել տուաւ թէ ընկերվարականները թոյլ կուտան որ Անգլիացի ժողովուրդը իր չուքին նուէնի վազէ, մինչեւ որ դլխու պտոյտ ունենայ, եւ յետոյ կը զարմանան թէ չեն կրցած «դայլը իրենց չամէն հեռու պահել» :

Ցոյս ունէի որ ամերիկեան փոխառութիւնը պիտի դիւրացնէր մեր «չնչաւորութիւնը» յառաջիկայ չորս տարուան ընթացքին, բայց կը տեսնեմ որ ան մսխուեցաւ երկու տարուան մէջ : Մենք դժուարութիւն կը կրենք մեր հանապազօրեայ հացը ճարելու, բայց 750 միլիոն սթերլին փոխ տուած ենք օտար երկիրներու :

Զրչիլ բացատրեց թէ Ա.ղլիա սկսած է ծախսել իր վերջին վարկերն ալ՝ «ցոյս ունենալով որ կացութիւնը կը դարմանենք ամերիկեան փոխառութեամբ» : Մեր վերականդնումին համար անհրաժեշտ է որ ունենանք նոր խորհրդարան մը : Փորձ պիտի չընեմ կացութեան ծանրակչիռ բնոյթը ներկայացնելու ինչպէս ըրաւ Սըր Սթէֆըրտ Քրիփս : Կառավարութիւնը կոչ կ'ընէ որ ճիգ մը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԼՈՒՅՍ

(ՀՈՍԿՎԱՆՔԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ)

Ֆ.

Բարեբախտաբար, Խրենկինոն Սերգեևիչ տեսնում է, որ ինքնաթիռը ցածրանում է մի տափարակ դաշտի վրա, որտեղ «Ռոդինա» ինքնաթիռն արդեն նստած է, և ինքն էլ իր ընկերների հետ ցած է իջնում։ Ամենուրեք ձյուն է, ցուրտ է, և ինքնաթիռի շուրջը հավաքված են մի քանի տասնյակ մարդիկ, որոնք ուրախությամբ ողջունում են նորեկներին։

Ինչպես հետո պարզվեց, Խրենկինոն Սերգեևիչ Ա. Ա. Ա.

հիւ :

Դպրոցը՝ «Մրիմեան Ազգային Երկսեռ Վարժարանը», որ բացուեցաւ հինգ տարի առաջ, ներկայիս ունի 220 աշակերտ աշակերտուհի, մանկապարտէզի եւ նախակրթարանի բաժիններով (հինգ դասարան) : Պիւտճէն կը ծոյանայ թոշակներէ, ձեռնարկներէ եւ ազգայիններու օժանդակութիւններէ : Կարօտելոց Ինամակալութիւնն այ 100 տինարի գումար մը կուտայ վարժարանին :

Դժուարաւ կարելի է հայերէնի լաւ ուսուցիչներ ճարել եւ կամ յարմար տնօրէն մը գտնել : Ա-լէքսանդրիայէն Պ. Շէմս որ հրաւիրուած էր իրեւ տնօրէն այս տարի չկրցաւ երթալ Քոլեճային պատճառով : Դպրոցի վերատեսուչի պաշտօն կը վարեն Տօքթ. Գ. Փափազեանն ու իր Տիկինը Տիկ. Փերուզ Փափազեան որ կարող մանկավարժ մըն է եւ երկար տարիներու փորձառութիւն ունի, տասնեակ մը տարիներէ ի վեր լծուած ձրիօրէն գործին կրթական գործին : Օր. Արմիկ Զիլինկիրեան սիրայօժար եւ ձրիօրէն պարբերէն դասեր տանի նեց դպրոցին մէջ :

Դեկտեմբեր 28ին վարժարանին սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Ամանորի հանդէսը : Հանդէսին ներկայ եղող բազմութիւնը, գաղութին հայութեան կէսր հոգեպէս կ'ապրէր իր հայրենի աշխարհին մէջ : Այս առթիւ բժիշկ Գ. Փափազեան ըսած է , այս փոքրիկները կը նմանին այն մոմերուն, որոնք կը լուսաւորէին քրիստոնէութեան մեծ տաճարները : Պէտք է ուժ տալ հայեցի դաստիարակութեան » :

ՋԱՑՆԵՐ ԴԱԽԱՒԻՆ

ՎԱՀԱՆՍԻ Կ. ԽԱՉԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑԸՐ

Ցունուարի վերջին չաբաթուան ընթացքին լսեցինք որ դպրոցին փորձառու ուսուցիչը Պ. Ազգին Մարտիրոսեան, պաշտօնէն հրաժարած է ու կը պատրաստուի Մարսէյլ տեղափոխուիլ : Շատ ցաւ ղգացինք :

Մայրենի լեզուի ուսուցման նախանձախնդիր քանի մը ծնողներս խորհրդակցելով, որոշեցինք՝ միջոցներ ձեռք առնել, մեր զաւակները Մեսրոպեան տառերէն ու մեր «մեծասքանչ» լեզուին ուսուցումէն զուրկ չպահելու համար :

Ու մեր ուրախութիւնն անսահման եղաւ, երբ խորհրդակցութեան մը պահուն տեղեկացանք որ տեղւոյս Հայ Կաթոլիկ Խաչն ալ մեզի նման մտահոգուելով, արդէն լուրջ միջոցներու դիմած է :

Չէինք կարող անտարբեր մնալ ու բաւականանալ քննադատելով կամ կողմ դառնալով : Ուստի մենք ալ խոստացանք մեր կարելին ընել՝ գործը արդիւնաւէտ ու յարատեւ դարձնելու համար :

Փետրուար 2ին, սկսան դասաւանդութիւնները եւ առաջին օրն իսկ արձանագրուեցան 50է աւելի 8—18 տարեկան երկսեռ հայորդիներ :

Լսեցինք Կ. Խաչի «ինամատար» մարմնին ղեկոյցը : Դպրոցին պիւտճէն ապահովուած է եւ աշակերտներէն ուսման վարձք պիտի չգանձուի :

Ուսուցումը տեղի պիտի ունենայ ղբաց Եալ Զովհ. Թումանեանի, Ստ. Լիսիցեանի եւ Լեւոն Շանթի նման տաղանդաւոր դրագէտ մանկավարժներու պատրաստած ծրագրով :

Մայրենի լեզուին զուգընթաց, խղճմտօրէն պիտի դասաւանդուին նաեւ յարակից նիւթեր, ինչպէս պատմութիւն, Հայաստանի աշխարհագրութիւն, երգ եւ մարզանք :

Առանձնապէս հոգ պիտի տարուի նաեւ ուղղագրութեան, դեղագրութեան , չարադրութեան եւ քերականութեան :

Աշակերտները կարգապահ, աշխատասէր , ձեռներէց եւ կորովի դարձնելու համար լուրջ աշխատանք պիտի տարուի :

Ուրախ ենք որ գործին ձեռնարկողները իրենց կոչման դիտակցութիւնը ունին :

Յատուկ ժամադրութեամբ, այցելեցի ու նկատեցի որ սրահին ջերմութիւնը զոհացուցիչ էր եւ լոյսը բաւարար :

Ունէին նոր, մեծ եւ գեղեցիկ գրատախտակ , գրասեղան - նստարաններ եւայլն :

Ուշի ուշով զննեցի տպագրուած ուսումն , ծրագիրը եւ լուրջ զոհացում ստացայ բոլոր հարցումներուս :

Փափաքեցայ ուսուցչին հրաժարման պատճառները դիտնալ : Յիշեալը ժպտադէմ պատասխանեց , թէ «պէտք չկայ այդ խնդրով զրաղելու , լաւ է աշխատինք, հարիւրաւոր հայորդիներ կան դեռ, որոնք ունէ դաստիարակի չեն հետեւիր» :

Երեք զատկներս արձանագրել տալէ վերջ , ուրախութեամբ հեռացայ եւ վստահ եմ որ լրջօրէն ծրագրուած գործ մը, ընդունակ եւ զոհարեժող քաջալերողներով կրնայ յարատեւել եւ արդիւնաւորուիլ :

Անշուշտ Կ. Խաչի վարչութիւնն իր պաշտօնական յայտարարութիւնը կ'ընէ այսքանը թող համարուի ծնողական պարտականութիւն մը :— Հայր մը

Հ. Ց. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Շնորհակալութեամբ ստացանք հետեւեալները.— Տիկին Ռուբինա Օհանջանեան՝ Համօ Օհանջանեանի ոսկեայ ժամացոյցը, թիթեղեայ ոսկեզօծ մատիտը եւ ակնոցները :

Տիկին Զապէլ Եսայեան՝ Ստեփան Եսայեանի ոսկեայ մեծ մատանին Հ.Ց.Դ. զինանշանով :

Ռոզ Հանըմեանի՝ Ալտ. Հանըմեանի սեղանի պղնձէ մեծ կաղամարի կազմածը նուիրուած իրեն 1917ին Հ. Ց. Դ. Ամերիկայի Կ. Կոմիտէի կողմէ :

Տիկին Անահիտ Արթինեանէ՝ յիշատակներ եւ նկարներ Ա. Խատիսեանէն եւ Ն. Աղբալեանէ :

Տիկին Հէն՝ Մեռաքսեայ եռադրյն դրօշակ մը արծաթեայ դլուխով, 1920ին նուիրուած Ա. Խատիսեանին Գահիրէի Հայ Տիկնանց Մխիթեան կողմէ :

Տիկին Հէն՝ Փոքրիկ տուփ մը հող Արարատեան դաշտէն եւ քարի կտոր մը Զանդուի ափերէն :

Վ. Նաւասարդեանէ՝ Բաղչի Իշխանեանի յուշատետրը (Թաղուած Պորթ Սուտանի գերեզմանատունը) եւ Լիպարիտ Նազարեանի ակնոցները, ծխատուփ եւ կայծահանը :

Թ. Թադէոսեանէ՝ չարք մը խմբանկարներ Հ. Ց. Դ. մահացած ականաւոր գործիչներու եւ մեռաքսէ կտոր մը վրայ տպագրուած յիշատակներ Հանրապետական Հայաստանի օրերէն :

Հէն՝ Համօ Օհանջանեանի եւ Լիպարիտ Նազարեանի գերեզմանները երկու տուփ հող :

Ն. Կոսոյեանէ՝ չարք մը նկարներ Հ. Ց. Դ. ականաւոր գործիչներու :

Կ. Աբրահամէ՝ Համօ Օհանջանեանի բարձրաքանդակ դաճէ կիսանդրին :

« Ցուսաբեր»ի խմբագրութենէն՝ երկու մեծադիր նկարներ Հ. Օհանջանեանի եւ մի չարք նկարներ Լիպարիտ Նազարեանցի :

Հ. Ց. Դ. Թանգարանի վարչութիւն

ՄԱՐՋԱԿԱՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Փետրուար 9ի կիրակի օրը Լիոն Տէսին Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբը խաղաց եղանակի ամէնէն դժուար խաղը իր սեփական դաշտին վրայ R .C. Lyonի դէմ եւ յաղթեց :

Այս մրցումը մեծ նշանակութիւն ունէր՝ թէ Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ թէ R. C. Lyonի համար, քանի որ անոր արդիւնքէն կախուած էր իրենց դասակարգը փոխելու կարելիութիւնը : Հ. Մ. Ը. Մ.ի համար կար ուրիշ կարեւոր կէտ մը, այն որ ասկէ մօտ 2 ամիս առաջ Հ. Մ. Ը. Մ.ը կրած էր եղանակի միակ պարտութիւնը նոյն խումբին սեփական դաշտին վրայ, որով մեր տղաքը խաղային իրենց փոխ վրէժի մրցումը, եւ յաջողեցան յաղթութիւնը տանիլ, մէկ կէտով, բայց երբ մրցումը ախոյենական է մէկ կէտը մեծ կարեւորութիւն ունի :

Փետրուար 7ի չաբաթ օրը Լիոնի Աչխատանքի պալատին մէջ տեղի ունեցան արեւելեան Ֆըրանսայի չորանային կրփամարտի (amateur) ախոյենական մրցումները, որոնց կը մասնակցէր «Ծանըր» դասակարդի կրփամարտիկ Մ. Փափազեան, Մարսէյլէն :

Բաւական թիւով մարզասէր Հայեր եկած էին հայ կրփամարտիկը տեսնելու եւ քաջալերելու եւ իրեն մօտէն ծանօթանալու համար : Մ. Փափազեան թէեւ չտուաւ այն ուրախութիւնը որուն կը սպասէինք, բայց եւ այնպէս կրնամ ըսել որ չատ լաւ տպաւորութիւն ձգեց իր հայրենակիցներուն վրայ : Փափազեանի մօտ կը պակսի անհրաժեշտ ճկունութիւնը, բայց իր կազմը չատ լաւ է, մարմինը մկաններր չատ զօրաւոր : Ցոյս ունինք որ մօտիկ ապագային ան պիտի կրնայ ասպարէզ կարդալ իր դասակարդի բոլոր կրփամարտներուն :

Լիոն Տէսին Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութիւնը ուրախ է յայտարարելու Լիոնի եւ Տէսինի հայ ծնողներուն որ սկսած է իր սկաուտական խումբերու կազմութեան : Այնպէս որ բոլոր այն ծնողքները որոնք կը փափաքին իրենց պտիկները առողջ եւ կայտառ տեսնել, թող դիմեն Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչական կազմին աւելի լրիւ տեղեկութիւն ստանալու համար :

Այդեալ կիրակի Miribelի մէջ տեղի ունեցած մրցումին St. Mauriceէն խումբ մը Հայեր 800 Ֆր.ի նուէր մը բրած էին Լիոն Տէսին Հ. Մ. Ը.Մ.ին :

Թորիկեան

Ծ Ի Ծ Ա Ղ .— Տիղրայէլի հետեւեալ կերպով իրարմէ կը զանազանէ « դժբախտութիւն» եւ «աղէտ» բացատրութիւնները — դժբախտութիւն պիտի ըլլայ եթէ կ'իջեցնէն զեմը իմնայ, բայց աղէտ՝ մըրճ մէկըթեւէն բռնելով գինքը դուրս քաշէ ...

«ՑԱՒԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԷՍԱ ԵԻ ՀԱՄԱՑ

(ՅՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

ՄԱՀԻԿ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

— Ան է որ արդանդի եւ երիկամունքի տուղիներով, ծնունդ կուտայ մարդուն, որուն մէջ իր էախառն պատկերին չոնչէ է փչած եւ բովանդակ ստեղծագործութիւնը իրեն ենթարկած :

— Պաշտեցէք Ալլահը, ձեր սրտի տաճարին մէջ, ուր մշտնջենապէս ներկայ է ան : Թող ըլլան ձեր ձեռքերը բարութեան սրբազան անօթներ, աչքերը՝ առաքինութեան կանթեղներ եւ հոգիները՝ սիրոյ աշտարակներ :

— Մի պաշտեցէք կուռքերը, որ սուտ աստուածներ են, խուլ, կոյր եւ համր : Քանդեցէք անարդանքի այդ արձանները, որովհետեւ կանգնողները պիտի ըլլան յաւիտենական հրոյ ճարակ, Ալլահին բարկութեան :

— Ճշմարիտ կրօնքը մի է — երկնային : Հաւատքի, յոյսի եւ սիրոյ վրայ խարսխուած : Միւսները երկրային են, որոնց վարդապետութիւնները՝ թրծուած են կաւէ եւ աւազէ, իսկ հաւատալիքները՝ ցնդող մշուշներէ :

— Հաւատքը վահանն է չարին ու տարակոյսին : Մին ածուխ է, որ կը սեւցնէ, միւսը՝ կրակ, որ կ'այրէ թեւերը հոգեկան թռիչքին : Տեսանելին կրնայ առիթ դառնալ անհաւատութեան, իսկ անտեսանելին մարդս կ'ընէ հաւատացեալ :

— Մի կապէք ձեր յոյսերը այս մոլորակային կեանքին : Կայ յաւիտենականը, մահէն ետք — Արքայութիւն եւ դժոխք : Կայ վերջին դատաստանը, վարձահատոյց եւ պատժական :

— Սէրը թեւն է հոգիին մինչեւ Աստուած բարձրանալու : Աստուած ամպերը իբրու կը մօտեցնէ չանթ ու կայծակ արձակելու, ինչպէս հոգիները՝ սէր ժայթքեցնելու համար :

— Կինը մայրն է գոյացութեան, որուն մէջ Աստուած դրած է ծիլն ու կեանքը մահուան : Կինն ու մայրը գեղեցկագոյն եւ նուիրական զարդերն են տիեզերքին, տաճարները՝ սիրոյ եւ գթութեան, ուր կատարեալ երջանկութիւնը կը սպասէ զրկարաց : Սիրեցէք ձեր կիները, որ պիտի ըլլան մայրեր ու մեծ մայրեր զալոց սերունդներու :

— Աղօթեցէք Ալլահին, երկիւղածութեամբ եւ երախտայոյզ : Աղօթքը հոգիներու մենախօսութիւնն է եւ միակ կապը բարձրեալին հետ յարաբերելու : Երբ մարդ մէկ է Աստուծոյ հետ, ան պիտի կրնայ լսել նաեւ աղօթքի մրմունջները, բնութեան ծոցէն : Բայց մի խնդրէք այն բանը, որ պիտի ծառայէ որպէս միջոց անձնական նպատակներու :

— Գութն ու ողորմասիրութիւնը թանկագին ակունքներն են սրտին, ինչպէս լոյսին թրթռացումները՝ արեւին մէջ : Ով որ որբի մը արցունքը կը սրբէ, մարգարիտ մը գտած կ'ըլլայ :

— Երանի Ալլահին հաւատացողներուն :

— Վայ, անհաւատ կատաչաններուն :

Օրը կը տարաժամէր : Իրիկնամուտքի թանձր ստուեր մը փռուեցաւ քարայրին բերանը, ուր թեւերն ու շրթները չարժելով մեկնումի պաղանչանք կուտար : Գիշերը կը կանչէր իր լուսաբակները, խորհուրդի սեղանէն : Անոնք ելան ոտքի, կաթիլ, կաթիլ քրտնած ու թրջուած : Սրբեցին խորհուրդի քրտինքը իրենց ճակատէն, լուսածոր թեզանիքներով ու ապա էսային լուսապսունջ մը նուիրելով մեկնեցան չքափայլ, յորդորդի ճանապարհէն :

Համատ լերան ճամբայով կ'վջնէր անապատ :

★

Փոթորիկ... մրրիկ... : Բայց ինչ տարաշխարհիկ ալեկոծութիւն : Ափունքէն փրթած կեդրոնաձիգ տեղատուութիւն, որ կ'ուռէր, կը փրփրէր, կը տարածէր իր թեւերը, մինչեւ հեռաւոր խորերը : Կախարդ ոգի մը, իր վհուկի մատները մխրճած, կը վրդովէր խաղաղութիւնը թմրած եւ կոյս հոգիներու :

Համատին նաւը, այս ալեկոծութիւններուն վրայէն, առագաստները պարզած, իր խոնարհ նաւաստիներով, կը կարծր ճակատագրէն գըժ-ուած ճամբան : Անոր կայմին վրայ նստող սպասնացյա ամպն ու չանթը կը ցրուէին Ալլահին գեբաղօր չունչին տակ :

Ան կը նաւարկէր երկինքի ճամբով, հաւատքի հինաւուրց քարերը դղրդեցնելով գահավէժ :

(28)

եւս ընենք: Պիտի ընենք մեր կարելին. բայց կառավարութիւնն է որ օրինակ պէտք է հանդիսանայ եւ մեկնի դնէ կուսակցական նկատումները որոնք խոչընդոտներ են մեր վերականգնումին համար: Եթէ վարչապետը, ելմտական եւ արտաքին նախարարները անկեղծ են, պէտք է լքեն պղպատի ճարտարարուեստին ազգայնացման ծրագիրը: Ընկերվարականները սխալ հաշիւներ ըրած են ամէն հարցի մէջ:

★ Բրիտանական կառավարութիւնը չատ լուրջ տագնապ մը պիտի անցընէ այս շաբթու: Արհեստակցականներու կեդրոնական վարչութիւնը այսօր պիտի ներկայացնէ իր տեղեկագիրը օրավարձերու ընթացիկ սակը չբարձրացնելու կառավարական առաջարկին մասին: Ճարտարարուեստի ներկայացուցիչները, իրենց կողմէ, կառավարութեան պիտի պարզեն իրենց տեսակէտը՝ «Մեծերու» չահերը կրճատելու առաջարկին շուրջ:

ԲԱՆ ՄԸ ՏՐԼԱԿ

ՊԵԼՃԻՐԻԱՅի Թղթատարական աշխատաւորները նորէն ալ գործադուլ հռչակեցին չաբաթ օր: Շաբաթէ մը ի վեր գործադուլի մէջ են կալի, ելեկտրականութեան եւ հանքերու բանուորները: Հաղորդակցութեանց նախարարը յայտարարեց թէ խիստ քայլեր պիտի առնուին բանթողներուն դէմ որովհետեւ վախ կայ որ ներկայ գործադուլները սկիզբն են կամ չարունակութիւնը այն գործադուլներուն որոնք ծանր տագնապ ստեղծած են կամ պիտի ստեղծեն հետզհետէ, դրացի երկիրներուն մէջ:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը ծրագիրներ կը մշակէ կազմակերպելու համար երկրին կրաւորական պաշտպանութիւնը: Վերջին պատերազմի ընթացքին ձեռք առնուած միջոցները այսօր անբաւական են: Մասնաւոր մարմին մը պիտի ուսումնասիրէ Անգլիոյ կրաւորականպաշտպանութեան մեթոտները որոնք չատ օգտակար եղան պատերազմի օրերուն:

ԲՍԱՆԸՀԻՆԴ Հելլէն ապստամբները սպաննուեցան երբ կառավարական ուժերը յարձակում գործեցին իրենց վրայ՝ Մակրօփուլիանոս վիւղին վրայ, Նեկրիթայի մօտերը: Գավառայի մէջ խոշոր հրդեհ մը պատահելով, հրոյ ճարակ եղաւ աւիւրի գործարան մը:

Միացեալ Ազգերու պալքանեան յանձնաժողովը դիմում մը եւս պիտի կատարէ Ալպանիոյ, Պուլկարիոյ, Եուկոսլաւիոյ եւ Յունաստանի կառավարութեանց, յանձնարարելով որ դիւանագիտական քանկանոն յարաբերութիւններ ստեղծեն իրենց մէջեւ:

ՄԱՐՏ 3էն սկսեալ, Ազգային վիճակահանութեան պարգեւները հետեւեալ փոփոխութիւնը պիտի կրեն — A. դասին առաջին պարգեւը պիտի ըլլայ 10 միլիոն Ֆրանք (փոխանակ 8ի) եւ B. դասին առաջին պարգեւը՝ 5 միլիոն (փոխանակ 4ի): Տոմսերուն դիները ալ պիտի սղեն — ամբողջական տոմս (A. կամ B.) 430 Ֆրանք, երկուքը մասին 860: «Տասնոց»ները 50 Ֆրանք փոխանակ 30ի:

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ շրջանակներուն մէջ կը շրջի թէ Մոսկուայի կառավարութիւնը դիմում կատարած է Ուոշինկթընի կառավարութեան մօտ «որպէսզի վերջ դրուի ներկայ «անարիւն» պատերազմին: Ամերիկայի պետական շրջանակները որ եւ է մանրամասնութիւն չեն հաղորդած այս մասին, կ'ըսուի թէ Ռուսերը նոր առաջարկներ ներկայացուցած են Աւստրիոյ դաշնադրին ինչպէս նաեւ պատերազմի ընթացքին իրենց փոխ տրուած դումարներուն կարգադրութեան մասին: Ախտաքին նախարար Մարշըլ մամուլի ներկայացուցիչներուն յայտնած է թէ «ինք տը եւ է նշան չի տեսներ որ Մոսկուա կ'ուզէ հաշտարար քաղաքականութեան մը հետեւիլ»:

ԼԵՆԻՆԿՐԱԴԻ համալսարանին մէջ տօնուած է Զարլզ Տարուինի ծննդեան 139րդ տարեդարձը: Զայնասփիւռին վրայ յայտարարուած էսակայնոր մեծանուն գիտունին տեսութիւնները քննադատելի են որովհետեւ համապատասխան չեն Մարքսիզմի վարդապետութեան:

ՀԱՄԱԶԱՅՆ վերջին վիճակագրութեանց, հօթը միլիոն Ֆրանքի արժողութեամբ 5000նոցներ չեն վերադարձուած: Այս գումարին մէջ կան այն թղթադրամները որ արտասահման կը գտնուին օրէնքին դործադրութեան օրերուն ինչպէս նաեւ անոնք որոնց տէրերը «երես չունին» դրամատունը ներկայանալու: Ըսողներ կան թէ կառավարութիւնը նիւթապէս օգտուած պիտի չըլլայ այս փոխանակութեան ներկայ գործողութենէն այն պարագային երբ ամբողջութեամբ պիտի վերադարձնէ 5000նոցներու փոխարժէքը քանի որ նոր 1000նոցներ տպելու համար ծախսած պիտի ըլլայ առնուազն 2ուկէս միլիառ եւ դրամատուներուն վարձատրութիւն մը պիտի տայ: Անուղղակի կերպով օգտուած պիտի ըլլայ միայն անոր համար որ 7000էն վեր 5000նոց ներկայացնողներուն մասին խիստ քննութիւն պիտի կատարէ՝ երեւան հանելով կարգ մը գեղծումներ որոնցմէ տուժած է պետական գանձը:

ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ

Օթէլ Ճօրճ Ե.ի չքեղ սրահներուն մէջ
ԱՐԵՒՄՈՒՏԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ժամը 15էն մինչեւ 24, երկու ընտիր նուագախումբեր, բազմաթիւ ամբաքսիոններ:
Մի մոռնաք Մարտ 7ը: «Արեւմուտք»ին օրը

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՀԱՑ ՆԱՄԿԻՆ ՌԱԶ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Հովանաւորութեամբ Նախ. Ռազմիկներու Նախաբարին եւ Նախագահութեամբ Փարիզի Զին. կառավարիչ ՋՕՐ. ՇՈՒՄՈՑԻ:

22 Փետր. կէրակի ժամը 3էն կէս գիշեր,
Օթէլ Քոնթինանթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle, métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ: Մուտք 300 ֆր., Միութեան անդամներուն 200 ֆրանք:

Կը ծախուին Միութեան կեդրոնատեղին՝ 31 rue St. Lazare, եւ հետեւեալ անձերու մօտ Պ. Պ. Դաւիթեան 32 rue Piat, Օննիկ Պօյաճեան 83 rue d'Aboukir, Աստմաթուր Զարեհ 22 rue Richer, Ս. Ձերմակեան 35 rue de la Boetie, Սաաքեթեան 1 rue du Petit Thouais, Պ. Գալէկեան 37 rue de Trévise, Քէօլէկեան 85 rue Chambar, B. Colombes:

Սեղանները կանուխէն վարձելու համար հեռաձայնել Tro. 44-38:

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ
ԳԻՇԵՐ, Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՍՏՈՄ ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ՒՆԶՈՑՔԸ
Կը խնդրուի նկատի ունենալ Թուականը

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Ղազարոս Պէրպէրեան, իրմէ աւ Օվաճըքէն, հօրը անունն է Ցակոբ, մօրը Վիքթորիա, եւ քրոջը Եւդիկ: Կը կարծուի թէ Ֆրանսա կը գտնուի: Կը խնդրուի իմացնել Ցովսէփ Տէյիրմէնճեանի, 69 Քուր Լաֆայէթ, Լիոն:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. կապոյտ Ուչի Ալֆոր-Վիլի մասնաճիւղին Փետրուար 22ին: կէրակի օր ժամը 16էն կէս գիշեր, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անգամ ըլլալով կընկերակցուի ԱՄՄԱ ԽՆՋՈՐը զաւեշտ Տիկին է. Բիւզանդի:

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ, նուագախումբ, մատչելի պիւֆէ:

Հաղորդակց. միջոցները. — métro Charenton Ecole, իսկ հանրակառք թիւ 181:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ կիրակի 29 Փետր.ին, կը ծանէ «Նոր Սերունդին Օրը» եւ այդ առթիւ պատրաստած է զաւեշտ մը եւ զանազան անակնկալներ: Տեղի կ'ունենայ Ալֆոնս սրահին մէջ, 2 rue de la Défense, Issy les Moulineaux: Շոգեկառք՝ Ligne Invalides իջնել Gare d'Issy, autobis 190 իջնել Gare d'Issy:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ՝

Ֆրանսական Բանակի Նախկին Ռազմիկներու Բարեկամական Միութեան դիմակաւոր մեծ պատահիգսեր, տեղի կ'ունենայ 28 փետրուարին, չաբաթ դիշեր, Մարսէյլ, 146 Ave. des Chartreux, Brebant Marseillais մէջ:

Մրցանակի պիտի արժանանան չքեղագոյն տարազ կրողները: Տեղի կ'ունենայ Պալ. իշխանութենց բարձր հովանաւորութեան եւ մեր պատուոյ նախագահ ընկեր Տիրան Թէքէեանի նախագահութեան տակ:

Կը խնդրուի նկատի առնել վերոյիշեալ Թուականը:

ՓԱՐԻԶի THÉATRE DE LA GAITÉ LYRIQUEի մէջ
« ՄԷԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԻԱՑՆ »

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՍԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Նոր երաժշտութիւն)
Հ. Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ կողմէ, 9 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 20.30ին:

ԽՆՋՈՑՔ

ԼԻՈՆԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ եւ Սանուհիներու ընկերահամակրական խնջոյքը, 22 Փետրուար կէրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—12: Ցոյներու սրահին մէջ, 5 rue Bonnefoi: Գեղարուեստական խնամուած յայտագիր, երգ, նուագ, արտասանութիւն, տրամախօսութիւն, հայկական եւ եւրոպական պար, մասնակցութեամբ նուագի, ինչպէս նաեւ բանախօսութիւն:

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը «Հրայր» ակումբին մէջ, ուրբաթ դիշեր ժամը 8.30ին: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Հ. Ց. Դ. ՆԱՐ ՅԵՐՈՒՆԴԻ Անդէոն Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

ԼԻՈՆի Հ. Ց. Դ. Նէր Սերունդի վիճաբանական ժողովը վաղը չորեքշաբթի ժամը 8.30ին, դպրոցի սրահը, 78bis rue Rabelais: Նիւթը՝ «Հայրենիքը, Հ. Ց. Դաշնակցութիւն եւ համայնավարութիւնը»:

ՎՕՔԼԻՒԶ.— Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» խումբի ժողովը՝ կիրակի 22 փետր. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Փոնթի, ընկեր Սեթեանի բնակարանը: կարեւոր օրակարգ, նոր ընտրութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Սէն ժէրմէի «Աղբալեան» խումբը, ուրբաթ 20 փետր.: կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ վարչութեան ներկայացուցիչը:

ՁԱՏԿԻՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԸ

Մարտ 29ին, միակ հանդէսը Մարսէյլի մէջ, Սալ Մաղենոյի մէջ, Ֆր. կապոյտ Ուչի Մարսէյլ քաղաքի մասնաճիւղին:

Մանրամասնութիւնները յայտնուին:

Հ. Ց. Դ. ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Նոր Սերունդը, կիր. 8 Փետրուարի, հանդէսին առթիւ, իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Ցոյներու, բարեկամներու, մասնաւորապէս Թուխիա Պ. Գալրեկէնին եւ Պ. Բենոյին, որոնք օժանդակեցին իր հանդէսին յաջողութեան:

ԾԱԽՍԻՒ Է

Լուսանկարչատուն Ֆէպիւիս «Studio PHEBUS» ծախու է իր յարկաբաժինով միասին: Դիմել ամէն օր բացի կիրակի եւ երկուշաբթի, ժամը 10—12 եւ 2—6, 23 Bld. Bonne Nouvelle, Tel. Louvre 69-83, Paris (2), 3րդ յարկ, վերելակ:

ՄՆԵՏԵՂԷՆի ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ
Իսլոր ծրկիրներու համար
Գրել IMEXPORT B. P. 349 TANGER, MAROC

ՔԻ. ԿԱՊՈՅՏ ՈՒԶի ՍԷՆԹ ԱՆԻ մասնաճիւղը կազմակերպած է ընկերահամակրական խնջոյք մը որ տեղի պիտի ունենայ 21 փետրուար, չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, իր դպրոցի սրահին մէջ: Գեղարուեստական բաժին: Խնամախօսութիւն Տիկին Վ. ՀԱԶԱՐԵԱՆԻ կողմէ: Պիտի երգեն Հ. Ց. Դ. Գեղի խումբին Սիփան երգչախումբը ղեկավարութեամբ Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի: Մուտքը ազատ է:

ՓԱՐԻԶի ՀԱՑ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԻՐ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԸ և ԻՐ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հանդէսը տեղի կ'ունենայ կիրակի 22 Փետր. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սորպոնի «Amphitéâtre Richelieu»ի մէջ, հովանաւորութեամբ Ա. ԱՐՔ. ՍԻՒՐՄԷԵԱՆի, կաթողիկոսական պատուիրակ Եւրոպայի:

Գեղարուեստական այլազան բաժինին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն գաղութիս ծիրուած արուեստագէտներէն Տիկիններ Լ. Տէմիրճեան եւ Ա. Սարգիսեան, օրիորդներ Հ. Թորոսեան, Ռ. Ցովհաննէսեան, Պ. Պ. Գ. Ցովհաննէսեան, Ա. Պէհօ, Խ. Նշանեան եւ Ժ. Փալամուտեան:

Տոմսերը 100 Ֆրանք, կը ծախուին դպրատուներ Բալուեան, եւ Սամուէլ, Մարի Նուպար Ուսումն մէջ եւ հանդէսին օրը տեղւոյն վրայ:

ՓԱՐԻԶի Հայոց Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կազմակերպած է կրօնական եւ եկեղեցական դասախօսութիւններու շարք մը, պատրաստելու համար հայ մանուկները Համբարձման Տօնի Ս. Հաղորդութեան: Դասերը պիտի սկսին 26 Փետրուար Հինգշաբթի կէսօրէ եւ ժամը 3ին եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ:

Կը խնդրուի Ծնողներէն եւ կրթական մարմիններէն որ պիտի դիւանատուն արձանագրել տալու համար փափաքողներու անունները:

ԱՆՈՒԾ Ը

Մարսէյլի Քաղա տ'Իթալիայի մէջ
Մարտ 14ին եւ 21ին, ջեկավարութեամբ
ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 18 Février 1948 Չորեքշաբթի 18 Փետր.

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5269-Նոր շրջան թիւ 878 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՍԵՐ ՄՕՏԻԿ

ՍԿՍԱՆ ՍՊԱՌՆԱԼ

Հովի սիւնակին մէջ կը կարդաք Հ. Ց. Դաշնակցութեան Արեւմտ. Եւրոպայի Կեդր. Կոմիտէին հարցումը, առ որ անկ է, վաղուկի սպառնալիքի մը առթիւ որ չորս օր առաջ տրատարակուեցաւ Փարիզի հակադաշնակցական օրգանին մէջ :

Իւաւական չէին երեք տարիէ վեր մեր կուսակցութեան ձախին տեսուած գաղտնի ամբաստանութիւնները :

Իւաւական չէին, բոցավառ երեւակայութեամբ, մեր կուսակցութեան եւ կարգ մը հասարակ ու հայրենասէր ընկերներու անունին կապուած զրպարտութիւնները :

Իւաւական չէին կարգ մը զգուելի մարդոց փողոցային հայհոյանքները վախտուն տարեկան յեղափոխական կազմակերպութեան մը հասցէին :

Եւ արդէն, հերոսաբար ասպարէզ կը կարդան Դաշնակցութեան եւ կը սպառնան...

Օրկանին խուժադաւար ու անպատասխանատու խմբագիրը տը, տեսնէ մը ի վեր կրակուրց կարած, սիւնակ կը լեցնէ մեզի դէմ, կը յայտնի սպառնալ որ կը տղերքը «մի չնչին նշանի են սպասում» ... « տեղւոյթեան լախտը » իջեցնելու համար Դաշնակցութեան եւ Դաշնակցականներու գլխուն :

Ի հարկէ, այդ նշանը տակաւին «չեն տայ », յանուն մարդասիրութեան, բայց կ'ազդարարուի որ մենք ալ զանակը տակորին չհասցնենք ...

Ինչպէս կը տեսնուի, յեղափոխականի վարդապետը բառերը չի ծամծմեր եւ բացէ ի բաց կը սպառնայ եղրայրասպան կռիւի մը ազդանշանը տալ իր շուրջիններուն տրպէտի ծունկի բերելու համար Դաշնակցութիւնը «սովետական հայրենիքի մեծութեան առաջ»...

Տակաւին չենք դիտեր թէ երկար երանեալ այս ամբոխավարին փաթրոններէն որ ծանծաղամիտ կամ որ հերոսը պատուիրած է իրեն որ այսօր « լախտ»ով — կամ վաղը, ուրիշ «դործիք»ներով — սպառնայ մեր ընկերներուն :

Չենք դիտեր թէ ով մտածաւ յիշեցնել այդ լիրբ խմբագրին որ այս ազատ հայրենիքը ունի իր օրէնքն ու ոստիկանութիւնը :

Ով մտածաւ բացատրելու իրեն, որ Ֆրանսան չէ փոթէթ այն վայրերու հետ ուր մարդիկ, սանձարձակ դաշոյն կը ճօճեն՝ իրենց հակառակորդներուն դէմ :

Ով մտածաւ, մանաւանդ, հասկցնելու այդ թշուառական մարդուն որ վատղի սպառնալիքներով չէ որ Դաշնակցութիւնը պիտի հրաժարի իր գաղափարամարտէն :

Անշուշտ, իր կողքին կանգնող մարմինը յարմար պիտի նկատէ հրապարակաւ լուսաբանելու հանրութիւնը ու, եթէ ինք համաձայն չէ կատարած սպառնալիքին, այդ իմաստով ալ պիտի արտայայտուի եւ խելքը գլուխը պիտի բերէ իր օրկանը խմբագրող իմաստակին :

Ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր դիրքը այս սպառնալիքին առջեւ :

Ձերմօրէն կը յանձնարարենք մեր ընկերներուն, մեր համակիրներուն եւ մեր բարեկամներուն որ երբեք չաղդուին այս թրքաբարոյ սպառնալիքէն :

Մեր ընկերներուն պարտականութիւնը պիտի ըլլայ պահել իրենց պաղարիւնը , եւ չարունակել իրենց կուսակցական աշխատանքները՝ Դաշնակցականի վայել լրջութեամբ :

Ոչ մէկ վէճ ու վիճաբանութիւն դիմացի ամբոխին հետ ու մանաւանդ ոչ մէկ չարժում որ անհամապատասխան է Դաշնակցութեան ասանդութեանց :

Մենք կը չարունակենք մեր խաղաղասէր ու դիտակից գաղափարամարտը եւ միեւնոյն ատեն կը յայտնենք մեր ցաւը այս անփառունակ սպառնալիքին առթիւ :

Աղատ, անկաշկանդ ու բարեմիտ քննադատութիւն մեր կողմէ՝ հայրենիքէն ներս, եւ հայրենիքէն դուրս կատարուող ելոյթներուն մասին, միշտ, յանուն հայ ժողովուրդի շահերուն :

Ու այդքան միայն :

Ժ.

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

Ֆրանսայի Հայ Ազգային Ընդհանուր Միութեան պաշտօնական օրկանը իր 14 Փետրուարի խմբագրականին մէջ կը դրէ հետեւեալ սպառնալից տողերը.—

« ՄԵՐ ՆԵՐԿԱՆ ՏԵՄՆՈՂ, ՆՐԱ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԸ ԼՄԲՌՆՈՂ ԵՒ ՆՐԱՆՈՎ ԱՊՐՈՂ ՇԱՏ ՀԱՅՕՐԴԻՆԵՐ ՈՒՆԵՆՔ ՍՓԻՒՌՔԻ ՄԷՋ ՈՐՈՆՔ ԱՆԱՐԳԻՒԻՐՔԻՈՑ ՍՐԱՒՈՂՈՂ ԵՂԱԾ ԻՐԵՆՑ ԱՆՄԵՂ ԾՆՈՂՆԵՐԻ ԱՐԴԱՐ ՎՐԷԺՈՎ ԼԵՑՈՒԱԾ՝ ԹԻՒՐՔ ՃԻՒԱՂՆ ԵՆ ՏԵՄՆՈՒՄ ՁԵՐ ՄԷՋ՝ Ո՛Վ ՀԱՅՕՐԴՈՒՆ ԴԱՒԱԴԻՐՆԵՐ, ՈՐ ՁԵՔ ԽՈՆԱՐՀՈՒՄ, ԾՈՒՆԿԻ ՁԵՔ ԳԱԼԻՍ ՄԵՐ ՁԻՆԱՂ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋ :

ՈՐԲՈՒԹԵԱՆ ՍՈՍԿՈՒՄՈՎ ԴԱՌՆԱՑԱՒ ՄԵՐ ԱՁԻ ԱՐԻ ՍԵՐՈՒՆԴԸ ՄԻ ՁՆՁԻՆ ՆՇԱՆԻ Է ՍՊԱՍՈՒՄ ՈՐ ԻՐ ՄԷՋ ԿՈՒՏԱԿՈՒԱԾ ԱՏԵԼՈՒԹԵԱՆ ԼԱՒՏԸ ԻՋԵՑՆԻ ՆՐԱՆՑ ԳԼԽԻՆ, ՈՐՈՆՔ ԱՊԵՐԱՒՏՈՐԻՆ ԱՐՀԱՄԱՐՀՈՒՄ ԵՆ ՄԵՐ ՆԵՐԿԱՆ, ԱՆԱՐԳՈՒԻՄ ԵՆ ՆՐԱ ՎԵՀՈՒԹԻՒՆԸ :

ՄԵՆՔ ՆՐԱՆՑ ԱՁԴ ՆՇԱՆԸ ՁԵՆՔ ՏԱՑ, ԲԱՑՑ ԴՈՒԻՔ ԷԼ ԴԱՌԱԿԸ ՈՍԿՈՐԻՆ ՄԻ ՀԱՄՁՐԷՔ» :

Պիտի վարկաբեկենք որ վերոյիշեալ Միութիւնը հրապարակաւ բացատրէր թէ իր դիտակցութեամբ, հաւանութեամբ եւ պատասխանատուութեամբ դրի առնուած է այս սպառնալից յայտարարութիւնը :

Հ. Ց. Դ. ԱՐԵՒՄՏ. ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷ

16-2-1948

ՕՐԸ ՕՐՔՆ

ՓՐԿԻՉ ? « ԱՔՈՄԻՔ »Ը

Անշուշտ դուք ալ սարսափով կարդացիք սա ծանօթ «աթոմիք»ի մասին արուած մանրամասնութիւնները եւ բնականաբար մտածեցինք մարդկային արարածին ուղեղին չարաշէտ կազմութեան վրայ :

Ուրեմն կարելի է ստեղծել Աստուծոյ չինածէն միլիոնապատիկ աւելի ուժեղը, վայրկեանը, աւերիչը, մահացուցիչը :

Սքեսը, այս հաշուով դարձած է սառի կտոր մը, երկիրը խաղի գնդակ մը , ցամաքամասերը նշանակէտ «վեհափառ աթոմիքին», իսկ մարդկային արարածը ոչ իսկ ճանճ մը, մրջիւն մը...:

Այնոր ուժը եւ հնարաւորութիւնները ցոյց տուող սահմռկեցուցիչ թիւերուն առջեւ ,— միլիառներ չարա՞ն չարա՞ն — քու խեղճ մտածումդ կը թափառի անդօր, ու կ'երթայ կը կառչի աթոմիքին ուժէն ու մարդկային կարողութեան սահմանէն գերիվեր կարգ մը անիրականալի բաներու ...:

Այսպէս բնութեան տարերքը հիմէն խախտող այդ գերմարդկային ուժին ստեղծիչ մխրքը չկրցաւ գտնել երկու Ֆրանք գեղչել մեր հացին ու միսին գինէն :

Գիշեր - ցերեկ ժողով, Ֆրանքը կամ տոլարը փրկելու համար: Ամէնէն մեծ դիւանագէտներուն քունը փախած է Սարր կամ Ռուրը, ինծի կամ քեզի նուիրելու մտահոգութեամբ :

Ծունաստանի Հարա՞ւը, Արեւե՞լքը թէ Արեւմո՞ւտքը պէտք է փրկել ապստամբներու յարձակումէն :

Աս ալ չեն կրցած որոշել տակաւին, հակառակ վերու եռուզ, տեղւոյն վրայ ղրկուած քննիչ յանձնախումբերու ժամանումին կամ մեկնումին : Իսկ Պաղեստինի վիճակը մի հարցնէք :

Եթէ սա մեծ դիւանագէտները մեզի հարցնեն, կարծեմ խելքի մօտ լուծում մը պիտի կարենայինք գտնել բոլոր այս անլուծելի, բարդ խնդիրներու կարգադրութեան համար :

Օրինակ պէտք է որ բոլոր վարչապետները, արտաքին նախարարները, զանազան եւ զարմանազան յանձնախումբերը ձեռք քաշեն աշխարհի գործերը կարգադրելու յանկնութենէն եւ յանձնեն զանոնք «Աթոմիք»ը հնարող եւ այդ կատարելութեան հասցնող գիտուններուն : Վստահ եմ որ մէկ ռումբով ամէն բան հիմնապէս կը լուծեն :

ԱՐԱՄԱԶԴ

Նոր գումարներ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի

ԹՐՈՒՄԸՆԻ ՅԱՋՈՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

« Յառաջ »ի անցեալ ուրբաթ օրուան թիւով հաղորդած էինք թէ ամերիկեան կառավարութիւնը ծրագիրներ կը մշակէր նոր վարկեր յատկացնելու համար Թուրքիոյ եւ Յունաստանի :

Երկուշաբթի օր նախագահ Թրումըն մասնաւոր յուշագիրով մը տեղեկացուց խորհրդարանին որ յատկացուած վարկեր պիտի յատկացուին վերոյիշեալ երկու երկիրներուն որոնց համար 400 միլիոն տոլարի վարկ մը քուէարկուած էր անցեալ տարի :

Նախագահը չէ ճշդած գումարը : Իր յուշագրին մէջ յայտնուած են հետեւեալ միտքերը :—

Եւրոպայի օգնութեան ծրագրին մէջ Յունաստանի եւ Թուրքիոյ զինուորական պէտքերուն համար վարկեր նշանակուած չէին, բայց պիտի դայ առեներ երբ խորհրդարանէն պիտի պահանջուի որ դումարներ քուէարկուին անոնց համար :

Յօսելով Յունաստանի մասին, պէտք է դիտել տամ որ չատ նշանակալից է որ ապստամբներու կրնը հելլէնական բանակին դէմ չէ որ կը կատարուի, այլ հելլէն ժողովուրդին դէմ : Գիւղեր կը քանդուին, ապստամբներուն նպատակն է քարուքանդ ընել դիւղացիներուն տուները, դրաւել անոց հողերը եւ ստիպել որ ժողովուրդը բռնամարդ քաղաքները տեղափոխուի եւ բնակ մը ըլլայ պետութեան վրայ : Անոնց նպատակն է ստեղծել խնուառութիւն մը որուն հետեւանքը պիտի ըլլայ — իրենց կարծիքով — քաղաքական խառնակութիւն մը Յունաստանի մէջ :

Ապստամբները չատ փոքրաթիւ են եւ երբեք չեն ներկայացներ հելլէն ժողովուրդը : Անոնց ընդհանուր թիւն է 20.000 բայց այս թիւին մեծամասնութիւնը ապառնալիքով անցած է ապստամբներուն կողմը : Համայնավարները կ'աշխատին քայքայել Յունաստանի տնտեսութիւնը, մինչդեռ մենք կ'աշխատինք վերականդնել զայն : Յունաստանը տակաւին ազատ երկիր մրն է : Մարկոս պետական կարգուսարք չէ կրցած հաստատել, երկրին որեւէ մէկ կողմը իր ստեղծած «կառավարութիւնը» յուսահատ փորձ մըն էր, ոչ թէ ուժովմը արտայայտութիւնը : Ամերիկա թոյլ պիտի չտայ որ այդ կառավարութիւնը ճանչցուի :

Նախագահը չխօսեցաւ Թուրքիոյ մասին, եւ յիշեց միայն որ «Թրքական օժանդակութեան ծրագիրը կը դործադրուի կանոնաւոր կերպով եւ զինուորական պիտոյքներ հետզհետէ պիտի հայթայթուին այդ երկրին :

Պ. Թրումըն կը ներկայացնէ անցեալ տարի քուէարկուած դումարներուն հաշիւը — մինչեւ Դեկտեմբերի վերջը, Թուրքիոյ յատկացուած դումարէն մնացած էր 10 միլիոն տոլար, իսկ Յունաստանի վարկէն 118 միլիոն : Մինչեւ այդ թուականը, Յունաստան ստացած էր 74 միլիոն տոլարի արժողութեամբ ռազմանիւթ, իսկ Թուրքիա 19 միլիոնի :

★ Անգլիոյ արտաքին փոխ-նախարարը երեսփոխանական ժողովին մէջ յայտարարեց թէ բրիտանական ուժերը չեն մտադրած Յունաստանի զինուորական դործողութեանց, բայց, եթէ յարձակումի ենթարկուին, «կիտեն թէ ինչպէս պիտի պատասխանեն » :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՐԵՆԱԽՕՐՈՒՄ— Պանիր՝ 100 կրամ J. եւ A. դասերուն՝ FB կտրօնով : Կարագ.— 100 կրամ E եւ A դասերուն, 200 կրամ J դասին՝ GH կըտրօնով :

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը բացարձակօրէն մերժած է երկու միլիառ սթերլինի՝ միջազգային վիճակահանութիւն մը հրապարակ հանելու առաջարկը զոր իրեն ներկայացուցած էին կարգ մը երեսփոխաններ :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ Մխութիւնը «անկախ» կառավարութիւն մը հաստատած է Հիւս.-Քօրէայի մէջ :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ձայնասփիւռը կը յայտարարէր երկուշաբթի իրիկուն թէ «խորհրդային բանակը դերազանց է աշխարհի բոլոր բանակներէն իր ուժով եւ կռուելու իր կարողութեամբ : Քաղքենի երկիրներու բանակները զէնքեր են աշխատաւորներուն դէմ կռուելու համար. անոնք ջարդարարներն են ժողովուրդներու ազատութեան : Ամերիկեան բանակը, Ամերիկացի աշխարհակալներուն ծրագիրները դործադրող միջոց մըն է : Բրիտանական բանակը Յունաստանի մէջ, կը պաշտպանէ ֆաշական - արքայական վարչաձեւը այդ երկրին մէջ : Ֆրանսական բանակը կ'աշխատի չախչախել բանիոդները ինչպէս նաեւ ազատագրական շարժումները՝ դաղթավայրերուն մէջ :

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ յառաջիկայ Սեպտեմբերի տարեկան համաժողովը պիտի դումարուի Փարիզի մէջ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԵՐԳԱՂԹ...

(ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐԷՆ)

Գ.

« Մենք ձգեցինք Ծունաստանը Հոկտեմբեր 19ին, կիրակի օր մը: Սակայն այդ օրը տօն մըն էր մեկայն մեզի՝ Հայերուս համար, որոնք կը վերադառնան դէպի իրենց հայրենիքը՝ ազատ, խորհրդային աշխարհը: Անդառնալի անցեալին յանձնեցինք աւերակ նահանգներ անձնաթուղթերը, ցեղային խորականութեան եւ սատրապասութեան ոգին, որ կը կերառուէր մեզ հանդէպ՝ երբ մեզ աշխատանքի կը վարձէին, տեղափոխութեանց մէջ սահմանափակումները եւ այլ բազմաթիւ հալածանքներ, որուն կ'ենթարկուէինք մենք երկրի մը մէջ, որուն փաշական կարգերը Զրէլ օրինակելի հռչակեց ժողովրդավարութեան համար :

« Իսկ Ծունաստանի տօնը կուգայ մեկայն այն օրը, երբ կ'իրագործուի Մանոլիս Ղէզոսի պահանջը, հրեղէն գիրերով գրուած Ակրոպոլիսի պատին, եւ երբ աշխարհակալ գիշատիչները հանգիստ կը ձգեն Յոյն ժողովուրդը, որ այսօր այդ գիշատիչներուն յանցանքով կ'ապրի իր բազմադարեան պատմութեան ամէնէն սեւ օրերը » :

Ընդհանուր առումով տուինք պատկերը այս անարդ եւ վատոդի գրութեան :

Ամէն ինչ մռայլ է ու խաւար, ամէն տեղ ապականութիւն է ու այլասերում, բովանդակ Ծունաստանի տարածքին, մինչեւ Մարկոսի իշխանութեան սահմանները, համատարած ոտ է, ընդհանուր հալածանք ու խորական ոգի, եւ Հայը կը մեկնի այս երկրէն՝ առանց չնորհակալութեան քառ մը — միայն մէկ հատիկ եւ ոչ երկու — ըսելու անոր, առանց անոր կապուած երախտագիտական զգացում մը իրեն հետ տանելու :

Այն Անգլիացիները ու Ամերիկացիները, որոնք կը գտնուին Ծունաստանի մէջ, տարբեր չեն այն միւս Անգլիացիներէն եւ Ամերիկացիներէն, որոնք կը գտնուին Եգիպտոսի մէջ :

Ընդհանուր առումով նոյնն են նաեւ այն կարգերն ու իշխանութիւնները, որ հաստատուած են թէ հոս՝ Եգիպտոսի մէջ եւ թէ հոն՝ Ծունաստանի մէջ :

Ինչպէս որ ընդհանուր առումով նոյնն է վիճակը մեր ազգակիցներու, ըլլայ Եգիպտոսի, ըլլայ Ծունաստանի մէջ, անոնք փրաւահաւատար քաղաքացիներն են բնիկներու հետ եւ անոնց հետ միասին թէ անոնց լացը կը բժիժնեն եւ թէ ծիծաղը :

Այսպէս ըլլալով մէկտեղ՝ տարբեր է լեզուն Եգիպտոսին ներգաղթող Նալբանդեաններու եւ Պօղոսեաններու, եւ տարբեր՝ Ծունաստանէն ներգաղթող Մխալեաններու եւ Քրքեաչարեաններու :

Մանաւանդ... տեղացիներու նկատմամբ :

Որովհետեւ տարբեր է այն վերաբերումը, որ Մոսկուան ունի դէպի Եգիպտոսը եւ տարբեր՝ որ ունի դէպի Ծունաստանը :

Անցամ հոս ու հոն գտնուող Անգլիացիներու եւ Ամերիկացիներու նկատմամբ: Որովհետեւ հոն՝ Ծունաստանի մէջ՝ ան այսօր իսկ անոնց հետ Մարկոսներու միջոցով արհնալի բախումի մէջ է, մինչ հոս՝ Եգիպտոսի մէջ՝ պայքարը այս արութեան հասած չէ :

Այս Մոսկուան է ահա, որ «Նոր ժամանակներ»ու էջերէն, Նալբանդեան - Պօղոսեաններու գրչով — եւ մեկին նպատակներով — իր կեղծ համակրանքները կ ըլայտնէ Եգիպտոսի հանդէպ, մինչ նոյն պարբերականին էջերէն՝ Մըխալեան Քրքեաչարեաններու բերնով՝ լուսանք ու լեղի կը թափէ Ծունաստանի հասցէին :

Այլ խօսքով՝ թէ ներգաղթը եւ թէ ներգաղթողները, ձեռնարկի առաջին իսկ վայրկեանէն, լրիւ ու ամբողջութեամբ, թէ յայտնապէս եւ թէ քողարկուած ձեւերով, կը ծառայեցնէ քաղաքական իր մթին նպատակներուն :

Երուսաղէմի «Միութիւն» թերթէն առնելով՝ « Աբեւ » իր 1948 Ծունուար 10ի թիւին մէջ կը յայտնէր, որ երբ ամերիկահայ ներգաղթողները — ընդամէնը 151 հոգի — կը հասնին Մարսէյլի առջեւ, ուր այդ օրերուն ընդհանուր դործադուլ էր համագործական մէջ, մեր 151 քաջարիները անմիջապէս, «Իոսիա» նաւուն վրայ, հանդանակութեան կը ձեռնարկեն ի նպաստ Ֆրանսացի բանթողներուն՝ դրամով եւ ճառերով իրենց համակրանքները յայտնելով անոնց ...

Եւ « Իոսիա» նաւը, ինչպէս կը նկատէ «Աբեւ», անկարող կ'ըլլայ քարափին մօտենալու եւ կը մեկնի առանց Մարսէյլէն ներգաղթողներ առնելու :

Այս նոյն 151 քաջարիները հաթոմ հասցնելով, հոն, խորհրդային հողին վրայ, բոլորովին սանձարձակ եւ ազատօրէն, խորհրդային իշխանաւորները անոնց բերնով հաշիւները կը կարգադրեն Մխալեան հետ ...

Ամերիկեան մեծազդեցիկ թերթերէն «Քրիչըն Սայընս Մոնիթոր» իր 1947 Դեկտ. 8ի թիւին մէջ թղթակցութիւն մը զետեղելով այս 151 ներգաղթողներու մասին, Մոսկուայի իր թղթակիցին՝ Էմըլեան Սթիվընսի գրչով կը վկայէ :

« Պահումի մէջ ներգաղթողներէն ելեկտրատեխնիկ Եղիշէ Սարգիսեան կը յայտարարէ. «46 տարի եղած եմ Միացեալ Նահանգներու մէջ եւ լման 32 տարի մնացած եմ անգործ, Ամերիկայի մէջ ապրելու համար ընտանիքս բաւարար հաց չէ ունեցած» :

Ուրիշ մը՝ Կարապետ Գալուստեան՝ իր ապրած տառապանքները յուշադրելով՝ կը վկայէ.— 10 տարի աշխատած եմ գործարանի մը մէջ եւ ենթարկուած՝ անսանձ շահագործումի քաղաքականութեան : Ես չեմ աշխատած ինձ համար, ես հանդիսատ ըսուածը չեմ ճանչցած : Բայց այս կեանքը այլեւս վերջ գտած է. ալ ես իմ հայրենի երկրին մէջ եմ, ես երջանիկ եմ, որ այսուհետեւ պիտի գործեմ իմ սեփական ժողովուրդին համար» :

Իսկ համախումբ բոլոր ներգաղթողները, խորհրդահայ թերթի մը թղթակիցը պաշարելով, կը յայտարարեն անոր.— «Այն ազատութիւնը, զոր կը փնտռէինք, գտած ենք այլեւս ոսք դրած ըլլալով իրապէս ազատ երկրի մը սահմաններուն վրայ » («Հայրենիք», 11 Դեկտ. 1947):

Ինչպէս կը տեսնէք — վկայ՝ Սարգիսեաններն ու Գալուստեանները — սով է, հալածանք ու չահագործում ոչ միայն Ծունաստանի, այլեւ աշխարհի ամէնէն ազատ, ամէնէն լի ու բարգաւաճ երկրին՝ Միացեալ Նահանգներու մէջ ...

Ամուսկով, ցուցադրութեամբ եւ յաճախ առեղծուած ճառերով ու յայտարարութիւններով հիւրընկալ երկիրներու հասցէին՝ Մոսկուան աշխարհի բոլոր ծայրերէն կարաւան առ կարաւան Հայեր կը տանի դէպի Հայաստան՝ աշխարհի բոլոր ժողովուրդներուն մէջ թշնամանք սերմանելով դէպի մեզ :

Եւ այսպէս կ'ըլլայ, որովհետեւ Մոսկուան ներգաղթի իր կազմակերպէ ոչ մեկի համար, ոչ մեր ու մեր հայրենիքի չահերը նկատի առնելով, այլ կը կազմակերպէ — ըսէ եւ կրկնէ — բացառապէս զայն իր քաղաքական նպատակներուն ծառայեցնելով :

Այլապէս վնչո՞ւ այս աղմուկը, ինչո՞ւ Նալբանդեաններու, Պօղոսեաններու, Մխալեաններու, Քրքեաչարեաններու, Սարգիսեաններու, Գալուստեաններու, աշխարհի բոլոր ծովերու վրայ չոդեվարող «Պօբեդա»ներու, «Իոսիա»ներու, «Զուկոտկա»ներու եւ ամենուրեք հրատարակուող այլազան « Միութիւն »ներու եւ « Լրաբեր »ներու այլանդակ բացագանչութիւնները, անարգ գրութիւններն ու վատոդի յայտարարութիւնները :

(Վերջ)

Ի՞նչպէս կ'ապրին խորհրդային խաղախական տարագրեալները

Ա. Միութեան աշխատանքի կայաններէն ազատուած եւ այժմ Մ. Նահանգները ապաստանած երկու Ռուս տարագիրներ, վերջերս հրատարակութեան տուին իրենց բանտային յուշերը:

Ինչ որ կը պատմեն անոնք այն տաժանելի եւ ահաւոր պայմաններու մասին, ուր ստիպուած են աշխատիլ Ա. Միութեան «անբաղձալի» քաղաքացիները, մեզի համար նորութիւն չեն բնաւ :

Տակաւին տարիներ առաջ, երբ Դաշնակցականներ ու մասնաւորապէս երբ Դաշնակցական մամուլը որոշ եւ փաստացի քօղազերծում - ներ կ'ընէր, Ա. դրախտին մէջ տեղի ունեցած վայրագութիւններու եւ «մաքրագործումներու » մասին, մեր համայնավարները քառասուն կատր կ'ըլլային հակառակը պնդելու համար: Նոյնիսկ բարեմիտ Հայեր չէին ուզեր հաւատալ անոնց փրկանութեան :

Ժամանակը պէտք է անցնէր, պատերազմը պէտք է պայթեր, իր հետ բերելով մարդկային թշուառութիւն ու աղէտ: Եւրոպան ու Մ. Նահանգները պէտք է աւելի սերտ յարաբերուէին « դրախտ »ին հետ, որպէսզի մարդիկ վերջապէս ըմբռնէին թէ ուր կը գտնուի աղէտին մայրը եղած կը :

Եթէ հիթլերի մենատիրութեան ձգտող քաղաքականութիւնն էր, որ պատճառ դարձաւ Գերմանիոյ եւ Եւրոպայի մարդկային ու տնտեսական փճացումին, այժմ նոյն քաղաքականութեան կը հետեւի եւ Ստալին:

Երկիր մը ուր կաշկանդուած են անհատին տարբական ու նուիրական իրաւունքները՝ խորհելու եւ խօսելու ազատութիւնը, չի կրնար վայելել տեւական բարիք ու խաղաղութիւն: Անկեղծ ու անկաշառ քննադատութիւնը երկրի մը յառաջդիմութեան գլխաւոր աղբիւրներէն մէկն է: Եւ ինչ հակադրութիւն, մինչ Եւրոպայի եւ Մ. Նահանգներու «պուրժուա» կառավարութիւնները ամէն թոյլատուութիւն կուտան իրենց քաղաքացիներուն, քննադատելու օրուան կառավարութեան քաղաքականութիւնը, անդին աշխատաւորներու կարմիր ու «ամենաժողովրդավար» կառավարութիւնը վակէ անոնց բերանները, աքսորելով զանոնք «մահուան կայանները» :

Այս դարուս մէջ դեռ չէ ծնած այն դեկավարը, որ դեր ի վեր ըլլար միւս արարածներէն, եւ իր անսխալ գատողութիւնը պարտադրեր մնացեալներուն :

Ահաւասիկ քանի մը հատուածներ վերոյիշեալ փախստականներու յուշերէն :

« Արդելափակման կայաններու մէջ պարտադիր աշխատաւորներու թիւը կը հաշուի 8 — 20 միլիոն (Ա. Միութեան բնակչութեան 4—10 առ հարիւրը): Պարտադիր աշխատաւորներն են. 1.— «Հաշուեյարդարի ենթարկուած դասակարգը՝ կուլակները, կամ նախկին հարուստ գիւղացիները: 2.— Ազգայնական անվստահելի տարրերը, որոնց մէջ Լեհեր, Լաթվիացիներ եւ Թաթարներ: 3.— Բազմաթիւ « մաքրագործումներէ » մնացած համայնավարներ: Վերջին հասնողներն են այն հարիւրաւոր հազարներով «ներգաղթող»ները, որոնց միակ «ոճիրը» եղած է Գերմանացիներուն կողմէ գերի բռնուիլը :

« Շատերը այս աքսորականներէն — որոնց աժան աշխատանքը Ա. Միութեան տնտեսութեան խարիսխը կը կազմէ — կը դիմեն դէպի ստիճանական մահ: Անոնք կ'աշխատին երկրին Արկտական Սառուցեալ շրջաններու ընդարձակատարած տափաստաններուն վրայ, երկաթուղիներու եւ ճամբաներու շինութեանց մէջ: Կամ ոսկի կը պեղեն Քոլիմա գետի աւազանին մէջ, (հիւսիս-արեւելեան Սիպերիա): Այս ոսկին է, որ Ա. Միութիւնը կը գործածէ իրրեւ պահեստ՝ արտասահմանէն գնումներ կատարելու համար: Կամ՝ նախապէս բնակութեան անյարմար վայրերու վրայ խորհրդային նոր քաղաքներու հիմերը կը փորեն :

« Բանտային այս կայաններուն ամէնէն մեծը կը գտնուի հեռաւոր արեւելքի ընդարձակ հողամասին վրայ, Ծանօթ Տալսթրոյ անունով: Այս կայանը վերջերս այնքան ընդարձակուած է, որ իր մէջ կը պարփակէ դրեթէ ամբողջ հիւսիս - արեւելեան Սիպերիան :

« Տալսթրոյ կը կառավարուի գաղտնի ոստիկանութեան կողմէ: Շրջանին բոլոր կեդրոնը կը կազմէ՝ Քոլիմա գետին սեւ ու փոթորկալից մասը, ուր բարեխառնութիւնը երբեմն կ'իջնէ զրոյէն վար 92, (65 - 70° սանթիգրատ): Հողը կարծրը, սառած գանգրուած մըն է: Ամառուան կարճ եղանակին նիհար կանաչութիւն մը: Այս շրջանը կոչուած է «սպիտակ մահուան երկիր » :

« Քոլիմայի արդելափակումածները շաբթուան մէջ կ'աշխատին վեց օր,— առաւօտեան ժամը 5էն մինչեւ իրիկուան մթնելը, հակոզութեամբ գոյատեւման չուներու, որոնք մարդուած են մասնաւորապէս, յարձակելու համար գերիներու յատուկ դէպեա կրակոցներուն վրայ: 1932ին Տալսթրոյ աքսորուածներուն հարիւրէն մէկը հազիւ տղէ վերադարձաւ: Տեղական պատմութեան մը համաձայն հոն դրկուածներէն քանի մը հազար հոգի ձիւնամրրիկին մէջ ճամբան կորսնցուցին եւ մահացան ամբողջութեամբ, պահապաններով եւ շուներով միասին:

« Մակատանի մէջ, որ «գերիներու կայսրութեան» նահանգիստն ու մայրաքաղաքը կը համարուի, չինուած գերիներու կողմէ, ընդարձակ ու գեղեցիկ քաղաք մըն է: Այնտեղ բազմաթիւ փորձեր կատարուած են ծաղկամշակութեան եւ տունկերու համար: Փորձնական (experimental) ագարակներու մէջ կ'աճին խնձոր, տանձ, դեղձ եւ նարինջ: Կառուցուած են թատրոնի եւ չարժանկարի չէնք, սակայն բնակչութիւնը կը կազմեն պաշտօնեաներն ու վարձուած ազատ մասնագէտները: Դատապարտեալները քշուած են կղզիին խորերը:

« Ա. Միութեան բաղդատաբար նուազ, դժբախտ գերիներն են «մասնաւոր աքսոր»ի դատապարտուածները: Անոնք արտօնուած են իրենց ընտանիքը միասին տանելու եւ ստիպուած են իրենց ապրուստը հոգալ, իրրեւ «ազատ գաղթականներ»: Անոնց «տուները» հողին մէջ փորուած ծակեր են յաճախ :

« Խորհրդային կայանները նպաստներու սարսռազդեցիկ կայաններուն չեն նմանիր: Անոնք չունին կալի սենեակներ եւ չարչարանքի դրութիւն: Աւոր նպատակը կը կայանայ այն բանին մէջ, որ Ռուսերը կ'ուզեն առաւելագոյն աշխատանք արտադրել տալ աքսորականներուն, նուազագոյն ծախքի փոխարէն: Սակայն կլիմայի տեսակէտէն սովետական կայաններու սարսափը կը գերազանցէ հիթլէրական արգելարաններու խըժդժութիւնները » :

Այս մէկ պարբերութիւնները աղօտ մէկ պատկերը միայն կը ներկայացնեն այն ահաւոր տղերգութեան, ուր հարկադրուած է ապրիլ Ա. Միութեան դժգոհ կամ ընդդիմադիր կոչուած տարրը :

Մենք թերեւս այնքան ալ չհետաքրքրուէինք Ա. Միութեան ներքին վարչատնտեսութիւններով, եթէ այդ վարչաձեւին անմիջական թաթին ներքեւ չգտնուէր մեր դժբախտ հայրենիքը եւ չունենար իր անդրադարձումներն անոր վրայ:

Եթէ հսկայածաւալ Ռուսաստանի համար մարդուն համրանքը արժէք չունի, մեզի պէս անճիտուած փոքրիկ արդի մը համար — մանաւանդ

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Տեսակցութիւն
Ք. Գարապէթիրի հետ

·Զ

Ինչպէս զրինք աւելի առաջ, Զօր· Գարապէքիրի հետ մեր երկրորդ տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ անցեալ տարի :

Կարեւոր դէպքեր տեղի ունեցած էին անցնող 17 տարիներու ընթացքին եւ երբեմնի ընկճուած ու հանգստեան կոչուած զօրականը այս անգամ կը գրաւէր Ազգ· Մեծ Ժողովի նախագահի աթոռը :

Այդ պատճառով էր արդէն, որ Զօր· Գարապէքիր չուզեց որեւէ նոր յայտարարութիւն ընել, աւելցնելով թէ այդ չրջանի իր քաղաքական դիրքը թերւատու չէր օրուան խնդիրներուն մասին արտայայտուելու :

Աւոր փոխարէն Զօրավար Գարապէքիր մեր ուշադրութեան յանձնեց 12 Դեկտեմբեր 1945ին Ազգ· Մեծ Ժողովին մէջ փր խօսած ճառը, յայտնելով թէ հոն պիտի գտնենք պատասխանը այն բոլոր հարցումներուն, որոնք հաւանաբար պիտի ուղղուէին իրեն :

Իր այժմէականութիւնը նկատի ունենալով ստորեւ կուտանք ամբողջական պատճէնը այդ ճառին, որուն կարդ մը մասերը միայն թարգմանուեցան առեղին :

Ահաւասիկ այդ ճառը, որ կը բացատրէ Զօր· Գարապէքիրի տեսակէտները՝ օրուան քաղաքական դէպքերուն մասին .

— *Ասօք կառնեմ վերեւ մեր արեւելեան ճակատի զինուորական գործողութիւնները կատարող հրամանատար եւ իբրեւ ընկեր մը որ քաղաքական դաշնագիրներ ստորագրած է : Աւելցնեմ թէ Մոսկուայի դաշնագրին բանակցութեանց չըրջանին Ամերիկեան աւազ պատուիրակ կարգած էր դիս եւ ինծի դրկած էր այդ անուանումին վերաբերեալ պաշտօնագիրը, որ կը կրէ իր ստորագրութիւնն ու կնիքը : Այդ չրջանին չափազանց վճռակար պիտի ըլլար սակայն արեւելեան բանակը թողուլ եւ արեւելեան հահանդներու բնակչութենէն հեռանալ : Կացութիւնը բացատրեցի ի-*

մաստրական մարդոց — չափազանց մեծ արժէք ունի :

Ցուշափր Ռուսերու պատմածէն կը հասկըցուի որ վերջերս ներքաղթող պատերազմական գերիները Սիպերիոյ խորերը աքստրուած են : Ցըրանապի մէջ հազարներով այդ հայ զերիներէն ունէինք մենք, որ տուն վերադառնալու յոյսով մեկնեցան : Ուրեմն երկրի աքստրուածներէն եւ վերջերս ալ Պալքանեներէն անհետացող Դաշնակցական ընկերներէն եաք՝ ահա նորը՝ հայ գերի – ներ ...

Ոչինչ, հայ Ժողովուրդը ողջ ըլլայ :

Երջանիկ է, այն Ժողովուրդը որ փր բախտ ինք կը տնօրինէ ազատ ու անկախ պայմաններու տակ :

Մենք կը հաւատանք տակաւին Ազատ ու Անկախ Հայաստանի «ցնորք»ին :

Ա· ՀԱՒԻԼԵԱՆ

րեն, մինչեռն ան կը յայտնէր իմ Մոսկուայի դաշնագրին վերաբերեալ տեսակէտներս, որոնց հաւանած էր : Այդ պատճառով իրրեւ աւագ պատուիրակ Մոսկուա չգացի, բայց աւագ պատուիրակ էի Մոսկուայի դաշնագրին յետոյ կնքուած կարսի դաշնագրին եւ թէ անկէ յետոյ ստորագրուած Ալեքսանդրապոլի դաշնագրին բանակցութեանց ընթացքին :

Լրագրող ընկերները բազմաթիւ հարցումներ ուղղեցին ինծի : Այդ հարցումներուն պատասխանելու առիթով տեսնուեցայ նաեւ մեր նախագահին հետ եւ ըսի թէ պաշտօնական հրաւէրի մը պարագային արտաքին գործավարը պէտք է երթայ, պայմանով որ նախապէս զինուած ըլլայ : Այդ նպատակով տրամադրեցի քովս գտնուած փաստաթուղթերը, որպէսզի կարելի ըլլայ հերքել բոլոր պնդումները :

Այդ առթիւ թուրք լեզուաչրջութեան էնսթիթիւին նուիրեցի այն երեք գրիչները, որոնք ստորագրած էին վերը յիշուած դաշնագիրները : Մեղանը այդ գրիչներուն ծայրերուն վրայ է :

Ամէն բանէ առաջ կ'ուզեմ ընդգծել սա կէտը թէ սխալ է ոմանց այն ենթադրութիւնը կամ կարծիքը թէ մենք չենք օգտուած արեւելեան ճակատի զինուորական գործողութիւններէն կամ մեր կրնքած դաշնագիրներէն : Աւելցնեմ նաեւ որ Ռուսերն ալ օգտուած են այն բարեկամութենէն, զոր մշակած էին մեզի հետ :

Ռուսերը, իրենց զլուխը ունենալով Լենինը, նորածին Թուրքիոյ զաւակներուն կը պարտին յաղթոհութեան ամբողջացումը : Այս պարագան կրնամ պոռալ ի լուր աշխարհի : Դէպքերը բոլորովին տարբեր ուղղութիւն կը ստանային եթէ այդ չրջանէն մենք պատերազմի մտնէինք Ռուսերուն դէմ մեզմէ աւելի անոնք վնաս կը կրէին : Այս տեսակէտը բացատրեցի իրենց հետ կատարած կրկնակ տեսակցութիւններուս ընթացքին եւ Ռուսերը իրենք ալ իրենց ճառերով նոյնը ըսին : Անոնք ալ օգտուած են : Մէկ յաղեղն են այդ փաստաթուղթերը : Արեւելեան ճակատին վրայ մենք օգտուեցանք այն անհաչիւ ռազմամթերքէն, զոր ցարական Ռուսիա մթերած էր հոն : Առինք այդ բոլորը եւ արեւմտեան ճակատ փոխադրեցինք այդ անհաչիւ ռազմամթերքէ ու մեր արեւելեան բանակին մեծագոյն մասը : Նոյնիսկ նիւթական օժանդակութիւն ալ տեսանք Ռուսերէն : Հնչուն ոսկի ստացանք : : Առաքինութեան պարտք կը նկատեմ այս պարագան յայտարարել պատմութեան առջեւ :

Անմիջապէս աւելցնեմ սակայն, թէ Ռուսերն ալ ատոր չնորհիւ կրցան ամբողջացնել իրենց յեղափոխութիւնը : Այն միջոցին, երբ Ռուսերուն հետ բարեկամութեան դաշինք կը կնքէինք, հետեւեալ սկզբունքները բանաձեւած էինք :

— *Թուրքիոյտ թշնամութիւնները յատուկ էին ցարական եւ Օսմանեան պետութիւններուն : Մենք յատկանշապէս կը թաղենք այդ թշնամութիւնը : Մոսկուայի եւ Կարսի դաշնագրերը պէտք է հանդիսանան այդ թշնամութեան տապանաքարերը : Պէտք չէ անդամ մը եւս յարութեան կոչել այդ մեռեալը » :*

Այսօր նոր պնդումներ առաջ կը գըուին : Քաղաքակիրթ տրամաբանութեամբ ահաւասիկ անճնական պատասխաններս .

1.— *Որո՞ւ կը պատկանի Կարս կոչուած վայրը : Դարերով Թուրք բնակչութիւնը ապրած է հոն եւ Թրքական այդ հողամասը ժամանակամիջոց մը միայն ցարական վարչութեան տրուած է՝ պատերազմական հատուցումի փոխարէն (պռավօ, ճայներ) : Մենք Սարըգամըշ մտանք՝ անցնելով Սօղանլը եւ Ալլահուէքպէր լեռները ու առանք Ազտվէներէն, Պէնլի Ահմէտներէն, Իւչէր Թէփէսիէն, Քօճա Հալիլներէն, մեծ ու փոքր Եահնիներէն Ալաճա Տաղերէն, Չալքաւուրներէն եւ վերջապէս Արփաչայ (Արաքս) գետէն ու ջուր խմեցինք Զըլտըր լիճէն եւ մեր սահմանը դնեցինք Արփաչայով, զայն նկատելով Թրքական վերջին հողամասը :*

Ընկերներ, եթէ բանաք քարտէսը, պիտի տեսնէք թէ այդ բոլոր վայրերուն անուններն անդամ Թրքական են : Ցարական Ռուսիան , աւելի քան քառասուն տարուան ընթացքին չէ կրցած փոխել այդ չրջաններու Թուրքերէն լեզուն, աղդութիւնը ու նոյնիսկ գիւղերուն անունը : Այդ չրջաններու, հայերէն անուններուն հետ կերպով ասկէ առկէ նկած են, քանի մը գիւղերէ կը բաղկանան : Այդ վիճակին մէջ զտանք զանոնք եւ հոն դիրկընդխառնուեցանք ու համբուրուեցանք 1878ի համբաւաւոր ռուսական պատերազմէն մնացած մեր նահատակներուն հետ :

2.— *Մենք Ռուսերուն ձեռքէն չէ որ առինք այդ չրջանները : Սակայն ընդհանուր պատերազմին, Ռուսերը իրենց երկիրը քաշուած էին եւ այդ չրջաններուն մէջ ոչ ռուսական ազդեցութիւն եւ ոչ ալ ռուս բանակ դոյութիւն ունէր : Այդ կերպով առինք երեք նահանդներէն մէկը : Գալով մնաց երկու նահանդներուն, մեր անկախութեան պատերազմի ընթացքին զանոնք տուինք Հայերէն, որոնք զրաւած էին այդ չրջանները : Թուրք բնակչութեան դրեթէ կէսը դրեթէ չարդուած էր եւ այրած էին անոնց տուներն ու դիւղերը : Այդ վիճակի մէջ զտանք զանոնք, վազեցնինք աղատեցինք ղիրենք :*

3.— *Ամերիկեան մարմինները, որոնք կարս եւ Ալեքսանդրապոլ կը գտնուէին, տեսան մեր ընթացքը եւ իրենց գրութիւններով գնահատեցին մեզ : Կարսի ամերիկեան պատուիրակութեան տրուած փաստաթուղթը կը յայտնէ թէ չատ կանոնաւոր բանակ մըն էր Թուրք բանակը, թէ անոր քաղաքակրթական մակարդակ վար չէր մնար եւրոպացիներէն եւ թէ ընաւ երբեք խժդժութիւն չէր գործուած եւ ոչ ալ անկարներ ու մանուկներ չարդուած էին : Ամիկա առաջին տեղեկագիրն էր, զոր Ամերիկացիները տուած էին իրենց կառավարութեան : Աղեքսանդրապոլ Ամերիկացիներն ալ տեսան կացութիւնը, տեսան նաեւ Հայերուն վիճակը եւ հետեւեալը գրեցին Ամերիկա,— «Օգնեցէք Թուրք ժողովուրդին : Թուրքերը մեծ ազդ մըն են : Անոր ստեղծած բանակը այսօր մեր ճեռքէն բռնելով ամենաքաղաքակիրթ ազգերու նման կը պաշտպանէ մեզ եւ մեր զաւակները ու կ'օդնէ մեզի » :*

Կայ նաեւ փաստաթուղթ մը, ստորագրուած Հայ գերի սպաներու կողմէ, որոնց մէջ զօրավարներ ալ կային : Այդ փաստաթուղթը կըսէ թէ «Թուրք բանակը բացարձակապէս խժդժութիւն չէ կատարած, չատ լաւ նայած է գերիները եւ թէ Հայոց զաւակներն ու Թոռները պէտք է գիտնան թէ այսուհետեւ Հայերը պէտք չէ զէնքի փարին՝ Թուրքերուն դէմ» : Այս բոլոր փաստաթուղթերը յանձնեցի մեր նախագահին :

4. — *Մոսկուայի դաշնագիրը անկեղծօրէն ընդունած էր այս անգուղարձերը : Գալով Կարսի դաշնագրին, Կովկասի ազգերն ու Ռուսերը այդ դաշնագրով կը հաստատէին Մոսկուայի դաշնագիրը :*

Ձեմ գիտեր ուրկէ ուր, նոր պնդում մը առաջ կը գըուի ներկայիս, իբր թէ տկար չրջանին բռնի անոնց ստորագրել տուեր ենք այդ դաշնագիրը : Եթէ Մոսկուայէն կուգայ այդ պնդումը, իրենց կը յիշեցնեմ հետեւեալ յիշատակը.— Մոսկուայի դաշնագրին ստորագրման չրջանին, մեր բռնադակ արեւելեան բանակը արեւելք կը գտնուէր : Մոսկուայի դաշնագիրը ստորագրուեցաւ Պաթումի անկումէն անմիջապէս յետոյ, բայց Կարսի դաշնագիրն էր որ ամբողջովին մեզի կը թողուր Կարսի նահանգը եւ չրջակայ նահանգները : Ռուսերուն հետ Կարսի դաշնագրին ստորագրութեան ներկայ էին Անդրկովկասի համադաշնակցութեան անդամ ազգերու պատուիրակներն ու նախագահները :

ԾԻՄԱՂ.— Գերմանական դատարանի մը մէջ.

— Պ· Դատաւոր ես նոյն երբեք չեմ եղած ...

— Սոսկոս, ես քեզ չատ լաւ կը ճանչնամ, իմ դումարտակիս մէջն էիր ու ես քու տասնապետդ էի ...

★

Հարց կուտան Հոլանտայի Փաչականներուն պետին.

— Երբ դաշնակիցները յաղթեն ի՞նչ պիտի ընես ...

— Գլխարկս գլուխս կը դնեմ, կը հեռանամ ..

— Գլո՞իդ ուր պիտի դնես ...

— ... ?

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԷՍԱ ԵՒ ՀԱՄԱՏ
(ՀՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ· ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ
Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Անոր նաւերդը նման էր հաչիչին, որուն մխաւիք պարոյրներուն տակ քարապաշտ հոգիները կը հիբնոսային, կռաչէն մարմինները կը թուլնային, զգայարանքները կը լուէին, միայն լսողութիւնը սքրատան ընկալուչը ականջին, հոգեմայլ երկիւղածութեամբ կ'ունկընդրէր հեռաճայնը երկինքին, ուսկից Ալլահը կը խօսէր :

Բայց անմիջապէս որ հեռաճայնը կտրէր, քնէած ամբոխը, տհաճութեամբ կը բանար աչքերը, ամէնօրեայ կրկներեւոյթներու վրայ : Կր փնտռէր յամառօրէն զերբնական զօրութիւն, Աստուածայայտնութիւն ... հրաչք ... Այո, հրաչք մը՝ տեսանելի եւ չօչափելի :

Այդ օրը, Համատ, հրաչքի երկունքէ բռնուած, իր կայանէն դուրս չելաւ երբեք : Այլ հրամայեց ամբոխին գրուիլ, առանձինն թողուլ զինք, ու վաղը ներկայանալ իր քարոզութիւններուն : Ու միակ,, զերագոյն երկունքով մը յղի, քաչուեցաւ իր «ես»ին մեկուսացումին մէջ, ուր քնութեան մեծ ու խօսուն ձայները կը ստեղծեն մոգակրօնը, տարօրինակ իմաստութեամբ :

Ան, խորհրդակիր Նապիի մը նման փոուեցաւ զետին ծալապատիկ, գլուխը ափերուն մէջ, հրաչքի աղբիւրը ժայթքեցնելու չափ սեղմապինդ : Հերթը իրն էր հիմա ... Այն բոլոր չաստուածները, զոր հալածած էր անխնայ, իր քարոզութիւններով, կարծես, կատաղօրէն հաւաքարար կը հարուածէին զինք կռնակէն, չարակոծ մտրակումներով : Բայց այնպէս կը թուէր իրեն, որ մտրակողը նոյն ինքն Ալլահն էր, իր առաքեալական ճանապարհի անկիւնին, հրամայական մատները վեր առած — Քալէ :

Ու ան քալած էր գիւղէ գիւղ, քաղաքէ քաղաք, լուսապեղ քայլերով, մինչեւ Մէտինէ : Կր մնար հեռուն, անառիկ կրօնաքերդը — Մէքքէ : Քալած էր, խղճմտօրէն սեղմանալով, աչ ու ձախ, լիարուն, լուսանկիւնները ձէպել էն Նուրին, անպատում յափշտակութեամբ : Ոչ մի քմահաճ չեղում, վոխոխութիւն՝ իր վարդապետութիւնն – րուն մէջ : Ան քարոզած էր, հաւատարմօրէն, բառ առ բառ, զոց սորված, առանց նչանախեց մր վոխելու, Ալլահին կրօնը, ճիշդ այնպէս, ինչպէս որ դասաւանդած էր իր վարդապետը, ապառաժուտ դասարանին մէջ : Բայց ... այդ բայցր «լինե՞լ թէ չի լինել » ... :

Համատին ցեղը մնացած ու մեծցուցած էր հէքեաթի աչխարհ մը, զարահոտով հեթանոսութեան խանձարուրին մէջ, իր երեւակայութեան հզօր բաղուկներով :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ապագային մասին Ֆրանսայի արտաքին նախարարին մէջ եւ յառաջիկայ ուրբաթ օր Լոնտոնի մէջ գումարուելիք խորհրդաժողովը յետաձգուած է քանի մը օրուան համար :

ՋՕՐ. ԱՒԶԸՆՀԱՒՈՒԼՐ հեռաւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ երկուշաբթի օր օրուան քաղաքական անցուդարձերուն մասին — «Արեւմուտքի մեր աւանդական բարեկամները դժնդակ կացութեան մատնուած են եւ իրենցմէ ամէնք կը ըզգանուին քաղաքական կուսակցութեան մը զինուորական ապառնալիքին տակ : Այդ կուսակցութեան պատասխանը է թոյս եւ ըմբոստութիւն ստեղծել՝ յանուն օտար վարդապետութեան մը : Եթէ այդ երկիրները հրաժարէին աղատութեան պահպանումին համար մղուած պայքարէն եւ անձնատուր ըլլային համատիրութեան, Ամերիկայի ապահովութիւնն ալ պիտի վտանգուէր : (Զօրավարին յայտարարութեանց ամբողջութիւնը մեր յաջորդ թիւով) :

ՈՒՇԻՆԿՕՐՆի ֆրանսական դեսպանը ամերիկեան կառավարութեան յայտնած է թէ Ֆրանսա, մինչեւ Մարտի վերջը, 150 միլիոն տոլարի պէտք ունի «որպէսզի իր ճարտարարուեստը կանգ չառնէ» : Այս գումարը անհրաժեշտ է հում նիւթերու գնումին համար :

ՀԱՄԱՁԱՅՆ ռուսական «Թաս» հեռագրական գործակալութեան տեղեկութեանց , յայտնի ռուս երաժշտագէտ Փրօքոֆիեֆ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է ի պատասխան այն ամբաստանութեան որուն, ուրիշներու կարգին ինքն ալ արկայ եղած էր, վերջերս — Չեմ գիտեր թէ ինչու իմ անունս ալ կերեւայ այն երաժիշտներու ցանկին մէջ որոնց ձեւապաշտ երաժշտութիւնը քննադատուած է : Համոզուած եմ որ խորհրդային երաժիշտը ժողովուրդը պիտի օժանդակէ ինծի որ իմ հեղինակութիւններէս անհեթանոս այդ ձգտումը եւ իմ ապագայ գործերուս մէջ ես ըլլամ աւելի արժանի իմ ժողովուրդին եւ հայրենիքիս » :

ՄԻԱՑեԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ Պաղեստինի Ցանձնաժողովին տեղեկագիրը հրատարակուեցաւ երկուշաբթի օր : Այդ տեղեկագրին մէջ յանձնաժողովը կը յանձնարարէ որ միջազգային զինուորական ուժ մը ստեղծուի Պաղեստինի բաժանման ծրագրին գործադրութեան համար : Առանց այդ ուժին կարելի չէ բաժանումը կատարել դիտել կուտան յանձնախումբին անդամները : Արաբները ամէնն ի կ'ընդեն Միացեալ Ազգերու որոշումը փոխելու համար : Կարգ մը Հրեայ կազմակերպութիւններ անպատասխանատու քայլեր կ'առնեն : Անգլիա կը մերժէ հրէական զինուորական ուժ մը կազմակերպելու առաջարկը : Երուսաղէմի պաշտպանութիւնը անկարելի է առանց Անգլիոյ մասնակցութեան : Ուրեմն, անհրաժեշտ է որ, հոգատար պետութեան մեկնումէն առաջ քայլեր առնուին Պաղեստինի ապահովութեան համար : Արաբական Դաշնակցութիւնն ալ, իր կողմէ, կը յայտարարէ թէ պիտի կռուի եթէ միջազգային բանակ մը ղրկուի Պաղեստին :

ԲՈԼՈՐ ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՑԵՐԸ
Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին մինչեւ առաւօտ
Հ Մ. Ը. Մ·Ի
Մարսէյլի մասնաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսին, Salon Alhambra 340 Bld. Chaveի չքեղ սրահներուն մէջ :
Orchestre RYTHME - JAZZ, ճոխ պիւֆէ, հաճելի անակնկալներ :
Անմիջապէս ապահովեցէք ձեր սեղանները՝ Հ · Մ · Ը · Մ ·ի վարիչներէն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ .— Տէր եւ Տիկին Կար · Քաչեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Աստ · Համալեան եւ զաւակունք, իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր հայրենակիցներուն եւ բարեկամներուն, որոնք անձամբ, նամակով կամ հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեցին, իրենց անբերկր, եւ զօքանչ մօր՝ ՄԱՐՏԻՐՈՍ եւ ՄԱՐԻԳԱ ԹՈՐԻԿԵԱՆՆԵՐՈՒ (Ազարկիրցի) տխուր մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ իրենց բնակարանին մէջ 22 Յուլվար Միչէլ, Մարսէյլ :

ԿՕՇԻԿԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ ՄԸ
Աչքեաոին ծանօթ, մեծաքանակի վաճառորդներոմ, մեծ տուներու, բազմաթիւ մասնաճիւղերու Prix-Uniquesներու, յաճախակի այցելու , կօշիկի փոքր ու մեծ առեւտրականներու, շրջուն վաճառորդներու հետ մօտէն շփում ունեցող մը
ԿՈՒԶԷ ԿՕՇԻԿԻ ԴՈՐՄԱՏԷՐԵՐՈՒ
եւ (կանանց , երախաներու եւ այրերու) կօշիկի վերաբերեալ ամէն կարգի նկութերու համար առանձնել ներկայացուցչութիւնը Փարիզ եւ շրջանակներուն համար :
Դիմել՝ TALOPP HENRI
16 Rue Montgolfier, Paris (3), Հեռ · Turbigo 74-54

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
Նկարիչ Սարգիս Խաչատուրեանի եւ իր եղբօրորդուհի Խաչատուր Խաչատուրեանի (Սէնճամոն) մահուան տարելիցին առթիւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, յառաջիկայ կիրակի յետ պատարագի :

ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ
Օթէլ Ճօրճ Ե·ի չքեղ սրահներուն մէջ
ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ժամը 15էն մինչեւ 24, երկու ընտիր նուագախումբեր , բազմաթիւ աթթրաքիոններ :
Մի մոռնաք Մարտ 7ը : «Արեւմուտք»ին օրը

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՍԵԾ ՅԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑ ՆԱՒԿԻՆ ՌԱԶ · ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Հովանաւորութեամբ Նախ · Հրազմիկներու Նախաբարին եւ նախագահուհիութեամբ Փարիզի Զին · կառավարիչ ՋՕՐ · ՇՈՒՄՈՒՑԻ :
22 Փետր · կիրակի ժամը 3էն կէս գիշեր ,
Օթէլ Քոնթինանթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle , métro Concorde:
Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ : Մուտք 300 ֆր · , Միութեան անդամներուն 200 ֆրանք :
Կը ծախուին Միութեան կեդրոնատեղին՝ 31 rue St. Lazare, եւ հետեւեալ անձերու մօտ Պ. Պ. Դաւիթեան 32 rue Piat, Օննիկ Պօյաճեան 83 rue d'Aboukir, Աւտամնարոյ Զարեհ 22 rue Richer , Մ · Ճերմակեան 35 rue de la Boetie, Մատաէոեան 1 rue du Petit Thouais, Պ · Գալֆայեան 37 rue de Trévise , Քէօլէեան 85 rue Chambar, B. Colombes :
Սեղանները կանուխէն վարձելու համար հեռաձայնել Tro. 44-38:

22 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ , ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ
ԳԻՇԵՐ , Հ · Ց · ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՌՈՍՏՈՄ
ՄՈՒՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍ ՄՆԱՋՈՒՑԿԸ
Կը խնդրուի նկատի ունենալ թուականը

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՏԱՀԱՆԴԷՍ
Ֆր · Կապոյա Ֆաշ Ալֆորվիլի մասնաճիւղին Փետրուար 22ին ; կիրակի օր ժամը 16էն կէս գիշեր , Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անգամ ըլլալով կընկերակցուի ՄԱՄԱՆ ՄՆԱՋՈՐԸ զաւեշտ Տիկին Է· Բիւզանդի :
Գեղարուեստական բաժին , անակնկալներ , նուագախումբ , մատչելի պիւֆէ :
Հաղորդակց · միջոցներ · — métro Charenton Ecole, իսկ հանրակառք թիւ 181:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի Հ · Ց · Դ · ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ կիրակի 29 Փետր·ին , կը ծանէ «Նոր Սերունդին Օրը» եւ այդ առթիւ պատրաստած է զաւեշտ մը եւ զանազան անակնկալներ : Տեղի կ'ունենայ Մրմեան սրահին մէջ, 2 rue de la Défense , Issy les Moulineaux : Շոգեկառք՝ Ligne Invalides իջնել Gare d'Issy, autobis 190 իջնել Gare d'Issy :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ՝
Ֆրանսական Բանակի Նախկին Ռազմիկներու Բարեկամական Միութեան դիմակաւոր մեծ պարտադէսին , տեղի կ'ունենայ 28 փետրուարին , շաբաթ գիշեր , Մարսէյլ, 146 Ave. des Chartreux, Brebant Marseillaise մէջ:
Մրցանակի պիտի արժանանան չքեղազգեստ տարազ կրողները : Տեղի կ'ունենայ Պաշտ · իշխանութենէն բարձր հովանաւորութեան եւ մեր պատուոյ նախագահ բնակիչ Տիրան Թէքէեանի նախագահութեան տակ :
Կը խնդրուի նկատի առնել վերոյիշեալ թուականը :

ՓԱՐԻԶի THÉATRE DE LA GAITÉ LYRIQUEի մէջ
« ՄԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԻԱՑՆ »
ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՍԵԼԻՔՆԵՐԸ
(Նոր երաժշտութիւն)
Հ · Ց · Դ · ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԿԵԴՐ · ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ կողմէ , 9 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 20.30ին :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Անթաքիացի Ցակոբ Մխիթարեան, Թրքաստօս, որ տարիներ առաջ կը գտնուէր La Paz, (Bolivie), Casilla de Correo No. 256: Տեղեկացնել «Ցառաջ»ի :

Ֆ · Կ · ՄԱԶԻ ԻՍԻի մասնաճիւղը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Եղկել Աբթինեանի, որ նուիրեցին եօթը հարիւր Ֆրանք իրենց զաւկին ամուսնութեան առթիւ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ · Ց · Դ · «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ · ժողովը «Հրայր» ակումբին մէջ, ուրբաթ գիշեր ժամը 8.30ին: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

Հ · Ց · Դ · ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Անթէն Պուա Ռոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին ,149bis, Ave. d'Argenteuil,Asnières:

ՎՕՒԼԻԺ.— Հ · Ց · Դ · «Մուրատ» խումբի ժողովը՝ կիրակի 22 փետր · կէսօրէ վերջ ժամը 3ին , Փոնթի , ընկեր Սեթեանի բնակարանը : Կարեւոր օրակարգ , նոր ընտրութիւն :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ · Ց · Դ · Նոր Սերունդի Շրջ · վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Սէն ժէրոմի «Աղբալեան» խումբը, ուրբաթ 20 Փետր · : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայ պիտի ըլլայ վարչութեան ներկայացուցիչը :

ՌՈՄԱՆԻ Հ · Ց · Դ · Նոր Սերունդի դասախօսական ժողովը այսօր չորեքշաբթի ընկեր Վարուժան Խուպլիկեանի քնակարանը, սովորական ժամուն : Կը դասախօսէ Ա · Պոյաճեան : Ընկերներու բացակայութիւնը նկատի կ'առնուի :

Հ · Ց · Դ · ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի մասնաճիւղի դասախօսութիւնը վաղը հինդշաբթի, Sociétés Savantesի մէջ: Նիւթ՝ Ընկերվարութիւնը : Դասախօս ընկեր Վ · ՊԱՐՈՆՎԱՐԵԱՆ : Հայերէն դաս 8էն 9:

ՁԱՅԿՈՆ ԵՒԿՈՒՒՒ ՕՐԸ
Մարտ 29ին , մեկ հատիկը Մարսէյլի մէջ, Սալ Մազեռոյր մէջ, Ֆր · Կապոյա Ֆաշ Սարսէյլ քաղաքի մասնաճիւղին :
Մանրամասնութիւնները յայնդրով :

ՓՐ · ԿԱՊՈՅԱ ՖԱՇ ՍԸՆՓ ԱՆԻ մասնաճիւղը կազմակերպած է ընկերասանակրական խնչոյք մը որ տեղը պիտի ունենայ 21 փետրուար , շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս , իր դպրոցի սրահին մէջ : Դեղարուեստական բաժին : Իանախօսութիւն Տիկին Կ · ՀԱՍԱՆԵԱՆ կողմէ : Պիտի երգեն Հ · Ց · Դ · Դեռի խումբին Սիրտս երկչախումբը ղեկավարութեամբ Հ · ՀԱՍՐՈՒՆԻՆԵԱՆի : Մուտքը ազատ է :

ՓԱՐԻԶի ՀԱՑ ՌԱՍԱՆԱՒԼԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ՏՍԷ ԻՐ ՀԻՄՆԱԴՐԻՒԹԵԱՆ
ՂԱՄՍԱՐԻՈՒԱՑ ՕՐՎԱՆ ԵՒ ԻՐ ՎԵՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ
Հանդէսը տեղի կ'ունենայ կիրակի ՀՀ Փետր · կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Սորպոնի «Amphiteâtre Richelieu»ի մէջ, հովանաւորութեամբ Ա · ԱՐՔ · ՍԻՐԻՍ ԵՊԱՍԵԼ, կաթողիկոսական պատուիրակ Եւրոպայի :
Դեղարուեստական այլազան բաժինն իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն գաղութիս սիրուած արուեստագէտներէն Տիկիններ Լ · Տէմիրճեան եւ Ա · Սարգիսեան, օրիորդներ Հ · Թորոսեան , Ի · Ճովհաննէսեան, Պ · Պ · Փ · Ճովհաննէսեան, Ա · Պէնօս, Մ · Նշանեան եւ Ժ · Փալամուտեան :
Տոմսերը 100 ֆրանք , կը ծախուին գրասենեակ Իալուեան, եւ Սամուէլ, Մարի Նուպար Ուս · Տան մէջ եւ հանդէսին օրը տեղւոյն վրայ :

ԱՑՍ ԿԻՐԱԿԻ Փետրուար 22ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Ի յիշատակ Տէր եւ Տիկին Վարդանեանները մօր՝ ողբացեալ
ՏԻԿԻՆ Ս · ԽԱՒԱՍԵԱՆԻ
(Հայաստանի մէջ մեռած) եւ իրենց սիրեցեալ զաւակներուն ԿՆԻԱ եւ ԳՈՒՐԳԵՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆներու հոգւոյն : կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողները :

ՓԱՐԻԶի Հայոց Ս · Ցովհ · Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կազմակերպած է կրօնական եւ եկեղեցական դասախօսութիւններու շարք մը, պատրաստելու համար հայ մանուկները Համբարձման Տօնի Ս · Հաղորդութեան : Դասերը պիտի սկսին 26 Փետրուար Հինգշաբթի կէսօրէ ետք ժամը 3ին եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ:
Կը խնդրուի ծնողներէն եւ կրթական մարմիններէն որ դիմեն դիւանատուն արձանագրել տալու համար փափաքողներու անունները :

Ա Ն Ո Ւ Ի Ճ Ը
Մարսէյլի Քաղ տ'Իթալիայի մէջ
Մարտ 14ին եւ 21ին , դիակավարութեամբ՝
ԱՐԱՁ ՊԱՐԹԻԵՒԱՆի

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 աՁգլ.

Tél. : GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 19 Février 1948 Հինգշաբթի 19 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5270-Նոր շրջան թիւ 879 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գին՝ 5 Ֆր.

Խորհրդարանը կը քննէ նոր օրինագիծը

Ֆրանսական խորհրդարանը սկսած է քննել կառավարութեան նոր օրինագիծը որ կ'առաջարկէ խնայողութիւններ ձեռք առնել կենսական նիւթերու գինվճարումը բարձրացումը կասեցնելու համար :

Օրինագիծը կը տրամադրէ մինչեւ տասը տարուան բանտարկութիւն մը բոլոր օրինազանց խանութպաններուն որոնք ապրուստական մթերքներու խուճապ կը ստեղծեն եւ կը շահադործեն հանրութիւնը :

Երբ ապրանքի մը գինը կը բարձրանայ, խնդրոյ առարկայ խանութպանը կամ չէլուն վաճառորդը պարտաւոր է ապացուցանել թէ իր ծախած ապրանքին ապրադրութեան գինը միեւնոյն համեմատութեամբ յաւելում կրած է :

Կարգ մը շրջանակներու մէջ դիտել կը տրուի որ կառավարութիւնը ներկայ օրինագիծը պատրաստելով կ'ուզէ հանդարտացնել ժողովուրդին միտքը : Լինկերարականները չարք մը բարեփոխումներ պիտի մտցնեն օրինագիծին մէջ եւ պիտի առաջարկեն որ գինները, որ չեղեալ յայտարարութեան յունուարի սկիզբը, վերահաստատուի : Արմատականները փնչակէս նաեւ եմատական նախարարը դէմ են այդ առաջարկին :

Խորհրդարանին երեքշաբթի օրուան նիստին ձեռամբարձ քուէով որոշուեցաւ ստիպողական նկատել ներկայ օրինագիծը եւ անմիջապէս սկսիլ անոր քննութեան :281ի դէմ 313 ձայնով մերժուեցաւ օրինագիծը դարձնել Տնտեսական Ընձնաժողովին յղելու առաջարկը :

★ Վախ կայ որ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը որուն մէջ համայնավարները տիրական ձայն ունին, նոր պահանջ մը ներկայացնէ օրավարձերու յաւելումին համար : Այդ տեսակ առաջարկ մը կընան խորհրդարան տանիլ Տնտեսական Ընձնաժողովին խորհրդակով : Տարակուսելի է որ այս վերջինը հաւանի Դաշնակցութեան պահանջներուն : Այդ պարագային նոր բարդութիւններ կրնան ստեղծուիլ Շումանի կառավարութեան համար :

★ Խորհրդարանը կը քննէ նաեւ վարձքերու յաւելումին նոր օրինագիծը :

★ Վարչապետը երեքշաբթի օր կոչ ըրաւ բոլոր առերտրականներուն որ կրճատեն վրնց շահերը եւ օգտուին Ֆրանքին վերջին արժեզրկումէն : Կարգ մը առեւտրական ձեռնարկներու պարտականութիւնը պիտի ըլլայ խոշոր շահեր չապահովել ըսաւ վարչապետը : Այդ պարտականութիւնը պէտք է կատարել յանուն հայրենիքի շահերուն : Մեր արդիւնաբերութիւնը զգալի բարելաւում կրած է յունուարին, մասնաւորաբար հանքածուխի ճարտարարուեստին մէջ : Կը թուի թէ մեր յառաջիկայ հունձքը պիտի ըլլայ չատ գոհացուցիչ, ու եթէ խմաստուն քաղաքականութիւն վարենք, 1948ի երկրորդ կիսուն մեծ յաջողութիւններ ձեռք պիտի բերենք :

ԾՈՎԱՑԻՆ ահռելի արկածի մը զոհ դարձին 18 Ամերիկացի նաւաստիներ : Ամերիկ-Միւռէյ յօդնաւարձը Իէս (Միջերկրական) եկած էր Գէ· օր : Ֆրանսական իշխանութիւնները ընդունելութիւն մը սարքած էին ի պատիւ իր սպաներուն եւ նաւաստիներուն : Հանդէսը տեւած էր մինչեւ առտուան 2ը եւ 200ի մօտ հիւրեր մասնակցած էին երեկոյին : Շատերը կրցան ազատիլ, բայց 18 դժբախտներ ծովամոխ եղան :

ՔԱՆՆԵՐԿՈՒ հոգի մեռան եւ բազմաթիւ ճամբորդներ ծանրապէս վիրաւորուեցան երբ բեռնարար չոգեկառք մը բախում մը ունեցաւ տեղական չոգեկառքի մը հետ, Տուէի մօտերը (հիւս· Ֆրանսա) :

ՏԱՍԸ ՑՈՑՆԵՐ մահուան դատապարտուեցան Աթէնքի զինուորական դատարանէն ամբաստանուած ըլլալով թէ սպաննած էին ոստիկան մը եւ ծրագիր կը մշակէին սպաննելու համար երկրին քաղաքական վարիչները : Ցկեանս բանտարկութեան դատապարտուեցան ուրիշ 11 Ցոյներ եւ թեթեւ պատիժներ տրուցան 29 հոգի : Բոլորն ալ անդամ էին համայնավարներու ահաբեկչական մարմնին :

ՅԱԿՈԲ ՕՇԱԿԱՆ ՅԱՆԿԱՐԾԱՍԱՀ

Թերթը մամուլի տակ էր երբ Հալէպէն, ընկեր Անդրանիկ Ծառուկեանէ ստացանք հետեւեալ հեռագիրը, 18 Փետր· Թուականով.— ՅԱԿՈԲ ՕՇԱԿԱՆ յանկարծամահ սրտի տագնապէ, խմացուցէք Վահէին· վշտակից .— Ծառուկեան

Խորապէս ազդուած այս մեծ դժբախտութենէն, մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Տիկ· Օշականին եւ զաւակներուն :

Ողբացեալին մասին կը խօսինք առանձին :

«Գործադուլներու հետեւանքը տուած էր կոմիճփորմը»,
կ'ըսէ Պ. Սփաք

Պելճիքայի վարչապետը, Պ· Փօլ Սփաք երեքշաբթի օր խորհրդարանին մէջ խօսելով գործադուլներու մասին, ըսաւ .—

« Դուք (համայնավար երեսփոխանները) յարաբերութեան մէջ էք Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ ձեր պաշտօնակիցներուն հետ : Ձեր զատողութեամբ, երբ խառնակութիւնները պատահէին մզաժամանակ Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ այս երկրին մէջ, Ամերիկացիները պիտի չկրնային մեզի ներկայանալ իրենց Մարշըլի ծրագրով : Դուք կ'աշխատիք որ Մարշըլի ծրագիրը չգործադրուի : Ատիկա համայնավար կուսակցութեանց կարգախօսն է Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ ուրիշ երկիրներու մէջ : Կարգախօս մը որով պիտի ներկայանան կոմինֆորմին : Դուք աւելի հետաքրքրուած էք քաոս ստեղծելու նպատակով քան աշխատաւորներու պահանջներուն յաղթանակով :

Բայց համայնավարներդ, ժամանակէն առաջ քօղաղերծ ըրիք ձեր խաղերը : Ցաջողութեան յոյսեր չէք կրնար ունենալ եւ չէք կրնար յեղափոխութիւն ստեղծել այս երկրին մէջ : Մենք վճռած ենք ճակատիլ ձեզի հետ եւ պաշտպան կանգնիլ երկրին բարգաւաճման եւ ազատ կարգերուն, ուղղութիւն մը որուն մասին բնաւ դաղափար չունիք :

Վարչապետը դիտել տուաւ որ գործադուլներու հրահանգը տրուած է կոմինֆորմին եւ «պելճիական խորհրդարանին համայնավար երեսփոխանները, երեսփոխան ըլլալէ առաջ յեղափոխական խառնակիչներ են » :

★ Երեքշաբթի օր ոստիկանութիւնը ձերբակալեց երեսփոխանուհի մը, Տիկին Սիւզան Քլօզ որ համայնավար ցուցարարները կ'առաջնորդէր ելեկտրակայանի մը չէնքը : Քանի մը ժամ վերջ ազատ արձակուեցաւ :

★ Կառավարութիւնը վստահ է որ ընդհանուր գործադուլի վախ չկայ այլեւս : Հանրակառքերու ինչպէս նաեւ կաղի եւ ելեկտրականութեան աշխատաւորները իրենց աշխատանքին վերադարձան : Հանքագործներն ալ վերսկսան իրենց աշխատանքը :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ գահընկէց թագաւորը, Միխայ, քանի մը շաբաթէն Ամերիկա պիտի երթայ վր մօրը եւ իր նշանածին հետ : Կը հերքուի այն զրոյցը թէ նախկին թագաւորը Ամերիկա պիտի հաստատուի :

ՄԻԱՑԵԱԼ Ազգերու Մնունդի եւ Երկրագործութեան յանձնախումբին պետը, Սըր Ճան Պոյտ Օր, յայտարարեց Հռոմի մէջ թէ Եւրոպայի սնունդեղէններու նուազութիւնը չատ մտահոգիչ է : Կարգ մը երկիրներու մէջ կացութիւնը իսկապէս յուսահատական է, ըսաւ Սըր Ճան :

ԱՆԳԼԻԱՑԻ երեսփոխան մը վերջերս անճնական նամակ մը ուղղելով վարչապետ Էթլիին կ'առաջարկէր օրէնքէ դուրս հռչակել համայնավարները : Վարչապետը դրաւոր պատասխան մը տուած է երեսփոխանին եւ ըսած է թէ «պատճառ չկայ որ մենք հրաժարինք մեր աւանդական քաղաքականութենէն որ կը թոյլատրէ որ բոլոր քաղաքական կուսակցութիւնները իրենց տեսակէտները պարզեն օրէնքի սահմանին մէջ : «Կրնաք վստահ ըլլալ որ կառավարութիւնը հսկողութիւն կը կատարէ բոլոր անոնց վրայ որոնք կ'աշխատին դաւել սահմանադրութեան դէմ, եւ ի հարկին քայլեր կրնանք առնել եթէ այդպէս պահանջէ երկրին ապահովութիւնը, դիտել տուած է Պ· Էթլի :

Ամերիկա կը վերժէ Ռուսիոյ նոր առաջարկները Աւստրիոյ մասին

Համաձայն Լոնտոնէն ստացուած տեղեկութեանց Միացեալնահանգներու կառավարութիւնը պիտի մերժէ Խորհրդային Միութեան կողմէ, վերջերս, Աւստրիոյ դաշնագրին մասին կատարուած նոր առաջարկները եւ պիտի պահանջէ որ Մոսկուա կրճատէ իր պահանջները :

Ռուսիա ներկայիս կ'առաջարկէ հետեւեալ պայմանները .— Ա.— Աւստրիա պարտաւոր է Ռուսիոյ վճարել երկու հարիւր միլիոն տոլար՝ երկու տարիէն : Բ· Աւստրիա՝ Ռուսիոյ կուտայ յիսուն տարուան մենաշնորհ մը իր քարիւղի հանքերուն երկու – երրորդի չահագործման ինչպէս նաեւ զտարաններու համար , Գ.— Աւստրիա Ռուսիոյ կը վճարեցէ Դանուբի նաւային ընկերութեան իր բաժինը : Դ.— Աւստրիա արտահողային առաձնաշնորհներ կուտայ Ռուսիոյ Աւստրիոյ մէջ ունեցած ձեռնարկներուն՝ տուրքէ զերծ կացուցանելով այս վերջինները :

Այս առաջարկները Խորհ· Միութեան կողմէ ներկայացուած էին երեք չաբաթ առաջ : Լոնտոնի յառաջիկայ խորհրդաժողովը պիտի քննէ զանոնք բայց իրազեկ չէ անոնց հետեւանքներուն մէջ կը տրէ այն համոզումը թէ Ամերիկա պիտի չընդունի :

Աւստրիա տարեկան 900 հազար ծուն «հում» քարիւղ կ'արտադրէ, մինչ իր գործարանները կրնան մաքրել մօտաւորապէս 600 հազար ծուն :

Ամերիկեան կառավարութիւնը դիտել կուտայ թէ Աւստրիոյ տնտեսական կացութիւնը բոլորովին քայքայուած ըլլալով, ի վճարի չէ երկու տարիէն կանխիկ վճարելու պահանջուած դումարը (200 միլիոն տոլար) մինչեւն տանն Ռուսիոյ յանձնելով վր քարիւղ երը : Այդ հաստուցումը կրնար բնել միայն ամերիկեան օժանդակութեամբ, իսկ Ուաշինկթըն կառավարութիւնը տրամադիր չէ նոր վարկեր բարդելու այնդամերուն վրայ զոր Աւստրիա պիտի առայ Մարշըլի ծրագրով : Դիտել կը տրուի նաեւ որ Մոսկուա վերջին պահանջները ներկայացուցած է իբրեւ նախապայման Աւստրիոյ ռուսական 35—40 հազարնոց բանակին մեկնումին :

Աւոնեի ողողումներ Թուրքիոյ մէջ

Անզարայէն կը տեղեկացնեն թէ հարիւրէն աւելի գիւղեր քանդուած եւ բազմաթիւ թուրքեր խեղդուած են հարաւային Թուրքիոյ մէջ ահռելի ողողումներու պատճառաւ որ տեղի ունեցած են քանի մը օր առաջ : Ցորեկի ընդարձակ դաշտեր ջուրերուն տակ ծածկուած են եւ ամբողջութեամբ փճացած է հունձքը : Ընդհանուր վնասը կը հաշուուի աւելի քան երկու միլիոն սթերլին :

Առանձին մինչեւ Միջերկրական բոլոր գիւղերը ողողուած են : Կարելի չէ եղած յարաբերութիւն հաստատել վնասուած շրջաններուն հետ ուրովհետեւ քանդուած են բոլոր կամուրջներն ու հեռագրաթելերը :

Առանձ քաղաքը ըլճի մը վերածուած է :

Ողողումներու պատճառ կը նկատուի ամբարտակներու քանդումը : Համաձայն Թրքական Թերթերու «աննախընթաց է այս աղէտը Թուրքիոյ մէջ» :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԵԼԿՐԱՏԻ մէջ տեղի կ'ունենայ պիւղայիական կուսակցութեան 12 ամդամներուն դատավարութիւնը : Բոլորն ալ ամբաստանուած են դաւաճանական արարքով : Դլխաւոր ամբաստանեալն է Մաչէք : Հարցաքննութեան ընթացքին վկայութիւններ բերուեցան թէ կարգ մը ականաւոր Անգլիացիներ ինչպէս Զրչիլ որդին, Բլնտլի եւ Հիու Սիթըն Ուաթըն, մասնակցութիւն ունեցած են այն դաւադրութեան որուն նպատակն էր թունաւորել ներկայ վարչապետ, մարշալ Թիթօ :

ԽԱՌՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ պատահեցան Տրիպոլեայ մէջ (Լիբիա) երբ հարիւրաւոր Ա.րաբներ ցոյց կը կատարէին բողոքելու համար Լիբիոյ բրիտանական վարչութեան դէմ : Անգլիացի զինուորները կրակ բացին ցուցարարներուն վրայ եւ սպաննուարեր ռումբեր արձակեցին : Երեք Ա.րաբներ սպաննուած են :

ՀԵԼԼԷՆ կառավարութիւնը արքայական կուսակցութեան հաւանութիւնը ստացած է խորհրդարանին նստաշրջանը առժամապար վիակելու համար : Հաւանական չէ որ խորհրդարանին փոքրամասնութիւնները ընդ առաջ երթան այդ առաջարկին :

ԴՐԱՒ էինԻ թէ Ռուս յայտնի երաժիշտ Փրոքոֆիեֆ խոստացած է որ իր ապագայ հեղինակութեանց մէջ պիտի աշխատի աւելի արժանի ըլ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Հ.Ս.Խ.Մ. ՅՕՍՏԵՎԱԿԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՈՒՍՄԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԻ

ՀԱՅԼԿԿ, 10 փետր. (Նկարչ.)— Նախորդ կիրակի ե յուրաքանչյուր, երբ գնացել ես Ալագյազ կամ Արտենի, ուշադրություն չես դարձրել մեր ճանապարհների վրա գտնվող ցուցանակներին, որոնք ցույց են տալիս, թե որ կողմ քանի կիլոմետր է հեռավորությունը մինչև հաջորդ բնակավայրը։ Ցուցանակները հետևյալ տեսքն ունեն։ Ա. Ս. Ս. Ռ. Ա. Ա. Ա

«ՁՈՒԱՐԹ»Ի ՓԱՐԱԹԵՐԹԸ

ԱՂՈՒ ԵՒ ՀՈՎ

(ՀՈՐՀՐԱՏԱԿԱՆ)

Գ. ՏԱՐԻ

ՄԱՅԻՍ

ՏԻՏՈՂԱՑ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԱՆ

Ընդհատեցի ընթերցումս եւ ասացի ինչպէս որ էր՝ ուղիղ եւ անկեղծ.

— Ես ոչինչ չեմ հասկանում, ինչ որ գրած է այդ թղթի վրայ, ոչ էլ ինձ համար հետաքրքրական է. ես ուզում եմ միայն իմանալ, թէ ինչպէ՞ս եւ ինչո՞ւ համար դուք ինձ ուղարկեցիք այդ նամակը:

Ծերունին, իր հոգին չտանջող մեծագործ գաղտնիքը ինձ յայտնելու համար, ինձ նայեցաւ ուրախութեամբ եւ ասաց.

— Ես ուզում էի տեսնել, թէ ինչպէ՞ս կ՚ընդունի նամակս մի մարդ, որ ոչ մի կապ չունի ինձ հետ եւ որ ինձ համար միեւնոյն է, թէ ինչպէ՞ս կ՚ապրի ուրիշ մարդիկ, որոնք ինձ հետ կապ ունին:

Ես ուզեցի ինչ-որ բան ասել, բայց ծերունին ձեռքի շարժումով ինձ լռեցրեց եւ շարունակեց.

— Ես ուզում էի տեսնել, թէ ինչպէ՞ս կ՚ընդունի նամակս մի մարդ, որ ոչ մի կապ չունի ինձ հետ եւ որ ինձ համար միեւնոյն է, թէ ինչպէ՞ս կ՚ապրի ուրիշ մարդիկ, որոնք ինձ հետ կապ ունին:

լալ իր հայրենիքին: Նոյնիսկ այս յայտարարութիւն մըն ալ ըրած Արամ Խաչատրեան:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ամերիկեան գօտիին պինուորական կառավարութեան ձախողութիւնը կատարի պայքար մը բացած է համայնավարութեան դէմ: Երեքշաբթի օր կը յայտարարէր թէ համայնավարները «մարմնացումն են չարամտութեան, կեղծիքի եւ անպատասխանատուութեան»: Զօրս յաջորդական դատախազութիւններ պիտի տրուին չուտով՝ հրահրելու համար հակահամայնավար քարոզչութիւնը որ սկսաւ ամիսներ առաջ՝ ձայնատիւրի բացումով: «Համայնավարներու քաղաքականութիւնը յարափոխոխ քաղաքականութիւն մըն է. հրահանգներ կը ստացուին վերէն, ինչ որ այսօր կը պաշտպանուի, կրնայ դատապարտուիլ վաղը: Երկիի կատարի թշնամիները, մէկ օրէն միւսը բարեկամներ կը դառնան եթէ այդ կը պահանջէ գերագոյն ղեկավարութիւնը, մարդիկ երկար չեն մնար համայնավար կուսակցութեան մէջ»:

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը տեղեկացուցած է Իրարի կառավարութեան թէ Փորթմընթէի մէջ վերջերս կնքուած դաշնադիրը չեղեալ յայտարարուած ըլլալով, ի զօրու կը մնայ 1930ի դաշնադիրը, եւ Ն. Վ. կառավարութիւնը առայժմ նոր դաշինքի մը մասին բանակցութիւն վարելու պէտք չի տեսներ:

Պարոն Երուանդ Պարկիրճեան եւ եղբայրները խորունկ վիշտով կը ծանուցանեն մահը իրենց մօր՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ՊԱՐԿԻՐՃԵԱՆԻ

որ իր մահկանացուն կնքեց երկուշաբթի օր:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ չաբաթ օր, 21 Փետրուար ժամը 10ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean Goujon:

SALLE GAVEAU, կիրակի 29 Փետր. ժամը 14ին

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԶԼԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ

ԱՐԹՕ ՊԵՆՕՆԻ

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆՆԷ ՔԼԷՄԱՆի

Ցայտագրին մէջ.— Տօնիցէթթի, Պիզէ, Մասընէ, Մօցարթ, Ա. Պենօն, Կոմիտաս, Խաչատրեան, Տէր Ղեւոնդեան, Սպենտարեան, Սայաթ-Նովա, Տիգրանեան, Ալէմշահ, եւն.:

Տոմսերը հայ գրատուներէն:

ՄԱՐՍԷԼ, ԼԱ ՎԻՍԹ.—

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ խումբի կազմութեան տարելիցին առթիւ երեկոյթ պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 21 Փետր. 1948, Շաբաթ իրիկուն մինչեւ լոյս, Էմիլթաժի սրահին մէջ (La Viste):

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, նուագ: Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՊԱՇՏՕՆՍ ԽՈՄԲԱԼ է: Կէս գիշերին յատուկ եւրոպական պարեր Սէն Լուի նուագախումբին մասնակցութեամբ:

Ապահովել տոմսերը Նոր Սերունդականներէ:

ԲՈԼՈՐ ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՑԵՐԸ

Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին մինչեւ առաւ

Հ Մ. Ը. Մ Ի

Մարսէյլի մասնաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսին, Salon Alhambra 340 Bld. Chaveի չքեղ սրահներուն մէջ:

Orchestre RYTHME - JAZZ, ճոխ պիւֆէ, հաճելի անակնկալներ:

Անմիջապէս ապահովեցէք ձեր սեղանները՝ Հ. Մ. Ը. Մ.ի վաճիճներէն:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԵՒ ՍԱՆՈՒՀԻՆԵՐՈՒ բոլոր խումբերու դասախօսական ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, Ա. Ահարոնեան ակումբին մէջ: 11 Ave. Gambetta): Կը հրաւիրուին նաեւ բոլոր ծնողները, ընկերները եւ բարեկամները:

Մուտքը ազատ է Վալանսահայերու համար: Պիտի նախագահէ ՏԻԿԻՆ ՓԵՐՈՒԶ ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ, պիտի դասախօսէ՝ ԸՆԿԵՐ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ: Դասախօսութիւնէն ետք, երգ, արտասանութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր մինչեւ կէս գիշեր:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Նկարիչ Սարգիս Խաչատուրեանի եւ իր եղբօրորդուհի Խաչատուր Խաչատուրեանի (Սէնճամոն) մահուան տարելիցին առթիւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, յառաջիկայ կիրակի յետ պատարագի:

ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ

Օթէլ Ճօրճ Ե.ի չքեղ սրահներուն մէջ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՏՍՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ժամը 15էն մինչեւ 24, երկու ընտիր նուագախումբեր, բազմաթիւ աթրաքսիոններ:

Մի մոռնաք Մարտ 7ը: «Արեւմուտք»ին օրը

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՀԱՑ ՆԱՒԿԻՆ ՌԱԶ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ Նախ. Խորհրդարանի նախագահին եւ նախագահութեամբ Փարիզի Զին. կառավարիչ ՋՕՐ. ՇՈՒԹՈՑԻ:

22 Փետր. կիրակի ժամը 3էն կէս գիշեր, Օթէլ Քոնթինանթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle, métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ: Մուտք 300 Ֆր., Մխիթարեան անդամներուն 200 Ֆրանք:

Պատուոյ յանձնախումբ.— Տիկին Գ. Կիւլպէնկեան, Պ. Ռըպնէ Կոռւսէ, Ֆրանսական կաճառէն, Պ. Ֆրէտէրիք Ժէյտի, քարտուղար Ժրանքօ Արմէնիէնի, զօրավար Կորկանօֆ, հրամանատարներ՝ Տ. Թէքէեան եւ Խանզատեան, Պ. Պ. Գ. Սիրագեան, Կ. Փափազեան, Կ. Ճակոբեան, Ա. Ֆրէնկեան, Պալըքճեան, Ա. Ամէմեան, Վ. Զիւլֆիկեան:

Նուագախումբ Ֆ. Պուլեօի: Սեղաններուն համար հեռաձայնել Պ. Կիւլպէնեանին, առաւօտները, Դրօքատէրօ 44-38:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Ալֆոր-Լիւլի մասնաճիւղին Փետրուար 22ին, կիրակի օր ժամը 16էն կէս գիշեր, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անգամ ըլլալով կընկերակցացուի ՄԱԾԱՄ ՆՆՋՈՐԸ զուարճ Տիկին Է. Բիւզանդի:

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ, նուագախումբ, մատչելի պիւֆէ:

Հաղորդակց. միջոցներ.— métro Charenton Ecole, իսկ հանրակառք թիւ 181:

ԻՄԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ կիրակի 29 Փետր.ին, կը տօնէ «Նոր Սերունդին Օրը» եւ այդ առթիւ պատրաստած է զուարճ մը եւ զանազան անակնկալներ: Տեղի կ'ունենայ Իրմեան սրահին մէջ, 2 rue de la Défense, Issy les Moulineaux: Շոգեկառք՝ Ligne Invalides իջնել Gare d'Issy, autobus 190 իջնել Gare d'Issy:

ՓԱՐԻԶԻ THÉATRE DE LA GAITÉ LYRIQUEի ՄԷՋ

«ՄԷԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԻԱՑՆ»

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՍԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Նոր երաժշտութիւն)

Հ. Յ.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԿԵՆԴ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ կողմէ, 9 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 20.30ին:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ Անթաքիացի Ցակոբ Մխիթարեան, Թրքահօս, որ տարիներ առաջ կը գտնուէր La Paz, (Bolivie), Casilla de Correo No. 256: Տեղեկացնել «Ցառաջ»ի:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ խումբի հանդէս խնջոյքը այս կիրակի օր, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ 12, Restaurant G. Halloppé, 32—34 Ave. de la Porte des Lilas (métro Porte des Lilas): Հայկ Հուտպախումբ, Թատ (Բենօ), քէմէնչէ (Օնանեան) Ջուրթակ: Կը նկարայացուի ընկեր Հայկազունի «Պատմութեան դասը եւ Մալվերբիստը» թատերգութիւն Ա. եւ Բ. արարները: Կովկասեան եւ հայկական պարեր Նոր Սերունդի կողմէ, զուարճ մը, ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Տէր եւ Տիկին Թ. Ղազարոսեան եւ Տէր եւ Տիկին Ղ. Ղազարոսեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք ներկայ գտնուեցան Հոգեհանգստեան պաշտօնին, որ կատարուեցաւ Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իրենց քրոջորդւոյն՝ ԿԱՐՕ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆի մահուան 3րդ տարելիցին առթիւ:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը «Հրայր» ակումբին մէջ վաղը ուրբաթ ժամը 8.30ին: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Անթիա Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

ՎՕՒԼԻՒԶ.— Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» խումբի ժողովը՝ կիրակի 22 փետր. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Փոնթի, ընկեր Սեթեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ, նոր ընտրութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Սէն ժէրմէի «Աղբալեան» խումբը վաղը ուրբաթ: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ վարչութեան ներկայացուցիչը:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի մասնաճիւղի դասախօսութիւնը այսօր հինգշաբթի, Sociétés Savantes-ի մէջ: Նիւթ՝ Ընկերվարութիւնը: Դասախօս ընկեր Վ. ՊԱՐՈՆՎԱՐԵԱՆ: Հայերէն դաս 8էն 9:

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ. Ց. Դ. Կրընոպլի Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէին ժողովը այս շաբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, տովորական հաւաքատեղին: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Բացականերու պարագան նկատի պիտի առնուի:

ՊՈՒԼ ՕՍՏՈՑԻ Հ. Ց. Դ. «Վռամեան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Ար չուրջ խումբերը այս կիրակի իրիկուն ժամը 7.30ին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ՋԱՏԿԻՆ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԸ

Մարտ 29ին, միակ հանդէսը Մարսէյլի մէջ, Սալ Մազենոյի մէջ, Ֆր. Կապոյտ Խաչ Մարսէյլ քաղաքի մասնաճիւղին:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Ֆր. ԿԱՊՈՒՏ ԽԱՉԻ ՍԻՆԻ ԱՒՏ մասնաճիւղը կազմակերպած է ընկերաճաշկերոյթ մը որ տեղի պիտի ունենայ 21 փետրուար, շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, իր զպրոցի սրահին մէջ: Գեղարուեստական բաժին: Իանախօսութիւն Տիկին Վ. ՀԱՍԱՐԵԱՆի կողմէ: Պիւֆէ եղգեն Հ. Ց. Դ. Քեռի խումբին Սիլուան երգչախումբը ղեկավարութեամբ Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի: Մուտքը ազատ է:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՍՆԷ ԻՐ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԸ ԵՒ ԻՐ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հանդէսը տեղի կ'ունենայ կիրակի 22 Փետր. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սորպոնը «Amphithéâtre Richelieu»ի մէջ, հովանաւորութեամբ Ա. ԱՐՔ. ՍԱՐԻՍԵԱՆԻ, կաթողիկոսական պատուիրակ Եւրոպայի:

Գեղարուեստական այլազան բաժինին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն դաշնակահար Տիկին Ա. Տէմիրճեան եւ Ա. Սարգիսեան, օրհներգներ Հ. Թորոսեան, Ի. Յովհաննէսեան, Պ. Պ. Գ. Յովհաննէսեան, Ա. Պէօթ, Ա. Նշանեան եւ Ժ. Փալամուտեան:

Տոմսերը 100 Ֆրանք, կը ծախուին գրատուներ Բալուեան, եւ Սամուէլ, Մարի Նուպար Ռես. Տան մէջ եւ հանդէսին օրը տեղւոյն վրայ:

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ Փետրուար 22ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Ս. յիշատակ Տէր եւ Տիկին Վարդանեաններու մօր՝ ողբացեալ

ՏԻԿԻՆ Ս. ԲԱԲԱՍԵԱՆԻ

(Հայաստանի մէջ մեռած) եւ իրենց սիրեցեալ զաւակներուն ԿԵՆԻԱ եւ ԳՈՒՐԳԷՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆներու հոգւոյն: Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողները:

ՓԱՐԻԶԻ Հայոց Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կազմակերպած է կրօնական եւ եկեղեցական դասախօսութիւններու շարք մը, պատրաստելու համար հայ մանուկները Համբարձման Տօնի Ս. Հաղորդութեան: Դասերը պիտի սկսին 26 Փետրուար Հինգշաբթի կէսօրէ ետք ժամը 3ին եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ:

Կը խնդրուի ծնողներէն եւ կրթական մարմիններէն որ ղիմեն դիւանատուն արձանագրել տալու համար փափաքողներու անունները:

ԱՆՈՒՇԸ

Մարսէյլի Քալա տ'Իթալիայի մէջ
Մարտ 14ին եւ 21ին, ղեկավարութեամբ՝
ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵԼԵԱՆի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 շիլլ.

Tél. : GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 20 Février 1948 Ուրբաթ 20 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5271-Նոր շրջան թիւ 886 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ՝ 5 ՖՐ.

Ուղեցոյց 5000 Ֆրանկանոց վարադարձնողներուս

ԻՆՉ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐ ԵՒ ԻՆՉ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԻՔ

Շատերուն մտքին մէջ չփոթութիւն կը տիրէ տակաւին թէ ինչ ձեւով պիտի վերստանան իրենց վերադարձուցած 5000-ոցնոցներուն փոխարժէքը :

Ահաւասիկ օրէնքին տրամադրութիւնները.—

Ա.— Անոնք որ միայն մէկ կամ երկու 5000-նոց վերադարձուցած էին, արդէն ստացած են անոնց փոխարժէքը Փետրուար 6ին սկսեալ :

Բ.— Անոնք որ մինչեւ 14 հատ 5000ոց վերադարձուցած էին, արդէն ստացած են միայն երեք հատին փոխարժէքը, Փետրուար 13էն սկսեալ : Անոնք որ տակաւին չեն ստացած կրնան անձամբ կամ փոխանորդի մը միջոցաւ դիմել եւ դանձել 15000 ֆրանք :

Գ.— Անոնք որ 5000նոցները վերադարձուցած են — որեւէ քանակութեամբ — կրնան իրենց յանձնուած ընկալագիրներով վճարել իրենց տուրքերը լրացնելով հետեւեալ պայմանները .—

1.— Ինդրոյ առարկայ տուրքը վճարելի էր Փետրուար 16ին : Այս պարագային չահադրդռուող անձը կը ներկայանայ այն դրամատան կամ պաշտօնատան որուն յանձնուած էին 5000-նոցները կամ, ուղղակի տուրքերը դանձող պաշտօնատան :

2.— Ներկայացնել ընկալագիրը :

3.— Գրաւոր դիմում մը կատարել :

Դ.— 5000նոց վերադարձնող անձը կրնայ ինդրոյ առարկայ թղթադրամներուն ամբողջական փոխարժէքը տրամադրել փոխանութեան՝ իր, իր կնոջ կամ իր զաւակներուն անունով :

Ե.— Ամէն անոնք որ մասնակցած էին փոխանութեան, 5000նոցներու չբջարեչութեան արգելքէն առաջ, կրնան վերստանալ իրենց վերադարձուցած 5000նոցներու հաւասար դումարը : Այս պարագային, ենթական պէտք է ամբողջութեամբ վճարած ըլլայ պետութեան ունեցած իր պարտքերը : Այս տրամադրութեան համար անհրաժեշտ է լրացնել բոլոր օրինական պայմանները — յանձնել ընկալագիրը, ճշդել ենթակային ինքնութիւնը եւայլն :

Զ.— 65000էն վար դումարներու համար, Ե. հատուածին մէջ յիշուած վճարումը կը կատարուի անմիջապէս : Աւելի բարձր դումարներու համար՝ մաս առ մաս :

ԻՐԱՆ տասը միլիոն տոլարի արժողութեամբ ռազմամթերք պիտի գնէ Ամերիկայէն : Ներկրանը 6իւ դէմ 79 ձայնով չորեքշաբթի օր քուէարկեց այս մասին ներկայացուած օրինագիծը :

ՉԻՆԱԿԱՆ թղթադրամէն հազ, ամէնէն արժեզրկուած թղթադրամը հելլէնական տրախմին է : 1944 Նոյեմբերին անգլիական սթերլինը պաշտօնապէս կ'արժէր 600 տրախմի : Վեց ամիս ետքը, 2000 : Հակառակ մինչեւ հիմա Յունաստանի տըրուած բազմամիլիոն տոլարներուն եւ սթերլիններուն, տրախմին թաւալգլոր անկում կրած է, չբջարերութեան հանուած թղթադրամներուն գումարն է 499.325.000.000.000:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ բրիտանական գօտիին պատասխանատու նախարարը, Լորտ Փէքընհէմ, Լորտերու ժողովին մէջ չորեքշաբթի օր յայտարարեց թէ մարշալ Սթալին պէտք է վերջապէս ճշդէ իր քաղաքականութիւնը հիւլէական ռումբի մասին : «Երբ մեր կառավարութիւնը ստոյգ եւ դիւանագիտական կերպով տեղեկանայ նկատի չեն առներ, պէտք է մենք ալ վերաքննենք մեր ուղղութիւնը այդ շատ կենսական հարցին նկատմամբ : Ուրիշ միջոց չկայ, քանի որ միլիոնաւոր մարդոց կեանքը ինդրոյ առարկայ է : Մենք պիտի չարունակենք բանակցութիւնները, բայց պարտք կը զգամ աղդարարելու որ մեր եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ գոյութիւն ունեցող տարակարծութիւնները այսօր շատ աւելի մեծ են քան տարի մը առաջ» : Ժողովին ուրիշ մէկ անդամը, Լորտ Զէրուէլ, դիտում մը, զանգատ յայտնեց թէ «Ռուսերուն ունդական կասկածամտութիւնը ազգային մղձաւանջի մը բնոյթը ստացած է, եւ վիասակար է քաղաքակրթութեան ապագային տեսակէտէն » :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ արտաքին նախարարը, Մարշըլ, կը հերքէ այն զրոյցները թէ Խորհրդային Միութիւնը փորձեր կը կատարէ «հաշտութիւնը» կնքելու համար իր եւ Ամերիկայի միջեւ :

ՕՐ Ը ՕՐԻՆ

ԿՈՉ ՆԱԶԱՐ

Սիրելի Բաառէ,

Կ'արժէ՞ հաղորդութիւն տալ կատակերգական սպառնալիքի մը : Սեր լեզուն այնքան հարուստ է, որ սպառնալիք առանց անգամ չի տար այդ գրութեան, կ'ըսէ՝ քաղաքավարութիւն, որ թարգմանի լեզուապատառ մեծխօսկութիւն :

Գիտական քննութիւն մը ամէն ըլլալիւն կը մերժէ տալ այդ գրութեան , որ

1.— Ըստ քերականութեան՝ ճիշդ է չարահիւսուած, — ուղղագրական սխալ չկայ, հոլովում ու խոնարհում կանոնական են :

2.— Ըստ ոճաբանութեան (stylistique) լեցուն է տիրացուական ճոռոմաբանութիւններով, օրինակ՝ երբ կը չինէ «սրբութեան սոսկումով դառնացած...» բառակոյտը, եւ Տոն Ժուանական սենթիմենթալներով, — առաջինը emphase կը կոչեն Ֆրանսացիները, երկրորդը՝ affectation : Գրական ոճի վերջին այս ձեւին քննութիւնը, լեզուէն ղէպի հոդեբանութիւն քալելով, արուեստական դերծղնելու մօտ կը մատնէ մօրուք չհկելու, անուշահոտութիւն գործածելու եւ մեռաքս հագնելու սովորութիւն մը, վերջապէս հրապուրանքի ճաշակ մը, որուն հանդէպ շատ զգայուն են կիները :

3.— Ըստ արտայայտութեան՝ կը մատնէ յետին միտք մը հերոսանալու, զայն իրրեւ փաստիւոր գործածելու համար Հայաստան մեկնելու ժամանակ :

Ինչպէս կը տեսնուի, ծանօթ գրութեան մէջ կը պակսի սպառնալիքի մը լրջութիւնը :

Միւս կողմէ ինծի կը յիշեցնէ մանրավէպ մը :

Հարուն էլ Րաշիտ շատ նը սիրէր ծպտուիլ ու պտըտիլ Պաղտատի մէջ, գիշերները, սրճարանէ սրճարան : Այսպէս, գիշեր մը կը մտնէ համեստ ու լռիկ սրճարանէ մը ներս, ուր երեք հոգի կը խորհրդակցէին դլուխ դլխի տուած : Հարուն էլ Րաշիտ հետաքրքրութիւնը կը վրդովէ զիրենք :

Մին կը բարձրացնէ դլուխը եւ կ'ըսէ .

— Կորսուէ՛, ապա թէ ոչ քեղ կը չալկեմ ու կը տանիմ Տիգրիսի ամէնէն խորունկ տեղը ջուրը կը նետեմ :

Հարուն էլ Րաշիտ կը տեսնէ որ կոյր է սպառնացողը :

Երկրորդը կ'ըսէ , իր կարդին .

— Կորսուէ՛, չո՛ւտ, ապա թէ ոչ քեղ կը չալկեմ եւ սպիտակ Ճամիին մինարէէն վար կը նետեմ հիմա :

Հարուն էլ Րաշիտ կը տեսնէ որ երկու ոտքերը կորսուած մարդ մըն է սպառնացողը,— հայերէնի՝ ծմրաքարշ զը կոչուի նման հաշմանդամը , Ֆրանսերէնի՝ cul-de-jatte:

Երրորդը կ'ըսէ , իր կարդին .

— Ի՞նչ կեցեր ես տակաւին, կորսուէ՛, ապա թէ ոչ քեղ կը չալկեմ ու թաղաւորին պալատին տանիքէն վար կը նետեմ հիմա :

Հարուն էլ Րաշիտ կը տեսնէ որ երկու ձեռքերը կորսուած մարդ մըն է սպառնացողը,— հայերէնի՝ փեցի կը կոչուի նման հաշմանդամը, Ֆրանսերէնի՝ manchot:

Դուրս կ'ելլէ թաղաւորը, խորհրդածելով .

— Երբ վաղը թշնամին սպառնակէ իմ երկիրըս, այս քաղէդո՞վ պիտի դիմադրեմ թշնամիին :

Չեմ դիտեր թէ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը ի՞նչ խորհրդածութիւններ ըրաւ, լսելով Լոնտոնի եկեղեցիին մէջ ալէլուիա կարդացող նախկին տրրագուիին եահվէական բարկաճայթ խօսքերը :

Ասանկ պարագաներու մէջ, Թրքական խօսք մը կայ որ կ'ըսէ . «Կէլէճէյի վարսա՝ կէօրէճէյի տէ վար » :

Կ'ենթադրեմ, որ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, այս սպառնալիքին առջեւ, յիշեց մեր Քաջ Նազար կատակերգական աւանդավէպը, այնպէս ինչպէս կը պատմէ Դ. Դէմիրճեան.

Կեցցե՛ս Նազար, ապրե՛ս Նազար,
Որ չարդուս ես հազար հազար,
Ապրի՛ր դու մեր ազգի համար,
Չարդի՛ր միշտ գերք բողկ ու գազար :

Ցառաջ եւս, վար կարգին, , պատիւ մը բերելու համար մեր Քաջ Նազարին, իր ծանօթ սպառնալիքին իրրեւ պանծացում՝ կը խոստանայ Թերթոնի ձեւով հրատարակել Դէմիրճեանի այդ կատակերգութենէն քանի մը յատկանշական մասեր, այն յոյսով թէ մեր Քաջ Նազարը պիտի յայտարարէ, ինչպէս ըրաւ, խնդացներով ամբողջ հայկական փարիզը, պուրժուաներուն կինները «պրոլետարիզացիայի» ենթարկելու փորձի մը առթիւ.

— « Այո՛, այդ ե՛ս եմ» :

ԱՐԱՋ

Պատասխանատուները եւ Գերմանիոյ խնդիրը

Զեխոսլովաքիոյ, Լեհաստանի եւ Եուկոսլաւիոյ արտաքին նախարարները խորհրդաժողով մը կը գումարեցին այս շաբթուփակայի մէջճշդելու համար իրենց դիրքը գերմանական հարցին նկատմամբ :

Խորհրդաժողովին փակումէն ետք, երեք պետութեանց ներկայացուցիչները հրատարակեցին յայտարարութիւն մը որուն մէջ պիտի կրնան թէ արեւմտեան Գերմանիոյ երբեակ գօտիներուն մէջ անկախ վարչութեան մը հաստատելու անգլ-ամերիկեան քաղաքականութիւնը վտանգաւոր խաղ մըն է Եւրոպայի դէմ որովհետեւ « կը քանդէ հիմերը Եւրոպայի ապահովութեան որուն համար առաջին պայման պիտի ըլլար Գերմանիոյ հակակշիռ չորս մեծ պետութեանց կողմէ » :

Վերոյիշեալ յայտարարութեան մէջ կան նաեւ հետեւեալ հիմնական միտքերը .—

«Արեւմտեան Դաշնակիցներու նենգ քաղաքականութիւնը ձեւ մըն է Եւրոպան երկու հակամարտ ճակատ երու բաժնելու , եւ կրնայ ա եւ մտնել Գերմանիան, արուեստական միջոցներով վերածել դործիքի մը՝ միակ պետութեան մը ձեռքը : Այդ քաղաքականութիւնը կրնայ նաեւ քայքայել Գերմանացիներու ազգային վիտակցութիւնը եւ դիւանագիտական մտայնութիւնը որոնք, իրենց կարդին, կրնան ըլլալ չարժառիթներ յարձակում դործելու համար Զեխոսլովաքիոյ, Լեհաստանի եւ Եուկոսլաւիոյ ինչպէս նաեւ այլ ազգային բոլոր ժողովուրդներուն վրայ եւ, վերջի վերջոյ ամբողջ Եւրոպայի վրայ :

Յայտարարութիւնը դիտել կուտայ որ արեւմտեան դօտիներու «ապաղինում մը եւ նացիներու մաքրագործումը պէտք եղած խստութեամբ չեն տարուիր, եւ թղհակատակի չատ մը նախկին հիթլերականներ առաջնակարդ պաշտօններ կը ստանան » :

Գերմանիոյ կողմէ քանդուած երկիրներու վերաչինութիւնը պէտք է առաջնութիւն չտայ, կ'ըսէ յայտարարութիւնը : Մինչդեռ հիմա Գերմանիոյ տնտեսական վերաչինութիւնն է որ նախապատուիւ կը համարուի՝ ի վնաս դրացի երկիրներուն :

Տէ Վալերա նորէն պատրաստ

Իրլանտայի վարչապետը, Իմըն Տէ Վալերա որ 1932էն ի վեր իշխանութեան դլուխ կը գտնուէր, չորեքշաբթի օր պարտուեցաւ ներքնաձոր խորհրդարանին մէջ եւ իրեն յաջորդ նշանակուեցաւ ընդդիմադիր կուսակցութեան առաջնորդը, Ճոն Քոսթէլլօ, 56 տարեկան իրաւաբան մը :

Տէ Վալերա ստացաւ 70 քուէ, իսկ իր հակառակորդը 75 : Այս անակնկալ պարտութեամբ վերջ կը գտնէ վարչաձեւ մը որ տեսակ մը առանձնաշնորհն էր եղած մեծամասնութիւն Իրլանտացիին կուսակցութեան :

Նորընտիր վարչապետին յաջողութիւններ շատ ուշադրաւ է որովհետեւ կրցած է իր դլուխին տակ համախմբել քաղաքական միս տարբեր հոսանքներ : Համոզումով պահպանողական, կը յատկանշվէ Անգլիոյ վրէշպէր նաեւ բրիտ. կայսրութեան հետ բարեկամական յարաբերութիւններ մշակելու քաղաքականութիւնը : Ծագումով Անդլիացի է :

Հաւանական չի թուիր որ ներկայ կառավարութիւնը երկարատեւ կեանք ունենայ քանի որ բոլորովին հակամարտ տարրերէ կազմուած է : Խորհրդարանին մէջ տիրական ձայն ունին ազդայնականները որոնք տարիներէ ի վեր կը պահանջեն «երկու Իրլանտաներու» միացումը (հարաւը՝ անկախ պետութիւն եւ կաթոլիկ, հիւսիսը՝ Լսլսթըրի նահանգը, որ մաս կը կազմէ Անգլիոյ եւ բողոքական է) : Զախակողմեան հոսանքներուն համար առայժմ ամէնէն կենսական խնդիրն է ընկերային բարեկարդումը : Տէ Վալերա տակաւին վստահ է իր վայելած հեղինակութեան որ անշուշտ վտանգուած չէ հակառակ ներկայ պարտութեան : Ինքն էր որ անցեալ շաբթու մերժեց մաս կազմել խառն կառավարութեան :

★ Տէ Վալերա ծնած էր Նիւ Եորք — հայրը Սպանիացի, մայրը Իրլանտացի : 66 տարեկան է :

ՀԱՄԱԶԱՅՆ պատերազմական նախարարութեան վերջին հրամանագրին, 1948ի դասընպատկանող բոլոր Ֆրանսացի երիտասարդները դրօշի տակ պիտի կանչուին ապրիլ 15ին :

ԻՄԱՆԻ կառավարութիւնը երկրէն վտարեց Լոնտոնի «Թայմզ»ին թղթակիցը որուն յօդուածներէն մէկը նկատուած է անհամապատասխան երկրին շահերուն :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐԳԱՆ

Ցեղ մը կամ ազգ մը, որ ինքզինքը կը հարգէ, կը սիրէ իր լեզուն, իր գրականութիւնը, իր արուեստը, իր պատմութիւնը, իր աւանդութիւնները, իր սովորութիւնները, իր հագուստը, իր ուտելիքները, իր խմելիքները, իր տունը, իր ընտանիքը, իր ամէն բան։ Ինչո՞ւ համար։ Որովհետեւ ինքզինքը կը հարգէ, կը սիրէ, կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ յառաջդիմել, կ՚ուզէ ուրիշներուն հետ հաւասար ապրիլ։ Ինչո՞ւ համար կ՚ուզէ ուրիշներուն հետ հաւասար ապրիլ։ Որովհետեւ ինքզինքը կը հարգէ, կը սիրէ։

Ցեղ մը կամ ազգ մը, որ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր, իր լեզուն, իր գրականութիւնը, իր արուեստը, իր պատմութիւնը, իր աւանդութիւնները, իր սովորութիւնները, իր հագուստը, իր ուտելիքները, իր խմելիքները, իր տունը, իր ընտանիքը, իր ամէն բան։ Ինչո՞ւ համար։ Որովհետեւ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր։

Ցեղ մը կամ ազգ մը, որ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր ապրիլ։ Ինչո՞ւ համար։ Որովհետեւ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր։

Ցեղ մը կամ ազգ մը, որ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր ապրիլ, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր յառաջդիմել, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր ունենալ իր լեզուն, իր գրականութիւնը, իր արուեստը, իր պատմութիւնը, իր աւանդութիւնները, իր սովորութիւնները, իր հագուստը, իր ուտելիքները, իր խմելիքները, իր տունը, իր ընտանիքը, իր ամէն բան։ Ինչո՞ւ համար։ Որովհետեւ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր։

Ցեղ մը կամ ազգ մը, որ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր ապրիլ, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր յառաջդիմել, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր ունենալ իր լեզուն, իր գրականութիւնը, իր արուեստը, իր պատմութիւնը, իր աւանդութիւնները, իր սովորութիւնները, իր հագուստը, իր ուտելիքները, իր խմելիքները, իր տունը, իր ընտանիքը, իր ամէն բան։ Ինչո՞ւ համար։ Որովհետեւ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր։

Ցեղ մը կամ ազգ մը, որ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր ապրիլ, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր յառաջդիմել, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր ունենալ իր լեզուն, իր գրականութիւնը, իր արուեստը, իր պատմութիւնը, իր աւանդութիւնները, իր սովորութիւնները, իր հագուստը, իր ուտելիքները, իր խմելիքները, իր տունը, իր ընտանիքը, իր ամէն բան։ Ինչո՞ւ համար։ Որովհետեւ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր։

Ցեղ մը կամ ազգ մը, որ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր ապրիլ, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր յառաջդիմել, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր ունենալ իր լեզուն, իր գրականութիւնը, իր արուեստը, իր պատմութիւնը, իր աւանդութիւնները, իր սովորութիւնները, իր հագուստը, իր ուտելիքները, իր խմելիքները, իր տունը, իր ընտանիքը, իր ամէն բան։ Ինչո՞ւ համար։ Որովհետեւ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր։

Ցեղ մը կամ ազգ մը, որ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր ապրիլ, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր յառաջդիմել, ուրիշներուն հետ հաւասար չ՚ուզեր ունենալ իր լեզուն, իր գրականութիւնը, իր արուեստը, իր պատմութիւնը, իր աւանդութիւնները, իր սովորութիւնները, իր հագուստը, իր ուտելիքները, իր խմելիքները, իր տունը, իր ընտանիքը, իր ամէն բան։ Ինչո՞ւ համար։ Որովհետեւ ինքզինքը չի հարգեր, չի սիրեր։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐԳԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԿԵԴՐ. ԱՄԵՐԻԿԱՑԷՆ

Ի՞ՆՉՈՒ ԱԽԱՐԻ ԿՈՒՏԱՆ...

Վ. ԹՈՒՆԱՍ, 8 Փետր. 1948

Անշահ ու անվաստակ տարի մը եւս ծալեցինք եւ մեր ոտքերուն տեղ ըրինք ուրիշ տարեւոյ աստիճաններուն վրայ: Երազներ ունեցանք եւ մեծ յոյսեր կապեցինք 1946 եւ 47 տարիներու ընթացքին: Գայլի տարիները մշուշի մէջ Քաղելով նաեւ մեր երազները: Մեկնող ու յաջորդող տարիներու հայելիին դէմ կեցած աւհսունօրէն կը ճգռնինք ատուգելու համար թէ ո՞ւր էինք երէկ եւ ո՞ւր այսօր: Մեր յոյսերէն որքանը իրականացած են եւ որքա՞նը դեռ կր մնան իբր ակնկալութիւն: Սրտացաւօրէն կախուած ենք մեր գծած պատկերին վրայ եւ չանք կ'ընենք գտնելու եւ ճշելու համար օգտակարը՝ անօգուտէն սխալը չիտակէն, որովհետեւ կը հաւատանք թէ սխալը տեսնել ու արթագրելը գործի մը յաջողութեան ամենագլխաւոր ազդակներէն մէկն է: Մեր հոգր չէ թէ կուրացած կամքի ամրոխն եւ իր լծակից խամաճիկները այս վայրկեանիս չեն նայիր կեանքին եւ մեր ազգային խնդիրներուն վրայ ու պատճառ կը դառնան նոր ու անսպասելի յուսախաբութիւններ վաթթելով հայ ժողովրդի գլխին:

Թողունք սակայն որ անոնք քնանան ու յօրանջեն իսկ մենք մեր գիտցածին պէս չարունակենք մեր ճամբան հիներու օրինակովն ու խմաստութեամբ:

Ազգային երկու լուրջ խէալներ կը հետապնդէնք երէկ, Հայկ. Դատ եւ Հայ ազդահաւաք: Մէկ նպատակի ծառայող երկու տարբեր ուղիներ: Հողային հարցը դժբախտաբար անգամ մը եւս դատապարտուած է թաղուելու ընդմիշտ «բարեխնամ» մեր սովիէթ «հոգատարի» ճկուն գործակցութեամբ եւ Վիշինսքիներու ընդվզեցուցիչ յայտարարութեամբ: Հայբենադարձը կը չարունակուի, բայց այս ալ կորսնցուցած է իր թափին ու համբյքը: Անիկա դադրած է իւրայատուկ չահեկանութիւնէ իբր ազդահաւաք: Պարզ խօսինք, կատարուածը ոչ Հայ Դատին նպաստ է, եւ ոչ ալ ըմբռնուած ձեւով հայահաւաք: Ան տեղի կ'ունենայ Մոսկուայի հաշոյն եւ չահերուն ծառայելու դատապարտելի դրդմամբ: Աւելին ըսենք, ան իկա այն ահաւոր հարուածն է որով սովիէթ իշխանութիւնը կը ձգտի հայ անկախութեան գլուխը անճիտել մաքմնէն եւ աշխատունակ ժողովուրդ մը պահել յաւիտենական սորկութեան մէջ: Կը յաջողի՞: Պատասխանը խնդրական է: Եթէ այսպէս չըլլար, արդարեւ կ'արժէր որ անիկա ազդային չահերու հայ մտաւանին մէջ արձանագրուէր՝ ոսկետառ: Ապացոյց կ'ուզե՞ք, աչք մը պտտցուցէք ներգաղթի ընթացքին վրայ, միաք բերէք, Պարսկաստանի, Եգիպտոսի, Ֆրանսայի եւայլ վայրերու հայ թշուառ դանդաւածները յանուն յայտարարուած եւ չի կատարուած հայրենադարձի: Մոսկուայի ցուցամատն է որ կը գործէ քմահաճօրէն ներգաղթ կազմակերպելով եւ աւելի քմահաճութեամբ զայն խանգարելու: Այս տեսակ վարուելակերպին հայերէնը ունի շատ յարմար բառ մը որ տեղին ու անսխալ կրնայ որակել՝ ներմակ ջարդ: Թուրքերու, իր երէկի զինակիցներուն կիւսատ ձգածը լրացնելու դժուարին խոստո՞ւմն է արդեօք որ հիմա կ'ըկատարուի Թուրքերու համակրանքը վերագրաւելու համար: Առիկա երենք միայն գիտեն:

Մենք հիասթափ ենք Հայաստանի «հոգատար» վերնախաւութիւնէն: Անոր դերըը մեզի եւ մեր ազգային գերագոյն չահերուն համդէպ պարզ չէ, անկեղծ չէ: Աւելի շիտակ բառկամայական չէ: Ան հայ ժողովրդի ցաւկութիւնները կր դործածէ իր աւտոտովանելի նպատակներուն համար: Աթալքալաքը, Բորչալուն, Ախալցխան մեզմէ խլելով եւ այլոց տալով չի բաւականացար «ժողովուրդներու վերկարար եւ վրաւարար» ոգիմիը, կարսն ու Արտահանն ալ հիմա Վրաստանին կը նուիրէ, ի չգէս 1921ին Նուիրեց Թուրքիոյ: Ահա քեզ «հոգատար»: Արդեօք, վերկարարի եւ արժանաւոր բարեարի ի՞նչ բարոյական կրնայ տեսնել հայ ժողովուրդը այս ընթացքին մէջ եւ չընդվզիլ աղաղակող չարամտութեան դէմ: Աչքը լոյս Հայ կարմիրներուն, Թող աւելի զօրեղ թըմբըկին կոմոս իմի թմբուկը, Թող աւելի բարձրաղաղակ գովքր հիւսեն «ժողովուրդներու բաղեխնամ հայր Սթալինին, չմոռնալով հռչակաւոր Ջիչերինը եւ Վիշինսքին:

Արար աշխարհին կ'ուզէին կլլեցնել թէ «Մոսկուան է Հայ Դատի լուծման անխորտակելի յենարանը եւ միւնակը պիտի լուծէ զայն: Նոյնիսկ վստահ ու համարձակ յայտարարեցին « առվերապահ կերպով հակիլ դէպի սովիէթը, լծուիլ անոր կառքին ամէն տեղ որպէս կանխավճար երախտադիտութիւն»: Դժբախտաբար մենք տակաւին հոն ենք այսօր ուր որ էինք երէկ, քիչ մը աւելի դէշ: Եթէ իրենց ցոյց տուած «հսկայ լեռը» դէթ միայն մէկ «մուկ» ծնած ըլլար յօդուտ Հայաստանի, այդ ալ բան մըն է պիտի ըսէինք, խոստովանէինք, սակայն փաստերը կը խօսին ընդդէմ:

Եթէ այս է Հայ Դատի լուծման անխորտակելի «յենարանին»ակռքը, ուրեմն ինչ ըլլալու էդիրքը անոնց որ ոչ «հոգատարի» եւ ոչ ալ «յենարան» մեծափարթամ կոչումն ունին: Այս քանի մը տողերը արդէն ստուգիւ կր պարզեն Հայ Դատի ներկայի տխուր կացութեան պատասխանատուն: Ես կը հաւատամ որ եթէ Հայաստանը ամկախ ըլլար եւ ինք վարէր իր դատր արդէն յաջողած պիտի ըլլար եւ ազդահաւաքը տեղի պիտի ունենար առանց դաւանաքննութեան: Հայաստանը Հայուն նշանաբանով:

Հայաստանի դէմ Մոսկուայի դաւադրութիւնը սկսաւ ճիշդ այն օրէն, երբ անոր Հայամուն գործակալները վաղնիվազ հասան Սան Ֆրանչիսքո: Գիտէք թէ ինչո՞ւ — Հայ Դատը հետապնդող ձեռնհաս անձերը Ֆաշիստ որակերու, ատկէց դուրս մնացածը կեղծ էր ու կեղծ է նաեւ այսօր: Ինչպէս այսօր ալ անոնք աչք խփուք կը խաղան Հայ ժողովուրդը խարեբով:

Ինչո՞ւ ասարի կուտան հայ հողերը: Ո՞վ տըւաւ իրենց այդ իրաւունքը: Ինչո՞ւ կ'անարգեն մեր ազդային արժանապատուութիւնը: Կր խորհին թէ հայ ժողովուրդը միշտ պիտի հանդուրժէ՞ այդքան տորին քմահաճութեան: Մենք կը պահանջենք մեր հողերը: Թուրք ըլլայ թէ կոմունիստ: Մենք կ'ուզենք մեր անկախութիւնը, որ ազդերու ազատ ընտանիքին արժանի մէկ անդամը դառնանք Հայ պետութեամբ ու հայ կարգերով: Մեր դատր չի մեռնիր ...

Ս. Գ. ՆԻԿՕԼԵԱՆ

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷԼ.— Սէն Լուի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի վարչութիւնը համախոհուդքանի մը Նոր Սերնդական, ընկեր-ընկերուհիներու հետ, որոշեց թաղիս մէջ կազմել մշակութային յանճախումբ մը:

Փետրուար 10ին թաղիս Ազդային դպրոցին մէջ տեղի ունեցաւ ատրանիկ ժողովը ներկայութեամբ 8 րնկեր ընկերուհիներու:

Ընկերները կազդով խօսք առնելով բացատրեցին, յանձնախումբին պատակը եւ բան մը պէտք չէ անդրադառնալ, հայ երիտասարդութեան ներկայ անորոշ վիճակին համագիտ, եւ պէտք է գործունեութիւն ցոյց տան դէպի հայ մարդիկ փոխանակ վրնց ժամանակը վատնելու ...ներու մէջ:

Թաղիս մէջ չունինք մտաւորական կարող ուժեր, բայց զօրաւոր կամքով եւ յարատեւ աշխատանքով պիտի յաղթենք բոլոր դժուարութեանց, եւ խոչընդոտներու: Նեղկանանք համամիտ գրուածքներ անմիջապէս ձեռք առնելու թաղիս, գրադարանը, եւ դասնելու այն բոլոր գրքերը որոնց անմիջական անհրաժեշտութիւնը կը դգանք: Պիտի կազմակերպենք դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովներ, եւ ի հարկին բերել պիտի տանք դասախօսներ ուրիշ շրջաններէ:

Սէն Լուի երիտասարդութեան այս ձեռնարկը պէտք է խթան դառնայ, ուրիշ թաղերու երիտասարդութեանց որպէսզի իրենք ալ իրենց կարգին, կազմակերպեն այս տեսակ յանճախումբեր, օգտակար դառնալու իրենց, հայ հասարակութեան եւ հայ ազդին: — Գալուստեան Խաչիկ

ՄԱՐՋԱԿԱՆ

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ՎԻՆՆԻ ՄԷՋ

Վիէն, 15 Փետր. «Ցառաջ».— Այսօր, կատարեալ զարնանային օդով մը տեղի ունեցաւ շատ սպասուած ախոյենական մրցումը, որ դէմ դիմաց պիտի հանդիր Հ. Մ. Ը. Մ.ի առաջին խումբը եւ A. S. Grignyի համապատասխան խումբը:

Այցելող Ֆրանսացիները, ժամանակին արդէն պարտուած իրենց սեփական դաշտին վրայ մեքինները 2—1, այս անգամ, աւելի վճռական, աւելի կրակոտ խաղարկութեամբ սկսան առաջին կիսախաղը, եւ այդ կերպր իր արդիւնքը տուաւ, որովհետեւ առաջին պատեհութեամբ մը յաջողեցան նշանակել կէտ մը:

Մերինները ցնցուեցան, սթափեցան, եւ երկար վարանումներէ վերջ կրնախաղի վերջաւորութեան քիչ մնացած եւ կարելի է ըսել գերբնական ճիգով մը, չնորհիւ Համազասպին, կրցան հաւասարիլ, այնպէս որ առաջին կիսախաղը վերջացաւ 1—1:

Երկրորդ կիսախաղը սկսաւ աւելի խորամանկ խաղարկութեամբ երկուստեք: Վերջ ի վերջոյ, մերիններու ընդոստ եւ գեղեցիկ « փասերով », եւ մասնաւորի Արտոյի մէկ վարպետ հարուածով, գնդակը անսպասելի կերպով գետեղուեցաւ հակառակորդ բերդին մէջ, մեծ ուրախութիւն պատճառելով մեր խանդավառ մարզասէրներուն: Ցբրանացիները թէեւ յոգնած, յուսահատօրէն աշխատեցան հաւասար մնալու, բայց ի զուր, այնպէս որ այս կարեւոր մրցումն ալ վերջացաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի յաղթանակով 2—1: Հպարտութեամբ պէտք է արձանագրենք հոս, որ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբը եղանակի սկզբնաւորութենէն մինչեւ այսօր, միայն յաղթանակներ է արձանագրած եւ մաղթենք որ լաւագոյն կարգապահութեամբ ինչպէս նաեւ մարզական ոգիով եւ առաջնորդութեամբ իրենց մարզիչ Անդրանիկ Հելոյեանին եւ խմբապետ Կ. Զարդարեանին կարենան եղանակը վերջացնել յաղթանակներով:

Չեմ ուզեր այս առթիւ անյիշատակ ձգել Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահանդէսը 24 յունուարին, որ կատարեալ յաջող ձեռնարկ մը եղաւ եւ միութեան ապահովեց մօտաւորապէս 35 հազարի դուռ հասոյթ մը: — Թղթակից 1948

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԷՍԱ ԵՒ ՀԱՄԱՏ

(ԽՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Անցայ Երուսաղէմ, Սողոմոնի տաճարը, ուրուն աւերակներուն վրայ աղօթեցի կրկին, Աբրահամի, Մովսէսի եւ Քրիստոսի ներկայութեան: Եւ ահա, իսկոյն երկինքը բացուեցաւ, աստղերը հրդեհեցան, շլացուցիչ փողփողումներով: Կապոյտը խորացաւ որուն գմբութեան պորտէն երկարեցաւ երկիր, լուսեղէն սանդուխը Յակոբին, հրեշտակներու լուսահաճ մատներէն առկախ: Անոր լուսաշարժ աստիճաններուն վրայէն բարձրացայ առաջին յարկը երկինքին, որուն յատկութիւնը դուռը բացուեցաւ, հրեշտակապետին մատնահարումէն:

— Ո՞վ է ընկերդ... հարցուց քաղցրալուր ձայն մը ներսէն:

— Համատը, պատասխանեց հրեշտակապետը:

— Սկսա՞ծ է իր առաքելութենէն:

— Այո ...

— Ուրեմն, թող հրամմէ ներս ...

Եղեմին մէջ, ուր լոյսերը եղնդաքարի, ոսկեքարի փչուրներ էին, եւ ծաղիկները՝ վարդի, մանուշակի, մեխակի խտացած փոշիներ, կը բազմէր մեր նախահայրը Ադամ, որուն առջեւ ծնրադիր, արժանացայ իր օրհնութիւններուն:

— Ով սիրագոյն զաւակս եւ ամենամեծ մարգարէներուն, թող երկինք պսակէ խնդրանքդ չարունակէ վերելդ ...:

Ատկէ բարձրացանք լուսաճեմ, երկրորդ յարկը երկինքին, որուն Սարդիոնէ դեղակերտ, բոստրափայլ դուռը կը բացուէր դիւթահրաշ դրախտի մը սեմին, նոյնանման լոյսերով ու ծաղիկներով թաթաւուն, ուր նոյնպէս սիրալիր ընդունեցին զիս Յիսուս եւ Յովհաննէ Մկրտիչ, միեւնոյն օրհնութիւններով: Յետոյ, երրորդ, չորրորդ, մինչեւ եօթներորդ յարկերը երկինքին, ուր Յովսէփ, Ենովք, Ահարոն, Մովսէս, Աբրահամ, դիմաւորեցին զիս օրհնաչուքին, երկնային անճառ երանութիւններու մէջ թաղուած:

Ու հիմա, սեւեռեցէք ձեր աչքերը, այն զարմանահրաշ Լոտոս ծառին, որ հսկայաթեւ կր բարձրանար ճաճանչահիւս ցանկապատի մը մօտ, ուսկից անդին չի կրնար անցնիլ հոգեղէնդասը երկինքին: Ան այնքան մեծատարած եւ հորիզոնափակ է, որ իր պտուղէն հատ մը կրնայ ամբողջ աշխարհը կերակրել: Անոր լայնատերեւ տերեւներուն, ճիւղերուն վրայ ուրիշ արեւներ, աստղեր ու մոլորակներ թառած, կը ջրվիժին ակնապարար պրիսմակումներով: Անոր արմատէն կր բխէին ծովանման չորս գետեր, ուր կր լողան կուսադեղ հուրիներ, բերիներ, որոնք չեն յղանար երբեք, այլ աշխարհիկ պէտքերէն մաքրագործուած, կը բաշխեն սէր ու զգուանք Ալլահին հաւատացեալներուն, անդենականի մէջ, յաւիտենական վայելքներով:

Հեռուն, կարմիր յակինթի, սուտակի, յասպիսի լուսացընդուղ արքներուն մէջ, կը վառէր վեհարար պաշտամունքի, որուն հսկայ ջահերը կը վառին ու չեն մարիր երբէք: Անոր հոյակապ կամար երէն ներս, օրական հօթանասուն հազար հրեշտակ եր կ'երկրպագեն, երբեք անդամ մըն ալ ներս չմտնելու պայմանաւ:

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18ին Մոսկուայի մէջ ստորագրուեցաւ բարեկամութեան, գործակցութեան եւ փոխադարձ օգնութեան դաշնագիրը մը՝ Խորհրդային Միութեան եւ Հունգարիոյ միջեւ, քսան տարուան պայմանաժամով: Դաշնագիրը կը բաղկանայ տասը յօդուածներէ: Պայմանագիրը կողմերը յանձն կ'առնեն իրարու օգնել այն պարագային երբ իրենցմէ մէկը յարձակումի ենթարկուի Գերմանիոյ կամ Գերմանիոյ դաշնակից պետութեան մը կողմէ:

ՌՈՒՄԲ ՄԸ պայթեցաւ երուսաղէմ - Թէլ Ավիվ ճամբուն վրայ եւ վեց Արաբներ սպաննուեցան: Վիրաւորուած են 32 հոգի, 16ը ծանրապէս: Հանիքայի մէջ սպաննուած է Հայ մը:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ Խորհուրդը երէկ սկսաւ քննել մասնագէտներու կողմէ ներկայացուած տեղեկագիրը մը որ թուականներով ցոյց կուտայ երկրին տնտեսական տագնապալի կացութիւնը:

Համաձայն այդ տեղեկագրին, անցեալ նոյեմբեր 1էն ի վեր, ապրուստը սղած է 20—21 առ հարիւր: Օրավարձերու յաւելումը կատարուած է 22—40 առ հարիւր համեմատութեամբ: Ցումուար 1էն մինչեւ Փետրուար 6, գիները բարձրացած են գրաւոր չափով: Մասնագէտները կ'առաջարկեն որ փոխանակ օրավարձերու վերայ յաւելում կատարելու, անոնցմէ գիները զեղչուին:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը պաշտօնապէս դիմում կատարելով ամերիկեան կառավարութեան մօտ, խնդրած է հետեւեալները: Ա.— 150 միլիոն տոլար մինչեւ ապրիլ 1 իբրեւ յաւելուածական վարկ 284 միլիոնի գումարին դոր Ամերիկա յանձն առած է վճարել: Բ.— 50 միլիոն տոլար ի հաշիւ՝ պատերազմի ընթացքին ամերիկեան բանակին համար Ֆրանսայի տրամադրած զինամթերքներուն (150 միլիոն արդէն վճարած է մինչեւ հիմա): Գ.— «Ազատ արձակումը» 37 միլիոն տոլարի արժողութեամբ Ֆրանսական ճոյլ ոսկին դոր Ամերիկա դրաւած է Ճափոնի մէջ:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ Միութեան արտաքին գործոց նախարարը, Անդրէյ Վիշինսքի, «Փրաւտա»ի մէջ յօդուած մը ստորագրելով դիտել կուտայ թէ ներկայ խորհրդային պետութիւնը Մարքսի եւ Էնկէլսի վարդապետութեանց հարազատ թարգմանն է որովհետեւ հիմնուած է համայնավար սկզբունքներուն վրայ: Վիշինսքի կը բացատրէ միեւնոյն ատեն որ համայնավարութիւնը կը յաջողի միայն «պրոլետարներու դիկտատուրայով»:

ՄԱՐՍԷյԼ , ԼԱ ՎԻՍՔ.—

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ խումբի կազմութեան տարելիցին առթիւ երեկոյթ պատահանդէսը տեղի կ'ունենայ 21 Փետր. 1948, Շաբաթ իրիկուն մինչեւ լոյս, Էրմիթաժի սրահին մէջ (La Viste):

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, նուագ: Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՊԱՇՏՕՆ ԽՈՄԲԱԼ է: Կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Սէն Լուի նուագախումբին մասնակցութեամբ:

Ապահովել տոմսերը Նոր Սերունդականներէ

ԲՈԼՈՐ ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՑԵՐԸ

Այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առտու

Հ Մ. Ը. Մ.Ի

Մարսէյլի մասնաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսին, Salon Alhambra 340 Bld. Chaveի չքեղ սրահներուն մէջ :

Orchestre RYTHME - JAZZ, *ճոխ պիւֆէ, հաճելի անակնկալներ :*

Անմիջապէս ապահովեցէք ձեր տեղանները՝ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի վարիչներէն :

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԵՒ ՍԱՆՈՒՀԻՆԵՐՈՒ բոլոր խումբերու դասախօսական ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, Աւ. Ահարոնեան ակումբին մէջ: 11 Ave. Gambetta) : Կը հրաւիրուին նաեւ բոլոր ծնողները, քնկերները եւ բարեկամները :

Մուտքը ազատ է Վալանսահայերու համար : Պիտի նախագահէ ՏԻԿԻՆ ՓԵՐՈՒԶ ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ, պիտի դասախօսէ՝ ԸՆԿԵՐ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ: Դասախօսութիւնէն ետք, երգ, արտասանութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր մինչեւ կէս գիշեր :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Սէվրանի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29 Փետր. 1948, ժամը 3էն 12, Casino des Etoiles, Մասիս սրճարանին մէջ, 87 Ave. de Livry, à Sevran :

Գեղարուեստական հաճելի բաժին: Խմբերգ, ներկայացում եւ անակնկալներ, եւրոպական պարեր: Ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 75 ֆր.

Հաղ. միջոց.— Կառախումբ Gare du Nordէն ժամը 13.45ին եւ 14.15ին: Eglise de Pantinէն 147 թիւ օթոպիւս, իջնել Terminus :

ԽՆՃՈՑՔ ՄԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ խումբի հանդէսեւնէյթը այս կիրակի օր, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ 12, Restaurant G. Halloppé, 32—34 Ave. de la Porte des Lilas(métro Porte des Lilas): Հայկական դահլիճ, բառ (Գարեգին), սրինգ (Բենօ), քէմէնչէ (Ովանեան) եւ ջութակ:

Կը ներկայացուի ընկեր Հայկազունի ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸ եւ ՄԱՎՃԻՐԻՍՏԸ, թատերգութիւն Ա. եւ Բ. արարներէ: Կովկասեան եւ Հայկ. պարեր Նոր Սերունդի կողմէ, զուարճալի մը, ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

ՓԱՐԻԶԻ THÉATRE DE LA GAITÉ LYRIQUEի ՄԷՋ « ՄԷԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԻԱՑՆ »

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՍԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Նոր երաժշտութիւն)

Հ. Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԿԵՆԴ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ կողմէ, 9 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 20.30ին:

ՄԱՐՏ 7Ի Ն, ՄԱՐՏ 7Ի Ն, ՄԱՐՏ 7Ի Ն

Օթէլ Ճօրճ Ե.ի չքեղ սրահներուն մէջ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ժամը 15էն մինչեւ 24, երկու ընտիր նուագախումբեր , բազմաթիւ աթթաքսիոններ :

Մի մոռնաք Մարտ 7ը: «Արեւմուտք»ին օրը :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՑ ՆԱՒԿԻՆ ՌԱԶ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ Նախ. Հռոմփկներու Նախաբարին եւ Նախագահութեամբ Փարիզի Զին. կառավարիչ ՋՕՐ. ՇՈՒԹՈՑԻ:

22 Փետր. կիրակի ժամը 3էն կէս գիշեր ,

Օթէլ Ռոնթփուանթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle , métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ : Մուտք 300 ֆր., Միութեան անդամներուն 200 ֆրանք :

Պատուոյ յանձնախումբ.— Տիկին Գ. Կիւլպէնկեան, Պ. Ռըպէ Կոուսէ, Ֆրանսական կառավարէն, Պ. Ֆրէտէրիք Ֆէյտի, քարտուղար Ֆրանքօ Արմէնիէնի, զօրավար Կորկաֆֆ, հրամանատարներ՝ Տ. Թէքէեան եւ Խանզատեան, Պ. Պ. Գ. Սիրագեան, Կ. Փափազեան, Կ. Յակոբեան, Ա. Ֆրէնկեան, Պալըքճեան, Ա. Աճէմեան, Վ. Զիլինկիրեան :

Նուագախումբ Ֆ. Պույեօի: Սեղաններուն համար հեռաձայնել՝ Պ. Կիւլպէնկեանի , առաւօտները, Դրօքատէրօ 44-38:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Ելֆրէտ-վիլի մասնաճիւղին Փետրուար 22ին, կիրակի օր ժամը 16էն կէս գիշեր, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անգամ ըլլալով կընկերակցուի ԱԱԾԱՄ ԽՆՁՈՐԸ զուարճ Տիկին է. Բիւզանդի:

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ , նուագախումբ, մատչելի պիւֆէ:

Հաղորդակց. միջոցներ. — métro Charenton Ecole, *իսկ հանրակառք թիւ 181:*

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ կիրակի 29 Փետր.ին, կը տօնէ «Նոր Սերունդին Օրը» եւ այդ առթիւ պատրաստած է զուարճ մը եւ զանազան անակնկալներ: Տեղի կ'ունենայ Մրմեան սրահին մէջ, 2 rue de la Défense , Issy les Moulineaux : Շոգեկառք՝ Ligne Invalides իջնել Gare d'Issy, autobus 190 իջնել Gare d'Issy :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Անթաքիացի Յակոբ Մխիթարեան, թրքախօս, որ տարիներ առաջ կը գտնուէր La Paz, (Bolivie), Casilla de Correo No. 256: Տեղեկացնել «Յառաջ»ի :

ԽՆՃՈՑՔ

ԼԻՈՆԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ եւ Սանուհիներու ընկերահամակրական խնջոյքը, 22 Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—12: Ցոյներու սրահին մէջ, 5 rue Bonnefoi: Գեղարուեստական խնամուած յայտագիր, երգ, նուագ, արտասանութիւն, տրամախօսութիւն, հայկական եւ եւրոպական պար, մասնակցութեամբ նուագի , ինչպէս նաեւ բանախօսութիւն :

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ ՓԱՇԱՆի Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը «Հրայր» սրահին մէջ այսօր ուրբաթ ժամը 8.30ին: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի Անիէր Պուա Փոլմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

ՎՕՒԼԻԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» խումբի ժողովը՝ կիրակի 22 փետր. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Փոնթի, ընկեր Սեթեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ, նոր ընտրութիւն :

ՄԱՐՍԷյԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Սէն Ժէրմէի « Աղբալեան » խումբը այսօր ուրբաթ : Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ վարչութեան ներկայացուցիչը :

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ. Ց. Դ. Կրընոպլի Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէին ժողովը վաղը Շբ. իրիկուն, ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է : Բացականերու պարագան նկատի պիտի առնուի:

ՊՈՒԼ ՕՍՍՈՑԻ Հ. Ց. Դ. «Վռամեան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ վը ջոլոր խումբերը այս կիրակի իրիկուն ժամը 7.30ին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է :

ՑԵՏԱԶՈՒՈՒԱԾ Է

Ողբ. Յակոբ Օշականի մահուան պատճառաւ, յետաձգուած է Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութեան յառաջիկայ կիրակի օրուան հանդէսը:

Պարոն Երուանդ Պարկևրճեան եւ եղբայրները խորունկ վիշտով կը ծանուցանեն մահը իրենց մօր՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ՊԱՐԿԻՐՃԵԱՆի

որ իր մահկանացուն կնքեց երկուշաբթի օր:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ շաբաթ օր, 21 Փետրուար ժամը 10ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean Goujon :

ԶԱՅԿՐՆ ԵՒԿՈՒՍՒ Օ.Ը

Մարտ 29ին, միակ հանդէսը Մարսէյլի մէջ, Սալ Մազենոյի մէջ, Ֆր. Կապոյտ Խաչ Սարսէյլ քաղաքի մասնաճիւղին :

Սանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՓՐ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉ ՄԱՀԻ ՍԷՆԼՈ ԱՆԻ մասնաճիւղը կազմակերպած է ընկերահամակրական խնջոյք մը որ տեղի պիտի ունենայ վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, իր դպրոցի սրահին մէջ: Գեղարուեստական բաժին: Իանախօսութիւն Տիկին Վ. ՀԱՒԱՏԵԱՆի կողմէ: Պիտի երգեն Հ. Ց. Դ. Քեռի խումբին Սիփան երգչախումբը ղեկավարութեամբ Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի : Մուտքը ազատ է :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Տիկին Արշալոյս Փէնտիկեան Պոլսեցի (Եէնի Գափու), ծնեալ Պէրպէրեան, փարիզ ըլալ կը կարծուի: Տեղեկացնել Սանուկ ճէլալեանի 22 Côte Poids des Parmes Romans,(Drome):

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ Փետրուար 22ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ մասնաւոր հոգեհանդիստ պիտի կատարուի ի յիշատակ Տէր եւ Տիկին Վարդանեաններու մօր՝ ողբացեալ

ՏԻԿԻՆ Ս. ԲԱԲԱՍԵՒԱՆի

(Հայաստանի մէջ մեռած) *եւ իրենց սիրեցեալ զաւակներուն ԿԵՆԻԱ եւ ԳՈՒՐԳԷՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆներու հոգւոյն : Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողները :*

ՓԱՐԻԶԻ Հայոց Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կազմակերպած է կրօնական եւ եկեղեցական դասախօսութիւններու շարք մը, պատրաստելու համար հայ մանուկները Համբարձման Տօնի Ս. Հաղորդութեան: Դասերը պիտի սկսին 26 Փետրուար Հինգշաբթի կէսօրէ ետք ժամը 3ին եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ:

Կը խնդրուի ծնողներէն եւ կրթական մարմիններէն որ դիմեն դիւանատուն արձանագրել տալու համար փափաքողներու անունները :

ԱՆՈՒԾԸ

Մարսէյլի Գազա տ'Իթալիայի մէջ
Մարտ 14ին եւ 21ին, ղեկավարութեամբ՝
ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԻԵՒԱՆի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN DE LANGUE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 աֆղ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 21 Février 1948 Շաբաթ 21 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5272-Նոր շրջան թիւ 881 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՉՐՈՑՅ ԱՆՑՈՐԴԻ ՄԸ ՀՆՑ

— Լաւ չէք ըներ բոլորովին ամէսեռով ձեր կուսակցութեան դէմ եղած մեղադրանքները։ Ինդիրներ կան որ լուսաբանութեան կը կարօտին։

= Ամուլ հակաճառութիւններէ խուսափելով հանդերձ, միշտ ալ պատրաստ ենք լուսաբանելու այս կամ այն հիմնական հարցը, երբ մեր դիմացը կը դտնենք բարեմիտ քաղաքացիներ։

— Օրինակի համար, կըսեն թէ երես դարձուցեր էք Մոսկուայէ, ձեր յոյսը դնելով Լոնտոնի, Ուշինկթընի կամ Փարիզի վրայ։ Մինչդեռ, մեր հարցը չի կրնար լուծուիլ առանց Խորհրդային Միութեան։

= Ոչ ալ առանց միւսներուն համաձայնութեան։ Մեր դլխաւոր դժբախտութիւնն այն է որ ամէն բան հայկական կանդուսով կը չափենք։ Եւ միշտ անդոք իրականութիւնը կը չիոթենք մեր բաղձանքներուն հետ։ Բոլոր մեծերն ալ իրար կ'աթոռեն։ Ամէնէն «հայասէր»ն իսկ մատը մատին չի խրիլը քեղ կրակէն, չարդէն փրկելու կամ կրած վնասդութիւններդ փոխարինելու, վաճառելու համար, եթէ քու դոյութիւնդ կամ ապրումդ չի համապատասխաներ իր աշխարհակալութեան չահերուն։ Երկու աշխարհասասան պատերազմներ տեսանք եւ պէտք է բան մը սորված ըլլանք, վերջապէս։

— Փոխանակ երեք - չորս պետութեանց բարեհաճութեան ապաւինելու, լաւագոյն չէ՞ միայն մէկուն վրայ յոյս դնել եւ անոր համեմատ ձեւաւորել մեր արտաքին քաղաքականութիւնը։

= Այդ չէ՞ որ կր փորձեն 1945էն ի վեր, Հայկական Դատին լուծման իրաւատէրհռչակելով Մ. Միութիւնը։ Տեսանք արդիւնքը։ Բացի կարգ մը պզատոնական ցոյցերէ, Մոսկուան ոչ իսկ պաշտօնական զեկոյց մը, ծանուցագիր մը խմբագրեց, պարզելով իր տեսակէտները Հայկական Դատի լուծման մասին։ Իսկ միւսները երբ տեսան որ ապդովին կը պահանջենք արեւմտեան Հայաստանի հողերը միացնել Երեւանի, ուղղակի դիրք բռնեցին մեզի դէմ։ Անոնք բացէ ի բաց կ'ըսեն մեզի.— Մ. Միութեան սահմաններուն ընդարձակումը հակառակ է մեր կենսական չահերուն։ Ա՛յ, բոլորն ալ իրար կ'արժեն։

— Բայց ինչո՞ւ կ'ըսեն թէ դուք Անգլեսաքսոններուն ապաւինած, անոնց չահերուն կը ծառայէք։

= Կ'ըսեն։ Այդ ըրագլուխ թուրքերը իրենք ալ դիտեն որ մութ է մեր ապագան, եթէ սա երեք չորս յաղթականները լեզու չդտնեն, գոհացում տալու համար մեր տարրական պահանջներուն։ Արդ, ամէն օր կը կարդաք.— Անոնք բուն եւրոպական հարցերու մասին անդամ իրար չեն հասկնար։ Մեղրալուսինը հազիւ լրացած, ճեղքեր բացուեցան յաղթական ճակատին վրայ, եւ խրամատը հեզհեզէ կը խորանայ։

— Ես պատճառ չեմ տեսներ այդքան յոռետեսութեան։

= Լաւատես թէ յոռետես, մեր չահը կր պահանջէ բաց աչքերով տեսնել, դատել իրականութիւնը, որպէսզի նոր յուսախաբութեանց չմատնուինք։ Սոիպուած ենք բոլոր դուռներն ալ զարնել, ելք մը դտնելու, ամբողջական եւ իսկապէս ազատ հայրենիք մը ապահովելու համար։ Զարաչար կը սխալին անոնք որ միայն մէկ աչքով կր դիտեն կամ կը քալեն մէկ ոտքի վրայ։ Քաղաքական գործունէութիւնն ալ դիտութիւն մըն է, որ ամէն բանէ առաջ կը պահանջէ արատեսութիւն, լրջութիւն եւ պաշար։

— Ներդաղթի հարցին մէջ ալ հակասական կր դտնեն ձեր կուսակցութեան բռնած դիրքը։

= Երեւութական է այդ հակասութիւնը, մեծ մասով հիմնուած զանազան ասէ-կոսէներու, թիւրիմացութեանց, այս կամ այն թերթէն յատկապէս ընտրուած տեսութեանց եւ դիտողութեանց վրայ։ Դաշնակցութեան հակառակորդները այս հիմնական հարցն ալ վերածեցին զայլամաչի մը որ սիրտ կը խառնէ, մինչդեռ ատեն չարախնդ քրքիջներ արձակել տալով հայ ժողովուրդի թշնամիներուն։

— Կրնա՞ք աւելի բան խօսիլ։

= Ներդաղթի խնդիրը այնպիսի ծալքեր ունի որոնց մասին կարելի չէ հրապարակաւ խօսիլ, հանդիպողին հետ ձիւթ ծամելով։ Անշուշտ կը յիշէք հայկական առածը.— Լման խօսքը... Եթէ Դաշնակցութիւնը իր դիմացը դտնէր պարկեշտ ընդդիմախօսներ, մանաւանդ երեւանցիները, երբեք դժուար պիտի չըլլար փարատել շատ մր թիւրիմացութիւններ։ Յամառելով ամէն բան մերնաչորհի վերածել եւ մասնաւորապէս Դաշնակցութիւնը հեռու պահել այս գործէն, երեւան եւ իր կարճամիտ հաւատարիմները պարզապէս ողբերգութեան մը վերածեցին Հայրենադարձը։ Մանաւանդ 1947ին։ Ցիչէ՞նք Իրանի, Եդիպտոսի, Յունաստանի եւ Ֆրանսայի վերջին կարաւանները դլխուն պայթած փորձանքը։ Տասնեակ հազարաւորներ ինդրին թշուառութեան մատնուած, ազգ. հաստատութեանց եւ բարեգործականի ներպատներով կ'ապրին։ Կարծես եղածը ոչ թէ ներդաղթ էր, այլ արտադաղթ։ Այս ողբերդութիւնը չի լուսաբանուիր մեքենաբար կրկնելով կամքէ անկախ պատճառներ, արտաքին խոչընդոտներ։

— Կը յուսա՞ք թէ կարելի պիտի ըլլայ չարունակել ներդաղթը, 1948ին, աւելի բազմամարդ կարաւաններով։

= Սոսկ տեղեկութիւններ կը պակսին։ Տարաւան առաջին ամիսը սահեցաւ, մօտ է դարնան, բայց դեռ ոչ մէկ պաշտօնական յայտարարութիւն։ Եթէ միայն յետամնաց կարաւանները տանէին, անորոշութենէ փրկելով բիւրաւոր հայրենակիցներ ...

— Ուրեմն չէք հաւատար դանդուածային ներդաղթին։

= Այսպէս կոչուած «դանդուածային»ր չի համապատասխաներ մեր հիմնական չահերուն, եթէ պիտի մնանք ներկայ սահմաններով եւ նոյն օտարոտի, թիանծոյ կարդուսարքով։

Շ.

Դրամի խնդիրը Սուրիա-Լիբանանի մէջ

Վարչապետ Ճեմիլ պէյ Մարդամ, Դահիրէի մէջ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ դրամական խնդիրներու չուրջ.

— « Արաբ երկիրներու չահը կը պահանջէ որ ունենան միջինակ դրամ, ապահով երաչխաւորութեամբ։ Մեր անկախութիւնները ամբողջական չեն կրնար նկատուիլ, մինչեւ որ քաղաքական անկախութեան միանայ ելմտական եւ տնտեսական ազատութիւնը։ Սուրիական դրամի ֆրանսական ֆրանքէն բաժանումը՝ կը հանդիսանայ ֆրբանոսական ազդեցութեան վերջնական անհետացումը Սուրիոյ մէջ։

« Սիալ է այն կարծիքը, թէ արաբ երկիրները չեն կրնար ունենալ իրենց ազկալս դրամը։ Մենք, օտար բանակներու մեկնումէն վերջ հսկայաքայլ յառաջդիմեցինք։ Դրամի անջատումէն եաք, մեր դիրքը պիտի զօրանայ չատ աւելի, եւ մեր տնտեսական կեանքը՝ չատ աւելի ապահով։ Ունինք բաւարար պահեստի դումարներ. հարկ չենք տեսներ մեր դրամը կապելու ուէ օտար դրամի։ Մանաւանդ Ֆրանսական Ֆրանքին, որ եբեքուն վիճակի մէջ է։ Սուրիական դրամի Ֆրանքէն անջատումը, եւ Լիբանանեան դրամի մեր կապուած մնալը, բնական է որ ունենայ իր անդրադարձը։ Ակկէ պիտի վնասուի առաւելաբար Լիբանանը։ Լիբանան կը կարօտի Սուրիոյ օժանդակութեան, նոյնիսկ իր հանապազօրեայ հացին եւ ուրիշ անդնդելիներու համար։

« Մեր դրամի երաչխաւորութեան համար, մենք ունինք հաւասարակչռուած առեւտրական պիւտճէ մը, ունինք պահեստի մեծ դումար, եւ չրջաբերութեան մէջ եղած մեր դրամը, Լիբանանէն աւելի քիչ է։ Ճետոյ, Ֆրանսայէն կը պահանջենք 30—40 միլիոն եդիպտ. Թղթոսկի »։

Անդրադառնալով այն չչուկին, թէ սուրիական նոր դրամ պիտի չընդունուի Լիբանանի եւ կարդ մը այլ երկիրներու մէջ, վարչապետը չեշտեց.— «Լիբանանի մէջ դտնուեցան Ֆրանսասէր մարդիկ, որոնք ուղեցին անվստահութիւն ստեղծել, խախտելու համար սուրիական նոր դրամին ուժը։ Այս դաւադրութիւնը ձախողած է սակայն։ Որոշ է թէ սուրիական դրամը աւելի վստահելի է քան Ֆրանքը։ Ջուր են ամէն կարդի խափանարարական աշխատանք »։

Վարչապետը անդրադարձաւ նաեւ համայնավարներու դաղտնի դործունէութեան եւ յայտարարեց.— « Արաբական երկիրներու մէջ համայնավարութիւնը տեղ չունի։ Անհատներ են միայն որ կ'աղմկին հրապարակը։ Եթէ Ամերիկացիներն ու Անգլիացիները յարդեն իրենց խոստումները, արաբական երկիրներու մէջ համայնավարութիւնը երբեւիցէ մուտք չի կրնար դործել »։

Անգլիա պատրաստ չողոր պատանի կանութեանց առջեւ

Բրիտանական կառավարութիւնը հինդշաբթի օր, պաշտօնապէս յայտարարեց թէ նկատի ունենալով որ Միացեալ Ազդերու կազմակերպութիւնը տակաւին է վիճակի չէ խաղաղութիւնը պահպանելու, Անդլիա պիտի պահէ իր զինուորական ուժերը օրուան կացութեան համապատասխան մակարդակի վրայ՝ իբրեւ աղդարարութիւն հաւանական յարձակողներու։

Պաշտօնական յայտարարութեան մէջ ըսուած է — Պատերազմ մը կանխելու ամէնէն չօչափելի ձեւը այն է որ ցոյց տանք թէ մենք վճռած ենք — եւ կրնանք — դիմադրել մեղի դէմ դործուած յարձակումի մը։

Անցեալ տարի որոշուած էր որ բանակին, նաւատորմիղին եւ օդանաւուժդներուն ընդհանուր թիւը պիտի դեղչուէր 1.087.000ի յառաջիկայ մարտ 31ին։

Այս թիւը պիտի դեղչուի 940.000ի իսկ յառաջիկայ տարի, 716 հազարի։ Բանակը պիտի ունենայ 145 հազար դինուոր, նաւատորմիղը 534.000 տոննաժ եւ սպայ, իսկ օդային ուժը 261.000 օդանաւուժդ։ Զինուորական ուժերու յատկացուած ծախքերուն ընդհանուր դումարը պիտի ըլլայ 692 միլիոն սթերլին։

Անդլիա հետզհետէ պիտի կանչէ իր բանակը Հնդկաստանէն, Պիրմանիայէն, Ճաւոյիէն եւ Պաղեստինէն։ Բայց տակաւին յամձնառաբ[illegible]եր են Յունաստան, Աւստրիա, Տրիէսթի [illegible]էս տեւ Գերմանիոյ մէջ։ Հետզհետէ կը կա[illegible]րուին բրիտանական դլխաւոր դաղթավա[illegible]ու (Տըմքիրքըն) բանակներն ու նաւատորմիղը՝ չափով մը թեթեւցնելով Անդլիոյ ծախքերը

ՆՈՐ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ ԱՒՍՏՐԻՈՑ ԴԱՇՆԱԳԻՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

Զորս դլխաւոր Դաշնակիցներու արտաքին փոխնախարարներու խորհրդաժողովը բացուեցաւ եբեքէ, Լոնտոնի մէջ։ Օրակարդի նիւթն է Աւստրիոյ դաշնադիրը։

Խորհրդաժողովը պիտի քննէ Խորհրդային Միութեան նոր առաջարկները պարտուած երկրին տնտեսական խնդիրներուն մասին։ Ինչպէս արդէն դրած էինք մեր հինդշաբթի թիւին մէջ, Միացեալ Նահանդներու կառավարութիւնը պիտի մերժէ այդ առաջարկներուն ամբողջութիւնը ու եթէ հարկ, վերջին պահուն, դիջումներ չհատուցէ, հաւանական չէ որ խորհրդաժողովը յաջող արդիւնքի մը յանգի։ Քաղաքական չրջանակները շատ յոռետես են։ Եթէ դաշնադիրը կնքուի, այն ատեն խորհրդային բանակը պիտի հեռանայ Աւստրիայէն, Հունգարիայէն եւ Ռումանիայէն եւ ռուսական զօրք պիտի մնայ միայն արեւելեան Գերմանիոյ մէջ։

Աւստրիոյ արտաքին նախարարը, Փարլ Կրուպկր Լոնտոն է արդէն «հեռուէն» հետեւելու համար բանակցութեանց։

Ռուսիա Աւստրիայէն կը պահանջէ Ա.— 200 միլիոն տոլար հնդուն դրամ՝ վճարելի երկու տարիէն։ Բ.— Քարիւղի հանքերու եւ գետարանների մենաչնորհը։ Գ.— Դանուբի նաւային չրջերութեան աւստրիական բաժնեթուղթերը։ Դ.— Աւստրիոյ իր չրջանքներ Աւստրիոյ մէջ դտնուող ռուսական հաստատութեանց համար։

ՊԵԼՃԻՔԱ, ՀՈԼԱՆԴԱ ԵՒ ԼԻՒՔՍԷՆԲՈՒՐԿ ՊԻՏԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ

Պելճիքա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրկ պիտի մասնակցին երկուշաբթի օրուան Լոնտոնի խորհրդաժողովին որուն մէջ պիտի քննուի Գերմանիոյ խնդիրը։ Ինչպէս արդէն ծանօթ է, այս խորհրդաժողովին նախաձեռնարկ եդած են Անգլիա, Ամերիկա եւ Ֆրանսա, իսկ Խորհրդային Միութիւնը մերժած է մասնակցիլ։

Երեք փոքր պետութիւնները պիտի չմասնակցին այն նիստերուն որոնց մէջ պիտի ճչդուին Գերմանիոյ վարչական խնդիրները։

Պելճիքայի վարչապետը, Պ. Փօլ Սփաք, խորհրդարանի արտաքին դործերու յանձնաժողովին մէջ խօսք առնելով դիտել տուաւ թէ «ներկայ որոշումը կ'ապացուցանէ որ Անդլիա այլեւս մասկր կազմէ Եւրոպայի ցամաքամասին»։

Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանը երկար խորհրդակցութիւններ ունեցաւ արտաքին նախարար Պ. Պեվինի հետ։ Խորհրդաժողովին դլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ երբեակ գօտիներու դրութիւնը մը ստեղծել՝ Ֆրանսական գօտին միացնելով անգլեամերիկեան գօտիներուն։ Քննութեան պիտի առնուի նաեւ արեւմտեան խմբակցութեան ծրադիրը զոր Պ. Պեվին առաջարկեց չաբաթներ առաջ։

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ֆրանսական դեսպանը, զօրավար Քաթրու իր պաշտօնէն հրաժարած է։

(Ձեւրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԵԾ ՀՈԳԻՆ - ԿԱՆՏԻ

Ինչ որ չկրցաւ ընել բրիտանական աշխարհակալութիւնը իր զէնք-ազիատական եւ դիւանագիտական հնարամտութիւններով, զլուխ հանեց հասարակ մարզասպան մը, խելագար կամ ապուշ :

Ոչ ևս է Մահաթմա Կանտին — « Մեծ Հոգին», խորհրդանշանը Հնդկաստանի ազատագրական պայքարին, այլ մանաւանդ անոր դարաւոր իմաստութեան :

Կոճկուած մարդիկ, ինքնահաւան բանգէտներ կը ծիծաղէին, երբ մէկ ժամանակներու մեծ մարգարէն ծոմ կը պահէր պարբերաբար իբրեւ բողոք այս կամ այն չարիքին, բռնութեան, բարբարոսութեան դէմ :

Անոնք արգահատանքի խօսքեր կ'արտասանէին, երբ Հնդկաստանի ըմբոստ ոգին իր տեղեծ մարմնով կը ցցուէր օտար տիրապետութեան դէմ : Կամ, իւիկը ձեռքը, կտաւ կը հիւսէր :

Եւ սակայն, այս ճգնաւորը իր գոյութեամբ, իր հմայքով շատ աւելի խոր մտահոգութիւն կը պատճառէր բրիտանական աշխարհակալութեան, քան կազմակերպուած բանակ մը :

Տարիներով հետապնդեցին վինք անխնայ : Պարբերաբար կը խափանէին իր գործունէութիւնը, բանտէ բանտ քշելով : Նոյնիսկ ծանրագոյն պատիժ սպառնալով :

Ատեն մը կը խորհէին աքսորել, վերադոյն հարուածը տալու համար իր ստեղծած չարժուձին, որ կ'ածէր անընդհատ, ինչպէս փրփրադէզ ալիք մը :

Բոլոր կաշկանդումներն ու սպառնալիքները անցան ապարդիւն : Խորհրդական ճնշումներն ալ — վր կնոջ կամ զաւկին բանտարկութիւնը եւ ուրիշ բռնութիւններ — մազաչափ չազրեցին իր կորովին վրայ :

Այն ատենն որ, բրիտանացի փոխարքաները հարկադրուեցան բռնել մէկ բանտուոր ճամբան,— բանակցել եւ եզք մը գտնել :

Իր վարդապետութիւնն էր,— բռնութեամբ չդիմադրել բռնութեան : «Մի կալ հակառակ չարին», ինչպէս կը քարոզէր միւս աշխարհահռչակ իմաստուն , Թոլսթոյ :

Հնդկաստանի անկեղծ բարեկամներուն համար իսկ, ժամանակավրէպ քարող մըն էր այդ :Անոնք ալ հուժկու մարտակոչի մը կը սպասէին, խորտակելու համար օտար լուծը, որ մօտաւորապէս երկու հարիւր տարիէ ի վեր կը քամէր երկրին երակները :

Իրականութիւնը հաստատեց թէ Կանտին չատ աւելի խորաթափանց , սրատես եւ յեղափոխական միտք մըն էր, քան կ'ենթադրէին :

Ալպիոն թերեւս այնքան դիւրաբեկ տեղի չտար, եթէ իր ուժին դէմ ծառանային սպառազէն «ամբոխները խելագարուած» :

Կանտին իր աւանդական ծոմերով, լռիկով եւ այծի կաթով իրապէս անզարմանելի ճեղք մը թացաւ բրիտանական գաղթապետութեան սրտին վրայ : Եւ ի վերջոյ, դիմումէ դիմում դրբելով , Լոնտոն հանգիսաւորապէս յայտարարեց Հնդկաստանի բացարձակ անկախութիւնը :

Հեռագիրները կը հաղորդեն թէ Կանտիի յուղարկաւորութեան թափորին մէջ պատուոյ տեղը կը գրաւէր Մեծն Բրիտանիոյ առաջնակարգ կուսակալը :

Ինչ աւերի չվերածուիր փոխանակ ապացուցանելու համար Մահաթմային անգիմադրելի ուժը : Արարողական պարտականութիւն մը չէր որ կը կատարէր Լոնտոնի ներկայացուցիչը, այլ իրական մեծարանք մը :

Հեռագիրը կը պատմէ, նոյնիսկ, թէ աւելի քան մէկ միլիոն սգաւորներ կը հետեւէին դագաղին, իրար հրմշտկելով, զինուորական չղթաները խորտակելով, իրար կոխոտելով : Իսկ չատերն ալ կ'ուզէին կրակը նետուիլ, երբ կը բռնկէր յատկապէս պատրաստուած խարոյկը :

Ամբոխային մոլեռանդութի՞ւն : Անդիտակից սարկամութի՞ւն :

Ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը : Այդ բոլորէն վեր բան մը, — ամբողջ ժողովուրդի մը սանձակոտոր պոռթկումը, իսկապէս անզարմանելի կորուստին առջեւ :

Ուրիշներ, աւելի հզօր եւ աւելի «քաղաքակրթուած», ճարտարագործութեան մը վերածեր են այս կարգի ցոյցերը, եւ չարժման մէջ կը դնեն բոլոր պետական միջոցները, չքեղ եւ աննախընթաց ծիսակատարութիւններով :

Հնդկաստանի մէջ, բուն իսկ երախտագէտ ժողովուրդն է որ տալու պէս կուլայ, իր սուգը կ'արտայայտէ այնքան սրտառուչ արարողութեամբ :

Միլիոններ եւ միլիոններ են որ իրենք կիրենք ոչք եւ անտէր կը զգան, երբ արդէն նուիրական գետին՝ Գանգէսի ալիքներուն յանձնուած է Կանտիի աճիւնը :

Ինչ որ կրաւորական դիմադրութիւն կամ ոչ-բռնութիւն (Ահիմսա) կը կոչեն Հնդկաստանի

ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂԻՆ

ԲԺ. Ե. ՆԱՖԱՆԱՍԵԱՆԻ ԽՕՍՔԸ

Արտասահմանի հայ գրականութիւնը հայ է թէ ձեւով եւ թէ խորքով, մեծապէս տարբեր է, սակայն, իր ապրումներով եւ հոգեբանութիւնով : Բնական է այս, որովհետեւ մէկը քնաշխարհիկ է, իսկ միւսը՝ տարաշխարհիկ, որովհետեւ ենթահայ է բազմաթիւ եւ բազմատեսակ ազդեցութիւններու :

Ինձմէ առաջ խօսողները խորացան հարցին մէջ, տեսական տուեալներով բացատրելու այս զարգացումը :

Իմ կարծիքով խնդիրը գործնական իմաստ ունի : Հարցը լոկ հայ գիրին եւ գրականութեան ապագան չէ : Այսպիսի առանձնացում մեզ պիտի մղէր դէպի չփոթ, ժամավաճառութիւն, մինչեւ իսկ կորուստ : Հայ գրողը, Գրականութիւնը եւ մշակոյթը այնքան սերտօրէն զօդուած են արտասահմանի հայութեան հայապահպանման հետ, որ այս վերջինին անտեսումը մեզ օդին մէջ առկախ կը թողու :

Արամ Սահակեան ապշանքով, բայց հիացումով յայտնեց այն ծաւալուն ընթերցասիրութիւնը, որ կը նկատուի Ամերիկու քով ամենուր, անգամ գնացքներու մէջ : Այդ ապշանքը արդիւնք է մեր անիրազեկութեան : Մենք անտեղեակ ենք, որ վերջին երեսուն տարուայ մէջ ինչ հսկայաքայլ յառաջդիմութիւն կատարած է Եգիպտոսը : Շքեղ պարտ եւ փառաւորուած կը դառնք Հայաստանի «անօրինակ» նուաճումներով, բայց կ'անդիտանանք այն մշակութային ոստումները, որ տեղի կ'ունենան մեր քթին տակ արաբական աշխարհի մէջ, յատկապէս Եգիպտոս : Մենք անտեղեակ ենք, որ «Էլ Ահրամ» օրաթերթի օրական սպառումը հասած է քառորդ մլիոնի, «Էլ Մասրի»ինը՝ ինը հարիւր հազարի : Զգիտենք, որ արաբական թարգմանական գրականութիւնը այնքան հարստացած է, որ բացի գեղարուեստական գրուածոյներէն ճոխ մատենադարաններ լեցուն են գիտական, հոգեբանական եւ իմաստասիրական երկերով :

Մենք անտեղեակ ենք, որ Եգիպտոսի գաղթականութիւնը տասնապատկուած է : Երբ չատ գաղթ, այնքան գրագիտութիւն, ընթերցասիրութիւն, հետաքրքրութիւն դէպի տպագիր խօսքը : Որքան չատ սպառում դիրքերու, այնքան չատ հրատարակութիւն : Կը տեսնենք որ ընթերցասիրութիւնը կենդանի ապացոյցն է արաբական մշակոյթի վերածնունդին : Այս ալդին ապսպրանք չէ, այլ չարժուն կեանքը իր բազմադէմ ապրումներով :

Կարո՞ղ ենք այս մթնոլորտը ստեղծել, այս վառ ու ստեղծագործ մթնոլորտը : Ինչպիսի՞հն հետու ենք, ուծացուլու եւ ձուլուելու վտանգին ենթահայ : Գոյութիւն չունին հոծ եւ խանգազատ բազմութիւններ Ափեւելքի մէջ , մանաւանդ Լիբանան, Սուրիա եւ Իրան, ուր հայ մտքը դեռ կը ստեղծագործէ կենսանորոգ աշխոյժով, թռչնի ճիգով եւ տատապանքով :

Իւրաքանչիւր գաղութ առանձին առանձին պէտք է կազմակերպուի իրրեւ ազգային հաստատութիւն, թէ ուժերու խնայողութեան եւ թէ աշխատանքի ներդաշնակութեան համար : Դպրոցներու թիւը հասցնել իր զերազոյնին, կարիքին համապատասխան : Եղածները բարեկարգել, զարգացնել եւ բազմացնել, այնպէս որ հայ մանուկը կարօտ չմնայ նախակրթութեան եւ հայ պատանին՝ միջնակարգ դպրոցին : Իսկ դպրոցին դուրս աւելի հիմնական, լուրջ ու անհրաժեշտ աշխատանքներ կան : Միջոցներ պէտք է ստեղծենք սիրցնելու հայ երգը, որ անհրաժեշտ է ոչմիայնորպէս երաժշտութիւն, այլեւ ամենաապահով միջոցն է համակիր վերաբերում եւ զուգզուրանք յառաջացնելու հայ բանաստեղծութեան հանդէպ : Հապա թատրո՞նը, որ ոչ միայն դաստիարակիչ է ու կրթիչ, այլ գրականութիւնը տարածելու եւ ժողովրդականացնելու զօրագոյն ազդակներէն մէկը : Հապա հրատարակչակա՞նը : Ահա գործեր, որոնց կատարումին համար կազմուած է «Համազգայինը», որ պէտք ունի համայն արտասահմանի անվերապահ քաջալերութեան :

Բացայայտ է, որ այս բաբախուն ու չինարար մթնոլորտն է այն նախապայմանը, որու մէջ կ'ուռճանայ ու կը բարգաւաճի հայ մշակոյթը. կը դիւրանայ թէ հայ գաղղի ապահովութեան հարցի լուծումը եւ հայ գիրի տարածման կնճիռը :

Արտասահմանի գրականութիւնը թէ որքան ազգային կը լինի, այդ եւս կախում ունի ստեղծուած մթնոլորտէն, մեր հաւաքական կանքերէն եւ գործակցութենէն : Ցամենայն դէպս, արտասահմանի մէջ միշտ գոյութիւն պիտի ունենայ հայ գրականութեան մը, միշտ տարբեր քաղաքական գրականութենէն, որովհետեւ միշտ գոյութիւն պիտի ունենայ արտասահմանը :

Արտասահմանը եւ իր հոգեբոյը պէտք չէ անգիտանալ եւ անտեսել : Ինչ որ ալ լինի նեղգաղթի թափր ու Հայաստանի ապագան, մենք պիտի տեւենանք հայութիւն մը Հայաստանէն դուրս, որ պէտք է կազմէ ազգային ամբողջականութիւն մը, Ասիկա անհրաժեշտութիւն մըն է նոյնիսկ Հայաստանին համար :

մէջ, այլեւս դարձած է վարակիչ դաւանանք մը այդ անծայրածիր երկրին դուրս ալ :

Արդարեւ, Կանտին հետեւորդներ ունի ամէն տեղ : Նոյնիսկ լուսաւոր կեդրոններու մէջ :

Մարդիկ այլեւս չեն հաւատար սուրերով եւ հրանօթներով շահուած դաւերուն, զրամատիրութեամբ եւ աշխարհակալութեամբ հաստատուած կարգուսարքերուն :

Ամէն ժողովուրդ ինքնուրոյն իմաստութեան գաղանիք մը ունի իր մտքին մէջ,— խորութիւն մը անթափանցելի :

Կանտիները այն մարդերն են որ կը պահեն այդ իմաստութեանց բանալիները, դարերու համար :

Անոնք ուղեցոյցներ են, ամբողջական աղատութեան ճամբուն վրայ :

Հալէպ, 4 Փետրուար ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Դժուար քայց անխըզճտելի ճամբան

Իմաստ չկայ կեանքի մէջ եթէ նա ազատ չէ, ամուլ է միտքը եթէ կաշկանդուած է : Զարթիք, կեղծիք, դաւադրութիւն — սրանք են բռնութեան պատուղները : Դասի քանիներ բռնեցին դժուարին ճանապարհը ազատութեան հասնելու համար , քանի քանիսներ մեռան այդ ճանապարհի վրայ :

Բոլորն էլ ունեցել են դիտակից ժամ, յանուն ազատութեան, յանուն հայրենիքի : Անգամ կենդանիները ու բոյսերը օժտուած են ազատութեան տենչով :

Դեռ քանի էլ պիտի զոհուին դժուար է գիտնալ — բռնութեան լծքին է դաղտնիքի վրայ :

Անշուշտ միշտ էլ թելադրող է, նա կրնայ փոխել մտքի ընթացքը եւ մարդը առկախ իր կամքից կը յարմարուի գոյալիճակի հետ, առանց նպատելու տեղի ունեցած փոփոխութիւնը՝ լինի դրական թէ բացասական փոփոխով :

Երբ կը փորձես յետ դարձնել միտքդ, անցեալն ու ներկան բաղդատելու, կը դտնես երկուսի տարբերութիւնը՝ կ'ուզես դատաւորը դառնալ :

Կրնաս դատել երբ անցեալը ծանօթ է, մանաւանդ այդ չըշտի փորձութիւններուն թովով մեծացած :

Փոքր չէ համբաւը այն ստրուկներուն որոնք յաջմարտելով պայմաններուն անգամ կը փառաբանեն բռնաւորին :

Ինչ չեն «արտօնեալ» ստրուկները որոնք իրենց բաղդակիցներուն դէմ կը դնեն, նպատց մը կառնելի պերազոյն ուժը արժէքը վերածելու, տիրոջ ժպիտներին արժանանալու համար :

Սակայն քիչ չեն ըմբոստ ոգիները որոնք գնահատեցին դժուարին ճանապարհը տիրոջ լուծը չտանելու համար, թէեւ չատերը մեռան վաղաժամ առանց տեսնելու իրենց մարտնչումներուն ապրիւնքը, բայց չատեր պատրաստն չաւիղով մինչեւ որ տապալուը զոռոզ բռնապետութիւնը :

Ինչո՞ւ մեռաւ Զարենցը՝ նա չուզեց թխել, ծեփել բանաստեղծութիւնները իմաստուն Ստալինի եւկեղծ սոցիալիզմի մասին , նա չուզեց հաղցնել իր սեղքին կծիկը, դեռսին տրորել իր բնական ձիրքը, Սրտէն — ժամանակաւոր փառքի եւ իմաստուն նոր կամայականութիւնների համար, չղաւաճանեց իր «անուշ Ախտամտը», զոհ գնաց բռնակալի կրքերուն բայց ապրեցաւ համապատկին տուին : Շատերից մէկն էր լռիկ ու մնչիկ, համեստ ու ազնիւ, բայց անվախ, վտանգները ու բռնութիւն ապհատարկող Լեւոն Խարամեանը, որ քշուեց Սիբիր եւ զոհ գնաց անյայտ գաշտյի մէկ տարուան : Մէկը էր Եղիշէ Իլլրեանը, բռնութեան որջի պատշգամից վար նետեցվեն , կեցցէ ազատութիւն կոչելով :

Դեռ քանի - քանիսներ, ծաղիկ հասակից նըւիրուեցին ազատութեան գործին : Փառամոլ է բռնաւորը :

Ինքնահաւանութիւնը եւ փառամոլութիւնը յատուկ է ներկայ քիւրտ անտաչ բէգերին եւ մըչնադարեան անգրագէտ իշխանաւորներին :

Ուռչինկըընին եւ Ռուզվելթին, Ամերիկեան քաղաքացիները ոչ փառաբանեցին եւ ոչ էլ նրանց մէկ աստուածացրին իմաստութիւն դատե. ընդհակառակը առիթ եղած ժամանակ քննադատեցին, բայց եւ այնպէս իրենց վերաբերմունքով դնահատեցին ղեկավարների արժէքը :

Աստահման ազատութեան արդիւնք չէ՞ երիտասարդ Ամերիկայի վիթխարի առաջդիմութիւնը, բարիքների անսահման առատութիւնը : Առանց տասանաւոական եւ հարուածական ճորտական

«ԱՄԱՆՈՐ ՓԵՐՓՕՒԵ»

ԿԱՆ ԲԱ ՀԱՄՐՍԱՏ

(ԻՄՈՐՀՈՒԱԾ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

ՊԱՐՈՆ ՏԱԿՈՒՆԱՑ

Ա Հ Ա Կ

Մի հատ ալ ես, ըսաւ ինքնիրեն, ասոնց ցոյց տամ որ ես ալ կրնամ ինծի համար ծառայ մը ունենալ, ձեր թոյլ տուքը: Յաջորդ օրը Ժան Լուսինեան, որ ինքզինքը կը կոչէր Ժան Ֆրանսուա Ռիշպէն, ներկայացաւ Մարկիզ Տը Ռոսպիի տունը, ուր ընդունուեցաւ իսկոյն: Ռիշպէն ունէր ազնուական արտայայտութիւն մը, որ կը գրաւէր ամէնուն սիրտը: Ան ունէր նաեւ ազնուական ձեւեր, որոնք կը զարմացնէին ամէնքը, որովհետեւ ոչ ոք կը կարենար հասկնալ, թէ ինչպէս ան, որ ծնած էր ամենաաղքատ դասակարգին մէջ, կրնար այդքան կատարեալ ըլլալ: Ռիշպէն ունէր նաեւ ուրիշ մեծ առաւելութիւն մը, որ կը կայանար անոր ֆիզիքական ուժին մէջ: Ան ունէր ամրակազմ մարմին մը, որ կրնար դիմանալ ամէն տեսակ ճիգերու: Ան կրնար ձիու վրայ նստիլ ամբողջ օրը առանց յոգնելու, կրնար ամբողջ գիշերը արթուն մնալ առանց քունի զգալու, կրնար ամբողջ օրը ոտքի վրայ կենալ առանց հանգստանալու: Ան կրնար ամէն տեսակ զէնքերով կռուիլ, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ մարզանքներ կատարել: Ան կրնար ցատկել, վազել, ձիաւարի մրցումներու մասնակցիլ, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ ֆիզիքական վարժութիւններ կատարել: Ան կրնար ամէն տեսակ ծանր առարկաներ վերցնել, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ ծանր առարկաներ նետել: Ան կրնար

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ամէնքին կը տեղեկացնեն թէ կառավարութիւնը «ղժկամակութեամբ» հաւանած է դադարցնել՝ յառաջիկայ քանի մը շաբաթներու ընթացքին ապստամբներու դէմ ընդհանուր յարձակողականի մը սկսելու պահանջը: Դիտել կը տրուի որ հեղինակ. կառավարութիւնը ստիպուած է ընդառաջ երթալ այդ պահանջին քանի որ ամերիկեան օժանդակութեան շարունակութիւնը կախում ունի այդ յարձակողականէն: Ամերիկեան շրջանակները շատ զարմանալի կը գտնեն որ տարւոյն սկզբէն ի վեր հելլէն խորհրդարանը 22 նիստ ունեցած է, բայց որեւէ վճռական որոշում չէ տուած՝ ներկայ տաղնապալի կացութիւնը միանգամընդմիշտ դարմանելու համար:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Դաշնակիցները մերժած են Խորհրդային Միութեան այն առաջարկը որուն համաձայն քննութիւն մը պէտք է կատարուի Գերմանիոյ նաւահանգիստներուն եւ մասնաւորաբար պինուորական խարխլերուն մէջ տեսնելու համար թէ ինչ չափով տեղի ունեցած է անոնց ապազինումը: Այս առաջարկը ներկայացուցած է Միջդաշնակցային Հակակշիռի Յանձնաժողովին: Անգլիա, Ամերիկա եւ Ֆրանսա դիտել տուած են որ քննութեան կարելի է ձեռնարկել միայն այն պարագային երբ քննիչ մարմինը իրաւունք ունենայ նաեւ այցելելու բոլոր գօտիները եւ տուուղէ թէ ինչեր կը կատարուին ընդդիմ առարկայ չբջաններու գործարաններուն մէջ:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ խորհրդարանը հինգշաբթի օր 188ի դէմ 336 ձայնով քուէարկեց կառավարութեան նոր օրինագիծը որ կ'առաջարկէ պատժական քայլեր առնել այն օրինագանցներուն դէմ որոնք արուեստական միջոցներով կը բարձրացնեն օրուան գիները: Գիներու յունուար 15ի մակարդակը պիտի պահուի: Իշխանութիւնները իրաւունք պիտի ունենան քննելու խանութպաններու եւ մեծաքանակ վաճառականներու մրերքը: Լայն իրաւասութիւններ տրուած են ոստիկանութեան որպէսզի իր յարմար դատած եղանակով հսկէ օրէնքին գործադրութեան վրայ: Համայնավարները քուէ տուին, իսկ կոլականները ձեռնպահ մնացին. այս երկու խմբակցութիւններն ալ համակիր չեն ելմտական նախարարին քաղաքականութեան: Ուտելիքներու գիները պակսեցնելու համար, կառավարութիւնը մեծ քանակութեամբ անոնցմէն պիտի ներածէ:

ԵՐԵՍՓ. ժողովին ելմտական յանձնաժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց հետեւեալ առաջարկները 5000 նոցներու վճարման համար.— Ա. մինչեւ 100.000 ֆր. վերադարձնողներուն վճարել ամբողջութեամբ մինչեւ մարտ 1: Բ. 200.000 ֆր. վերադարձնողներուն՝ մինչեւ մարտ 15, Գ. 500 հազար ֆրանք վերադարձնողներուն՝ մինչեւ Ապրիլ 1: Դ. Մնացեալները վճարել մինչեւ ապրիլ 15: Կառավարութիւնը տակաւին վերջնական որոշում չէ տուած այս առաջարկներուն մասին: Առաջարկուած է նաեւ որ բոլոր բախերգործական հաստատութեանց 5000 նոցներուն փոխարժէքը վերադարձուի անյապաղ:

ՄԱՐՍԷՅԼ, ԼԱ ՎԻՍԲ.—

Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ԳԻԻԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ, խումբի կազմութեան տարելիցին առթիւ երեկոյթ պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ այսօր 8.30էն մինչեւ լոյս, Էմիլթաժի սրահին մէջ (La Viste):

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, Նուագ: Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՊԱՇՏՕՆՆ ԽՈՒՄԲԱԼ է: Կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Սէն Լուի նուագախումբին մասնակցութեամբ:

Ապահովել տոմսերը Նոր Սերունդականներէ:

ԲՈԼՈՐ ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՑԵՐԸ

Այս իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Հ Մ. Ը. Մ-Ի

Մարսէյլի մասնաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսին, Salon Alhambra 340 Bld. Chaveի չքեղ սրահներուն մէջ:

Orchestre RYTHME - JAZZ, *ճոխ պիւֆէ, հաճելի անակնկալներ:*

Անմիջապէս ապահովեցէք ձեր սեղանները՝ Հ. Մ. Ը. Մ-ի վարիչներէն:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԵՒ ՍԱՆՈՒՀԻՆԵՐՈՒ բոլոր խումբերու դասախօսական ժողովը տեղի պիտի ունենայ այսօր Շաբաթ ժամը 8.30ին, Աւ. Ա.հարոնեան ակումբին մէջ: 11 Ave. Gambetta): Կը հրաւիրուին նաեւ բոլոր ծնողները, ընկերներ եւ բարեկամներ:

Մուտքը ազատ է Վալանսահայերու համար: Պիտի նախագահէ ՏԻԿԻՆ ՓԵՐՈՒԶ ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ, պիտի դասախօսէ՝ ԸՆԿԵՐ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ: Դասախօսութիւնէն ետք, երգ, արտասանութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր մինչեւ կէս գիշեր:

ԽՆՃՈՑՔ ՄԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ը. Դ. Ռոստոմ խումբի հանդէս ընթրիքը վաղը կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ 12, Restaurant G. Halloppé, 32—34 Ave. de la Porte des Lilas (métro Porte des Lilas): Հայկ. Նուագախումբ, թառ (Գարեգին), սրինգ (Բենօ), քէմէնչէ (Օնանեան) եւ ջութակ:

Կը ներկայացուի ընկեր Հայկազունի ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԴԱՄԸ եւ ՄԱՎՃԻՒՄՏԸ, թատերգութիւն Ա. եւ Բ. արարները: Կովկասեան եւ Հայկ. պարեր Նոր Սերունդի կողմէ, զաւեշտ մը, ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով:

ՓԱՐԻԶԻ THÉATRE DE LA GAITÉ LYRIQUEի ՄԷՋ
« ՄԵԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԻԱՑՆ »

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՍԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Նոր երաժշտութիւն)

Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ կողմէ, 9 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 20.30ին:

ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ

ՕթԷլ Ճօրճ Ե-ի չքեղ սրահներուն մէջ
ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ժամը 15էն մինչեւ 24. երկու ընտիր նուագախումբեր, բազմաթիւ ակրոբատախոհներ:
Մի մոռնաք Մարտ 7ը: «Արեւմուտք»ին օրը

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՍԵԾ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՀԱՑ ՆԱՄԿԻՆ ՌԱԶ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ Նախ. Ռազմիկներու Նախաբարին եւ Նախագահութեամբ Փարիզի Զին. կառավարիչ ՀՈՐ. ՇՈՒՔՈՒՐԻ:

22 Փետր. կիրակի ժամը 3էն կէս գիշեր, ՕթԷլ Քոնթինանթալ սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle, métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ: Մուտք 300 ֆր., Միութեան անդամներուն 200 ֆրանք:

Պատուոյ յանձնախումբ.— Տիկին Գ. Կիւլպէնկեան, Պ. Ռընէ Կոուսէ, Ֆրանսական կառավարէն, Պ. Ֆրէտերիք Թէյսի, քարտուղար Ֆրանքօ Ամմէնտիէ, զօրավար Կորկոօֆ, հրամանատարներ՝ Տ. Թէքէեան եւ Խանդատեան, Պ. Պ. Գ. Սիրազեան, Կ. Փափազեան, Կ. Յակոբեան, Ա. Ֆրէնկեան, Պալըքճեան, Ա. Աճէմեան, Վ. Զիլինկիրեան:

Նուագախումբ Ֆ. Պուլեօնի: Սեղաններուն համար հեռաձայնել՝ Պ. Կիւլպէնկեանի, առաջօտները, Դրօքատէրօ 44-38:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին վաղը կիրակի օր ժամը 16էն կէս գիշեր, Maison Alfort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անգամ ըլլալով կընկերակցուցած ԽԱՇԱՄ ԽՆՁՈՐԸ պատրաստ Տիկին Ե. Բիւզանդէ:

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ, նուագախումբ, մատչելի պիւֆէ:

Հաղորդակց. միջոցները.— métro Charenton Ecole, իսկ հանրակառք թիւ 181:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ կիրակի 29 Փետր.ին, կը տօնէ «Նոր Սերունդին Օրը» եւ այդ առթիւ պատրաստած է զաւեշտ մը եւ զանազան անակնկալներ: Տեղի կ'ունենայ Մրմեան սրահին մէջ, 2 rue de la Défense, Issy les Moulineaux: Շոգեկառք՝ Ligne Invalides իջնել Garc d'Issy, autobus 190 իջնել Gare d'Issy:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Անթաքիացի Յակոբ Մխիթարեան, թրքահաս, որ տարիներ առաջ կը գտնուէր La Paz, (Bolivie), Casilla de Correo No. 256: Տեղեկացնել «Ցառաջ»ի:

ԽՆՃՈՑՔ

ԼԻՈՆԻ Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ եւ Սանուհիներու ընկերասիրական խնճոյքը, 22 Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—12: Ցոյներու սրահին մէջ, 5 rue Bonnefoi: Գեղարուեստական խնամուած յայտագիրը, երգ, նուագ, արտասանութիւն, տրամախօսութիւն, հայկական եւ եւրոպական պար, մասնակցութեամբ նուագի, ինչպէս նաեւ բանախօսութիւն:

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Աջիէռ Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

ՎՕՔԼԻԶ.— Հ. Ը. Դ. «Մուրատ» խումբի ժողովը՝ վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, փոնթի, ընկեր Սէթեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ, նոր բնտրութիւն:

ՊՈՒԼ ՕՏՏՈՑԻ Հ. Ը. Դ. «Վռամեան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ վիր ջոլոր խումբերը վաղը կիրակի վիրիկուն ժամը 7.30ին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ՑԵՏԱԶԳՈՒԱԾ Է

Ողբ. Յակոբ Օշականի մահուան պատճառաւ, յետաձգուած է Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութեան կիրակի օրուան հանդէսը:

Պարտն երուանդ Պարկիրճեան եւ եղբայրները խորունկ վիշտով կը ծանուցանեն մահը իրենց մօր՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ՊԱՐԿԻՐՃԵԱՆԻ

որ իր մահկանացուն կնքեց երկուշաբթի օր:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր Շաբաթ, ժամը 10ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean Goujon:

ԶԱՏԿՈՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԸ

Մարտ 29ին, միակ հանդէսը Մարսէյլի մէջ, Սալ Մաղենոյի մէջ, Ֆր. Կապոյտ Խաչի Մարսէյլ քաղաքի մասնաճիւղին:

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ»

Մարտ 9ին: Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՍԻՆԹ ԱՆԻ մասնաճիւղը կազմակերպած է ընկերասիրական խնջոյք մը որ տեղի պիտի ունենայ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, իր դպրոցի սրահին մէջ: Գեղարուեստական բաժին: Բանախօսութիւն Տիկին Վ. ՀԱՍԱՐԵԱՆԻ կողմէ: Պիտի երգեն Հ. Ը. Դ. Քեռի խումբին Սիփան երգչախումբը ղեկավարութեամբ Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի: Մուտքը ազատ է:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Տիկին Արշալոյս Փէնտիկեան Պոլսեցի (Եէնի Գափու), ծնեալ Պէրպէրեան, փարիզ ըլալ կը կարծուի: Տեղեկացնել Մանուկ ձէլալեանի 22 Côte Poids des Farines Romans, (Drôme):

ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ Փետրուար 22ին Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի վ յիշատակ Տէր եւ Տիկին Վարդանեաններու մօր՝ ողբացեալ

ՏԻԿԻՆ Ս. ԲԱԲԱՍԵԱՆԻ

(Հայաստանի մէջ մեռած) եւ իրենց սիրեցեալ զաւակներուն ԿԵՆԻԱ եւ ԳՈՒԻՐԳԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆներու հոգւոյն: Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողները:

ՓԱՐԻԶԻ Հայոց Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կազմակերպած է կրօնական եւ եկեղեցական դասախօսութիւններու շարք մը, պատրաստելու համար հայ մանուկները Համբարձման Տօնի Ս. Հաղորդութեան: Դասերը պիտի սկսին 26 Փետրուար Հինգշաբթի կէսօրէ ետք ժամը 3էն եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ:

Կը խնդրուի ծնողներէն եւ կրթական մարմիններէն որ պիտին դիւանատուն արձանագրել տալու համար փափաքողներու անունները:

ԱՆՈՒԾ Ը

Մարսէյլի Քաղա տ'Իթալիայի մէջ
Մարտ 14ին եւ 21ին, ղեկավարութեամբ՝
ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Սէվրուի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29 Փետր. 1948, ժամը 3էն 12, Casino des Etoiles, Մասիս սրահին մէջ, 87 Ave. de Livry, à Sevran:

Գեղարուեստական հաճելի բաժին: Խմբերգ, ներկայացում եւ անակնկալներ, եւրոպական պարեր: Ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 75 ֆր.

Հաղ. միջոց.— կառախումբ Gare du Nordէն ժամը 13.45ին եւ 14.15ին: Eglise de Pantinէն 147 թիւ օթօպուս, իջնել Terminus:

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 աՁգ.

Tél. : GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 22 Février 1948 կիրակի 22 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20 Année N° 5273-Նոր շրջան թիւ 882 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՁՐԱԳ ՄԸ ՄԱՐԵՑԱՒ

Մահը՝ անողոք ու անպարտելի, կը շարունակէ տապալել մեր հանրային գործիչները ու արուեստի եւ գրականութեան անձնուէր մշակները :

Համբերեցէք արտասահմանեան Հայաստանի գոհերը վերջին հօթը ամսուան մէջ :

Համօ Օհանջանեան, վաստակաւոր յեղափոխական ու քաղաքական գործիչ :

Նիկոլ Աղբալեան, բեղուն ու բազմակողմանի մտաւորական :

Լիպարիտ Նազարեանց, համուտ զրագէտ ու դիմանկար :

Արշակ Ցէթվաճեան, տաղանդաւոր նկարիչ որ լոյս աշխարհ բերաւ մեր հին օրերուգմանեները :

Գուրգէն Ալէմշահ՝ երիտասարդ ու խոստմնալից երաժիշտ որ ահաւոր մահնեցաւ՝ տակաւին իր լրութեան չհասած :

Կրնայինք յիշել աւելի համեստները — պապաեան, Պիտնեան եւ ուրիշներ որոնք իրենց դերը կատարեցին մեր պատմութեան մէջ եւ որոնց անունները պիտի ապրին միշտ՝ իրենց ընկերներուն ու բարեկամներուն սրտին մէջ :

Բոլորն ալ ինկան հայրենիքի երկինքէն հեռու, բայց հայրենիքի սէրը վրանց կուրծքին տակ բոցավառ :

Եւ ահա նոր գոհ մը՝ անփոխարինելի :

Յակոբ Օշական ոչ եւս է :

×

Ինչպէս կը կարդաք քիչ անդին, ողբացեալ Օշական մեզմէ անվերադարձ կը բաժնուի անցեալ երեքշաբթի գիշեր, Հալէպի մէջ, սրտի կաթած եւ տապնապէ մը ետք :

Փետրուար 14ին, կը խօսէր «Յառաջ»ի խմբագրին նուիրուած գրական երեկոյթի մը մէջ, դառնութ ու խանդավառ չեչտով, ինչպէս միշտ, երբ գրոյցին նիւթն է հայ լեզուն ու գրականութիւնը :

⁂

Եթէ սերունդները պիտի դասաւորենք համաձայն տարիներու համրանքին, Օշական կը պատկանէր գրական հին սերունդին :

Բայց իր խառնուածքով եւ մտաւորականի իր դիմագիծով մնաց միշտ երիտասարդ եւ ըմբոստ :

Գիւղի զաւակ ու ծագումով շատ խոնարհ, տուաւ պատմութիւնը գրկուածներուն՝ «իբրաւ» արուեստագէտի ջիղով ու նախանձախնդրութեամբ :

Մեր նոր օրերու գրականութեան ամէնէն տիրական եւ ամէնէն տոկուն ներկայացուցիչն էր :

Գրական իր առաջին փորձերէն մինչեւ իր «Մնացորդաց»ը, պահեց իր հատու եւ հարթիչ նկարագիրը :

Անմոռնալի էր իբրեւ խուզարկող ու պրպտող, ու մանաւանդ անվերջ՝ միջակութեանց հանդէպ որովհետեւ կը հաւատար թէ արուեստի եւ գրականութեան մէջ անտաղանդ մշակը տեղ չունի : իր քննադատութեանց մէջ եղաւ անողոք :

Զափ չունէր իր սէրը հայ լեզուին ու գրական ստեղծագործութեան հանդէպ :

Քննադատուած է իր լեզուն որուն մէջ, անշուշտ, կը պակսէր պայծառութիւնն ու տոհմիկ հարազատութիւնը մեր «մեծասքանչին» :

Զարմիտ «Հայաստանասէր»ներ փորձեցին ստուեր ձգել իր տաղանդին ու հունձքին վրայ որովհետեւ անաչառ քննադատի աչքով նայեցաւ հայրենիքէն ներս կատարուող գրական աշխատանքներուն վրայ :

Բայց չող չպակսեցաւ իր ճրադէն որ քսանըհինգ տարի շարունակ լուսաւորեց մեր նորահաս սերունդը արեւելքի մէջ եւ ճամբայ բացաւ մեր գրական մշակներուն Երուսաղէմի վանքէն մինչեւ այս օրերը :

Փարիզէն ետք, իր յօբելեանը պիտի տօնուէր նաեւ Մարսէյլի մէջ անցեալ նոյեմբերին, իր ներկայութեամբ, բայց յետաձգեց իր ճամբորդութիւնը :

Եւ ի՜նչ ողբերգութիւն, դառն ճակատագիրը ուղեց որ իր համակիրներն ու հարազատ բարեկամները տօնէին զինք սգահանդէսը :

Կէս մնաց Օշականի գործը :

Ժամ առ ժամ չունեցաւ պարպելու իր յորդառատ պաշարը :

Օշական ոչ եւս է

ՄԵԾ ԴՐԱԴԷՑ - ՓՆՆԱԴԱՏԸ ՄԱՐԵՑԱՒԱՀ ՄՕՄԻ ՄԸ ՊԻՍ ՍՐՏԻ ԿԱԹՈՒԱԾԷ

« Արեւելք »ի 19 Փետրուար թիւին մէջ կը կարդանք.—

Օշական ոչ եւս է :

Գրիչը կը դողայ մեր ձեռքերուն մէջ, բայց անողոք իրականութիւնը կը ստիպէ գրել :— ՕՇԱԿԱՆ ՈՉ ԵՒՍ Է : Ինչ, որ տակաւ սրտին յուզումները խնայելու համար մեկնած էր փոթորկոտ Պաղեստինէն, ահա այստեղ, այս խաղաղ անկիւնին մէջ կր փակէ իր աչքերը կնանքին, դաւադիր սրտի տագնապէն : Ո՛չ, հալածէր զինք տագնապահէ մը ի վեր :

Երեքշաբթի, մինչեւ երեկոյեան ժամը 7, խմբագրատունն էր, մեղի հետ, — կը խօսէր դրականութեան եւ արուեստի շուրջ, պատգամներ կ'արձակէր : Սովորականէն աւելի կայտառ, նոյնիսկ կը կատակէր եւ սրախօսութիւններու առիթ կու տար :

Մեկնեցաւ «Արեւելք»էն, ժամադրուելով մեզի հետ Չորեքշաբթի առաւօտեան ժամը 8ին, զրօսապտոյտի մը համար : Հասնելով Երէցեանները բնակարանը, ուր կը հիւրասիրուէր Հալէպ ժամանումէն ի վեր, բան սովորականին կը ճաշէ, զրոյց կ'ունենայ տեղիներուն հետ, եւ ժամը 10ի մօտ կ'անցնի ննջասենեակ :

Քառորդ ժամ վերջ ձայն կուտայ, թէ տագնապի մէջ է, եւ բժիշկ կը խնդրէ : Լուր կը տրուի մօտիկ բնակող Տօքթ. Ապուհայաթեանի, որ կր հասնի ամիջապէս, երբ մահը խեղդած էր արդէն անոր վերջին հունչը :

Շշմեցնող դոյժը կը հաղորդուի Ազգային Առաջնորդարան, Զարեհ Սրբազանի, որ կր փութայ Օշականի անարին մօտ, «Նարլըի»ի խմբագիր Ա. Ծառուկեանի հետ : Սրբազանը կը կարդայ հոգուոցը : Կր հսկեն մինչեւ արշալոյս :

Բօթը հաղորդուած է, անմիջապէս, Երուսաղէմի Պատրիարքութեան, իր պարագաներուն եւ արտասահմանեան մամուլին :

Ամբողջ տասը տարի մահուան հետ ամենօրեայ զրոյցներէ ետք (որոնց հետքերը կը նշմարուին իր յօդուածներուն եւ դրքերուն մէջ), կ'իյնայ անոր թաթին տակ, անյոյս մաքառումէ մր վերջ : Մտասեւեռում մը եղած էր իրեն համար մահուան հեռանկարը : Օրր քանի մը անգամ կր խօսէր իր տագնապներուն, կեանքի ունայնութեան, մանաւանդ վր անտիպ եւ անաւարտ գործերու ճակատագրին չուրջ, յայտնելով այն սեւ մտահոգութիւնը՝ թէ մահր կրնար կիսատ թողուլ իր գործը :

Եւ կիսատ մնաց իր գործը : Անտիպ մնացին իր ձեռագիրները, որոնք հաղարաւոր էջեր կրկազմեն : Անհուն գանձարան մըն էր, որ կը փակուի ընդմիշտ, իր հետ դամբանելով հայ գրականութեան եւ արուեստի ամէնէն թանկագին վկայութիւնները :

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵՐ

Օշական ծնած էր Պրուսա, 9 Դեկտեմբեր 1883ին : Գեղջուկ ընտանիքի զաւակ, հինգ տարեկանին կը մտայ որբ՝ հօրմէն : Կ'աւարտէ Պրուսայի ազգ. նախակրթարանը, ու կը մեկնի Արմաշ՝ ուր կը մնայ մինչեւ 1900 : Կը վերադառնայ իր ծննդավայրը, Սէօլէզ (Պրուսայի դիւղերէն), ուսուցչական պաշտօն ստանձնելու համար տեղւոյն վարժարանին մէջ :

1902ին կը հրատարակուի իր առաջին պատմուածքը «Արեւելք»ի մէջ : Կ'աշխատակցի «Ազդակ» շաբաթաթերթին 1908 : Իսկ 1910ին կ'երթայ «Ազատամարտ»ի մէջ. («Մատմազէլ Եւան, Տօսմճը, Տոզսանը, Պաղտօն» եւայլն, եւայլն) :

Բայց յոյս ունինք որ յօբելեանին առթիւ հաւաքուած գումարներով—որոնց վրայ պիտի բարդուին ուրիշներ — պիտի հրատարակուին իր բոլոր ձեռագիրները :

Ճրագ մը մարեցաւ :

Յարգանք իր յիշատակին ու նաեւ մաղթանք մը որ «Նորերը» քալեն իր ճամբէն ու մշակեն հայ գրականութեան ծաղկաստանը իր խանդավառութեամբ եւ իրեն չափ հաւատաւոր :

Ժ.

Եւրոպական եւ Ափրիկեան խմբակցութիւն

Այս շաբթու անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները խորհրդակցութիւններ կատարեցին Փարիզի մէջ ռուսական համաձայնութիւն մը կնքելու համար իրենց պաղեստինեան վարչակարգերուն մէջ :

Համաձայն վերջին տեղեկութեանց երկու երկիրները մշակած են ծրագիր մը որուն մաս պիտի կազմեն նաեւ Պելճիքա եւ Փորթուկալ իրենց պաղեստինեան գաղութներով : Այս մասին պաշտօնական յայտարարութիւն մը հրատարակուելու էր :

Բնականաբար այդ ծրագիրը առ այժմ նախապատրաստական քննդի ենթարկուած է, բայց խնդրոյ առարկայ պետութիւնները որոշ համաձայնութիւն դոյացուցած են միասնաբար եւ համերաշխութեամբ շահագործելու համար Ափրիկէի գաղութային արտադրութիւնները :

Այդ համաձայնութիւնը պիտի կրէ «Եւրոպական եւ Ափրիկեան Խմբակցութիւն» անունը : Իւրաքանչիւրին մէջ յոյս կը յայտնուի որ այս համաձայնութիւնը պիտի նպաստէ Միացեալ Նահանգներու եւ Թուրքիոյ տնտեսական կայունութեան : Խորհրդաժողովի անդամ երէն մէկը յայտարարած է թէ կատարուածախաստանքները նախապատրաստական ըլլալով հանդերձ վերջ ի վերջոյ պիտի յանգին այնպիսի կարգադրութեան մը որ պիտի դարմանէ տոլարի նուազութենէն յառաջեկած դժուարութիւնները :

Ինչպէս ծանօթ է, Անգլիա, Ֆրանսա, Պելճիքա, Փորթուկալ եւ Հոլանտա իրենց միջեւ պիտի բաժնեն Ափրիկէի եւ Ասիոյ բոլոր գաղութները :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ

Երկու օրուան ընդհատումը մը ետք, տեղատարափ անձրեւները վերսկսած են հարաւային Թուրքիոյ մէջ, ու կացութիւնը չատ ծանր է Ատանայի եւ Թարսուսի մէջ : Համաձայն Պոլսէն ընծայուած տեղեկութեանց, մօտաւորապէս հարիւր հազար Թուրքեր Թշուառ վիճակի մատնուած են կորսնցուցած ըլլալով իրենց տունն ու տեղը :

Կառավարութիւնը մեկ միլիոն Թրք. ոսկի յատկացուցած է աղէտեալներուն : Մօրհրդարանը 15 միլիոն ոսկիի վարկ մր պիտի քուէարկէ, նորոգելու համար Սիհան եւ Ճիհան գետերու ամբարտակները :

ԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎԱՐՁԱՊԵՏ ՇՈՒՄԱՆ Ուրբաթ օր Մօրհրդարանին մէջ սպառնաց վստահութեան քուէ պահանջել այն պարագային երբ համայնավարները պնդեն անվճար մնացած 5000 ֆրանքնոցները մինչեւ Ապրիլ 15 ամբողջութեամբ վճարելու բանաձեւին վրայ :

ԻՆՁՊԷՍ ԱՐԴԷՆ հաղորդած էինք Պուլկարիոյ Փետրուար 9ի վար առած էին երկու Թրքական օդանաւեր որոնք Թռչքներ կը կատարէին պուլկարական սահմանէն ներս : Թուրքիոյ արտաքին նախարարը Նէճմէտտին Սատաք յայտարարեց Ուրբաթ օր թէ Թուրք օդանաւորդները պուլկարական սահմանը անցած էին իրենց ճամբան կորսնցուցած ըլլալով եւ «մարդասիրութիւնը կր պահանջէր որ Պուլկարները չկրակէին անոնց վրայ » :

ԹԻՐԱՆԱՑԻ (Ալպանիա) զինուորական դատարանը մահուան դատապարտած է հինգ կաթոլիկ քահանաներ :

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը դրաւած է նախկին թագաւոր Կարոլի անձնական ստացուածքները :

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ կառավարութիւնը Ամերիկայի դիմած է 100 միլիոն տոլարի անմիջական վարկ մը ուզելով :

ԱՆԳԱՐԱՑԻ կառավարութիւնը ներկայացու -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

1912ին՝ Պոլիս, ուսուցիչ : Կր շարունակէ աշխատակիլ օրաթերթերու, պարբերաթերթերու եւ տարեգիրքերու : 1914ին՝ «Մեհեան»ի մէջ : 1922ին կ'անցնի Պուլկարիա, Պոլսէն : 1924ին՝ Եգիպտոս, 1926ին՝ Կիպրոս, 1934ին՝ Երուսաղէմ : Միշտ ուսուցիչ եւ գրող : 1937ին կ'ունենայ սրտի կաթած՝ փարիզի մէջ : (Այս տագնապին կը պարտինք իր գերազոյն էջերէն մէկը՝ «Եկար») :

14 տարիէ ի վեր կը մնար Երուսաղէմ, «Ժառանգաւորաց վարժարան»ի մէջ, որպէս ուսուցիչ հայ լեզուի եւ գրականութեան :

Ողբացեալ Օշականի յուղարկաւորութիւնը կատարուած է Ուրբաթ օր, 20 Փետրուար Հալէպի Ս. Քառասնից Մանկանց Հիւղիցին մէջ :

Ի յարգանս մեծ ուսուցչին, նախորդ օրը փակ մնացած են Ազգ. Հաստատութիւնները եւ ազգ. վարժարանները :

ՓԱՐԻԶԻ ՄԵԾ ՕԶՏԱԿԱՆԻ

ՍԱՀԱԿ ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՎԱԿԻ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՂՏՈՒԹՅՈՒՆ»

Ֆրանսիայի մեծ գրողներից մեկը՝ Սահակ Պարույր Սևակի ծննդյան 50-ամյակի առթիվ Փարիզի մեծ օզտականներից մեկը՝ «Հայաստանի վաղտություն» ընկերությունը կազմակերպել է հանդիսավոր երեկույթ, որին մասնակցել են ֆրանսիական գրական ու արվեստագիտական շրջանների ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև հայ գրողներ ու արվեստագետներ։

Երեկույթը բացելով՝ ընկերության նախագահ Ժան Կասուն ներկայացրել է Սահակ Պարույր Սևակի կյանքի ու ստեղծագործության ուղին։ Ապա ելույթ են ունեցել ֆրանսիական գրական ու արվեստագիտական շրջանների ներկայացուցիչներ, որոնք խոսել են Սևակի գրական ժառանգության մասին։ Ելույթ ունեցողներից մեկը՝ Ժան Ռիվիեր, ասել է, որ Սևակի ստեղծագործությունները ֆրանսիական ընթերցողին ծանոթ են Լուի Արագոնի, Պոլ Էլյուարի, Ռենե Շարի, Անրի Միշոյի, Ժան Ռիշարի և ուրիշների թարգմանությունների շնորհիվ։ Ռիվիեր նշել է, որ Սևակի ստեղծագործությունը ֆրանսիական ընթերցողին ներկայացնելու համար անհրաժեշտ է ոչ միայն գրական, այլև պատմական մեծ գիտելիքներ։

Ելույթ ունեցողներից մեկը՝ Ժան Ռիվիեր, նշել է, որ Սևակի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում հայ ժողովրդի պատմությունը։ Ռիվիեր աս

Թիւնը աւելի յուսահատական չէր քան 1918 Մայիսին, երբ աշխարհէն կտրուած, բոլորչիլքուած անտէր եւ անճար ժողովուրդ մը օրհասական պայքար կը մղէր, «մահ կամ ազատութիւն» աղաղակելով :

Իր դիմացը զանևլով հոգեբանօրէն պարտուած բանակ մը, Քեազիմ Գարապէքիր ուրիշ բան չըսաւ, եթէ ոչ իր կարգին թնաջնջել կարսի ամբողջ շրջանին ժողովուրդը եւ անձնատուր բանակը :

Ի՞նչ օդուտ մանրամասնել այդ կոտորածին ահաւոր դրուագները՝ քաղաքին մինչեւ դիւղերը : Մինչեւ Ալեքսանդրապոլ (Լենինական) եւ աւելի անդին : Գալով զօրքին, եթէ Սողոմոնի անտառին ծառերն ու առուները լեզու դիտնային, աշխարհ պիտի սարսէր իւեց հառաչանքէն :

«Հայաստանի յաղթական» կրնայ պարծենալ որ առ նուազն վաթսուն հազար Հայերու հաշուեյարդար մրն ալ արձանագրուեցաւ Թուրքիոյ արխիւնադրեալ պատմութեան մէջ :

Դիւ չենք հաշուեր համատարած եւերուածքն ու անհաչիւ կողոպտուածները, որոնք նոյնպէս մաս կը կազմեն նոյն փառապանծ յաղթանակին :

Քանի մը նախարարներու եւ բարձրաստիճան պաշտօնեաներու դերութենէ արձակումէ երբեք չի կրնար չքմեղացնել Թուրք հրամանատարը, որ իրեն թէ տեղեկութիւն չէ ունեցեր գործուած ահռելի սպանդին ...

Շանսասակ Թալէաթին անդամ յաճախ սուտ խնդ կը ձեւանար, տորբադաս պաշտօնէութեան վրայ ձգելով հայաջինջ սարսափներուն պատասխանատուութիւնը :

Այս բոլորին մէջ, ամէնէն վրդովիչ պարագան այն է որ «յեղափոխական» Թուրքիան մըցաց անհասան՝ իր թրքամէտ քաղաքականութեան մէջ : Մնաց հաւատարիմ դիմակիցը Մ. Քէմալի, նոյն սրտագին բարեմտութեամբ ողջունելով Թուրքիոյ քաջարի «ազկեար»ներուն յաղթանակը Փոքր Ասիոյ մէջ, Յոյներուն դէմ :

Նոյն քամնելի հանդոյցն էր որ կ'ողորուէր երկու փոքր ժողովուրդներու դլուխն, արեւելքէն արեւմուտք : Դաւը երեւութապէս ուղղուած էր «Անտա՛տ»ին դէմ (անդլեւսաքսոն ճակատ), բայց իրականին մէջ, երկու դժբախտ ժողովուրդներ էին որ արիւն քամեցին :

Երբեք այսքան պոռնկացած չէր որեւէ յեղափոխութիւն, ժամանակակից պատմութեան մէջ :

Եւ դեռ միամիտներ կան որ կը զարմանան թէ Մոսկուան եւս չառներ Կարսն ու Արտահանը, կամ Հայաստանի չի վերադարձներ Նախիջեւանն ու պատմական Սիւնիքը :

Վիշինսքիներու երկդիմի խօսքերը եւ անճարակ արդարացումները, 1945—46ի «հայասիրական» չռնդալից աղմուկներէն վերջ տիրող չարաչուք լռութիւնը եւ ուրիշ պարագաներ անդամ մը եւս կ'ապացուցանեն թէ դեռ տաք ու պաղ օրեր շատ պիտի տեսնենք, աչքն թէ ձախէն .

Մ. Քէմալները, Քեազիմ Գարապէքիրները եւ իսմէթները յաւիտենապէս երախտապարտ են Մոսկուայի, Լոնտոնի թէ Փարիզի, որոնց դիւանին գաւերուն չմորհիւ «հետ առին» ոչ միայն Կարսն ու Արտահանը եւ Փոքր Ասիան, այլեւ Կիլիկիան, իջնելով մինչեւ Ալեքսանդրէթ եւ Անտիոք :

Հալէպ, 5 Փետրուար ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՊՈՒՏՄ ՄԻՏԱՂ

Տէրտէրասով...

Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ Սրբազանը, ելեկտրական զօրաւոր լապտեր մը ձեռքը, տէրտէրցու կը փնտռէ Փարիզի ժամուն համար :

Ա՛խ սա մեր գաւառները ո՛րքա՜ն ձն : Աղբիւրէն չուր բերելու պէս դիւրին էր տէրտէր — վարժապետ ճարելը :

Առաքեալներու պէս տէրպապաներ ունէինք : Փառաւոր մօրուքով : Իրարու հետ «տէր եղբայր»ով կը խօսէին : Ոչ ծուխի,ոչ ալ մուխի խընդիր կար :

Հանդիպած տէրտէրիդ կընայիր ըսել . — «Տէր հայր տուներ հիւանդ կայ, Նարեկ մր կարդայիր » :

— Շատ լաւ, օրհնած, հիմա կ'երթամ , Աստուծով կ'աղկնայ : Բժշկութեան աւետարան մըն ալ կը կարդամ :

Բարի էին : Սատանայէն աւելի դրամէն կը վախնային :

Ջահակի, Փնովդի, տնօրհնէք : Անուան տօնախմբութեան այցելութիւններ : Ահա իրենց հատատուն եկեմուտը :

Իրրեւ վարձք սանկ կամացուկ ժամոց մը կը տահեցնէիր իրենց տիքը : Նոյնիսկ աչքի ճօթով չէին նայեր տուածիդ :

Պատմուլի քահանաներուն պէս, «չէնկէլը մխս կո՛յ ժամկոչ»ի պէս դաղտաեւելուկներու ծանօթ չէին մեր գաւառի տէրպապաները :

Ոչ լիսէ, ոչ աստուածաբանական դպրոցի երես էին տեսած մեր տէր Պողոս ու Տէր Մեսրոպը եւ սակայն «Տէր վի բաղում»էն մինչեւ «երթայք խաղաղութեամբ»ը անսխալ կը կարդային հատատքով եւ ծոմ փարով :

Հիմա՞ :

— Եկուր տէրտէր չինենք քեզ, Անանիա :

— Ինչ կ'ըսես, ես ոչ աղօթք, ոչ ալ չարական երգել դիտեմ : Ժամ մտած չունիմ որ...

— Կը սորվիս ծօ : Ատ ալ բան է : Լաւ Ֆրանսերէնն դիտես : Հայերէնդ ալ վնաս չունի կարծեմ :

— Նո՛ մօն ամի, գործս քիչ շատ կարգի դնելու վրայ եմ : Գործէս աւելի կրնամ չահիլ :

— Բայց հիմա գործերը լաւ չեն : Տէրտէրութիւնը բանուկ գործ է : Հէմ ամէն տեղ վերի բազմոցը կը հրամցնեն քեզ : Լաւ մտածէ : Միշտ չի պատահիր : Քեզի պէս կարդացուր մարդ կը փընռեն կոր :

— Ըսի որ ժամու բաներէն չեմ հասկնար :

— Ես ալ ըսի որ կը սորվիս : Ամէնէն տիրացուներն են որ կը կարդան ,կ'երգեն :Դուն սանկ«հայր մեր» մը գոչ ըրէ : Աւետարանի մէջէն կրնաս ելլել : Այդչափ մր հայերէն կարդալ գիտես չէ՞ :

Մեզի լաւ օտարերէն դիտցողի պէտք կայ : Քարթ տ'իտանիտիէի գործ, ծննդեան վկայական եանի դրելու կարողութիւն ունեցող : Մանաւանդ օտար աղջիկներու հետ կարգուողներուն պահակին՝ Ֆրանսերէն խրատական խօսողի չատ պէտք կայ :

— Ձանըմ առանք դիւրին բաներ են : Մէջէն կ'ելլենք, բայց ես հանքարանութիւն ուսած մարդ եմ : Կրօնքի հետ կապ չունի :

— Ծօ աւելի լաւ : Սահկն ալ հանք է : Մենք քեզի պէս օտարերէն դիտցողի պէտք ունինք, որպէսզի նոր սերունդը ժամ քաշենք :

×

Անցած չաթթ, բարեկամս Կ. Խուպիկեան խոյթ էր ըրած թերթի մէջ՝ «ալայլը» քահանաներու դէմ :

Շատ տրամաբանական, չատ բարեմիտ էր իր դիտողաղրութիւնը : Ընչ վերապահութիւնով կը աստրագրեմ իր գրութեան տակ : Բայց... ախ այս չշդկապը, ինչ գժուարութիւններու դուռ կը բանայ ...

Քահանայութիւնը մեր մէջ, ժողովրդական ասպարէդ է : Մէկը, եթէ ոչ կոչում, դոնէ զօրաւոր փափաք պէտք է ունենայ ինքնաբերաբար փիլոնի տակ մտնելու :

Ժամասացութիւնն, չարական երգել , ծիսական օրէնքները լաւ պէտք է գիտնայ : Ի դէպ պարտադային, եթէ Մաշտոցն ու ժամագիրքը կրնասած ըլլան ժամուն դասէն՝ կարենայ ի բերանէ արտրողել ...

Անցած չարթնան նորագրօշմ քահանան, կարծեմ կը լրացնէ այս պահանջները :

Նոր Սերունդը, եւ ժամ-ազօթքէ լուր չունեցող դաստակարդը եկեղեցի քաչելո՞ւ, դա նախ վարդապետներու, վեդարաւորներու դործ է : Սակայն եթէ աստուածաբանութեան համալսարանի անօրէնն ալ քահանայացնես, այդ ուծացածները՝ ժամուն առջեւէն իսկ չես կրնար անցընել : Շղթայակապ իսկ ժամէն ներս չես կրնար խօթել այդ մոլորեալները ...

Երուսաղէմի եւ Անթիլիասի վանքերն ալ տարին հազիւ քանի մը վեղարաւոր երիտասարդներ կ'արտադրեն, որոնք թարմ - թարմ տոլարաստան, Ամերիկա կարտածուին...

— Ուրե՞մն :

— Պէտք է գոհանալ եւ վնքզինք երջանիկ համարել եթէ պարզ եւ տասպարէդի արարողութիւնը լաւ դիտցող տէր հայրիկցուներ ճարենք : Գոնէ նաւ որ կարելի ըլլայ անոնց միւռոնած ճակտին փակցնել Աւետարանի հետեւեալ խօսքը «Ահա Իսրայելացին յորում նենգութիւն ոչ դայ»...

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

ՄՏԲԻ ԶԲՕՍԱՆՔ

ՈՐՔԱՆ ԲԱՆ ԳԻՏԷՔ

(Պատասխանները երեքչաբթի օր)

1.— «Մարդոյ բնութիւն բարեաց ցանկացող է եւ ոչ չարեաց» :Ո՞վ գրած է այս խօսքը եւ ո՞ւր :

2.— Ո՞վ գրած է — «Աչխարհ Ամեհայն»ը, « Այսօր անճառ»ը, «Նորաստեղծեալ»ը եւ «Աստուած լուսոյ»ն :

3.— «Հարիւրի մօտ երկաւոր պատանիներ ներկայ էին» : Սխալ կա՞յ այս խօսքին մէջ :

4.— Ո՞ւր կը գտնուի Ներսէս Շնորհալիի դըղեակը :

5.— Ո՞վ էր այն բանաստեղծը որ իր «Սրինգ»ով անմահացաւ :

6.— Շաւարշ Նարդունի քանի՞ գիրք հեղինակած է :

7.— Ձիւդ դրուած են հետեւեալ բառերը — խուրց, խեճգետին, խոռոչ, լուսաթաղանդ, լիրփ, սայթաղիլ, սիքամեմ, ոմբացիդ .

8.— 1917ի Կովկասի Սահմանադիր ժողովի ընտրութեանց մէջ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը քանի՞ քուէ ստացաւ :

9.— Փարիզի Օփերան քանի՞ անդխամատ, քանի՞ բանալի եւ քանի՞ դուռ ունի :

10.— Մէջին դարը ե՞րբ կը սկսի ու ե՞րբ կը վերջանայ :

11.— Եկայ, տեսայ, յաղթեցի — այս խօսքը ըսած է Նափոլէոն, Շէյքսփիր, Յուլիոս Կեսար :

12.— Կիրասոնը, Շապլին Գարահիսարը , Սարաիկիրը, Ակինը եւ Տիվրիկը Ուիլսընեան սահմանադիչն ներ են թէ դուրսը :

ՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍՔԵՐ

★ Եթէ կ'ուզես որ երազներդ իրականանան, մի քնանար, ոտքի ելիր :

★ Շատ մի մտերմանար, բերնէդ ծամոց կ'ըլլաս :

★ Մտածէ անդամ մը, եթէ դուն ուրիշ մէկը եղած ըլլայիր, պիտի ուզէի՞ր բարեկամ ըլլալ քեզի պէս մէկու մը հետ :

★ Աստուած մարդոց մէկ երես տուած է. մարդիկ բազմաթիւ երեսներ չինած են իրենց համար — Շէյքսփիր :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԷՍԱ ԵՒ ՀԱՄԱՏ

(ՀՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

Ո՞վ էր այս մարդը... Համատն էր ու չէր : Ինչ ահաւոր դիմափոխութիւն, եւ ինչ անսպասելի այցելութիւն :

— Աստուծոյ ողջոյնը՝ վրադ, ի՞նչ կայ Համատ ... :

— Ահաւոր պայքար... չարաչար յոգնութիւն եւ սպառում ...

— Արդի՞ւնքը ...

— Ոչինչ դրեթէ ... խոպան, անմշակ տարեւրու վրայ՝ սերմնացանութիւն մը դժբախտ ... : Ամբոխը կը մռնչէ, կ'ոռնայ կրօնախտէ բռնուած : Որ իր կատաղի նոպաներուն մէջ, կը սպառնայ այդ ախտը յառաջացնող ձեռքերը կտրել, ոչընչացնել, մի անդամ ընդ միշտ : Այնքան ալ մեղադրելի չէ ան, որովհետեւ մեր ցեղը դերազանցօրէն կը հաւատայ ոգիներու, ճիներու եւ անոնց գերբնական զօրութեանց :

Ան, այսպէս կ'ենթադրէ, որ սատանաները կախարդական դիրքեր դրած ու թաղած են Սողոմոնի գահին տակ ու ես անոնցմով մոգութիւններ կը կատարեմ, ժողովուրդը խաբելով : Ու մխահմուռ կը պահանջէ, հրաչքի թեւերով գրկուած կրօնագիրք մը , իր ականատեսի աչքերուն տակ : Այլապէս, կրօնաբերդին — Մէջքէի կատաղօրէն կճրատացող ատամներուն դէմ : Դուն, ես ու այս թաքստոցը կը գտնուինք անմիջական վտանգի , նոյնիսկ մահուան սպառնալիքի տակ :

Ծուսահատութիւնը, պահ մը, իր քարեղէն ոտքերը սեղմած, նստաւ անոնց կռճկուած չրթներուն վրայ, սարսափը, մութին մէջ, կաբկառուն ձեռքերով, կը խարխափէր ու մղձաւանջը, երկինքի ճամբով կը խուզարկէր ուղեկցոյց աստղ մը լոյսը, մինչեւ որ Համատ սկսաւ քակել կոճակները իր չրթներուն եւ բացատրել իր հանճարեղ ծրագիրը, որպէս միակ փրկարար միջոց յաջողութեան :

Էսա ցնցուեցաւ մէկէն, որպէս թէ ասեղնման մը ծափուած ըլլար իր մերկ մարմինին վրայ, որպէս թէ դանկը կը պատռէր անսպասելի, անողոք մրճահարումներու տակ :

Այդ ի՞նչ բան էր, որ կ'արձագանդէր քարը ճեղքուած ջաղացքի մը նման : Այդ ի՞նչ բան էր, որ կը հալածէր դինք, հովին ծեծուած կաղնիի մը նման : Այս բոլորը տեւեցին ակնթարթ մը միայն : Ցետոյ, կարծես, սկսան թափիլ ասեղները մսահան, մրճահարումը լռել ու հալածական կաղնին, դլուխը վեր առած, ցցուել ամէն անոնց դէմ, որ կը փորձէին անպատկառ ամբաստանութեամբ , իր սրբարմատ բունէն սատանաներուն դրիչներ հայթայթել :

(33)

ցիչ մը զրկած է Գեղմանիա վերահաստատելու համար երկու ելևէջներուն առեւտրական յարաբերութիւնները :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ նոր տագնապ մը սկսած է Զեխոսլովաքիոյ մէջ: Ուրբաթ օր խառն կառավարութենէն հրաժարեցան վեց ոչ համայնավար նախարարներ: Նոր ը-տրութիւններ պիտի կատարուին մօտ ատենէն :

ՀԵԼԼԷՆ խորհրդարանը 90ի դէմ 190 ձայնով վստահութեան քուէ տուաւ կառավարութեան : Վաղը խորհրդարանին պիտի ներկայացուի նոր օրինագիծ մը որ կ'առաջարկէ փակել ներկայ նստաշրջանը :

ՌՈՒՄԻՈՑ համայնավար կուսակցութիւնը խստօրէն կը քննադատէ Մոսկուայի Պոլշոյի թատրոնին դերասանները ու երգիչները որոնք ձեւապաշտ արուեստը կը քաջալերեն: Արուեստաներու յանձնաժողովին նախագահը Լէպետեւ դիտել կուտայ թէ խ-դրոյ առարկայ թատրոնը արուեստի ստեղծագործութիւն չունի եւ ազդուած է քաղքենի արուեստէն :

ՆԻՒՐԸՄՊԷՐԿի ամերիկեան դինուորական դատարանը ցկեանս բանտարկութեան դատապարտեց Նախկին մարաջախտ Վիլհելմ Ֆօն Լիսթը — հարաւ արեւելեան Եւրոպայի զեմմանական բանակներուն ընդհանուր հրամանատարը: Տանիչն մինչեւ քսան տարուան բանտարկութեան վճիռ սացան ուրիշ եօթը զօրավարներ: Իւրաքանչիւրը ամբաստանուած էին թէ սպաննել տուած էին իրենց ձեռքը գտնուող պատանդները, քանդած ու կողոպտած էին իրենց դրաւած վայրերը, բռնադատած էին պատերազմական գերիներու համար միջազգային օրէնքով պարտադրուած կանոնները եւ բռնի աշխատանքի մղած էին ոչ-զինուորականները :

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը մասնաւոր հրամանագրով մը չեղեալ կը յայտարարէ նախկին թագաւորին կողմէ Ռումանացիներու կամ օտարներու տրուած բոլոր պատուանշանները :

ԱՄԵՐԻԿԱ պէտք է տասը հազար առաջին դէմ օդանաւ ունենայ, կ'ըսէ զօրավար Սթրէյթմէյըր զինուած հրամանատարն է Միացեալ Նահանգներու օդային ուժերուն: Ռուսիա 14000 օդանաւ ունի այսօր: Որեւէ յարձակող ջախջախելու համար, պէտք է միշտ պատրաստ ունենանք 6869 ռմբաձիգ, 400.000 զինուոր եւ 150.000նոց կրաւորական պաշտպանութեան սպասարկութիւն մը , կըսէ զօրավարը :

ՊԱՐԵՆԱՒՈՐՈՒՄ .— Անուշեղէն՝ 500 կրամ E. J. եւ A. դասերուն՝ SL կարօնով :

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ դահլիճէն հրաժարած են կարգ մը յայտնի ընկերվարականներ :

ՊԵԼԺԻԱԿԱՆ խորհրդարանը 3ի դէմ 183 ձայնով քուէարկեց կիներուն քուէ տալու իրաւունքը: Օրէնքը պիտի գործադրուի 1949 յունիս 21էն սկսեալ :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 19ի առեւտրական դաշնագիր մը կնքուեցաւ Մոսկուայի մէջ Խորհրդային Միութեան եւ Պելճիքայի միջեւ :

ՇԱՒԱԹՆԵՐ առաջ հերքուեցաւ այն լուրը թէ եգիպտոսի թագաւորը մեռած է: Հիմա կը հաստատուի թէ թագաւորը սպաննուած է իր երեք որդիներուն եւ վարչապետին հետ :

ՆՈՑԵՄԲԵՐԵՆ ի վեր Պաղեստինի մէջ սպաննուած են 1281 հոգի: Արիւնալի ընդհարումներ տեղի կ'ունենան ամէն օր, Երուսաղէմի, Հայֆայի եւ Թել Աւիվի մէջ: Հինգշաբթի օր 13 հոգի եւս սպաննուեցան :

ԽՆՋՈՑՔ

Կազմակերպուած Համախարբերդցիական Միութեան Վալանսի մասնաճիւղի կողմէ: 28 Փետր. շաբաթ, ընկոյ ժամը 8ին երիտասարդաց սրահին մէջ: Ճոխ լիճֆ, արեւելեան նուագ, բանախօսութիւն : Ներուածքը ազատ է :

17ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հայ Աբիներու Միութեան Փարիզի շրջանի երէցներու , սկաուտներու եւ գայլիկներու կողմէ: Մասնակցութեամբ Փարիզի Հայ Աբեղոյններուն : Տեղի կ'ունենայ կիրակի 7 Մարտ 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle de la Chimie, 28bis, rue St. Domonique, Paris (7), (métro Invalides կամ Solférino) :

Սկաուտական հոգի յայտադիր, ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր Աբեղոյններուն կողմէ :

Մուտք 100 — 300 ֆրանք :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Dareseme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԽՆՋՈՅՔ ՄԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ խումբի հանդէս խնջոյքը այսօր կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ 12, Restaurant G. Halloppé, 32—34 Ave. de la Porte des Lilas (métro Porte des Lilas): Հայկ. Նուագախումբ, թառ (Գարեգին), սրինդ (Բեւօ), քէմէնչէ (Օհաեան) եւ ջութակ:

Կը ներկայացուի ընկեր Հայկազունի ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԴԱՄԸ եւ ՄԱՎԶՔՐԻՍՏԸ, թատերդրութիւն Ա. եւ Բ. արարները: Կովկասեան եւ Հայկ. պարեր Նոր Սերունդի կողմէ, զաւեշտ մը, ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

ՓԱՐԻԶԻ THÉATRE DE LA GAITÉ LYRIQUEի ՄԷՋ
« ՄԷԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԻԱՅՆ »

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՍՆԻՔՆԵՐԸ

(Նոր երաժշտութիւն)
Հ. Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ կողմէ, 9 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 20.30ին :

ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ

Օթէլ Ճօրճ Ե-ի չքեղ սրահներուն մէջ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ժամը 15էն մինչեւ 24, երկու ընտիր նուագախումբեր , բազմաթիւ ախթաքսիոններ :

Մի մոռնաք Մարտ 7ը: «Արեւմուտք»ին օրը

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՍԵԾ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՑ ՆԱՄԿԻՆ ՌԱԶ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ Նախ. Իռազմկիներու Նախարարին եւ Նախագահութեամբ Փարիզի Զին. կառավարիչ ՋՈՒ. ՇՈՒՄՈՒՅԻ:

Այսօր կիրակի ժամը 3էն 1էս դիշեր ,
Օթէլ Ժոնթմարթալի սրահին մէջ, 2 rue Rouget de L'Isle , métro Concorde:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ ճոխ պիւֆէ : Մուտք 300 ֆր., Միութեան անդամներուն 200 Ֆրանք :

Պատուոյ յանձնախումբ.— Տիկին Գ. Կիւլպէնկեան, Գ. Ուրմէ Կոռւսէ, Ֆրանսական կաճառէն, Գ. Ֆրէսէրիք Ֆէյտի, քարտուղար Ֆրանքօ Ամէրիկէնի, զօրավար Կորկոսօֆ, հրամանատարներ՝ Տ. Թէքէեան եւ Խանդամեան, Գ. Գ. Գ. Սիւրաբեան, Կ. Փափազեան, Կ. Ցակոբեան, Ա. Ֆրէնկեան, Պալըքճեան, Ա. Ամէմեան, Վ. Զիլինկիրեան :

Նուագախումբ Ֆ. Գուլճեի: Սեղաններուն համար հեռաձայնել՝ Գ. Կիւլպէնկեանի , առաւօտները, Դրօքատէրօ 44-38:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Վիլֆորվիլի մասնաճիւղին այսօր կիրակի ժամը 16էն կէս դիշեր, Maison Altort, 157bis Ave. J. Jaures: Առաջին անդամ ըլլալով կըներկայացուի ԽԱՇԱՄ ԽՆՋՈՐԸ զաւեշտ Տիկին Է. Բիւզանդի:

Գեղարուեստական բաժին, անակնկալներ , նուագախումբ, մատչելի պիւֆէ:

Հաղորդակց. միչոցները. — métro Charenton Ecole, իսկ հանրակառք թիւ 181:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ կիրակի 29 Փետր.ին, կը տօնէ «Նոր Սերունդին Օրը» եւ այդ առթիւ պատրաստած է զաւեշտ մը եւ զանազան անակնկալներ: Տեղի կ'ունենայ Իրմանն սրահին մէջ, 2 rue de la Défense , Issy les Moulineaux : Շոգեկառք՝ Ligne Invalides իջնել Garc d'Issy, autobus 190 իջնել Gare d'Issy :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Աւետաբերի Ցակոբ Մխիթարեան, Թրքաչօս, որ տարիներ առաջ կը գտնուէր La Paz, (Bolivie), Casilla de Correo No. 256: Տեղեկացնել «Յառաջ»ի :

SALLE GAVEAU, կիրակի 29 Փետր. ժամը 14ին
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ԵՒԳԱՀ ՆԴԵՍ
ԿԻՐԱԿ ՍԱԿԵԼՕԱՆԻ
Մասնակցութեամբ
ԱՒԹՈ ՊՕՆՆԻ
Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. Անէթ Քէշմանի

Ծայրապէս մեծ.— Ջօ-իսկիմի, Պիկի, Մասընի, Ս օպարր, Ա. Պէսօն, Վոսթաս, Ռաշատեան, Տէր Ղեւոնեան, Սպենսըլեան , Սայմոնով, Տիւբրանեան, Ալէմշահ, եւն.:

Տոմսերը հայ գրատուներէն :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Անթէռ Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին ,149bis, Ave. d'Argenteuil.Asnières:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր հետեւեալ եւ խակոմիտէներն ու խումբերը.—

Այսօր՝ կիրակի «Վռամեան»:
Հինգշաբթի՝ 26 Փետր.— «Հայաստան» :
Շաբաթ՝ 28 Փետրուար.— «Ընկեր Կարօ» եւ « Դուման » :
Կիրակի, 29 Փետր.— «Մուրատ», «Քեռի» , «Համազասպ» եւ «Արամ» խումբերը :
Հին. 4 Մարտ.— «Ակնունի» եւ «Քրխտափոր» ենթակոմիտէները եւ «Իշխան» խումբը :
Ուրբաթ, 5 Մարտ.— «Թաթուլ» խումբը:
Ժողովները տեղի կ'ունեն սովորական հաւաքատիղները, չաբթու մէջ իրիկուան 8ին, կիրակի օրերը ժամը 3ին: Ներկայ պիտի ըլլան Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները :

ԳՐԱՒՈՒՄԱՅ ՕՐ.— Լիոնի Ֆր. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը՝ յառաջիկայ 21 Մարտ, կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 2էն մինչեւ 12, Ցոմֆերու սրբրահը 5 rue Bonnefoi , Lyon ը-տաւեկան եւ համակիրներու յատուկ խնջոյք մը կազմակերպած է : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ՑԵՏԱՁԳՈՒԾ Է

Ողբ. Ցակոբ Օշականի մահուան պատճառաւ, յետաձգուած է Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութեան այս օրուան հանդէսը :

ՁԱՏԿՐՆ ԵՐԿՈՒՈՐԴ ՕՐԸ...

Մարտ 29ին, միակ հանդէսը Մարսէյլի մէջ, Սալ Մաղենոյի մէջ, Ֆր. Կապոյտ Խաչի Մարսէյլ քաղաքի մասնաճիւղին :
Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
«ԱՐՄԵՆԻՈՒԾ»

Մարտ 9ին: Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Տիկին Աբշալոյս Փէնտիկեան Պոլսեցի (ԵՀՆի Գափուս), ծնեալ Պէրպէրեան, Փարիզ ըլլալ կը կարծուի: Տեղեկացնել Մանուկ ձէլալեանի 22 Côte Poids des Farmes Romans,(Drôme):

ՓԱՐԻԶԻ Հայոց Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կազմակերպած է կրօնական եւ եկեղեցական դասախօսութիւններու շարք մը, պատրաստելու համար հայ մանուկները Համբարձման Տօնի Ս. Հաղորդութեան: Դասերը պիտի սկսին 26 Փետրուար Հինգշաբթի կէսօրէ եաք ժամը 3ին եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ:

Կը խնդրուի ծնողներէն եւ կրթական մարմիններէն որ ղիմեն ղիւանատուն արձանագրել տալու համար փափաքողներու անունները :

ԱՆՈՒԾԸ

Մարսէյլի Ֆոքա տ'Իթալիայի մէջ
Մարտ 14ին եւ 21ին, ջեկավարութեամբ՝
ԱՐԱՁ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Սէվրանի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29Փետր. 1948, ժամը 3էն 12, Casino des Etoiles, Մասիս սրբրահին մէջ , 87 Ave. de Livry, à Sevran :

Գեղարուեստական հաճելի բաժին: Մրբերգ , ներկայացում եւ անակնկալներ, եւրոպական պարեր: Ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 75 Ֆր.

Հաղ. միչոց.— կառախումբ Gare du Nordէն ժամը 13.43ին եւ 14.15ին: Eglise de Pantinէն 147 թիւ օթոպուս, իջնել Terminus :

«Զաւիչ» օղիւն 40°

Ամէնէն անարատը եւ ամէնուն փստուածը

Լիտր 400 Ֆրանկ

Կրնաք անմիջապէս ընել ձեր
յանձնարարութիւնները

Ամի ՆՊԱՐԾԵԼԵՍԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, Ցամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 ոսկի

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 24 Février 1948 Երեքշաբթի 24 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5274-ՆԱՐ շրջան թիւ 883 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գինը՝ 5 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍՊԱՌՆԱՑԷՔ, ԲԱՑԻ ԼՍԵՑԷՔ

Եթէ կարելի ըլլար խմաստակ պատճառաբանութիւններով եւ կեղծ հայրենասիրութեան մարգանքներով Դաշնակցութեան տարողութիւնը ունեցող կազմակերպութիւն մը թաղել ու հողեհանդիստ կարդալ անոր «դիակ»ին վրայ, մեր ազգային հակառակորդները չատոնց իրականացուցած պիտի ըլլային իրենց երազը :

Եթէ քանըսութը տարուան զգուելի պայքարը մինչեւ այսօր արդիւնք մը տուած ըլլար, բնականաբար աւելորդ պիտի ըլլար ներկայ խաչակրութիւնը որ ամէն օր նոր թափ կը տանայ՝ հմամաձայն «անհանգիստ»ներու տուած հրահանգին :

Մեր Մէծադանչին մէջ հայհոյանք չմնաց որ չթափին մեր գլխուն, ամբաստանութիւն չմնաց որ չենթէին մեր ճակտին, զրպարտութիւն չմնաց որ չնետէին՝ միշտ Դաշնակցութեան հեղինակութիւնը հարուածելու եւ զանգուածները մեզմէ հեռացնելու համար :

Ո՞ւր հասան, կամ ո՞ւր պիտի հասնին, այս ճիհատով : Ոչ մէկ տեղ :

Վերջերս մեր իմբագրատունը այցելեցին երկու «բարեմիտ»ներ դիմացի ճակատէն, յանձնարարելու համար մեզի որ «չատ կարեւորութիւն չտանք եղած բամբասանքներուն եւ չատ չխայթենք քանի որ «մենք դիտենք թէ Դաշնակցութիւնը հայրենասէր կազմակերպութիւն է ու եթէ սըխալներ գործուած են ժամանակին՝ յանցանքին մեծագոյն բաժինը կը պատկանի բարեկամ կոչուած պետութիւններուն» :

— Զեզի չի վայլեր ու պատասխանէք, անոնք ուրիշ, դուք ուրիշ ...

Այո՛, անոնք ուրիշ, մենք ուրիշ :

Կը պատասխանենք միայն այն առեն երբ մարդիկ լրջօրէն մենաշնորհի կը վերածեն հայրենասիրութիւնը եւ անպատկառ չեզոքով Դաշնակցութենէն կը պահանջեն որ «չդրկուի վտ. Հայաստանով» :

Ո՞ր ժողովուրդին մէջ հայրենիքը սեփականութիւնը կը նկատուի պատեհապաշտ ու անպատասխանատու հատուածի մը որ օրուան հովերէն ազդուելով ուղղութիւն կը փոխէ : Եթէ ուղղութիւն ունի :

Մարդիկ, իմաստութիւնը այն ատենն զարգացուցեր են որ ոչ միայն իրենց ուսերուն վրայ առած են Հայաստանի չահերուն պաշտպանութիւնը, այլեւ ծիծաղելի մարզանքներ կը կատարեն իրենց կարմիր հովանիին տակ առնելու համար արտասահմանեան Հայաստանը.

Որո՞ւ դէմ է որ «կը պաշտպանեն» խորհրդային կոչուած հայրենիքը :

Թուրքի՞ն դէմ, օտար ու վտանգաւոր վարդապետութեան մը դէմ :

Ո՛չ, Դաշնակցութեան դէմ, Դաշնակցութեան քննադատութենէն դէմ :

Ազատութեան եւ ժողովրդավարութեան անունով քարող ու չարական կարդացողները, միամտօրէն կ'աշխատին կաշկանդել՝ ամենայն Հայոց հայրենիքին սեւեռուն ճերմակը ցոյց տալու մեր պատրաստութիւնը :

Ու վերջերս սկսած են սպառնալ մեր ընկերներուն եւ ըսել կ'ուզեն — Եթէ չլռէք ու չերկրպադէք «հանճարափայլ»ին վարչաձեւին առջեւ, կը ջախջախենք ձեր գլուխը ...

Ցիշեցնէի՞նք այդ սիրացուներուն որ այդ վատութի սպառնալիքներով չէ որ Դաշնակցութիւնը պիտի փոխէր իր քաղաքական ուղեգիծը՝ սիրող վարչաձեւին հանդէպ :

Պիտի չարունակենք պնդել որ այդ վարչաձեւը պարտադրուեցաւ մեր ժողովուրդին ղէնքի ուժով :

Պիտի չարունակենք յայտարարել որ Լենինի եւ Ջէմալի սրտագին բարեկամութեան պատճառաւ էր որ տապալեցաւ նախորդ իշխանաւորութիւնը :

Պիտի չարունակենք բողոքել հազարաւոր անմեղներու աքսորին ու բանտարկութեան դէմ :

Պիտի չարունակենք զանգատիլ երբ մեր լեզուն կը ջարդեն իրենց «լաւրիադ»ներով, «պրէսիդենտ»ներով, «պարտիա»ներով կամ «պրոցէսն»ներով :

Պիտի չարունակենք քննադատել Մոսկուայի կառավարութիւնը երբ «ասոր անոր» կը բաշխէ մեր հողերը :

Պիտի չարունակենք «բաց խօսիլ» երբ ներքաղաքը կը վերածեն հակադաշնակցական ճիհատի :

5000 ոգեւորուն վճարումը

Ֆրանսական կառավարութիւնը սկզբունքով համաձայնած է դադարեցնել երեքէն մինչեւ տասնըեք 5000նոց վերադարձողները եւ վճարել այդ թղթադրամներուն փոխարժէքը յառաջիկայ երկու երեք շաբթուան ընթացքին եթէ խնդրոյ առարկայ անձերը ամբողջութեամբ վճարած են իրենց տուրքերը :

Այսօր, կամ ամէնէն ուշը վաղը, կառավարութիւնը պիտի յայտարարէ թէ չհամաձրդուողները երբ պիտի ստանան իրենց դրամարկները : Որոշուած է նոյնպէս, կարգ մը բարեփոխումներ մտցնել մեծադումար եկամուտ ունեցողներէն գանձուելիք բացառիկ տուրքի օրէնքին մէջ եւ մասամբ թեթեւցնել երկրպագներուն տուրքերը :

Իրագէտ շրջանակներուն մէջ դիտել կը տըրուի թէ կառավարութիւնը այս զիջումները կը կատարէ չահելու համար վատահութեան քուէն զոր, այսօր, պիտի պահանջէ խորհրդարանին : Խորհրդարանը հաւանաբար պիտի չմերժէ իր վստահութիւնը Շումանի կառավարութեան, բայց իր տնտեսական ու ելմտական քաղաքականութիւնը քննադատութեան առարկայ պիտի ըլլայ :

Երեքէն տասնըեք 500նոցներ վերադարձուցած են մօտաւորապէս չորս միլիոն հոգի. ընդհանուր գումարն է 61 միլիառ ֆրանք : Եթէ այս գումարին կէսը եւս վերադարձուի — չատեր իրենց տուրքերը վճարած չեն տակաւին — այն ատեն դարձեալ շրջաբերութեան հանուած պիտի ըլլայ 120 միլիառ ֆրանք :

Այս պարագան մէկն է այն պատճառներէն որ յառաջ կը բերեն գիներու ներկայ բարձրացումը որուն դէմ կը կռուի կառավարութիւնը :

Գործադուլներու եւ աշխատաւորներու ներկայացուցիչները չկրցան համաձայնիլ՝ գիներու եւ օրավարձերու կայունութիւնը պահելու նպատակաւ, միասին կառավարութեան նոր առաջարկները ընդունելու բանաձեւին շուրջ : Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը (համաձայնավար) հասկցուցած է նաեւ առանձին որ եթէ մինչեւ մարտ 15 գիներու 10 առհարիւր զեղչ մը չկատարուի, պիտի պահանջէն օրավարձերու հարիւրին 20 յաւելում մը : Եմմատական նախարարը յայտարարեց բաղմաթիւ անդամներ որ օրավարձերու ներկայ դասակարգային չափանիշը մինչեւ ամառ՝ ֆրանքին արժեզրկումը կասեցնելու համար :

Լոնտոնի խորհրդաժողովը

Արտաքին գործ նախարարներու խորհրդաժողովին չաբաթ օրուան նիստին մէջ Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչները բացատրեցին խորհրդային պատուիրակութեան թէ իրենք կը պահանջեն որ Ռուսիա չափաւորէ իր պահանջները Աւստրիայէն որուն անտեսական վիճակը թոյլ չի տար որ երկու տարիէն 200 միլիոն տոլար վճարէ՝ իբրեւ պատերազմական տուգանք :

Հարց տրուեցաւ գլխաւոր պատուիրակ Կոկտոմովին թէ իր կառավարութիւնը տրամադիր էր կիսելու վերոյիշեալ դումարը — ինչպէս անցեալ տարի առաջարկած էր Ֆրանսա — եւ վճարման պայմանաժամ նշանակել տասը տարի : Խորհրդային պատուիրակը ըսաւ թէ պայմանաժամի մասին առարկութիւն չըներ, բայց պիտի չընդունի 100 միլիոնի բանաձեւը : Կոկտոմով բացատրեց նաեւ որ իր կառավարութիւնը կը պահանջէ Դանուբի նաւերուն եւ նաւահանգիստներուն ատոմրիական բաժինը, իսկ քարիւղի մենաշնորհին երկուերրորդի բաժինը պէտք է հաշուուի 1947ի արտադրութեան վրայ — 900 հազար թոն :

ԲԾԱՒՏԻ համաձարակը հետզհետէ կը ծաւալի ամբողջ Ռումանիոյ մէջ : Համաճարակը սկրսաւ չաբաթներ առաջ Մոլտաւիոյ մէջ եւ տասնդաւոր համամեռութիւն ստացած է քանի մը օրէ ի վեր : Առողջապահական իշխանութիւնները տմէն միջոց ձեռք առած են, բայց D. D. T.ի նուազութիւնը կը դժուարացնէ իրենց աշխատանքները :

Զարամիաներն ու կարճամիաները միայն դաւաճանութեան ու թերթութեան հետքը կը տեսնեն այս խրոխտ ու հայրենասէր կեցուածքին մէջ :

Սպառնացէք, բայց ձեր ականջին օղ մեր այս հաւատամքը :

Ժ.

Ծանրակշիռ տագնապ Չեխոսլովաքիոյ մէջ

Ինչպէս արդէն գրած էինք մեր վերջին թիւով, ուրբաթ օր Չեխոսլովաքիոյ կառավարութենէն հրաժարեցան 11 ոչ համայնավար նախարարներ որովհետեւ համայնավար կուսակցութիւնը կ'ամբաստանէր զիրենք թէ «կը դաւադրէին հանրապետութեան դէմ» : Մատնանշուած էին մասնաւորաբար երեք նախարարներ որոնք, համաձայն ամբաստանագրին, ծրագիրներ մշակած էին «վինու զօրութեամբ կառավարութիւնը տապալելու» եւ այդ առթիւ, արտասահմանէն բերել տըւած էին «բաղմաթիւ լրտեսներ :

Նախարարներուն հրաժարականը յառաջ բերաւ քաղաքական ծանրակշիռ տագնապ մը երկրին մէջ : Համայնավար կուսակցութիւնը պաշտօնական յայտարարութեան մը մէջ դիտել կուտայ — «կեդրոնի կուսակցութեանց ներկայացուցիչներուն կողմէ ստեղծուած այս տագնապը ներքին երկպառակութեանց ծնունդ տուած է : Կը գըտնուինք օտար յիւսդիմականներու սպառնալիքին տակ :

Վարչապետը, Գլէմէնթ Կոթվալտ, չաբաթ օր, հարիւր հազար համայնավար ունկնդիրներու առջեւ ճառ մը խօսելով ըսաւ որ հրաժարող նախարարներուն տեղ պիտի նշանակուին նորեր, «յառաջդիմական» տարրերէն : «Ազգային ճակատ» մը պիտի կազմակերպուի ամբողջ Չեխոսլովաքիոյ մէջ՝ ժողովրդավար ու յառաջդիմական-հատուածներու ներկայացուցիչներուն մասնակցութեամբ : Վերակազմուած կառավարութեան քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ, զնդչել հողագործներու տուրքերը, բարենորոգումներ ընել երկրագործներու ի նպաստ, վերաքննել սահմանադրութիւնը եւ ձեռնարկել նոր ընտրութեանց, ըսաւ վարչապետը :

Կառավարութենէն հրաժարող նախարարները ետեւէ են երեք տարբեր կուսակցութեանց — ընկերվարականները, կաթոլիկները եւ դեմոկրատները :

Հանրապետութեան նախագահը չափազանց դժուարին կացութեան մը մատնուած է : Ան էր որ վերջին երեք տարուան ընթացքին բացառիկ ճիգեր բրաւ Չեխոսլովաքիոյ ժողովրդավարութիւնը պահպանելու համար, բարեկամութիւն մշակելով թէ Արեւմուտքին եւ թէ արեւմտեան դաշնակիցներուն հետ : Ներկայ տագնապով վտանգուած է հանրապետութեան միասնականութիւնը եթէ Անգլիա եւ Ամերիկա անմիջապէս չօժանդակեն կացութիւնը դարմանելու համար :

Համայնավարները կը զանգատին թէ հրաժարեալ նախարարները ոչ միայն դաւադրութիւն մաքած էին, այլ նաեւ արդէն եղած էին որ ներքին նախարարութիւնը զինութիւններ կատարէր այդ դաւադրութեան ձախքերը հոգալու համար :

Նախագահը տակաւին զինդունած չէ նախարարներուն հրաժարականները : Համայնավարները ճնշում կը բանեցնեն իր վրայ եւ կը պահանջեն որ ընդունի : Թէեւ հակառակ չեն որ վերոյիշեալ կուսակցութիւններէն մաս կազմեն նորընտիր կառավարութեան :

Պ. Պենէշ, նախագահը, կը յանձնարարէ Չեխոսլովաքիոյ ժողովուրդին որ վերջ տրուի տիրող անհամաձայնութեան : Կարելի չէ կառավարութիւն կազմել առանց համայնավարներու մասնակցութեան, ըսաւ ան եւ հասկցուց թէ թոյլ պիտի չտայ որ պաշտօնէ հեռացուի օրուան համայնավար վարչապետը, Կոթվալտ :

Մոսկուայի ձայնասփիւռը չաբաթ եւ կիրակի օրերը անընդհատ տեղեկութիւններ կը հաղորդէր Չեխոսլովաքիոյ կացութեան մասին : Լոնտոնի եւ Ուշինկթընի քաղաքական շրջանակները մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւին տագնապին, թէեւ պաշտօնական յայտարարութիւն չէ եղած տակաւին : Դիտել կը տրուի միայն որ Մոսկուա կը քաջալերէ համայնավարները որոնք կը հետեւին Պուկարիոյ, Հունգարիոյ կամ Ռումանիոյ համայնավարներու քայլերուն : Խորհրդային Միութեան արտաքին նախարարութեան պաշտօնաթերթերէն Զօրինի Փրակա այցելութիւնը շատ ուշադրաւ կը նկատուի :

Նախագահը կրնայ փութացնել խորհրդարանական ընտրութիւնները որոնք տեղի պիտի ունենային ապրիլին կամ մայիսին :

ԵՐԻԿՈՒՐՆԷ սկսեալ Պաղեստին այլեւս մաս չի կազմեր սթերլինի գոտւոյ չուկայէն եւ կը ներկաուի օտար երկիր մը : Անգլիական թղթադրամը տակաւին չրջաբերութեան մէջ պիտի մնայ, բայց Անգլիայէն Պաղեստին սթերլինի փոխանցում պիտի չկատարուի : Բրիտանական կառավարութիւնը ուզելքի տակ առած է պաղեստինեան դրամատուներու Լոնտոնի մէջ ունեցած վարկերը, բայց բնթացիկ մասը մնացը գումարներէ : Այս քայլը առնուած է որովհետեւ երեք ամիսէն Անգլիա պիտի լքէ Պաղեստինի հոգատարութիւնը (Մայիս 15) :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

— Հասկանո՞ւմ եմ, ձեր ուզածը ինչ է։ Ձեր հայկական հետաքրքրությունը ինձ համար հասկանալի է։ Ես ինքս էլ հայ եմ, թեև ծնվել եմ Ամերիկայում։ Ես ձեզ կարող եմ ասել, որ ձեր ուզածը ոչ մի դժվարություն չի ներկայացնում ինձ համար։ Ես կարող եմ ձեզ տալ ոչ միայն Ալեքսանդրապոլի, այլև Կարսի նահանգի ամենաճշտագույն քարտեզները։ Ես կարող եմ ձեզ տալ նաև Կարսի նահանգի ամենաճշտագույն ցուցակ

Գիտական ասուլիս

ՈՒՂԵՂԸ, որուն կազմախօսութեան մասին ժամանակին դրած ենք «Ճառաջ»ի մէջ, Ջրային դրութեան ամենակարեւոր մասը կը կազմէ, եւ հեղրոնն է զգայականութեան, կամաւոր շարժումներու, գաղափարի, դատողութեան, յիշողութեան եւ բնազդի :

Գիտութիւնը տակաւին չատ հեռու է թափանցելէ ուղեղին բոլոր գաղտնիքներուն, այդ հրաշալի մեքենային՝ որ կը նմանի ամէնէն կատարեալ գոյութեան հեռաճայնական կեդրոնակայանի մը, ուր դոյութիւն ունին բիւրաւոր ներքին խուցեր եւ գիծեր խաչաձեւող ջրային բնաթելեր :

Հոն կը գտնուին 14 միլիառէ աւելի բջիջներ, որոնց թիւը առնչութիւն չունի մարդուն իմացականութեան աստիճանին հետ: Ամէն երեսփի կը ցուցնէ թէ՝ ուղեղին լաւ գործունէութիւնը հիմնուած է բջիջներու յարակցական միջոցներուն ճոխութեան եւ յատկութեան վրայ, այսինքն՝ կատարել համակարգում մը բիւրաւոր կեդրոններու միջեւ, որոնք իրարու վրայ կը ներգործեն փոխադարձաբար եւ վայրկենապէս :

Բօլ Վէռ իմաստութեան չափը կը վերագրէ ուղեղի բջիջներուն գործադրոյն տարբերն քանակութեան եւ որակին, եւ ոչ թէ անոր ծաւալին կամ ծանրութեան :

Տօքթ. Ասոլֆ Պլօխ կ'ըսէ թէ՝ մարդկային ուղեղի ծաւալին եւ իմացականութեան միջեւ բացարձակ յարաբերութիւն գոյութիւն չունի, թէ մարդկային իմացականութեան աստիճանին մեծ նպաստաւոր ազդակը կը կազմէ ուղեղային բջիջներուն յատկութիւնը : Այդ յատկութիւնը – ահա մանաւորած է աւելի կամ նուազ զօրաւոր ղազանութեամբ ուղեղային բջիջին, որ իմացակառուցման ենթաշերտը (substratum) նկատուած է : Բջիջին այդ գործունէութիւնը կրնայ ըլլալ ընդհանին կամ առանձին : Ընդհանին գերազդի իմացականութեան յայտարար նշանն է, իսկ առանձինը կարելի է ձեռք բերել յատուկ ու յատուկ աշխատութեամբ :

Ուղեղին բջիջները մարդկային մարմինին միւս բջիջներուն նման իրենց կենսական գործունէութիւնը կրնան պահել այն առեն միայն՝ երբ անոնց համար անհրաժեշտ նիւթերը կը տրուին անդադար արեան միջոցաւ. սակայն արեան մէջ ներկայ նիւթերը չեն բաւեր ուղեղին բջիջներուն համար յատուկ գործունէութիւն մը ստեղծելու, եթէ ուղեղը չունենայ ուրիշ նիւթեր ալ, որոնք կը ստեղծեն ուղեղային բջիջներուն համար յատուկ միջավայր մը, որ կը պահպանէ անոնց կենսական գործունէութիւնը :

Արեան անօթներու կարեւոր ցանց մը կ'ողողէ ոչ միայն մտնատակ կոչուած ուղեղին ներքի թաղանթները, այլ կը թափանցէ նոյն ինքն ուղեղին մէջ ուր կը բաժնուի ամենանուրբ չնչերակներու: Ձիշդ այս պարագան ինչ ինչ պայմաններու մէջ ամենակարեւոր դեր մը կը կատարէ այդ նշանաւոր ամբողջութեան մէջ, որովհետեւ արեան շրջանի սահմանափակ խանգարումներն անգամ կրնան խիստ ծանր հետեւանքներ ունենալ: Այդ խոդովակներուն մէջ պնդեցակութեան հետեւանքով յառաջ եկած արեան ծայրայեղ ճնշումը, խողովակներու պատերուն դիւրաբեկութիւնը, ինչպէս նաեւ անոնց ներքին կազմը այլափոխող զանազան ախտեր նախապատրաստական պատճառներ են չարք մը արկածներու, ինչպէս մարմինի զանազան մասերուն մահուան եր անոնց ուղեղը ուշադրութեամբ քննենք, պիտի տեսնենք որ այդ գործարանը տեղ տեղ աւելի կակուղ է քան ինչ որ էր բնականոն վիճակի մէջ: Այդ թուլացումը յառաջ կուգայ անկէ որ ուղեղին նիւթերը կազմող մանրադիտակային մասնիկները կորսնցուցած են իրենց բնական ձեւն ու բաղադրութիւնը: Այդ կերպով վնասուած փոքր գործարաններ այլեւս ի վիճակի չեն կատարելու իրենց պաշտօնները, ինչ որ կը բացատրէ մտային թմրութեան վիճակը ենթակային՝ որ հետզհետէ կը կորսնցնէ իր բոլոր կարողութիւնները :

Ուղեղի այդ վիճակին դէմ դարման չկայ միակ միջոցն է չափաւոր ըլլալ ամէն բանի մէջ, խուսափիլ մտային ու ֆիզիքական չափազանց աշխատութիւններէ եւ մասնաւորապէս ղգուշանալ ծխախոտի եւ ալքոլական ըմպելիներու գործածութենէն :

Հ. ՏԷՐՈՄԿԻ

Մեծարանք՝ Շաւարշ Միսաքեանի

14 Փետրուարի Շաբաթ դիշերը, Հալէպի Հայ Երիտասարդաց Ակումբի սրահին մէջ, տեղի ունեցաւ մեծարանքի հանդէսը՝ ի պատիւ Շաւարշ Միսաքեանի: Երիտասարդաց Միութեան Ակումբը լեցուն էր բերնէ բերան ու չատեր կը մնային ոտքի: Սուրիոյ եւ Լիբանանի Գրողներու Միութեան կողմէ Ա. Շահուկեան բացաւ հանդէսը, չեշտելով որ երեկոյթը կազմակերպուած է որպէս յարգանքի արդար տուրք մը՝ հայ լրագրութեան ամէնէն կորովի եւ անբասիր դէմքերէն մէկուն :

Հրաչ Փափազեան ներկայացուց Միսաքեանի անձը, սեղմ դիծերով: Ձեշտեց թէ մեր կուռակցական բարքերուն ընտանի չէ ապրող դէմքերու անձին ու գործունեան չուրջ խօսիլ հրապարակաւ, եւ թէ լինք սիրտ բաւականանայ տարով Միսաքեանի կենսագրական համառօտ դիծերը մէյդի, իբրեւ անոր երիտասարդութեան օրերու մտերիմը եւ գործակիցը : Հ. Փափազեան ցայտուն գարձուց «Ճառաջ»ի խմբագրին լրագրական եւ մտաւորական գործունէութիւնը էրզրումէն մինչեւ Պոլիս եւ Փարիզ, ուր մինչեւ այսօր կը շարունակէ ան՝ հանրանուէր իր ծառայութիւնը հայ ժողովուրդին :

Մինաս Թէօլէօլեան ներկայացուց « Հայ լեզուի պաշտպանը»՝ Շ. Միսաքեանի մէջ,— կորովի մտաւորական հրապարակագիրը՝ որ երեսուն տարիէ աւելի կը պայքարի յանուն հայ լեզուի ազատագրութեան՝ Թուրք - Թաթարական եւ ուսեւրոպական այլասերիչ ազդեցութիւններէն: Միսաքեանի դիմագիծը, հայ լեզուի մշակութային անդաստաններուն վրայ, կը յայտնուի մեզի ցայտուն նկարագրով անկաշառ աւանդապահի մը որ կ'ուզէ մեր ընկերային, քաղաքական եւ ժամանակ կեանքի մակարդակին բարձրացնել հայ լեզուն: Կը յայտնուի դիմագծուիը անհրաժեշտ հատատուրի մը՝ որուն համար կրօնք մըն է արեւմտահայ մշակոյթի պաշտպանութիւնը : Այս տեսիով, ան քառորդ դարէ ի վեր պայքար կը մղէ հայ լեզուի եւ արեւմտահայ մշակոյթի դէմ ճիշատ յայտարարող բոլոր ներքին եւ արտաքին ուժերուն դէմ: Կը յայտնուի դիմագծուիը մտաւորական — հրապարակագրի մը՝ որ իր սեփական լեզուով ու տեսակէտներով իսկ կը հանդիսանայ ուղենիշ մը՝ դէպի լեզուական բիւրեղացում եւ զտարիւն հայ պլականութիւն :

Ասոք առաւ, ապա, Ց. Օշական, եւ ներկայացուց հրապարակագիրը Միսաքեանը՝ իր ստեղծագործական էջերով (իբրեւ գրող), իբրեւ հրապարակագիր, իբրեւ լրագրող, — որ «լրագրութիւն կ'ընէ այն տեսով, որմէ գրագէտ պիտի չամչնար»: Ցիշեց, թէ Միսաքեան կը պարտի իր առաջին գրական վարժերը հայ մամուլին մէջ; եւ թէ «ան կ'արժէ իր բերած մարդերովը՝ մեր գրականութեան. Շահան Շահնուրով՝ որ այնքան ապերախտ գտնուեցաւ իրեն հանդէպ, Բակոր Մնձուրիով, Վազգէն Շուշանեանով, եւն., եւն.: Որպէս հրապարակագիր, Միսաքեան ի յայտ բերաւ արժանաւորութիւն , արժանապատուութիւն , կիրք, կորով » :

Գրողներու Միութեան կողմէ , որպէս յիշատակ, Շ. Միսաքեանի նուիրուեցաւ Մ. Արեղեանի «Պատմութիւն Հայոց Գրականութեան» երկհատոր գործը: Ցիմ հրաւիրուեցաւ, ապա, Շ. Միսաքեան, որ չնորհակալութիւն յայտնելէ վերջ անակնկալ կերպով կազմակերպուած այս հանդիսին առթիւ, յայտնեց թէ իր տարիներու աշխատանքը ներշնչուած է միմիայն այս ժողովուրդին ծառայելու վճռակամութենէն եւ թէ ասկէ վերջ եւս պիտի չարունակէ նոյն սուրբ գործը՝ յանուն հայ լեզուի եւ արեւմտահայ մշակոյթի պաշտպանութեան :

Հանդէսի ընթացքին, մէջընդմէջ արտասանեցին օրիորդներ Անահիտ Գալուստեան եւ Մարի Սարգիսեան :

ՍՏԱՑԱՆՔ

»ԳԱԲՐԻԿԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ» (հարիւր եւ մէկ պատգամներ , պոլսական կեանքէ) , գրեց Վահրամ Տատրեան: Գին 2.50 տոլար : Chez Asbarez, P. O. B. 865, Fresno (Californie) U. S. A.:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄՍԱԳԻՐ ՏՕՂԱՅՈՑ 1948 (վեցերորդ տարի) կազմեց Ս. Վրացեան: Imprimerie Հայրենիք, 212 Stuart Street. Boston (Mass) U.S.A.:

ԹՇՈՒԱՌԻ ՉԳԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, հեղինակ Արտաւազդ Եպիսկոպոս, հրատ. Փարիզ 1947: Գին 200 ֆրանք :

ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ, հեղինակ Ժապ տոր Մորգան, թարգմ. Սարգիս Երկայնեան, հրատ. «Հայրենիք», Պոսթըն, 1947:

«ՃԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԼՍԱ ԵՒ ՀԱՄԱՏ

(ԽՈՐՀՐԴԱՎԷՊ)

Գ. ԳԼՈՒԽ

Մ Ա Հ Ի Կ

Գրեց՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԻՐԱՆԵԱՆ

— Ուրեմն, կը յուսա՞ս այսպէսով, գաղտնի վարագոյրի մը ետին քաշուած, լռելեայն կերքն ու առելութիւնը ամբողջին ու անոնց հոգիները լեցնել Աստուծոյ չունչով... լաւ, շատ լաւ, ուշադիր Թող ըլլայ... վերջացուց Խան ...:

Համատին աչերուն գիմագիծը փոխուեցաւ մի քիչ, մերթ մեկնումի պահուն, Խան նշմարեց արիւնի պղպջակ մը, անոր ձեռքերուն վրայ :

Օրը ինչո՞ւ մթնեց, այսքան չուտ : Լո՞յսը կը փախչէր թէ խաւարը կը յառաջանար : Ամպամաժներուն ինչո՞ւ կը ճչային իրենց արգանդէն քարերը փոխելով :

Արեւը ինչո՞ւ իր արիւնոտ չապիկը նետեց հորիզոնի ուսերուն ու չուտ մը հեռացաւ : Մութը ինչո՞ւ կը լիզէր իր մարմինը, մահատարուած մը-առելով : Լուսինը ինչո՞ւ կռնակը դարձուցած , կը լողար կապոյտին մէջ մահամերձ : Աստղերը լո՞յս թէ թարախ կը հոսեցնէին : Բնական ինչո՞ւ չայցնէր իրեն, այս դիշեր ...:

Այդ դիշեր, Քունը, Խայտ ականջներուն տակ, չարագուշակ դհոլներ զետեղած , կատաղօրէն պարեց ու պարեց, անոր ուռած կոպերուն վրայ, մինչեւ որ լինկաւ երազին դիրկը, ուժասպառ ու քրտնած :

. . . . . .

Դաշտադետինի մը վրայէն կը քալէր, երբ, ոտքերը կախուեցան յանկարծ, գետափը պատպոտեան մը մէջ, մարմինը թաւալեցաւ մութ, խոր վիրապի մը մէջ, ուսկից մեկը, իր ուսերուն վրայէն , չուտ մը ցատկեց դուրս, դիւային քրքիջներով :

Այդ պահուն, կին մը, փոսին բերանէն ծռեցաւ վար, ազատարար ձեռքերը իրեն երկարած : Բայց քարերու ահռելի կարկուտ մը տեղաց ոտնաձայն, բրդացներով հսկայ քարակոյտ մը, որուն տակ մնացին ինքն ու կինը, խոչոտնդուած, մահացած :

Երբ Խան բացաւ իր աչքերը, քունը իր պարանոցին քղանցքներէն բռնած , յօրանջելով կը մեկնէր իր գովքն : Եռուէն փնքն ալ, մտաղաթներ-ը թեւին տակ, կը հեռանար ընդ միշտ, ճչալէ էն Նուրմ քարայրէն :

Արիւնածին լուսաբաց էր :

×

Սաֆա : Մէրվա :

Մեղուներու բզզիւն, վայրի պարս մը կ'եռայ, երկու բլուրներու թուլիկ փէշերուն վրայ : Կու գան, կը խմբուին չարան չարան, արեւուն տակ, պլուխ դլխի, ուս ուսի, կախուելով խորտրպտիկ բեմահարկ մը որ պիտի բոցուի քիչ մը վերջ : Անոնց թախտախոյդ աչքերը կը սեւեռին Արեւելքէն Ա-

ռաջին ճառագայթին վրայ, որ պիտի ծագի հրաշքը, լուսեղէն սայլի մը վրան նստած :

Ան պիտի դայ յաղթականօրէն, աստղալանկան ոլիներու, ճիներու, հուրիներու եւ բերիներու հետեւակ դունդերով, հրեղէն նժոյդներու վրայ աշտանակուած : Պիտի բերէ վերջապէս Ալլահին պատգամդիրը, իրենց մոգական թեւերուն վրայ վերամբարձ :

Օր Աստուածայայտնութեան :

Սաֆայի եւ Մէրվայի ոտքերուն՝ հսկայ պայտ մըն է դամուեր, որուն չրջագիծը՝ միսերը ծռմռած բազմութեան, դամերը՝ գլուխները անոնց : Վարպետը Համատ, որ չրջագիծին մէջտեղը կանդնած, որոչ հեռաւորութեան մը վրայ, կ'ամբացնէ ձեռամբարձ մրճահարումներով, ամէն անոնք, որ կը փորձեն դիծէն ներս թափանցել : Երբեմն, յանասանջ, սուր ճիչեր կը լսուին Սաֆայի եւ Մէրվայի պայտուած ոտքերէն :

Ժամադրուած պահն է : Բզդիւնը կը լռէ, չարժումը կը քարանայ, աչքերը կ'ըլլան ապակիներ, ականջները՝ ընկալուչներ, երբ Համատ պայտակուռ չրջանակին կեդրոնէն, կը սկսի իր աղօթքամբ չրթները բանալ :

— Ով ողորմած ու գթած Աստուծ երկնի եւ երկրի : Դուն, որ կը բաժնես խաւարը լոյսէն եւ վհատանած մեծութեանդ առջեւ երկնաւոր հաղիւ կը դիմանայ, հիմա, կ'աղաչեմ, ցոյց տուր դիմքիական նշանդ, այս հաւատացեալ բազմութեան : Քանդի չկայ քեզմէ զատ մէկը, որ իրաւունք ունենայ տալ մարդոց, Սրբամատեան եւ անոր մարգարէն :

ՁԱՅՆ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ համախնամար կուսակցութեան 20րդ տարեկան համաժողովին մէջ, կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը Հէրի Փոլիթ, հապաղ պատգամաւորներու ներկայութեան յայտարարեց թէ իրենք չեն կրնար ընդունիլ կառավարութեան՝ օրավարձերը անփոփոխ պահելու առաջարկը «որ նպաստաւոր է գործատէրերուն համար»: Մեր նպատակը պիտի ըլլայ «վար առնել Աշխատաւորական կուսակցութեան աշակողմեան տարրերը եւ զանոնք վտանգել ձախակողմեան ներով, ըսաւ Փոլիթ: Աջակողմեան դասուն կը պատկանին — իր կարծիքով — վարչապետը, արտաքին նախարարը, էմմատական նախարարը եւ իսկ ըզպարանին լիտըրը՝ Հէրպըրթ Մորիսըն: Ասկելով Մարշըլի ծրագրին մասին, քարտուղարը ըսաւ թէ անոր նպատակն է օգնել Ամերիկայի դրամատէրներուն եւ ճարտարարուեստի իշխանաւորներուն ոչ թէ Եւրոպայի: Այս վերջինները կ'աշխատին «չահագործել Եւրոպայի չուկաները ու հում նիւթերը, եւ արեւմտեան խմբակցութիւնը յառաջ բերել Մարհ. Միութեան դէմ կռուելու համար»: Իրեն ձայնակցեցաւ խորհրդարանի անդամ Կալաքէր:

ԵՐԿՈՒ, Լոնտոնի մէջ բացուեցաւ Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարներու խորհրդաժողովը որ պիտի քննէ գերմանական դաշնագրին խնդիրը: Խորհրդաժողովին պիտի մասնակցին Պելճիքա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրկ: Բանակցութիւնները պիտի կատարուին դռնփակ եւ մամուլին չատ քիչ տեղեկութիւն պիտի հաղորդուի: Քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը տիրէ այն համոզումը թէ ներկայ խորհրդաժողովը չատ մեծ նշանակութիւն պիտի ունենայ եւ միանգամընդմիջտ պիտի ճշդէ արեւմտեան դաշնակիցներուն եւ Խորհրդ. Միութեան յարաբերութիւնները:

Լոնտոնի վերջին խորհրդաժողովէն ի վեր, Ռուսիա քաւն քարոզութիւն կը կատարէ իր գլխաւոր դաշնակիցներուն դէմ, եւ չատ մտահոգ է որ արեւմտեան Գերմանիոյ երեք գօտիներուն մէջ վարչական միութիւն մը պիտի ստեղծուի, ի վնաս իրեն... Զորոյց կը շրջի թէ Մոսկուա կ'ուզէ Զորս Մեծերու նոր խորհրդաժողով մը:

Մոսկուա բողոքած է Լոնտոնի խորհրդաժողովին դէմ արտաքին դէմ, բայց ամերիկեան կառավարութիւնը, մասնաւոր յուշագրով մը, բացատրած է թէ «ուրիշ եւք չկար քանի որ Ռուսիա կը մերժէ Գերմանիոյ անտեսական միութիւնը:

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ նախկին մարտանաւը հասած է Ցոքլընտ կղզեխումբը որ վճռի առարկայ դարձած է մէկ կողմէն Անգլիոյ, միւս կողմէ Արժանթինի եւ Չիլիի միջեւ: Արժանթին դրկած է փոքր նաւատորմիղ մը՝ երկու յածանաւերէ եւ վեց թորպիլահալածներէ բաղկացած: Լոնտոնի կառավարութիւնը մերժած է ընդունիլ Արժանթինի առաջարկը՝ Պուէնոս Այրէսի մէջ խորհրդաժողով մը դումարելու մասին, եւ կը պնդէ թէ վէճը պէտք է տարուի Հէյկ Միջազգային առանին: Այս վէճին առնչութեամբ, Կուոթիմալայի կառավարութիւնը կը պահանջէ որ Եւրոպայի բոլոր պետութիւնները ձեռք քաշեն Ամերիկանեին տրպէսզի չվանդուի կիսագունդին ապահովութիւնը: Ամերիկեան կառավարութիւնը ուժ չի տար Արժանթինի եւ Չիլիի պահանջներուն: Վէճը հետզհետէ ծանրակիռ բնոյթ կը ստանայ քանի որ Անգլիա ոչ մէկ զիջում պիտի կատարէ:

ԱՆԳԼԻՈՑ պահպանողական կուսակցութեան յայտնի դէմքերէն Հարըլտ Մէքմիլըն, չաբաթ օր յայտարարեց թէ «յառաջիկայ վեցամեան չատ վտանգաւոր պիտի ըլլայ»: Համաշխարհարները բնդհանուր յարձակողական պիտի սկսին Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ մէջ, ըսաւ երեսփոխանը: Արդէն սկսած են Չեխոսլովաքիոյ մէջ:

Ա.Թ.ԵնԻի մէջ չաբաթ օր պնդակահարուեցան քանի Ցոյներ որոնք մահուան դատապարտուած էին պետուրական դատարանին կողմէ: Բոլորն ալ ամբաստանուած էին ոճիրներով եւ դատարկան արարքներով:

Ապստամբները կը չարունակեն յարձակիլ Սեբաստիայի հիւսիս արեւմուտք:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ համաշխարհարներն ու ընկերվարականները միացեալ ճակատ պիտի կազմեն: Այս մասին արդէն համաձայնութիւն մը գոյացած է երկու կուսակցութիւններու միջեւ: Անցեալ չաբթու խորհրդաժողով մը դումարուեցաւ Պուքրէշի մէջ եւ 700 պատգամաւորները անհրաժեշտ դտան այդ տեսակ գործակցութիւն մը «դիմադրելու համար ամերիկեան աշխարհակալութեան վտանգը»: Խորհրդաժողովին ներկայ էին ներկայացուցիչներ Ֆրանսայէն, Չեխոսլովաքիայէ, Իտալիայէն եւ Աւստրիայէն:

ՀՌՈՄի մէջ կը դումարուի Միացեալ Ազգերու Մնունդի եւ Երկրագործական Ցանձնաժողովին համագումարը: Նախագահը, Սըր Ճան Ցոյտ յայտարարեց չաբաթ օր թէ Եւրոպայի պատերազմն խնդիրը չատ յուշ տպաւորի մը մէջ է եւ «չափազանց մեծ դժուարութեանց առջեւ կը գտնուինք»: Ցոյս կայ որ յառաջիկայ ամրան հունձքը առատ ըլլայ եթէ օդերը նպաստաւոր ըլլան:

Խորհրդաժողովին կը մասնակցին Անգլիա, Ֆրանսա, Իտալիա, Պելճիքա, Լիւքսէնպուրկ, Աւստրիա, Ցունաստան, Հոլանտա, Ամերիկա, Նորվեկիա, Թուրքիա, Չուէյցերիա, Տանմարքա Իրլանտա, Վատիկան, Չեխոսլովաքիա, Հունգարիա եւ Լեհաստան: Ֆինլանտա եւ Պուլկարիա «դիտող»ներ դրկած էին, իսկ Ռումանիա եւ Եուկոսլաւիա մերժած են մասնակցիլ: Անգլիոյ պատուիրակը դիտել տուաւ որ իր երկրին «կացութիւնը չատ ծանր է եւ կառավարութիւնը պիտի կրճատէ միսի, չաքարի եւ կարագի բաժնեչափերը:

ՊՈԼՍԱՀԱՅԻՑ թերթի մը մէջ կը կարդանք.— «Թաւրիզ» Մարաչի եւ Առանայի դէպքերուն մասին խօսելով կը գրէ .—

Պրէմոն կը Չամպա Թուրքիոն ու Հայերը իրարու դէմ լարել, եւ այս պարագան երեսուն եւսէ պայթումով մը: 1920 տարուոյն Մարտ 13ին, չաբաթ օր, ռումբ մը պայթեցաւ այն տունին մէջ, ուր կը բնակէր Հայերու պատուիրակը, Նչանաւոր քոմիթէճի Մուշեղ (եպիսկոպոս): Շէնքին ձեղունը եւ միջին յարկը օդը ելան, քաղաքը կարծես թէ երկրաչարժի ենթուած էր: Մօտակայ թաղերու մէջ ապակիները կոտրեցան: Կառավարական ուժեր պաչարեցին չէնքը, անցուդարձը արգիլուեցաւ: Փլատակները վերցուցին եւ դեռնայարկէն երկու Հայերու դիակներ ելան, մէկը քոմիթէճի եկեղեցականին, Մուշեղի եղբայրն էր: Եբեան ելան նաեւ 60 ռումբ, չորս մատղէր, տարճանակ, հրազէն, երեք թուր եւ 10 հազարի մօտ փամփուչտ: Ճշդուեցաւ որ Հայ պատուիրակին տան դեռնայարկին մէջ ռումբ կը պատրաստէին:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԽՆՋՈՑՔ

Կազմակերպուած Համախորհրդարանական Մի - ութեան Վալանսի մասնաճիւղի կողմէ: 28 Փետր. չաբաթ երեկոյ ժամը 8ին երիտասարդաց սրահին մէջ: Ճոխ պիւֆէ, արեւելեան նուագ, բանախոսութիւն: Մուտքը ազատ է:

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բացուած է բաժանորդագրութիւնը ութերորդ տարուան համար (1948).

Ֆրանսա, Ալժերիա, Մարոք 400 *ֆր.*
Անգլիա, Ամերիկա, Կիպրոս, Պաղեստին 500 *ֆր.*
Քանատա 450 *ֆր.*
Մնացեալ երկիրները:

Ֆրանսայի համար, մինչեւ Մարտ 1 բաժանորդագրուիլ ուղղը կը վճարէ հին պայմաններով (300 ֆրանք): Դիմել Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ, 17 rue Damesme, Paris (13):

ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ

Օթէլ Ճօրճ Ե.ի չքեղ սրահներուն մէջ
ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ժամը 15էն մինչեւ 24, երկու ընտիր նուագախումբեր, բազմաթիւ աթթրաքսիոններ:

Մի մոռնաք Մարտ 7ը: «Արեւմուտք»ին օրը

17ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հայ Արիներու Միութեան Փարիզի շրջանի երիտասարդներու, սկաուտներու եւ գայլիկներու կողմէ: Մասնակցութեամբ Փարիզի Հայ Աբեղայներուն: Տեղի կ'ունենայ Կիրակի 7 Մարտ 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle de la Chimie, 28bis, rue St. Domonique, Paris (7), (métro Invalides կամ Solférino):

Սկաուտական ճոխ յայտադիր, ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր Աբեղայներուն կողմէ:

Մուտք 100 — 300 ֆրանք:

Իսիի Հայերու ժամադրավայրը

Café des Sports, 4 rue de la Défence *Հեռ.* Mic. 37-03

Հայրենակի՛ց, կեանքդ թարմացնելու համար կ'ուզե՞ս լաւ օրի մասի դիմէ վերի հասցէին, ուր ընտիր ազանդերներով համեմուած լաւագոյն օղին պիտի հրամցուի քեզի:

ՄԻՍԱՑՆ ԱՍ ՉԷ

Ազատ սրահը ձեր տրամադրութեան տակ է, պայմանաւ որ 8 օր առաջ անձամբ, հեռախօսով լուր տաք, հարսանիքի, մկրտութեան, նչանառութեան եւ ամէն տեսակ հանդէսներու համար, կը հայթայթենք նոյնպէս պէտք եղած ըմպելիները, խղճամիտ գիներով:

ՏԷՐ ԵՒ ՏՒՕՐԷՆ ՍԱՐԳԻՍ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

քը առատ ըլլայ եթէ օդերը նպաստաւոր ըլլան:

Խորհրդաժողովին կը մասնակցին Անգլիա, Ֆրանսա, Իտալիա, Պելճիքա, Լիւքսէնպուրկ, Աւստրիա, Ցունաստան, Հոլանտա, Ամերիկա, Նորվեկիա, Թուրքիա, Չուէյցերիա, Տանմարքա Իրլանտա, Վատիկան, Չեխոսլովաքիա, Հունգարիա եւ Լեհաստան: Ֆինլանտա եւ Պուլկարիա «դիտող»ներ դրկած էին, իսկ Ռումանիա եւ Եուկոսլաւիա մերժած են մասնակցիլ: Անգլիոյ պատուիրակը դիտել տուաւ որ իր երկրին «կացութիւնը չատ ծանր է եւ կառավարութիւնը պիտի կրճատէ միսի, չաքարի եւ կարագի բաժնեչափերը:

ՊՈԼՍԱՀԱՅԻՑ թերթի մը մէջ կը կարդանք.— «Թաւրիզ» Մարաչի եւ Առանայի դէպքերուն մասին խօսելով կը գրէ .—

Պրէմոն կը Չամպա Թուրքիոն ու Հայերը իրարու դէմ լարել, եւ այս պարագան երեսուն եւսէ պայթումով մը: 1920 տարուոյն Մարտ 13ին, չաբաթ օր, ռումբ մը պայթեցաւ այն տունին մէջ, ուր կը բնակէր Հայերու պատուիրակը, Նչանաւոր քոմիթէճի Մուշեղ (եպիսկոպոս): Շէնքին ձեղունը եւ միջին յարկը օդը ելան, քաղաքը կարծես թէ երկրաչարժի ենթուած էր: Մօտակայ թաղերու մէջ ապակիները կոտրեցան: Կառավարական ուժեր պաչարեցին չէնքը, անցուդարձը արգիլուեցաւ: Փլատակները վերցուցին եւ դեռնայարկէն երկու Հայերու դիակներ ելան, մէկը քոմիթէճի եկեղեցականին, Մուշեղի եղբայրն էր: Եբեան ելան նաեւ 60 ռումբ, չորս մատղէր, տարճանակ, հրազէն, երեք թուր եւ 10 հազարի մօտ փամփուչտ: Ճշդուեցաւ որ Հայ պատուիրակին տան դեռնայարկին մէջ ռումբ կը պատրաստէին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Անվէտ Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքչաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

ՄԱՐՍԼԻՑԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր հետեւեալ ենթակոմիտէներն ու խումբերը.—

Հինգչաբթի՝ 26 Փետր.— «Հայաստան»:

Շաբաթ՝ 28 Փետրուար.— «Ընկեր Կարօ» եւ «Դուման»:

Կիրակի, 29 Փետր.— «Մուրատ», «Քեռի», «Համազասպ» եւ «Արամ» խումբերը:

Հինգ. 4 Մարտ.— «Ակնունի» եւ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէները եւ «Իշխան» խումբը:

Ուրբաթ, 5 Մարտ.— «Թաթուլ» խումբը:

Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները, չաբթու մէջ իրիկուան 8ին, կիրակի օրերը ժամը 3ին: Ներկայ պիտի ըլլան Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները:

Վիչնի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մուրատ խումբի ընդհ. անդամական ժողովը, վաղը չորեքչաբթի, Համօ Օհանջանեանի սկումբը, ժամը 8.30ին:

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ Հ. Ց. Դ. Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ այս հինգչաբթի երեկոյ ժամը 8ին Պարէ Տիւ Կլոպ մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կ.ի ներկայացուցիչը: Կարեւոր օրակարգ:

ԳՐԱՒՈՒՄԱՅ ՕՐ.— Լիոնի Ֆր. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը՝ յառաջիկայ 21 Մարտ, կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 2էն մինչեւ 12, Ցոյներու սրբարանը 5 rue Bonnefoi, Lyon քաղաքին եւ համակիրներու յատուկ խնջոյք մը կազմակերպած է: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ԱՐՄԵՆՈՒԻԾ»

Մարտ 9ին: Մանրամասնութիւնները յայտրդով:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՐՋԱԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Սէվրանի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29 Փետր. 1948, ժամը 3էն 12, Casino des Etoiles, Մասիս սրբարանին մէջ, 87 Ave. de Livry, à Sevran:

Գեղարուեստական հաճելի բաժին: Խմբերգ, ներկայացում եւ անակնկալներ, եւրոպական պարեր: Ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 75 Ֆր.

Հաղ. միջոց.— Կառախումբ Gare du Nordէն ժամը 13.45ին եւ 14.15ին: Eglise de Pantinէն 147 թիւ օթօպիւս, իջնել Terminus:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ կիրակի 29 Փետր.ին, կը տօնէ «Նոր Սերունդին Օրը» եւ այդ առթիւ պատրաստած է զուարճալի մը եւ զանազան անակնկալներ: Տեղի կ'ունենայ, Իսիմեան սրահին մէջ, 2 rue de la Défense, Issy les Moulineaux: Շոգեկառք՝ Ligne Invalides իջնել Gare d'Issy, autobus 190 իջնել Gare d'Issy:

SALLE GAVEAU, *կիրակի 29 Փետր. ժամը 14ին*
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԶԼԵԱՆԻ
Մասնակցութեամբ
ԱՐԹՕ ՊԵՆՕՆԻ

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԷԹ ՔԼԷՄԱՆԻ

Յայտագրին մէջ.— Տօնիցեթթի, Պիզէ, Մասսընէ, Մօցարթ, Ա. Պէնօն, Կոմիտաս, Խաչատուրեան, Տէր Ղեւոնդեան, Սպենդարեան, Սայաթ-Նովա, Տիգրանեան, Ալէմշահ, եւն.:

Տոմսերը հայ դրատուներէն:

ՏՈՄՍԵՐԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ.— Պ. Ուչաքլեան՝ 61 rue Rebeval Bot. 19-21), Պ. Օննիկ Պօյաճեան 83 Rue d'Aboukir, Պ. Բամպուքճեան 9 rue Jouy Rouve (Mén. 64-27), եւ բոլոր Հայ գրավաճառանոցները մօտ:

ՃԱՇԱՐԱՆ ՀԻԼՃ

Որ բոլորած է իր խաչաձեւակը եւ տիքաթացած արդար համբաւի մը,

Պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները իր համադամ կերակուրներով ու բազմապիսի աղանդերներով

Հեռաձայն TRI 31 - 62

24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6 ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 25 Février 1948 Չորեքշաբթի 25 Փետր.

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5275-Նոր շրջան թիւ 884 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 ֆր.

Հայաստանի տագնապը

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿՐ ԳՐԱՒԻ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԿԵԴՐՈՆԸ

Չեմ ոսոխականութիւնը որ կը զտնուի համայնավար ներքին նախարարին անմիջական հակակշիռին տակ, երկուշաբթի օր խուզարկութիւն կատարելով ազգային – ընկերվարականներու կեդրոնատեղիին մէջ, գրաւեց բոլոր թղթածրարները եւ ձերբակալեց վարչական խորհուրդին վեց յատնի անդամները :

Ներքին նախարարը, Վաքլավ Նոչէք յայտարարեց որ ընկերվարականները դաւադրութիւն մը սարքած էին օրուան օրինաւոր իշխանութիւնը տապալելու համար : Եւ ապացուցանելու համար իր ամբաստանութիւնը, հրապարակեց փաստաթուղթ մը որուն մէջ կուսակցութեան հրահանգ տրուած էր պատրաստ գտնուիլ փետրուար 21ին : Կուսակցութեան անդամները պիտի գրաւէին փըլսականը :

Ընկերվարականները կը յայտարարեն թէ ի-րենք այդ տեսակ փաստաթուղթի մը գոյութեան անտեղեակ են եւ կը պնդեն թէ ոսոխականութիւնը «կոմսգուկ մը» գետեղած է զարմ թղթածրարներուն մէջ :

Նախագահ Պէնէշ յետաձգեց խորհրդարանին երեքշաբթի օրուան նիստը մինչեւ որ անդորրութիւնը վերահաստատուի : Նախագահը հաւաստեց որ ամէն քայլ առնուած է ոսոխական կուսակցութիւնները համաձայնութեան մը գան եւ գործակցի ազգային ճակատի ծրագիրը իրականացնելու համար :

Ոսոխականութիւնը աշխարհի հսկողութեան կը կատարէ մայրաքաղաքին ինչպէս նաեւ գլխաւոր կեդրոններու մէջ : Զմուռսած ոսոխականներ կը պատրաստուին պողոտաներուն վրայ : Արգիլուած է Զեխերու արտասահման ճամբորդութիւնը :

Բոլոր երեւոյթները ցոյց կուտան որ Չեխոսլովաքիան եւս մօտ առենէն պիտի ունենայ իր ամբողջովին համայնավար կառավարութիւնը : Երկուշաբթի դիւերը ուշ առեն «դեմոկրատ» կուսակցութիւնը յանկարծ որոշեց դործակցիլ համայնավարներուն հետ եւ մտնել նոր կառավարութեան մէջ : Այս որոշումը բնականաբար իր անդրադարձումը ունեցաւ աշխատանքի խմբակցութեանց վրայ : Ազգային ճակատի քաղաքականութիւնը մեծ հարուած մը պիտի կրէ եթէ ընկերվարականները միանան համայնավարներուն , դիտել կը տրուի քաղաքական շրջանակներուն մէջ : Համայնավարներուն համար շատ կեանական է ընկերվարականներուն քաւէն . եթէ յաջողին ապահովել զայն, այն առեն պիտի ունենան 52 տարիւր մեծամասնութիւն մը : Աշխատանքի ընկերվարականները, սակայն, տակաւին անորոշ, կացութեան մէջ են եւ հաւանաբար պիտի դործակցին ընդդիմադիրներուն հետ : Այդ պարագային երկիրը պիտի բաժնուի երկու հակամարտ ուժերու միջեւ :

Սլովաքիոյ նահանգին մէջ, համայնավարները ճամբու դնելով բոլոր ընդդիմադիրները որոնք անդամ էին տեղական կառավարութեան, յայտարարեցին թէ իրենք պիտի վարեն նահանգին գործերը՝ նկատի ունենալով որ «միւսները դաւաճանած էին » :

Ներքին նախարարը մանաւանդ հրամանագրով ձերբակալել տուած է նախկին փոխ – վարչապետ Եան Ուրսէնի որ միեւնոյն առեն երեսփոխան ալ է եւ դիակավարներէն մէկը դեմոկրատ կուսակցութեան : Անցեալ Սեպտեմբերին ամբաստանուած էր թէ լրտեսութիւն կը կատարէր ի հաշիւ օտար պետութեան մը :

Ազգային ընկերվարական կուսակցութեան անդամները երկուշաբթի օր ցոյցեր կատարեցին Փըրակայի մէջ եւ «կեցցէ Փէթար Զէնկլ» կանչերով ողջունեցին իրենց դեկավարը որ ներկայ վիճակը վարչապետն է : Երկու օրէ ի վեր ցոյցերտեղի կ'ունենան մայրաքաղաքին հրապարակներուն վրայ : Երէկ մէկ ժամուան ընդհանուր դործադուլ մը տեղի ունեցաւ «իբրեւ ազդարարութիւն» :

Փրակայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը տիրէ այն հաստատ համոզումը թէ համայնավարները —եթէ նոյնիսկ յաջողին իշխանութիւնը ձեռք անցնել — շատ դժուարութեանց պիտի հանդիպին եւ պիտի չունենան ան դիւրին յաղթանակը զոր իրենց եղբայրակիցները ունեցան, օրինակ, Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ եւ Հունգարիոյ մէջ : Բոլոր ընդդիմադիրները, իրենց մամուլով ու բեմերով, կը հակկռնեն համանավարներուն թէ «տակաւին ժողովրդավար ասանդութիւն մը կայ Չեխոսլովաքիոյ մէջ» :

Նախագահ Պէնէշ մեծ հեղինակութիւն կը վայելէ բոլոր կուսակցութեանց մօտ ու տակաւին տոք համարձակած է յարձակիլ իր վրայ : Անհիմն են, կ'ըսուի, այն զրոյցները թէ նախագահը ծանր հիւանդ է :

★ *Ուաշինկթընի քաղաքական շրջանակները մեծ չահադրգռութեամբ կը հետեւին Չեխոսլովաքիոյ դէպքերուն : Պետական բարձրաստիճան պաշտօնատար մը ըսաւ թէ «Չեխոսլովաքիան Ռուսիոյ արբանեակ երկիրները իրարու միացնող շղթային ամէնէն տկար օղակն էր եւ հիմա Մոսկուա ամէն բան կ'ընէ ամրացնելու համար զայն» : Արտաքին նախարարութեան մէջ ըսուած է թէ «արեւելքի եւ արեւմուտքի յարաբերութիւնները անդառնալի կերպով պիտի խզուին այն պարագային երբ կոմինֆորմը փորձէ կաչկանդել Չեխ ժողովուրդին ազատութիւնները» : Եթէ համայնավարները բռնի ուժով իշխանութեան գլուխ գան, այն առեն Ամերիկա հրապարակաւ պիտի յայտարարէ բոլոր այն բռնաբարութիւնները որոնք տեղի ունեցած են «պողպատէ վարագոյր»ին ետին :*

Լոնտոնի մէջ դիտել կը տրուի թէ Չեխոսլովաքիոյ դէպքերը յարեւմտեան են այն դէպքերուն որոնք տեղի ունեցան Ռումանիոյ մէջ, 1945ին,

ՕՐ ԸՍՕՐԻՆ

ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ ՏՄԱՐԴԻ

Մի զարմանաք եթէ ալտասահմանի բոլոր մեր գրագէտները վաղը մկրտուին «հակախորհրդային» մակդիրով, եւ իբրեւմտկնդէն եւ զերական վախճանն ալ չծանուցուի «Հայաստանեայց» մամուլին մէջ :

Կամայ ակամայ վրդովումի զգացումն ալ ըսկսաւ տեղի տալ այսքան տմարդի վարուելակերպի առջեւ :

Վերջին թարմ օրինակը Ց. Օշականի մահն է : Հայ մշակոյթը կրնայ իր ամէնէն ականաւոր մէկ ներկայացուցիչը կորնցնել, կրնայ մեր գրական աշխարհը սգալ իր արժէքաւոր մէկ անդամին մահը :

Մեր մտքի անդաստանին ընդ միշտ կրնայ հեռանալ բերրի մշակ մը եւ մեր նորելուկ փառնչունները սրտի կատարեալ հանգստութեամբ եւ լրբութիւնը չփոթելով «Ցառաջդիմականի» անուանակոչումին հետ — կրնան դրել տեւով ճերմակի վրայ —«Ցակոբ Օշական հակախորհրդային գրողը յանկարծամահ եղած է» ուրը փունթօ գիրով, (աւելի փոքրը չունին կարծեմ) չորրորդ էջին վարի ծայրը ծանուցումներուն բաժնին քիթին տակ :

Հակախորհրդային ... որովհետեւ Օշական իր քննադատի վերլուծումով կշռած եւ պակաս գտած է Հայաստանի գրականութիւնը : Հակախորհրդային ... որովհետեւ ինքզինքին իրաւունք տուած է այս կամ ան գրողին մասին բացասական կարծիք յայտնելու :

Վա՜յ որ վաղը Ջունկուչ, խորհրդային անանուն ոչնչութիւն մը ոտքերը երկարէ, ա՛լ տեսնէք վայնասունը մեր «Հայաստանեաց»ու ճակատին :

Ու այս տմարդի խայտառակութեան անունը դրած են «Հայրենասիրութիւն» կամ «բարեկամ Հայաստանի» :

Ճիշդ է, «թշնամիները» այս հասկացողութեամբ «Հայաստանեաց»ներ չեն, որովհետեւ իրենց համար ամէն բանէ վեր է հայ մշակոյթին ծառայող ամէն արժէք :

Ստեփան Մալխասեան մը կամ Լիսիցեան մը կրնան խորհրդահայ գրող ըլլալ, բայց Դաշնակցական մամուլը ոչ թէ տող, սիւնակ, այլ էջեր յատկացուց անոնց յիշատակին :

Մ. Արեղեան կամ Հ. Աճառեան ամէն բանէ առաջ եւ ամէն բանէ վեր Հայ բանասէրներ են եւ ամվիճելի անուններ՝ յարգանք պարտադրող : Այս դիտակցութիւնը տանելու առաքինութիւնը , ինչ լաւ է որ տրուած է Դաշնակցական մամուլին, անոր որ «Հայ Ժողովուրդին թշնամի» մակդիրը կը կրէ պարծանքով, որովհետեւ զայն իրեն նուիրողները չեն ճանչցար ոչ հայ ժողովուրդը ոչ անոր մշակոյթին արժէքը, ոչ ալ անոր բարեկամը կամ թշնամին :

ԱՐԱՄ Ա.ԶԴ

5000 հոգիներու վճարումը

Պաշտօնաթերթը երէկ հրատարակեց նոր հրամանագիր մը որ կը ճշդէ ամբողջ մնացած 5000 հոգիները վճարման թուականները հետեւեալ կերպով :—

Ա.— Մարտ 4էն սկսեալ պիտի վճարուին անոնք որ մինչեւ 70.000 ֆրանքի արժողութեամբ 5000 հոգի վերադարձուցած էին :

Բ.— Մարտ 25էն սկսեալ պիտի վճարուին մինչեւ 120.000 ֆրանք վերադարձողները :

Գ.— Ապրիլ 22էն սկսեալ պիտի վճարուին մինչեւ 200.000 ֆրանք վերադարձողները :

Դ.— Յունիս 30էն սկսեալ մնացեալները :

Այն անձերը որոնք ֆրանսաբնակ չեն , ինչպէս նաեւ բոլոր բարեգործական եւ հանրային հաստատութիւնները իրենց 5000 հոգիներուն փոխարժէքը պիտի ստանան փետրուար 26էն սկսեալ — վաղը :

Շահագրգռուող անձը վճարում ստանալու համար պէտք է վճարած ըլլայ իր տուրքերը եւ համապատասխան ընկալագիրով ներկայանայ պատկան դրամատան կամ դանձային դրասենեակին :

Լոնտոնի խորհրդաժողովը

Բրիտանական կառավարութիւնը յուշագիր մը ներկայացնելով խորհրդային կառավարութեան մերժած է նկատի առնել այն առարկութիւնները զոր այս վերջին ըրած էր Լոնտոնի ներկայ խորհրդաժողովին նախօրեակին :

Ցուշագրին մէջ դիտել կը տրուի որ բրիտանական կառավարութեան համար կենսական նշանակութիւն ունի Գերմանիոյ անտեսական եւ քաղաքական միութիւնը եւ Մոսկուայի վարած քաղաքականութիւնը այդ հարցին նկատմամբ, մեծապէս կը դժուարացնէ արեւմտեան դաշնակիցներուն դործը : Արդիւնաբերական արտադրութեանց ինչպէս նաեւ աշխատանքի ազատ փոխանակութիւնը գօտիներուն միջեւ մեծ դժուարութեանց կը բախի Ռուսիոյ բացասական քաղաքականութեան պատճառաւ :

Անգլիական կառավարութիւնը անտեղի կը դտնէ նաեւ Ռուսիոյ այն առարկութիւնը թէ ներկայ խորհրդաժողովը կը բռնաբարէ Փոցտամի համաձայնութիւնը :

Խորհրդաժողովը իր աշխատանքները կը չարունակէ Անգլիոյ ներկայացուցչին նախագահութեան տակ : Մանրամասնութիւններ չեն հաղորդուած մամուլին : Խորհրդակցութեանց պիտի հրաւիրուին Պելճիքայի , Հոլանտայի եւ Լիւքսէմպուրկի պատուիրակները երբ անհրաժեշտ գտնուի անոնց ներկայութիւնը դիրենք չահադրգռող հարցերու քննութեան ժամանակ :

Խորհրդաժողովին օրակարգին վրայ կան Գերմանիոյ տնտեսական կարգադրութիւնները, հատուցումներու խնդիրը, հողային խնդիրներ եւ Գերմանիոյ ապագայ քաղաքական ու վարչական կազմակերպութիւնը :

★ *Գերմանիոյ մէջ դաշնակցային հակակշիռի յանձնախումբին շրջանակներուն մէջ զրոյց կը շրջի թէ Մոսկուա կրնայ վերաքաշել իր քաղաքականութիւնը Գերմանիոյ նկատմամբ, այն պարագային երբ արեւմտեան Դաշնակիցները իրենց միջեւ համաձայնութիւն մը դոյացնեն պատրաստած երկրին մասին : Մոսկուայի կառավարութիւնը ուզէ տրամադիր է տը Զորքերու բանակցութիւնները վերսկսին :*

Զին համայնավարները չարաթ օր Մարտուրիոյ մէջ դրաւեցին Անչան քաղաքը որ պողպատի ճարտարարուեստին դլխաւոր կեդրոններէն մէկն է : Կռիւները տեւած էին ամբողջ չարաթ մը : Ազգային կառավարութիւնը ռազմանիւթ դրկած է Զինանկ Քայ Չէքի բանակներուն : Արդիական օդանաւեր պիտի դէկուին չուտով :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Վիչինսքիի այցելութեան օրերուն : Ներկայիս, Մոսկուայի կառավարութիւնը փրակա դրկած է արտաքին փոխ – նախարարը Զօրին՝ հաւանաբար միեւնոյն պաշտօնով : Անգլիա անտարբեր չի կրնար մնալ այդ երեւոյթին առջեւ, յայտարարած է պետական անձնաւորութիւն մը : Մոսկուայի ձայնափողը կուտայ «Փրաւտա»յի տեսութիւնը Չեխոսլովաքիոյ կացութեան մասին եւ կ'ըսէ թէ ընկերվարականները դաւադրութիւն մը կատմտկերպած էին՝ համաձայն արտասահմանէն դրկուած հրահանգներու : «Ուրիշն ոչ միայն հաճայնութիւն այդ ուժերուն հետ » :

Պ. ԳԷՈՐԳ ԶԱՔՐԵԱՆ, Փարիզ, Յակոբ Օշականի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպակի 1000 ֆրանք կը նուիրէ ողբացեալին գործերուն հրատարակութեան հիմնադրամին : Սպասել «Ցառաջ »ին :

ՆՈՑՆ ՉԱՐԱՑՈՒՔ ԽԱՂԵՐԸ

Միջազգային կնճիռներու խառնիճաղանճին մէջ, պարբերաբար ձայները կը լսուին, նաեւ, Թուրքիոյ մասին: Ուղղակի թէ անուղղակի: Մանաւանդ որ, անոր ճակատագիրը սերտօրէն կապուած է յոռնական տագնապին հետ:

Այսպէս, անցեալ շաբթու քանի մը նշանակալից լուրեր հաղորդեցին հեռապրական գործակալութիւնները:

Զօր. Մարշըլլ, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, զեկուցում տալով մամուլի ներկայացուցիչներուն, հաստատեց թէ նոր օգնութիւններ պիտի ըլլան Յունաստանի, տնտեսական թէ զինուորական:

Այս առթիւ, յայտնեց թէ ազգ. պաշտպանութեան նախարարութիւնը մօտերս արտաքին նախարարութեան պիտի ներկայացնէ իր տեղեկագիրը՝ Թուրքիոյ զինուորական պէտքերու մասին:

Զօրավարը թիւեր չհաղորդեց, բայց իրազեկներ կը հաւաստեն թէ 181 միլիոն տոլար պիտի տամադրուի Յունաստանի, 125 միլիոն ալ Թուրքիոյ:

Իրականին մէջ, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնն է որ պիտի ճշդէ դումարները:

Ինչպէս կը յիշուի, անցեալ տարի, նախագահ Թրումընի առաջարկին վրայ, Մ. Նահանգներու խորհրդարանը 400 միլիոն տոլարի վարկ մը բացաւ, 300 միլիոնը Յունաստանի, 100 միլիոնը Թուրքիոյ համար:

Այս վերջինը այդ դումարը պիտի գործածէր հանրօգուտ շինութեանց, զեկավարութեամբ ամերիկացի մասնագէտներու: Հիմնական նպատակը էր զարկ տալ երկրին տնտեսութեան, ինչպէս եւ դիմադրական կարողութեան, ճամբաները նորոգելով կամ նորեր շինելով, երկաթուղիներ եւ նաւահանգիստներ կառուցանելով, եւայլն:

Միեւնոյն ատեն պիտի ուսումնասիրէին երկրին զինուորական պահանջները: Միջամիջակ, Թուրքիա զինամթերք եւ օդանաւեր կը ստանար Անգլիայէն, մարտանաւեր, դարձեալ զինամթերք եւ ուրիշ անհրաժեշտ նիւթեր՝ Ամերիկայէն:

Արդ, վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ Մ. Նահանգները կէս ճամբան պիտի չմնան:

Անոնք վճռած են արդիացնել, զօրացնել Թուրքիոյ պաշտպանութեան միջոցները, բոլոր հակառակներուն վրայ:

Թերթերը կը գրեն թէ նոր բեռ մը, մեծ քանակութեամբ ամերիկեան զինամթերք պիտի ղրկուի, մինչեւ Մարտի վերջը:

Միեւնոյն աղբիւրներուն համաձայն, Թուրքիոյ ամերիկեան զինուորական պատուիրակութեան անդամներուն թիւը պիտի հասնի 250ի, մինչեւ Ապրիլի վերջը:

Այս մասնագէտներն են որ պիտի մարզեն թրքական բանակը, անոնց պիտի սորվեցնեն արդիական զինարուեստը, ամերիկեան զէնքերու գործածութեան դաղտիքները եւ ուրիշ կարեւոր դիտելիքներ:

Տարակոյս չկայ թէ ուրիշ թանկագին խորհուրդներ ալ տուած է Զօր. Մէք Պրայտ, ամերիկեան պատուիրակութեան նախագահը, (վարկաբեկ Օլիվըրի յաջորդը), որ Ուաշինկթըն վերադարձած է, երկար պտոյտ մը կատարելով Թուրքիոյ մէջ:

Ե թէ հաւատանք հրատարակուած տեղեկութեանց, զօրավարը հաւաստած է թէ թրքական բանակը կարեւոր յառաջդիմութիւններ կատարած է վերջերս, թէ չատ բարձր է իր բարոյական կորովը եւ կրնայ ուժգնօրէն դիմադրել օրեւէ նախայարձակման:

Թուրքիոյ սպարապետն ալ Ամերիկա այցելեց վերջերս, եւ լրացուց տրուած հաւաստիքները, արեւելեան չոայլաբանութեամբ:

Այս տեղեկութիւնները եւ ուրիշ երեւոյթներ անգամ մը եւս կը հաստատեն թէ «արդիւնաւորապէս» կը գործադրուի Թրումընի վարդապետութիւնը, որ յայտարարուեցաւ 1947 Մարտին:

Ուրեմն, Մ. Նահանգները հետզհետէ կը խոթանան Յունաստանը եւ Թուրքիան պաշտպանելու քաղաքականութեան մէջ, ի չահ իրենց աշխարհականութեան:

Այն Ամերիկան, որ իր դոլէններն ու անոնց ուսուցիչներն անդամ չկրցաւ վրկել 1914—18ի պատերազմին, խուսափելով եւրոպական գործերէն, այժմ ոտքով-ձեռքով խրած է արեւելեան քաղաքականութեան չամբուտներուն մէջ: Եւ, բանական ճամբայ կտրած ըլլալով, դժուար է հաւատալ թէ կրնայ նահանջել:

Այդ քաղաքականութիւնը կը բխի նոյն ձգտումէն, — պատուար կազմել Մ. Միութեան դէմ, որուն ստուերը կը սաւառնի Մօտաւոր Թէ Միջին Արեւելքի երկիրներուն վրայ:

Ինչ խօսք որ այս քաղաքականութիւնը օրեւէ բարիք չի խոստանար Հայկական Դատի լուծման համար:

Թուրքիան թեւարկութեան տակ առնել եւ զօրացնել, երաշխաւորել անոր հողային ամբողջութիւնը, կը նշանակէ ժխտել հայկական պահանջները:

Այս մասին երկու խօսք չի կրնար ըլլալ:

Դեռ չատ աւելի ծանրակշիռ պարտադայ մը:

Այս քաղաքականութիւնը որքան ծաւալի եւ զօրանայ, այնքան պիտի լարուին յարաբերութիւնները Մ. Նահանգներու եւ Մ. Միութեան միջեւ:

Չենք պնդեր թէ հետեւանքը պիտի ըլլայ պատերազմ: Բայց կը վախնանք ուրիշ եղբէ մը, — սուր մրցակցութիւն երկու մեծ պետութեանց միջեւ, սերտաշահելու համար Անգարան: Անշուշտ ի վնաս փոքր ժողովուրդներու: Ամէնէն առաջ՝ մեզի:

Թուրքերը չան 25 տարի վայելեցին յեղափոխական Մոսկուայի չնորհները: Կրնան ատեն մըն ալ ամերիկեան ձիւթ ծամել: Բայց, երբեք պիտի չմոռնան իրենց երախտիքը Մ. Միութեան հանդէպ, որ տակաւին կը յամառի անոնց տրամադրութեան տակ պահել Նախիջեւանը: Դեռ չենք խօսիր Կարս Արտահանի եւ մնացեալի մասին:

Երկու յաղթականներէն ո՞րն աւելի վարպետ է, փոքր ազգերը մոլորեցնելու արուեստին մէջ...

Արմեան, արմեան: Դեռ կէս ճամբան ենք:

Շ.

ԻՆՉՒ, ԻՆՉԻ ԸՍԻՆ՝ ՈՐ ԵՍ ՀԱՅ ԵՄ

Բ.

— Ռոլան, տղաս, սկսաւ մայրիկը, ու հեծկլտուքէն չէրցաւ չատ առաջ երթալ: Թէեւ քանի տարի անցած էր, բայց կը տեսնէր միշտ այդ սեւահեր կինը, անոր աչքերը, ամբողջ պատկերը, ու աւելի սիրով կը մօտենար Ռոլանի:

— Մայր, բռնեց Ռոլան մօր ձեռքը, յանկարծակիի եկած:

Ճրից տեսաւ որ միջամտութենն կարգը իրն է, նոյնպէս գլխաւոր դերը, այս ողբերգութեան մէջ, ուստի հաղաց: Սաստեց կինը որ դադար կեցնայ: Եւ աչքերը ուղղեց Ռոլանի: Միւս աչքերն ալ նոյն դերը վերցուցին:

— Տղաս, ցաւով իմացանք այսօրուան պատահարները, որ Իլզէն պատմեց: Այս պայմաններուն տակ ստիպուած ենք ճշմարտութիւնը յայտնել քեզի եւ համալսարանի վարչութեան: Ու գլանիկ մը հրամցուց տղուն: Եւ հատ մըն ալ ինք վառեց: Ու ծուխը խորունկէն դուրս տալով, շարունակեց:

— Դու գիտես որ ես, մայրիկիդ հետ, իբրեւ կայսերական կառավարութեան պաշտօնեայ, մանաւանդ առաքելութիւնով Թուրքիա կը գտնուէի ժամանակին: Դժբախտաբար այն ատեն հոն պատահեցան դէպքեր, որոնք մարդկութիւն եւ քաղաքակրթութիւն բառերը ամբողջովին զատարկեցին իրենց իմաստէն: Մենք, իբրեւ պետական գաղտնիքի, երդում ըրած էինք այդ մասին քար լռութիւն պահել, եւ մեր տեսածը թէ լսածը չյայտնել ոչ ոքի: Դժբախտաբար այդ դէպքերը մեծ համեմատութիւններու հասնելով, վերածուեցան պատմութեան ամէնէն սքանչելի ողբերգութեան, բոլոր նախորդ բարբարոսութիւնները, որոնք ան, պատմութիւնը, տեսած էր, ստուերի մէջ թողուով: Ու ցաւալիօրէն այդ օրերուն ալ, ինչպէս այսօր, պետութեան դէմը կը դտնուէր մեր ամէնէն անտաղանդ «դերասանին» ձեռքը: Փոքրիկ, անկեան մէկը, պիխերը վեր ոլորած, որ հայելիին առջեւ պուպրիկներու թատրոն կը խաղար: Ու թէեւ մենք, կարգ մը պատիւ եւ իշխանութիւն տէր Գերմաններ, պատրաստակամ էինք բան մը ընելու, բայց մեզի խոսօրէն արգիլուած էր, չխառնուիլ բարեկամ եւ դինակից երկրի ներքին գործերուն:

Ու պատմեց, սարսափահար եւ այլեւս թրչուած տղուն, այն որ քիչ առաջ իմացանք: Եւ աւելցուց թէ այդ կը պատահէր Կեսարիա անուն քաղաքին մօտերը: Ռոլան, դեռ դինով, հարցուց.

— Ի՞նչ ըրիք այդ մանուկը:

— Այդ մանուկը դուն ես, տղաս:

. . . . . .

— Ե՞րբ էր այդ ...:

— 1915ին ...:

. . . . . .

Ռոլան Թաուպէն այնքան ժժդունեցաւ, նմանելով զոհ ծագումնութեան սեղանէն նոր բերուած հիւանդի: Իր մէջ կը փլէր աշխարհ մը, .. կը կանգնէր նորը: Աւելի ճիշդ, հարկ էր այդ նորը տակաւին կեցնել: Ու ահա, ան, մէկ հարուածով, կը կորանցնէր ապրութիւն, հայրենիք, ընտանիք; որուն առջեւը ի դուր առնել փորձած էին հայրն ու մայրը: Այս երկրին պատմութիւնը, գրականութիւնը, արուեստը, դաղափարաբանութիւնը, ժողովուրդը ինք, ամբողջ երեք օրուան: Ինք ուրիշ բան, եթէ դիտնար թէ ի՞նչ: Հարկ էր այդ ուրիշ բանին ձեւ ու կերպարանք տալ: Ճիշդ է, ան պատմութենէն ու աչխարհագրութենէն ծանօթ էր Հայաստանին, բայց իր գիտցածները խեղճուկրակ բեկորներ էին:

Ընթրիքէն յետոյ, ծնողքը, համբուրելով Ռոլանը, չմոռնալով չեչտելու, «տղաս» բառը, եւ Իլզէն, քաչուեցան ննջասենեակ: Իլզէ մօտեցաւ պրադարանին, քաչեց դուրս Պոռք Հաուզի խոշոր համալսարանին առաջին հատորը, բացաւ Ամերիկա բաժինը, եւ նստելով նշանածին դիմաց, սկսաւ կարդալ: Եւ անոր բառերը կը ծծուէին Ռոլանէն, ինչպէս անձրեւը անապատէն: Իլզէ, մէկ կողմէ կը կարդար, միւս կողմէ Ռոլանի ոչ մէկ չարժումը կը փախցնէր: «Հայերը ունին սեւ, տատ մազեր», կարդաց, ու նայելով Ռոլանին, աւելցուց, այո, ճիշդ է: Ախտ մազերը կր ծածկեն անոնց ճակատին մեծ մասը: Այո, այդպէս է, աւելցուց, նայելով կրկին Ռոլանի: Ունին սեւ, խոշոր աչքեր, ճիշդ ու ճիշդ այդպէս, յարեց: Արդարեւ համալսարանը դրեթէ Ռոլանը նկարագրած էր: Երբ անցաւ ճարտասանութեան, դիրերու, լեզուի եւ դրականութեան բաժիններուն, աղջիկը, հիացած, բացագանչեց:

— Սակայն, հիմա աւելի բարձր ես մեզմէ: Ինչ ունէր Գերմանիան այդ հին դարերուն: Հազիւ քանի մը հատուկոտոր տեղեկութիւններ՝ Տակիտոսի բերնով:

— Իսկ դուն ո՞չ՝ պատասխանեց Ռոլան:

Իլզէ անմիջապէս ոտքի թռաւ, դրկեց Ռոլանը, փաթթուեցաւ անոր, ու երկար տեւեն չկրցաւ անոր շրթներէն բաժնուիլ: Կէս գիչերը անց էր, երբ Իլզէ տուն մեկնեցաւ: Անդին, իր սենեակին մէջ, խորունկէն կը մտածէր. «ուրեմն ահաւասիկ Հարուստի պիտի ըլլամ: Ռոլանի հետ հայերէն պիտի սորվինք: Մեր զաւակներուն Հայու անուն պիտի դնենք: Արդեօք ի՞նչ էր Ռոլանի հայ անունը: Գուցէ դեղեցիկ բառ մը: Խեղճը, իր անունն ալ չի դիտեր: »

Աղին, Ռոլան, աթոռին մէջ երկնցաւ, կը նայէր ծուխի ամպին որ իր գլանիկէն կը բարձրանար: Ու մտքէն կ'անցնէր թէ ծնողքը, եղբայրները եւ ազգականները ինչպիսի մարդեր էին արդեօք: Իսկ Հայերը ընդհանրապէս, քանի որ կեանքին մէջ բնաւ Հայ տեսած չէր: Ու այսպէս, թիկնաթոռին մէջ, յոգնութենէն, մարած ծխամորճը ձեռքին մէջ, քունին տուաւ:

Այդ դէպքին յետոյ Ռոլան Թաուպէն զարձաւ լուսկաց եւ մեզամաղձոտ: Ու թէեւ տունը իրն էր ու ծնողքը դինք կը սիրէին, բայց ինքզինք օտար կը զգար: Ահա ճիշդ այս բանը արգիլելու համար ծնողքը ծածկած էին անորոշութիւնը՝ մինչեւ բախտը եկաւ վերջնել այդ սեւ քօղը՝ բանալով անդունդ մը... Ու ահա իր մէջ ուժեղ փափաք մը սկսաւ Հայերը տեսնելու, Հայերը ճանչնալու, մօտէն տեղեկանալու թէ ի՞նչ բան է Հայը: Ալ չէր ուզեր լսել Համալսարանին անունը, ուր ինքը այնքան սառնասրտացած էին, նոյնիսկ խայտառակած: Հիմա Ռոլան Թաուպէն գիտէր թէ իսկական խայտառակները ո՞վքեր էին, եւ չէր փափաքեր այլեւս անոնց երեսը տեսնել: Իլզէ սակայն բռնբռին դասը տուաւ յաջորդ օր:

Կապիկները ձեղի, անգամ մը համայնապետաբանը բացէք: Տեսէք ինչ հին եւ պանծալի մշակոյթի տէր ցեղի պատակ է Ռոլան: Լեզուն՝ հնդեւրոպական:

Այս լուրը պատեցաւ համալսարանին մէջ, ու Ռոլանի դասընկերները կը խօսէին.

— Գիտէ՞ք, սա Ռոլան Թաուպէնը փոխուեր է: Զորս անգամ փոխուեր է: Առաջ Հայ է եղեր, յետոյ դարձեր է Գերման: Յետոյ մենք զինքը Հրեայ չենեցինք:

— Այո:

— Հիմա դարձեալ Հայ եղեր է:

— Ի՞նչպէս, մինչ կարելի՞ է առանկ բան:

— Այսպէս է իր պատմութիւնը ...:

— Խեղճ տղայ ...: Քեզի հանդէպ չար գըտնուեցանք: Սակայն ո՞վ կրնայ ըսել թէ բախտը մեզի ի՞նչ վերապահած է:

●

Ռոլան Թաուպէն, գերմանական բարձր կրթութեան տէր երիտասարդ, քանեւէորս ժամուան մէջ տեղափոխութեան ենթարկուեցաւ, իբրեւ թէ ծիածանին տակէն անցած ըլլար: Երբ մեր ամենաուրը հայրենի աւտոմեքեներուն վրայ, անձրեւէն եաք, ծիածանը իր աղեղը լարէր պսպղուն գոյներով, մամլիները մանուկներուս կ'ըսէին. «ով որ հիմա անոր տակէն անցնի, թէ որ տղայ է, աղջիկ կը դառնայ: Իսկ եթէ աղջիկ է, տղայ կը դառնայ, Ու Ռոլան, առանց այդ ծիածանին իսկ ահա, Գերմանացի էր ու դարձաւ Հայ:

Ու կը մտածէր, խելքը թոցնելու աստիճան, իր ծնողքին, իր հաւատական քոյր ու եղբայրներուն, իր ազգականներուն, իր ազգին մասին: Այս բոլորէն չատ բան թեքեաս իրեն համար յաւերժական պաղտնիք մնայ: Բայց բան մը կրնայ ընել, ճամբան դտնէ իր բուն ազգը: Ու ահա իր մէջ սկսաւ զօրեղ փափաք մը Հայ տեսնելու, Հայու հետ ծանօթանալու, մօտէն տեղեկանալու թէ ի՞նչ բան է Հայը: Ու հակառակ իր ծնողքին եւ Իլզէի աղաչանքներուն եւ ազդարարութիւններուն եւ սպրդունքներուն, որոշեց վերադարձի ելլել:

Ե. ՔՈՉԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ

Թիվ 39 (4411)

ՈՒՐԱԽ ԿՈՉ ԱՌ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

Գ. ՍԱՐՅԱՆ

ՏՈՒՆԸ ԿԱ ՁՄԵՌՆ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

Լռեց տեղատարը եւ սպասող ... Ու ա-
յուսահատ ժպիտով մը բացող ձեռքն ա-
ռաջ, յանկարծ մեկ ուրիշ միտք ի-
նձի հետաքրքրեց: Ես սկսա ան-
համբեր կերպով հարցնել տեղատա-
րին, թե արդեօք ինչպէ՞ս կրնայ ինձ
օգնել, ինչպէ՞ս կրնայ ինձ ազատել
այդ տխուր վիճակէն, որուն մէջ կը
գտնուէի:

— Ա՛խ, պարո՛ն ... պարո՛ն ... ինչ
որ ալ ըսէք, ես ձեզ չեմ կրնար օգ-
նել: Ես ինքս ալ ձեզի պէս ոտքի
վրայ կը մնամ միայն ուրիշներու
ողորմութեամբ: Ես ալ ձեզի պէս
տունս չունիմ, ինչպէս որ ձեզի պէս
ես ալ ամէն օր կը փնտռեմ հանգիս-
տի տեղ մը, ուր գլուխս դնեմ ու
քնանամ: Ես ալ ձեզի պէս ամէն օր
կը մտածեմ, թէ ինչպէ՞ս պիտի ապ-
րիմ վաղը, ինչպէ՞ս պիտի ապրիմ
միւս օրը, ինչպէ՞ս պիտի ապրիմ
միշտ: Ես ալ ձեզի պէս ամէն օր
կ'ուզեմ մեռնիլ, բայց չեմ կրնար
մեռնիլ, որովհետեւ ինքնասպանու-
թիւնը մեծ մեղք է, եւ ես չեմ ու-
զեր մեղանչել: Ես ալ ձեզի պէս ...
ձեզի պէս ... ձեզի պէս ...

Ու ան ալ սկսաւ լալ: Ես ալ սկսայ
լալ: Ու երկուքս ալ լացինք, լացինք
ինչպէս երկու մանուկներ, որոնք
կորսնցուցած են իրենց մայրը:

Ես ալ ձեզի պէս ... ձեզի պէս ...
Ես ալ ձեզի պէս ... ձեզի պէս ...

Ու ես ալ ձեզի պէս ... ձեզի պէս ...
Ես ալ ձեզի պէս ... ձեզի պէս ...

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆ

Ամենամեծ հայկական գրադարանը Ֆրանսայում

Ունի 25,000 հատոր գրքեր, ինչպես նաև հայկական հին ձեռագրեր, հնատիպ գրքեր, հայ մեծ գրողների անձնական իրեր, նամակներ, լուսանկարներ, հայ նկարիչների նկարներ, հայ նվագարաններ, հայ ազգային տարազներ, հայ դրամներ, հայ նամականիշեր, հայ դրոշներ, հայ քարտեզներ, հայ գրամեքենաներ, հայ ձայնասկավառակներ, հայ ֆիլմեր, հայ թատրոնի մասին գրքեր, հայ երաժշտության մասին գրքեր, հայ նկարչության մասին գրքեր, հայ ճարտարապետության մասին գրքեր, հայ պատմության մասին գրքեր, հայ գրականության մասին գրքեր, հայ լեզվի մասին գրքեր, հայ կրոնի մասին գրքեր, հայ փիլիսոփայության մասին գրքեր, հայ գիտության մասին գրքեր, հայ տեխնիկայի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական արվեստի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ստեղծագործության մասին գրքեր, հայ ժողովրդական խաղերի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական երգերի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական պարերի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական հագուստների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական կահավորանքի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական խոհանոցի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական բժշկության մասին գրքեր, հայ ժողովրդական հավատալիքների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական առասպելների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական հեքիաթների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ասացվածքների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական առածների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական հանելուկների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական երգերի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական պարերի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական խաղերի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական հագուստների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական կահավորանքի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական խոհանոցի մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական բժշկության մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական հավատալիքների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական առասպելների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական հեքիաթների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական ասացվածքների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական առածների մասին գրքեր, հայ ժողովրդական ծիսական հանելուկների մասին գրքեր:

Հասցե՝ DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԻ ՕԳՏԻ

Ամեն կիրակի, 29 փետրվար, առաջին հարկում, ժամը 3-ին, Հայկական հուշարանի դահլիճում, 17 Rue Damesme, 13e, պարահանդես՝ հայկական նվագախմբի նվագակցությամբ։ Մուտքը՝ 10 ֆր.։ Ընթրիքը՝ 15 ֆր.։ Ընթրիքի համար կանխավ տոմսեր ձեռք բերել հարկավոր է։ Հեռ.՝ Gob. 26-17։

**

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Dameme — PARIS (13e)

Տար. 1200. 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél. : GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 26 Février 1948 Հինգշաբթի 26 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5276-Նոր շրջան թիւ 885 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 ֆր.

Ծաւեռանշիռ կացութիւն
Չեխոսլովաքիոյ մէջ

Համաձայն Փրահայէն ստացուած վերջին տեղեկութեանց, համայնավար կուսակցութիւնը երկրին ամբողջ ուժերը 48 ժամէ ի վեր :

Երեքշաբթի օր կուսակցութեան վարիչները խղեցին ընդդիմադիր հոսանքներու հետ սկսուած բանակցութիւնները եւ հրահանգեցին գաւառի իրենց մասնաճիւղերուն որ ամէն միջոցի դիմեն տեղական կառավարութիւնները ձեռք անցընելու համար : Հրահանգ տրուած է Ազգային Ճակատի բոլոր պատասխանատուներուն որ այսուհետեւ հետեւին համայնավար կոմիտէներու հրամաններուն :

Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ տեղի ունեցած են Չեխոսլովաքիոյ ու մասնաւորաբար Փրահայի մէջ : Ձերբակալուածներուն մէջ կան ընդդիմադիր կուսակցութեանց ղեկավար դէմքերը : Գրաւուած են հակառակորդներու թերթերը :

Պատերազմական նախարարը, զօրավար Լուտվիչ, պատասխան է բանակին որ զդոյշ լլայ.— «որովհետեւ օտար լրտեսներ կան երկրին մէջ »— եւ իր ամբողջ ուժով պաշտպանէ Սորհրդային Միութեան հետ դինակցելու քաղաքականութիւնը :

Երեքշաբթի իրիկուն «յաղթութեան փառատօն» մը տեղի ունեցաւ մայրաքաղաքին գլխաւոր հրապարակին վրայ, եւ բազմահազար ցուցարարներ համակրանքի կանչերով ողջունեցին համայնավար վարչապետը, Ֆլէմանթ Կոթվալտ : Բոլոր երեւոյթները ցոյց կուտան թէ ոստիկանութիւնը ամբողջովին յանձնուած է համայնավարներուն եւ կը դանուի այս վերջիններուն անմիջական հակակշիռի տակ :

Կացութեան անոտուցութիւնը միանգամայնդ - միշտ պիտի փարատի երբ, չարաթը ելլացած, կոթվալտ կազմէ նոր կառավարութիւն մը իր հակառակորդներէն որոնց «դանկը արդէն պատրաստած է » :

Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կատարած է Սոցիալ Դեմոկրատներու կեդրոնատեղիին մէջ : Նախկին վարչապետ Զանէնէք որ ձախակողմեան ընկերվարական մըն է եւ կը պաշտպանէ համայնավարներուն հետ գործակցելու քաղաքականութիւնը, իր ձեռքը առած է կուսակցութեան ղեկավարութիւնը : Ընդդիմադիր կուսակցութիւններ — Ազգային — ընկերվարական, Ժողովրդական, Սոցիալ Դեմոկրատ ինչպէս նաեւ Սլովաքեան մը մասնուած են : Բոլորն ալ համոզուած են որ «այլեւս ամէն ինչ վճռուած է եւ կը մնայ միայն երկրին խորհրդայնացման պաշտօնական յայտարարութիւնը» : Կարգ մը «ըմբոստ»ներ դիտել կուտան որ համայնավարները ոտնակոխ ըրած են սահմանադրութիւնը եւ ի հարկին «ականջ պիտի չկախեն նախագահ Պենէշի յորդորներուն » :

Արհեստակցական Միութեանց վարչութիւնները հրահանգած են տեղական մասնաճիւղերուն որ «գրաւեն 50էն աւելի բանուոր ունեցող գործատրանները՝ սպասելով որ «ազգային վարիչներ» նշանակուին անոնց համար :

Համայնավարները կ'ընդօրինակեն, համաձայն տեղական թերթերու կարծիքին, այն մեթոտները որոնք ի գործ դրուեցան պալքանեան երկիրներուն մէջ — գրգռութիւն, սպառնալիք, ոստիկանական միջամտութիւն եւ ի վերջոյ գաւազրութեան ամբաստանութիւն :

Փրահայի համայնավար կոմիտէին անդամները պաշտօնաթուներէն վտարեցին այնքնդդիմադիր նախարարները որոնք իրենց հրաժարականը նեկայացուցած էին անցեալ ուրբաթ օր հակառակ որ նախագահը տակաւին չէ ընդունած անոնց հրաժարականները : Իրենց ձեռքը կը դնուին, հետեւաբար, արտաքին, առեւտրական, թղթատարական նախարարութիւնները որոնց պաշտօնեաներուն մէկ մասը, նոյնպէս, արտաքսուած է :

Իրազեկ շրջանակներու մէջ դիտել կը տրուի որ ներկայ տագնապը իրականին մէջ ստեղծած են ոչ թէ ընդդիմադիրները, այլ համայնավարները՝ իրենք : Այս վերջիններս որոշած էին «մաքրագործել» կառավարութիւնը մարտի սկիզբները : Ընդդիմադիրները լուր կը առնան ու կը հրաժարին : Հետեւաբար կ'ըլլայ համայնավարներու ներկայ, «յարձակողականը» :

★ Երեքշաբթի իրիկուան ցոյցը տեղի ունեցաւ, ինչպէս ըսինք, Փրահայի գլխաւոր հրապարակին վրայ, վարչապետին ներկայութեամբ : Ցուցարարները յեղափոխական եղանակներ կերգէին եւ պարզած էին կարմիր դրօշակը՝ իր մուրճ - մանգաղով :

★ Արհեստակցականներու ընդհ. քարտուղարը, ձայնասփիւռ ճառով մը յայտարարեց թէ «այս տեսակ չարժումի մը մէջ մէկ նիթ չեն կրնար ըլլալ ձեռք առնուելիք միջոցները » :

★ Չեխ խորհրդարանին նիստերը յետաձգուած են : Նախագահ Պենէշ անել դրութեան մը մատնուած է : Շատ հաւանական կը նկատուի որ տեղի տայ համայնավարներու ճնշումին եւ ակամայ վաւերացնէ կարմիր կառավարութիւնը :

ՕՐ Ը ՕՐՔՆ

« ՖՈՐՄԱԼԻՍՏ » ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆաշիստ եւ հակահայաստանեան Դաշնակ թերթերը «Պրավտա» եւ «Լիտերատուրնայա Գազեթա» , երկար յօդուածներով տեղեկացուցին ու բացատրեցին այն խո՛ր պատճառները որոնք մեծանուն Ռուս երաժշտագէտներու եւ մեր հայրենակիցին Ա. Խաչատուրեանի չնորհազրկման պատճառ եղան : Արտասահմանի մեր թերթերն ալ արձագանգեցին այս լուրը :

Աչուշտ պարբերական այս չնորհազրկումները կամ մաքրագործումները չեն որ զարմանք կը պատճառեն դրսէն եւ ներսի կամ դուրսի ժողովուրդներուն :

Նիւթերները առաւել կամ նուազ չափով վարժուեցան այլեւս «մաքրուելու» : Մանաւանդ ինչ որ աչքի կը զարնէ եւ կը զարմացնէ մեզի, այն մեծ յառաջդիմութիւնն է զոր ռուս մտաւորականութիւնը կրցած են ձեռք բերել՝ գիտական եւ գեղարուեստական բոլոր մարզերուն մէջ :

Հազիւ թէ քննադատութենէ յորդահոսան յօդուածները երեւցան, հեռագիրներ , հանրագրութիւններ, չնորհաւորագրեր սկսան կարկուտի պէս տեղալ Կ. Կոմիտէի գրասենեակը՝ «Ֆորմալիսմ» երաժշտութեան, մակերեսով եւ խորքով, հայրենադաւ վնասները մատնանշող :

Միեւնոյն ատեն այդ հեռագիրները չնորհակալութիւն կը յայտնէին ժողովուրդներու իմաստուն Առաջնորդին որ զգաստով իրենց սպառնացող վտանգը անմիջապէս միջոցներ ձեռք առած է արգիլելու համար քանդիչ եւ խորհրդային հոգիները եղծանող այդ երաժշտութիւնը :

Անչուշտ մնացեալը ինքնին հասկնալի է — «չնորհազուրկ»ներուն խոստովանութիւնները եւ զղջումը իրենց թեքումներուն առթիւ ...

Պարզապէս հիանալի է, երաժշտական այս բարձր եւ ճիշդ, ըմբռնումը մեր մտաւորականին, որ օր մը մղոններով հեռու իր ղինուորը զանէին, ամենակարճ ժամանակամիջոցին մէջ զայդ մը մոյկ հասցնելու համար, գացած այս վերջինները կախած է հեռագրաթելէն... եւ երեկոյեան միեւնոյն տեղէն վերցուցած է տղուն «վերադարձուցած» ծակծկուած կօշիկները... եւ կարօտով սիրտին վրայ սեղմելով ...

ԱՐԱՄԱԶԴ

ՓՐԱՆՍԱՑԻ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԱՂԵՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

« Յառաջ»ի Փետրուար 14ի թիւին մէջ հրատարակած էինք կոչ մը Տիկին Օտէթ Միքայէլեանէ որ կը յանձնարարէր հայ դաղութին՝ մասնակցիլ արեւելեան նահանգներու աղետեալներու պետական հանդանակութեան :

Գաւառի մեր բարեկամները կը հարցնեն մեզի թէ որու պէտք է ղրկուին նուէրները :

Առայժմ կարելի է ղրկել «Յառաջ»ի վարչութեան մինչեւ որ աղդային մարմին մը նշանակուի :

Մինչեւ հիմա ստացած ենք հետեւեալ գումարները — Տիկին Օ. Միքայէլեանէ 1000 ֆրանք , Պ. Զ. Ռաֆայէլեան (Տրակինեան) 200 ֆր. :

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ Խորհուրդին Ամերիկայի դլխաւոր նեկայացուցիչը Ուորըն Աթթին, յանձնարարեց երեքշաբթի օր որ Հինդ Մեծերու խորհրդաժողով մը դումարուի Պաղեստինի բաժանման ծրագրին համար :

ԶԻՆ ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐԸ հետզհետէ կը մօտենան Մուքդէնին : Նանքինի կառավարութիւնը չէ կրցած եւ մղել յարձակող բանակը որ արդէն 35 մղոն հեռու է քաղաքէն :

Գաղափարութիւնը վաստակութեան նուէ աստիճան

Երեսփոխանական ժողովը, երեքշաբթի օր, 268ի դէմ 291 ձայնով վստահութեան քուէ տուաւ վարչապետ Շումանի կառավարութեան : Ձեռնպահ մնացին 39 երեսփոխանները եւ հակառակ քուէ տուին համայնավարները :

Վստահութեան քուէի պահանջին առիթ տուած էր կառավարութեան եմտական օրինագիծը որուն մէջ կ'առաջարկուէր վերադարձուած 5000-ոցներէն դանձել յետնեալ տուրքերը : Երկրորդ պատճառ մըն էր նաեւ համայնավարներու բանաձեւը որ կը տրամադրէր վերադարձուած թղթադրամներուն ամբողջական վճարումը մինչեւ ապրիլ 15 : Վիճաբանութեանց ընթացքին համայնավարները դիտել տուին որ կառավարութիւնը անիրաւ քայլ մը կ'առնէ դիւղացիներուն դէմ : Եմտական նախարարը բացատրեց թէ վերադարձողներուն 90 առ հարիւրը պիտի վերստանան իրենց դումարները մինչեւ Մարտ 4, քանակաբար տուրքերը զեղչուելէ ետք :

★ Վստահութեան քուէէն ժամ մը վերջ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը (համայնավար) յայտարարեց թէ օրավարձերու յաւելում պիտի պահանջէ չատ չուտով :

Դաշնակցութիւնը կոչ կ'ընէ բոլոր աշխատաւորներուն որ յաւելումի պահանջ ներկայացնեն ատեն ատեղ : Օրավարձերու նոր սակը պիտի ըլլայ 12900 ֆրանք ամսական, փոխանակ 10.500ի որ կը պահանջուէր Դեկտեմբերին :

« Կառավարութիւնը չուզեր յարդել իր խոստումները, ուրկէն աշխատաւորները պէտք է ապաւինին իրենց կազմակերպութեան՝ արդար լուծում մը ձեռք բերելու համար», կ'ըսէ յայտարարութիւնը :

Արդիւնաբերական շրջանակներու մէջ կը տիրէ այն հաստատ համոզումը թէ գործադուլներու նոր շարք մը ծայր պիտի տայ յառաջիկայ երեք - չորս շարթուան ընթացքին եթէ Դաշնակցութիւնը չարունակէ իր պայքարը կառավարութեան դէմ : Պէտք է աւելցնել որ այս կազմակերպութիւնը տակաւին չատ զօրաւոր մարմին մըն է, հակառակ որ իր 6 միլիոն անդամներէն մօտաւորապէս 2 միլիոն բաժնուեցան իրմէ եւ կազմեցին ոչ-համայնավար «բանուորներու միաբ» :

ՄՕՍԿՈՒԱ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆ ՄԸ ԿՂՐԿԷ ԱՆԳԱՐԱ

Համաձայն Պոլսէն Լոնտոն հասած տեղեկութեանց, Մոսկուայի կառավարութիւնը որոշած է նոր դեսպան մը նշանակել Թուրքիոյ համար :

Այս առթիւ Թուրք կառավարութեան հաղորդուած է թեկնածու Ալեքսանդր Լավրեչեվի անունը :

Ինչպէս ծանօթ է, Մոսկուա երկու տարիէ ի վեր ետ կանչած էր իր դեսպանը եւ Անգարայի ռուսական դեսպանատան գործերը փոխանորդաբար կը վարէր գործակատարը : Վերջերս Թուրքիա եւս որոշեց Մոսկուայի իր դեսպանատունը յանձնել գործակատարի մը :

Այս լուրը մեծ զարմանք պատճառած է դիւանագիտական շրջանակներու մէջ :

ՀԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԻՆՉԵՒ ՇԱԲԱԹ, առեւտրական դաշնագիր մը պիտի կնքուի Նորվեկիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ : Եգիպտոս 38.000 թոն բամպակ պիտի ղըրկէ, իսկ Ռուսիա, յառաջիկայ չորս ամսուան ընթացքին, պիտի յանձնէ 216.000 թոն ցորեն եւ 19 հազար թոն եգիպտացորեն :

ՁՈՐՍ ՀԱՐԻՒՐ ՀԵԼԼԷՆ ապստամբներ երեքշաբթի օր յարձակեցան Այկիոն քաղաքին վրայ, (Հիւս. Պելոպոնէս) եւ կողոպտուտ տուին խանութներն ու բնակարանները : Արիմնալի կռիւ մը տեղի ունեցաւ եւ ի վերջոյ ապստամբները լքեցին քաղաքը ծանր կորուստներ տալէ ետք :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ նախկին փոխ նախագահը եւ յառաջիկայ նախագահական ընտրութեանց թեկնածու Հէնրի Ուոլըս, խորհրդարանի արտաքին յարաբերութեանց յանձնաժողովին մէջ յայտարարեց երեքշաբթի օր թէ Մարշըլլի ծրագրին նպատակն է միջամտել եւրոպայի ներքին գործերուն : Մեր նպատակը պիտի ըլլար կռուիլ անօթութեան եւ քաոսին դէմ, մինչդեռ նոր պատերազմի մը յառաջիկայ նախագահական ընտրութեանց թեկնածու է որ կը պատրաստենք, ըսաւ Ուոլըս : «Թրումէնի քաղաքականութեան չնորհիւ, Թուրքիան այսօր ունի զօրաւոր բանակ մը, իսկ Ռուսաստանը հետզհետէ կը հարստանայ : Պաղեստինի մէջ անմեղ Հրեաները կը կոտորուին միայն այդ քաղաքականութեան պատճառաւ : Այս վերջիններ մեր դրամատէրներուն պիտի յանձնէ Եւրոպան եւ պիտի քայքայէ Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւնը » :

ՍԱԿԱՐԱՆ.— Տոլար 332 Ֆրանք, սթերլին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆՎՈՐ ՀԱՅԱՑ

Ինչպես տեսնում ենք, Ռուսաստանի հայ ազգաբնակչությունը ոչ միայն չի ենթարկվում ռուսական ազգայնացման ազդեցությանը, այլև ինքն է ռուսերի մեջ ներթափանցում, ինչպես ասում են, ռուսերին ինքն է ռուսացնում։ Ռուսահայ գրականությունը, ռուսահայ մամուլը, ռուսահայ գաղափարները, ռուսահայ գործիչները ռուսական հասարակական կյանքի մեջ ունեն մի այնպիսի նշանակություն, որ ռուսերը չեն կարող նրանց հետ հաշվի չնստել

ԼՈՒՅՍ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ

(ՀՈՐԻՉՈՒՄ)

Գ. ՉԱՐԻՆ

ՄԱՀ ՀԱՅԻ ՏԻՊՈՒՆ

Գրքից՝ ՏԻՊԱՐԱՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ֆիշ մը վիզը, ձկներ, ջրի վրա ցած վառ ձուկերը, ուրիշ ամեն տեսակ ձկներ, ամենքն ալ ուրախ ու զվարթ, ջրի մեջ կը լողային, կը խաղային, կը պարային, կը ցատքռտային, ինչպես ամեն օր, ինչպես միշտ։ Ամենքն ալ ուրախ էին, ամենքն ալ գոհ էին իրենց կյանքէն։ Ամենքն ալ գիտէին, որ ջուրը իրենց տունն է, ուր ծնած էին, ուր պիտի մեռնին։ Ամենքն ալ գիտէին, որ ջուրը իրենց կերակուրն է, ուր կը գտնեն ամեն տեսակ ուտելիք, ուր կը գտնեն ամեն տեսակ խաղալիք։ Ամենքն ալ գիտէին, որ ջուրը իրենց ամեն ինչն է, ուր կը գտնեն ամեն ինչ, ուր կը գտնեն ամեն տեսակ ուրախութիւն։

Ամենքն ալ գիտէին, որ ջուրը իրենց ամեն ինչն է, ուր կը գտնեն ամեն ինչ, ուր կը գտնեն ամեն տեսակ ուրախութիւն։ Ամենքն ալ գիտէին, որ ջուրը իրենց ամեն ինչն է, ուր կը գտնեն ամեն ինչ, ուր կը գտնեն ամեն տեսակ ուրախութիւն։ Ամենքն ալ գիտէին, որ ջուրը իրենց ամեն ինչն է, ուր կը գտնեն ամեն ինչ, ուր կը գտնեն ամեն տեսակ ուրախութիւն։ Ամենքն ալ գիտէին, որ ջուրը իրենց ամեն ինչն է, ուր կը գտնեն ամեն ինչ, ուր կը գտնեն ամեն տեսակ ուրախութիւն։

780, զուից· Ֆրանք 81 : Ոսկեդրամ՝ տոլար 20000, անգլ. 5250, Նաթոլէոն 4075 :

ԻՆՉՊԷՍ արդէն գրած էինք, Միլանի կարտինալը կը յանձնարարէր իր թեմին եկեղեցականներուն որ խոստովանութեան եւ հաղորդութեան իրաւունքէն զրկեն անոնք որ համայնավար քարոզութիւն կը կատարեն եւ կը հետեւին վարդապետութեան մը որ «աստուածաբանութեան, կրօնքի եւ բարոյականի տեսակէտներով կեղծ է : Վատիկանի իշխանութիւնները վաւերացուցած են այս հրահանգը եւ Պապին պաշտօնական օրկանը խմբագրական մը գրած է այդ մասին : Կաթոլիկ եկեղեցին հակահամայնավար նոր պայքար մը բացած է վերջերս եւ կը պաշտպանէ Մարշըլի ծրագիրը : Համայնավարները թուրն կերպով կը բողոքեն :

ԱՆԳԼԻՈՑ նաւաշինարանները 1947ին 393 շոգենաւեր չինած են (1.202.024 թոն տարողութեամբ) : Ուրիշ երկիրներ շատ ետ կը մնան այդ ճիւղին մէջ, այսպէս — Շուէտ չինած է 52 նաւ, Քանատա 51, Ճրանսա 36, Հոլանտա 65, Իտալիա 45 :

ԵՐԵՒՇԱԲԹի գիչեր Սարպոնի ամփիթատրոնին մէջ տեղի ունեցաւ յիշատակի հանդէս մը 1848ի յեղափոխութեան հարիւրամեակին առթիւ : Ներկայ էին հանրապետութեան նախագահը, Պ. Վէնսան Օրիոլ, վարչապետը Պ. Շուման, հանրապետութեան խորհուրդին եւ ընտր. ժողովին նախագահները ինչպէս նաեւ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ եւ օտար դեսպաններ : Ներկայ էին համալսարանին տնօրէնը, Պ. Ժիւսթէն Կոտաո, Պ. Լէոն Պլում եւ Պ. Խուաո Տըփրէօ :

ԼՈՐՏԵՐՈՒ ժողովին վերջաբթիի նիստին մէջ, Լորտֆէքըհմ խօսելով օրուան տնտեսական տագնապալի կացութեան մասին, ըսաւ.— Շատ ծանր վիճակ ունինք եւ պէտք է ժողովուրդը ծանօթանայ իրականութեան : Շատ հարուստ երկիր մըն ենք, բայց հասած ենք աղքատութեան դուռը : Սոխուած ենք ծայրայեղ միջոցներու դիմել եւ նոր զրկանքներ պարտադրել մեր ժողովուրդին : Անցեալ դեկտեմբերին 48 միլիոն տոլար պակսեցաւ մեր տոլարի մթերքէն, իսկ յունուարին այդ գումարը բարձրացաւ 57 միլիոնի :

Կառավարութիւնը որոշեց վերջնական գիներ նշանակել 9000 տեսակ ապրանքներու վրայ արժեզրկումը կասեցնելու համար :

ԼՈՆՏՈՆի խորհրդաժողովը (Գերմանիոյ խնդիրը) կը շարունակէ իր աշխատանքները որոնց մասին տրեւէ մանրամասնութիւն չէ հաղորդուած մամուլին : Վերջնական որոշումներ տրուած չեն տակաւին եւ նիստերը կը դադարուին «սիրալիր մթնոլորտի» մը մէջ : Արտաքին փոխ նախարարներու խորհրդաժողովին մէջ (Աւստրիական խնդիր) բրիտ· պատուիրակը ուժգնօրէն բողոքեց որ Մոսկուայի կառավարութիւնը իւրացուցած է Դանուբի աւստրիական շոգենաւագնացութիւնը՝ առանց նախապէս ազդարարելու :

ՀՈԼԱՆՏԱՑի արտաքին նախարարը յայտարարեց երեքշաբթի օր թէ առանց Գերմանիոյ անկարելի է իրագործել արեւմտեան Եւրոպայի ծրագիրը : Հոլանտա չընդունիր համայնավարութիւնը որ կը հակասէ իր աւանդութեանց, ըսաւ նախարարը : Համայնավարութեան եւ քրիստոնէութեան իրարու հետ անհաշտ են :

ԿԷՕՐԼիՑի մէջ (Գերմանիա) ձեւաւորուած է մարդկային նոր սպանդանոց մը որուն մէջ դատուած են 173 Հրեաներու դիակները :

ԻՒՄԱՆԻՈՑ պահպանկէց թագաւորը, Մխալ, Մարտ 5ին Ամերիկա պիտի մեկնի՝ իր մօրը եւ իր նշանածին ընկերակցութեամբ : Զրոյց կը չրջի թէ թագաւորը վերջնական կերպով Ամերիկա պիտի հաստատուի :

ՎԱՂԸ, ՈՒՐԲԱԹ իրիկուն ժամը 8.30, յարդանքի երեկոյթ մը տեղի պիտի ունենայ Փարիզի մէջ՝ ողբացեալ Բանաստեղծ Վահրամ Թաթուլի յիշատակին նուիրուած : Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական յայտագիր : Հասցէ .— 32 rue de Trévise :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Սէվրանի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29 Փետր· 1948, ժամը 3ին 12, Casino des Etoiles, Մասիս սրահին մէջ, 87 Ave. de Livry, à Sevran :

Գեղարուեստական հաճելի բաժին : Մրքերգ, ներկայացում եւ անակնկալներ, եւրոպական պարեր : Ճոխ պիւֆէ : Մուտք՝ 75 Ֆր· Հազ· մէջոց .— Կառախումբ Gare du Nordէն ժամը 13.45ին եւ 14.15ին : Eglise de Pantinէն 147 թիւ օթօպիւս, իջնել Terminus :

ԿԱՒՉՈՒՒի գերձակի խանութի մէջ աշխատելու համար գործաւոր կամ գործատրուհի, գործ պիտացող կամ տոլիլ ուղղ անձը : Դիմել Թորպիկեանի, 31 Route de Choisy, (Seine) :

ՎՐԻՊԱԿ .— Փետրուար 17ի «Ցառաջ»ով Հ· Ց· Դ· Բանգիանի նուիրատուներու ցանկին մէջ Հանըմեան անունը կարդալ Տիկին Ռոզ Ա· Հաճըմեան :

Ճ�աՆՂ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Սալ Մազնոյի մէջ, այս կիրակի ժամը 8.30ին, Պօմոն Ֆլօրէալ սինեմային մէջ՝ Բշ 8 մարտ, ժամը 8.30ին, հովանաւորութեամբ Հ· Ց· Դ· ՄԱՐՍԷՑԼի ՇՐՋ· ԿՈՄԻՏԷի, եւ ընդհանուր նախաձեռնութեամբ քաղաքի ԲՐԻՍՏՈՓՈՐ եւ Պօմոնի ՋԱԻԱՐԵԱՆ ենթակոմիտէներու : Սիրայօժար բեմադրութեամբ ՇԱՆԹ թատերախումբի :

Կը ներկայացուի

ՄԵՒ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ԱՊՈՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Ցնցող տրամ 5 արար

Դերձող անձինք.— Տիկին Ա· Քոչարեան, ընկերներ՝ Կ· Մուրթաֆեան, Դ· Քէնտիրեան, Լ· Ստեփանեան, Վասիլ, Գ· Կերկերեան, եւ Ա· Մակարեան :

Փութացէք այժմէն ապահովել ձեր տոմսերը, էի զրկուելու համար իմնամքով պատրաստուած այս յեղափոխական չունչ կրող ներկայացումէն : Եկէք խուռներամ, տեսնելու համար սիւերու ապստամբութեան ոգին, որ յախուռն պայքար մըն է անարդարութեան եւ բռնակալութեան դէմ :

Փետրուար 29ին, կիրակի երեկոյ բորբդ Սալ Մազնօ եւ Բշ· Մարտ 8ին՝ Պօմոնի Ֆլօրէալ սինեման, վայելելու համար ցնցող տրամ մը որ տեղի ունեցած է 1793ին Ֆրանսական կղզիին մը մէջ :

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի Շաւիւլի «Անդրանիկ» խումբի ցկերեկոյթ պարահանդէսը, Մարտ 7ի կիրակի օրը : Մանրամասնութիւնները յաջորդիվ :

ՓԱՐԻԶի «Նոր Սէրունդ»ի մասնաճիւղը կը տանի ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ, Sociétés Savantesի մեծ սրահին մէջ, 8 rue Danton, Odéon, կիրակի 21 Մարտ, ժամը 4ին 12:

ԱՆՈՒՇԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 21 Մարտ, ժամը ճիշդ 20ին

Գաղա տ'Իթալիայի սրահին մէջ

Բացառիկ ներկայացում Ց· Թումանեանի մահուան 25ամեակի առթիւ :

Ղեկավարութեամբ Ա· ՊԱՐԹԻԵՒԱՆի

Կը մասնակցին Օր· ԱՆԺԻԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ (Անուշ), Պ· ԳՐԻԳՈՐ ՄԻՀԷԹԼԵԱՆ (Սաթօ), Պ· Հ· ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ (Մօսի) եւ Օր· ԱՆԻԹԱ ՍԱՐԳՍԵԱՆ (պար) :

ՍԻՓԱՆ երգչախումբը եւ Ռատիոյի նուագախումբը (60 հոգի) : ....

Տոմսերու համար կանխաւ դիմել հետեւեալ հասցէներուն.— Տիկին Զաթիկեան, Պ· Թէլեան (Պոմոն), Պ· Պ· Մանուկեան (rue Nationale), Զրպաչեան, Թումայեան, Ազգ· Առաջնորդարան, (Տօքթ· Սիվրիհիսարեանի), Պետիկեան եւ Շ· Փիրանեան (7 եւ 25 rue Berlioz) :

ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ

Օթէլ Ճօրճ Ե·ի չքեղ սրահներուն մէջ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔի ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ժամը 15էն մինչեւ 24, երկու ընտիր նուագախումբեր, բազմաթիւ աթրաքսիոններ :

Մի մոռնաք Մարտ 7ը: «Արեւմուտք»ին օրը

17ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հայ Աբիներու Միութեան Փարիզի շրջանի երէցներու, սկաուտներու եւ դայլիկներու կողմէ : Մասնակցութեամբ Փարիզի Հայ Աբեղոյներուն : Տեղի կ'ունենայ կիրակի 7 Մարտ 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle de la Chimie, 28bis, rue St. Domonique, Paris (7), (métro Invalides կամ Solférino) :

Սկաուտական հոխ յայտագիր, ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր Արենոյենեցոն կողմէ :

Մուտք 100 — 300 ֆրանք :

ՎԱՂԱՆՍԻ ՀԱՑ ԾՆՈՂՆԵՐՈՒՆ· — Փետրուար 25ին սկսեալ Ֆր· Կապոյտ Խաչի մայրենի լեզուի դասաւանդութիւնները կը շարունակուին «Ա· Ահարոնեան» ակումբին մէջ: Կը պաշտօնավարէ Պ· Ազգին Մարտիրոսեան : Փութացէք արձանագրել ձեր զաւակները : Մանրամասնութիւններու համար դիմել տուսուցչին :

ԴԱՄԱՒՕՍԱԿԱՆ ԻՍՑԱՒԱԿ ԺՈՂՈՎ

Համա — Խաբերդ· Մխիթեան Վիէնի մասնաճիւղի ընդհ. անպամահամակրական ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հայ Մաթ· Միութեան սրահը: (U. S. A.): Օգակարգի հարցեր՝ տեղւոյն վրայ: Ներկայ պիտի ըլլայ կեդր· վարչութեան ներկայացուիչը :

Կը հրաւիրուին շրջանին բոլոր Մարզերը ներկայանալ :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿՐՃՆՈՊԼի Հ· Ց· Դ· եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէին ընդհ· ժողովը այս շաբաթ ժամը 9ին, ներկայութեամբ ընկեր Հ· Սամուէլի :

Հ· Ց· Դ· ՍԱՐՍԷԼ - ԱՒՆՈՒՎԻԼի Վարդան ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ· ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, 146 Av. Jean Jaurès, Epinay s/Seine, ընկեր Մկրտիչեանի բնակարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի Անիէռ Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին ,149bis, Ave. d'Argenteuil,Asnières:

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր հետեւեալ ենթակոմիտէները ու խումբերը.—

Շաբաթ՝ 28 Փետրուար.— «Ընկեր կարօ» եւ «Դուման» :

Կիրակի, 29 Փետր.— «Մուրատ», «Քեռի» , «Համազասպ» եւ «Արամ» խումբերը :

Հինգ· 4 Մարտ.— «Ակնունի» եւ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէները եւ «Իշխան» խումբը :

Ուրբաթ, 5 Մարտ.— «Թաթուլ» խումբը:

Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները, չաբթու մէջ իրիկուան 8ին, կիրակի օրերը ժամը 3ին: Ներկայ պիտի ըլլան Շրջ· կոմիտէի ներկայացուցիչները :

Հ· Ց· Դ· ԼիՈՆի Վարանդեան կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, երկուշաբթի օր (1 Մարտ), ժամը 8.30ին, 78 rue Rabelais, Lyon, դպրոցին սրահը: Կը խնդրուի ընկերներէն ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ :

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այսօր հինգշաբթի, ժամը 9ին: Կարեւոր օրակարգ: Հայերէնի դաս՝ 8էն 9:

ԼԱ ՍԻՒՕՒԱԶի Հ· Ց· Դ· «Մաժակ» խումբի ընդհ· ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին ընկերվարականներու սրահը: Ներկայ պիտի ըլլայ Մարսէյլի Շրջ· կոմիտէի ներկայացուցիչը :

ՍԷՆԹ ԷԹիէնի Ց· Հ· Կ· Խաչի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները, երկուշաբթի Մարտ 1ին: Հայ մատուռին մէջ : Կարեւոր օրակարգ, բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԵՒԵԿՈՅԹ-ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱՐՏԱՆի Հ· Ց· Դ· «Նիկոլ Դուման» ենթակոմիտէի երեկոյթը կիրակի, Փետրուար 29 ժամը 5ին, Հ· Ց· Դ· Պիվէռի տան մէջ: Դեղարուեստական յայտագիր : Նոր Սերունդը պիտի ներկայացնէ «Երեք Շաչերը» վաւերը: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ԳՐԱՒԻՒՄԱԾ ՕՐ.— Լիոնի Ֆր· Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը՝ յառաջիկայ 21 Մարտ, կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 2էն մինչեւ 12, Ճոյներու սրբրահը 5 rue Bonnefoi , Lyon ընտանեկան եւ համակիրներու յատուկ խնջոյք մը կազմակերպած է : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ԱՐՄԵՆԻՈՆ»

Մարտ 9ին: Մանրամասնութիւնները յաջորդիվ :

ԻՍԻ ԼԷ ՄԻԼԻՒՆԱՑԻ Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Կիրակի 29 Փետր·ին, կը տօնէ «Նոր Սերունդին Օրը» եւ այդ առթիւ պատրաստած է զուարճալի մը եւ զանազան անակնկալներ: Տեղի կ'ունենայ Խրմեան սրահին մէջ, 2 rue de la Défense , Issy les Moulineaux : Շոգենաւակ՝ Ligne Invalides իջնել Garc d'Issy, autobus 190 իջնել Gare d'Issy :

SALLE GAVEAU, *կիրակի 29 Փետր· ժամը 14էն*

ՓԱՐԻԶի ՄԷՋ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԻՐԱԿ ՍԱԳՋԼԵԹԱՆԻ

Մասնակցութեամբ

ԱՐԹՈՒ ՊԵՆՍԱՆԻ

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԻԹ ՔԼԷՄԱՆի

Ցայտագրին մէջ.— Տօնիցկիի, Պիզէ, Մասլանկ, Մօցարթ, Ա· Պենօն, Կոմիտաս, Խաչատուրեան, Տէր Ղեւոնդեան, Սպենդարեան, Սայաթ-Նովա, Տիգրանեան, Ալէմշահ, եւն· :

Տոմսերը հայ գրաւաճառներէն :

ՏՈՄՍԵՐԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՒՆ.— Պ· Ուշաքեան՝ 61 rue Rebeval Bot. 19-21), Պ· Օհանիկ Պօյաճեան 83 Rue d'Aboukir, Պ· Բամպուքճեան 9 rue Jouy Rouve (Mén. 64-27), եւ բոլոր Հայ գրավաճառանոցներուն մօտ :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6 ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 աճպ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 27 Février 1948 Ուրբաթ 27 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5277-Նոր շրջան թիւ 886 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 ֆր.

Ձեխոսլովաքիոյ տագնապը «լուծուեցաւ»

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԿԸՆԴՈՒՆԻ ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ԲԱԼՈՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

Ձեխոսլովաքիոյ համայնավար վարչապետ Քլէմանթ Կոթվալ, չորեքշաբթի օր Փրակայի կեդրոնական հրապարակին վրայ հաւաքուած 250.000 հոգիոյ բազմութեան մը առջեւ յայտարարեց.—

— Հանրապետութեան նախագահ ընդունեցաւ բոլոր առաջարկները՝ որոնք ինչպէս նկատացուցած էի իրեն... Երախտապարտ ենք իրեն որ յարգեց ժողովուրդին կամքը եւ դոհացուց անոր բազձանքները՝ նոյ իսկ այն հարցերուն մէջ որոնց դժուարութեամբ հաւանութիւն տուաւ...

Այս բառերէն քանի մը ժամ առաջ Ձեխոսլովաքիոյ արդէն «կայմրած» էր: Հանրապետութեան նախագահը, Պ. Խուան Պենէշ, արդարեւ տեղի տուած էր համայնավարներու ճնշումին: Ուրիշ ելք չկար որովհետեւ կուսակցութիւնը ձեռք անցուցած էր բոլոր նախարարութիւնները, բոլոր պաշտօնաատները, հաղորդակցութեանց միջոցները, ոստիկանական վարչութիւնը ինչպէս նաեւ ճարտարարուեստի դլխաւոր կեդրոնները: Մէկ խօսքով համայնավարները այսօր երկրին տէրն ու տիրականն են եւ կուսակցութեան բջիջները, գաւառներուն մէջ, կը վարեն տեղական իշխանութիւնները — թաղապետութիւն, դործարան, ոստիկանութիւն եւն.:

Ձեխոսլովաքիոյ տագնապը սկսաւ անցեալ ուրբաթ օր երբ կառավարութենէն հրաժարեցան երեք ընդդիմադիր կուսակցութեանց ներկայացուցիչները: Համայնավար վարչապետը «երեւան հանած էր գաւադրութիւն մը որ պիտի տապալէր իր կառավարութիւնը»:

Նորակազմ դահլիճին մէջ համայնավարները ունէին 9 նախարարներ: Պարտուած կուսակցութիւններն են ժողովրդականները, Ազգային Ընկերվարականները եւ Սլովաք դեմոկրատները:

Ի՞նչ պայմաններու մէջ նախագահը տեղի տուաւ: Պ. Պենէշ, երեքշաբթի օր համայնավար կուսակցութեան կեդրոնին կը ղրկէ նամակ մը յանձնարարելով որ «յարգուին խորհրդարանական օրէնքները»: Նամակին պարունակութիւնը ժողովուրդն գաղտնի կը պահուի որովհետեւ եղեկատու դիւանը կը գտնուէր համայնավարներու հակակշիռին տակ: Միայն չորեքշաբթի օրն է որ համայնավարները երեւան կը հանեն նամակը, երբ արդէն ամէն ինչ կարգադրուած էր եւ նախագահը տեղի տուած էր՝ ընդհանուր գործադուլի սպառնալիքին առջեւ: Կոթվալ նախագահին հետ տեսակցութեան կ'ունենայ չորեքշաբթի օր եւ մէկուկէս ժամ տեւող բանակցութենէ ետք, Փրակայի ճարտարապետը կը հաղորդէ ղեկավարութեան լուրը — Պ. Պենէշ կ'ընդունի մեր պայմանները:

Հակառակ այդ յայտարարութեան, նախագահական պաշտօնատունէն կը սկսին թէ «տակաւին վերջնական որոշում մը տրուած չէ»: Արդէն ուշ էր: Համայնավարները վաղուց թափած էին իրենց զանգուածը եւ հարիւր հազարաւոր ցուցարարներ պողոտաներէն կ'անցնէին՝ կարմիր դրօշ պարզած: Չորեքշաբթի ժամը 4.30ին էր որ վարչապետը կը յայտարարէր իր կուսակցութեան յաղթանակը:

Կոթվալ իր ճառին մէջ հաստատեց այն որոշումը թէ 50էն աւելի բանուոր ունեցող դործարանները ինչպէս նաեւ արտաքին առեւտուրը պիտի ազդայնացուին ամբիծապէս, որովհետեւ «հիմա այլեւս չենթադրած ենք Ձեխոսլովաքիոյ ժողովրդավարութեան սպառնացող բոլոր տարբերը»:

Նորընծոյ կառավարութիւնը արդէն քայլեր առած է հաշուեյարդարի ենթարկելու համար ընդդիմադիրները: Գրաւուած են անոնց թերթերն ու

Պաղեստինի բաժանումն ու խնդիրը

Ամերիկայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ այլեւս անխուսափելի կը նկատուի որ Պաղեստինի բաժանման ծրագիրը պիտի գործադրուի այն ձեւով որ յանձնարարուած էր Միացեալ Ազգերէն: Սակայն մեծ մտահոդութիւն կը պատճառէ այն պարագան որ կարգ մը շրջանակներ կ'ուզեն վերաքննել միջազգային կազմակերպութեան այդ որոշումը: Եթէ այդ տեսակ քայլ մը առնուի, Միացեալ Ազգերու հեղինակութիւնը մեծ հարուած մը կրած պիտի ըլլայ:

Մեծ դժուարութենէ պիտի բախի Պաղեստին վինուորական ուժ ղրկելու ծրագրին գործադրութիւնը որովհետեւ Հինդ Մեծերէն միայն Ամերիկան է որ տրամադիր կ'երեւայ այս միջոցին դիմելու:

Ամերիկեան մամուլին մէկ մասը կը քննադատէ Անգլիան: Նիւ Եորքի «Փի-էմ» թերթը կ'ըսէ որ Անգլիա «խաղեր կը սարքէ Ջուրը ձգելու համար Միացեալ Ազգերու որոշումը, որպէսզի զարձեալ իրեն վստահուի Պաղեստինի հոգատարութիւնը»:

★ Ինը հարիւր Արաբներ՝ թնդանօթներով, վնդացիրներով ու զանազան զինուորական պիտոյքներով սպառազինուած, Պաղեստին մտած են վերջերս, սուրիական սահմաններէն եւ միացած են հազարաւոր Արաբներու որոնց հետ «ժամադրուած էին»:

★ Պաղեստինի բրիտանական մարզպանը, Սըր Ալըն Քանինկըմ յայտարարեց չորեքշաբթի օր թէ «Պաղեստինի հարցը չատոնց լուծուած կ'ըլլար եթէ օտարները չմիջամտէին: Մենք այստեղ եկանք իրրեւ հոգատար պետութիւն՝ վերջի վերջոյ ընթացք տալու նպատակաւ:

★ Լոնտոնէն կը հաղորդուի թէ անհիմն է այն զրոյցը թէ Անգլիա կ'ուզէ յետաձգել իր մեկնումը Պաղեստինէն: Հոգատարութիւնը վերջ պիտի դտնէ մայիս 15ին եւ Անգլիա արամադիր չէ ընդունելու Քոլոմպիայի կառավարութեան այն բանաձեւը որ կ'առաջարկէ յուլիս 15ի յետաձգել բրիտանական ուժերու մեկնումը:

կեդրոնատեղիները, եւ արդիլուած են անոնց հաւաքոյթները: Չորեքշաբթի օր ոստիկանութիւնը արդիլեց Ազգային ընկերվարականներու օրկանին հրատարակութիւնը. իսկ Սոցեալ դեմոկրատներու «սովորական»ին տեղ լոյս տեսաւ «բացառիկ» մը ուրուն մէջ կուսակցութեան այսօրուան վարիչ Ֆիրլինկէր, կը յանձնարարէ դործակցիլ համայնավարներուն հետ (այս վերջինը ճարտարարուեստի նախարար նշանակուած է): Փրակայի բոլոր թերթերը չորեքշաբթի օր նուիրուած էին յաղթական կոթվալտին:

Պաշտօնադուրկ եղած են բոլոր հակահամայնավար պետական պաշտօնեաները:

Արտաքին նախարարութիւնը դարձեալ յանձնուած է Ջան Մասարիքի (չէզոք): Փոխ-վարչապետներ նշանակուած են երկու համայնավարներ եւ մէկ Սօցիալ դեմոկրատ, Ներքին նախարարութիւնը պիտի վարէ կատարի համայնավար մը: Ելմտական, առեւտրական, կրթական եւ արդարութեան նախարարութիւնները յանձնուած են համայնավարներուն:

★ Կառավարութիւնը «փակած է» Ձեխոսլովաքիոյ բոլոր սահմանագլուխները եւ արդիլած է Ձեխերու ճամբորդութիւնը: Օտարականները կը քննան մեկնիլ մանաւոր արտօնագրերով:

★ Մոսկուայի ձայնասփիւռը չորեքշաբթի դիշեր, խօսելով Ձեխոսլովաքիոյ դէպքերուն մասին, դիտել կուտար թէ «Հոն ուր ժողովուրդը համերաշխութեամբ կը պաշտպանէ իր շահերը, յետադիմութիւնը անգօր է»:

Պելդիյնի «Թէլէկրաֆ»ը կը գրէ, սակայն, որ «համայնավարները վատօրէն յարձակում դործեցին արեւելեան Եւրոպայի վերջին ժողովրդավարութեան դէմ»: Իսկ համայնավար օրկանը, Նոյէս Տոյչլանտ, կը փառաբանէ «այս յաղթութիւնը որ պիտի ապահովէ խաղաղութիւնը արեւելեան Եւրոպայի մէջ»:

☆ Ուաշինկթընէն կը հաղորդուի թէ արտաքին նախարարը յայտարարութիւն մը պիտի ընէ Ձեխոսլովաքիոյ կացութեան մասին:

★ Հաւանական կը նկատուի որ Անգլիա, Ամերիկա եւ Ֆրանսա բողոքագիր մը ներկայացնեն Փրակայի համայնավար կառավարութեան:

Առտնին նախարարական յայտարարութիւններ

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Պ. Ժորժ Պիտօ, չորեքշաբթի օր անգլեւամերիկեան մամուլի ընկերակցութեան կողմէ իրեն ի պատիւ տրուած ընդունելութեան մը ընթացքին ճառ մը խօսելով օրուան քաղաքական կացութեան մասին, ըսաւ.—

« Իրաւունքը եւ պարտականութիւնը ունինք յայտարարելու որ աշխարհի ամէնէն փափուկ մէկ կէտին վրայ տեղի ունեցող դէպքերը մեծապէս կը մտահոդեն մեր կառավարութիւնը եւ մեր ժողովուրդը: Ցանցաւորը ոչ Անգլիան է, ոչ ալ Ջերմանան եթէ Եւրոպան, այսօր, վերածուած է միայն 16 պետութեանց եւ մնացեալ պետութիւնները, կամայ - ակամայ դուրսը կը մնան: Մենք պիտի չուղէինք որ Եւրոպան այսքան պզտիկնար: Չեխոսլովաքիոյ դէպքերը մեծ մտահոդութիւն - ներ կը պատճառեն մեզի: Ժամանակը եկած է որ մտածենք եւ իրականացնենք միջազգային դործակցութիւնը, այո, ժամանակը եկած է որ խրատ գոցենք:

Նախարարը ամանութիւն մը դուռ Միւնիխի 1938ի տապալտին եւ այսօրուան կացութեան միջեւ եւ յանձնարարեց որ ազդերը չխափանուին դնեն իրենց չարժումներուն մէջ: «Ժողովրդավարութիւնն չի կրնար գոյութիւն ունենալ հոն ուր ընդդիմադիրները կը զնդակահարուին եւ կախաղան կը հանուին: Մենք մաս չենք կազմեր այն խմբակցութենէն որոնք կը խօսին միայն իրենց ըմբռնած ճշմարտութեան, իրենց ըմբռնած արդարութեան եւ իրենց ըմբռնած ազատութեան մասին »:

Խօսեցաւ նաեւ Անգլիոյ դեսպանը, Սըր Օլիվըր Հարվի եւ ըսաւ.— ժողովրդավարութիւնը ամէնէն թանկագին եւ քաղաքական կեանքի ամէնէն դժուարին ձեւն է: Շատ դիւրին է հրամաններ արձակել: Շատ դիւրին է չմտածել եւ միայն հնազանդիլ: Երբեք դժուար չէ, ոչ ալ հերոսական համաստիրական ըլլալ, այնինչ ժողովրդային քաղաքականութիւն է, յիմարբաղաքականութիւն մը»:

ԿԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԼՈՆՏՈՆի արտաքին փոխ - նախարարներու խորհրդաժողովին (Աւստրիա) չորեքշաբթի նիստին մէջ, Մտրկ. Միւրեեան պատուիրակը առաջարկեց որ աւստրիական կառավարութեան թոյլ չտրուի որ ազդայնացնէ քարիւղի ճարտարարուեստը որուն մէկ մասին համար (երկու երրորդ) մեծաչնորհ կը պահանջէ իր կառավարութիւնը: Բացառիկ կարդադրութիւններ պէտք է ըլլան, ըսաւ Կոկտոմով: Ամերիկայի պատուիրակը դէմ արտայայտուեցաւ այդ առաջարկին:

ԻՐԱԳԻ խորհրդարանը լուծուեցաւ չորեքշաբթի օր: Նոր ընտրութիւններ տեղի պիտի ունենան չուտով:

ՉԻՆ ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐԸ անընդհատ կը ռմբակոծեն Մուքդէնը (Մանչուրիա) որ շատ ծանր կացութեան մը մատնուած է: Սովը սկսած է արդէն եւ շատեր անձնասպան եղած են: Համայնավարները կը յառաջանան քաղաքին արեւելքէն եւ հիւսիսէն:

ՈՒՈՇԻՆԿԹընէն կը տեղեկացնեն թէ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք կ'առնէ բարելաւելու համար Ամերիկայի եւ Սպանիոյ յարաբերութիւնները: Մատրիտի ամերիկեան դեսպանատան դործակատարը այս մասին խօսակցութիւններ ունեցած է արտաքին նախարարին հետ: Ամերիկա առաջարկած է հետեւեալ պայմանները.— Ա. Ազատութիւններ տալ ընդդիմադիր տարրերուն:— Բ. Վերցնել մամուլի դրաքննութիւնը եւ խօսքի ազատութիւնը վերահաստատել:— Գ. Տնտեսական բարենորոգումներ կատարել: Եթէ այս պայմանները ընդունուին, այն ատեն Ամերիկա յանձն կ'առնէ տնտեսական եւ զինուորական օգնութիւն ընծայել Սպանիոյ:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ արտաքին նախարարը յայտարարեց որ իր կառավարութիւնը պետական ելմտացոյցին կէսը յատկացուցած է զինուորական պէտքերու որովհետեւ «Եւրոպայի երկիրներէն ամէնէն աւելի մենք ճնշումի ենթակայ ենք եւ ստիպուած ենք մեր ինքնապաշտպանութեան միջոցները զօրացնելու մասին մտածել: Ամբողջ մարդկութիւնը դիտէ որ մենք որեւէ մէկուն վրայ յարձակելու մտադրութիւն չունինք: Դաշնադիր ունինք Անգլիոյ հետ եւ պատճառ չկայ որ զայն փոխարինենք ուրիշ համաձայնութիւններով »:

ԱՆԳԱՐԱ հասած է Եւրոպայի ամերիկեան օդային ուժերու ընդհ. հրամանատարը, զօրավար Ուոլթըր Քէնըը, թուրք սպայակոյտին հետ խորհրդակցելու համար:

ՍԱԿԱՐԱՆ.— Ամերիկեան տոլար, սակարանին մէջ 305, դուրսը 332, սթերլին՝ 770, ղուրջ՝ Ֆրանք 81: Ոսկեդրամ.— Նափոլէոն 4175, անգլ. 5275, տոլար (20) 20.300:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍԱՀՄԱՆԱԿՈՒՄԸ ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ ՉԻ ԱՌԱՋԱՑՆՈՒՄ

(ՀԱՎԱՔԱԿԱՆ Ա. ԿՈՍՏԱՆԴՅԱՆԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ)

After Life's fitful fever
he sleeps well.

Ա. Կոստանդյանի հարցազրույցը հրատարակելուց հետո մեզ հասան մի շարք ընթերցողների նամակներ, որոնցում նրանք հայտնում են իրենց կարծիքը Սահմանադրության նախագծի մասին։ Ստորև տպագրում ենք նամակներից մի քանիսը։

Խմբ.

Ի՞նչ է ասում Սահմանադրության նախագիծը

Ընթերցողներից շատերը հարցնում են, թե ինչ է ասում Սահմանադրության նախագիծը։ Ահա այդ հարցերից մի քանիսը։

Հարց։ Ո՞ր տարիքից է ընտրելու իրավունք տրվում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 95-րդ հոդվածի համաձայն ընտրելու իրավունք տրվում է 18 տարեկան հասակ ունեցող ամեն մի քաղաքացու։

Հարց։ Ո՞ր տարիքից է ընտրվելու իրավունք տրվում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 96-րդ հոդվածի համաձայն ընտրվելու իրավունք տրվում է 23 տարեկան հասակ ունեցող ամեն մի քաղաքացու։

Հարց։ Ո՞ր ազգությունների ներկայացուցիչներն են ընտրվելու իրավունք ստանում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 97-րդ հոդվածի համաձայն ընտրվելու իրավունք ստանում են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածության վրա բնակվող բոլոր ազգությունների ներկայացուցիչները։

Հարց։ Ո՞ր ազգությունների ներկայացուցիչներն են ընտրելու իրավունք ստանում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 98-րդ հոդվածի համաձայն ընտրելու իրավունք ստանում են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածության վրա բնակվող բոլոր ազգությունների ներկայացուցիչները։

Հարց։ Ո՞ր տարիքից է ընտրելու իրավունք տրվում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 95-րդ հոդվածի համաձայն ընտրելու իրավունք տրվում է 18 տարեկան հասակ ունեցող ամեն մի քաղաքացու։

Հարց։ Ո՞ր տարիքից է ընտրվելու իրավունք տրվում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 96-րդ հոդվածի համաձայն ընտրվելու իրավունք տրվում է 23 տարեկան հասակ ունեցող ամեն մի քաղաքացու։

Հարց։ Ո՞ր ազգությունների ներկայացուցիչներն են ընտրելու իրավունք ստանում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 97-րդ հոդվածի համաձայն ընտրելու իրավունք ստանում են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածության վրա բնակվող բոլոր ազգությունների ներկայացուցիչները։

Հարց։ Ո՞ր ազգությունների ներկայացուցիչներն են ընտրվելու իրավունք ստանում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 98-րդ հոդվածի համաձայն ընտրվելու իրավունք ստանում են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածության վրա բնակվող բոլոր ազգությունների ներկայացուցիչները։

Հարց։ Ո՞ր տարիքից է ընտրելու իրավունք տրվում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 95-րդ հոդվածի համաձայն ընտրելու իրավունք տրվում է 18 տարեկան հասակ ունեցող ամեն մի քաղաքացու։

Հարց։ Ո՞ր տարիքից է ընտրվելու իրավունք տրվում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 96-րդ հոդվածի համաձայն ընտրվելու իրավունք տրվում է 23 տարեկան հասակ ունեցող ամեն մի քաղաքացու։

Հարց։ Ո՞ր ազգությունների ներկայացուցիչներն են ընտրելու իրավունք ստանում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 97-րդ հոդվածի համաձայն ընտրելու իրավունք ստանում են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածության վրա բնակվող բոլոր ազգությունների ներկայացուցիչները։

Հարց։ Ո՞ր ազգությունների ներկայացուցիչներն են ընտրվելու իրավունք ստանում։

Պատասխան։ Սահմանադրության նախագծի 98-րդ հոդվածի համաձայն ընտրվելու իրավունք ստանում են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածության վրա բնակվող բոլոր ազգությունների ներկայացուցիչները։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԴԱՍԻՆ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ես ուրախ եմ, որ ինձ հնարավորություն է տրվում պատասխանելու հայրենասիրության մասին ուղարկված հարցերին։ Ես կարծում եմ, որ հայրենասիրությունը ամենից առաջ սիրո զգացում է հայրենի հողի, հայրենի երկրի, հայրենի ժողովրդի նկատմամբ։ Ես կարծում եմ, որ հայրենասիրությունը ամենից առաջ հպարտության զգացում է մեր հայրենի երկրի, մեր հայրենի ժողովրդի նկատմամբ, որ հայրենասիրությունը ամենից առաջ մեր հայրենի երկրի, մեր հայրենի ժողովրդի նկատմամբ հպարտության զգացում է։

Ես կարծում եմ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՄԵՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՄԵՋ

Հ. ՓԻՇԵԼՅԱՆ

Ղարաբաղի ամենաբարձր լեռնանցքերից մեկը՝ Սղնախը, ձմռանը ամբողջովին ծածկվում է ձյունով։ Ամենաքիչ ձյուն է լինում Սղնախի հարավային լանջին, որտեղ ձմռանը ձյան հաստությունը հազիվ է հասնում 1 մետրի։ Ձմռանը այդ լանջին ապրում են հայկական սփյուռքի 20 ընտանիքներ, որոնք ամռանը տեղափոխվում են Ղարաբաղի ներքին շրջաններ։

Ես հանդիպեցի նրանցից մի քանիսին Ստեփանակերտում։ Նրանք ինձ պատմեցին իրենց կյանքի մասին։

Ահա Ռուբեն Ղազարյանը։ Նա ծնվել է Սղնախում։ Նրա հայրը՝ Ղազար Ղազարյանը, ծնվել է Ղարաբաղի Ասկերանի շրջանի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Ղազարի հայրը՝ Ռուբենի պապը, ծնվել է Ղարաքիլիսայից ոչ հեռու գտնվող Ղարաչինար գյուղում։ Ռուբենի պապը ծնվել է 1870 թվականին։ Նա ունեցել է 10 երեխա։ Ռուբենի հայրը՝ Ղազարը, ծնվել է 1900 թվականին։ Նա ունեցել է 8 երեխա։ Ռուբենը ունի 5 եղբայր և 2 քույր։ Նրա ընտանիքում ընդամենը 16 մարդ է։

Ռուբենի պապը՝ Ղազարը, 1920 թվականին Ղարաքիլիսայից տեղափոխվել է Ղարաչինար։ Այնտեղ նա ապրել է 10 տարի։ Հետո նա տեղափոխվել է Սղնախ։ Ղազարը Սղնախ է տեղափոխվել, որովհետև այնտեղ ավելի շատ հող կար։ Ղազարը Սղնախում ստացել է 30 հեկտար հող։ Նա ունեցել է 100 գլուխ անասուն։ Ղազարը ապրել է 84 տարի։ Նա մահացել է 1984 թվականին։

Ռուբենի հայրը՝ Ղազարը, ծնվել է Ղարաչինարում։ Նա ունեցել է 240 հեկտար հող։ Նա ունեցել է 800 գլուխ անասուն։ Նա ունեցել է 720 հեկտար խոտհարք։ Ղազարը ունեցել է 10 ձի։ Նա ունեցել է 10 ավտոմեքենա։ Ղազարը ունեցել է 2 տրակտոր։ Նա ունեցել է 2 կոմբայն։ Ղազարը ունեցել է 3 հնձող։ Նա ունեցել է 3 հերկող։ Նա ունեցել է 3 ցանող։ Նա ունեցել է 3 փոցխ։ Նա ունեցել է 3 գութան։ Նա ունեցել է 3 սայլ։ Նա ունեցել է 3 կառք։ Նա ունեցել է 3 սահնակ։ Նա ունեցել է 3 լծկան։ Նա ունեցել է 3 ջրհոր։ Նա ունեցել է 3 ջրաղաց։ Նա ունեցել է 3 հացի փուռ։ Նա ունեցել է 3 կաթնատուն։ Նա ունեցել է 3 պանրատուն։ Նա ունեցել է 3 կարագատուն։ Նա ունեցել է 3 մսի խանութ։ Նա ունեցել է 3 կոշիկի խանութ։ Նա ունեցել է 3 հագուստի խանութ։ Նա ունեցել է 3 գրքի խանութ։ Նա ունեցել է 3 դեղատուն։ Նա ունեցել է 3 հիվանդանոց։ Նա ունեցել է 3 դպրոց։ Նա ունեցել է 3 մանկապարտեզ։ Նա ունեցել է 3 ակումբ։ Նա ունեցել է 3 գրադարան։ Նա ունեցել է 3 կինո։ Նա ունեցել է 3 թատրոն։ Նա ունեցել է 3 պատկերասրահ։ Նա ունեցել է 3 թանգարան։ Նա ունեցել է 3 հուշարձան։ Նա ունեցել է 3 արձան։ Նա ունեցել է 3 կիսանդրի։ Նա ունեցել է 3 հուշաքար։ Նա ունեցել է 3 հուշասյուն։ Նա ունեցել է 3 հուշակոթող։ Նա ունեցել է 3 հուշապատ։ Նա ունեցել է 3 հուշատախտակ։ Նա ունեցել է 3 հուշաղյուսակ։ Նա ունեցել է 3 հուշաքանդակ։ Նա ունեցել է 3 հուշաբաս։ Նա ունեցել է 3 հուշաքար։ Նա ունեցել է 3 հուշասյուն։ Նա ունեցել է 3 հուշակոթող։ Նա ունեցել է 3 հուշապատ։ Նա ունեցել է 3 հուշատախտակ։ Նա ունեցել է 3 հուշաղյուսակ։ Նա ունեցել է 3 հուշաքանդակ։ Նա ունեցել է 3 հուշաբաս։

Ռուբենի պապը՝ Ղազարը, ունեցել է 10 երեխա։ Ռուբենի հայրը՝ Ղազարը, ունեցել է 8 երեխա։ Ռուբենը ունի 5 եղբայր և 2 քույր։ Նրա ընտանիքում ընդամենը 16 մարդ է։

Ռուբենի պապը՝ Ղազարը, 1920 թվականին Ղարաքիլիսայից տեղափոխվել է Ղարաչինար։ Այնտեղ նա ապրել է 10 տարի։ Հետո նա տեղափոխվել է Սղնախ։ Ղազարը Սղնախ է տեղափոխվել, որովհետև այնտեղ ավելի շատ հող կար։ Ղազարը Սղնախում ստացել է 30 հեկտար հող։ Նա ունեցել է 100 գլուխ անասուն։ Ղազարը ապրել է 84 տարի։ Նա մահացել է 1984 թվականին։

Ռուբենի հայրը՝ Ղազարը, ծնվել է Ղարաչինարում։ Նա ունեցել է 240 հեկտար հող։ Նա ունեցել է 800 գլուխ անասուն։ Նա ունեցել է 720 հեկտար խոտհարք։ Ղազարը ունեցել է 10 ձի։ Նա ունեցել է 10 ավտոմեքենա։ Ղազարը ունեցել է 2 տրակտոր։ Նա ունեցել է 2 կոմբայն։ Ղազարը ունեցել է 3 հնձող։ Նա ունեցել է 3 հերկող։ Նա ունեցել է 3 ցանող։ Նա ունեցել է 3 փոցխ։ Նա ունեցել է 3 գութան։ Նա ունեցել է 3 սայլ։ Նա ունեցել է 3 կառք։ Նա ունեցել է 3 սահնակ։ Նա ունեցել է 3 լծկան։ Նա ունեցել է 3 ջրհոր։ Նա ունեցել է 3 ջրաղաց։ Նա ունեցել է 3 հացի փուռ։ Նա ունեցել է 3 կաթնատուն։ Նա ունեցել է 3 պանրատուն։ Նա ունեցել է 3 կարագատուն։ Նա ունեցել է 3 մսի խանութ։ Նա ունեցել է 3 կոշիկի խանութ։ Նա ունեցել է 3 հագուստի խանութ։ Նա ունեցել է 3 գրքի խանութ։ Նա ունեցել է 3 դեղատուն։ Նա ունեցել է 3 հիվանդանոց։ Նա ունեցել է 3 դպրոց։ Նա ունեցել է 3 մանկապարտեզ։ Նա ունեցել է 3 ակումբ։ Նա ունեցել է 3 գրադարան։ Նա ունեցել է 3 կինո։ Նա ունեցել է 3 թատրոն։ Նա ունեցել է 3 պատկերասրահ։ Նա ունեցել է 3 թանգարան։ Նա ունեցել է 3 հուշարձան։ Նա ունեցել է 3 արձան։ Նա ունեցել է 3 կիսանդրի

ԵՐԿՔ ԳՐԱԾ ԼԻՆՔ ԹԷ Մոսկուա նոր դեսպան մը պիտի նշանակէ Անգարայի համար։ Հակառակ այդ ոյզուհումին, Մոսկուայի ձայնասփիւռը կը շարունակէ յարձակիլ Թուրքիոյ վրայ «որ ամերիկեան օժանդակութեան չնորհիւ հետզհետէ կը զօրացնէ իր բանակը»։

ՊԱՐԵՆԱԻՈՐՈՒՄ.— Ածուխ (խոհանոցին համար), 50 քիլօ T. եւ M. տոմսերով, 100 քիլօ՝ U. եւ N. տոմսերով, 150 քիլօ V. W. եւ O. տոմսերով, 200 քիլօ X. Y. եւ P. եւ 250 քիլօ Z. տոմսերով։

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ «կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռքի առնէ պաշտպանելու համար արտասահման գտնուող Լեհերուն չահերը»։ Այս յայտարարութեան չարժառիթն է կարգ մը Լեհերու ձերբակալութիւնը Ցրանսայի մէջ։

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ կառավարութիւնը հաւաստիքներ տուած է Բրիտանական կառավարութեան թէ նպատակ չունի դրաւելու Տիսէփչըն կղզեխումբը (հարաւային բեւեռ) եւ արժանթինեան նաւաբաժին մը այնտեղ զետած է «ռազմավորձի համար»։ Անգլիոյ արտաքին նախարարը խորհրդարանին տեղեկացուց որ Ն. Վ. կառավարութիւնը կ'ուզէ որ վէճը Միջազգային Առեանին յանձնուի ոչ թէ Ազահովութեան Խորհուրդին, որպէսզի միանդամընդմիշտ ճշդուի թէ որու կը պատկանին խնդակաչ խնդրոյ առարկայ կղզիները։ Այս առթիւ, Պուէնոս Այրէսէն կը տեղեկացնեն թէ Արժանթինի նաւաբաժինը արդէն կը վերադառնայ։

ՓՐ. Կ. ԽԱԶԻ Փարիզի մասնաճիւղը չնորհակալութիւն կը յայտնէ Տիկ. Նաթալիա Այրամեանի որ զաշնակով իր սիրայօժար մասնակցութիւնը բերած էր իր պարահանդէսին։

ԳՐԱԽՈՒՄԱԾ ՕՐ.— Լիոնի Փր. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը՝ յառաջիկայ 21 Մարտ, կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 2էն մինչեւ 12, Ցոյներու սրբարանը 5 rue Bonnefoi, Lyon ընտանեկան եւ համակիրներու յատուկ խնջոյք մը կազմակերպած է։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ԱՐՄԵՆՈՒԾ»

Մարտ 9ին։ Մանրամասնութիւնները յաջորդիվ։

Լսկերական գրեռձօռ

Կազմակերպուած Հայ Մարաիկներու Անիւտ. Փ. Քոլոմպի մասնաճիւղին կողմէ, վաղը չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Au Père Lamotte, Place Voltaire, Asnières: Երգ, արտասանութիւն, խրախճանք, լուսերական եւ ընտանեկան չնջանակի մէջ։ Մուտքը ազատ է։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այբի Տիկին Յովհ. Մանչերեան, Տէր եւ Տիկ. Կարապետ Մանչերեան, Տէր եւ Տիկին Բիւզանդ Մանչերեան, Տէր եւ Տիկին Վահէ Մանչերեան եւ Պարոն Յովսէփ Մանչերեաններու կողմէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր

Փ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԱՆՉԵՐԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, այս կիրակի, յետ պատարագի Փարիզի Հայոց եկեղեցին։

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող ազգականները եւ բարեկամները։

ՎԱՂԸ, ՇԱԲԱԹ իրիկուն ժամը 8.30, յատկանիշ երեկոյթ մը տեղի պիտի ունենայ Փարիզի մէջ՝ ոգեցնալ Բանասիրական Վահրամ Թումանեան յիշատակին նուիրուած։ Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական յայտագիր։ Հասցէ.— 32 rue de Trévise։

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Սկիզբեան մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 29 Փետր. 1948, ժամը 3էն 12, Casino des Etoiles, Մասիս սրահին մէջ, 87 Ave. de Livry, à Sevran։

Գեղարուեստական հաճելի բաժին։ Խմբերգ։ Ներկայացում եւ անակնկալներ, երգոյթական պարեր։ Ճոխ սիւֆլէ։ Մուտք՝ 75 Ֆր.

Հաղ. մխոց.— Կառախումբ Gare du Nordէն ժամը 13.45ին եւ 14.15ին։ Eglise de Pantinէն 147 թիւ օմնիպիւս, իջնել Terminus։

Ծախու տուն

Մօտակայ արուարձանի մը մէջ հօրը սեփականեալ տուն մը որ ունի կեդրոնական ութիւն, գազ, լուսատախտակութիւն, երկու խոհանոց, լուացարան, բաղնիք եւ 765 մեթր քառակուսի պտղատու ծառերով պարտէզ մը չրջապատուած պատով, ծախու է։ Դիմել Պ. Երամեանի 49 Ave. de Fredy, Villemomble, Seine:

ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Սալ Մազընոյի մէջ, այս կիրակի ժամը 8.30ին, Պամոն Ֆլօրէսալ սինեմային մէջ՝ Բչ 8 մարտ, ժամը 8.30ին, հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ, եւ նախաձեռնութեամբ քաղաքի ԲՐԻՍՏԱՓՈՐ եւ Պոմոնի ՉԱԻԱՐԵԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐու։ Սիրայօժար բեմադրութեամբ ՇԱՆԹ Թատերախումբի։

Կը ներկայացուի

ՍԵՒ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Ցնցող տրամ 5 արարք

Դերձող անձինք.— Տիկին Ա. Գոչարեան, Ընկերներ՝ Կ. Մուրթաֆեան, Գ. Քէնթիրեան, Լ. Ստեփանեան, Վասիլ, Գ. Կերկերեան, եւ Ա. Մակարեան։

Փութացէք այժմէն ապահովել ձեր տոմսերը, չի կրկուելու համար խնամքով պատրաստուած այս յեղափոխական չունչ կրող ներկայացումին։ Եկէք խուռներամ, տեսնելու համար սեւերուն ապստամբութեան ոգին, որ յախուռն պայքար մըն է ապարդարութեան եւ բռնակալութեան դէմ։

Փետրուար 29ին, կիրակի երեկոյ բոլորդ Սպա Մազըօ եւ Բչ. Մարտ 8ին՝ Պոմոնի Ֆլորէսալ սինեման, վայելելու համար ցնցող տրամ մը որ տեղի ունեցած է 1793ին Ֆրանսական կղզիին մը մէջ։

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Շավիլի «Անդրանիկ» խումբի ցերեկոյթի պատահանդէսը, Մարտ 7ի կիրակի օրը։ Մանրամասնութիւնները յաջորդիվ։

ՓԱՐԻԶԻ «Նոր Սերունդ»ի մասնաճիւղը կը տօնէ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ, Sociétés Savantesի մեծ սրահին մէջ, 8 rue Danton, Odéon, կիրակի 21 Մարտ, ժամը 4էն 12։

ԱՆՈՒՇԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 21 Մարտ, ժամը ճիշդ 20ին
Գաղա տ'Էթալիայի սրահին մէջ

Բացառիկ ներկայացում Ց. Թումանեանի մահուան 25ամեակի առթիւ։

Ղեկավարութեամբ Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

Կը մասնակցին Օր. ԱՆԺԷԼ ՎԱՐԱԳԱԳԵՏԵԱՆ (Անուշ), Պ. ԳՐԻԳՈՐ ՄԼԷՔՍԷՐԵԱՆ (Սաթօ), Պ. Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ (Մօսի) եւ Օր. ԱՆԻԹԱ ՍԱՐԳՍԵԱՆ (պար)։

Սիփեան երգչախումբը եւ Ռաապսոյի նուագախումբը (60 հոգի)։

Տոմսերու համար կանխաւ դիմել հետեւեալ հասցէներուն.— Տիկին Զաթիկեան, Պ. Թէյլեան (Պոմոն), Պ. Պ. Մանուկեան (rue Nationale), Զրպարեան, Թումաճեան, Ագպ. Առաջնորդարան, (Տօքթ. Սիվրիճաարեանի), Պետիկեան եւ Շ. Փիրանեան (7 եւ 25 rue Berlioz)։

ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ, ՄԱՐՏ 7ԻՆ

Օրիդ ծօրտ ե.ի չքեղ սրահներուն մէջ
ԵՐՆԻՄԻՍՏԻՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
տեսք 15էն մինչեւ 24. երկու ընտիր նուագախումբեր, բազմաթիւ աթրաքսիոններ։
Մի մոռնաք Մարտ 7ը։ «Արեւմուտք»ին օրը

17ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հայ Աբլիներու Մխիթեան Փարիզի չրջանի երկցներու, սկաուտներու եւ պայլիկներու կողմէ։ Մասնակցութեամբ Փարիզի Հայ Ասնոյշներուն։ Տեսի կ'ունենայ կիրակի 7 Ն ապր 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle de la Chimie, 28bis, rue St. Domonique, Paris (7), (métro Invalides կամ Solférino)։

Սկաուտական հոխ յայտագիր, ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր Արենոյշներուն կողմէ։

Մուտք 100 — 300 ֆրանք։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ — ՍԳՈՒՀԱՆԴԷՍ

Ազգային անդուլական գործիչներ Տօքթ. Համօ Օհանջանեան եւ Նիկոլ Աղբալեանի յիշատակի, տեղի կ'ունենայ 14 Մարտ, կիրակի առաւօտեան, մատուռը պատարագով Պոմոնի Ս. Գ. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ։ Նախաձեռնութեամբ Փր. Հ. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղին, կը հրաւիրուին բոլոր ազգային կազմակերպութիւնները ներկայ գտնուիլ յայտնելու համար անոնց անմահ յիշատակը։

ԿՈՒԶՈՒԻ գերձակի խանութի մէջ աշխատելու համար գործաւոր կամ գործատրուհի, գործ կիսացող կամ տորվիլ ուզող անձամբ։ Դիմել Գոբլեն, 31 Route de Choisy, (Seine)։

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Gérant : A. NERCESSIAN

ՏԱՒՇԱՏՍՏ

ԿՐԼՆՈՒԼԻ Հ. Ց. Դ. եօթնեղբայրեան ենթակամիտէթ ընդ. ժողովը այս չաբաթ ժամը չին, աթոռակալութեամբ ընկեր Հ. Սամուէլի։

Հ. Ց. Դ. ՍԱՆՍԷԼ - ԱՒԻՕՆԻՒԼԻԻ Վարդան ենթակամիտէի ընկերական ընդ. ժողովը այս չաբաթ երեկոյ ժամը օրն, 140 Av. Jean Jaures, Epinay s/Seine, ընկեր Սկրտիչեանի բնակարանը։ Սխտա կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներուս ներկայութիւնը պարտաւորէչ է։

Հ. Ց. Դ. ՆԻՒ ՅՕՐՔԻ ԱՆԻՒԷ Պուա Քոլոմպի «Մասիս» խումբի հայերէն դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն չորեքչաբթի երեկոյեան ժամը չին, 149bis, Ave. d'Argenteuil, Asnières:

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդ. ժողովը կը հրաւիրէ իր հետեւեալ ենթակամիտէներն ու խումբերը.—

Շաբաթ 28 Փետրուար.— «Ընկեր Կարօ» եւ «Խուման»։

Կիրակի, 29 Փետր.— «Մուրատ», «Քեռի», «Համազասպ» եւ «Ազատ» խումբերը։

Հինգ. 4 Մարտ.— «Ակնուռն» եւ «Քրիստափոր» ենթակամիտէները եւ «Լչման» խումբը։

Ուրբաթ, 5 Մարտ.— «Մամուռ» խումբը։

Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները, չաբթու մէջ իրիկուան օրն, կիրակի օրերը ժամը չին։ Ներկայ պիտի ըլլան Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները։

Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ Վաթաղեան կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, երկուչաբթի օր (1 Մարտ), ժամը 8.30ին, 78 rue Rabelais, Lyon, գլխաւոր սրահը։ Կը խնդրուի ընկերներէն աչքաթող ըլլալ։ Կարեւոր օրակարգ։

ԼՍ. ՍՐԲՈՒՀԻՒ Հ. Ց. Դ. «Մամոկ» խումբի ընդ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին ընտրվարականներու սրահը։ Ներկայ պիտի ըլլայ Մարտկոցի Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷնի Փ. Հ. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամներուն, երկուչաբթի Մարտ 1ին։ Հայ մատուռին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ, բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԼԻՐՆ.— Ֆրանսական Խաղակից Հայ Ռազմիկներու Միութեան ընդ. անդամական ժողովը այս կիրակի առաւոտ ժամը 9.30ին Café Vacher, 2 rue Victor Faugier. Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի։

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը կը հրաւիրէ իր 12 խումբերու վարչութիւնները ժողովի մը, այս երեքչաբթի Հնարտ, ժամը 6.30ին Bar Pigalle-ի մէջ, Bld. Dugommier։ Ներկայ կ'ըլլան պատասխանատու կուսակցական ընկերները։ Սատ կարեւոր։

ԵՒԵԿՈՅԹ-ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱՐՏԱՐԻ Հ. Ց. Դ. «Նիկոլ Դուման» ենթակամիտէի երեկոյթը կիրակի, Փետրուար 29 ժամը չին, Հ. Ց. Դ. Պրպէնը տան մէջ։ Գեղարուեստական յայտագիր։ Նոր Սերունդը պիտի ներկայացնէ «Երեք Դաշերը» զաւեշտը։ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՒՆՈՒՑԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՒՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Կիրակի 29 Փետր.ին, կը տօնէ «Նոր Սերունդի Օրը» եւ այդ առթիւ պատրաստած է զուարճալի մը եւ պահապան ասպակաբեր։ Տեղի կ'ունենայ Մրմեան սրահին մէջ, 4 rue de la Defense, Issy les Moulineaux։ Շոգեկառք՝ Ligne Invalides կամ Gare d'Issy, autobus 190 իջնել Gare d'Issy։

Կը խոսի ընկեր ՀՐԱՆՏ ԲԱԼԼՈՒՏԱՆ

SALLE GAVEAU, կիրակի 29 Փետր. ժամը 14ին
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԵՒԿԱՀԱՆԴԷՍ
ԿՐԻԱԿ ՍԱՓԱԼԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ

ԱՒԹՈՍ ՊԱՆՍՈՆԻ

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Սր. Ա.ՆԼՓ ԴՒԷՄԱՆԻ

Յայտագիրը մէջ.— Տօ-բույէթով, Պլուզ, Մազուրկ, Մօզարթ, Ա. Պետոս, Կոմիտաս, Մաշտոցեան, Տէր Հայրապետեան, Սպենտարեան, Սայաթ-Նովա, Տիգրանեան, Ալէմշահ, եւն.։

Տոմսերը հայ պատասխանէքն։

ՏԻՒՏԸՐԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ.— Պ. Ուշաքեան՝ 61 rue Rebeval Bot. 19-21), Պ. Սահակ Պօյաճեան 83 Rue d'Aboukir, Պ. Խաչպուքեան 9 rue Jouy Rouve (Mén. 64-27), եւ բոլոր Հայ գրավաճառանոցները։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. ₹200, Ցամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél. : GOB. 15.70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 28 Février 1948 Շաբաթ 28 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5278-Նոր շրջան թիւ 887 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 ֆր.

ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԵՆԵՇ ՊԻՏԻ ՀՐԱԺԱՐԻ

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ԶԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ ՏԷՐ ՈՒ ՏԻՐԱԿԱՆ

Համաձայն լաւատեղեակ շրջանակներու տե - ղւոյթեանց, Զեխոսլովաքիոյ նախագահը, Պ. Խտուարտ Պենէշ, չափազանց դառնացած համայ - նավարներու խաղերէն ինչպէս նաեւ իր կրած պատուէրեն է, մտադիր է հրաժարելու :

Շատ հաւանական կը նկատուի որ իրեն յա - ջորդ նշանակուի ձախակողմեան սոցիալ - դեմոկ - րատներու վարիչը եւ նախկին վարչապետը, Զանէք Ֆիրլինկէր :

Համայնավարները 48 ժամէ ի վեր չոդեպիդ աշխատանքի լծուած են՝ յառաջ տանելու համար երկրին ամբողջական համայնավարացումըոր այլ եւս կատարուած իրողութիւն մըն է : Նոր կառա - վարութիւնը խիստ քայլեր առած է միանգամընդ - միշտ հրապարակէն մաքրադործելու համար ը - դդիմադիր տարրերը : Չեղքակալուած են ընդդի - մադիր ղեկավարները Զեխոսլովաքիոյ մէջ, իսկ Սլովաքիոյ նահանգին մէջ հետզհետէ հաշուեյար - դարի կ'ենթարկուին դեմոկրատները :

Կառավարութեան 12 համայնավար անդամ - ները տեսակցութիւն ունեցան հանրապետութեան նախագահին հետ : Այս վերջինին մեծ ցաւ պատ - ճառած է որ իր բարեկամներէն ու գործակիցնե - րէն ոմանք, «դաւաճան» յայտարարուած են : Կ'ըսեն թէ Պ. Պենէշ կոթվալտի պայմանները ընդ - դունած է քաղաքացիական կռիւի մը առաջքը առնելու մտահոգութեամբ : «Այս կառավարու - թիւնը շատ մեծ չարիքներու պատճառ պիտի ըլ - լայ «յայտարարած է նախագահը իր համայնա - վար վարչապետին : Այս վերջինը պատասխանած է — «ընդհակառակն, մենք պիտի չհիմք աշխա - տուր դասակարդին եւ ազդին վստահութիւնը» :

Ոստիկանութիւնը հսկողութեան տակ առած է նախագահական պալատը :

Զերբակալուած են ոչ միայն յայտնի քաղա - քական անձնաւորութիւններ, այլեւ բազմաթիւ ուսանողներ որոնք, տակաւին քանի մը օր առաջ, պայքար կը մղէին համայնավարներուն դէմ : Ոս - տիկանութիւնը խուզարկած է նոյնիսկ համալսա - րանի ուսանողներուն ննջասենեակները : Զորեք - շաբթիի ցոյցերուն ընթացքին սպաննուած են եր - կու ուսանողներ, բազմաթիւ վիրաւորեալներ հի - ւանդանոց փոխադրուած են :

Ամէնէն աւելի «ուշադրութեան» առարկայ դարձած են Ընկերվարականները, ժողովրդա - կանները եւ դեմոկրատները որոնց երեսփոխան - ները «խորհրդարանէն պիտի արտաքսուին եթէ հակառակին օրէնքն կառավարութեան » :

Համայնավար կուսակցութեան դաւառի « բը - ջիջ »ները գործի վրայ են : Բոլոր դպրոցներուն հրահանգուած է որ դասարաններու պատերէն կախեն Սթալինի նկարը՝ Պ. Պենէշի նկարին հետ միասին : Կուսակցութիւնը լրտեսական արարքնե - րով կ'ամբաստանէ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի հիւ - պատոսարանները :

ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԸ ԿԸ ԲՈՂՈՔԵՆ...

Ամերիկեան, բրիտանական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները հինգշաբթի օր մասնաւոր յուշագրով մը խստօրէն դատապարտեցին Զեխո - սլովաքիոյ կառավարութիւնը որ երկրին մէջ հաստատած է մենաշնորհութիւն մը : Ահաւասիկ բողոքագրին պատճէնը.— «Մի քանի Նահանգ - ներու, Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ կառավա - րութիւնները ուշադրութեամբ հետեւեցան Զե - խոսլովաքիոյ վերջին դէպքերուն որոնք կը վեր - ջեն դոյութիւնն իսկ ազատութեան այն սկզբունք - ներուն որոնց յանձնառու են բոլոր ժողովրդավար ազ - գերը : Այդ կառավարութիւնները իրենց մտքի ունին որ ազատական տարրերու ջլատումը կեր - պով յառաջ բերուած է՝ ի գործ դնելով այն մե - թոդները որոնք ուրիշ վայրերու մէջ ընդհատած են խորհրդարանական իրաւունքներու գործա - դրութիւնը, եւ հաստատուած է միակ կուսակ - ցութեան մը ծայրեայ մենաշնորհութիւնը՝ ազգային կառավարութեան մը անունին տակ : Կը դատա - պարտի՛ք իրենց այս ընթացքը որ կ'նայ ազե - տալի ըլլալ Զեխոսլովաքիոյ ժողովուրդին հա - մար, այն ժողովուրդին որ երկրորդ պատերազմի ընթացքին իր կրած տառապանքներուն մէջ, ան - դամ մը եւս հաստատեց իր նուիրումը ազատու - թեան դասին » :

Դիտել կը տրուի թէ առաջին անդամն է որ երեք դաշնակիցները միասին կը բողոքեն նման դէպքի մը առթիւ : Լուտոն, Փարիզ եւ Ուշինկթընի քաղաքական շրջանակները կը քննեն Կոթվալտի կառավարութեան ճանաչումի հարցը որ, ի հար - կէ, կախում ունի յառաջիկայ քանի մը օրուան մէջ պատահելիք դէպքերէն :

Ամէն պարագայի, Դաշնակից մայրաքաղաք - ներուն մէջ, կարեւոր անձնաւորութիւններ դա - տապարտելի կը գտնեն համայնավարներու այս ելոյթը որ — դիտել կը տրուի — ներշնչուած ու քաջալերուած էր Մոսկուայէն : Անգլիոյ փոխ — վարչապետ, Պ. Հերպերթ Մորիսըն, խորհրդա - րանին մէջ ըսաւ որ նոյնիսկ այդ դէպքերը կը յիշեցնեն Միւնիխի օրերը եւ ի գործ դրուած մեթոտները շատ կը նմանին Հիթլերի թէք իքին : Կացութիւնը շատ մտահոգիչ է ըսաւ նախարարը :

★ Ամերիկեան կառավարութիւնը նոր վար - կեր պիտի չտայ Զեխոսլովաքիոյ մինչեւ որ կա - ցութիւնը պաղի. առժամապէս պիտի դադրին բոլոր այտածումները :

★ Եւրոպական բոլոր մայրաքաղաքներուն մէջ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ համայնավար - ներու այս անակնկալ յաջողութիւնը եւ մամուլը, ամէն տեղ, այսօրուան կացութիւնը կը բաղդատէ 1938ի կացութեան հետ եւ կը յանգի մտայղ եղրա - կացութեանց : Միայն Ռուսիոյ եւ արբանեակ եր - կիրներուն մէջ է որ Կոթվալտի յաղթութիւնը կը փառաբանուի :

ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆԻ դէմ 150 ձայնով հեղկէնա - կան խորհրդարանին նստաշրջանը փակուեցաւ՝ երկու ամսուան համար :

Հազար ապստամբներ յարձակում գործեցին Ալմիրոս եւ Քաչէօփօլիս քաղաքներուն վրայ՝ Վոլոսի հարաւը, եւ առեւանգեցին 200 հոգի :

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ մասնաւոր հրամանա - գրով կը յայտարարէ որ մինչեւ 15 Յուլիս դրօշի տակ պիտի պահուին 1947ի առաջին դասու զին - ուորները :

ՀԱՄԱՁԱՅՆ վերջին տեղեկութեանց ԵՏՄԷՆի իմամ Եահիան սպաննուած է անապատի մը մէջ ուր դացած էր պահ դնելու համար իր հարստու - թիւնը՝ տասը միլիոն սթերլին : Իր դիակին վրայ կային փամփուշտի յիսուն վէրքեր : Իր երեք տը - ղաքը խեղդամահ եղած են : Գահաժառանգը, Է - միր Ահմէտ ինքնիրեն իմամ հռչակած է : Վախ կայ որ քաղաքացիական կռիւ մը սկսի երկրին մէջ :

ՆԻՈՒ ՏԷԼՀիի մէջ հրատարակուեցաւ Հընդ - կաստանի սահմանադրական նոր օրէնքը որուն մէջ տակաւին չէ ճշդուած թէ ինչ պիտի ըլլան Հնդկաստանի յարաբերութիւնները բրիտանական կայսրութեան հետ : Սահմանադրութիւնը խմբա - գրուած է անդլիական օրէնքին վրայ : Հնդկաստան պիտի ունենայ նախագահ մը եւ փոխ նախագահ մը, նշանակուած հինդ տարուան համար :

ԱՄԵՐԻԿԱՑի ւելմտական նախարարին կար - ծիքով, Եւրոպայի կարգ մը երկիրները հետզհե - տէ պիտի արժեզրկեն իրենց թղթադրամները : Յառաջիկայ յունիս 1էն սկսեալ Ամերիկեան կա - ռավարութիւնը արգելքի տակ պիտի առնէ արտա - սահմանի օտարականներուն՝ Ամերիկեան դրամա - տուներու մէջ ունեցած դումարները :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Աշխատանքի Դաշնակցութեան երկու օդնական քարտուղարները, Պլունտա Ֆրան - չոն եւ Ալէն լը Լէա, Սօֆիա մեկնած են, արեւել - եան Եւրոպայի Արհեստակցականներու համաժո - ղովին մասնակցելու համար : Այս վերջինը կր գումարուի «ի պատասխան» այն խորհրդաժողո - վին որ տեղի պիտի ունենայ Մարտի 9ին կամ 10ին՝ Մարշըլի ծրագրին քննութեան համար, մասնակցութեամբ 13 պետութեանց փոխանակ 16ի որովհետեւ Յունաստան, Թուրքիա եւ Փորթու - գալ մերժած են ներկայ գտնուիլ :

ՍՊԱՆԻՈՑ ՄԷՋ, այս չաբթու ընտրութեան պետական խորհուրդ մը, համաձայն անցեալ Յու - լիսի հանրաքուէին : Խորհուրդը Ֆրանքոյի մահ - ուան պարագային, քիտի նշանակէ թնամական մարմին մը մինչեւ որ յաջորդ մը նշանակուի :

ՄԻՆՑեԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ մնայուն համաժողովը կը յանձնարարէ ընտրութիւններ կատարել Գո - րէյայի մէջ : Խորհրդային կառավարութիւնը բա - ցարձակօրէն մերժած է այդ առաջարկը, ինչպէս մերժած է նաեւ միջազգային յանձնաժողովի մը այցելութիւնը Գորէա :

Նոր վարկեր Թուրքիոյ եւ Յունաստանի

Ուշինկթընէն կը տեղեկացնեն թէ կառավ - րութիւնը խորհրդարանին յանձնած է նոր օրէն - գիծ մը՝ որ կ'առաջարկէ 275 միլիոն տոլարի յ - ւելուածական վարկ մը եւս յատկացնել Թուրքիո - եւ Յունաստանի : Արտաքին նախարար Մարշը - չատ ստիպողական կը գտնէ այս օժանդակութիւ - նը : Յունաստանի կացութիւնը շատ աւելի վտան - գաւոր է քան Թուրքիոյ, կ'ըսէ նախարարը : Ներ - կայ զինուորական օգնութիւնը անբաւարար է որ - պէսզի այդ երկու երկիրները կարենան դիմադրել «արտաքսահամեան ճնշումին » :

ՄԱՐՇԸԼԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ՊԻՏԻ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻ

Ուշինկթընի քաղաքական շրջանակներուն մէջ լաւատեսութիւն կը տիրէ Մարշըլի ծրագրին մասին որուն գործադրութիւնը շատ հաւանաբար պիտի սկսի ապրիլ 1ին ի՛նչպէս արդէն նախատես - ուած էր : Ծերակոյտի արտ. յարաբերութեանց յանձնաժողովը կ'առաջարկէ 5300 միլիոն տոլար յատկացնել Եւրոպայի յառաջիկայ 12 ամսուան մէջ, մինչդեռ նախագահը առաջարկած է 6800 միլիոն 18 ամսուան համար :

Ծրագրին դէմ արտայայտուողները, մասնա - ւորաբար խորհրդարանին մէջ, հետզհետէ աւելի հաշտարար քաղաքականութեան մը կը հետեւին այս հարցին նկատմամբ : Վերջնական քուէարկու - թիւնը տեղի պիտի ունենայ Մարտ 15էն առաջ :

«ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՄԷՋ »

Գերմանիոյ ամերիկեան գօտիին զինուորա - կան հրամանատարութենէն կարեւոր անձնաւո - րութիւն մը յայտարարեց թէ «Ռուսերը կ'աշխա - տին ոստիկանական վարչութիւն մը հաստատե - երկրին մէջ» : Ամերիկա պիտի չարունակէ ազա - տութիւններ ապահովող քաղաքականութիւնը «որով - հետեւ մենք այստեղ եկանք ոստիկանական պե - տութիւն մը քանդելու համար ոչ թէ նոր կեսթա - պո մը ստեղծելու համար» ըսաւ Ամերիկացին. Արեւմուտքի երեք պետութիւնները կը հաւատան ազատութեան, բայց չորրորդը չի հաւատար : Պարզ է որ Ռուսերը չեն կրնար Գերմաններուն տալ այն ազատութիւնները զորս մերժած են տալ իրենց ժողովուրդին » :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԵԼՃԻՒՔԱՑի , Հոլանտայի եւ Լիւքսէմպուրկի ներկայացուցիչները մասնակցեցան Լոնտոնի խորհրդաժողովին (Գերմանիա) հինգերորդի նիս - տին՝ իրենց տեսակէտները պարզելու համար Գերմանիոյ տնտեսական նոր կարգաւորքին մա - սին :

Աւստրիական խորհրդաժողովին մէջ որոշ - ուեցաւ որ բոլոր պատերազմիկ ազգերը իրենց կարծիքը յայտնեն Իտալիոյ նախկին գաղթավայ - րերու ճակատագրին մասին : Պիտի հրաւիրուին չհաղորդուող պետութիւնները :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ երկիրները ազդարարած են Ամե - րիկայի որ չեղեալ պիտի յայտարարեն Մերձ. Ա - րեւելքի քարիւղի մենաշնորհները եթէ Միաց. Նահանգներու կառավարութիւնը պաշտպանէ Պա -ղեստինի բաժանման ծրագիրը :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ գահընկէց թագաւորը որ Ամե - րիկա պիտի երթայ մօտ օրէն, յայտարարութիւն մը պիտի ընէ բացատրելով թէ ինչ պարագաներ - րու մէջ հրաժարած էր գահէն :

ՊԱՐԵՆԱՒՈՐՈՒՄ — Զէթ՝ Փետրուար 27էն Մարտ 17, 150 կրամ A. M. V. դասերուն GA կըտ - րօնով : Ածուխ՝ թիւ 7 տոմսով (երախաներու, ծե - րերու եւ հիւանդներու) 50 քիլօ յաւելուածական՝ մինչեւ ապրիլ 1 : Եղան միսին համար փոքրաքա - նակի դին նշանակուած է 416 ֆրանք :

ՍԱԿԱՐԱՆ — Տոլար 332, սթերլին, 770 : Ոս - կեդրամ — Նափոլէոն 4050, անգլ. 5225, տոլար (20) 20.200 :

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ պատուիրակութիւն մը, վար - չապետ Կրոզայի առաջնորդութեամբ Վարշաւա գացած է՝ մշակութային եւ զինուորական դաշնա - գիր մը կնքելու համար Ռումանիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ :

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ նաւաքաժին մը Հոնտուրաս (Կեդր. Ամերիկա) պիտի երթայ պաշտպանելու համար գաղթավայրը Կոստեմալայի դէմ : Շէֆ - ֆիլտ յաձնառած — 9100 ֆրանք — արդէն Համբայ եղած է : Կոստեմալայի մամուլը բուռն յարձա - կում կը կատարէ Ա. դլխոյ դէմ, բայց Լոնտոնի կառավարութիւնը չի կարծեր որ ամերիկեան հանրապետութիւնը կրնայ զինուորական քայլեր առնել հողամասը գրաւելու համար :

ՄԵՐ ՀՈՎՆԱՒՈՐԸ

(ՀԱՅ ԴԱՏԸ ԵՒ Ա. ՄԻՒՒԹԻՒՆԸ)

Բ.

Այլ խօսքով, ըստ այս յօդուածի, զայն ատոբաղդող Չիչէրինները յանձնարարուն կըլլային Թուրքիոյ առջեւ յետագային յատուկ (Թուրքեւհայ) դաշինք մը պարտադրել մեզի, որով Հայաստան կը հետաքրքէր — կամովին եւ սիրայօժար — բոլշեւզակ Թրքահայաստանէն :

Աւելի որոշ՝ մեզի համար փոս փորել ոչ միայն Թուրիոյ ձեռքերով, այլեւ զայն փորել տալ մեզի մեր սեփական ձեռքերով :

Դաշինքի 16րդ յօդուածի մէջ կը կարդանք.

« Ներկայ դաշինքը ենթակայ է վաւերացման : Վաւերագրուած օրինակներու փոխանակութիւնը տեղի պիտի ունենայ Կարսի մէջ, որքան կարելի է շուտ» (ibid., էջ 162) :

Իրրեւ վայր (դաշնագրի օրինակներու փոխանակման) չեն յիշուիր ոչ Մոսկուան եւ ոչ Էնկիւրին, այլ կը յիշուի Կարսը, որովհետեւ Մոսկուայի մէջ իսկ, բանակցութեանց ընթացին, արդէն նախաձեռնուած էին բոլոր մանրամասնութիւնները այն պատմական Ռորհրդաժողովի, որ քիչ աւելի ուշ պիտի դումարուէր Կարսի մէջ եւ ուր Մոսկուայի պահանջ դաշնագիրը պիտի պարտադրուէր Հայաստանի :

Այս Ռորհրդաժողովը, ինչպէս յայտնի է, բացուեցաւ 1921 Հոկտեմբեր 13ին, Կարսի մէջ, ախագահութեանը տակ Ռիկայի Խորհրդային դեսպանի՝ Կանեգիսի (անձնական բարեկամը Լենինի) :

Դաւերու եւ ենթադրութեանց ցանցին մէջ բռնուած Ա. Հայաստանը այս Ռորհրդաժողովին կը ներկայացնէին Աբգանով Մոսուեան (արտաքին գործոց գործակալ) եւ Պօղոս Մակինեան (բուսաւորութեան գործակալ) :

Կարսի դաշնագրի 2րդ յօդուածը նախնութեամբ — բառով, տառով եւ կէտադրութեան վերջին նշանով—կը վերարտադրէր Մոսկուայի դաշնագրի առաջին (1) յօդուածը :

Ուխտակիցները Կարսի դաշնագրի 2րդ յօդուածով կը յայտարարէին.

« Նեւ կայ դաշինքին մէջ Թուրքիա ըսելով կը հասկցուին այն հողերը (territoire) որ ընդունուած են իրրեւ Թրքական հողեր 1336 (1920) Ցունուար 28ի Թրքական ազգային ուխտով, մըշակուած եւ հռչակուած Օսմանեան Երեսփոխանական ժողովին կողմէ Պոլսոյ մէջ եւ հաղորդագրուած ժամուին ու բոլոր պետութեանց» (ibid. էջ 167) :

Այս յօդուածին տակ իրենց ստորագրութիւնները դնելով՝ նաեւ Ա. Մոսուեան եւ Պ. Մակինեան յանուն Հայաստանի կը հրաժարէին բոլոր Թրքահայաստանէն զայն ամբողջութեամբ Թրքական եւ Թրքական հողի կատելով :

Կարսի մէջ Ռուսիա կ'իրագործէր իր այն ծանձնառութիւնը, զոր Թուրքիոյ առջեւ ստանձնած էր Մոսկուայի դաշնագրի 15րդ յօդուածով :

Մինչեւ Կարսի Խորհրդաժողովը Երեւանի մէջ «անհրաժեշտ քայլեր» առած եւ Հայաստանի պարտադրած էր արդէն Մոսկուայի դաշնագրի առաջին (1) յօդուածը :

Պարտադրած էր աւելին. Մոսուեանններու եւ Մակինեաններու ստորագրութեանց անկեղծութիւնը Թուրքիոյ վկայած ըլլալու համար՝ նոյն Մոսկուայի պարտադրանքին տակ Ա. Հայաստանի վարիչ երէց Ա. Կարինեան կը յայտարարէր.

« Հայաստանի խորհրդայնացումով՝ Հայկական Հարցը միանգամ ընդմիշտ լուծուած է » :

Այլ խօսքով՝ Հայը միանգամ ընդմիշտ հրաժարած է իր բոլոր իրաւունքներէն հայրենական ոչ բոլոր հողերու վրայ, որ կը գտնուին Թուրքիոյ մէջ, Թրքական իշխանութեան տակ :

Հայաստան, Կարսի մէջ Ռուսիոյ պարտադրանքին տակ, կը հրաժարէր անգամ Սուլմալուի գաւառէն, որ պատմութեան մէջ Թրքական երբէք եղած չէ եւ ոչ Թրքական չէր նկատուեր անգամ Ազգային ուխտը :

Մենք տակաւին չենք գիտեր, թէ ինչ արձագանգ պիտի նկատ կատարի անօրինակ ողբերգութիւնը Հայաստանի մէջ :

Գիտենք սակայ, որ Կարսէն վերադարձին, առանձ մը եկաք, խորհրդաւոր պայմաններու տակ, պիձեռազարկ եղաւ Աբգանազ Մոսեան՝ Կարսի առաջին փաստաթուղթը իր ստորագրութեամբ վաւերագրող Ա. Հայաստանի արտաքին գործոց գործակալը :

Նաեւ լուրեր չէին կ'ընէին, թէ նոյն Մոսուեան Կարսի մէջ ամէն կերպ ժաքառած է այդ փաստաթուղթը չստորագրելու համար, քանիցս մրրձած է լքել Ռորհրդաժողովը եւ մեկնիլ հռնկէ, սակայն է վերջոյ, պատուելով իր բոլոր ճիգերով մէջ Ռուսիոյ պարտադրանքին տակ մնացած եւ Պ. Մակինեանի հետ միասին իր ստորագրութիւնը դրած է այդ դաշինքին տակ :

ԻՆՉՒ. ԻՆՉՒ ԸՍԻՆ՝ ՈՐ ԵՍ ՀԱՅ ԵՄ

Դ.

... Ցանկարծ կոչտ ձեռք մը կը ցնցէ զինք : Հապանք, աւելի հեռու չենք երթար : Ռոլան կը տեսնէ որ մինակ է բաժանմունքին մէջ : Ճամբորդները խլուեր գացեր են : Ու լռելեայն դուրս կը նետէ կայարանէն : Հոս ունի Հայու հասցէները ու նամակներ, որ զինք կր յանձնարարեն : Ու նամակները իր զալուստը յայտած են արդէն : Հայրենակիցներ զինքը կ'ընդունին սիրով : Ու ան կը շշկլի քաղաքը, կ'երթայ ծովափ : Բայց չի գիտեր թէ ո՞ւր կ'երթայ եւ ի՞նչ կ'ուզէ : Ցամենայն դէպս այլեւս չերթար : Կը կենայ հոն : Ճամբան հատած է : Ու այս կուսակրան ամբիոնի սիրը երկիրն է, ուրկէ խլուած է ինք, — Ցի Թիւրքայ : Ու ճիշդ հոս այ ատա, իր խոովքը կը մեծնայ չտեսնուած չափով : Ի՞նչ, ասկէ անդին այլեւս ճամբայ չկայ : Միւս ափոը այս կապոյտ հրաշքին, Թուրքիան, ուճիզի դասական հայրենիքը, թէեւ ոչ միակը աշխարհի վրայ, ինչպէս յիմարաբար կը կարծենք Հայերս : Բայց ան կ'ուզէր դեռ աւելին : Երթալ հեռու : Խրել Փոքր Ասիա : Իրրեւ տարաշխարհիկ ճամբորդ, մտնել Կեսարիա : Խարխափիլ վեր — վար Հայոց թաղին մէջ : Զարհուրիլ չուկան ու մօտէն տեսնել դահիճները մեր ցեղին, քանի որ ամէն Թուրք դահիճ մըն է : Ու երկարել քայլերը քաղաքէն դուրս, այն սեւ խճուղին, ուր, փրկուածներ, ամբան օր մը, 1915ին, զինք խլած է քաղցր ու չքնաղ Հայուհիի մը ձեռքէն, իր անուշ, իր ամենասուրբ «Մաթթի»ին (մայրիկ) :

Բայց առանկ բան չկայ : Հայը չի կրնար Թուրքիա մտնել, եթէ նոյնիսկ անուն Ռոլան Թուպկո ըլլայ : Դէմքէդ կը ճանչնան քեզ : Ու յետոյ... : Ցետոյ՝ դիտես որ նաեւ խզիլ երդումի մէջ անգամ Թուրքերը, մտնելով, Հայեր կ'դառնան : Նաեւ, որ իրենց քաղաքներուն առջեւ չունչ կ'առնեն, կը հանգստանան : Մինչեւ հոս, տղան, եւ ոչ աւելի անդին : Անդին քու հայրենիքդ է, դարաւոր սուրբ հողը, քեզի համար արդիլուած գօտի : Դարձիր ետ : Դու ոսկիս տան Հայրսկոսկի մէջ, ու հայր ու մայր : Ու չքնաղ, կապուտաչուկ ու խարտեաշ Իլգէն, սպասած մատոռով : Ի՞նչ կ'ուզես դեռ :

Ու յետոյ, այ տեղ, այնտեղ, Ռոլան, ի՞նչ կը յուսաս դանել : Մենք բոլորս մազապուրծ փախած ենք ատկէ, խեղդելով վիշտս մեր կուծքերուն տակ, կլլելով մեր արիւն այտուքը : Եթէ նոյնիսկ հնար գլայ ու երթաս հոն, ի՞նչ կ'ըսպասէ քեզի, Շերիմ չունեցան անոնք : Միլիոնները, ամբողջ ժողովուրդ մը : Քրիստոնեայ, անշուշտ հեդնանքի համար, եւ հին ու պատճառի մշակոյթի տէր : Բայց ոչ մին, ոչ ալ միւսը, ոչ ալ որեւէ բան երկրի վրայ, օդնեցին մեզի : Եւ մեր արիւնը փոխուեցաւ չահուէս արժեթուղթի՝ միջազգային սակարանին մէջ : Թէ որ դիտնայ կ'ուզես... : Թերեւս ծովը գալուստդ ողջունէ, ծովը միայն, բարձացնելով փուչիի ամպ, Աւետարանի տափաստան երուն վրայ : Ու դու մտածես, մտածես, թէ

Ականաւոր հայ համայնավարներէն Բ. Բորեան, իր երկհատոր ուսումնասիրութեան մէջ — հրատարակուած Մոսկուա — բարձրագոչակ կը վկայէ.

« Աւելի ծանր եւ աւելի անպատեհ խաղաղութիւն՝ քան Կարսինն է, պատմութեան էջերու վրայ հազիւ թէ կարելի է գտնել :

« Ռորհրդային Հայաստանի համար այդ ծանրը խաղաղութիւնը, որու նմանը պատմութիւնը չի ճանչնար, թելադրուած էր « յեղափոխական » (չակերտները՝ Բորեանէ .—) Թուրքիոյ կողմէ յեղափոխական պատերազմի մէջ յաղթանակած Հայ աշխատաւոր ժողովուրդին որ յեղափոխական խանդավառութեամբ ալեակցած էր Դաշնակցական կառավարութեան պարտութեան եւ « բոլշեւիկ » (չակերտները՝ Բորեանէ .—) Թուրքիոյ յաղթանակին» (Բ. Բորեան — « Հայաստան », Հ. Բ., էջ 163—164, Մոսկուա, 1929) :

Ասոր, ի հարկէ, « Հայ աշխատաւոր ժողովուրդի մասին չէ. իր մեծամարժէք ու մեծածաւալ գործին տարբեր էջերուն վրայ հեղինակը կուսակրան անունը այդ « աշխատաւոր ժողովուրդին, կուսակ անունը Ռուսիոյ, որ ալեակցած է « յեղափոխական » Թուրքիոյ՝ Հայաստանի « հակայեղափոխական » դաշնակ կառավարութիւնը պարտութեան մատնելու համար...

Այս ալեակցութիւնը Ռուսիոյ կողմէ կ'ընծայաուէր Թուրքիոյ՝ տալու համար մեզի Կարսի դաշնագիրը, որ, վկայութեամբ միւս նոյն Բորեանի, (ըստ էութեան ամենամաթար եւ ամենահայատառակ խաղաղութիւնն էր Հայաստանի համար» (անդ, էջ 300) :

(Մնացեալը յաջորդով)

Հայերէնի գրական լեզուի զարգացումը Սովետական Հայաստանում

Ա.

(« Սովետական Հայաստան ամսագիր », Սեպտեմբեր 1947, Թիւ 9 (27) :

Լեզուն պատմական երեւոյթ է, հասարակական դիտակցութեան ծրագ ձեւ, որը կերպարանափոխման է ենթարկւում հասարակութեան պատմական զարգացման եղանակով պայմանաւորուած հասարակական յարաբերութիւնների փոփոխման համեմատ : Լեզուն, ինչպէս եւ գաղափարաբանութեան մասնաձեւերը, դիտութիւնն ու արուեստը, բարոյականութիւնն են., ընկերվարական հասարակութեան մէջ տարբերւում է դասակարգային յարաբերութիւններով պայմանաւորուած գաղափարաբանութեան ձեւերից եւ իրենց բովանդակութեամբ, եւ կառուցուածքով եւ գործառոյթների եղանակներով :

Սովետական հասարակութեան մէջ լեզուն զարգանում, բարգաւաճում է մեր պետութեան աղգային քաղաքականութեան համապատասխան, քաղաքականութիւն, որը բացառում է ազգային տրեւէ լեզուի առաձնայատուկ արտօնութիւնները :

Տակաւին տարիներ առաջ Լենինն ու Ստալինն նչել են՝ որով չի ընդունում եւ չի պաշտպանում ազգերի եւ լեզուների իրաւահաւասարութիւնը չի պայքարում ամէն տեսակի ազգային ճնշման եւ անիրաւահաւասարութիւնների դէմ, նա դեմոկրատ չէ :

Մեր մեծ առաջնորդները գտնում էին, որ ազգային փոքրամասնութիւնների տնտեսական եւ կուլտուրական զարգացման համար, անհրաժեշտ է դասաւանդումը վարել մայրենի լեզուով :

Լենինի եւ Ստալինի այդ ուղղութեամբ իրականացան միայն ընկերվարական հասարակակարգում, ուր պետութիւնը իր ամենօրեայ հոգատարութեան առարկան դարձրեց ազգային փոքրա-

---

ազդ փոշիին խառնուած ան ամբիոններ քուկինները, մերին երուն, հայ ազգին... :

★

Զկնորսները այլեւս ծանօթ են այդ կերպարանքին որ չի հեռանար ծովափէն : Կը պատի հոն օրերով : Կը նստի խարակներու բալը, ու ձեռքը ծծօտին, ժամերով կը նայի հարաւ-արեւելք, երբ ցաքող ու հեռացող արեւը ալիքները զարդարէ : Երբեմն ալ չրթնդէն երգ մը կը թրթռայ, երգ մը, յուզիչ եղանակով :

« Կ'ողջունեմ քեզ ծովուն վրայէն »,

« Հայրենիք, հայրենիք, հայրենիք »(*) :

Թերեւս բանաստեղծ մըն է ան, թերեւս նկարիչ : Ան, թէ որ գիտնային թէ ան աւելի բան մըն է : Մարդ մը որ իր անունն իսկ չի գիտեր : Ոչ ծրնողք ճանչցած է, ոչ ծննդավայր, ոչ ալ ազգութիւն : Որ քանի մը չարաթ առաջ միայն, ան ալ դիպուածով, իմացած է իր ինքնութիւնը : Ու հիմա կը փնտռէ կորսուած սիրելիները, կորսուած հայրենիքը, կորսուած աշխարհը, կորսուած երջանկութիւնը : Իր արուէն կը ժայթքի միայն բառը, « մաթթի, մաթթի », փոխան մայրիկի, քանի որ դեռ իր լեզուն իսկ չի գիտեր : Ծովային թրջուշուն, իրենք ալ գնակիչները այդ ափոնքներուն ու խարակներուն, կը բարեկամանան իրեն : Ամպարտութիւններ կ'լսեն առջին, ու գլխուն վեր : Ու թռչելով ալիքներուն բալը նորէն վեր կը բարձրանան, յետոյ մօտ կուգան իրեն ու կը հարցնեն հոդոտալով. « Հաանեցա՞ր մեր խաղերուն, յա չէ՞ն անոնք » :

Թռչուններն ալ մարդու պէս անխելք են, ու զան չըլլիկ կը կարծեն, որ հաճոյքին համար այս ամբերը եկեր է, իրենց խաղերը դիտելու : Ամեն ցմէ քանի մը հատ սեւուլիկ են, կը սահին իր մօտէն, կ'ուզեն թեւերնին անոր քսել ու փայփայել զայն :

... Այդ օրը ծովը կատղած էր, ու Ռոլան առ աւելի մօտեցաւ անոր, խարակի մը գլուխը, որ ծռեր անդունդ կը նայէր : Ծովը կը պոռար կըկանչէր իր հսկայ ձեռով, ու Ռոլան, անքուն, ինչպէս յաճախ, փակեց ծանրացած կոպերը այդ վայրի օրորքին : Ու իր դէմքին ժպիտ մը ծաղկեր սկսաւ : Ու իր դէմքը վարդի գոյն առաւ : Ու ձեռքերը նոր յարժէր, կը բարձրացնէր, շրթները կ'եփարէին : Կը թուէր թէ կը խօսակցի : Ռոլան երազ կը տեսնէր : Ու երազին մէջ սեւուլիկ ծրիտասարդ կին մը մօտեցաւ : Ուզեց փարիլ իրեն, գրկել զինք, ու խօսեցաւ յուսակ .

— Տղաս, Վահագն :

Ե. ՔՈՉԵԱՆ

(*) Ich grüsse dich über das Meer,
Helmatland, Heimatland, Heimatland.
Ծանօթ մեղեդի մը գերմաներէն, չատ յուզիչ :

Ս. ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ

Ղարաբաղի մշակութային կյանքի ամենաուշագրավ երևույթներից մեկը, որ ուշադրություն է գրավում ոչ միայն մեր հանրապետության, այլև նրա սահմաններից դուրս, Ղարաբաղի ժողովրդական երգերի ու պարերի ամենամեծ ու հարուստ հավաքածուի հրատարակությունն է, որ կատարվում է Ղարաբաղի պետական ֆիլհարմոնիայի նախաձեռնությամբ։ Ղարաբաղի ժողովրդական երգերի ու պարերի ամենամեծ ու հարուստ հավաքածուի հրատարակությունն է, որ կատարվում է Ղարաբաղի պետական ֆիլհարմոնիայի նախաձեռնությամբ։ Ղարաբաղի ժողովրդական երգերի ու պարերի ամենամեծ ու հարուստ հավաքածուի հրատարակությունն է, որ կատարվում է Ղարաբաղի պետական ֆիլհարմոնիայի նախաձեռնությամբ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Կառավարութեան Նախագահ Հ. Ս. Ո. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ Ա. Ս. Ո. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Կառավարութեան Նախագահ Հ. Ս. Ո. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ Ա. Ս. Ո. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

#

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286.

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 29 Février 1948 Կիրակի 29 Փետրուար

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5279-ՆԱՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԹԻՒ 888 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ՝ 5 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՏԵՐԵՒԱԹԱՓ

Կալանաւոր մը եւս պզտպատէ վարագոյրէն ներս։ Այս ա՛զամ գոհն է բարգաւադոյն քաղաքակրթութեան եւ մշակոյթի տէր ժողովուրդ մը։

Չեխոսլովաքիոյ ազատ ու ժողովրդավար կարգուսարքը ոչ եւս է, չնորհիւ ամենազօր կոմինֆորմի դաւերուն եւ Մոսկուայի գործակալներուն։

Երկ օր առաջ, ամիսներէ ի վեր սպրքուած դաւագրութիւն մը իր լուսաբան հասաւ եւ Չեխոսլովաքիոյ մէջ կաջմուեցաւ. «կոմմիր» կառավարութիւն մը՝ կատաղի համայնավարի մը վարչապետութեամբ։

Տասը օր առաջ Փրակայի գահլիճէն կը հրաժարէին Ընկերվարական, ժողովրդական եւ Դեմոկրատ կուսակցութեանց նախարարները որով - հետեւ համայնավար նորքին նախարարը զաւադրական արարքներով կ'ամբաստանէր զիրենք։

Երկուշաբթի օր, գեմոկրատները ճակատ փոխելին ու ոչնչին դործակցիլ համայնավարներուն հետ։ Ճամբան հարթուած էր արդէն, մանաւանդ որ Մոսկուայի բարեկամները ձեռք անցուցած էին բանակն ու ոստիկանութիւնը։

Չորեքշաբթի տեղի կ'ունենար համայնավար կուսակցութեան վարչին եւ նախագահ Պենէշի տեսակցութիւնը որուն ընթացքին կոթվար կը ներկայացնէր իր վերջնական պայմանները— եթէ չ'ընդունիք, արիւն պիտի հոսի ...

Ալեհեր նախագահին ուրիշ բան չէր մնար եթէ ոչ ընդունիլ ներկայացուած «վերջնագիր»ը, որպէսզի քաղաքացիական կռիւ մը տեղի չունենար երկրին մէջ։

Բնականաբար, նախագահը չատ լաւ գիտէր թէ Փրակա գնած էր Մոսկուայի արտաքին փոխ - նախարար՝ մարշալ Խոտին յանձնարարականով եւ թելադրութիւններով։

Երեք օրէ ի վեր Չեխոսլովաքիան մտած է խորհրդային ծիրին մէջ ու կարմիր ոստիկանութիւնը արդէն սկսած է, մէկ գիշերէն մաքրադործել «յետադիմական» տարրերը եւ միւս կողմէ ազդայացնել երկրին արդիւնաբերութիւնը, առեւտուրը, հաղորդակցութեան միջոցներն ու պետական մեքենան։

Նոյնիսկ հրահանգ տրուած է նախակրթարաններուն եւ համալսարաններուն որ Լենինի եւ Սթալինի նկարներով զարդարեն դասարաններուն պատերը։

Անշուշտ, նորընտիր կառավարութիւնը չէ մոռցած յանձնարարելու որ Պենէշի նկարն ալ կախեն... ապացուցանելու համար որ բան փոխուած չէ եւ Չեխոսլովաքիան պիտի ունենայ ա՛զատ ժողովրդավարութիւն։

Չեխոսլովաքիոյ դէպքերը կը յիշեցնեն այն մեքենայութիւնները որոնք տեղի ունեցան արեւելեան Եւրոպայի մնացեալ երկիրներուն մէջ — Ռումանիա, Պուլկարիա, Հունգարիա կամ Եուկոսլաւիա։ Նոյն դասական ամբաստանութիւնները աջակողմեաններուն դէմ — լրտեսութիւն օտար պետութեանց հաշուոյն, կեղեքում աշխատաւոր բազմութեանց եւ համատարած յետադիմութիւն։

Չեխոսլովաքիոյ դէպքերուն մէջ ամենէն ուշագրաւն է այն պարագան որ Խորհրդային Միութիւնը երեք հարիւր մղոն եւս իր ժողովրդային արեւմտեան Եւրոպայի։ Մոսկուայի թաթը կ'երկարէր արդէն մինչեւ Զուիցերիա։ Այդ էր պատճառը որ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը պարտք կը սեպէր ահազանգը հնչեցնելու։

Նորընտիր վարչապետ կը յայտարարէ թէ Չեխոսլովաքիան պիտի ունենայ ժողովրդավար վարչաձեւ մը։ Նոյնիսկ ճառեր արտասանուեցան Եուկոսլաւիոյ, Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ մէջ բայց կոպիտ իրականութիւնը այն է որ հաստատուած է համատիրական իշխանութիւն մը իր բոլոր տուեալներով։

Եւրոպայի «յետադիմական» մամուլը արդարօրէն կ'ընդվզի այս ենթամիտ դաւադրութեան դէմ ու զանազանութիւն չի դներ Հիթլերի եւ Սթալինի քաղաքականութեանց միջեւ։

Ջերչիլ 1946ի մարտին կ'ազդարարէր հանդիսաւոր կերպով — «Շիթիթինէն Թրիէսթէ երկաթէ վարագոյր մը իջած է. զո՛յշ. կրնա՞ք ժամանակ չունենալ ...»

Ամերիկայի առեւտրական նախարարը իր կողմէ կ'ազդարարէ որ ներկայ Ռուսիան աւելի մեծ սպառնալիք մըն է քան երբեք եղած էր երկուան Գերմանիան։

Եւ ցակոբ Սթալին կը չարունակէ իր ճամբան անխռով ու արդէն կը պահանջէ զինակցութիւն մը Ֆինլանտայի հետ։

Տերեւաթա՛փ չարաչուք հեռանկարով։ Մանր մուները պետութիւնները հետզհետէ կը մտնեն Խորհրդային Միութեան ծիրին մէջ եւ Արեւմուտքը սկսած է սարսափիլ։

Մինչեւ ո՞ւր, սակայն, համայնավարներու այս արշաւը։

Պատասխանը պիտի տայ յառաջիկայ քանի մը ամիսներու պատմութիւնը։

Ժ.

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԽՄԲԱԳԻՐ, ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՆԿԱՐՈՒԱԾ ՎԵՐՋԵՐՍ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ, ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՅԱԿՈԲ ՕՇԱԿԱՆԻ ՀԵՏ (աջ)։

ՕՐ Ը ՕՐԻՆ

ՅԱԿՈԲ ՕՇԱԿԱՆ

1918ի զինադադարէն վերջ, «Ճակատամարտ»ի խմբագրատունը, իր տիրը-կալ աւադութիւններով, չատ կը յիշեցնէր «Ազատամարտ»ը, առանց, ի տարբեր, իր ամէն-օրեայ աչքերևոյթներէն զատ ներելու մաժակ մը, Ակնունի մը, Զաւարեան մը կամ Վարուժան մը։

Ճմբաղրատան առաջին յարկին Ռոստոմ դեսպանի պատերը զարդարուած էին մանր-մասն ահազանգներու սկարներով, ուրիշներ՝ անոնց ալժէքին խոր գիտակցութեամբ տուդորուն եւ անոնց յիշատակին խնկարկու նորերու կողմէ։ Իսկ վերջ, խմբագրատունը եկող գացող «Մեծերուն» կարգին մենք ալ մեր յիշատակի եւ տպաւորութեան տախտակին վրայ, հաւատարմութեամբ կը գծէինք կերպարանքը Ց. Օշականին, Զ. Եսայեանին, Կ. Չարխչեանին, Ե. Օտեանին ու աւելի ուշերուն, Նարդունիին, Ահարոնին ու Մ. Զարիֆեանին։

Օշական, հին բարեկամ մը խմբագրին, իր տունին մէջ էր հոն, ինչպէս Ահարոն քոլոլին կը կերը եւ աւուց առօրեայ կատակներուն զոհը։ Միւսները քիչ մը աւելի պաշտօնական, բացի Օտեանէն, որ իրր աշխատակից չատ ուշադիր գնդիկն կամ կարոյին տեղը կը գողնար իր «Ծոմա»երուն համար։

«Խոնարհներուն» եւ «Մեռացորդաց»ին անփոխարինելի հեղինակը ամէն առաւօտ ակնարկ մը ուներ նոր հրատարակութեան մը մասին, երբեմն առաջ երբեմն հեգնոտ ժպիտով մը չեշտուած, բայց ամէն-դէպ-ալ սեղմած իր սրտին վրայ, գուրգուրանքով մէկու մը որ իր տան, իր ընտանիքին սեփական ինչքը պաշտպանելու կոչումը ունի։ Իր տունը Հայ մշակոյթն էր, իր ընտանիքը Հայ գրականութիւնը՝ զոր սիրեց իր սրտին բոլոր ուժովը։ Մինչեւ որ այդ ընտանիքին անքաղաքակիրթ եւ խորթ անդամները ասղնտեցին զայն, արիւնեցին ու օր մըն ալ դամբարանի մը մէջ փակեցին վրան գռելով՝ «Հակախորհրդային գրող Ց. Օշական»։ Այդ սեւ արձանագրութիւնը սրբեցին «Խոնարհները»ը «Պաղտոյտ»ի ձեռքով։

ՍՕՍԻ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱ

ԵՐԿՐԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ՁԵՌՔԸ

Չեխոսլովաքիոյ նորընտրը դահլիճէ անդամներուն երդումի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ, ուրբաթ օր, նախագահական պալատին մէջ։ Այս առթիւ վարչապետ Գոթվալտ ճառ մը խօսելով, ըսաւ,— Սրտաւ լոյսին չեմ պայծառ իրողութիւն մըն է որ յուսահատական վերջ մը կատարուեցաւ քայքայելու համար մեր՝ կառավարութիւնը եւ ազգային ճակատը։ Մեր ժողովուրդը հիանալի կերպով ցոյց տուաւ որ միացած է։ Մօտ օրէն կառավարութիւնը պիտի ներկայանայ խորհրդարանին եւ վստահ եմ որ այս վերջինը իր վստահութիւնը պիտի տայ ա՛ռ։ Սենք կը մերժենք արտասահմանի անհիմն յայտարարութիւնները որոնք կը վտանգեն մեր ազատութիւնը։ Մենք չենք որ ժողովրդավարութեան մասին դասեր պիտի առնենք՝ առանցք որոնք իրենց խղճին վրայ ունին Սլանսկի ողբերգութիւնը, որուն գործակիցներ Հիթլերի հետ մեր երկիրը բաժան բաժան ընելու համար եւ ապօրինի մըշեցներով ընչեցին մեղի հետ կապուած դաշնակցութիւնը։

Նախագահ Պ. Պենէշ պատասխանեց.— Երկար տարիներ ի վեր կը մտածենք մեր ներքին տագնապին մասին։ Ցնկայ այն եզրակացութեան թէ այլեւս անյարմարեալ եր ընդունիլ ձեր առաջարկները։ Դուք կ'ուզէք պետութեան գործերը վարել նոր միջոցներով եւ ժողովրդավարութեան նոր ձեւերով։ Կը մաղթեմ որ դուք եւ մեր ազգը աւելի երջանիկ ըլլաք։

Երդումի արարողութենէն ետք, նախագահը պիտի գնայ հանդստանալու ու թերեւս խմբագրելու համար իր տրամարանականը։

Չեխոսլոաքիան «կարմրցնելու» աշխատանքները յառաջ կը տարուին։ Գրաւուած են բոլոր գործարանները, պետական պաշտօնեաները հետեւիլ կը «մաքրագործուին»։ Հաշուելարդարի կ'ենթարկուին ընդդիմադիր կուսակցութիւնները որոնց թերթերուն հրատարակութիւնը արգիլուած է։ Մաքրագործում կը կատարուի նոյնիսկ դպրոցներէն ներս. համալսարանին փրոֆէսօրներէն երեսուն հոգի պաշտօնանկ եղած են։ Գաւառի բչիջները չոգեկրնդ կ'աշխատին նոր անդամներ արձանագրելու համար։ Համայնավարներուն ձեռքը անցած են, բնականաբար, բոլոր մշակութային հիմնարկութիւնները իւնչպէս նաեւ երկրին պետական մեքենան գիւղերէն մինչեւ քաղաքները։ Կուսակցութեան անդամ կ'ընդունուին ընդդիմադիր չարքերը, բայց խիստ հակողութեան տակ են վարիչները։ Կարգ մը երեսփոխաններ ինքնաբերաբար հրաժարած են։

Մամուլը դրաքննութիւնը վերահաստատուած է։ Աղդարարութիւններ եղած են օտար թղթակիցներուն որոնք իրենց լուրերը պիտի քաղեն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՋԵՐՄԱՉԱՓԸ...

Շատ տարիներ անցած է այդ օրէն ասդին:

Ասոմր մը ընկերներով, հէծանիւներով Վարդան աղբօր ագարակը գացեր էինք:

Համեստ կալուած մըն էր: Ափ մը հող սեփականան: Ջաղաքէն շատ հեռու չէր, հազիւ՝ ութը - տասը քիլոմեթր:

Մեր կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով չատ տաքօրինակ ու արտակարգ բանի մը հանդիպեցանք, հոն՝ Վարդան աղբօր ագարակին մէջ:

Այդ օրը շատ տաքուկ արեւ կար: Նստած էինք դեռ առջեւ; զովասուն արեւին տակ, սեղանին բոլորտիքը:

Ջրոյց կ'ընէինք անցեալին, ներկային, ու նաեւ գալիքի մասին: Կատակներ, պատմութիւններ ու զանազան դրուագներ կը վերոյիշէինք մեր կեանքի պատանեկան ու երիտասարդական տարիներէն ու կը զուաճանայինք: Սեղանին վրայ ալ ամէն բան առատ էր:

Յանկարծ, Վարդան աղբար չփոթած՝ ձայն կուտայ կնկանը՝ Տիկին Վասիլին.

— Կնիկ, նայէ, հոն նայէ՝ «Մինոյ»ին (շնիկ): Ինչո՞ւ այդպէս ձեւեր, չտեսնուած չարժումներ կ'ընէ այսօր:

Մինօն, քիչ անդին, պարտէզին մէջ՝ բանջարեղէններու թուփերուն տակ կը մտնէր, կ'ելլէր արագ, անդադրում պոչը դետին քսելով ու տապկտելով:

— Ի՞նչ դիտնամ, մարդ: Անշուշտ բան մը ունի՝ կամ բան մը կը փնտռէ անասունը, հոն՝ թուփերուն տակ, կը պատասխանէ տիկին Վասիլա:

Բոլորիս ուշադրութիւնը կը կեդրոնանայ Մինոյին վրայ:

Իսկապէս, պզտիկ Մինօն անօրինակ ու չտեսուած չարժումներ կ'ընէ: Ահա, նաեւ կը միացնէ նոյնիսկ չարժումներուն ազեկտուր կատաղած, հալոյ, ոռնոց:

Դժբախտ անասունին ձայները բնական չէլլէր: Մարածի պէս է: Շունչը կը հատնի: Կարծէք մէկը կը շնչին ամուր սեղմած է:

Ցետոյը դետին կը խփէ անդադար: Ագին՝ ագուռներուն մէջ, ու ոտքերը անդադար կը դոյան:

Երեմն քիթը վեր՝ խեղդուկ ձայնով կը կատկտձէ, ոռնալու պէս բաներ մը կ'ընէ ու կը դառնայ դադրեցնով, սարսռալով մեւնոյն տեղին վրայ:

Ադրալի կացութեան մէջ է դժբախտ անասունը:

Ու մենք բոլորս ալ մեր ուշադրութիւնը Մինոյին ուղած զանազան ենթադրութիւնները կ'ընենք շնիկին վիճակին չուրջ:

Վարդան աղբար հետեւեալ յայտարարութիւնը կ'ընէ վճռական ու ինքնավստահ:

— Այդ շունը ջերմ ունի ...:

— Ի՞նչ, ջե՞րմ, խենդեցա՞ր մարդ: Շունե՞րն ալ ջերմութիւն կ'ունենան եղեր,— զարմացած կը հարց է Տիկին Վասիլա:

— Անշուշտ: Անոնք ալ ջերմ՝ դող կ'ունեն ան, կնիկ: Անոնք ալ կենդանի, ընչաւոր էակներ են չէ՞: Ու եթէ մեր Մինօն ջերմութիւն չունի չլես կը թողնեմ,— կ'ասլեցնէ Վարդան աղբար:

— Վայ, խեղճ Մինօս, կը յարէ Տիկին Վասիլա,— հապա ի՞նչ պիտի ընենք, մարդ, հիմակ: Նայէ, ինտո՞ր օղիկ օղիկ կ'ըլլայ: Կը զայարուի ինքն իր վրայ: Շուրջիններէն կլլել, լափել, կուտալ կ'ուզէ: Չխենթեցա՞ր ու կատղի ...

— Ի հարկէ, կնիկ, ծանր ու հաստատ թօնով կը խօսի Վարդան աղբար, — ի հարկէ, այդքան տարբերութիւն, ջերմութիւն ունեցող մը վերջ ի վերջոյ բաժինը պէս կ'ըլլայ:

— Քանի որ վստահ՝ համոզուած ես, թէ՝ ջերմութիւն ունի, մարդ Աստծու, ջերմաչափը ներսն է, ելլէ բեր, ու անդամ մը նայէ անլեզու անասունին ու եթէ բաներ ճիշդ ըլլայ միջոց մը խլտինք, ձար մը ընենք,— կ'առաջարկէ Տիկին Վասիլա:

— Ի՞նչ, ինչ ըսի՞ր, ջերմաչա՞փը, ո՞ր ջերմաչափը՝ մե՞ր,— զարմացած կը հարցնէ Վարդան աղբար:

— Ա՛չուշտ մեր ջերմաչափը: Ա՛կէ զատ ուրիշ տեսակ ջերմաչափ կա՞յ,— կ'ասլեցնէ Տիկին Վասիլա:

— Խենթեցա՞ր: Թոզուցի՞ր էյ կնիկ, խելաց տղքատ: Մարդոց ջերմաչափը անոնց ջերմին աստիճանը կրնա՞յ չափել... Անոնց համար ալ անշուշտ, մասնաւոր ջերմաչափ գոյութիւն ունի, որը մեր մինչեն չատ տարբեր ըլլալու է ...:

Վարդան աղբօր յայտարարութիւնն ու մտքերը կր հաստատէ մեր ընկերներէն մէկն ալ, որը բժիշկական չատ բաներ կարդացեր էր ու գրեթէ բժիշկի մը չափ ալ գիտութիւն ամբարած:

Ասկէ անդին ալ մի հետաքրքրուիք թէ՝ ի՞նչ եղաւ Մինօն ...:

●

Բայց, ինչո՞ւ պատմեցի, վերյիշեցի այս պատահարը այսքան տարիներ ետքը:

Բացատրեմ, միտքս .

Սակայն, նախ եւ առաջ յայտնեմ թէ՝ յետագայ բաղդատութիւններս , օրինակները « Մինոյի շուրջ չի դառնար, այլ ջերմաչափի», Վարդան աղբօր խօսքին, ըսածին թէ՝ «անոնց եւս մեր ջերմաչափերը միեւնոյնը չեն»... եւայլն:

Որովհետեւ, մենք փրֆ. Գէորգ Աբով չենք, որ եղենք մեր կարմիր — կատար աղբարիկները «Մինօ» անուանենք, չունի տեղ դնելով՝ զիրենք:

Ոչ, մեզմէ հեռու այդ միտքը, այդ չափն ու բաղդատութիւնը: Կ'ինենք ու ընդդնենք, խնդիրը միայն ջերմաչափին, Վարդան աղբօր խօսքին չուրջ կը դառնայ :

★

Սակայն, որ կոմունիզմի քարոզող դրչակերուն, անոր վարդապետութիւնը տարածողներուն կամ պաշտպանողներուն կը հանդիպիմ... ամէնքապէս, կայծակի արագութեամբ միտքս կուգայ, աչքերուս առջեւ կը կախուի Վարդան աղբօր չիշած անեկդոյթ, ինձի համար մինչեւ այսօր անծանօթ «ջերմաչափ»ը:

Մինակ երկու օրինակ մեր ըսածը — աւելի ճիշդ Վարդան աղբօր ըսածը — հաստատելու համար, մէկը Հայաստանէն ու երկրորդն ալ արտասահմանէն ... :

Ու ընթերցողը պիտի համոզուի անպայման մեր բերած ապացոյցներուն, փաստերուն առջեւ, թէ՝ անոնց... ու մեր ջերմաչափները խոտոր կր համեմատին:

Աբրեօ՛ք, կոմունիզմի վարդապետութեան իրենց տուած հաւատարմութեան երդումին առեն զիրենք մեզմէ տարբեր կազմախօսութեան մը խմորո՛վը կը վերաչաղեն... ու ատոր համար ալ անոնց ու մեր ջերմաչափերը այլեւս միեւնոյնը չեն մնա՛ր :

Առաջին օրինակը, ահաւասիկ, կարմիր մազմօրուքով ու նաեւ կարմիր լերդացած արիւնի պէս ուղեղով Փրօֆ. Գէորգ Աբովինը, որ կարծեմ դուք ուրիշ անգամ մը տեսած կ՛ք ամստեղ ու չէք կրցած պիտնալ թէ՝ ասիկա ի՞նչ ջերմաչափ է: ցոյց տանք միայն՝ պզտիկ մէկ ծայրը, իր քանի մը աստիճաններով .

... Դուք, դաշնակ չներ,
Մեզ չենք մոռացել ,
Որ պիտի ջնջենք
Երկրից առ յաւէտ
Սեւ ֆաշիզմին հետ՝
Նաեւ հետքն իսկ ձեր ...

Աբիկա , կոմունիստ՝ այ՛ ալ Փրօֆէսէօր մարդու... ջերմաչափ է:

Այժմ, փորձենք այստեղ ցոյց տալ նաեւ մեր ջերմաչափը, «Հէվ ճան Երեւան» կամ՝ «Թուղթ ատ Երեւան » դրօշիկէ պատահաբար էջերը բանալով, որ արուած է իբրեւ պատասխան մաղմօրուքով համաչխարհային Փրօֆէսէօր տիրադասով Գէորգ Աբովին, «դուք դաշնակ չներ» ջերմաչափին իրբեւ պատասխան, երիտասարդ, չատ «ջահել» ու տակաւին արիւնր տաք երիտասարդի մը կողմէ .

... Իսկ դու հեռաւոր, երջանիկ ընկեր
Օ՛ Գէորգ Աբով,
Հոգուդ մէջ զիզուած այդ մաղձը դեղին
Ցանձ իր Զանգուի ցասկոտ ջրերին,
Ախիր ականջիդ թմբուկը պրթռուր
Որպէս զգայուն
Ու յարաքրքիռ մի տիեզերգոն
Հայելիի հողի տրտփուն կրծքին ,
Լսիր դու հողին, լսիր դու հողին,
Դու հողին լսիր,
Ու նա քեզ կ'ասի, թէ չկայ խնդիր
Իր զաւակների միջեւ տարաձիր,
Թէ չկա՛ն չներ.
... Այլ կան բիւրաւոր տառապող սրտեր՝
Նո՛ր հողի համար...

Իրրեւ երկրորդ օրինակ՝ ջերմաչափի, յիշենք նաեւ սա մեր հարեւան «ան լանկ Աւմէրիկէն»ն ու իր «Լոնտոնի առեւանդիչ»ը... իր լիտուքներովն ու սպառնալիքներովը:

Ու այս երկու օրինակներն անդամ բաւական են համոզուելու համար թէ՝ իսկապէս, մեր ջերմաչափը չի կրնաք քննել, չափել ու արձանագրել տառերուն չափը: Եւ, համոզուած ենք, որ ոչ թէ քառասուն աստիճաններոց մեր ջերմաչափը, այլ՝ երկու անգամ քառասունն ալ տակաւին անոնց ջերմը չափելու համար վրդ կուգայ...:

Ահա թէ ինչո՞ւ մեր կեանքը Բաբելոնի վերածուած է այն օրէն ասդին, որ կոմունիստական նոր ջերմաչափ մը հնարուած է, որը խոտոր կը համեմատի մեր սվորական ջերմաչափին հետ :

Այո, ընկերներ եւ բարեկամներ, Գալիֆորնիայէն մինչեւ Թէհրան ու Երեւան կոմունիզմին ու իր կարմիր աւետարանին հաւատացեալները ազգային, քաղաքական, ընկերային, մշակութային ու գրական, ու նաեւ բարոյական բոլորովին տարբեր ջերմաչափեր ունին զուտ իրենց համար ինքնուրոյն, որ մեզի համար անպործածելի , աներմարելի ու անտանելի է, մեր ոգեկանութեան ու կազմախօսութեան համար:

Ասիկա անդարմանելի դժբախտութիւն մըն է սակայն, իրականութիւն մը զոր կը տեսնենք ու

ԻՆՉԻ, ԻՆՉԻ ԸՍԻՆ՝ ՈՐ ԵՍ ՀԱՅ ԵՄ

Օ, այս մայրական փայփայանքը, ինչքան տարբեր, ուրիշ բան: Օ, այս ակնարկները, այնքան մեկ հատիկ, այնքան սիրելի, այնքան ընտրելի, թեեւ առաջին անգամ կ'երեւէին իրեն: Ու ահա ակնթարթի մը մէջ ալ տեսիլը սրբուեցաւ, անհետացաւ :

Ի՞նչ, Վահա՞գ :

Ռոլան ցնցուեցաւ ու վեր թռաւ: Ու զգաց որ երազ էր: կը դողար: Սիրտը խենթ-խենթ կը զարնէր: Ախ, որո՛ւ հասկցնել վիշտը, որո՛ւ: Շուրջը անբան ժայռեր : Ու չտարուէն դէմը ինքզինքը վար, դէպի ծա ծաղ նիւթը, տակաւին կիսամրափ, աչքերը կիսախուփ: Թերեւս համբա այսէր, ու կ'երթար իրենները:

Ալիքները, քրքջալով, ողջունեցին այս աժան որսը: Ու զայն նետեցին, թեթեւ հովի մը պէս, նախ վեր, յետոյ վար, մինչեւ ատդին անդին, մինչեւ ափ դունդ, ու զարկին, քշեցին ծովուն բացերը, ուրիկ այլեւս գարձ չկայ :

Ռոլան տաչեղ մըն էր հիմա որ կ'երթար աւերքներուն վրայէն, որոնք զայն ձեռքի ձեռք տալով, քշեր, կը մղէին հեռու: Ո՞ւր: Անչուշտ դէպի երկիր: Արդէն այդ էր իր ալ փնտռածը: Գաղ նիւթը սակայն ուշքի բերաւ զայն, ու ան փորձեց ի զիւնքը ջուրին վրայ բռնել, թերեւս պահ մը աւելի բոյսը տեսնելու, զգալու կեանքը: Ոչ: Ան կ'ուզէր աւելին: Ապրիլ: Բայց ի՞նչպէս, երբ այլեւս ուշ է : Սակայն ու այնպէս, ապրիլ: Իրենները համար, ինքզինքին համար: Ինք, միակ մըն էր: Ապրիլ անփառունակ վերջաւորութի՞ւն...

Ռոլան ամէնքա նորիկ այն անփութութեան համար, որ կինքը մինչեւ հոս բերած էր: Սակայն այլեւս չէր բան մը ընել: Քանի մը ակնթարթ եւս, ու այլեւս պիտի չըլլար ինք: Պայքարիլ տարրերուն հետ, հոս, ծովուն բացը, ինք ուշ իսկ չհուզ մը: Ու Ռոլան տիտութիւնով կր վերջացնէր կեանքը, աչքերը յառած Իլլէիատուածատեսիլ կերպարանքին, երբ, ալիքները, սխալեցան իրենց ինքնավստահութեան մէջ: Ու այնքան անդութ, ինչքան ամբարտաւան, անոնք այդ տկար որդը վերցուցին իրենց բալերուն վրայ, ու թեեւս զօրութենէ մղուած, թեեւս դրօսանքու համար, քշեցին զայն եւս կրկին, դէպի ափունք, այնպիսի խենթ թափով որ խարակներուն վրայ փշրի, միայն, իրրեւ բիծ մը արիւն: Հոս, Ռոլան փորձեց իր վարժ լուղղդի հնարները, ու այս անգամ չուղեց մնալ ջուրերուն վրայ, ու սուզեցաւ, քաշեց անոնց տակէն, թեւ եւ ոտքեր չարժելով : Թերեւս կը ըղաղ, ո՞վ գիտէ : Ու ահա ոտքերը աւազի դպան : Ու ան պիղծ փարեցաւ խումի մը ու պրկեց գայն: Ծովն իսկզբ օձին կը փաթթուի : Ալիքները փորձեցին եա դառնալ ու կրկին առեւանգել գայն: Բայց Ռոլան, այս անգամ աւելի ճարպիկ, բարձրացաւ խումին գլուխը ու թռաւ ափունք: Ու ճիշդ հոն, ափունքին վրայ, մարեցաւ ինկաւ բերեկիվար (երեսի վրայ): Այլեւս չէր լսեր սպառնալիքը որ ալիքները կ'ընէին իր հասցէին: Ու անպիտան ջուրը վազից բերնէն, ու չնչաւորութիւնը վերսկսաւ իր բարեգործ գործը: Ու մնաց հոն, ծովափին, անշարժ: Անշարժ, անտէր, ու մինակ աշխարհի վրայ: Երբ ուշքի եկաւ, սեւ թռչուններ, կրկռալով կը դառնային իր չուրջ: Ու Ռոլան ի կը թուէր թէ անոնք կը պոռան.

— Վահագն, Վահագն, Վահագն ...:

Ելաւ կեցաւ ու բռունցք չարժեց ծովուն դէմ: Հիմա պէմման դաստիարակութիւնը կը պողպատնար իր մէջ ու կը վարէր իր հոգին: Ի՞նչ, մեռնի՞լ: Ուրեմն պինակիլ թշնամիի՞ն: Ազգին անճիտման մէջ անոր հետ ձեռք ձեռքի տալ: Այդ ի՞նք, բարձրագոյն ուսման տէր գիտնական: Մինչ ուրիշներ, հազարներով, հարիւր հազարներով, կը տուչային, տուկացած էին դարեր, ինչպէս ուսած էր , խորտնկէն, իրենց բրդոտ կուրծքերէն դուրս հառաչելով ազգ եւ հայրենիք բառերը: Ռոլան նորիկ պահ մը ամէնքա այդ տղայական փորձին համար: Ու տակաւին արիւնլուայ , վը-

---

կը ղողար ահա աւելի քան մէկ քառորդ դարէ ի վեր :

Ու ասիկա, ինչպէս յայտնի է, մինակ մեզի յատուկ չէ ու մեր Վարդան աղբօր ջերմաչափը գոյութիւն ունի բոլոր երկինքներու տակ, բոլոր ազգերու մէջ:

Կոմունիզմը միջոցներու մէջ խտրութիւն չի դներ, կը ճգնի, կը տքնի ու երեսնի ու անհերոսի, հարատար ու դժուարին, արիւնով ու բռնութեամբ, վերջապէս, ինչ որ իր միտքը կրնայ դաղաչ, կ'աշխատի այդ բոլոր միջոցներովը ամբողջ մարդկութեան բանի պարտադրել իր «ջերմաչափ»ը ...:

Պիտի յաջողի՞ ...: «Կ'ապրինք , կը տես - նենք » ...:

ՀԱՑԿ ԱՐՄԷՆ

ՄԵՐԵԼՈՒՆ ՆԱՁԱՐ ՀԱՐՑ ՊԱՏՏԱՌՈՒ

(Ծեծ-փոքթռիվ, փոքթ-մեծթռիվ
եւ ծոռակռիվ խառնվ)

Գրեց՝ ԳԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՂՈՆԸ
ՆԱՄԱԿԸ

ՍԱՄՍՈՆ ԻՍՑ ՆՈՆ. — (Փաստերէն, որ
ուրիշ բան չեն բերած, քան
ծանր ոտքերը, որոնցմով
Դեղեցիկ Դաշնակուհին
կոխկռտեց զանոնք) :

Նիքի՛ Տասուհի՛, դեռեւ ալ սպասիր, որ
ես քեզի տամ իմ ոտքերս
ալ :

Պատմութիւնը յայտնի է
ամենքին, որ Դեղեցիկ Դաշնակուհին
ինքզինքը սպանեց, երբ
իմացաւ, որ Տասուհին
ոտքերը չունի : Ան չուզեց
ապրիլ ոտքերու պակասով
մը կատարեալ կին մը
ըլլալ : Ան բնաւ չուզեց
ապրիլ ինքզինքը ոտքերով
կրող մը կնոջ մը պէս :

Ես ալ ոտքերս չունիմ,
բայց ես չեմ ուզեր
ինքզինքս սպանել : Ես
կ՚ուզեմ ապրիլ, որովհետեւ
ես ոտքերուս
վրայ կանգնելով չեմ
կրնար ապրիլ, այլ
ոտքերուս վրայ
կանգնելով կրնամ
ապրիլ :

Ես ոտքերս ունիմ,
բայց ոտքերս չեն
կրնար զիս կրել :
Ես ոտքերս ունիմ,
բայց ոտքերս
ինծի համար
անօգուտ են :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ԻՒ ՊԱՇՏՕՆԱՒ ԲՈՒՐԳԱԶԱՆ

Հանդիսանալ պիտի Ուրբաթ, 14 Մարտ, ժամը 8½ երեկոյեան, Salle Gaveau-ի մէջ, համերգ մը՝ որուն ընդունելի ձայնասփիւռ մը պիտի ընէ Ռատիօ Փարիզ։ Ներկայ պիտի գտնուին Պրն. Պրն. Ալեքսանդր Միլլերան, Ֆրանսայի Նախագահ, Պրն. Էտուարտ Հերիօ, Նախկին Նախարարներու Խորհրդոյ Նախագահ, Պրն. Ռենէ Պենէտիթ, Ֆրանսայի Ներկայացուցիչ Ազգերու Ընկերակցութեան, Պրն. Ժորժ Լեկիա, Ֆրանսայի Նախկին Նախարար, Պրն. Ժան Լաքոսթ, Ֆրանսայի Նախկին Նախարար, Պրն. Ժան Ֆաբր, Ֆրանսայի Նախկին Նախարար, Պրն. Ժան Ֆրեդերիք Ժոլիօ